

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

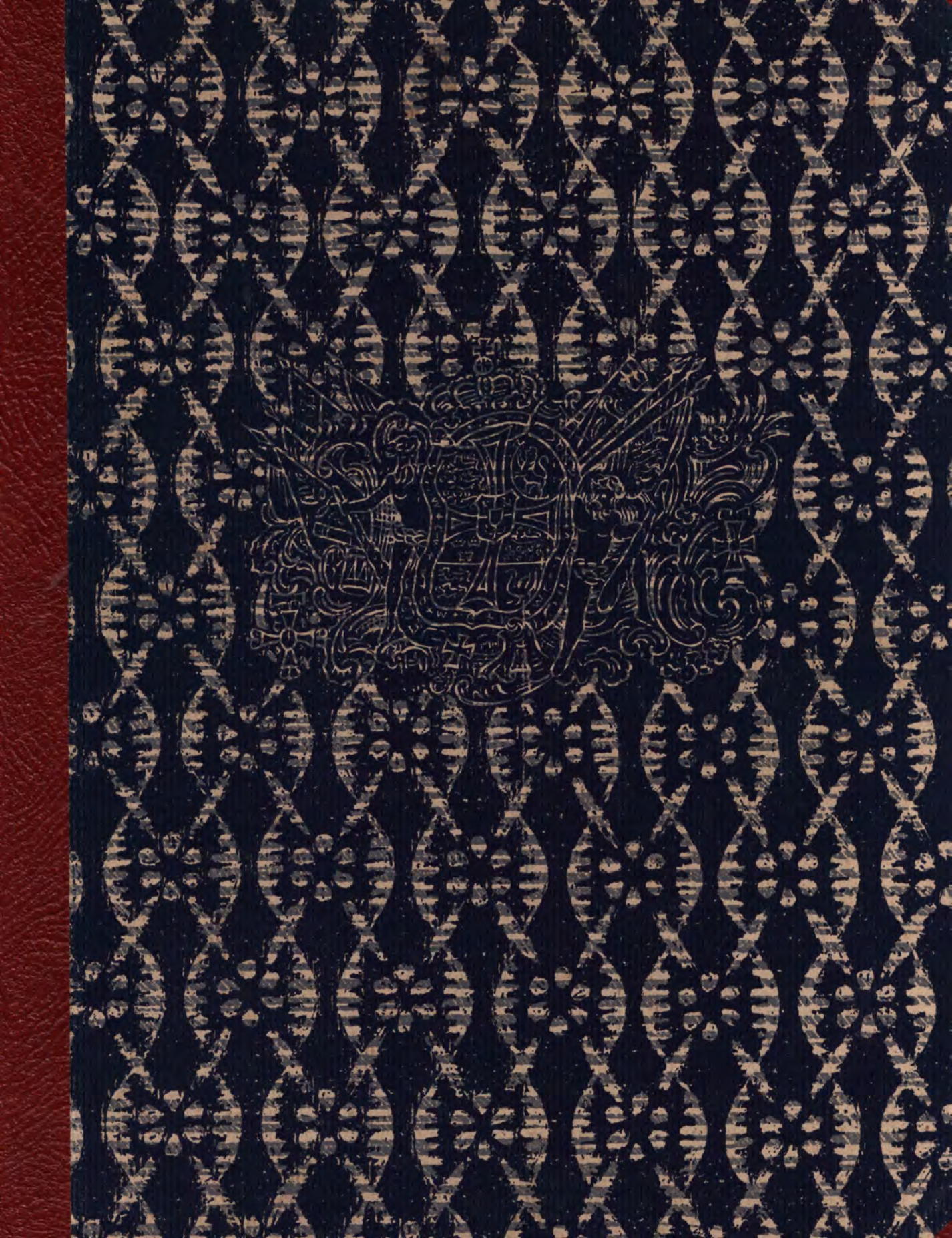
Ophavsret

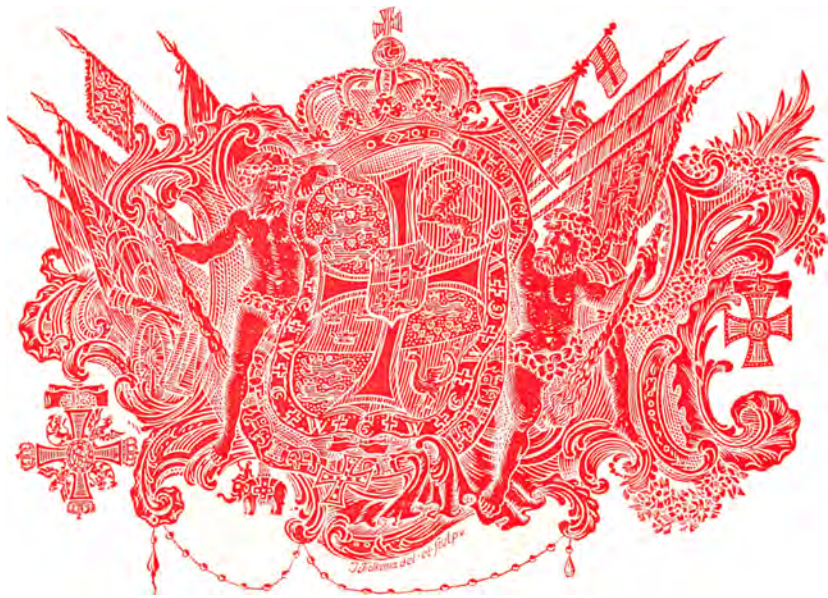
Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

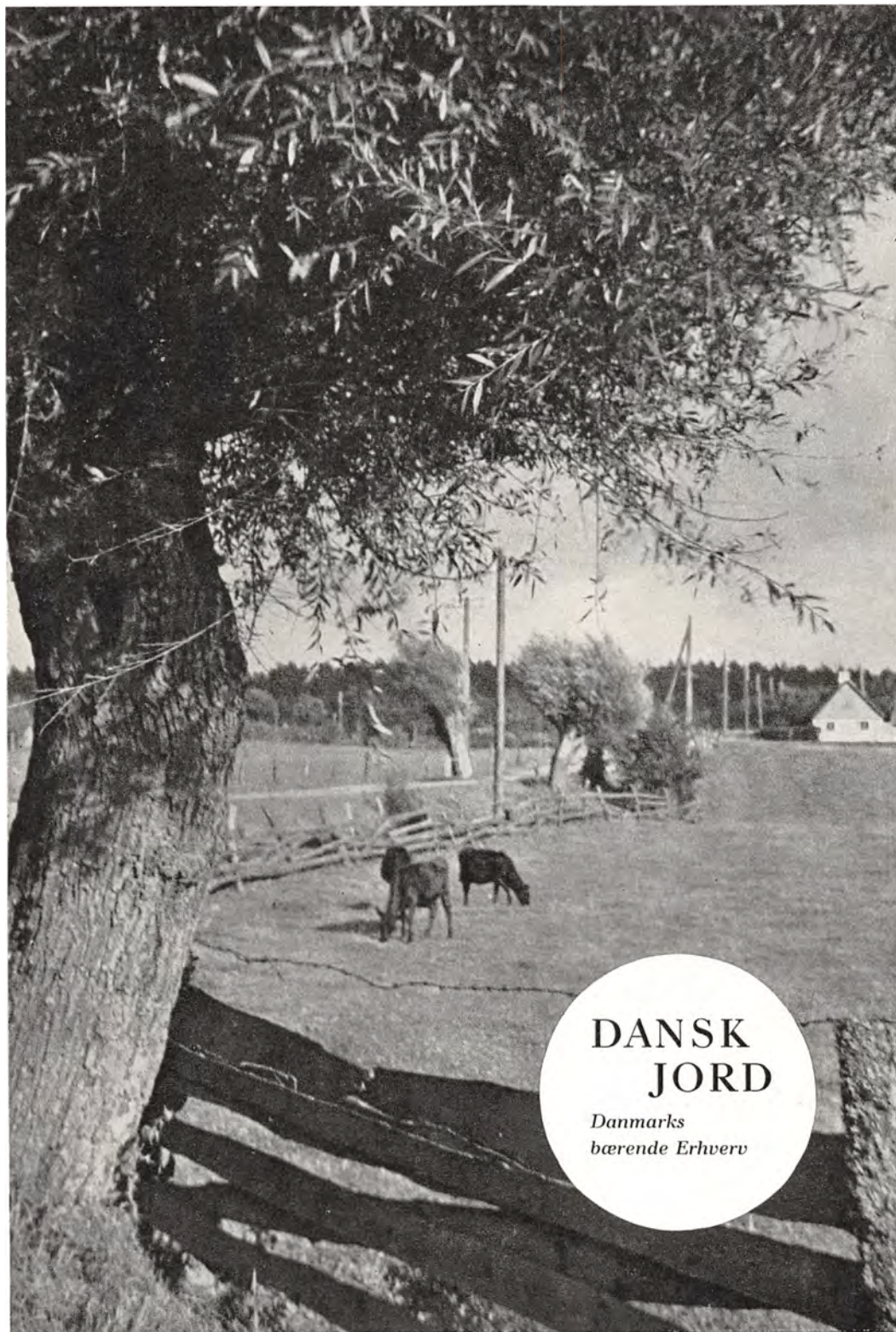
Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

**DANSK
JORD**

*Danmarks
bærende Erhverv*

Alle Rettigheder forbeholdes
Skandinavisk Bogforlag A/S, Odense

K R. K O L D I N G

DANSK JORD

DANMARKS BÆRENDE ERHVERV

FORORD AF

FHV. UNDERVISNINGSMINISTER

J. BYSKOV

OG

JAKOB E. LANGE

II

SKANDINAVISK BOGFORLAG A/S

ODENSE - MCMXLII

DANSK JORD

*er kun trykt i nummererede Eksemplarer,
hvoraf dette er Nr.*

1024

INDHOLDSFORTEGNELSE * BIND II

<p>GRUNDLOVEN II</p> <p>1849—1866</p> <p style="padding-left: 20px;">Bondens Deltagelse i Landets Styre 25</p> <p style="padding-left: 20px;">Landbolovgivning 29</p> <p style="padding-left: 20px;">Landbruget 42</p> <p style="padding-left: 20px;">Befolkningstilvæksten 44</p> <p>1866—1901</p> <p style="padding-left: 20px;">Forfatningskampene 53</p> <p style="padding-left: 20px;">Jordbrugernes Kaar 64</p> <p style="padding-left: 20px;">Der vindes nyt Land 76</p> <p style="padding-left: 20px;">Landbrugets Omlægning 80</p> <p>ANDELSBEVÆGELSEN</p> <p style="padding-left: 20px;">Mejerier 93</p> <p style="padding-left: 20px;">Slagterier 103</p> <p style="padding-left: 20px;">Æg 112</p> <p style="padding-left: 20px;">Brugsforeningerne 116</p> <p style="padding-left: 20px;">Kunstgødning og Foderstoffer ... 118</p> <p style="padding-left: 20px;">Kamp mod Cementringen 121</p> <p style="padding-left: 20px;">Andelsbanken 125</p> <p style="padding-left: 20px;">Andelsbevægelsen og Hus- mændene 130</p> <p>ØKONOMISKE FORHOLD 139</p> <p>FOLKEHØJSKOLEN 149</p> <p>NORDSLESVIGS BØNDER 169</p> <p>1901—1914</p> <p style="padding-left: 20px;">Politisk 187</p> <p style="padding-left: 20px;">Økonomisk 191</p> <p>HUSMANDSBEVÆGELSEN</p> <p style="padding-left: 20px;">Husmandsforeninger 201</p> <p style="padding-left: 20px;">Faglig Dygtiggørelse 207</p> <p style="padding-left: 20px;">Oprettelse af Husmandsbrug 212</p> <p style="padding-left: 20px;">Udstykningsforeninger 219</p> <p style="padding-left: 20px;">Lov om Fæstehusmænd og Husmandsbrug 230</p> <p style="padding-left: 20px;">Socialt Program 230</p> <p style="padding-left: 20px;">Husmandsskolen 252</p>	<p>1914—1920</p> <p style="padding-left: 20px;">Under Verdenskrigen 263</p> <p style="padding-left: 20px;">Jordlovgivning — 1919-Loven ... 270</p> <p style="padding-left: 20px;">Pris- og Lønforhold 277</p> <p>UNDER KRONENS SVINGENDE VÆRDI</p> <p style="padding-left: 20px;">Venstrestyret 1920—24 283</p> <p style="padding-left: 20px;">Social-demokratisk Styre 1924—26 288</p> <p style="padding-left: 20px;">„Den ærlige Krone“ 292</p> <p style="padding-left: 20px;">Madsen Mygdals Tilpasnings- politik 294</p> <p style="padding-left: 20px;">Stauning igen 298</p> <p>DEN SIDSTE KRISE</p> <p style="padding-left: 20px;">Aarsagen 303</p> <p style="padding-left: 20px;">Foreløbige Foranstaltninger 310</p> <p style="padding-left: 20px;">Valutacentralen 312</p> <p style="padding-left: 20px;">J. A. K. og L. S. 315</p> <p style="padding-left: 20px;">Kanslergadeforliget 318</p> <p style="padding-left: 20px;">Ordninger 322</p> <p>NORDSLESVIG EFTER GENFORENINGEN</p> <p style="padding-left: 20px;">De økonomiske Forhold 335</p> <p style="padding-left: 20px;">Udstykningen 348</p> <p style="padding-left: 20px;">Økonomiske Bevægelser 352</p> <p style="padding-left: 20px;">Kampen om Jorden. — Vogel- gesang 353</p> <p>UNDER DEN ANDEN VERDENSKRIG</p> <p style="padding-left: 20px;">Nye Opgaver 361</p> <p style="padding-left: 20px;">Beskæftigelseslove 366</p> <p style="padding-left: 20px;">Udstykningen 366</p> <p>150 AARS ØKONOMISK UDVIKLING I TAL OG BILLEDER 375</p> <p>VOR EGEN TID</p> <p style="padding-left: 20px;">Oversigt 395</p> <p style="padding-left: 20px;">Gammelt og nyt 402</p> <p style="padding-left: 20px;">Bonden i den nyere Digtning ... 412</p> <p>LITTERATURHENVISNING 425</p> <p>PRÆNUMERANTFORTEGNELSE 427</p>
---	--

*Der rinder de Dage i Sommer og Tø
med alt, hvad den Bonde maa gøre;
for Føllet vil klappes, og Faaret ha' Hø,
Smaaspurve fra Taget mig fritter om Frø,
og Grisen vil klø's bag sit Øre.*

*Her har jeg min Lykke, her har jeg mit Hjem,
her har jeg mit Kald og min Kvinde.
Har Ploven og Ageren trættet hvert Lem,
tyst glimter et Skær mellem Pilene frem;
da tænder hun Lyset derinde.*

*Der gaar som en varmende Strøm i mit Sind
ved Arnelysenes Kalden;
hjem nikker mit Spand i den krydrede Vind,
hos hende jeg sætter til Skiven mig ind,
mens Øgene gumler i Stalden.*

Jeppé Aakjær.

GRUNDLOVEN

*F. Vermehren:
Reservesoldatens
Afsked
(Statens Museum
for Kunst)*

Grundloven

rigen 1848—49 og 50 rev det danske Folk ud af de vante Folder. Mange Mennesker, som hidtil knapt kunde se uden for deres eget Sogneskel, opdagede pludselig, at de tilhørte et Folk, som de delte Skæbne med i Lyst og i Nød, hvis Sejre og Nederlag de følte som deres egne. Det gav mange, som hidtil havde været ganske uden politisk Interesse, Sans for Fædrelandets Anliggende.

Det var væsentlig Bønder, som deltog i Krigen, især det første Aar, da de jo var de eneste værnepligtige. Ganske vist fik Oberst Tscherning, som var bleven Krigsminister, Kongen til at udstede en Lov om almindelig Værnepligt; men det tog Tid, før det nyindkaldte Mandskab kunde sendes til Fronten.

Og blandt Bønderne var det igen særlig de fattige, der tjente i Hæren. Man kunde nemlig stille for sig, og det benyttede velhavende Gaardmænd sig ofte af til at leje fattige Karle til at gaa i deres Sønners Sted.

Krigen ændrede mange af de andre Samfundsborgeres Syn paa Bønderne:

mens det hidtil, alle Forsikringer til Trods, havde været almindeligt, at de betragtede Bønderne som raa og ukultiverede, blev disse nu ofte prist for deres Heltemod og Offervilje.

Under denne Stemning skrev det danske Folks Repræsentanter Danmarks Riges Grundlov. I de bevægede Dage forud for Krigens Udbrud havde den ny Konge, Frederik VII, opfyldt Befolkningens Ønske og omgivet Tronen med Mænd, hvoraf i det mindste de fleste nød Folkets Tillid. Og det var en Forudsætning, at nu skulde Enevælden afløses af Folkestyre.

Kongen kunde gaa to Veje: Give Folket en fri Forfatning af egen Magtfuldkommenhed, eller lade Folket vælge Mænd, som saa maatte enes om Forfatningens Indhold.

Han valgte den sidste. I Samraad med Stænderforsamlingen udstedte han en Forordning om Valg af en grundlovgivende Rigsforsamling: de $\frac{3}{4}$ af denne valgtes i 114 Enkeltmandskredse, og Valgret havde alle uberygtede Mænd, der var over 25 Aar og ikke stod i Tyendeforhold til andre. Endelig valgte Kongen selv $\frac{1}{4}$ af Forsamlingen.

Disse kongevalgte skulde virke „beroligende og dæmpende“ paa den Usikkerhed, som et saadant første Valg paa saa bredt et Grundlag medførte, og give Mulighed for at faa optaget i Rigsforsamlingen Mænd, der ikke var bleven valgt, og hvis Indsigt og Raad man nødtigt vilde undvære.

Der var fra visse Sider ikke liden Betænkelighed ved den almindelige Valgret; saaledes udtalte den konservative Biskop Mynster: „En Valgklasse vil blive uforholdsmæssig repræsenteret, nemlig Proletariernes eller deres, der, uden at kunne eller ville det, paatager sig at sørge for en Familie, Mennesker, hos hvilke man for det meste kun vil kunne vente Interesse for deres egen Klasse, men ikke for Staten.“ – Men det lod sig vanskeligt gøre at kræve, at de fattige skulde give Liv og Blod for Fædrelandet, men ikke have Del i dets Styre, særlig under den Stemning, som prægede Tiden og siden fik Navnet Aanden fra 48.

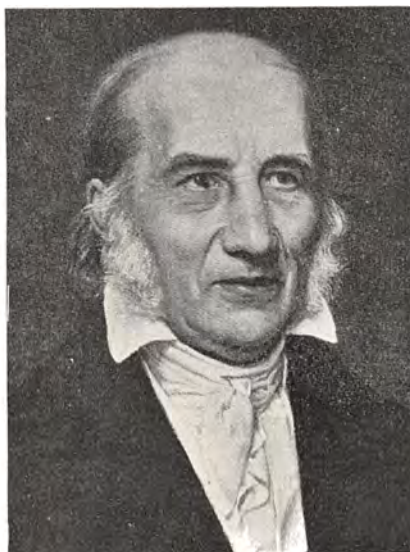

Mindeblad om Frederik VII, Grundlovens Giver

„Almuevennen“ rejste en voldsom Kamp mod de kongevalgte: Man viste Mistillid til den jævne Befolkning og søgte at skabe et „Aandsaristokrati og Pengearistokrati“ til Afløsning af det gamle Landaristokrati. — Bondevennernes Selskab stillede sig bag Bladet: Ingen, der havde givet Tilslutning til eller var stemt for kongevalgte Medlemmer, kunde faa Stemmer fra Bondevennepartiet.

Det medførte, at Lehmann og Drewsen meldte sig ud af Bondevennernes Selskab, og det kom til et skarpt Brud mellem Bondevennerne og de National-Liberale, hvoraf de fleste havde givet Tilslutning til de kongevalgte.

Valget blev udskrevet til 5. Oktober 1848, og de, der ønskede at benytte deres Valgret, maatte forud indtegne sig. Kun 3—4 pCt. af de indtegnede var Daglejere eller Landarbejdere, skønt vel ca. 18 pCt. af Befolkningen kunde henregnes til deres Klasse.

Tilvenstre: Biskop J. P. Mynster.

Tilhøjre: N. F. S. Grundtvig 1847 efter Maleri af P. C. Skovgaard

Paa Bornholm og i Jylland foregik Valgene i Reglen meget roligt. Her var Deltagelsen mindst – forholdsvis størst i Vestjylland – de fleste jævne Vælgere kunde ikke forstaa, hvorfor man ikke kunde overlade Styret til Kongen, og tit maatte Kandidaterne oplyse dem om, hvorfor de burde deltage i Valget.

Men især paa Sjælland var Lidenskaberne ofte i voldsom Bevægelse. Haardt var Kampen mellem Bondevennerne og de Nationalliberale. Det viste sig, at disse sidste stadig nærede de intelligentes Foragt for „de dumme Bønder“, medens disse til Gengæld havde en ikke ubegrundet Mistro til „de kjoleklædte“.

I Holbæk Kreds forkastede man Drewsen for en Gaardmand. Men især gik Bølgerne højt i Præstø Kreds. Her havde de Nationalliberale opstillet den kendte Professor H. N. Clausen, og mod ham opstillede Bønderne en Væver Hans Hansen. Det vakte en Storm af Forbitrelse i „de dannedes“ Kredse, og man kastede sig med Voldsomhed over Væveren; mest benyttede man sig af, at han havde siddet i Varetægtsarrest, men glemte at tilføje, at det var for en ganske ubevist Mistanke. Bønderne besvarede Angrebene med at vælge Hans Hansen.

Valget næsten forfærdede „de dannede“. Hvad kunde man efter dette ikke

Tilvenstre: D. G. Monrad (National-Liberal). Er med Rette betegnet som Grundlovens Fader. — Tilhøjre: Orla Lehmann

vente sig af Bønderne? Kun en enkelt, Digteren Aarestrup, viste mere Forstaaelse af det skete. I et Digt, „Professor Clausen og Væver Hansen“, skrev han:

„I Kløgt og Talekunst en højlærd Mester,
Friheds abstrakte Ven, der uforfærdet
med kristen Anstand længe førte Sværdet
mod Enevold og ortodoxe Præster.

En fattig Djævel, ej engang en Fæster,
en Bomuldsvæver i en Røn bag Gærdet,
ved smudsig Dont fornedret og forhærdet,
undsluppen nylig Varetægtsarresten.

Vælg, danske Folk, vælg en af disse tvende!
Den sidste valgte du. Man maa bekende,
han er din Sags naturlige Forfægter.

Du møder fast personlig selv for Skranken,
i Valget er en Hævn, en Haan i Tanken,
en Bitterhed, hvis Ret jeg ej fornægter.“

Valget fik imidlertid et Efterspil: Hans Hansen trak sig tilbage paa Grund af den Forbitrelse, hans Valg havde medført. Og Bondevennerne opstillede nu Sognefoged Jens Jensen, Udby, mens Grundtvig lod sig opstille som Løsgænger. Man havde advaret ham mod at besøge sine Venner paa Herregaarden Nysø; men han tog intet Hensyn dertil og kom næste Dag kørende til Valgstedet i Herregaardens Karet. Og Bønderne agiterede for Jens Jensen under Feltraabet: „Ingen Embedsmand og ingen Herremand!“

Grundtvig havde i sin Tid konfirmeret Jens Jensen, og da denne talte sidst, kom han til at mindes den Tid, og bad Vælgerne stemme paa Grundtvig. Følgen blev, at Grundtvig fik næsten alle Stemmer.

Ret beset viste Præstøvalget, at den, der vilde vinde Bønderne, maatte vise dem Tillid og Velvilje og ikke behandle dem overlegent, en Lære, Overklassen i høj Grad trængte til at nemme.

Embedsmændene var rigeligst repræsenterede i den grundlovgivende Rigsforsamling; men der var ogsaa mange Gaardmænd, ialt 36 folkevalgte, men kun 1 kongevalgt. Og der var kun valgt 1 Husmand.

Bondevennerne og de, der stod dem nærmest, havde valgt ca. $\frac{2}{5}$ af de folkevalgte. De stod længst til venstre i Forsamlingen. Deres væsentligste Programpunkter var: almindelig Valgret til Rigsdag og Kommune, Etkammersystem, Lighed i Byrder og Rettigheder, bl. a. almindelig Værnepligt, Religionsfrihed, Pressefrihed og Foreningsfrihed.

Junigrundloven af 1849 gav endelig Bønderne den Ligeret med de andre Samfundsklasser, de havde kæmpet for gennem Stændertiden. — Som før nævnt havde Tscherning faaet Kongen til at indføre almindelig Værnepligt. Men Loven skulde nu indføres i Grundloven. I og udenfor Rigsforsamlingen lød vel enkelte Røster derimod, saaledes i Bladet „Flyveposten“, der læstes meget i jævne Borgerkredse. Hele Borgerstandens Overlegenhedsfølelse fik saaledes Udtryk i en indsendt Artikel, hvori det bl. a. hed: „Bonden har Gavn af, at hans

Den grundlovgivende Rigsforsamling. Maleri af Constantin Hansen (Frederiksborg)

Lemmer bliver smidige og stærke, da det er ved dem, at han skal tjene sit Brød, medens Borgersønnen ikke trænger til en slig Dressur, og imedens han paa den anden Side har uberegnelig Skade af at kastes ind imellem udannede Subjekter, der paa Grund af deres langt overvejende Antal vil paavirke ham, i Stedet for at man tror, at han vil kunne paavirke dem.“

De fleste, der var mod almindelig Værnepligt, vilde blot selv slippe udenom og lade dem bære Byrderne, som hidtil havde gjort det. Grundtvig derimod vilde afskaffe al Militærtvang og bygge Forsvaret paa „den danske Ungdoms mageløse Frivillighed“. (Hans to Sønner gik frivilligt med). Men kun en enkelt turde følge ham. Ved Afstemningen om almindelig Værnepligt stemte kun 5 imod.

Kampen stod især om den almindelige Valgret. De konservative Medlemmer frygtede, at de fattige vilde bruge den til at plyndre de rige; og i Ejendomsrettens Navn krævede de, at Valgretten i det mindste skulde være begrænset til det ene, helst til begge Ting. — De fleste National-Liberale havde oprindelig været Tilhængere af almindelig Valgret; men især Præstøvalget havde gjort mange af dem betænkelige. — Som før nævnt havde kun ganske faa af Underklassen — den, man især frygtede — benyttet deres Stemmeret. Bøndernes Repræsentanter var, paa een nær, Gaardmænd og overvejende valgt af Gaardmænd. Og dem tænkte man ikke paa at fratage Valgretten.

Des større Ære var det for dem, at de stod fast paa den almindelige Valgrets Grund uden et Øjeblik at lade sig rokke.

Det saa en Tid ud til, at Grundloven skulde strande paa Spørgsmaalet om Eetkammer eller Tokammer, idet de National-Liberale holdt paa det sidste. Men da bøjede Bondevennerne sig her, saa det lykkedes at samle et Flertal om den Grundlov, Frederik VII underskrev 5. Juni 1849.

Bønderne havde overvejende stemt Venstre, og næsten alle Venstres Medlemmer var valgt af Bønder. Og selv om de andre Partier vel havde flere bety-

Danmarks Riges Grundlov

stadfæstet af Kong
Nuværende

Frederik den Syvende
Dato 1849

Vi Frederik den Syvende,

af Guds Naade Kong af Danmark, af Norges, Hertugdømmet Slesvig, Holsten, Stormarn, Danneberg, Lauenborg og Oldenburg, afstaa retterlig for alle: Vi som af den Kongelige Rigsrets Forsamling under Kongens og Rigsretens Meddelelse og med den Kongelige Rigsrets Forsamling under Kongens og Rigsretens Meddelelse og med den Kongelige Rigsrets Forsamling under Kongens og Rigsretens Meddelelse...

Handwritten signatures and names in the left margin, including: August Pløger, Christian Blom, P. P. Schlegel, etc.

Handwritten signatures and names in the right margin, including: Carl Frederik Schlegel, Christian Blom, P. P. Schlegel, etc.

Main body of the constitution text, containing articles 1 through 120, detailing the structure of the Rigsret, the powers of the King, and the rights of citizens.

Handwritten signatures in the bottom left corner, including: Niels Andersen, etc.

Large handwritten signatures in the bottom center, including: Niels Andersen, etc.

Handwritten signatures in the bottom right corner, including: Niels Andersen, etc.

delige Dygtigheder, end Bondevennerne kunde opvise, behøvede Bønderne paa ingen Maade at skamme sig over deres Repræsentanter. De havde staaet i Spidsen, hvor det gjaldt Tilliden til hele Folket, ogsaa Underklassen; de havde vist baade Dygtighed, Fasthed og Maadehold. Og trods den Haan, der ofte vistes Bønderne, havde de ladet Besindigheden raade, saa de fik Grundloven i Havn.

Frygten for „Bonderegimente“ eller Angsten for, at Bønderne skulde misbruge den Magt, Valgretten gav dem, havde vist sig ubegrundet.

1849—1866

Bondens Deltagelse i Landets Styre

mange Hundrede Aar havde Bønderne i deres Forhold til Staten kun været styrede; nu skulde de selv tage Del i Styret.

Mange af de National-Liberale havde kun stemt derfor med „Frygt og Bæven“, og fordi de følte sig bundne til Ord, de havde udtalt i en national Begejstrings Rus.

Men de haabede, Bønderne vilde erkende deres Uformuenhed til at deltage i Landets Styre og vælge Mænd dertil, som havde den fornødne Indsigt. Karakteristisk var i saa Henseende en Tale, Orla Lehmann 1860 holdt ved en Fest i Vejle Amts landøkonomiske Selskab, og som vakte stor Opsigt. Han benægtede først, at Rigsdagen var, hvad den burde være: en Samling af Danmarks bedste Mænd – og føjede saa til: „ . . . da Danmark i 1848 udførte det dristige Vove-stykke at overdrage Magten til det danske Folk, *da var det ikke for at lægge Statsbestyrelsen i Almuens Haand og endnu mindre for at overlade den til en Haandfuld ærgerrige Demagoger, men for at paalægge alle de begavede, de*

dannede og de rige den Forpligtelse og den Nødvendighed at vinde Almuen ved agtelsesfuld og kærlig Omhu for deres Vel. For denne Pris – men ogsaa kun for den – vil Aand og Dannelse og Formue endnu kunne hævde den Overvægt, der tilkommer dem i de offentlige Anliggendes Bestyrelse.“

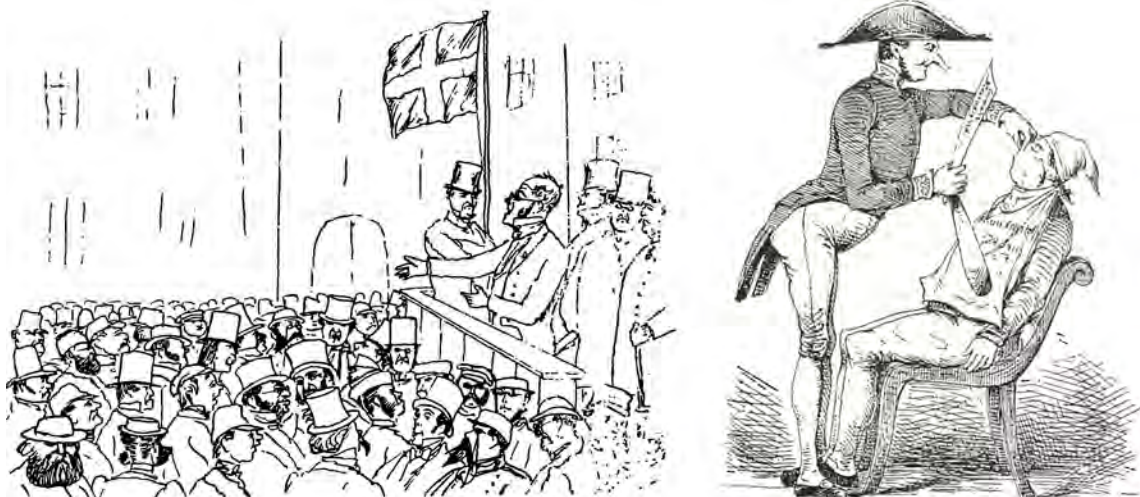
Efter disse Udtalelser at dømme havde de National-Liberale kun givet Tilslutning til den almindelige Valgret ud fra den Forudsætning, at Vælgerne overlod den enevældige Konges Opgave til „de begavede, de dannede og de rige“. Men hvis Almuen – og det betød i den Tid væsentlig Bønderne – nu vilde gaa deres egne Veje, vilde de da alligevel holde fast ved almindelig Valgret? Det var Prøvestenen paa deres Frisind.

Forholdet til Sønderjylland og Holsten var langt fra blevet ordnet ved Fredsslutningen 1850. Og da man nu skulde have truffen en Ordning, blandede Tyskland sig ustandselig deri. Det førte til langvarige og pinlige Forfatningskampe, hvorunder Folkestyret paa flere Omraader blev betydelig indskrænket.

De fleste af Bøndernes Repræsentanter følte, at de havde for lidt Forstand paa disse Spørgsmaal, og holdt sig derfor forsigtige i Baggrunden. Og de faa, som deltog i Kampen, var som oftest uenige.

Det var først, naar vi kom til den indenlandske Lovgivning, at Bøndernes Repræsentanter ret deltog, og da stod de næsten altid samlede. – Forøvrigt var Befolkningens Deltagelse i Valgene i dette Tidsrum mindre end til den grundlovgivende Rigsforsamling, især holdt Underklassen sig tilbage.

Man rettede ofte fra National-Liberal Side skarpe Bebrejdelser mod Venstre – som især var et Bondeparti – for Fedtethed, hvor det gjaldt Bevillinger til Kunst, Videnskab o. lign. Og saa meget sandt var der i det, at Partiet hellere begrænsede end udvidede Statens Opgaver. Man mente, at Borgerne bedst forstod selv at administrere deres Penge. Især gik Tscherning vidt i den Henseende. Han havde desuden ikke meget tilovers for „det lærde Lav“, der direkte eller

Tilvenstre: Et Folketingsvalg. Pennetegning af Constantin Hansen. — Tilhøjre: Satire fra Valget 1852

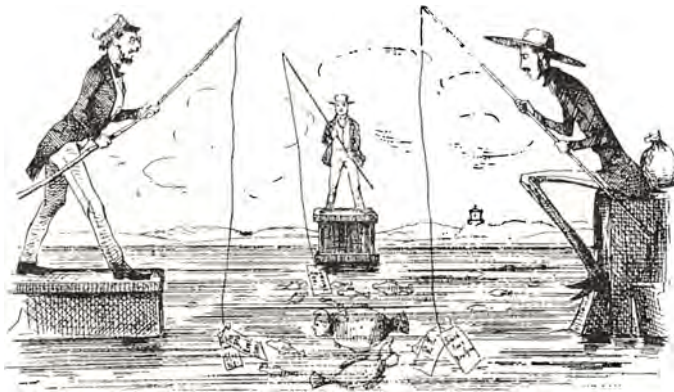
indirekte kunde takke den jævne Befolkning for, at de havde faaet Raad til deres Uddannelse, og ydede Takken i Form af Haan.

Fra den Side lød ofte Ord, som mindede om Erasmus Montanus's Svar til Per Degn og Jesper Ridefoged: „Slige Folk (som dem paa Bjerget) har ingen Tro; de maa tro, hvad jeg og andre Folk siger!“ — Intet Under, om Bøndernes Svar kunde minde om Broderen Jakobs Svar: „Saadan Slyngel, som jeg er, fortjener dog med mine Hænder til mine Forældre de Penge, som du sætter til.“

For øvrigt kunde man ikke bebrejde Bøndernes Repræsentanter, at de var særlig karrige, naar det gjaldt Embedsmændenes Lønninger, især naar der sammenlignedes med deres egne Indtægter.

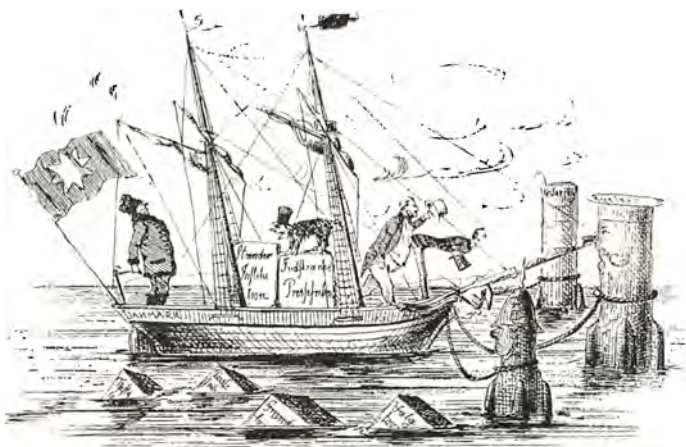
Sammen med de National-Liberale lykkedes det dog Bondevennerne at faa gennemført en Del frisindede Love paa Næringslivets Omraade: 1851 afskaffedes den Afgift, Accise, som hidtil havde været betalt af Varer, der førtes fra Landet og ind til Byerne. Den var forhadet af baade Bønder og Borgere; men ved dens Bortfald gik mangen Bonde Glip af den Nydelse og Spænding, det havde været at snyde Toldbetjentene.

Byernes Haandværkere og Handlende havde hidtil næsten haft Monopol paa at forsyne Bønderne med Varer. Der maatte ingen Handel være paa Landet,

Valgfiskeri. Satire fra Valget 1852

„Hr. Sørensens Valgdag“. Satire fra Folketingsvalget 1861. Følgeblad til „Folkets Nisse“

„Den sikre Havn“. Satire i „Nemesis“. Billedets Tekst lyder: „Skonnerten Danmark, ført af Grundejerne, Styrmand: Grev Frost, Skibshund: „Kjøbenhavns-posten“, Vimpel: „Nord og Syd“, haaber først i October at ankre og fortøie ved de europæiske Reactionspæle. Den bedste Deel af Ladningen vil der være kastet overbord, og gammel Ballast i dets Sted indtagen.“ -- „Kjøbenhavns-posten“ og „Nord og Syd“, to Blade, der gav Grundejerforeningen Tilslutning.

og Landsbyens Skrædere og Skomagere maatte kun sy henholdsvis Vadmelstøj og Bondesko. Ved Næringsloven af 1857 blev der trods heftige Protester fra Byerne givet Tilladelse til at drive Haandværk og Høkerhandel, naar man var 1 Mil uden for Bygrænsen. Almindelig Købmandshandel maatte dog kun drives i en Afstand af mindst 1½ Mil.

Tilvenstre: „Gemytligt Forhold mellem Godsejer og Fæstebonde“. Satirisk Tegning i „Nemesis“ 1852. –
Tilhøjre: „Sørgelige Følger af Lovudkastet om Høkerhandel paa Landet“. „Folkets Nisse“ 1856

Sørgelige Følger af Lovudkastet om Høkerhandel paa Landet

Til Naaben, i Gevær!
Til Naaben, En og Hver!
Hjstet! — Hjstet! — Hr. Ischernings Blod
Skal strømme for vor Fod'

Bønderne klarede Vanskelighederne, det saakaldte Læbælte medførte, ved foreløbig selv at lave, hvad de skulde bruge, eller ved at handle med og beskytte Bissekræmmerne i deres ulovlige Handel med Smaaavarer. — Senere gjorde de ved Hjælp af Brugsforeningerne Læbælterne værdiløse for Købmændene.

LANDBOLOVGIVNINGEN

Allerede inden den grundlovgivende Rigsforsamling var indkaldt, havde den Regering, der blev dannet i Marts 1848, faaet Kongen til at udstede flere vigtige Landbolove i Tilknytning til Bondevennernes Krav.

I deres Program hed det: „Den store Udstrækning af bunden Grundbesiddelse i Landet gør det næsten umuligt for en stor Del af Befolkningen at erholde selv den nødtørftigste Bolig uden paa Vilkaar, der sikrer Grundherren dens Arbejdskraft for siden at vælte Fattigforsørgelsen over paa Kommunen, der i sin Afmagt ofte end ikke kan skaffe sig den til Fattigboliger nødvendige Grund.“

Regeringen forbød nu Oprettelse af ny Stamhuse, et Forbud, der blev ind-

føjet i Grundloven sammen med en Løfteparagraf, der krævede Lensbaandene løste.

Den udstedte ligeledes en Forordning om „Jords Afstaaelse til Opførelse af Fattighuse og Boliger til husvilde Personer paa Landet“. — Et Cirkulære fastslog, at kommunal Hjælp til Familier, hvis Forsørgere tjente i Hæren, ikke havde Fattighjælps Virkning.

Endelig udstedte Regeringen Love af stor Betydning for Husmandsstanden. 5. Maj 1848 udkom en Forordning, der fritog Fæstere og Lejere fra det givne Forbud mod at tage Lejere i Huset, naar det gjaldt „beslægtede og besvogrede i op- og nedgaaende Linje“ eller andre i Sognet hjemmehørende Personer, naar Sogneforstanderskabet attesterede, at de ellers ingen Bolig kunde faa.

Der var nu slaaget et første lille Hul i den Mur, hvormed Godsejerne havde omgærdet deres Ret til Befolkningstilvækstens Arbejdskraft. Og „Almuevennen“ skrev triumferende om denne saa selvfølgelig Ret: „Det er bleven Arbejderklassen paa Landet muligt at faa Tag over Hovedet uden at hengive sig som bundne Trælle for Herremændene eller deres Forpagtere.“

Vigtigere var dog den Husmandslov, som udkom 27. Maj samme Aar. Den forbød Hustugt overfor Husmanden og hans Hustru, og den bestemte, at der ved fremtidig Overdragelse af Fæstehuse ikke maatte betinges Pligtarbejde — 2 Aar efter bestemte en Lov, at enhver hoveriydende Husmand kunde forlange Hoveriet afløst af andet Vederlag.

Derimod vovede man sig ikke til at lovbyde livsvarigt Fæste, selv om man helst saa det; der blev kun fastsloaget et halvt Aars Opsigelse til hvert Aars 1. Maj, saa Lejeren var sikret mod at blive jaget ud før Høsten. — Denne Bestemmelse fastslog, om end indirekte, at ogsaa Fæste paa Jord med Fæsteforpligtelse kunde opsiges paa Aaremaal.

Med disse Forordninger standsede Husmandslovgivningen for en længere Aarrække, hvor elendige Herregaardshusmændenes Krav end som Regel stadig

Mourids Jensens Gaard i Klegod, Holmslands Klit

Bindingsværksgaard-Interiør, Østjylland

var. Rigsdagen ønskede først at ordne Fæstegaardmændenes Forhold, og det viste sig meget vanskeligere end oprindelig antaget.

I Forholdet mellem Godsejere og Bønder var der især fire Spørgsmaal, der krævede Løsning: om Jagtretten, om Hartkornets Ligestilling, om Hoveriets Afløsning og om Fæstes Overgang til Selveje.

Angaaende Jagtretten blev det Lov, at de Selvejere, som endnu ikke havde det, kunde kræve Herremændens Ret afløst mod et Vederlag. Men skønt Fler-tallene i begge Ting ønskede samme Ret for Fæstebønder, maatte de bøje sig for to konservative Ministre, der, idet de paaberaabte sig Godsejernes Ejendomsret, nægtede at forelægge Kongen et saadant Forslag til Underskrift.

Der var Enighed om, at alt Hartkorn bør være lige beskattet. Man hævdede, at naar Godsejerne slap for at svare til deres Fæstebønders Skatter, maatte ogsaa deres Skatteprivilegie bortfalde; men disse svarede, at de havde købt Ejendommene med disse Privilegier og derfor betalt dem dyrere, saa det var et Indgreb i deres Ejendomsret at ophæve Privilegierne uden Erstatning. Efter en Del skarpe Debatter enedes Rigsdagen om, at det privilegerede Hartkorn ingen Erstatning skulde have for de kommunale, men derimod for Statsskat-terne.

Man var ogsaa enig om, at Hoveriet bør afløses, og en Lov fastslog, at hvor $\frac{1}{3}$ af de hoveripligtige Fæstebønder krævede det, skulde det ophæves mod et af en Kommission fastsat Pengebeløb. 1849 ydedes der endnu Hoveri af ca. 10 pCt. af Bondejorden, 1861 var det sunket til ca. 3 pCt.

Tilbage stod Spørgsmaalet om Overgang fra Fæste til Selveje. Omkring $\frac{1}{3}$ af Landets Gaardmænd var endnu Fæstere, og deres Stilling var stadig utryg. Efter at Udskiftningen var gennemført overalt, var Landgilden ikke længere et uforanderligt Beløb, det kunde sættes op ved ny Udfæstning. Og det var ikke længere saa almindeligt, at Godsejerne lod Fæstegaardene gaa i Arv, tværtimod udfæstede de dem ofte ved Auktion, og tit blev Indfæstningssummen

Gl. Familiehus fra Allerup

meget høj, især havde den været det, hvis Fæstebonden døde efter faa Aars Forløb; thi ganske vist gjaldt Fæstet ogsaa for Enken, men giftede hun sig igen, skulde der atter betales Indfæstning. Og i alle Tilfælde maatte Fæstebonden regne med, at om han forbedrede Ejendommen, kom det ikke hans Arvinger til Gode, men Godsejeren, som derved blev i Stand til at tage en højere Indfæstning.

Der var da ogsaa Enighed om, at Selveje var at foretrække. Men hvordan skulde man fremme det?

I Tilslutning til dette Spørgsmaal meldte sig et andet: Hvem var egentlig Ejer af Fæstejorden?

A. S. Ørsted hævdede, at det var Godsejerne. Og da tvungen Udfæstning var forældet, bør Fæstegaardene overgives dem til fri Afbenyttelse.

I Modsætning dertil erklærede Tscherning, at Fæstejorden tilhørte Bonden. Den Højhedsret, Jorddrotten havde, skyldtes hans Stilling som Statens Repræsentant og Mellemed mellem den og Bonden. Til Gengæld for hans Ret til Indfæstning, Landgilde og Bondens Arbejde skulde han svare til Bondens Skatter.

Landsbygaden. Herluf Lykke fot.

Aftenstemning paa en hyggelig dansk Bondegaard. Herluf Lykke fot.

Et Husmandshjem. Erik Høegh Sørensen fot.

Landet umiddelbart op til Byen. Herluf Lykke fot.

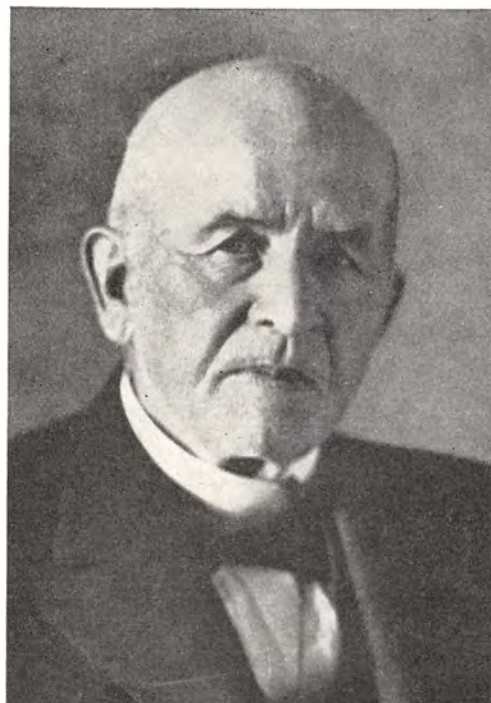
Nu var de Opgaver væsentlig forbi, og Bonden kunde derfor kræve at faa sin Jord givet fri. Jorddrotten havde kun Ret til en Erstatning, fordi han engang havde købt Herregaarden med Ret til de førnævnte Afgifter. Lige saa lidt som han havde Ret til Bondens Person, havde han det til hans Jord.

Tscherning fik 1852 en vægtig Støtte mod den ansete Jurist A. S. Ørsted, idet den juridiske Professor, senere Justitiarius i Højesteret, J. E. Larsen det Aar i et Skrift fastslog Bondens Ret til Fæstejorden og tilføjede, at det „visselig vilde være en skrigende Uret imod Efterkommerne af dem, som man tidligere i Godsejernes Interesse tvang til under de ugunstigste Vilkaar at forblive paa Godserne for at opdyrke baade Fæstegaardene og Hovedgaardene, om de nu under de heldigere Forhold, der for største Delen skyldtes denne Befolknings Slid og Arbejde, skulde kunne drives tomhændede bort fra de Jorde, de hidtil har haft i Brug, eller nødes til at søge at holde sig paa disse under saadanne trykkende og byrdefulde Vilkaar, som dog tilsidst vilde føre til deres Forarmelse og Undertrykkelse og tilintetgøre den Velstand og Selvstændighed, hvortil Lovgivningen har villet, at Bondestanden skulde kunne arbejde sig op. Dette vilde lige saa meget stride mod Almenvellet som imod den til Bønderjorderne fra gammel Tid knyttede Bestemmelse „at skulle benyttes paa den for Bondestandens Vel tjenligste Maade“.

Begge de her nævnte Synspunkter byggede væsentlig paa historisk-juridisk Grund. Grundtvig hævdede et tredje, byggende paa Moralens Grund. Han klagede over, at man ikke havde „Øje for Folkets Ret til Landet“. . . . „Man gaar nemlig ud fra to Forudsætninger, som er lige falske og lige fordærlige, den ene, at det kan være det samme, hvem der ejer Jorden, naar den kun er *fri**) Ejendom og skal ikke bortfæstes, og den anden, at hvem der har lovlige tinglæst Skøde paa et Jordbrug, har ogsaa *fuld* Ejendomsret derover, om saa end hele Folket, paa nogle faa Herremænd nær, derved berøves deres Fæderne-

*) Fremhævelserne er af Grundtvig.

land. Begge Dele er grundfalske og for-dærvelige; thi ethvert Folk er sit Fæ-dernelands *Grundejer* og kan aldrig *retmæssig* ved nogen Lov tabe sin Ejendomsret, saa det er kun Nyttens og Bru-gen af Jorden, der retmæssig kan for-deles ved Landsloven og blive Genstand for Køb og Salg, og disse Ting bør da ordnes ved Love, som har *fælles Bedste* for Øje og tager særdeles Hensyn til Landets Forsvar og Landfredens Haandhævelse. Om vi derfor havde faaet en Lovgivning, som gik ud paa den falske Grundsætning, at enten Kon-gen eller en Slump Herremænd *ejede*

V. A. Falbe Hansen. — Har udrettet meget for Landarbejderstanden ved at udgive statistiske Oplysninger om dens Kaar

Landet og kunde give og sælge det til hvem, de vilde, og kunde altsaa som de lystede lade det ligge øde, ja med Flid ødelægge det, saa hele Folket maatte sulte ihjel, da ser man let, at saadanne Love var lige saa uretfærdige som ubil-lige og ugudelige og burde uden videre afskaffes. Hvad Jurister kalder fuld Ejendomsret, som man kan have over sine Penge, sine Klæder og sit Bohave, det har ingen selv over sit Hus, og ingen uden hele *Folket over Jorden*, som skal bære og føde dem.“

Kun ganske faa forstod Grundtvig. Han var saa meget forud for sin Tid, at han af de fleste blev betragtet som en Fantast. Først da Henry George viste, hvordan disse Tanker kunde omsættes i praktisk Politik, vakte de Opmærksom-hed i Befolkningen.

Bondevennerne og en stor Part af de National-Liberale hyldede Professor Larsens Mening om Ejendomsretten til Fæstejorden, og der var i begge Rigs-

dagens Ting Flertal for Tvangsafløsning af Fæstet. — Men 1850 dannede Godsejere og andre Storgrundbesiddere en Grundejerforening, hvis væsentligste Opgave var at værne om deres formentlige Ret til Jorden, og den bekæmpede med Voldsomhed ethvert Forsøg paa Tvangsafløsning eller større Ret for Fæsterne, især gennem sin Indflydelse ved Hoffet og i Regeringen.

Det sidste Sted havde de Konservative Hovedindflydelsen til 1855, saa de kunde nægte ethvert Forsøg paa at gennemføre en Lov om Tvangsafløsning ved at nægte at anbefale den til Kongens Underskrift.

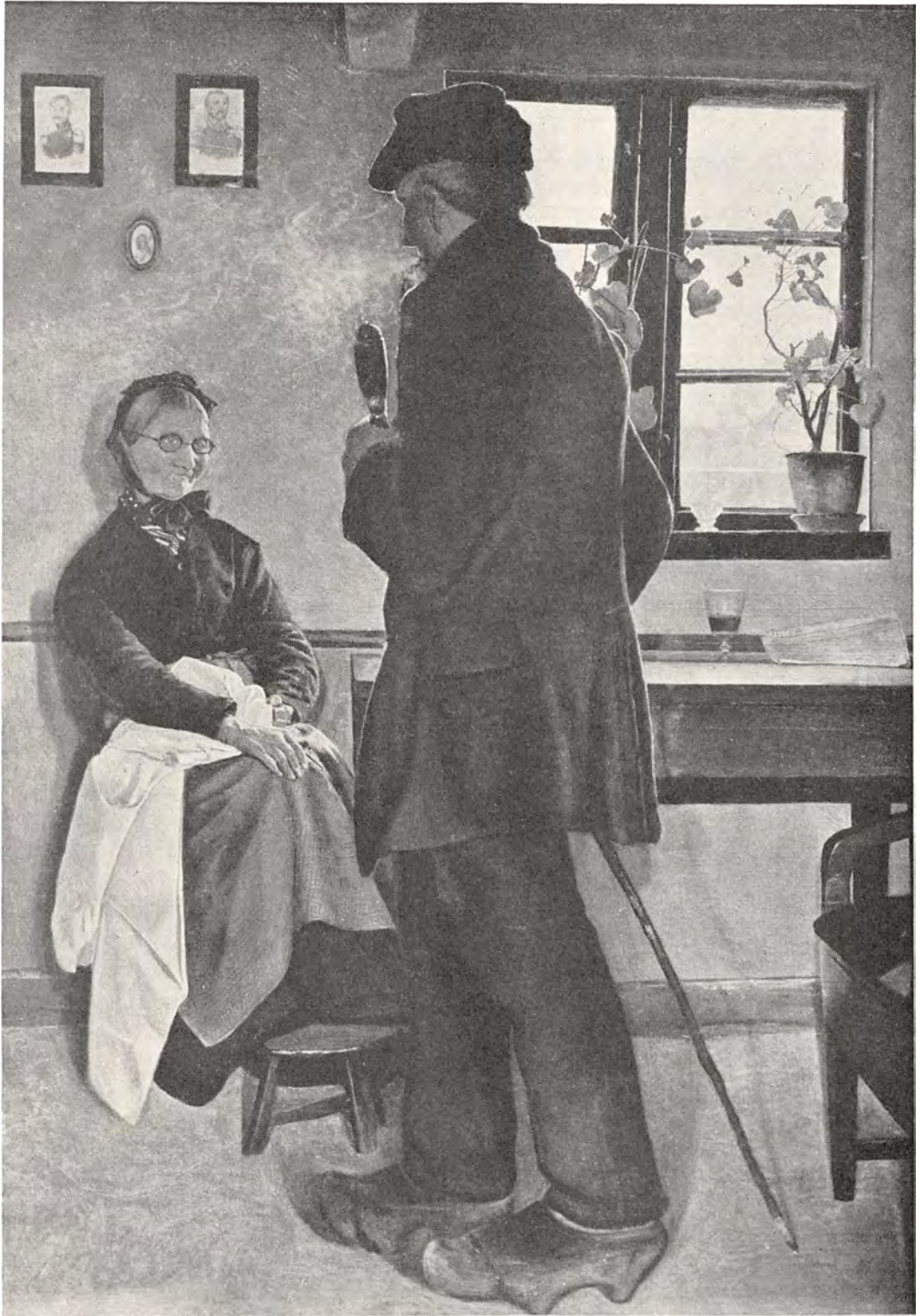
Det eneste, der i dette Tidsrum blev naaet, var, at Fæsterne under Staten og visse Institutioner som Sorø Akademi fik Ret til at købe deres Gaarde eller Huse til Selveje paa billige Vilkaar. Derved overgik ca. 7500 Td. H. fra Fæste til Selveje. — Desuden fik Lensbesiddere Ret til at bortsælge Fæstegaarde — men ikke Lejehuse — fra deres Godser.

Men naar Talen var om Tvangsafløsning, henviste man til den frivillige Afløsning, der imidlertid gik saa langsomt, at skulde man vente paa den, vilde der mindst gaa et Par Menneskealdre, oplyste Balthazar Christensen.

1855 skete et betydningsfuldt Ministerskifte, hvorefter Tvangsafløsningstanken nu ogsaa havde Tilslutning i Regeringen. Men de stadig mere utrygge Forhold til Tyskland gjorde, at Regeringen søgte Hjælp fra andre Stater, i første Linje fra Rusland, og der saa man med stor Uvilje paa det danske Folkestyre, saa Regeringen mente, den skulde være meget varsom ogsaa med de indre Reformer, hvorfor den opgav Tvangsafløsningen.

Fra Bondevennernes Side søgte man da at sikre Fæsterens Kaar. Man foreslog, at Fæstet skulde vare mindst 30 Aar, at Enken kunde gifte sig uden at svare ny Indfæstning, at Fæstekontrakterne skulde hvile paa en uhildet Synsforretning, og at Landgilden ikke kunde sættes op, uden at Jorddrotten havde forbedret Ejendommen i samme Forhold. — Men Forslaget blev slet ikke behandlet.

Endelig fik Monrad 1860 en Lov gennemført, som foreløbig ordnede Fæste-

L. A. Ring: Husmandsfolk. Statens Museum for Kunst

forholdet: Kravet om Tvangsafløsning blev opgivet, ligesaa et gammelt Krav om, at Fæstebondens Arvinger skulde have Erstatning ved Fæstegaards Salg til Selveje. — Man regnede med, at Fæstebaandet forringede en Gaards Værdi med $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{3}$ af dens Handelspris.

Derimod gav Loven Fæsterne Ret til Erstatning for Forbedringer, og hvis Fæstet ikke varede i 30 Aar, skulde Fæsterens Arvinger have udbetalt lige saa mange Tredivtedele, som der manglede Aar.

Monrad havde ogsaa foreslaet, at Enken skulde have Lov til at gifte sig igen uden at betale ny Indfæstning. Men Lehmann, der var svinget mere og mere over til Højre, fik denne Bestemmelse fjernet og i Stedet for indsat, at hvis Jorddrotten solgte 9 Gaarde til Fæsternes nærmeste paarørende, skulde han have fri Raadighedsret over den tiende.

Denne Bestemmelse stod i den skarpeste Modstrid med de store Reformers Værn om Bondejord, og den var særlig farlig i en Tid, da der i høj Grad var Mangel paa Jord. Det var da ogsaa med alt andet end Glæde, Bondevennerne stemte paa Loven, og Mulighed for Nedlæggelse af Bøndergaarde vakte stor Forbitrelse hos Bønderne.

Godsejerne havde vundet en betydelig Sejr. De fik Prisstigningen ved det, hvis de solgte Fæstegaarde, og samtidig kunde de øge Hovedgaardens Areal betydeligt, især hvor der, som mange Steder i Jylland, var megen Fæstejord i Forhold til Hovedgaarden. Der blev de ofte i Stand til at øge den med 50 pCt. og derover.

Og der var stadig intet gjort for Husmændene.

Monrad havde oprindelig haabet, at Godsejerne frivilligt skulde givet Tilslutning til Tvangsafløsningen. En saadan Handling fra deres Side, mente han, vilde gøre, at Bønderne naturlig valgte dem til deres Førere. Nu havde de selv umuliggjort et Samarbejde mellem de store og de smaa Landbrugere.

Loven medførte, at der kom større Fart i Afløsningen. 1850 var der ca. 21,600

Tilvenstre: C. Kold. — Tilhøjre: Grev C. E. Frijs til Frijsenborg

Fæstegaarde; 1869 var de dalet til ca. 9,000, d. v. s. fra omkr. $\frac{1}{3}$ til $\frac{1}{7}$ af Danmarks Gaardmandsbrug.

1855 fik man vedtaget en ny Lov om Kommunalbestyrelser. Den blev præget af de National-Liberales Betæneligheder ved almindelig Valgret: Valgret havde alle Mænd paa mindst 25 Aar, naar de opfyldte de almindelige Bestemmelser, som gjaldt for politisk Valgret, havde haft Bopæl en vis Tid i Sognet og havde svaret direkte Skat til den. Sogneraadet skulde bestaa af et ulige Antal Medlemmer, hvoraf „mindste Halvdel“, f. Eks. 4 af 9, valgtes ved almindelig Valgret, „største Halvdel“ af den Femtedel af Kommunens Beboere, der betalte højest Skat.

Til Amtsraadene valgtes „største Halvdel“ af Valgmænd, der var udtaget dertil af Sogneraadene, „mindste Halvdel“ af Amtets største Skatteydere i et lige saa stort Antal, som der var Sogne. Da Amtsraadene førte Tilsyn med Sogneraadene, især hvis det gjaldt Handlinger af større økonomisk Rækkevidde, haabede man paa den Maade at have sikret sig mod den frygtede Krænkelse af Ejendomsretten.

LANDBRUGET

Tiden mellem de to Krige stod for Landbruget i Opgangens Tegn, hvad de økonomiske Forhold angik. England havde kort forinden næsten afskaffet Korn-tolden, og da de danske Bønder nu kunde levere en god Vare, fik de et betydeligt Kornmarked der. Omkring 1850 blev der fundet rige Guldminer i Kalifornien, det bragte Fald i Pengenes Værdi og deraf følgende Stigning i Varepriser. Kornet steg saaledes omtrent i Forholdet 3 : 4. I samme Tidsrum anlagde Staten en Del Jernbaner, hvoraf især den østjyske Længdebane fik Betydning for Af-sætning af Landbrugsprodukter.

Opgangen gjorde Landmændene mere dristige og driftige. Lidt mere Jord kom under Plov; men det var ubetydeligt. Derimod dyrkede man Jorden kraf-tigere, og meget blev merglet. Derved fik man udnyttet Jordens naturlige Næ-ringsstoffer bedre. Men da man Aar for Aar borttog betydelige Mængder gen-nem Afgrøder uden at tilføre tilsvarende Mængder i Form af Gødning, blev Jorden efterhaanden udpint. Det hed sig derfor blandt Bønder, at Mergel gav en rig Far, men en fattig Søn.

Lidt mere Kvægavl dreves, mest af Stude og Svin. Smørproduktionen kunde ikke stort mere end dække Hjemmeforbruget, og der laa Herregaardene stadig i Spidsen.

Opgangstiden kendtes ogsaa paa, at der blev bygget bedre Avlsbygninger og sundere og lysere Stuehuse. Landbygningernes Assurancesum steg i Tiden 1850 —1857 med ikke mindre end 48 pCt.

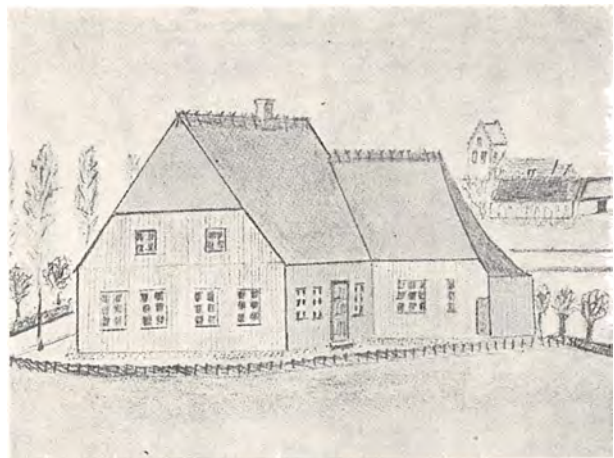
Og Bønderne begyndte selv at overtage deres Storvirksomheder. 1846 havde Gleerup faaet stiftet Holbæk Amts Brandforsikringsselskab. I 1850'erne blev stiftet to tilsvarende østjyske. — Mange Bønder satte i denne Tid Penge i Spare-kasser; men vilde de laane for at købe deres Fæstegaarde til Selveje, kneb det ofte. Da satte en sjællandsk Gaardejer, Jørgen Christensen, Stillinge, sig i Spid-

10		11	
1871 April 1	Fundat. tilhinde C. West.	And. P. H.	200
		And. Mathias	
		And. Mathias	
	Eff. af samfundets Væsen	And. Mathias	
	150 2/3 Bænk af Jernstæbe	And. Mathias	
	Stillingen &	19 ^{de} Februar 1859	
		Jørgen Christensen	
	Erkjendelse af	And. Mathias	
	1859 er i alt de til	And. Mathias	
	7 82 6/10		144 51
1852			
1853			
			15
			200 00

Sparekassebog Nr. 1 i den sjællandske Bondestands Sparekasse

Kolds Højskole i Ryslinge, begyndt 1851

Kolds Højskole i Dalby, begyndt 1853

sen for at faa oprettet den sjællandske Bondestands Sparekasse; den blev en betydelig Faktor, hvor det gjaldt Overgang fra Fæste til Selveje.

Ejendomspriserne steg i dette Tidsrum meget stærkere, end Prisstigningen og Fremgangen retfærdiggjorde, pr. Td. H. var de:

	Paa Øerne	I Jylland
1849	2,414 Kr.	1,412 Kr.
1863	5,416 Kr.	4,424 Kr.

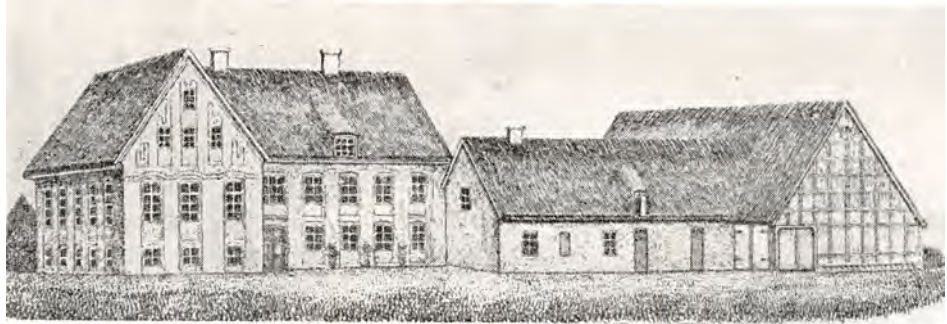
Det har vel nok særlig været Fæsternes Ønske om at blive Selvejere sammen med Forhaabning om stadig Opgang, der drev Priserne saa stærkt i Vejret. For den unge Køber betød det, at alle Forbedringer og Fremskridt var bleven forud prioriteret og mer til.

BEFOLKNINGSTILVÆKSTEN

Fra 1850–60 voksede Befolkningen fra 1,422,000 til 1,608,000 Indbyggere, en Fremgang paa ca. 13 pCt. Der skulde da, hvor der 1850 var 100 Hjem, i Løbet af de 10 Aar skabes 13 ny Hjem. Den øgede Byggevirksomhed sammen med større Købeevne blandt Landboerne gav mere Beskæftigelse til Haandværkere og Industriarbejdere, og der skete da ogsaa en lille Forskydning bort fra Landbruget: 1845 levede 55 pCt. af Befolkningen deraf, 1860: 53 pCt.

Men hvordan skaffede Landet saa Plads til Befolkningstilvæksten?

I Tiden forud for Grundloven var der blandt Godsejerne en stærk Tilbøjelighed til at baandlægge Godserne som Majorater. 1841 fandtes der 72, 1849 var de steget til 79. Men saa forbød Grundloven at oprette flere. De baandlagde ca. 80,000 Tdr. H. eller mellem $\frac{1}{5}$ og $\frac{1}{4}$ af Landets Jord. Men da Loven af 1854 tillod dem at sælge Bondegods fra, medførte det, at de i Løbet af 35 Aar gik ned til at besidde 37,500 Tdr. H., ca. $\frac{1}{10}$ af Landets Jord. Men derved blev der jo ikke oprettet flere Ejendomme.

Kolds Højskole i Dalum, begyndt 1862

Herregaardene, hvortil nu regnedes alle Gaarde over 12 Tdr. H., steg lidt i Antal i Tiden 1850–60; men da de havde noget nær samme Mængde Hartkorn (ca. 50,000 Tdr.) maa det være sket ved Udstykning af de største. Fæsteloven af 1861 blev imidlertid af mange benyttet til at lægge Bøndergaarde ind under Hovedgaardene, saa mens der 1860 var 809 Herregaarde med over 20 Tdr. H., var deres Antal 1885 steget til 881.

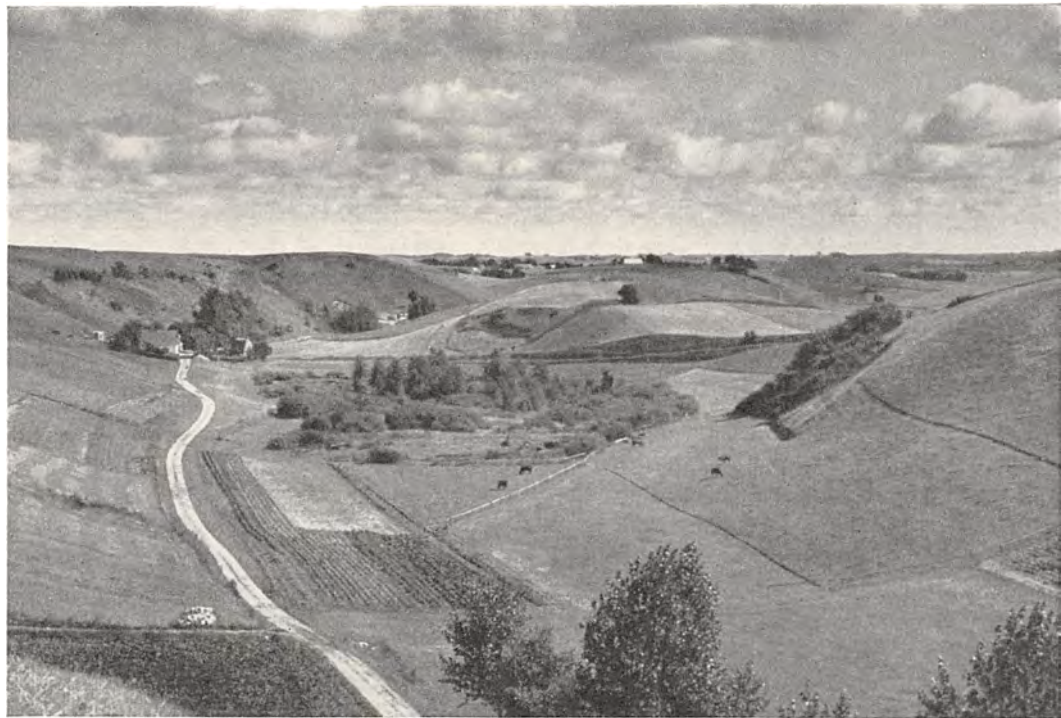
Af Gaardmands- og Husmandsbrug fandtes der:

	1850	1860
Gaarde fra 8–12 Tdr. H.	4,500	4,000
— - 4–8 -- -	28,000	27,000
— - 2–4 -- -	19,000	20,000
— - 1–2 -- -	14,000	17,000
Ialt Gaarde...	65,500	68,000
Huse fra 2 Skp.—1 Td. H.	48,900	59,300
Huse fra 1 Fdk.—2 Skp. H.	21,000	30,200
Huse under 1 Fdk. og jordløse	38,300	47,400
Ialt Huse...	108,200	136,900

Der skulde efter den Tids Driftsform en Ejendom paa mindst 1 Td. H. til, om en Familie skulde kunne ernære sig af den. Besiddere af mindre Ejendomme maatte gaa en Del paa Dagleje. Ikke saa sjældent var det Landhaandværkere, og Konen og Børnene passede i det væsentligste Hjemmet. Ejendomme under

Høstlandskab fra Hirtsholm. Herluf Lykke fot.

Mørkemose ved Holbæk. Jonals & Co.

Udsigt fra „Sukkertoppen“. Tage Byskov fot.

Fyenssk Høstlandskab. Herluf Lykke fot.

Ved Lumbsaas. Jonals & Co. fot.

2 Skp. H. kunde i Reglen ikke give stort til Hjælp for Hjemmet; der kunde i det højeste dengang holdes en Ko, et Par Faar, lidt Grise og Høns derpaa.

Tabellen viser, at en Del af de største Gaarde var bleven delt i mindre. Samtidig var Gaardhartkornet gaaet ned fra 283,000 til 277,000 Tdr., hvad omtrent kan svare til de godt 10,000 ny Husmandsbrug i Størrelsesgruppen 2 Skp. til 1 Td. — Der var nyopdyrket vel ca. 100,000 Tdr. L., antagelig Udmarksjord, og opbrækket omkr. 40,000 Tdr. L. Hede. Hvis det meste af det — som jo næsten intet Hartkorn havde, og som overvejende maa være bleven opdyrket fra Gaarde — var bleven lagt til de omtalte Husmandsbrug, vil det sige, at der maa være blevet ialt ca. 13,000 nye Brug, store nok til at ernære en Familie. Det har mere end svaret til Gaardmandsstandens Tilvækst, saa tilsyneladende har denne Stand som Helhed sørget for at skaffe selvstændige Hjem til Børnene, og det samme har muligvis Brugerne af Ejendommene paa de 2 Skp. til 1 Td. H. Tilsammen viser disse Ejendomsgrupper en Tilvækst paa 11 pCt.

Den stærke Tilvækst af Husmandshjem med under 2 Skp. H. viser det samme Billede som Tiden efter de store Landboreformer: De stærkt stigende Ejendomspriser rejser en stadig højere Mur mellem Jorden og den, der kun har sine Hænder at fortrøste sig til.

Alle disse Smaahusmænd henhørte i Virkeligheden til Landarbejdernes Klasse. Deres Kaar var bleven lidt bedret i Tiden 1818--48. I Krigsaarene steg Lønnen ret betydeligt, og endnu i 50'erne holdt de vistnok nogenlunde Trit med Prisstigningen, men nogen Del i Opgangen fik Landarbejderne ikke, og i 60'erne forringedes deres Kaar.

Arbejdsfortjenesten for en Landarbejder med stadigt Arbejde var:

	Paa Sjælland	De andre Øer	I Jylland
1830-39	164 Kr.	146 $\frac{2}{3}$ Kr.	130 $\frac{1}{2}$ Kr.
1840-49	220 —	212 $\frac{1}{3}$ —	223 $\frac{3}{4}$ —
1851	245 $\frac{1}{4}$ —	236 $\frac{2}{3}$ —	276 —
1871	348 $\frac{3}{4}$ —	332 $\frac{2}{3}$ —	355 $\frac{1}{2}$ —

Men naar de nødvendigste Fødemidler til en Arbejderfamilie var betalt, var der til de øvrige Udgifter:

1830-39	41 Kr. eller ca. 25 pCt. af Arbejdslønnen
1840-49	83 — — - 38 — - —
1851	93 — — - 38 — - —
1871	118 — — - 34 — - —

Tallene viser med Tydelighed, at den, der først var bleven Landarbejder, var kommen ind i en økonomisk Blindgade, hvorfra ingen Vej førte ud eller fremad.

Sætter vi Grænsen for dem, der fik Fremgang af Opgangen, og dem, den bragte Tab, ved 2 Skp. H. — og den skal sandsynligvis sættes noget højere — da viser det sig, at den bragte Fortræd for henimod 30 pCt. af Landbefolkningen. Gaardmænd og Herremænd havde nok i den Tid Raad til at lønne deres Arbejdskraft bedre. Men selv om en enkelt gør det, vil Lønnen som Helhed

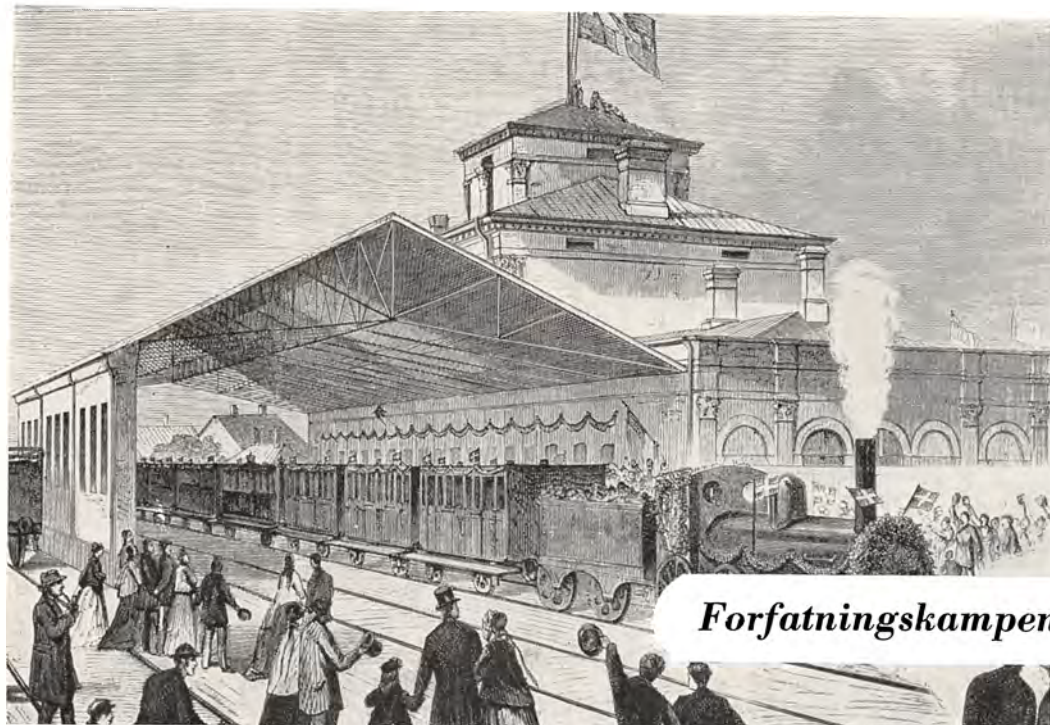
altid rette sig efter, hvad man kan faa en Arbejder for. Og jo flere jordløse Landarbejdere, des billigere Arbejdskraft.

Den øgede Velstand inden for Gaardmandsstanden gav rigere Muligheder for Aandslivet. Krigen havde vakt den nationale Bevidsthed, Valgretten medførte, at flere og flere fik Interesse for Politik. Det ene med det andet gav større Læselyst.

Hvad der i den Tid var af aandelig Vækkelse, var mest præget af den grundtvigske Retning, hvor mange af de unge Præster og efterhaanden ogsaa en Del Lærere følte sig hjemmehørende. Og da den indbyrdes Undervisning i Skolerne nu snart bortfaldt, kunde disse sidste faa Lov at yde, som de evnede. Som Præstegaardene tit havde været Midtpunkt for Aandskultur, begyndte Lærerhjemmene nu ogsaa ofte at blive det.

I Begyndelsen af 50'erne begyndte Kr. Kold baade paa Højskole og Friskole, der begge blev Arnesteder for grundtvigsk Aandsliv og snart fik Aflæggere rundt om i Landet. Endnu naaede de saa at sige kun ud til Gaardmændene, og det var kun spirende Vaartegn. Men det spaaede dog om en Sommer med Aandslivets Vækst for den danske Befolkning.

1866—1901

Forfatningskampen

Da Krigen 1864 var forbi, stod Danmark med en dobbelt Forfatning: et Rigsraad, gældende for Danmarks, Sønderjyllands og Holstens Fællesanliggender, og Junigrundlovens Rigsdag, hvis Omraade var indskrænket til Kongerigets indre Forhold. Det første havde under sig Udenrigspolitikken, Militærvæsenet o. lign., og det var udgaaet af et Valg, som gav de rige og mægtige Hovedindflydelsen i det.

Tabet af Hertugdømmerne gjorde denne Forfatning meningsløs. Men hvad skulde man sætte i Stedet?

Venstregrupperne, som væsentlig havde deres Tilslutning blandt Bønderne, krævede, at man skulde gaa tilbage til Junigrundloven. Men de National-Liberaler og de Konservative vilde benytte den Magt, de havde i Rigsraadet, til at skabe en ny Grundlov med Garantier mod den almindelige Valgret, — skønt de ikke kunde paavise, at den var bleven misbrugt. Og endnu mindre kunde An-

svaret for Ulykken i 1864 lægges paa den; tværtimod: skulde nogen bære Skylden derfor, maatte det blive de to Partier.

Efter en Del bitre Forfatningskampe tabte en Del af Venstre med I. A. Hansen i Spidsen Troen paa, at det vilde lykkes at redde Junigrundloven, og da de frygtede det national-liberale Penge- og Aandsaristokrati mere end det konservative Landboaristokrati, sluttede de Forlig med det sidste.

I Oktober 1865 dannedes den saakaldte Oktoberforening med I. A. Hansen og Landets største Godsbesidder, Grev Frijs til Frijsenborg, i Spidsen. Den skulde „befordre Velvilje og gensidig Tiltro mellem større og mindre Landejendomsbesiddere“ og gøre, at Landbrugerne i Fællesskab blev ledende i dansk Politik.

Oktoberforeningen enedes om, at Folketinget stadig skulde vælges efter Junigrundlovens Bestemmelser; men til Landstingsvalget fik det store Hartkorn Hovedindflydelsen: en Proprietær eller Godsejers Stemme vejede lige saa meget som et helt Sogns Beboere.

Forud for den endelige Vedtagelse fulgte en hidsig Valgkamp, hvor Modstanderne søgte at skaffe sig Flertal i Rigsdagens Folketing mod Forslaget. Men skønt de vandt 15 Mandater, var det ikke tilstrækkeligt.

Den 83-aarige Grundtvig, der havde ladet sig vælge for at løfte sin Røst for den almindelige Valgret, spaaede ud fra sin historiske Forstaaelse, at Grundlovsændringen vilde avle „Bitterhed, Splid og Krebsgang indadtil og Farer udadtil“. Men forgæves. Flere Aar efter skrev Monrad, der havde stillet sig skeptisk over for Grundtvigs Spaadom, at Historien havde givet ham Ret. — Høgsbro udtalte om Forslaget, at det „satte Pengepungen over Mennesket og gjorde Egennytte til ledende Princip i det offentlige“. Og da det alligevel blev vedtaget, fik han de to gamle Frihedsforkæmpere Tscherning og Grundtvig til at gaa til Kongen og bede ham nægte Forslaget sin Underskrift. Men han nægtede at modtage dem.

N. Simonsen: Danske Soldater redder en Kanon paa Tilbagetog fra Dannevirke 1864. (Nederlaget 1864 trods Soldaternes sejge Modstand danner Baggrunden for Udviklingen i den følgende Tid.)

Tilvenstre: Bondens Overmagt. „Folkets Nisse“. (Træskostøvlene skal symbolisere Bondevennernes Magt i Folketinget.) — Tilhøjre: Oktoberforeningen. „Folkets Nisse“. Alliancen eller Tragikomedien af Frijs og Hansen. (De holder Vand i det utætte Forfatningskar.)

Fæstesagen var den Prøvesten, hvorpaa det skulde kendes, om det store Hartkorns Mænd mente det alvorligt med den omtalte Velvilje. 1868 blev der fremlagt et Forslag om Tvangsafløsning, men det naaede ikke engang til 2. Behandling i Folketinget, hvor de Konservative og de National-Liberales tilsammen endnu havde Flertallet.

Folketingsvalget det følgende Aar viste stadig stærkt Røre om Sagen. Men da I. A. Hansen forsøgte en mere moderat Løsning, lykkedes det den Mand, som snart skulde blive Fører for Højre, Godsejer Estrup, at faa det standset. — Dermed brast Forudsætningen for Oktoberforeningen, og den opløstes 1870.

I det Ministerium, Godsejer Holstein-Holsteinborg dannede ved samme Tid, optoges tre af de National-Liberales ledende Mænd. De to Parter fandt, trods indbyrdes Rivninger, hinanden i fælles Angst for Bondevældet og dannede snart i Fællesskab Partiet Højre.

Oktoberforeningens jævne Bønder havde hjulpet det store Hartkorns Mænd til Magten i Landstinget, de havde gjort deres Pligt, nu kunde de gaa — og passende mindes Ordsproget om dem, der spiser Kirsebær med de store.

Tilvenstre: Haffner og I. A. Hansen bestræber sig for at bringe Fæsteloven fremad. „Folkets Nisse“ 1869. (General W. Haffner var Godsejer og havde faaet afløst Høveriet paa sit Gods før 1849. Som Indenrigsminister i Svogerens, Grev Frijs's Ministerium var han som denne stemt for et Forlig om Fæstets Afløsning.) -- Tilhøjre: Hall og Carlsen paa Jagt efter Oktobristerne. (Hall var Fører for de National-Liberale, Godsejer Carlsen, Gl. Køgegaard, var nær tilknyttet Bondevennerne og ønskede Junigrundloven tilbage.)

Paa samme Tid, som Højre blev dannet, sluttede de forskellige Venstregrupper sig sammen til det forenede Venstre (1870). Det var langtfra noget fast sammentømret og enigt Parti; angaaende Skole- og Kirkelovgivning, saavel som det nationale Spørgsmaal, var der stor Uenighed. Men der var Enighed om almindelig Valgret baade i Stats- og Kommunestyre — Junigrundloven var „Folkets moralske Ret“, hed det i en Programudtalelse fra 1872 — om, at Folketinget skulde have Hovedindflydelse paa Lovgivningen, og at Regeringen skulde vælges af Kongen i Overensstemmelse med Folketingets Flertal.

Venstre var og blev overvejende et Bondeparti. En kort Tid vandt det nogen Indpas i Byerne, men blev dér snart afløst af Social-Demokratiet. Men til Gengæld fylkedes Landboerne, baade Gaardmænd, Husmænd og Daglejere, i stadig tættere Skarer om Partiet.

Blandt Førerne havde Skeptikeren Viggo Hørup især Tilknytning til de sjællandske Bønder, de stærkt grundtvigsk prægede Højskolemænd Sofus Høgsbro og Frede Bojsen til de fynske Friskolekredse, og Chr. Berg til de jyske Bønder.

Den sidste var en vestjysk Gaardmandssøn, hvis Slægt aldrig havde bøjet

Ryg for Godsejeres eller Fogders Pisk. Han var Lærer og kom som ung ind i Rigsdagen. I langt højere Grad end de andre Venstreførere havde han sin Rod i Bondebefolkningen, ejede dens Følelser og Instinkter. Linjen i hans Politik laa ikke altid lige, tit begik han taktiske Fejl og sprængte Partiet eller stødte flere af sine nærmeste fra sig. Men stadig kunde han atter vinde i Befolkningen, hvad han tabte i Rigsdagen. Bønderne følte, at han var Kød af deres Kød, Blod af deres Blod. Han er den første og vel hidtil den eneste virkelige Bondehøvding i dansk Politik.

1872 fik Venstre et lille Flertal i Folketinget og stillede straks Krav om at faa overdraget Regeringsmagten. Men Højre satte sig imod. Og Kongen var saare ængstelig ved disse Venstrebønder, der ved Hoffet blev karakteriseret som Mænd uden Dannelse — kunde Berg maaske tale Fransk? — De Ministertaburætter, hvorpaa Venstres Mænd havde siddet, vilde Højres gode Mænd siden betakke sig for at sidde paa. Kongen afholdt sig i det længste fra at gaa til disse udannede Bønder.

Folketingets Flertal havde et Middel til at tilkæmpe sig Magten: at nægte Regeringen en Finanslov! Foreløbig nøjedes man med at nægte den alt, hvad den især ønskede sig.

Men saa kom Estrup til 1875. Viljefast stod han i Spidsen for den Vagt, der værnede om 66-Forfatningens Særrettigheder. For Venstre gjaldt det at storme den Skanse, der stod i Vejen for deres Ligeret med Godsejerne. I Spidsen for den fremstormende Hær saas stadig Berg; forrest paa Skansen stod Estrup. Det var den sidste afgørende politiske Kamp mellem Bonde og Godsejer.

Efter nogle hidsige Forpostfægtninger kom Kampen for Alvor til Udbrud 1885. Aaret før havde Venstre vundet en ny stor Valgsejr, og man haabede paa et Ministerskifte.

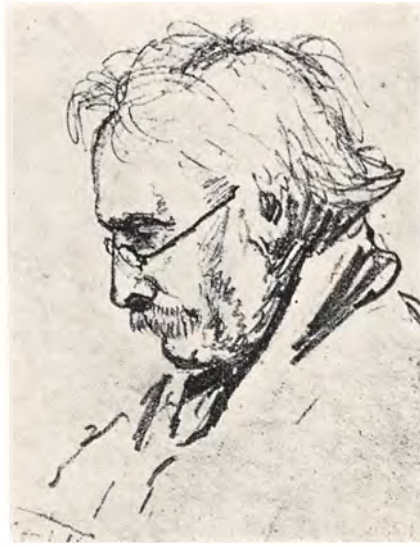
Men Estrup blev paa Skansen. Og da han i Foraaret 1885 ikke kunde enes med Rigsdagen om en Finanslov, sendte han den hjem. I 9 Aar regerede han

Grundtvig som gammel

nu paa den Maade, at han tog de Penge, han kunde enes med Landstinget om, paa Trods af Folketingets Protest.

Dette Grundlovsbrud vakte en Bølge af Harme, især paa Landet. Det kom til ligefrem Slag, f. Eks. i Brønderslev, mellem Bønderne og de Gendarmer, som Regeringen egenmægtig havde udsendt til at værne om den. Mange Steder nægtede Bønderne at betale Skatter — da disse ifølge Grundloven først kunde

Tilvenstre: Sophus Høgsbro. — Tilhøjre: A. F. Tscherning

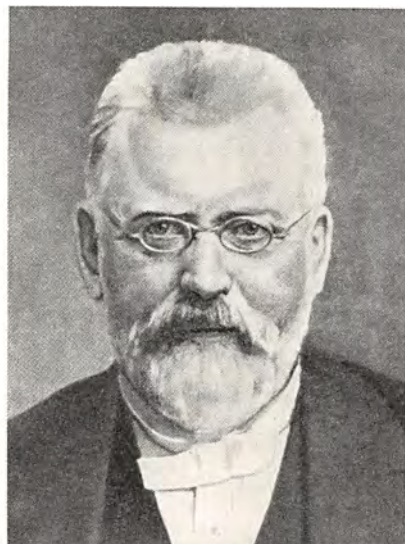
opkræves, naar Finansloven var vedtaget — saa blev de pantede. I Horsens-egnens forsøgte de visse Steder at hindre Auktioner paa de udpantede Sager, hvorfor de blev sat i Arrest. Mange Aar efter udtalte en af Egnens mest ansete Bønder, at man i den Tid vanskelig kunde være bekendt ikke at have siddet i Arrest.

I mange Egne af Landet anskaffede Bønderne sig Rifler og forberedte sig paa at gaa mod København. Man kunde senere høre besindige Bønder sige, at havde Berg opfordret dem til at gribe til Riflerne, havde de gjort det.

Men hvor skarpt et Sprog han og de andre Venstreførere end brugte mod Regeringen, opfordre til Oprør vilde de ikke.

Partilidenskaberne var sine Steder saa skarpe, at nære Slægtninge, der stod i hver sin politiske Lejr, vanskelig kunde taale at se hverandre. I Billum Sogn i Vestjylland oprettedes der baade et Højre- og et Venstremejeri.

Det første Valg efter de saakaldte Provisorier (1887) kaldte mange flere Vælgere frem (fra 59 pCt. af Vælgerne 1884 til 70 pCt. i 1887), og Højre fik størst Fremgang, især i Byerne. Meget tydede paa, at den Visnepolitik, Venstre havde ført overfor Regeringsforslagene, ikke havde afgjort Tilslutning blandt Vælgerne.

Tilvenstre: Viggo Hørup. — Tilhøjre: C. Berg

Da blev der pludselig kastet et nyt Spørgsmaal ind i Politiken: Man var inde i en Krise med stærkt faldende Kornpriser, og mange Bønder søgte at klare sig ved at gaa over til Forædling, bl. a. Smørproduktion. Saa begyndte Otto Mønsted 1883 at fabrikere Margarine. Hvad om det nu skulde ødelægge Smørproduktionen? spurgte mangan Bonde ængstelig.

Det benyttede Hørup sig af. Han forsøgte at skabe en ny Oktoberforening af store og smaa Bønder under Slagordet „Rent Land!“ (d. v. s. Forbud mod Margarine) for derved at sprænge Højre.

Men de øvrige Venstreførere var imod. Især var Berg forbitret over, at Kampen mod Grundlovsbryderne skulde afgøres ud fra Pengehensyn; det var for ham at gaa paa Akkord med Uretten. Han rejste en Storm mod „Smørmændene“, og ved det følgende Valg blev mange af dem paa Valen, mens Bergs Gruppe gik frem fra 10 til 17 Mand.

1885 og i flere af de følgende Aar lod demokratiske Foreninger afholde Delegeretmøder, hvor Rigsdagsmænd kun maatte være Tilhørere: de skulde mødes med de Krav, der levede i Befolkningen. Man stillede sig der imod de provisoriske Love, men krævede en Reformlovgivning, bl. a. Toldnedsættelse, Alder-

Den døde Haand. „Punch“. (Billederne paa Negle og Ring er af Venstreførere

domsunderstøttelse uden Fattighjælps Virkning, Tilskud til de fattiges Sygekasser og Ulykkesforsikringer, Jord og Driftslaan til Husmandsbrug for Landarbejdere. Bag flere Forslag laa den Tanke, at ingen uforskyldt skulde nødes til at søge Fattighjælp.

Ikke længe efter 1885 delte Venstre sig i det forhandlende Venstre (ofte kaldet de Moderate) og Bergs og Hørups Fløje, som ikke vilde

Forhandling med Grundlovsbruddets Regering. — Berg døde 1891. Og Aaret efter vandt de Moderate, delvis ved Højres Hjælp, en stor Valgsejr. Følgen deraf blev det storpolitiske Forlig 1894, som atter bragte Politikken ind paa Lovens Grund og skulde hindre fremtidige Provisorier. Et Flertal af de Moderate fulgte Bojsen paa Forligsvejen, et Mindretal med Høgsbro i Spidsen stemte imod.

Men som Valget 1892 havde vist, at Flertallet af Bønderne ønskede en Reformlovgivning, viste Valget 1895, at de var imod Godkendelsen af Provisorierne. — Venstremodstanderne mod Forliget vandt en stor Valgsejr og samledes i et Parti, Venstrereformpartiet, med J. C. Christensen, Stadil, som Fører.

I den følgende Tid fik vi en hel Del Love, men ingen af vidtrækkende Betydning. Arbejdet syntes mest lagt an paa ved politisk Taktik at underminere Højres Stilling.

I 80'erne og 90'erne var Priserne faldne stærkt paa Landbrugsprodukter. Der stiftedes da 1893 en Agrarforening, væsentlig med Tilslutning fra det større Landbrug. Det krævede en særlig Landbrugslovgivning, bl. a. en Nedsættelse

J. C. Christensen

Tilvenstre: Estrup. — Tilhøjre: Frede Bojsen

af Hartkornsskatterne. Bevægelsen døde snart hen. Men ved at give Tilslutning til Skattekravet fik Venstre Samarbejde med en Del af Godsejerne med Grev Mogens Frijs i Spidsen, en Slags Oktoberforening, blot mere i det skjulte, kom i Stand. — Højres Flertal i Landstinget begyndte at vakle, og i Folketinget gik dets Medlemstal ved Valget 1901 ned til 8 Mand.

Da maatte Kongen bekvemme sig til at tage en Venstregering.

Bønderne havde ved at staa fast vundet den første store politiske Sejr; det blev dem, eller rettere sagt Gaardmandsstanden, som i de nærmest følgende Aar i det væsentligste fik Førerskabet i dansk Politik.

JORDBRUGERNES KAAR

1864 levede der i Danmark ca. 1,700,000 Mennesker, hvoraf omkring 900,000 eller 53 pCt. ernærede sig ved Landbrug. Der fandtes

17—1800 Storbrug paa over 12 Tdr. Hartkorn, ialt 52,000 Tdr. Hartkorn.

60—70,000 Gaarde paa over 1—12 Tdr. Hartkorn, ialt 280,000 Tdr. Hartkorn.

Ca. 110,000 Husmandsbrug under 1 Td. Hartkorn, ialt 30,000 Tdr. Hartkorn.

Ca. 30,000 jordløse Huse.

Tilvenstre: Grev Mogens Frijs, Søn af Grev C. E. Frijs. Tilhøjre: Malthé Ahlmann, Langholt

Godsejerne ejede desuden 12–13,000 Fæstegaarde med ca. 68,000 Tdr. Hartkorn og omtrent 20,000 Fæstehuse med ca. 7000 Tdr. Hartkorn, saa de nød sammen med de øvrige Herremænd Indtægterne af ca. $\frac{1}{3}$ af Landets Jord uden paa nogen Maade at yde en tilsvarende Indsats for Folket.

Paa Aandslivets Omraade ydede de intet særligt; i Forfatningskampene stod de paa en enkelt Undtagelse nær Vagt om det Monopol, 66-Grundloven gav dem, og i den økonomiske Politik var de flestes Standpunkt dikteret af snævre Jordejerinteresser: Da Landbrugskrisen meldte sig i 80'erne, søgte de at faa modvirket de faldende Kornpriser ved at kræve Told paa udenlandsk Korn, hvorved de vilde have vanskeliggjort Overgangen til dyrisk Produktion og skadet Husmandsbruget. Mange stod senere bag Kampen mod Margarinen og i Spidsen for den Agrarbevægelse, som fik Jorden fordyret for Ungdommen ved at fjerne Hartkornsskatterne.

Der fandtes vel stadig blandt dem en Del dygtige Landmænd, som blev Læremestre for Bønderne, bl. a. den førnævnte Edw. Tesdorpf, Harald Branth, Sdr. Elkjær, o. fl., men Gaardmændene lærte snart selvstændigt at dygtiggøre sig.

Gaard paa Lyø

Det mørkeste Punkt var Forholdet til deres Medhjælpere: Daglejere og Tjenestefolk.

Ingen Steder var Lønningerne gennemgaaende saa lave og Moralen saa slet som paa Herregaardene. En enkelt søgte at bøde derpaa, saaledes Baron Zytphen-Adeler til Dragsholm, der gjorde Forsøg med at lønne Folkene efter Godsets Nettoudbytte; men det var kun som en enlig Svale, der ikke varslede nogen Sommer for Herregaardsarbejderne.

Af Gaardmændene var endnu ca. $\frac{1}{5}$ Fæstere. Men disses Kaar var i høj Grad sikrede. For Arvefæsterne var Godsejeren nærmest at betragte som Prioritetshaver, kun at Pantet kunde ikke opsiges eller amortiseres, de øvrige var i det væsentligste sikrede ved Fæsteloven af 1861.

Landgilden + Forrentning og Amortisering af Indfæstningssummen beløb sig i Reglen til ca. 3 pCt. af, hvad Ejendommen kunde koste i fri Handel, saa det betalte sig bedst for Godsejeren at sælge, da han efter Loven tog Fordele deraf.

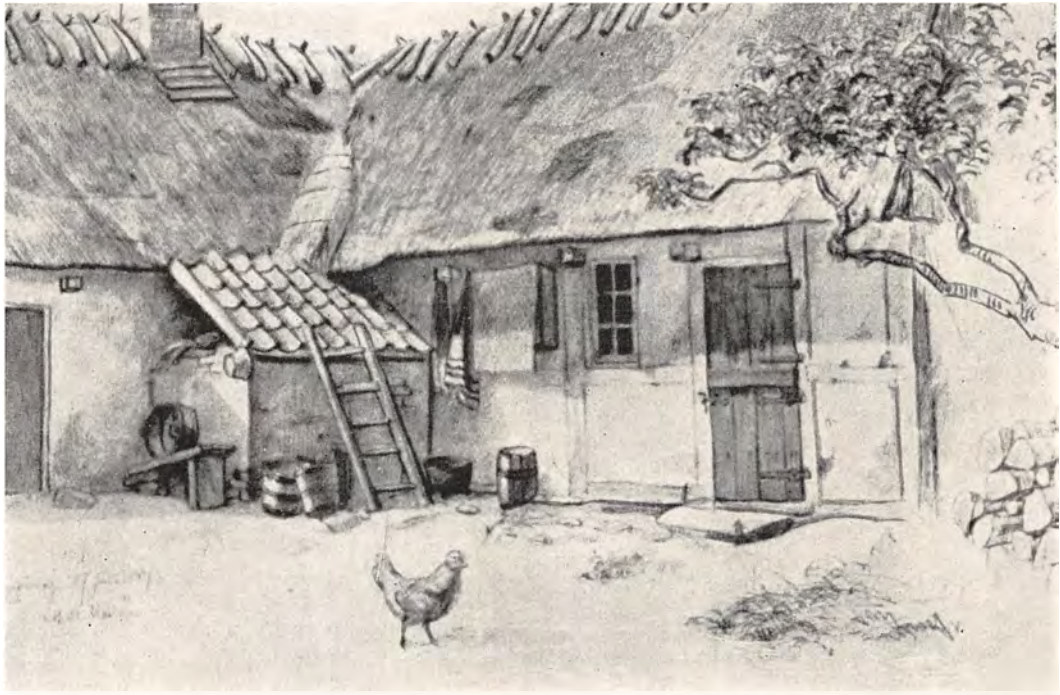
Det skete da ogsaa i saa høj Grad, at 1914 fandtes der kun 15—1600 Fæstegaarde med omkr. 8000 Td. H. Samtidig havde Godsejerne fuldt ud benyttet

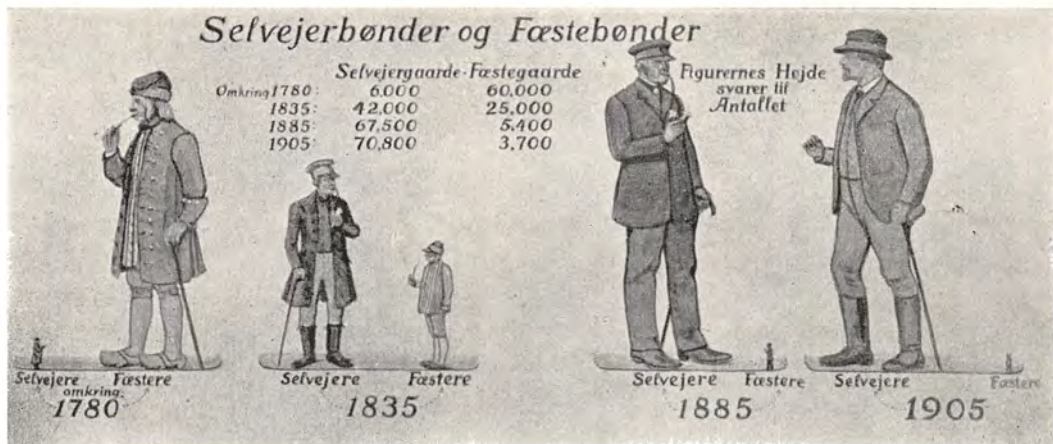
Udsigt over Lammefjorden før Udtørringen. S. Bay fot.

Udsigt over Lammefjorden efter Udtørringen. S. Bay fot.

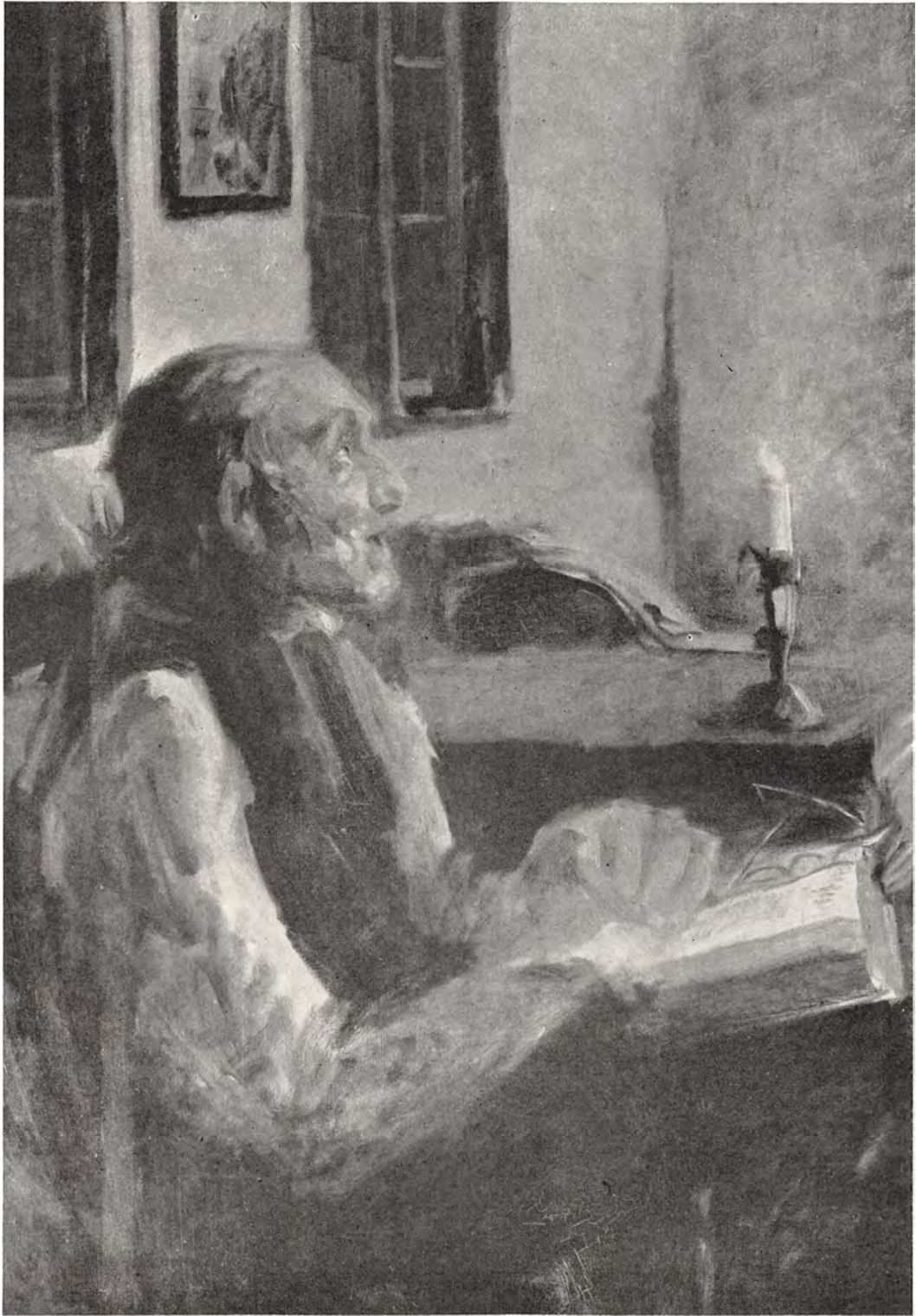
A. P. Madsen: Kroghus. Landbrugsmuseet

Selvejerbønder og Fæstebønder 1780–1905. Landbrugsmuseet

den Ret, Loven hjemlede dem, til at inddrage hver tiende Fæstegaard. Herregaardsjorden var steget fra 52,000 til 58,000 Td. H., og det i en Tid, da Befolkningstilvæksten i høj Grad skabte Trang til Udstykning.

Mange Gaardmænd var ret velstillede; men næsten overalt sad en vis Nøjsomhed, der ofte kunde grænse til Nærighed, i Højsædet.

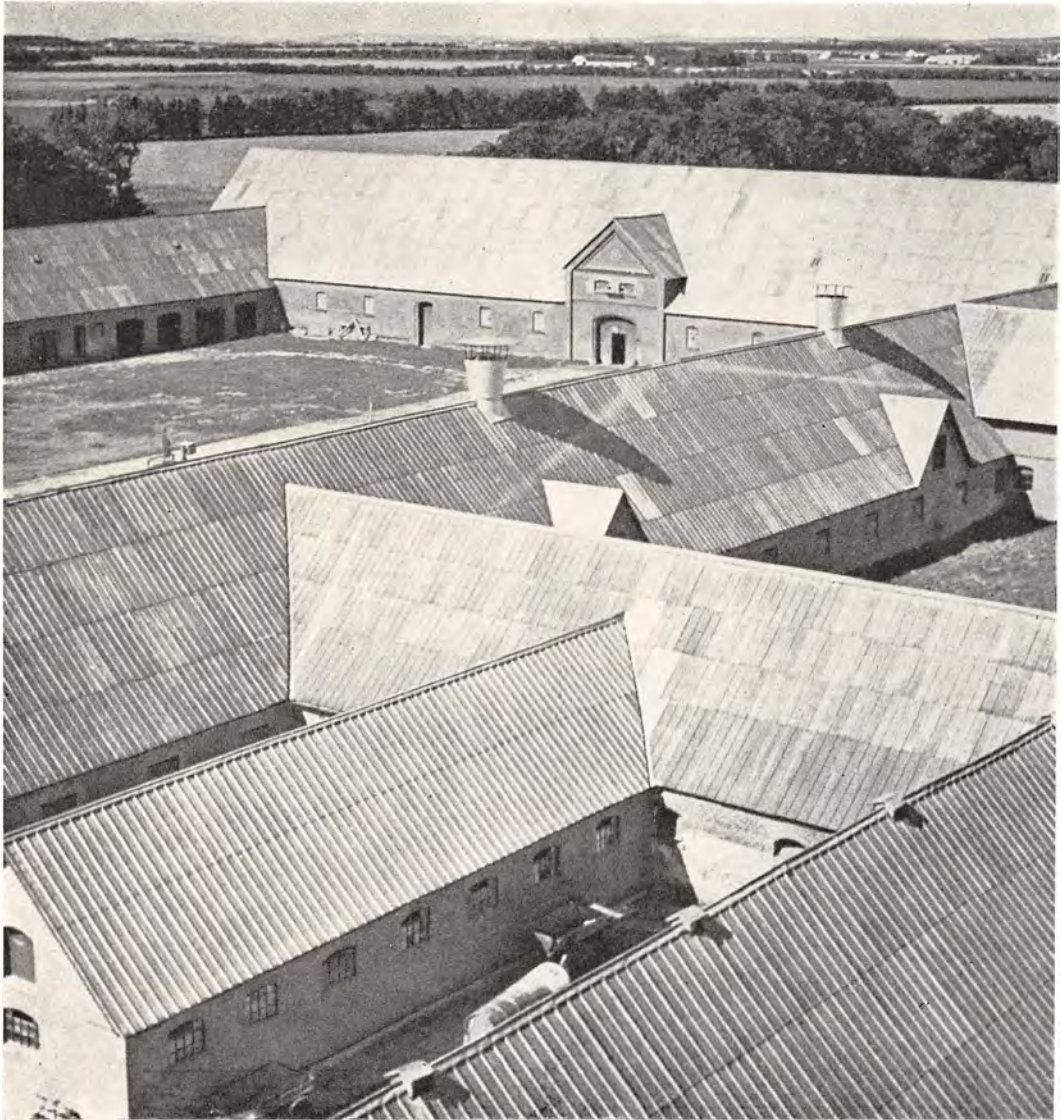
H. A. Brendekilde: Den gamle Mand ved Spedlyset. Statens Museum for Kunst

Langholt Hovedgaard

Virksomheden paa Langholt er Resultatet af tre Generationers Arbejde: N. P. Ahlmann købte det forfaldne Gods 1840, drænede og merglede og skaffede det gennem Køb og Opdræt en fin Besætning. Sønnen Malthe Ahlmann oprettede selv en Forsøgsstation, beregnet for Forholdene i Vendsyssel, og naaede at gøre Besæt-

Det, der satte det sociale Skel mellem Jordbesidderne, var ikke saa meget Hartkornet som Stillingen til Arbejdet og Arbejderne: Godsejerne overlod som oftest Driften til Forvaltere og Godsbestyrere og interesserede sig væsentligst for Nettoudbyttet. Proprietærerne ledede i Reglen Arbejdet, men tog ikke Del i det, og Folkestuen satte Skel mellem dem og deres Hjælpere. Gaardmændene tog

Avlsbygningerne paa Langholt ningen til en af Landets fineste. Gennem Avlsdyrauktionerne paa Langholt virkede denne ud over Landet. Søsteren Marie Ahlmann fortsatte hans Arbejde, der er bleven mere mangesidigt gennem Søstersønnens, Ahlmann Lorentzens og hans dygtige Medhjælperes energiske Virksomhed

selv Del i Arbejdet og sad til Bords med dem, der arbejdede hos dem. Søgte en Gaardmand at spille Proprietær, mødtes det hos de fleste af hans Standsfæller med Haan.

Gaardmændene betragtede sig mere som Jordbrugere end som Jordejere, og som Førere for dem, der levede af Arbejdet ved Landbruget. De politiske

C. T. A. Zytphen-Adeler

Kampe mod Embeds- og Godsejerherredømmet styrkede denne Følelse. Overvejende sluttede de sig til Venstre og i deres Politik spillede Kravet om bedre Kaar for Landbrugets Stedbørn en betydelig Rolle.

Ved Husmandsbrug forstod man i Statistiken Brug paa under 1 Td. H. — Til op mod 1900 forstod Folk i Almindelighed en Ejendom, hvis Ejer skulde gaa en Del paa Dagleje for at ernære sin Familie.

Allerede under de store Landboreformer lød der Røster om, at Husmandsbrugene skulde være store nok til at ernære en Familie, og Pastor Høgh, Gentoft, udkastede 1794 en Plan om saa intensiv Drift af en Ejendom paa 3 Td. L. god Jord, at den skulde kunne det. — Reventlow haabede, det kunde lade sig gøre.

I et Brev meddeler han, at Sønnen Christian har bevist det. „Om nogle Aar vil han forhaabentlig, dersom Gud skænker ham Livet, have løst det store Problem og derved have lagt Grunden til mange Menneskers Lykke. Det forstaar sig, at hans Plan forudsætter Staldfodring og en vidtdreven Kultur af gode lollandske Jorde. Denne Plan synes mig under disse Forudsætninger at maatte føre sikkert til Maalet, og det at fatte og udføre en saadan er mere end at have vundet Slag og erobret Lande.“

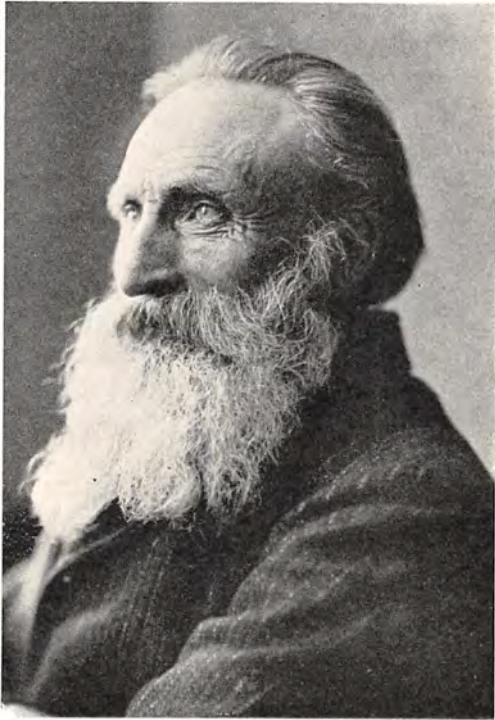
Mindesten i Faarevejle for Zytphen-Adeler. Han var den ledende Kraft, for at faa Lammefjorden udtørret: S. Bay fot.

Husmænd med Studeforspænd. Han Herred

Første Nybyggerhus paa Lammefjord. S. Bay fot.

*Første Nybygger paa Lammefjord.
Søren Andreassen*

Men det var ikke Maalet med de Husmandsbrug, som især Herremændene oprettede omkring Herregaardene; de skulde skaffe disse fast og billig Arbejdskraft.

Husmandshjemmene laa ofte afsides, og af Jorden skulde der gennemsnitlig dobbelt saa meget til i Td. H. som af Gaardmandsjord. Der skulde Driftskapital til for at faa den til at yde af Betydning, og det havde Husmanden saa at sige aldrig. — Saa maatte han gaa paa Dagleje, og mest i den Tid, han skulde passe sin Ejendom, saa den

blev forsømt. Mange Steder var det Skik, at han om Søndagen laante Heste og Redskaber af en Gaardmand. Han fik jo saa billig Trækkraft, men maatte til Gengæld arbejde baade hellig og søgn og naaede dog ikke længere frem.

Værst stillet var Fæstehusmændene. De efterladte fik ingen Erstatning, om han døde, før der var gaaet 30 Aar, ej heller for Forbedringer; og Fæstet var ofte kun paa Aaremaal.

Husmændene kunde i Reglen holde sig fri af Fattiggaarden, da Ejendommen gav det væsentligste af Føde og Klæder. Men Arbejdet for Udkommet tog alle Kræfterne. Der blev ingen Tid til at dyrke aandelige Interesser.

De var talrige nok til at kunne blevet en betydende Faktor i Politik; men endnu var de ikke vaagnet til Forstaaelse deraf. Da der ikke var hemmelig Afstemning, stemte mange som deres Godsejere for ikke at risikere noget, Resten fulgte Gaardmændene — om de da ikke foretrak at blive hjemme.

Hans Smidth: Hedelandskab. Statens Museum for Kunst

J. Wilhelm: Hedelandskab. Statens Museum for Kunst

Daglejernes Kaar var tilsyneladende bedret noget. Naar det nødvendige til Føden til Mand, Kone og to Børn var betalt, havde de nu gennemsnitlig $\frac{2}{5}$ af Lønnen tilbage. Men i Reglen var der flere end to Børn, og $\frac{2}{5}$ af Lønnen til Husleje, Brændsel, Klæder o. s. v., o. s. v. vilde vanskeligt kunne klare det. Kun ved Hjælp af Gavnildhed fra de andre Samfundsklassers Side blev de holdt oppe. Og naar de ældedes, stod Fattiggården altid truende ude i Horisonten.

DER VINDES NYT LAND

„Mangen slimet Vig maa Havet slippe,
mangen bundløs Mose bære Sæd,
og hvor magre Faar af Lyngen nippe,
fede Øksne finder Hvilested —“

skrev Carl Ploug 1869 til Landhusholdningsselskabets Fest. Og denne Tanke virkeliggjordes i ikke ringe Grad i Tiden efter 1864: Ved Hjælp af Inddæmning og Udpumpning erobrede man ved Lammefjord et Stykke Land, større end Amager. Der skaffedes her Hjem til ca. 2000 Mennesker. Flere andre Steder indvandt man nyt Land ad samme Vej.

Men især tog Hedecopdyrkningen Fart. Dalgas, der virkede ved store Vej-

E. Dalgas

anlæg i Hedeegne, paaviste, at store Dele af Heden kunde gøres til frugtbart Land. Og 1866 stiftedes „Det danske Hedeselskab“ med det Maal at hjælpe til dermed.

Hvor man kunde overrisle Hedestrækninger ved at opdæmme Aacer og Bække og grave Kanaler, skabte man Eng. Derimod maatte den Hede, der skulde omdannes til Pløjeland, først have Kalk. Hedeselskabet lod søge efter Mergel, og der blev anlagt Mergelspor, saa Mergelen kunde føres til de kalkfattige Hedeegne.

Opdyrket Hede: Sdr. Omme 1934

Fredet Hede med Gravhøje. Randbøldal ved Vejle

Hedebonden maatte saa lægge Krop til. De første Aar maatte han i Reglen gaa den meste Tid paa Dagleje, saa meget af Hjemmearbejdet blev gjort om Aftnerne eller Søndagene. Under tit utroligt Slid vandt han Ager paa Ager fra Heden. Og ikke sjældent endte han med at eje en stor Gaard med nye Bygninger, gode Kreaturer og frugtbare Marker.

T. Vermehren: En jysk Faarehyrde paa Heden. Statens Museum for Kunst

Landsbyer, ja, hele Smaabyer som Brande, Grindsted og Herning voksede op, hvor forhen smaa Hedehuse havde ligget spredt hist og her.

Ogsaa sure Mosestrækninger blev mange Steder omdannet til frugtbart Agerland.

Men det kostede at naa saa vidt. „Troner kunde omstyrtes, og Riger gaa til Grunde, uden Ole anede det; thi der førte ingen Traade ud til ham, ad hvilke Verdensbegivenhederne kunde forplantes. Han hørte nok Tale om Rigsdagsvalg og Andelsvæsen; men de nymodens Røster, der summede i Luften, skyede han uvilkaarligt som farlige for hans snævre Livsmaal,“ siger Skjoldborg om en saadan Hede- og Moseopdyrker. Der var ingen Tid til at følge med i Tidens Røre. Heden og Mosen krævede alt, hvad man kunde yde.

Smørkærning

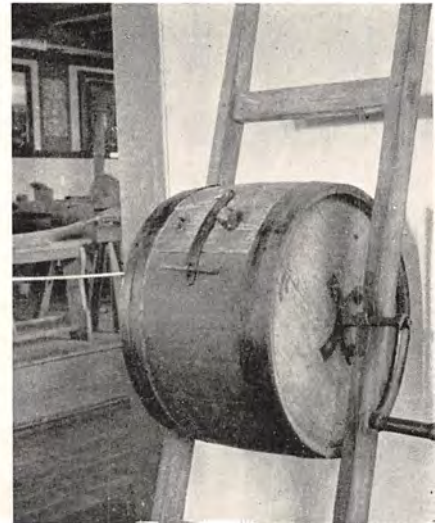
Men før 1914 var saa ogsaa næsten alt, hvad der var værd at opdyrke — over 4000 km² — forvandlet til Agerland og Eng.

Og samtidig blev meget af det øvrige beplantet.

„Hvor Ploven ej kan gaa,
og Leen ej kan slaa,
der bør et Træ at staa,“

hed det. Hedeselskabet anlagde Plantager, Privatmænd ligesaa. Og hvor et Sogns eller en Landsbys Bønder ejede en Hedestrækning, lod de ogsaa ofte den beplante, saa mange af Vest- og Midtjyllands træfattige Egne skiftede helt Karakter.

Der var en mægtig national Begejstring for Hedeopdyrkningen, dog nok mest

Tilvenstre: Hundekærning. R. Christiansen, Landbrugsmuseet. — Tilhøjre: Slibestenskærne. Landbrugsmuseet. Forskellige Kærner fra før Fællesmejeriernes Tid. Mest almindelig paa jævne Bøndergaarde og i Husmandshjem var Haandkærnen (Stampekærnen); men der findes mange Typer af Kærner med Haandsving. Hundekærnen var derimod nok sjælden

blandt dem, der blev skaanede for Slidet. Senere lød dog ogsaa andre Røster. Jeppe Aakjær klagede over de strenge Kaar, hvorunder Hede- og Mosebønder maatte slæbe; den aandelige Sans sløvedes, og stødte Sygdom til, stod Familien hjælpeløs. — Og samtidig laa Herregaarden og bredte sig paa den fede Jord, hvor der kunde blive rigeligt til mange.

Endelig klager han over, at Hedens Poesi ødelægges:

„Und mig dog Fred paa min Fædregrund.
Lad mig i Sandet dog Rødderne sprede!
Brød skal du hente fra Muldmarkens Bund,
Vidsyn og Fred paa min drømmende Hede —“

lader han Lyngen sige.

LANDBRUGETS OMLÆGNING

Efterhaanden som Trafikmidlerne forbedredes, blev det muligt med mindre Bekostning at sende Korn fra de Lande, der havde særlig Betingelse for Kornproduktion, til dem, der havde en mere fremskreden Industri. 1870 kunde 1 Td.

Kunstig Krydsning af Rødkløver, Ølofte. (Danmark, Landbruget)

Korn sendes fra Chicago til England for knap 1 Kr. – Hvert Aar drog store Skarer fra Europa til U. S. A., og nu sendte de stigende Mængder af Korn til deres Hjemlande: 1870 15 Mill. hl, 1880 100 Mill. Og samtidig udførtes ligeledes fra Rusland og andre østeuropæiske Lande stigende Mængder. (Medens Bønderne ofte i disse Egne maatte betale saa meget for at faa Lov til at dyrke Jorden, at de selv sultede.)

Den stigende Tilførsel fik selvfølgelig Kornet til at falde. Medens 1 Td. Rug 1870 kostede noget over 10 Kr., kostede det omkr. 1890 ca. 7 Kr., og de andre Kornsorter faldt i samme Forhold.

Det truede med en Krise, som den i 20'erne, og Storbønderne raabte paa Toldbeskyttelse mod det billige Korn. Men Venstre hævdede, at Smaabrukerne skulde have Lov til at tage den Fortjeneste, de kunde faa ved at omsætte det billige Korn i Flæsk. De dyriske Fødevarer faldt nemlig ikke saa stærkt som Kornet. Et engelsk Pristal, der gik ud fra Forholdstallet 100, viste:

	Fødevarer fra Planteriget	fra Dyreriget
1866--77	100	100
1878--87	79	95
1888--97	62	81

Dokslusen ved Esbjerg Havn. (De forbedrede Trafikforhold gennem Jernbaner og Havne betød overordentlig meget for Landbrugets Udvikling)

Det blev da en god Forretning at omsætte Kornet i Smør, Flæsk og Æg. Og i 80'erne og 90'erne gik det danske Landbrug i forbavsende kort Tid over til at være kornkøbende i Stedet for kornsælgende og at omsætte Korn og Foderstoffer

i dyriske Produkter. — Fra 1870 til 1900 voksede Hornkvæget fra ca. 1,200,000 til ca. 1,800,000, Svin fra ca. 400,000 til ca. 1,200,000. Naar Faarenes Antal i samme Tidsrum gik ned til ca. det halve (fra omkring 2,000,000 til omkring 1,000,000), viser det, at Jorden samtidig var bleven saa meget bedre dyrket, at der nu kunde holdes Køer, hvor man før havde holdt Faar.

Overgangen kendtes ikke mindst paa Landbrugets Omsætning med de andre Lande. Det gennemsnitlige aarlige Salg viser i Mill. Kr.:

	Korn og Foderstoffer	levende Dyr	slagtede Dyr	Smør	Æg
1866—70	38	15	5	8	
1895—99	÷ 66	23	57	94	11

Det stærke Prisfald paa Korn gjorde, at man ogsaa i andre Lande gik i stigende Grad over til Flæskeproduktion, saa der fulgte et betydeligt Prisfald paa det, dog ikke helt svarende til Prisfaldet paa Korn. Men Smørret holdt sig bedre oppe, — ja, det danske Smørs Pris steg endog, fordi man dér lærte sig til at lave en bedre og bedre Vare. Det blev da især Smørret, der hjalp Bønderne over Krisen.

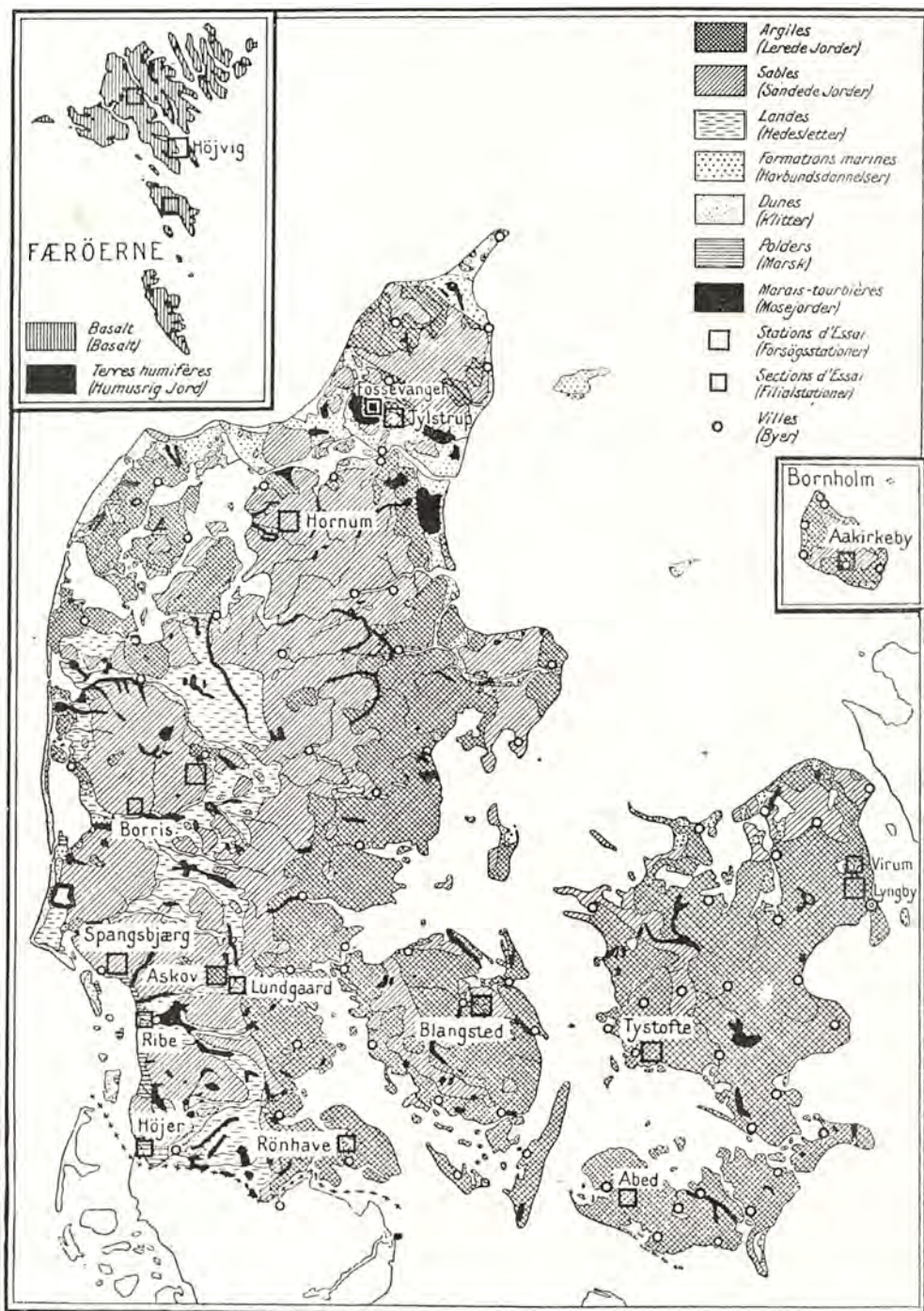
Det var derfor ikke mærkeligt, at mange Bønder forskrækkedes af det billige Kunstsmør (Margarine), da det kom frem i 80'erne. Men des mere beundrings-

Transportdamper i Dag

værdigt var det, at de som Helhed ikke gik med, da Agitationen for at forbyde det blev rejst.

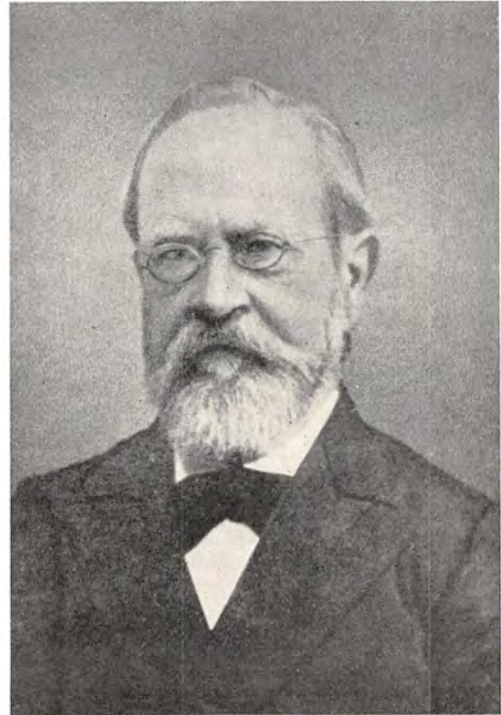
Der var gennem lange Tider bleven drevet Rovdrift paa den danske Jord. Naar den siden de store Landboreformers Tid alligevel havde givet betydelig øget Udbytte, skyldtes det de bedre Redskaber, som bragte hidtil uudnyttet Jord frem i Lyset, Merglingen, Dræningen, ny Jord (Overdrev, Mose, Hede o. s. v.), der var kommen under Plov.

Jordbundskort med Angivelse af vore Planteavlsforsøgsstationer. (Danmark, Landbruget)

Heden mellem Herning og Viborg. Herluf Lykke fot.

*Tilvenstre: P. Nielsen, Tystofte. — Tilhøjre: E. Rostrup: Berømt dansk Plantepatolog.
(Plantepatologi = Læren om Plantesygdomme)*

Men blev Bønderne ved med at udføre Korn uden at tilføre Jorden Gødningsstoffer i tilsvarende Mængder, vilde den Dag snart komme, da dens Ydeevne vilde falde fra Aar til Aar.

Man begyndte at blive klar over det, og i Begyndelsen af 70'erne indførtes der en Del Kunstgødning. Men da Kornpriserne begyndte at falde, blev mange ængstelige for det: kunde det mon betale sig? og først i 90'erne gav Bønderne sig atter til at købe det i større Partier. — Dog var det først i Tiden efter 1900, at man ret gav sig til at bruge af det i betydelige Mængder.

Samtidig begyndte et frugtbart Samarbejde mellem Bønderne og Videnskaben. Skolelærer Peter Nielsen benyttede sin Skolelod i Ørslev til Forsøg med Kulturplanter. Det førte til, at han 1886 blev Leder af Statens Forsøgsstation i Tystofte. Og i de følgende Aar oprettede Staten Forsøgsstationer rundt om i Landet. Fra dem lærte Bønderne at bruge de rigtige Gødningsstoffer og Plante-stammer. Og samtidig med, at de fik rigeligere Gødning, gjorde de ogsaa mere

Statens plantepatologiske Institut

for at bevare den ved Hjælp af vandtætte Staldgulve og Møddinger samt Ajbepbeholdere. Jordens Ydelse øgedes da ogsaa Aar for Aar.

Og nu tog man rigtig fat paa Roedyrkning. Bønderne var i Begyndelsen noget tvivlende over for Værdien af en Roefgrøde. Var den stort andet end Vand?

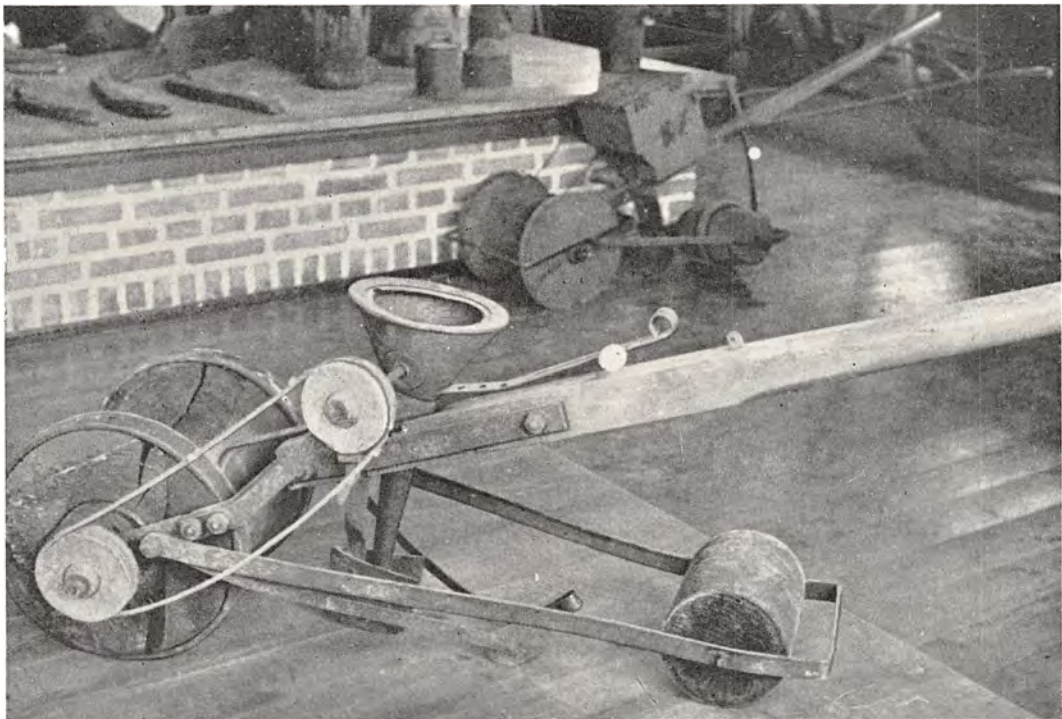
Men man fik jo Marken rensat, og det gav da altid mere end Brak.

Andre saa paa dem med næsten Ærefrygt. En gammel Husmand havde fundet et Par paa Vejen. „De er nok gode til Kørner?“ spurgte han en forbigaaende, og paa det bekræftende Svar føjede han til: „Ja, hvem der endda havde haft en Snes Stykker af dem!“

Roedyrkingen medførte en hel Omlægning af Bondens Arbejdstid. Hidtil havde der været tre travle Tider: Naar Vaarsæden skulde lægges, Høhøsten — især hvor der var store Engstrækninger — og Kornhøsten. Nu blev Arbejdet mere fordelt fra tidlig Foraars til sen Høst. Og paa de større Gaarde maatte

N. P. Mols: Roeoptagning. Statens Museum for Kunst

Gamle Roesaamaskiner. Landbrugsmuseet

Høst. Herluf Lykke fot.

Der stryges for Kaal. Samsø. Naar der var ophøstet, truede man med bagefter at omhugge Husmoderens Kaal, om hun ikke gav Æbleskiver og Snaps til Høstfolkene

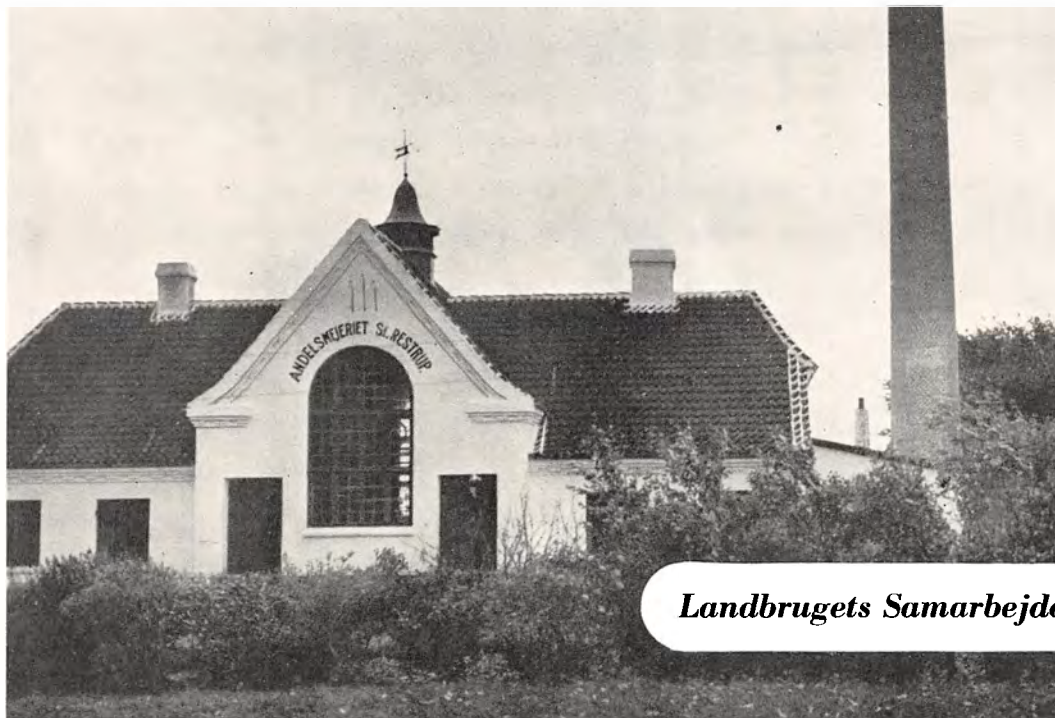

Kornhøst med Maskinen

de have Slaa- og Høstmaskiner for hurtigere at blive færdig med Hø- og Kornhøst.

Men mange af de ældre Bønder klagede over, at den „Skønhed“, der før havde været over Høstarbejdet, var bleven ødelagt af Roehakker og Maskinernes Raslen.

ANDELSBEVÆGELSEN

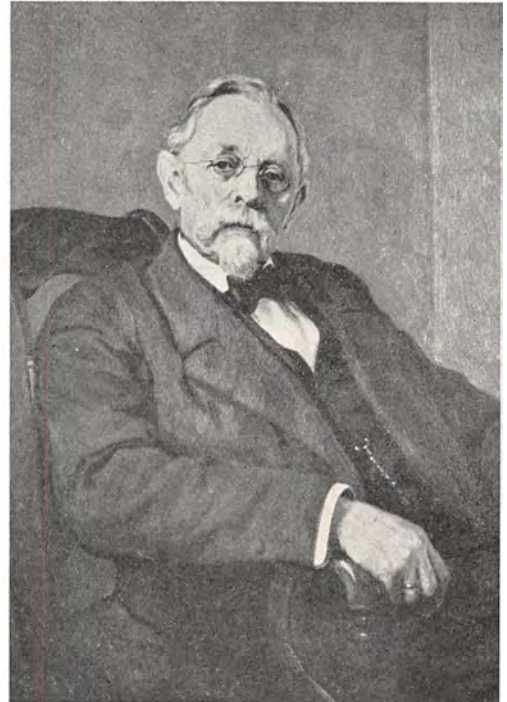
Landbrugets Samarbejde

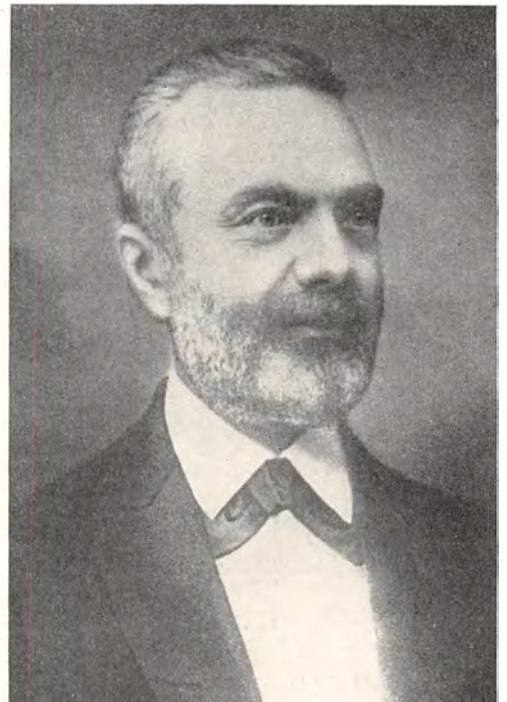
80'erne og 90'erne begyndte for Alvor det Samarbejde, der skulde medvirke til, at det danske Landbrug i Løbet af et forholdsvis kort Tidsrum naaede frem til paa flere Omraader at ligge i Spidsen paa Verdensmarkedet, og danske Bønder opnaaede en Verdensberømmelse, som næppe nogen havde drømt om. Det var det gamle Landsbyfællesskab, som fandt ny og mere vidtspændende Form, svarende til Tidens Krav. — Det blev Andelsbevægelsens Grotid.

MEJERIER

Smørproduktionen var den Gren af Landbruget, der betalte sig bedst i Kriseaarene. Og der blev i de Aar gjort et stort Arbejde for at drive det rationelt. T. R. Segelcke, der 1861 af det kgl. danske Landhusholdningsselskab var bleven antaget til Konsulent i Mejeribrug, „erstattede Mejerskens Pegefinger med Termometret, og Hukommelsen med Regnskabsbøgerne. Han lærte Praktikerens

Tilvenstre: Pastor H. C. Sonne. — Tilhøjre: Severin Jørgensen, første Formand for D. D. B.

*Tilvenstre: Formanden for det første Andelsmejeri i Hjedding, Niels Kristensen, Petersborg.
Tilhøjre: Andelslagteriernes Fader, Peter Bojsen, Gjedved. N. Laugesen fot.*

Hjedding Andelsmejeri

Generalforsamling i et vestjydsk Andelsmejeri. Maleri af Hans Agersnap

Moderne Kostald, „Striben“ under Langholt

at bruge baade Ur og Maal, naar der arbejdes i Mejeriet.“ Docent N. J. Fjord, der ligesom Segelcke var Lærer ved Landbohøjskolen, gjorde videnskabelige Forsøg paa Mejerivæsenets Omraade og har mere end nogen anden hjulpet til at faa det Samarbejde i Stand mellem Bønderne og Videnskaben, som i de følgende Aar skulde bære saa rige Frugter.

Men endnu havde man kun paa Herregaarden Mulighed for at lave en fin og ensartet Vare. 1882 var Gennemsnitsprisen paa Herregaardsmør 2,33 Kr. pr. kg, mens 1 kg Bondesmør kun kostede gennemsnitlig 1,76 Kr.

Da opfandt L. C. Nielsen 1878 Centrifugen, der kunde udskille Fløden meget bedre, end man før kunde, og det ganske uden Hensyn til, om Mælken forinden var bleven transporteret.

Flere Privatmænd begyndte at oprette Fællesmejerier; men der kom først ret Gang i det, da man begyndte med Andelsmejerier.

Det første oprettedes i Hjedding (2–3 Mil Nord for Varde) 1882. Bønderne

Køerne malkes. N. P. Mols pinx.

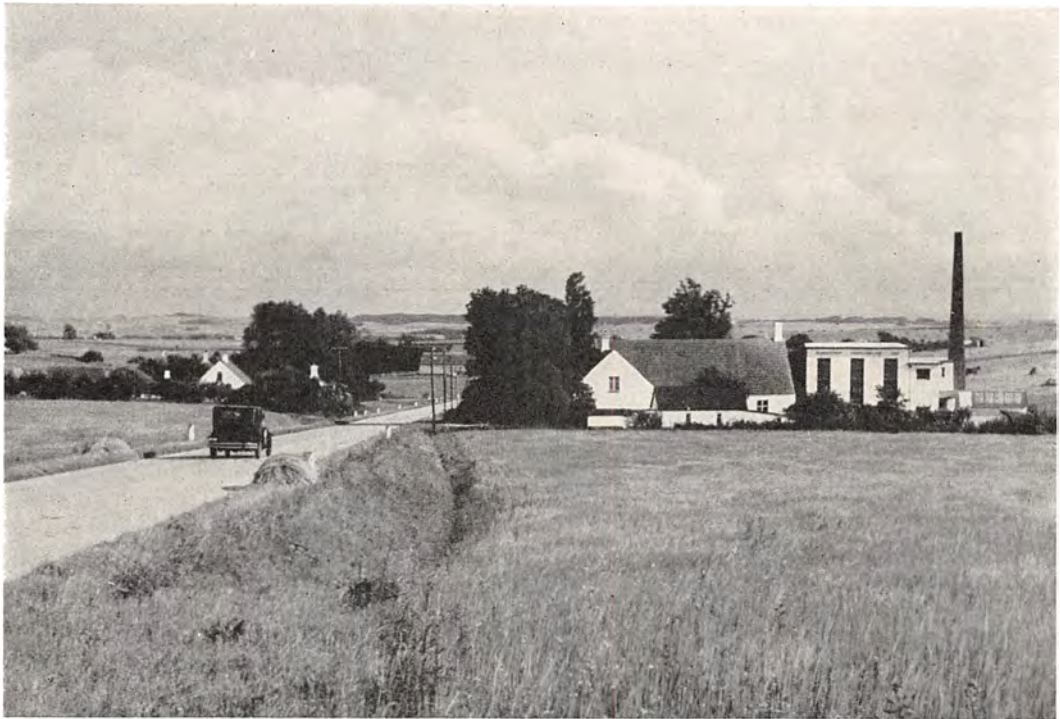
byggede i Fællesskab Mejeriet og antog en Mejerist. De skulde være solidariske om det eventuelle Underskud saavel som dele Udbyttet efter den Mængde Mælk, de havde faaet behandlet.

Hver Mand fik en Stemme, og kun een, et Princip, som saa at sige alle Vegne fulgtes i de forskellige Andelsforetagender. Det var jo i en Tid, hvor Venstre krævede lige Valgret, og selv om Andelsselskaberne holdt sig fri af Partipolitik, var de fleste Bønder Venstremænd og maatte fastholde Kravet om lige Valgret i deres egne Foreninger. Var der et Mejeri, hvor man stemte efter Koantal, spottede andre dem med, at de var fra det Sogn, hvor selv Køerne var saa kloge, at de havde Stemmeret.

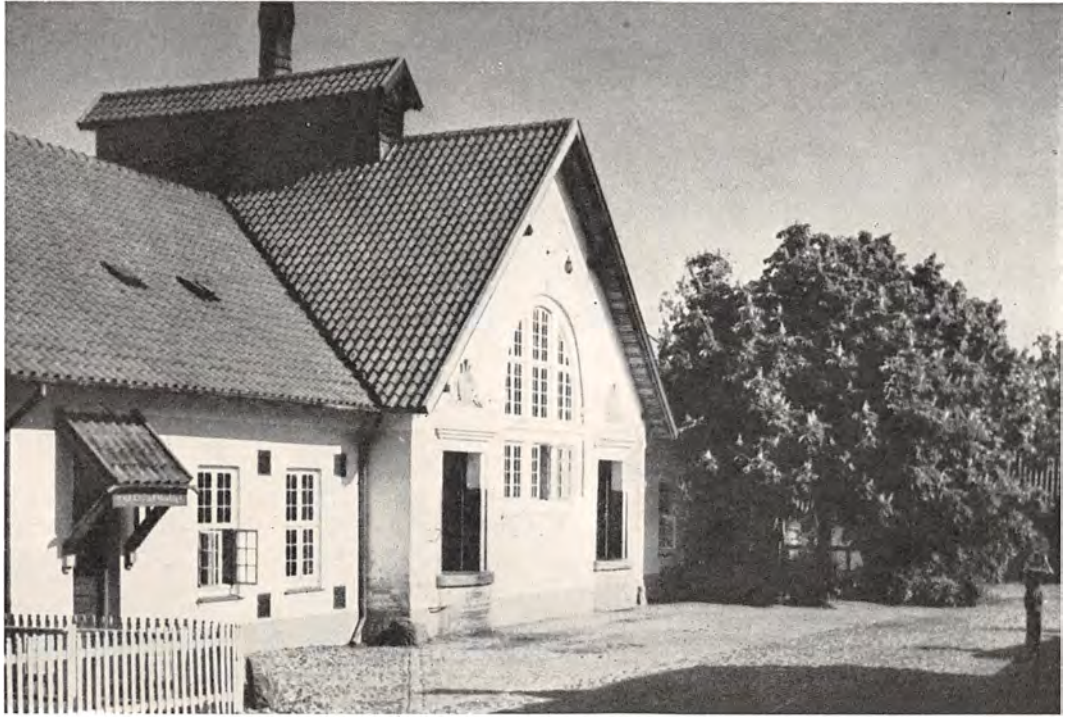
Det ene Mejeri efter det andet rejstes i Løbet af faa Aar rundt om i Landet. Forstander Niels Pedersen, Ladelund, der især hjalp med Ordningen deraf, havde en Tid ustandselig Besøg af Udvalg, der søgte Vejledning; ikke saa sjældent kørte et Udvalg ind i Skolegaarden, naar et andet kørte ud.

Den danske Landsby. Københavns Foto-Service fot.

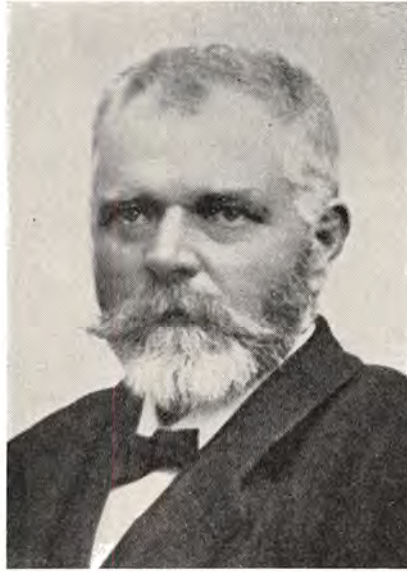
Dansk Landskab med Andelsmejeri. Københavns Foto-Service fot.

Typisk dansk Andelsmejeri. Københavns Foto-Service fot.

Et moderne Andelsmejeri. Jonals Co. fot.

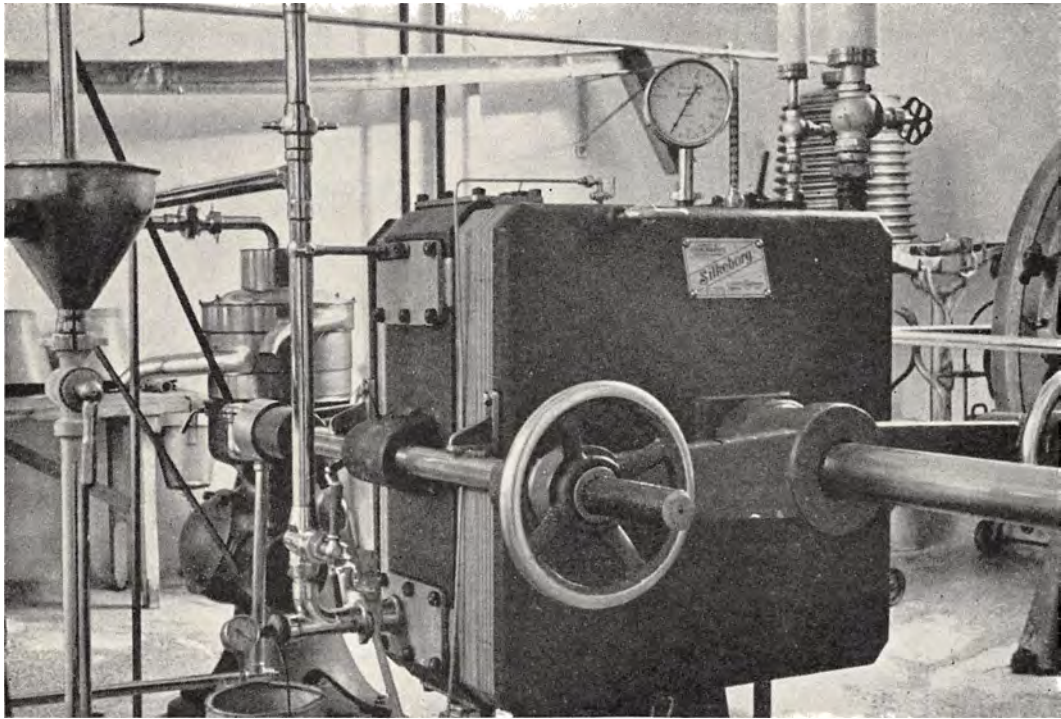
Tilvenstre: Docent N. J. Fjord. — Tilhøjre: Niels Pedersen, Ladelund

Til 1885 oprettedes der 57 Andelsmejerier i Jylland, paa Øerne 27						
1886—1890	—	-	273	—	-	— — — 322
1891—1895	—	-	84	—	-	— — — 69
1896—1900	—	-	75	—	-	— — — 35

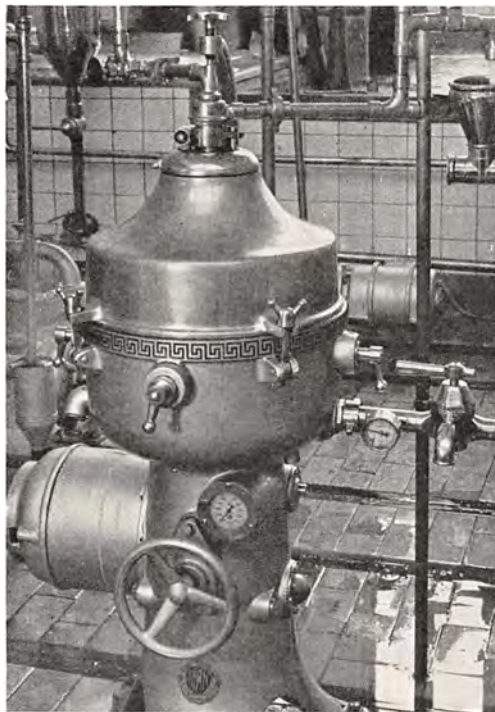
Allerede 1890 var Danmark i det væsentligste „dækket“ med Mejerier; men efterhaanden som Mælkemængden tiltog, delte man ofte Mejerikredse fremfor at ombygge og udvide.

1900 var der 942 Andelsmejerier, 1926 var de vokset til 1235. I samme Tid var Privatmejerierne voksede fra 76 til 284. Det kan tyde paa, at den Slægt, der voksede op efter Aarhundredskiftet, ikke havde den Forstaaelse af Andels-tanken som de, der samtidig kæmpede en haard politisk Kamp for at skaffe sig Ligeret og overvandt en Landbrugskrise ved at lægge Produktionen om.

Solidarisk Ansvar i et uprøvet Foretagende og i en streng Krisetid, det var ikke noget Legeværk. Der skulde baade Mod og Mandsvilje til. Da Hjedding Mejeri oprettedes, var der en Del Bønder, som ønskede sig fri for det solidariske Ansvar. Saa købte Mejeristen, Stilling Andersen, deres Mælk og indtraadte som

Det indre af et Mejeri (St. Restrup).

Tilvenstre: Moderne dansk skumfri Trykcentrifuge. — Tilhøjre: En Kubus-Kærneælder af rustfrit Staal

T. R. Segelcke

Andelshaver. Men senere blev det en fast Regel, at alle var Andelshavere.

For at fremskaffe en fin Vare blev der gjort et stort Arbejde for mere Renlighed i Staldene, Renholdelse af Transportspande, men især blev Mejerierne Mønstre paa Renlighed. Og for tillige at fremskaffe en ensartet Vare holdt man Smørudstillinger, hvor Maalet angaaende Farvning, Vandindhold, Smag o. s. v. blev fastsat. I Løbet af faa Aar lykkedes det de danske Mejerister at skaffe det danske Smør forreste Plads paa Verdensmarkedet. Og naar Smør-

priserne steg i en Tid, hvor alle andre Landbrugsprodukters Priser faldt, skyldtes det udelukkende, at Kvaliteten stadig forbedredes.

I Førstningen betaltes de enkelte Andelshavere efter Mælkemængde; men da det lykkedes at opfinde Metoder, hvorved man let kunde finde Mælkens Fedtindhold, gik man over til at betale efter det. Og for at skaffe ydedygtige Køer og især at finde de rette Tillægsdyr, oprettede man Kontrolforeninger rundt om i Landet. 1928 var ca. $\frac{1}{3}$ af samtlige Landets Køer under Kontrol. Ogsaa for dem, der stod uden for Kontrolforeningerne, betød disse meget, idet de derved fik Mulighed for at købe sig bedre Brugsdyr. Betydningen deraf ses bl. a. deri, at mens man i 70'erne regnede med en Gennemsnitsydelse af 44 kg Smør pr. Ko, var det 1914 steget til 109 kg. Det var dog ikke rent Nettoudbytte, da man 1914 brugte meget mere Kraftfoder end 1870. Men selv med den mest hensigtsmæssige Fodring vilde man i 70'erne ikke være naaet op i Nærheden af de 109 kg.

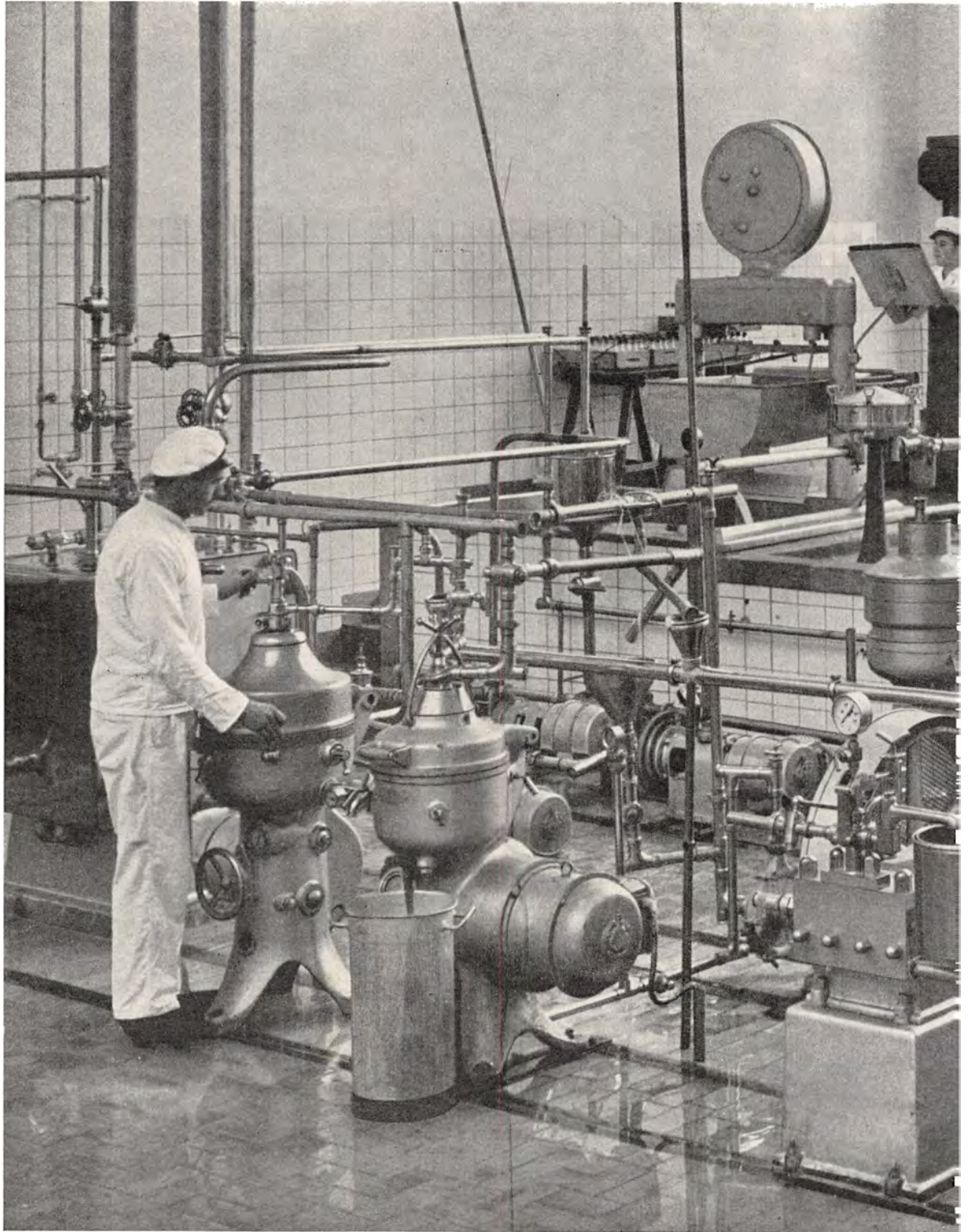
Den danske Andelsskole. Holt & Madsen fot.

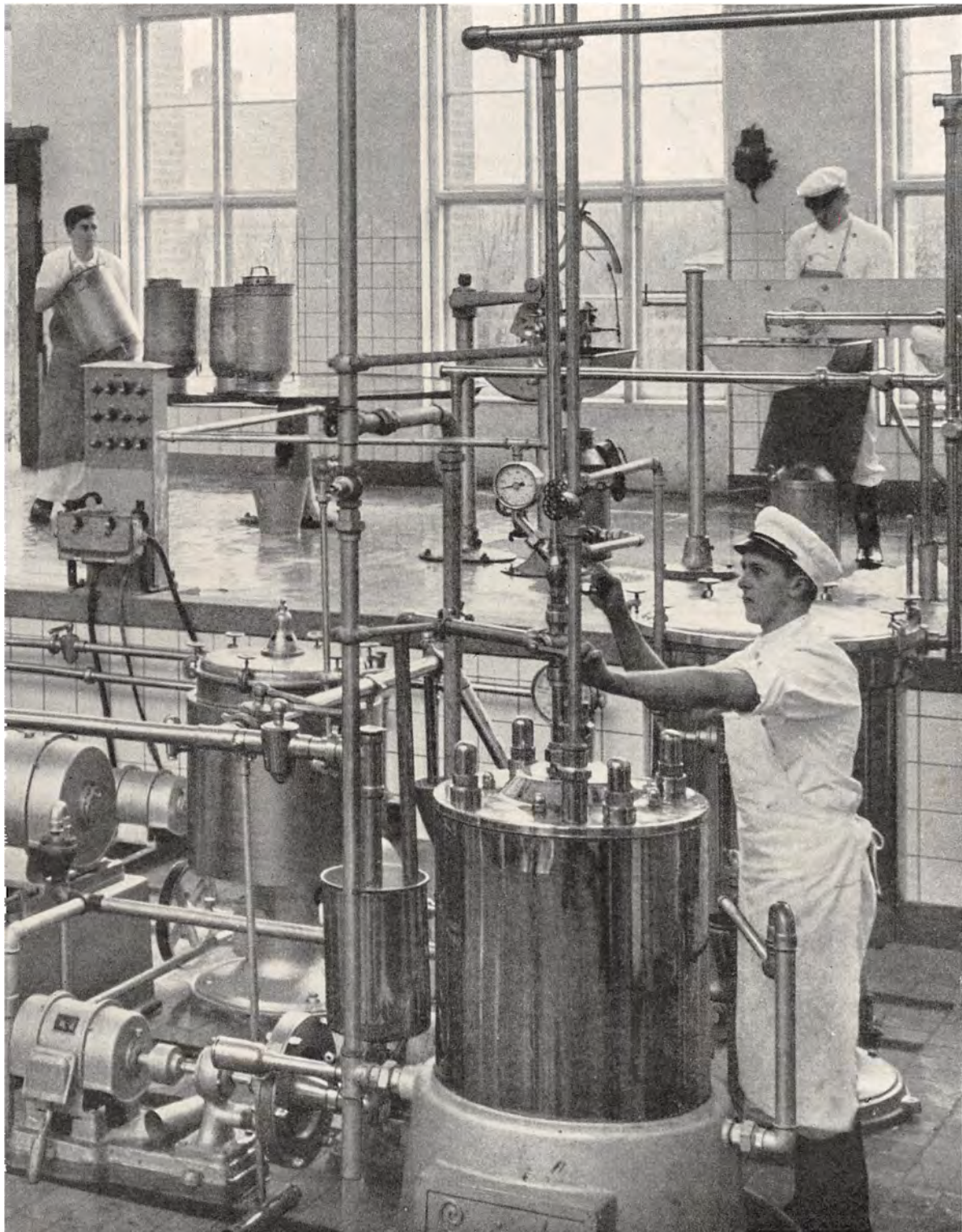
Oprindeligt overtog private Firmaer Eksporten af Smørret. Men da man i Mejerikredse mente sig forfordelt af dem, dannede man Andels-Smørekseportforeninger. De eksporterer ganske vist kun ca. 40 pCt. af Smørret; men de sikrer ogsaa dem, der sælger til private Eksportører, mod Udbytning, da disse jo maa holde Pris med Andelsselskaberne.

SLAGTERIER

Skummetmælken og det billige Korn lod sig bedst udnytte til Svinefoder.

Helt til op mod 1870 fodrede man i det væsentlige Svin med eget Forbrug for Øje. De levede om Sommeren overvejende af, hvad de selv kunde finde i Møddingen, paa Marken og andre Steder. Om Vinteren fodredes de mest med Kornaffald og Bærmen fra Brændevinsbrændingen. (Næsten alle Bønder brændte dengang Brændevin. Det var nok forbudt, men alt sammen til ingen Nytte. Folk paastod, at de selv fik den fineste Del af Kornet i Form af Brænde-

Det Indre af en moderne dansk Mejerivirksomhed. John E. Carrelve fot.

En god So og en god Dreng

vin, og Bærmen kunde de ikke undvære til Svinene.) – Ved en Svinctælling 1871 viste der sig at være ca. 422,000 Svin; samme Aar udførtes ca. 120,000. Men nu steg Antallet Aar for Aar.

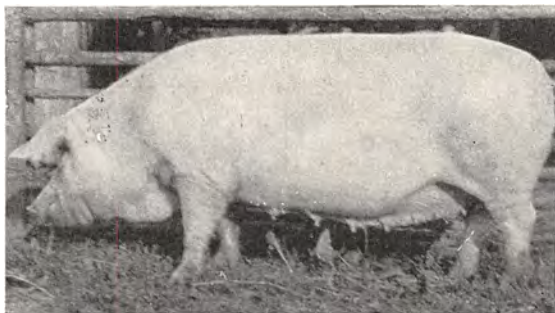
1881 var der	ca. 527,000
1903 — —	- 1,457,000
1914 — —	- 2,497,000

Og man lærte stadig at opfodre et Svin i kortere Tid.

Man solgte baade til Tyskland og England. Men Tyskerne vilde have store, fede Svin, Englænderne yngre Kødsvin, saa det var vanskeligt at finde den rette Slags.

Tyskerne voldte imidlertid saa mange Vanskeligheder med stigende Told og jævnlig Forbud, at man fandt Markedet for usikkert og gik over til at levere Svinekroppe til England.

I sidste Halvdel af 60'erne begyndte Privatmænd at oprette Slagterier. Beboerne i Horsens-egnen havde imidlertid store Vanskeligheder med Leveringen af deres Svin, og en Henvendelse til

1. Præmie So af Landrace

Trafikministeriet om rimelige Lettelser deri blev afslaaet. Da vedtog Horsensegnens Landboforeninger efter Seminarieførstander P. Bojsens Raad at oprette et Andelssvineslagteri, og 1887 udsendte de en Opfordring dertil, hvori det bl. a. hed: „Endelig bør det heller ikke overses, at den Fortjeneste, som nu gaar i Aktionærernes Lomme, ved Andelsprincippet bliver fordelt paa samtlige Producenter; vil man sige, at Aktionærerne saa ogsaa kunde faa Tab (den store Rift, der er om Slagterierne, tyder dog ikke derpaa), saa maa Muligheden deraf indrømmes; men er Andelsprincippet gennemført, saa vil der være saa mange om at bære Tabet, at det vil blive grumme lidt føleligt for den enkelte. Naar Producenterne faar alt, hvad der kan bringes ud af den leverede Vare, saa har de ingen Grund til at være misfornøjede.“

P. Bojsen

Der tegnedes omkring 1200 Andelshavere og 1100 Garanter med en Garantisum paa 170,000 Kr. Og samme Aar stod Slagteriet der.

Tanken fængede hurtigt. Der var:

	Andelsslagterier	Andelshavere	1000 slagtede Svin
1888	1	1,218	23
1890	10	15,648	147
1900	26	ca. 60,000	660
1910	34	- 90,000	1,397
1925	47	- 175,000	2,945

Allerede 1890 kunde saa at sige enhver Svineproducent blive Andelshaver. 1910 blev omtrent de 80 pCt. af Svinene slagtede i Andelssvineslagterier. 1925 op imod 85 pCt. Det var mest Ejerne af mindre og middelstore Ejendomme,

Ved et dansk Andelsmejeri. Jonals Co. fot.

Dyrlægekontrol i et Andels-Fjerkræslagteri. Københavns Foto-Service fot.

Brændevinstøj af Kobber, Mæskespand af Messing og Brændevinsdunk — saakaldt „Skæggemand“ — af Ler. Skal være fundet bag Altret i Gudum Kirke, Himmerland, hvor det vel er bleven skjult for Betjentene, naar de var paa Jagt efter Brændevinsbrændere. Aalborg historiske Museum

der sluttede sig til Andelssvineslagterierne. — Bevægelsen vakte straks Modstand. Banken for Horsens og Omegn nægtede Laan 1887, saa man maatte gaa til Skanderborg Sparekasse; og Horsens By søgte gennem sin Sundhedsvedtægt at hindre, at Slagteriet kom til at ligge inden for Bygrænsen.

Og 1890 søgte de private Svineslagterier at danne en Ring, der teoretisk set hvilede paa Andelsprincipet, men hvor Aktionærerne i Realiteten baade

Generalforsamling i et Andelsslagteri. H. Dalby fot.

styrede og tog Førstegrøden af Udbyttet. Men Andelsmændene vilde ikke gaa med; de hævdede, at Ledelsen og Ansvarret skulde lægges paa Producenterne.

Andelssvineslagterierne gik i Spidsen, hvor det gjaldt at skabe en fin Kvalitet. De fik oprettet Avlscentre for at faa den bedste Race frem, de holdt skarp Dyrlæggekontrol, og de lod Svinene klassesdele, saa de, der kom i I Kl., opnaede højere Priser end de, der kom i II, mindst betaltes for dem, der gik i III Kl.

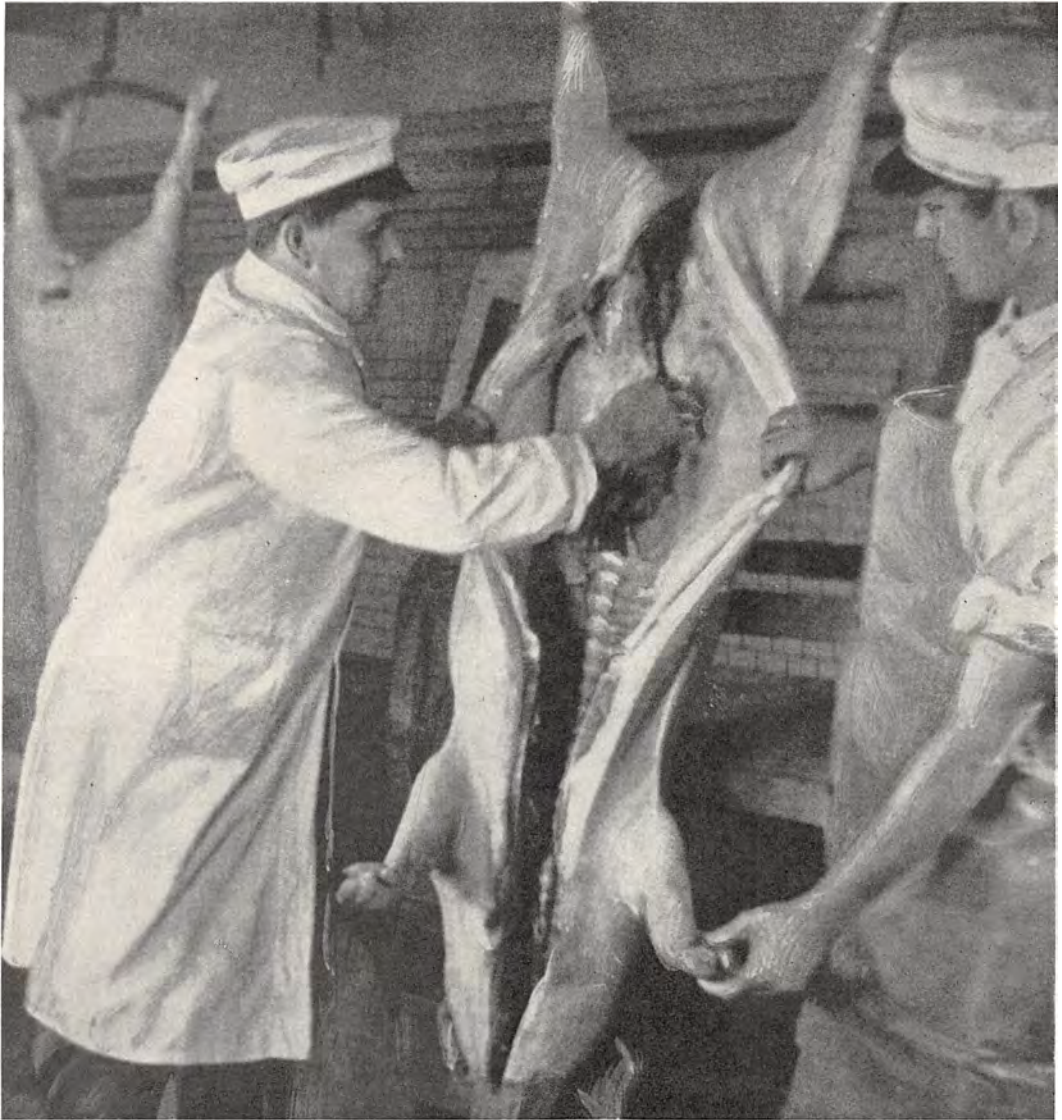

Andels-Svin slagteri ved Banelinie. Københavns Foto-Service fot.

Derved lykkedes det i forholdsvis kort Tid at frembringe en ensartet og anerkendt Vare til det engelske Marked.

ÆG

Til op imod Aarhundredskiftet holdt de fleste Bønder kun Høns til eget Ægforbrug, og der blev som Regel intet gjort for at fremskaffe gode Avlsdyr eller for rationel Pasning. Men enkelte, som holdt Høns i større Mængder, paastod, at det kunde være fuldt saa indbringende som Smør- eller Flæskeproduktion.

Dyrlægen kontrollerer de slagtede Dyr

Men saa maatte der gode Stammer til, og man maatte lære den bedste Fodringsmetode at kende. Begge Dele lykkedes, det første ved Hjælp af Kontrolreder, som enkelte brugte, saa Arbejdet til en vis Grad deltes mellem dem, der især skaffede gode Avlsdyr, og dem, der særlig producerede Æg – det sidste gennem Forsøgsvirksomhed. – Æg blev nu en betydelig Udførselsartikel. Mens der i Aarene 1891–95 gennemsnitlig udførtes 6,6 Mill. Snese Æg aarlig, steg det i Aarene 1911–15 til gennemsnitlig 22,1 Mill.

Kombineret Fjerkræhold og Frugtaavl

Velholdt Hønsesus

Reklametafle fra Statens Ægudvalg

Konen med Æggene

Men Omsætningen var oprindelig for vidtløftig; Opkøberen samlede Æg, solgte dem til Købmanden, der videresolgte dem til en Eksportør, som igen solgte dem til en engelsk Importør, fra hvem de gik til Købmanden for tilsidst at havne hos Forbrugeren. Og tit hengemte Folk Æg med Prisstigning for Øje.

Med nogen Ret kunde det engelske Handelsblad „The Grocer“ da i 80'erne skrive: „Danskerne, der selv sætter Pris paa god Mad, fordrer af os, at vi skal lukke Øjnene og holde os for Næsen, naar vi spiser deres Æg.“

Fra et Ægpakkeri under Dansk Andels-Ægeksport

Da stiftedes i 1895 „Dansk Andels-Ægeksport“, hvor hvert Medlem stempler sine Æg med sit særlige Numer, og hvor Æggene bliver efterset paa en Kontrolstation, før de eksporteres, og viser det sig, at Æggene er tyndskallede, snavsede, hengemte el. lign., maa Producenten betale Bøde.

Det hjalp. 1903 naaede de danske Æg den højeste Gennemsnitspris paa det engelske Marked.

BRUGSFORENINGERNE

Ogsaa Vareforsyningen overtog Bønderne i høj Grad gennem Andelssystemet.

Naar Brugsforeningerne særlig slog an paa Landet — 1900 fandtes der kun 15 i Provinsbyerne, ingen i København, men 827 paa Landet —, saa hængte det vel nok særlig sammen med Byernes Læbælter, der mange Steder var bleven i høj Grad generende, efterhaanden som Bøndernes Omsætning steg.

Loven forbød nemlig ikke Folk at købe Varer og leje en Mand til at uddele dem. Det benyttede man sig saa af og fulgte forøvrigt det almindelige

Arbejderforeningens Brugsforening i Thisted

Princip: hver Mand sin Stemme, solidarisk Ansvarlighed og det eventuelle Overskud fordeles efter Forbrugernes Indkøb.

1866 stiftedes den første Brugsforening; det skete i Thisted, hvor Pastor Sonne derved vilde hjælpe Arbejderne til billig Mad, lære dem at betale kontant og at samarbejde.

Foreløbig købte Brugsforeninger hos private Storfornretninger, men snart indsaa de Fordelen ved selv at overtage Storhandelen; 1888 oprettede de jyske Brugsforeninger „Fællesforeningen for jyske Brugsforeninger“. 1895 sluttede de andre Landsdeles Brugsforeninger sig til den, hvorefter den fik Navnet „Fællesforeningen for Danmarks Brugsforeninger“ (F. D. B.).

Med Brugsforeningerne i Ryggen og ved Hjælp af en voksende Kapital blev F. D. B. snart saa stærk, at hvis man nægtede den lige Vilkaar med Grossererne, eller hvis Fabriker ved Hjælp af Prisaftaler udbyttede Forbrugerne, kunde den ofte selv oprette tilsvarende Fabriker.

Man var dog bange for at slaa større Brød op, end man kunde bage; saaledes vovede den hverken eget Skibsrederi eller en Kamp mod De danske Sukkerfabriker, skønt de forud for Krigen gav mægtigt Overskud.

Der har ofte været Tale om, at Brugsforeningerne skulde gøre Vejen fra Producent til Forbruger kortest og dermed tillige billigst muligt ved at købe Producentens, f. Eks. Fiskerens og Frugtavlerens Varer. Men man har hidtil ikke fundet en Form, hvor man kan forene de to Parters tilsyneladende modstridende Interesser.

Kun angaaende Frøforsyning er det lykkedes, idet „Danske Landboforeningers Frøforsyning“ opkøber Frøet, Brugsforeningerne besørger Detailhandelen, og Landboforeningerne og Husmandsforeningerne sørger for Kontrollen.

Allerede ved Aarhundredskiftet havde Bønderne gennem Brugsforeningerne overtaget en betydelig Del af deres Vareforsyning.

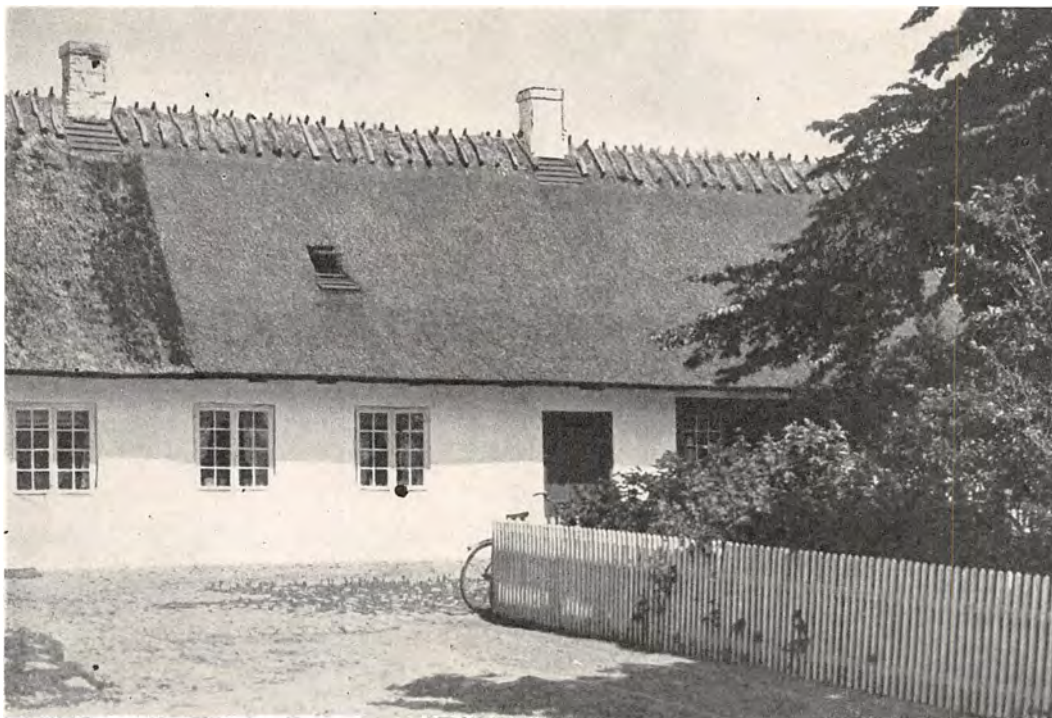
KUNSTGØDNING OG FODERSTOFFER

Private Forretningsfolk forestod foreløbig Handelen med Foderstoffer og Kunstgødning; men ofte savnede de de fornødne Kundskaber, og desuden begyndte de at danne Ringe, som selv vilde bestemme Avancen. Samtidig reklamerede samvittighedsløse Forretningsfolk med billige Foderblandinger, men uden Analyse. Saadan solgtes der paa Sjælland en Del Foderstoffer under Navnet Spidsmel for 5 Øre pr. kg. Man lod det analysere, og det viste sig at indeholde bl. a. 21 pCt. kvælstoffri Stoffer, 37 pCt. uorganiske Stoffer, deraf 30 pCt. Sand, Dele af Biller, Ukrudtsfrø o. s. v.

Vilde Bønderne sikre sig de rigtige Foderstoffer til de rigtige Priser, maatte de tage Forsyningen af det i deres egen Haand. Og omkring Aarhundredskiftet stiftede de forskellige Landsdele hver sin Andels-Foderstofforretning, der sørgede for, at Varerne svarede til, hvad de blev udgivet for, og blev fremskaffede til billigste Dagspris.

Mindesten over Pastor Sonne. Rejst ved F. D. B.s Fabriksanlæg i Viby ved Aarhus. Indskrift: Provst H. Chr. Sonne, 1817—1880. Stiftede 1880 Danmarks første Brugsforening. 40 Aar derefter rejste 1200 danske Brugsforeninger ham dette Minde

Kagerup gamle Skole, hvor der var Brugsforening paa Loftet

De naaede vel kun op til at omsætte ca. Halvdelen af Forbruget. Men idet de private Foderstofforretninger maatte konkurrere med dem, var al Udbytning undgaact.

Her, som ved Oprettelsen af Andels-Svineslagterierne, viste Bankerne deres Uvilje over for Andelsforetagender: For at finansiere Jysk Andels Foderstofforretning maatte Bestyrelsen laane hos et privat Bankierfirma og sammen med Repræsentantskabet solidarisk kautionere for Beløbet.

Ogsaa paa Kunstgødningens Omraade truede en Ring med at bestemme Prisen. Som Modvægt stiftedes da 1901 „Dansk Andels Gødningsforretning“, som var stærk nok til at hindre Prisudbytning fra anden Side. Dens Formaal var „ved Indkøb og om fornødent ved Fabrikation at skaffe dets Medlemmer billig og god Kunstgødning under Kontrol og Garanti“. — Da nogle danske Kunstgødningsfabriker omkring 1930 var i økonomiske Vanskeligheder, var der Tale om, at Andelsselskabet skulde overtage Aktiemajoriteten. Naar det

Det indre af en Brugsforening af ældre Type

ikke skete, skyldtes det en kraftig Protest fra Købmandsstanden, der intet Samarbejde ønskede med de danske Andelsselskaber.

KAMP MOD CEMENTRINGEN

Andelsbevægelsen voksede under stadig Kamp med Ringe som dem, der i flere andre Lande væsentlig beherskede Storproduktionen og Storomsætningen.

Men ingen Steder kom det saa stærkt frem som i Kampen mod den Cementring, der var dannet af de nordiske og de nordtyske Cementfabriker.

Da denne Rings Priser laa betydeligt over, hvad Produktionsomkostningerne berettigede til, løftede der sig 1911 inden for F. D. B. Røster for, at denne skulde oprette sin egen Fabrik. Ledelsen troede den ikke stærk nok dertil og traf en Aftale med Cementringen om at tage al sin Cement fra den i 5 Aar paa nærmere fastsatte Betingelser.

Saa forhøjede Ringen straks Prisen med 50 Øre pr. Td. og erklærede, at Pen-

Travlhed i Eksport havnen

„Konen med Kurven“ foran sin Brugsforening. Sven Türcck fot.

Moderne Brugsforening paa Landet

gene skulde bruges til at bekæmpe muligt opdukkende Konkurrenter. Som Modtræk tegnede de forskellige Andelsselskaber Andele i en Cementfabrik, og de enkelte Andelshavere tegnede sig med Købepligt.

Formanden for F. D. B., Severin Jørgensen, mente, at de enkelte Brugsforeninger ikke var bundne til at tage deres Cement gennem Cementringen, og flere af dem tegnede Andele i den paatænkte Fabrik. I Anledning deraf anlagde Ringen Sag mod F. D. B., der ved Højesteret blev idømt en betydelig Bøde.

Bankerne nægtede at udlåne Penge til Fabriken, med mindre det blev et Aktieforetagende, saa den fornødne Kapital maatte skaffes ad anden Vej.

Og Aaret før Andels-Cementfabriken kunde begynde, forhøjede Ringen ekstra Prisen med 60 Øre pr. Td. – for straks efter, at den begyndte, at byde paa et Prisfald paa 2,35 Kr. Men Andelsfolkene var klar over, at lod de sig besejre, vilde de senere komme til at betale for det mange Gange. De fortsatte Kampen, til Ringens Herredømme var brudt.

Mange Brugsforeninger er i enkelt moderne Stil

ANDELSBANKEN

Hver Gang, Andelsselskaberne vilde begynde et nyt Foretagende, kunde deres Ledere være sikre paa et Nej fra Bankernes Side, hvis de gik til dem om Laan, og man fra den Side haabede at kunne hindre Foretagendet ved at nægte at yde det ønskede Laan dertil; saa kunde man forøvrigt byde nok saa god Sikkerhed. – Derimod kunde de private Aktieselskaber ofte opnaa store Million-laan trods forholdsvis ringe Sikkerhed.

Og dog tjente Bankerne aarlig Millioner paa Andelsselskabernes Omsætning. Var der, spurgte Andelsfolkene, nogen Mening deri, naar disse Penge ofte brugtes til at støtte Bevægelsens Hovedmodstander: Ringene?

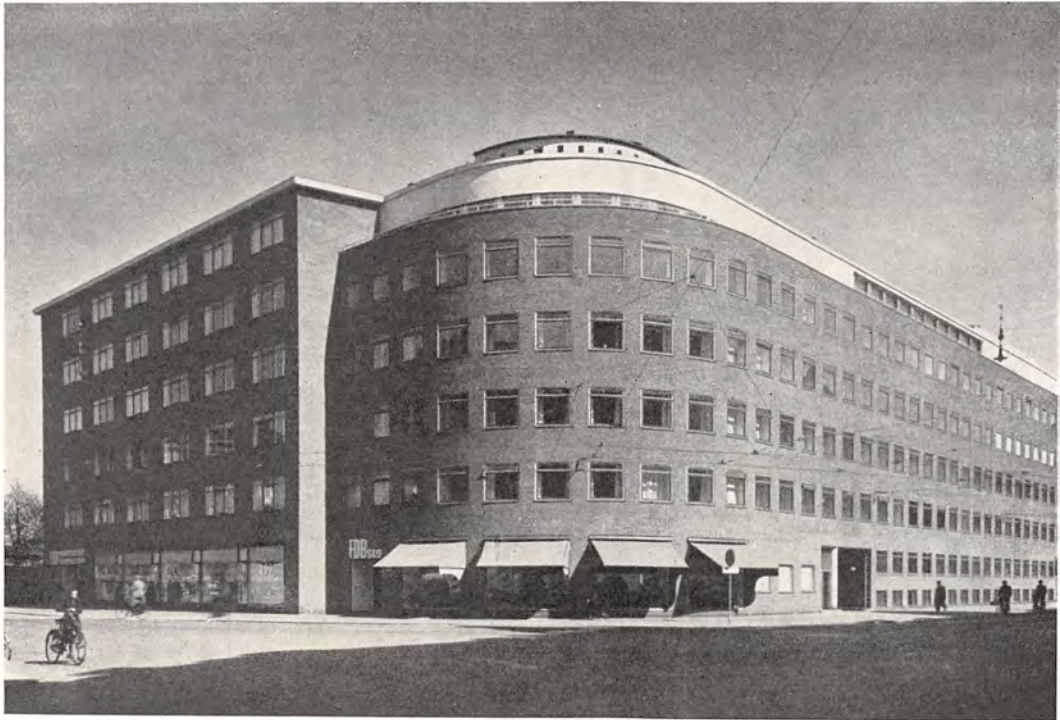
Allerede i 80'erne havde Severin Jørgensen fremdraget Tanken om en fælles Andelsbank, og kort efter Aarhundredskiftet var det paa Tale at virkeliggøre den. Men 1908 kom et stort Krak i en af Københavns førende Banker, og ved samme Tid viste det sig, at Landets Justitsminister, Alberti, havde lavet et

Moderne Brugsforenings Indre

Millionunderslæb i „Den sjællandske Bondestands Sparekasse“; man ansaa det for uheldigt at begynde i en saa usikker Tid, og først i Oktober 1914 kunde Andelsbanken aabne sine Kontorer i Aarhus.

Da var Verdenskrigen brudt ud, og snart flød det med Penge i Landet. Der blev en „Dans om Guldkalven“, hvor Andelsbevægelsen heller ikke gik helt fri, selv om man dér var mere varsom end andre Steder. Nye Andelsforetagender som Kartoffeleksport og Tørmælksindustri blev begyndt, uden at man sørgede

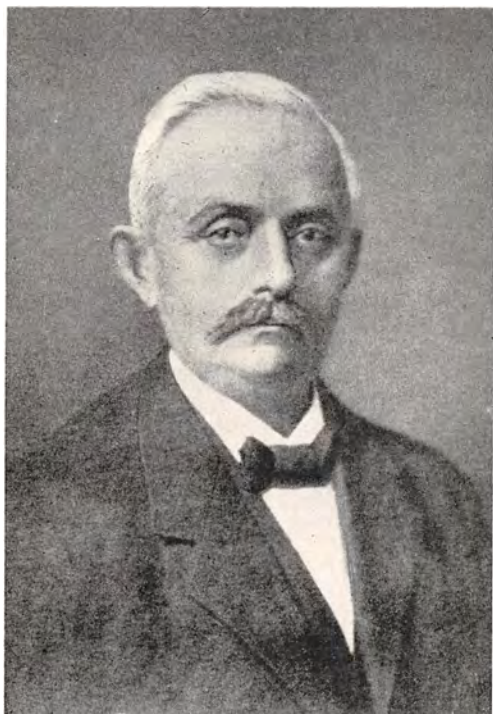
Fællesforeningen af Danmarks Brugsforeningers Hovedbygning i København. Jonals Co. fot.

for at have sikret sig Mulighed for varige Handelsforbindelser. Og efter Krigens Slutning led Banken store Tab derpaa. Desuden blev der klaget over, at Hovedbanken trak Pengene fra de mange Filialer rundt om i Landet, saa disse ikke kunde støtte sikre, mindre Foretagender.

Mange Banker maatte stærkt nedskære deres Tilgodehavender i Efterkrigstiden, flere spillede fallit, saaledes den før saa mægtige Landmandsbank.

Ogsaa Andelsbanken maatte bruge Kniven kraftigt. Og da en første Erklæring om, at der var skaaret til Bunds, viste sig ikke at holde Stik, tabte mange Tilliden til den, og de Mænd, som endelig skar til Bunds og kunde have reddet den, blev svigtet af deres egne. Banken maatte likvidere 1925.

Til Trods for de Tab, som fulgte deraf, fik Indskyderne saa at sige alle deres Penge, saa Banken kunde godt have fortsat. Men det syntes, som mange af Krigstidens og Efterkrigstidens Bønder savnede det Fællessind, som hidtil havde baaret Andelsbevægelsen. „Da vi i et Blads Udhængsvindue saa, at Andels-

*Tilvenstre: Anders Nielsen, Svejstrup Østergaard. Stod i mange Aar i Spidsen for Andelsbevægelsen.
Tilhøjre: Marinus Langeland, St. Restrup*

banken var faldet," sagde siden en ældre Bonde, „havde vi gamle Andelsfolk Taarer i Øjnene, mens flere unge Bønder ligegyldigt bemærkede, at det vist var godt det samme.“

Nogle af de Mænd, der havde søgt at redde Andelsbanken, kunde ikke slippe Haabet om at rejse den igen, og kort efter fik de dannet en Andels- og Folkebank, foreløbig med en Garantikapital paa knap 700,000 Kr. og hvilende paa det Grundlag, at de enkelte lokale Afdelinger skulde have mest muligt Selvstyre. Efter faa Aars jævn Vækst fik den sin Garantikapital forøget til 12 Mill. Kr., og det ser ud, som det gennem den skal lykkes Andelsbevægelsen at gøre sig uafhængig af Bankerne.

Andelsbevægelsen vandt særlig Tilslutning blandt Landboerne. Nogen Overklassebevægelse kunde den i Følge sin Natur ikke blive, Byernes Mellemstand stillede sig ofte uvillig – ja, ikke saa sjælden fjendtlig – til den, og endnu saa

Marinus Langelands første Ejendom

sent som 1898 anbefalede en socialdemokratisk Kongres at være varsom med Oprettelse af kooperative Foretagender.

Naar Bønderne i saa store Mængder sluttede sig til Bevægelsen, var en væsentlig Grund sikkert, at Samfølelsen fra Landsbyfællesskabets Tid endnu sad dem i Blodet.

Desuden støttedes den, om end indirekte, i høj Grad af Højskolen. Næsten alle dens ledende Mænd havde været paa Højskole. Det var dog ikke de Kundskaber og Færdigheder, som de dér havde tilegnet sig, der betød mest; men det var det Samfundssind, Højskolen havde søgt at vække og styrke hos dem. Det gjorde, at de følte, de maatte være med i et Arbejde, der kunde blive til Gavn for alle, og som særlig var en Støtte for Bøndernes Underklasse: Husmændene — og det gav dem Mod og Vilje til ofte at vove forholdsvis store Kapitaler i Kampen mod Højfinansens.

Gennem Andelsbevægelsen forenede Bønderne paa flere Omraader Stor-

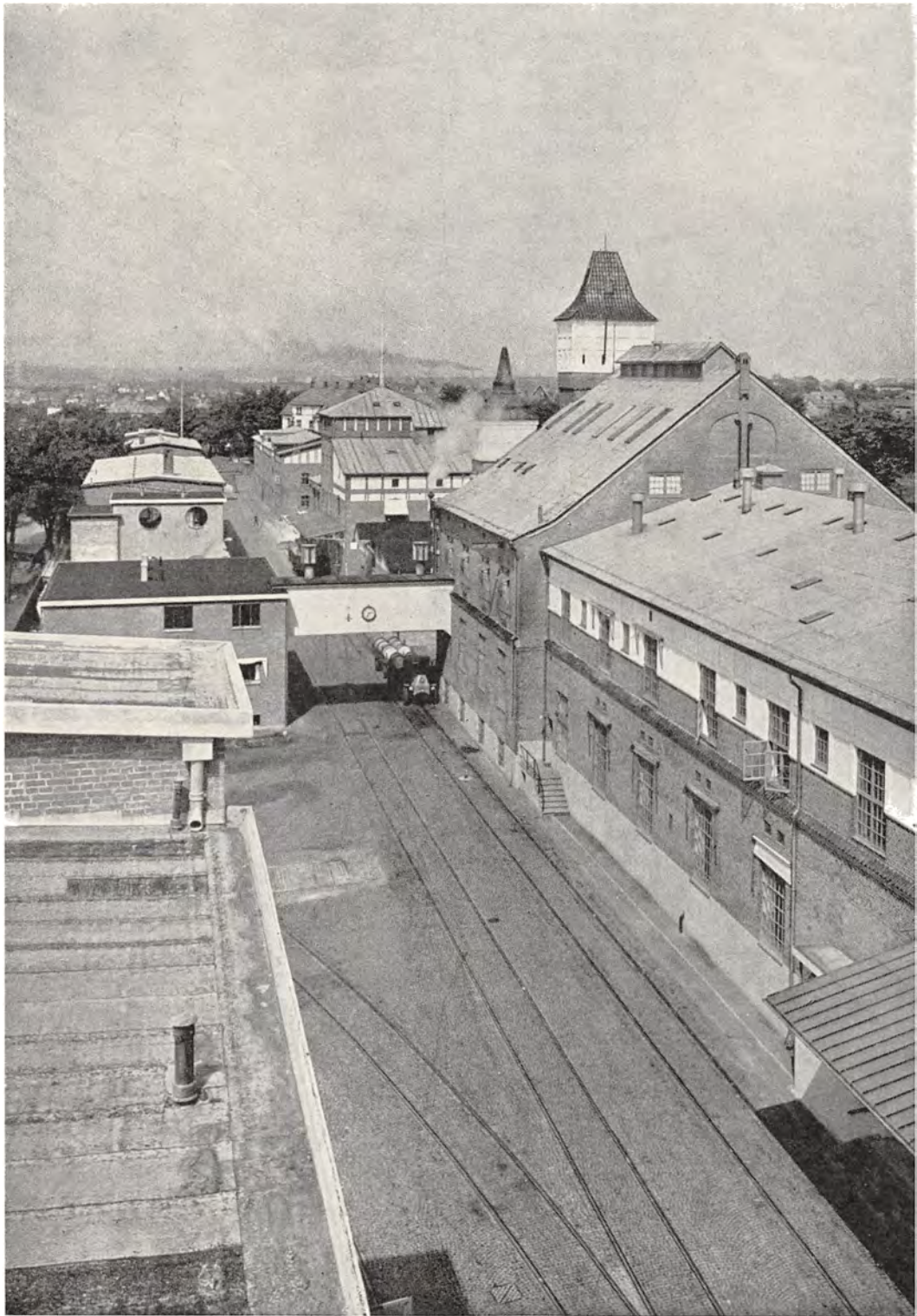
Axelborg i København, Andelselskabernes Administrationsbygning

driftens Fordele med det private Initiativs store Værdi, særlig paa Smør- og Flæskeproduktionens Omraade.

Og derved lykkedes det at skaffe Husmændene lige Muligheder med Gaardmænd og Herremænd.

ANDELSBEVÆGELSEN OG HUSMÆNDENE

Endnu i 60'erne og 70'erne var Husmandsbrugene i Almindelighed anlagt paa at forsyne Hjemmet – helt eller delvis – med Brødkorn, Mælk, Smør, Æg, Flæsk, Kød, Uld o. lign. Arbejdet blev i det væsentligste udført af Kone og Børn, mens Manden tjente til de øvrige Udgifter ved at gaa paa Dagleje eller ved at drive et Haandværk ved Siden af. Hestekraft lejedes eller laantes, og derfor blev Hestearbejdet næsten aldrig udført rettidigt.

Oversigt over F. D. B.s Fabriker i Viby

Marinus Langelands anden Ejendom

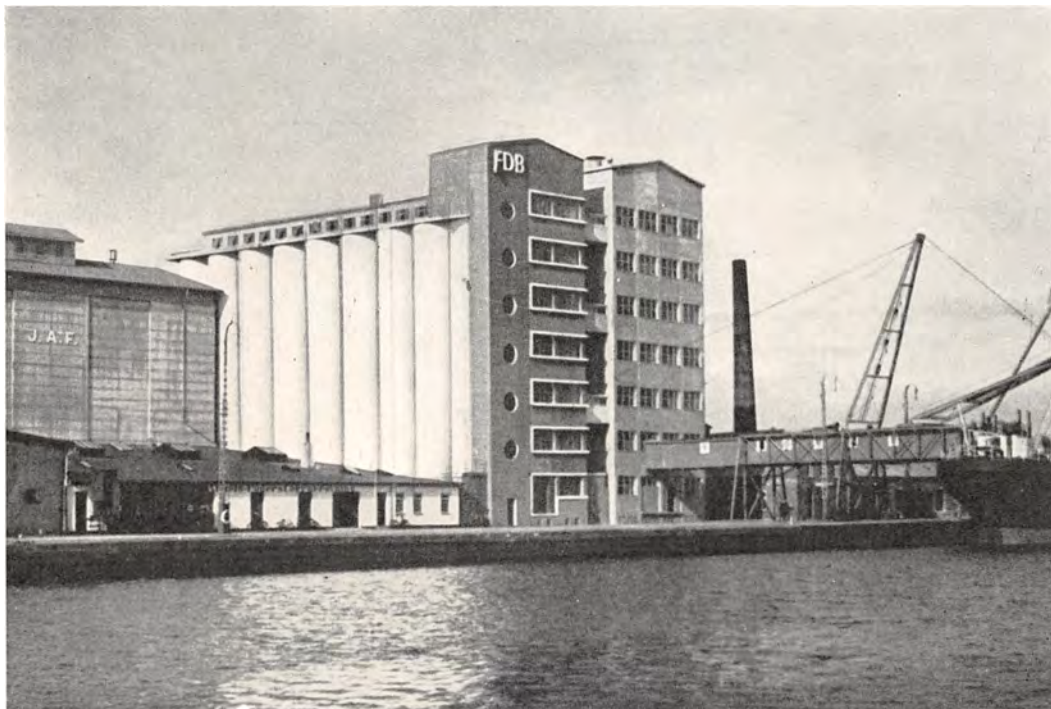
Men i 80'erne gjorde det billige Korn Flæskeproduktionen lønnende, og gennem Andelssvineslagterierne opnaacde Husmændene fuld Pris for deres Svin.

Endnu større Betydning fik det, at gennem Mejerierne blev Husmandskoens Mælk lige saa godt betalt som Gaardmandens og Herremandens.

Det øgede Svine- og Kohold gav mere Gødning; dette sammen med Kunstgødning og Roedyrkning gjorde det ofte muligt at drive en Ejendom, hvorpaa der før kun holdtes 2—3 Køer, saa intensivt, at den kunde ernære en Familie.

Og snart blev mangan Husmand selv kørende; han havde naaet det store Maal, hvorved han var bleven uafhængig af de Bønder, hos hvem han før maatte leje Heste, paa en Maade var han bleven deres ligestillede i social Hensende, selv om Hestene ogsaa var Russere eller Islændere.

Den ny Tid krævede større Dygtighed af Haandværkerne. De, der havde drevet baade Haandværk og Landbrug, maatte vælge mellem de to Dele. Det lille Husmandsbrugs Tid var i det væsentlige forbi. Enten maatte det være stort

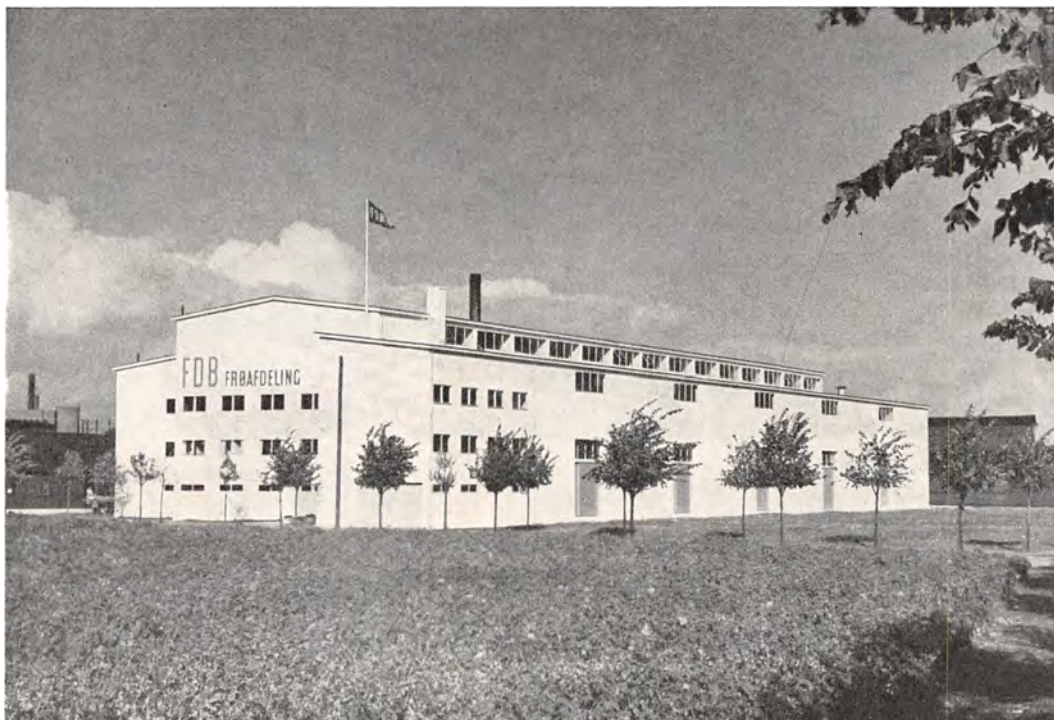

Vejle Dampmølle

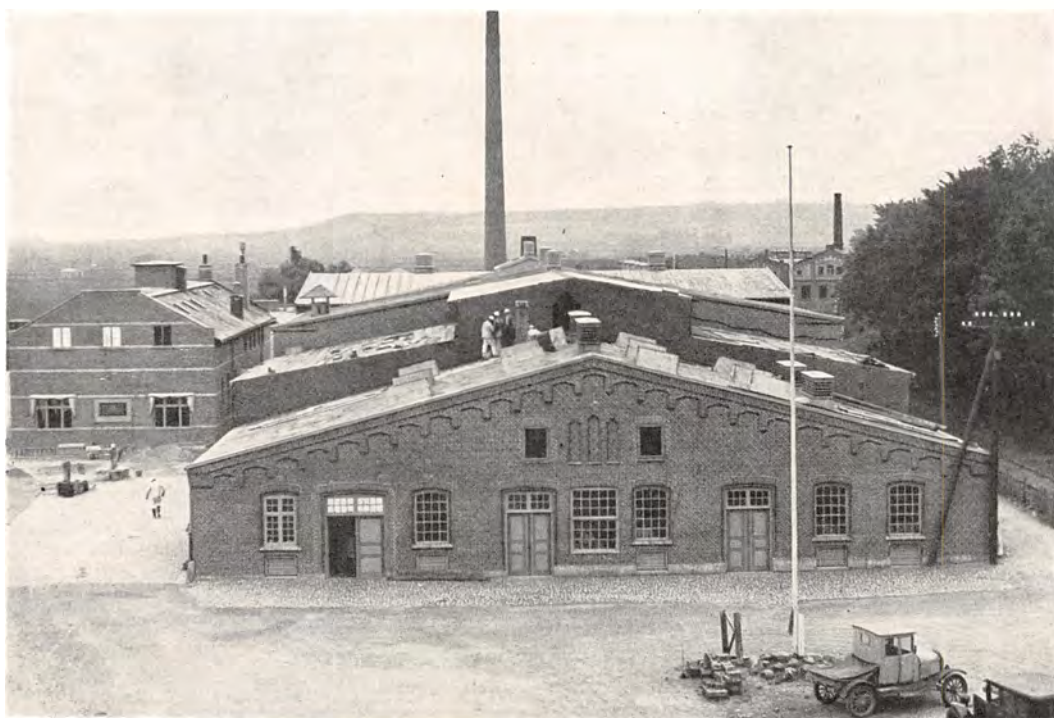
nok til at ernære en Familie, eller man maatte foretrække at nøjes med en Have og en Hønsegaard m. m. — Udviklingen pegede tydeligt nok mod det store Husmands- eller det lille Gaardmandsbrug.

Økonomisk var Husmændene ved at frigøre sig. Aandelig stod de endnu ved Aarhundredskiftet under Gaardmændenes Formynderskab. Det var sjældent, de havde været paa Højskole, eller at deres Børn kom der. I Sogneraad eller Rigsdag sad kun en ganske enkelt Husmand, og i Bestyrelserne for Andelsforetagender sad næsten kun Gaardmænd. Den aandelige Frigørelse stod tilbage.

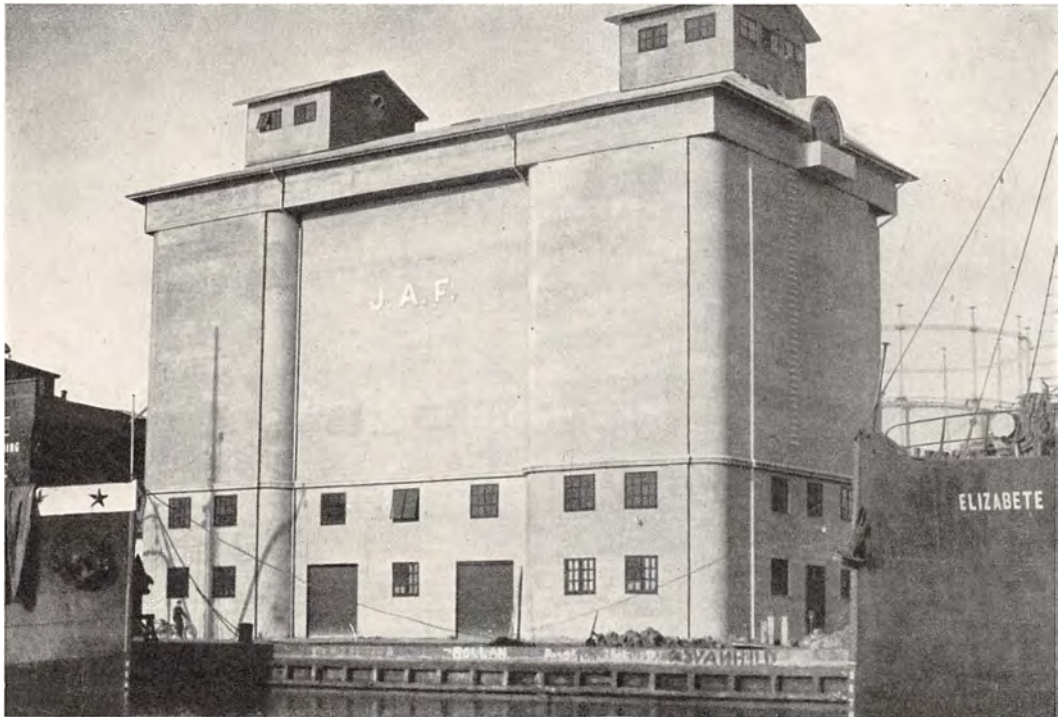
Som Eksempel paa en Fremskridtshusmand kan Marinus Langeland nævnes. Han er født 1872. Forældrene havde et Fæstehus under Lindenberg, Østhimmerland. Det var paa 3 Tdr. Land Sandbanke. Faderen arbejdede som Daglejer for Kosten + 1—1,50 Kr. daglig om Somren, 33—50 Øre om Vintren, hvor Dagen forlængedes med indtil 2 Timer Morgen og Aften ved Lys. Da han blev syg, syntes Fattiggarden den eneste Udvej. Men da tog Moderen Plantningsarbejde

F. D. B.s Frøafdeling. Riis Knudsen fot.

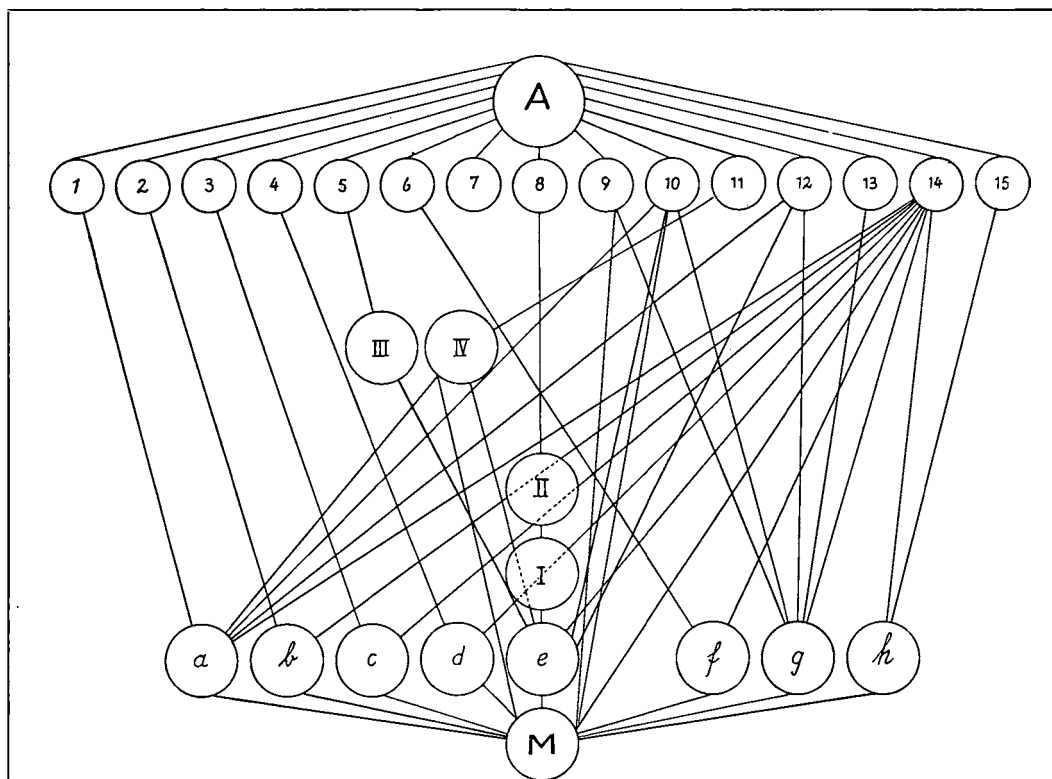
Randers Andels-Svineslagteri. N. Laugesen fot.

Moderne Havnepakhus til Andels-Foderstofforretning. Rs. Lykke fot.

Danske Landboforeningers Frøforsyning

DEN DANSKE ANDELSBEVÆGELSE SYSTEM

M: Enkeltmedlem

- a. Andelssvineslagteri
- b. Ægssalgskreds
- c. Kreatureksportforening
- d. Lokalforening for Foderstoffer
- e. Andelsmejeri
- f. Lokalforening for Gødning
- g. Brugsforening
- h. Andelskasse

- I. Lokal Mejeriforening
- II. Provinsiel Mejeriforening
- III. Smørekseportforening
- IV. Andelsforsikringsselskab

A: Andelsudvalget

- 1. De samvirkende danske Andelssvineslagterier
- 2. Dansk Andels Ægekseport
- 3. De samvirkende danske Andels-Kreatureksportforeninger
- 4. Provinsiel Andels-Foderstofforretning
- 5. De samvirkende danske Andels-Smørekseportforeninger
- 6. Dansk Andels Gødningsforretning
- 7. Danske Landboforeningers Frøforsyning
- 8. De danske Mejeriforeningers Fællesorganisation
- 9. Dansk Andels Cementfabrik
- 10. Andels-Kulindkøb
- 11. De samvirkende danske Andels-Forsikringsselskaber
- 12. Andelsforeningernes Sanatorieforening
- 13. Fællesforeningen for Danmarks Brugsforeninger
- 14. Andelsbanken
- 15. Danske Andelskasser

Havneanlæg under en Foderstofforretning. Riis Knudsen fot.

med at grave Huller. Hun maatte hver Dag gaa 1½ Mil til og ligesaa fra sin Arbejdsplads. Ved dette Arbejde tjente hun 1 Kr. daglig.

Børnene kom ud at tjene, saa snart de kunde, og havde en Arbejdsdag paa 17—18 Timer; kom de en enkelt Dag i Skole, da sov de der.

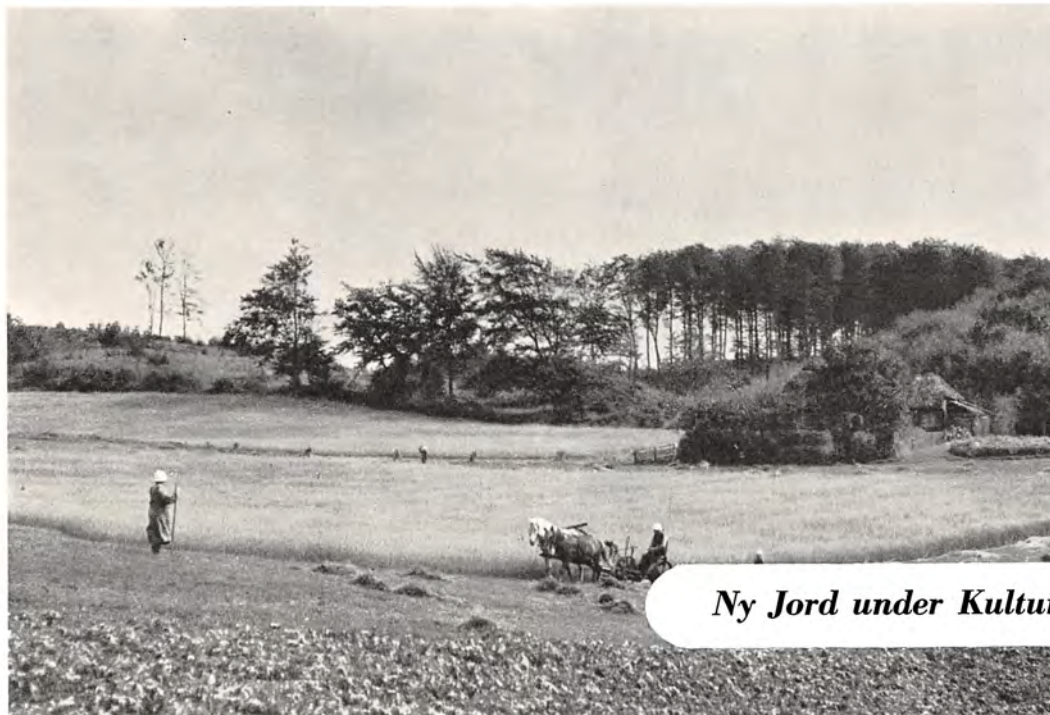
De store Jagtfester paa Lindenberg med al deres Luksusudfoldelse afgav Baggrund for denne Tilværelse.

Efter Faderens Død bestyrede M. L. Hjemmet for sin Mor. Han brugte Køerne som Trækkraft og drev meget Havebrug. Her vandt han Landboforeningens Sølvmedalje.

Han blev stærkt interesseret i Husmandsbevægelsen, og som 38-aarig var han Elev paa Kærehave Husmandsskole. Senere købte han Jord ved St. Restrups Udstykning. Her kombinerede han Landbrug, Havebrug og Hønseri og naaede til at anskaffe kunstig Vanding.

Han blev her samtidig en af Husmandsskolens bedste Støtter.

ØKONOMISKE FORHOLD

et dyrkede Areal i Danmark voksede i Tidsrummet 1860–1901 fra 2,032,000 til 2,583,000 ha, d. v. s. med ca. 27 pCt. eller lige saa meget, som der dyrkedes paa Sjælland. Og den „gamle“ Jord gav meget større Udbytte. Samtidig voksede Befolkningen fra ca. 1,7 Mill. til 2,45 Mill. Mennesker, altsaa ca. 44 pCt. Men Landbefolkningen voksede kun fra 853,000 til 1,015,000, eller knap 20 pCt., og denne Vækst fandt væsentligt Sted før 1880.

De store Gaarde blev drevet mest extensivt og tog i særlig Grad Maskiner i Brug, Følgen deraf blev, at de brugte mindre Arbejdskraft. 1866 regnede man med, at der ved alle Ejendomme over 1 Td. H. ernæredes ca. 650,000 Mennesker, 1901 derimod kun ca. 600,000. Men medens Husmandsbrugene 1866 ernærede omkr. 250,000, var det omkr. Aarhundredskiftet vokset til op imod 400,000 paa omkr. $\frac{1}{9}$ af Landets Hartkorn.

Indirekte var der mange flere sysselsat af Landbruget: Mejerier og Slagterier

Kong Kristian IX, 1818–1906, efter Maleri af Otto Bache paa Frederiksborg

havde overtaget en Del af det Arbejde, som før udførtes i Bondehjemmene. Bru-
gen af Landbrugsmaskiner gav Virksomhed til mange Industriarbejdere, den
mægtige Handelsomsætning med andre Lande satte mange Mennesker i Ar-
bejde ved Trafiken o. s. v., o. s. v.

Den øgede Arbejdsdeling gav Mulighed for større Velstand for alle. Men hvis
Bondens Købeevne skulde svigte, saa truede Arbejdsløsheden, og da havde
Haandværkeren ikke længere sit lille Landbrug at falde tilbage paa.

Sortbroget jysk Kvæg. Skanderborg-Eggen. L. R. Larsen fot.

Udviklingen krævede en sikker økonomisk Grund at hvile paa.

I Tiden fra 1865 til 1880 steg Ejendomspriserne meget stærkt, med godt 50 pCt. Men saa kom Prisfaldet paa Landbrugsprodukter, og efterhaanden fulgte Ejendomspriserne efter. Omkring 1880 kostede en Ejendom med Besætning og Inventar omkring 7,300 Kr. pr. Td. H., i sidste Halvdel af 80'erne ca. 6,600 Kr. og i 90'erne lidt mindre. Uden Besætning og Inventar var Prisfaldet en Del større; hvad der tyder paa, at Værdien af dette var forøget en Del.

Prioritetsgælden var i 70'erne ca. 40 pCt. af Ejendommens Værdi, i 80'erne omkr. 50 pCt. I Begyndelsen af en Nedgangsperiode holdes Ejendomspriserne i Reglen oppe, idet man haaber, det er noget foreløbigt, og Bønderne stifter da ofte Laan for at bevare den gamle Lefevod. Men varer Nedgangen, falder Pri-serne. Og Prioritetsgælden med dem. — Man har beregnet, at Landbrugets Prioritetsgæld i 80'erne laa omkring 1200 Mill. Kr., i 1900'ernes Begyndelse omkring 1100 Mill.

Bønderne havde bragt en Mængde ny Jord under Kultur, forbedret den øv-

Mark i Høestens Tid

rige, forøget Besætningerne betydeligt, opført mange nye Bygninger, opført Andelsmejerier, Brugsforeninger og Andelssvineslagterier, hvoraf en hel Del af Gælden var afdraget — og samtidig nedsat Prioritetsgælden med ca. 100 Mill. Kr. Og det i en Nedgangsperiode, hvor de maatte lægge Landbrugsbedriften om.

I Forholdet mellem de forskellige Brug var der sket en betydelig Prisændring. 1866 regnede man med, at Herregaardenes Værdi laa ved 6000 Kr. pr. Td. H., Bøndergaardenes omkr. 4500, Inventar og Besætning medregnet. Og Forholdet vilde næppe være ændret stort, om dette ikke var medregnet. Ved Ejendoms-skyldvurderingen 1909 var Tallene, Inventar og Besætning ikke medregnet:

Ejendomme over 12 Td. H.	6,400 Kr. pr. Td. H.
Ejendomme mellem 1—12 Td. H.	6,200 — - - -
Ejendomme under 1 Td. H.....	13,400 — - - -

Naar Herregaardene stadig laa over Bøndergaardene, skyldtes det de Slotte, der hørte til dem. Husmandsbrugene havde de forholdsvis dyreste Bygninger,

tillige havde de mest nyopdyrket Jord, hvor Værdien var størst i Forhold til Hartkorn. Men især var det den Slags Ejendomme, de fleste havde Raad til at overtage, og den unge Husmand maatte derfor ofte skaffe eller forrente en ekstra Kapital for at faa Lov til at arbejde for sig selv.

1882 var der blevet oprettet en Husmandskreditforening. Den gjorde, at det blev lettere at faa oprettet nye Husmandsbrug, og at Husmændene kunde faa stabilere Laan. Men de bedre Laanevilkaar tvang let Priserne og dermed Prioriteterne i Vejret.

Det var især paa de magre Egne, der oprettedes nye Husmandsbrug. 1860 ernærede 67,546 Mennesker i Sorø Amt sig direkte ved Landbruget, 1921 67,262, endda der siden 1899 var bleven oprettet 339 Statsejendomme. I Ringkøbing Amt, Landets magreste, var de tilsvarende Tal 64,024 og 106,573. Der var der bleven oprettet 670 Statsejendomme.

Lønnen for Tjenestefolk og Landarbejdere laa saa lavt — ikke mindst i de gode Aar før 80'erne — at der paa den fede Jord ingen Mulighed var for dem til at faa Ejendomme. Paa den magre var det i Reglen ikke umuligt for et Par flittige og sparsommelige unge at opnaa det, og der havde de fleste Daglejere lidt Jord. Men der krævedes baade Slid og Nøjsomhed af dem, om de skulde klare sig. — Her var Lønnen dog højest. I de bedste Egne laa den stadig nær Eksistensgrænsen.

En Del unge drog til Byerne, hvor de stuedes sammen i Lejekaserner. For at klare sig maatte baade Mand og Kone gaa paa Arbejde. Og for Børnene var der Dyrtid baade paa Legepladser og paa frisk Luft.

Da „opdagede“ Tjenestefolkene og Landarbejderne Amerikas frie Jord. Kunde man blot samle Penge til en Amerikabillet, til et Par Okser, en Plov, en Økse, en Le og en Plejl, saa var der Muligheder for at skabe selvstændigt Hjem. Og Aar efter Aar drog en Strøm af Danmarks mest energiske unge over Havet.

*Dronning Louise, 1817–1898, født Prinsesse af Hessen-Cassel, gift med Kristian IX,
efter Maleri af L. Tuxen paa Frederiksborg*

1870–79 udvandrede		36,450	Personer
1880–89	—	76,980	—
1890–99	—	58,240	—

5–6000 unge hvert Aar i en Tid, da der skabtes rigere Muligheder end nogen Sinde paa den danske Jord — $\frac{1}{5}$ af Befolkningstilvæksten — udvandrede, for de flestes Vedkommende, fordi de fandt Vanskelighederne her hjemme for store.

Der blev ikke just Mangel paa Arbejdskraft, men det blev dog nødvendigt at sætte Lønnen betydeligt op, om man vilde sikre sig de nødvendige Arbejdere. Især steg Tjenestefolkenes Løn, da de havde størst Mulighed for at kunne udvandre. — Aarslønnen var:

	for Karle	for Piger
1872	126 Kr.	69 Kr.
1897	229	144
1905	281 —	225 —

Og Livsfornødenhedernes Pris var ikke steget væsentlig i dette Tidsrum.

Ogsaa Daglejernes Løn maatte da stige. Deres Aarsløn var gennemsnitlig:

1872	357 Kr.	paa egen Kost
1897	486	— — — —
1905	539	— — — —

Men endnu det sidste Aar regnede man med, at ca. 60 pCt. deraf gik til Føden, kun omkr. 1 pCt. til Adspredelse og Fortæring ude.

Der var imidlertid en stigende Forstaaelse af, at deres Kaar burde bedres. Flere Gange blev der fra Regeringens eller Rigsdagens Side fremsat Lovforslag derom; særlig tænkte man paa Muligheden af at skaffe dem egne Hjem.

FOLKEHØJSKOLEN

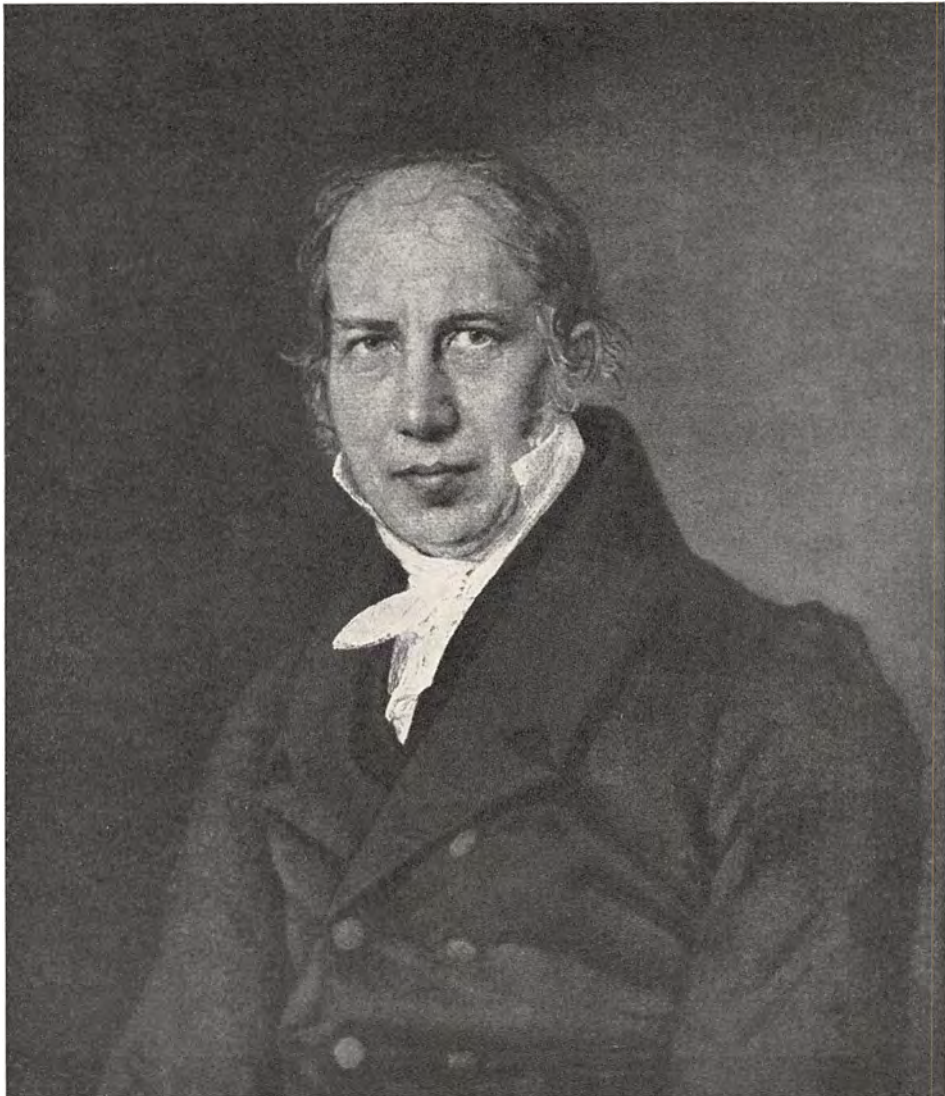
En Skole for Livet

Daar de danske Bønder fra Slutningen af 1800'erne og fremefter gjorde saa store Fremskridt, kunde de ikke mindst takke Folkehøjskolen derfor.

Kort efter at Frederik VI havde kundgjort, at han agtede at indføre raadgivende Stænderforsamlinger, begyndte Grundtvig at slaa til Lyd for en Højskole for hele Folket. Oprindeligt tænkte han sig især, at den skulde dygtiggøre Folk til at give Kongen gode Raad. Skulde de kunne det, maatte de gaa til de henfarne Slægter at lære af deres Erfaringer, saadan som disse havde faaet Udtryk i deres Historie, deres Sagn og Ordsprog m. m.

Snart klarede det dog for ham, at Højskolen maatte have et videre Maal: den skulde være en „Skole for Livet“, hvor de unge lærte at skelne mellem de nedbrydende og de opbyggende Kræfter i Folket, fik Sans for, „hvad ædle kaldte Livets Lyst“, og Mod til at „kappes med de bedste og vove kækt med Død en Dyst“.

N. F. S. Grundtvig, efter C. A. Jensens Maleri 1831. Ny Carlsberg Glyptotek

Chr. Kold var den første, der ret fandt Form for Grundtvigs Tanke med den Højskole, han begyndte 1851. Han gjorde Skolen til et Hjem for Eleverne, hvor Forplejningen i det væsentlige svarede til, hvad de var vant til hjemme fra, og han kunde tale saa „jævnt om alt det høje“, at selv den mindre begavede og oplyste kunde forstaa ham. — Han lagde Hovedvægten paa Vækkelsen, fremfor paa Kundskabsydelse, og i den som i de andre Henseender blev hans Højskole Forbillede for dem, der oprettedes i den følgende Tid.

Jens Nørregaard

Højskolen blev i overvejende Grad en Skole for Landboerne, og især for Bønderne; forgæves søgte dens Mænd at vinde Indpas i Byerne og at plante den paa Brostenene. Byboerne syntes ikke at have Sans for den; de havde Realskoler og Fagskoler, hvis Undervisning man umiddelbart kunde indse Nytten af, en Skole for Livet, det var for dem Taagetale.

Men burde man ikke ogsaa ved Højskolen hjælpe de unge til faglig Dygtiggørelse? – Ved den første Højskole, stiftet i Rødning 1844, var Landbrugsfag

Fra et dansk Højskolemøde 1916

Fra et Stævne for Højskolelærere i Norge 1913

HØJSKOLEBLADET.

TIDENDE FOR FOLKELIG OPLYSNING.

UDGIVET AF
KONRAD JØRGENSEN,
KOLDING.

Nr. 1.

Fredag den 7. April.

1876.

At ville!

At ville, det er Sagen,
saa vel i smaat som stort,
at ville frem med Dagen
og faa en Gjerning gjort.

Der snakkes alt for meget,
der handles alt for lidt,
derfor er Troen bleget
og Synerne forslidt.

Det nytter lidt, vi stiger
som Ørn med stærke Slag,
naar overalt vi viger,
hvor Livet kræver Tag.

Her gjælder det at ville
og vælge sit Parti,
her gjælder det at stille
og staa hinanden bi.

Thi først vi høster Gavneth,
naar alle Kræfter vil;
Arbejde, det er Navnet
paa hvad der trænges til.

Der snakkes alt for meget
og flagres uden Maal.
Nu, Viljen understreget,
det giver Talen Staal!

Jacob Harrekilde.

Hvad vil „Højskolebladet“?

Mange af Læserne, der her første Gang faar Bladet i Hænde, spørger sagtens saaledes. Vi skal derfor straks svare dem med et Par Ord paa Spørgsmaalet. For øvrigt vil Bladets Maal bedst kunne skjønnes af dets Gjerning, saa fremt det ellers faar Lykke og Hjælp til at udrette, hvad det stiler efter.

I ethvert godt Navn ligger der en Betegnelse af de Egenskaber, der udmærker det, der nævnes. I Overensstemmelse hermed skulde ogsaa „Højskolebladet“'s nærmeste Indhold og Maal være udtrykt i dets Navn.

Der skulde med Navnet være sagt, at Bladet slutter sig til den Gjerning i Oplivelsens og Oplysningens Tjeneste, som navnlig Folkehøjskolerne har gjort sig til Værksteder for, og at det ønsker at støtte denne Gjerning af al Formue.

End videre skulde Navnet betegne, at Bladet har særligt Ærinde til den Ungdom, der igjennem Højskolerne har faaet Sans for et ædelt og aandeligt løftet Menneskeliv, i hvilket Synet naar længere end til Pengeposen og Madskabet eller Klædeskabet. Det skulde for denne Ungdom være en Slags Fortsættelsesskole, hvor den levende Forbindelse med Højskolen og dens Gjerning kunde bevares, hvor der kunde høstes Næring for det vakte Aandsliv, og hvor der endelig kunde findes en Modvægt mod Fristelserne til at falde tilbage i de gamle Skurer.

For det tredje skulde Navnet sige, at Bladet ogsaa er bestemt for dem af den ældre Slægt, som med venlige Blikke ser paa Højskolens Gjerning, men som paa Grund af „Stavnbaandet“

De danske Folkehøjskoler er spredt over hele Landet. M.

yggede og deres Beliggenhed og Omgivelser omsorgsfuldt valgt

oprindelig ligestillet med Højskolearbejdet; men efter Krigen 1848—50 kom det til skarpe Brydninger mellem de to Linjer, Højskolemændene sejrede, og Landbrugslæreren maatte fortrække.

Mange Højskolemænd, f. Eks. Thomas Bredsdorff, var Modstandere af Fagundervisning ved Skolerne: den vilde optage Elevernes Tanker for stærkt og hindre den Sindenes Samling om Højskolens Forkyndelse, som var nødvendig. — Højskole for sig, Fagskole for sig, krævede de.

Andre mente, at Højskolens Paavirkning blev ikke mindre, fordi den gik Haand i Haand med faglig Dygtiggørelse, saaledes kunde Eleverne en Tid efter Ønske faa Landbrugs-, Haandværker- eller Fiskeriundervisning hos Ernst Trier

Viby Højskole

paa Vallekilde, ogsaa en af Landets betydeligste Højskolemænd.

Spørgsmaalet blev ofte drøftet i Højskolekredse, Anskuelse stod mod Anskuelse, og nogle Højskoler fulgte den ene, andre den anden Linje; men noget Skel mellem dem satte det ikke.

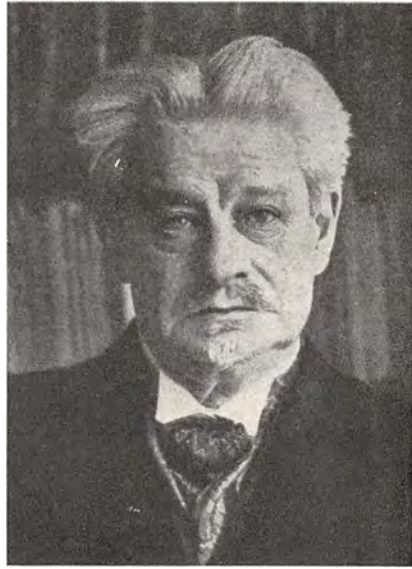

De Landbrugsskoler, der efterhaanden blev oprettet, stod som Regel i nært Samarbejde med Højskolerne, og mange af Landbrugets førende Mænd lagde Hovedvægten paa Højskolens vækkende Gerning, bl. a. stillede Edw. Tesdorpf sig paa Højskolens Side i den Kamp, der stod om Rødding Højskole, og den bekendte Forstander for Lyngby Landbrugsskole og Sekretær for det kongl. Landhusholdningsselskab, Jørgen Carl la Cour, der i 80'erne og 90'erne var Landmændenes utrættelige Hjælper med Eksporten, havde valgt som Motto for sin Gerning: „Den danske Landboskole er et Barn af den danske Folkehøjskole og maa som denne bygges paa Troens og Folkelivets Grund.“

Der blev af den kendte Politiker Lars Bjørnbak gjort et Forsøg paa at skabe en ren Bondehøjskole, „Viby højere Landboskole“ ved Aarhus, som han oprettede 1857. Den var rent materialistisk og klassepræget og skulde kun give nyttige Kundskaber, der kunde hjælpe Bønderne fagligt og politisk; i Modsætning til Højskolerne, der forkyndte Folkefællesskab,

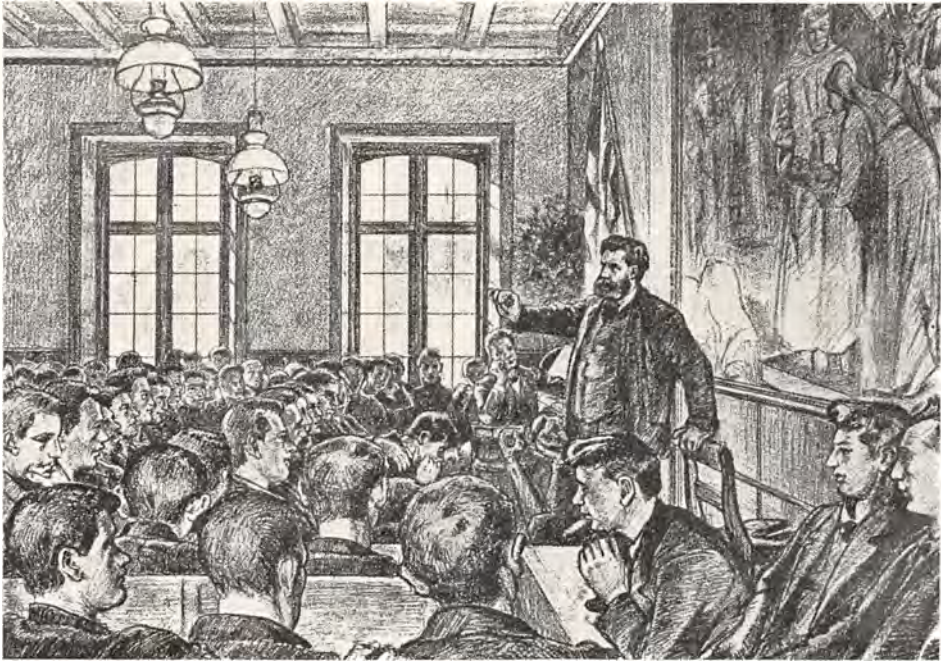

Askov Højskole 1865

*Øverst tilvenstre: I. C. la Cour, tilhøjre: Georg Brandes
Nederst tilvenstre: Lars Bjørnbak, tilhøjre: C. Hostrup*

talte den Klassekamp. Mellem den og den grundtvigske Højskole var intet Samarbejde muligt, det maatte – som Grundtvigianerne dengang udtrykte sig – blive en Kamp mellem Jætter og Aser. Lars Bjørnbak og den i Nærheden virkende Højskoleforstander Jens Nørregaard, Testrup, førte Kampe, hvoraf der

Ernst Trier i Vallekilde Foredragssal, efter Tegning af Viggo Pedersen

Askov Højskole

Landboskolen ved Lyngby

Et Elevmøde paa en Højskole Sommeren 1938

Spisestue paa Højskole

Foredragssal paa Højskole

stod Gny ud over Landet. — I Lars Bjørnbaks sidste Leveaar, Slutningen af 70'erne, havde hans Skole omkr. 100 Elever, men kort efter hans Død blev den nedlagt, og der blev ikke senere gjort noget Forsøg paa at skabe en Klasseskole for Bønder.

Tiden 1864—1900 er i særlig Grad den danske Folkehøjskoles Grotid, og især er 80'erne og 90'erne det. Før 1864 var Højskolerne gennemsnitligt besøgt af ca. 300 Elever aarlig, 1870 var det steget til omkr. 2000, og kort efter Aarhundredskiftet var det oppe paa 6—7000. Ved samme Tid havde Landbrugsskolerne ca. 1000 Elever aarlig, saa det kan synes, som Landmændenes stigende Dygtiggørelse mere skyldtes Højskolernes aandelige Paavirkning end de Kundskaber, Landbrugsskolerne gav. For øvrigt havde en stor Del af de Elever, der besøgte Landbrugsskolerne, først været paa Højskole.

Det var da i en økonomisk vanskelig Tid, at et stigende Antal af Bondeungdommen søgte den aandelige Berigelse, Højskolen kunde give.

1848—50 havde i Danmark skabt en stærk national Bevægelse med en Tro paa Danmarks Magt, der aldeles ikke svarede til Virkeligheden.

Denne Tro fik et voldsomt Knæk 1864; saa fulgte Grundlovsændringen 1866, og dertil kom en ny aandelig Strømning fra de store Nabolande, især England og Frankrig. Den skyldtes især den engelske Naturforsker Charles Darwins Lære om de levende Væsners Udvikling under Kampen for Tilværelsen. Tænkere satte denne Lære i System, og Digtere gav den Udtryk i deres Værker. Bevægelsen brød med mange af de Værdier: i Kristendom, Ægteskab, Hjemliv o. s. v. — som de fleste hidtil havde betragtet som de bærende.

Georg Brandes blev Bevægelsens ildnende Talsmand i Danmark, og snart sluttede en Skare af Videnskabsmænd og Digtere op om ham, mens den bredte sig fra studerende videre ud til saakaldte dannede Kredse i Byerne.

Ja, ogsaa den begyndende Arbejderbevægelse koketterede med den, skønt den i sin Grund var lige saa aandsaristokratisk som Romantiken fra Aarhundredets

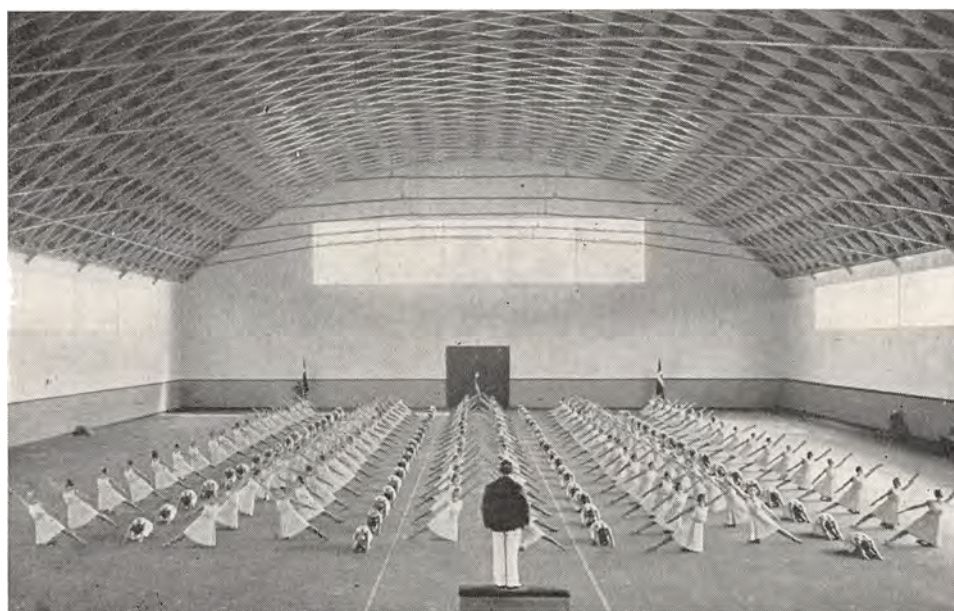
Læsestue paa Højskole

Et Klasseværelse

Ollerup Gymnastikhøjskole

Fra Ollerup Gymnastikhøjskole

Fra Idrætshøjskolen

Idrætshøjskolen

Begyndelse – den Bevægelse, som den nu afløste. Højskolen derimod var i sin Grund demokratisk eller, som Grundtvig bedre udtrykte det, folkelig; dens Maal var, som Hostrup sang, at opdrage en Ungdom, der vilde

„ej fra Kampen træde,
før selv den mindste af de smaa
faar Del i Livets Glæde.“

Da Brandes søgte at erobre Landet, løb han Panden mod den grundtvigske Folkehøjskole, der i Modsætning til den Bevægelse, han repræsenterede, byggede paa det fra Fædrene nedarvede.

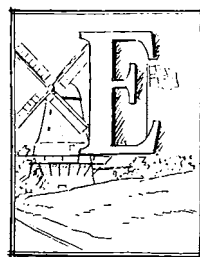
„Med sin dybe historiske Sans er Grundtvig Geniet,“ siger Tyskeren Dr. Hollmann om ham, „han hæver sig op af Historien og Samfundet, ikke paa Grund af Forskelligartetheden, men paa Grund af Styrken i hans Følelser og Bevægelse; som Luther er han mere national, mere religiøs, mere folkelig end andre, og hans store Bedrift er at udvikle netop disse et Samfunds bærende Grundkræfter; hans Skoletanke, Højskoletanken, er Udviklingen – han greb ind i den historiske Udviklings Hjul og gav det en ny Retning.“

Bondens Tanke- og Følemaade er – enten det er ham bevidst eller ikke – i høj Grad historisk bestemt, meget mere end Byboens er det. Han er derfor af Natur konservativ og søger altid, naar han er sig selv, at bevare Forbindelsen med Fortiden. Sandsynligvis er det den inderste Grund til, at Grundtvigs Højskoletanke kun ret slog Rod iblandt Bondebefolkningen.

NORDSLESVIGS BØNDER
1864—1914

Kamp om Modersmaalet

Efter 1864 kom Nordslesvigs Befolkning ud for en haard aandelig og økonomisk Prøve. Bismarck havde kort før Krigen udtalt, at Tidens store Spørgsmaal kun løstes ved Jern og Blod, og kort efter Krigen, at det var hans Overbevisning, at det kun var til Skade for en Stat, om der inden for dens Grænser levede en samlet Befolkning, som ikke ønskede at høre den til.

Gennem Pragfredens § 5 var der givet Befolkningen en Ret til ved en fri Afstemning at afgøre, om den vilde blive ved Prøjsen eller tilbage til Danmark. Men i Stedet for at opfylde denne Paragraf slettede Prøjsen den 1879.

Saa maatte da Bismarck som en naturlig Konsekvens af sine Ord søge at lokke eller tvinge Befolkningen – eller i det mindste den opvoksende Slægt – til at give Afkald paa sin Nationalitet og blive Tysk.

I det planmæssig gennemførte Fortyskningsarbejde, som i den følgende Tid blev udført i Nordslesvig, laa en Erkendelse af, at Erobringen ikke var bleven fuldført med „Jern og Blod“.

Det blev en Kamp mellem Magt og Ret, men tillige en Kamp, hvor det skulde vise sig, om det var muligt for en Stat ved Hjælp af al den Intelligens, den havde til Raadighed gennem sin akademisk uddannede Embedsstand, at besejre og overvinde en jævn Befolknings Fastholden ved de Værdier, den ejede gennem Modersmaalet og de Minder, som derigennem knyttede den til sin Fortid. — Det blev mest en Kamp mellem den præjriske Embedsstab og jævne nordslesvigske Bønder, og især en Kamp om Modersmaalet, der var Nøglen til den nordslesvigske Fæstning.

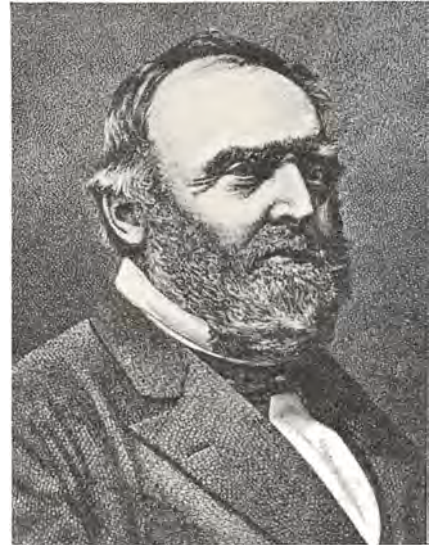
Skolen var Hovedmidlet, som Staten brugte i Fortyskningens Tjeneste. Man umuliggjorde det for Forældrene at sende deres Børn i Privatskoler og tvang dem til at sende dem i de offentlige Skoler, ja, de lokale Myndigheder gik endog en Tid saa vidt, at de fratog dem Forældreretten, hvis de sendte deres Børn paa danske Efterskoler, efter at de var udskreven af de offentlige Skoler, hvad de højere Domstole i Tyskland dog erklærede for ulovligt.

Som Modtræk dannede danske Nordslesvigere Sprogforeningen og Skoleforeningen. Den første tog sig især af det danske Sprogs Pleje, bl. a. ved at udsprede god dansk Litteratur over Landsdelen; den sidste støttede ubemidlede unge, som ønskede at besøge danske Højskoler og Efterskoler.

Betydningen af deres Virksomhed ses ikke mindst i de sønderjyske Soldaterbreve, der blev udgivet under Verdenskrigen. Til Trods for at de er skrevet med stor Forsigtighed, da de jo skulde gennem den tyske Censur, vidner de om en overordentlig høj aandelig Kultur, og det er næsten overvejende jævne Mænd, oftest fra Bondchjem, der har skrevet dem.

Den Tid kom, da det skulde vise sig, hvem der var stærkest: Hjemmene eller Skolen. Og den sidste led et fuldstændigt Nederlag. Danskheden har aldrig givet sig stærkere Udslag i Nordslesvig end 1914, det Aar, Verdenskrigen udbrød.

Ved de første Valg efter 1864 maatte de danske Stemmetal nødvendigvis gaa

Tilvenstre: H. P. Hanssen, Nørremølle. Tilhøjre: H. A. Krüger

tilbage (se nedenfor). Men da man kom op i Slutningen af 80'erne, og de første af dem, der havde gaaet i Fortyskningsskolerne, fik Stemmeret, begyndte det danske Stemmetal at gaa fremad.

Fortyskningsmændene begyndte da – først gennem private Foreninger, senere med Statsstøtte – at købe Jord af danske Bønder for at faa den over paa tyske Hænder. Kunde man først faa det meste af Befolkningen gjort jordløs, da var den lettere at besejre end en hjemmegroet Bondestand.

Omkring 75 pCt. af Nordslesvigs Befolkning boede paa Landet, og det blev nu især Bønderne, der maatte tage Kampen op, og det under meget vanskelige Vilkaar.

I de første Aaringer efter 1864 forlod en Mængde unge, dansksindede Karle Landsdelen for at undgaa at blive prøjsiske Soldater; dels regnede de med, at Prøjsen snart vilde komme i Krig med Frankrig – og muligvis samtidig med Danmark – og de skulde da nødigt findes paa Fjendens Side, dels troede de paa Opfyldelsen af § 5, og saa kunde de jo drage hjem igen.

Efter at Prøjsen 1879 havde slettet § 5, lød Parolen i Nordslesvig: Nu maa Karlene blive hjemme og, om fornødent, trække i den prøjsiske Militærtrøje,

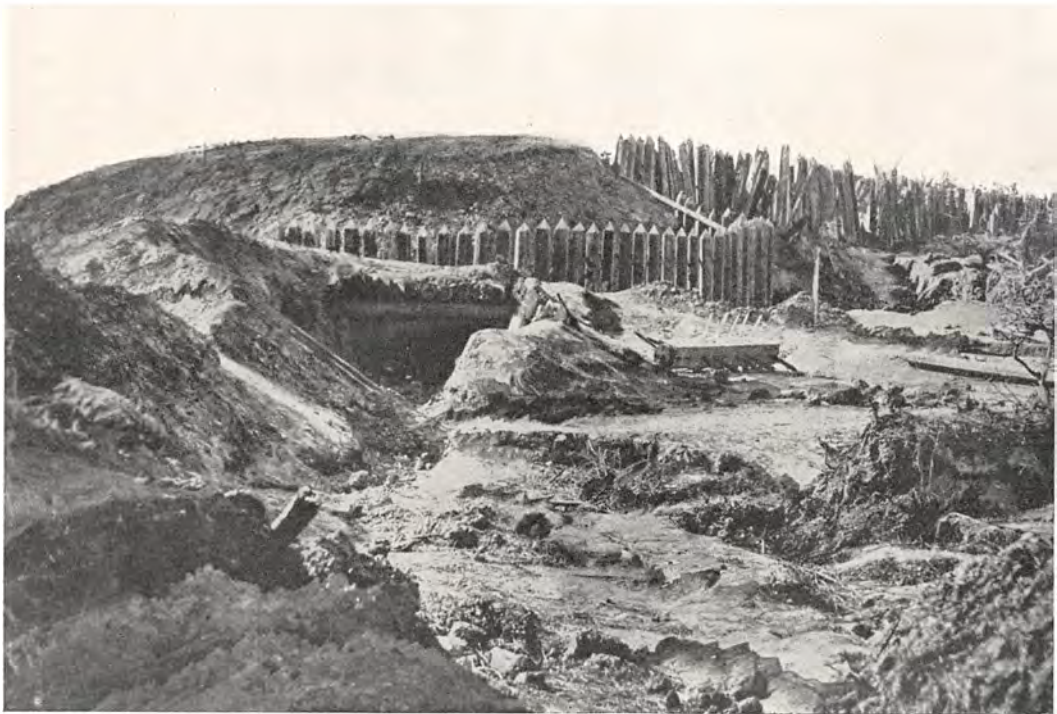
Dybbøl Mølle, set fra Landevejen. Nørmark fot.

Høruphav. Nørmark fot.

Dybbøl 1864, Skandser 7 og 8

Dybbøl 1864, Skandse 5

Et Gadehjørne i Tønder. Nørmark fot.

Dragon Niels Kjeldsens Kamp med prøjsiske Husarer ved Højen den 28. Februar 1864. Efter Maleri af Rasmus Christiansen

at de kan værne om den danske Jord! Og Udvandringen aftog betydeligt. Men mange var da draget ud af Landet; man regner med, at der udvandrede 50—60,000 ialt. Og det var forholdsvis mest Bønderkarle, da Danskheden talmæssig var langt stærkere paa Landet end i Byen.

Følgen af den mægtige Udvandring var, at Befolkningsantallet ikke blot stod stille, men endog gik noget tilbage. I Haderslev, Aabenraa og Sønderborg Amter boede der:

1864	120,000	Mennesker
1900	119,000	--

Til Sammenligning tjener, at i Ribe og Vejle Amter var de tilsvarende Tal:

1870	168,000	Mennesker
1901	221,000	—

Og det var jo især de unge Karle, der var udvandrede, saa den Dag kom, da der savnedes Mænd til at træde i de gamles Sted. Der fortæltes saaledes om en Gaardmand, at da han var død, bad hans 6 til Danmark udvandrede Sønner om Lov til at komme hjem til Begravelsen; de fik Tilladelsen og bar deres Far til Graven. Næste Dag maatte de forlade Hjemmet, og der var ingen til at overtage det efter den afdøde.

Der var imidlertid ikke her, som i Kongeriget, en Lov, der forbød Nedlægelse af Bøndergaarde, og tit blev i denne Tid to store Gaarde lagt sammen. Det var kun ubetydeligt, hvad der gled fra Danskes og over paa Tyskes eller „blakkedes“*) Hænder, ialt 106 Gaarde af 4735 i Aarene 1863—93.

1891 blev der af Tyskere dannet en Nybyggerforening, som skulde søge at oprette tyske Hjem af opkøbt Jord. Man vilde i den nordlige Del danne tyske Enklaver, som kunde bryde den danske Modstand. Der blev oprettet et Par

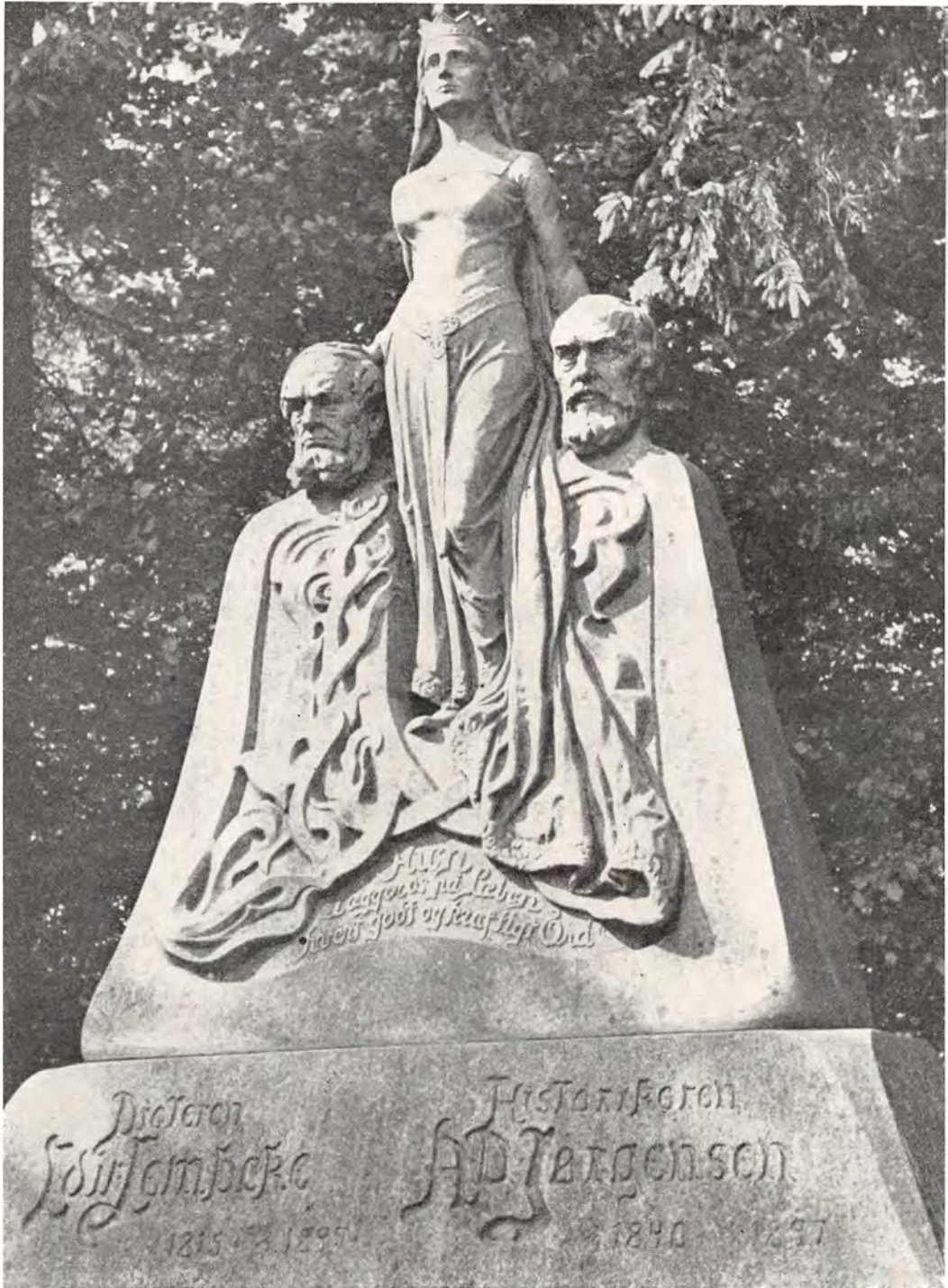
*) Sønderjysk Betegnelse for dem, der gerne vilde staa sig godt med baade Danske og Tyske.

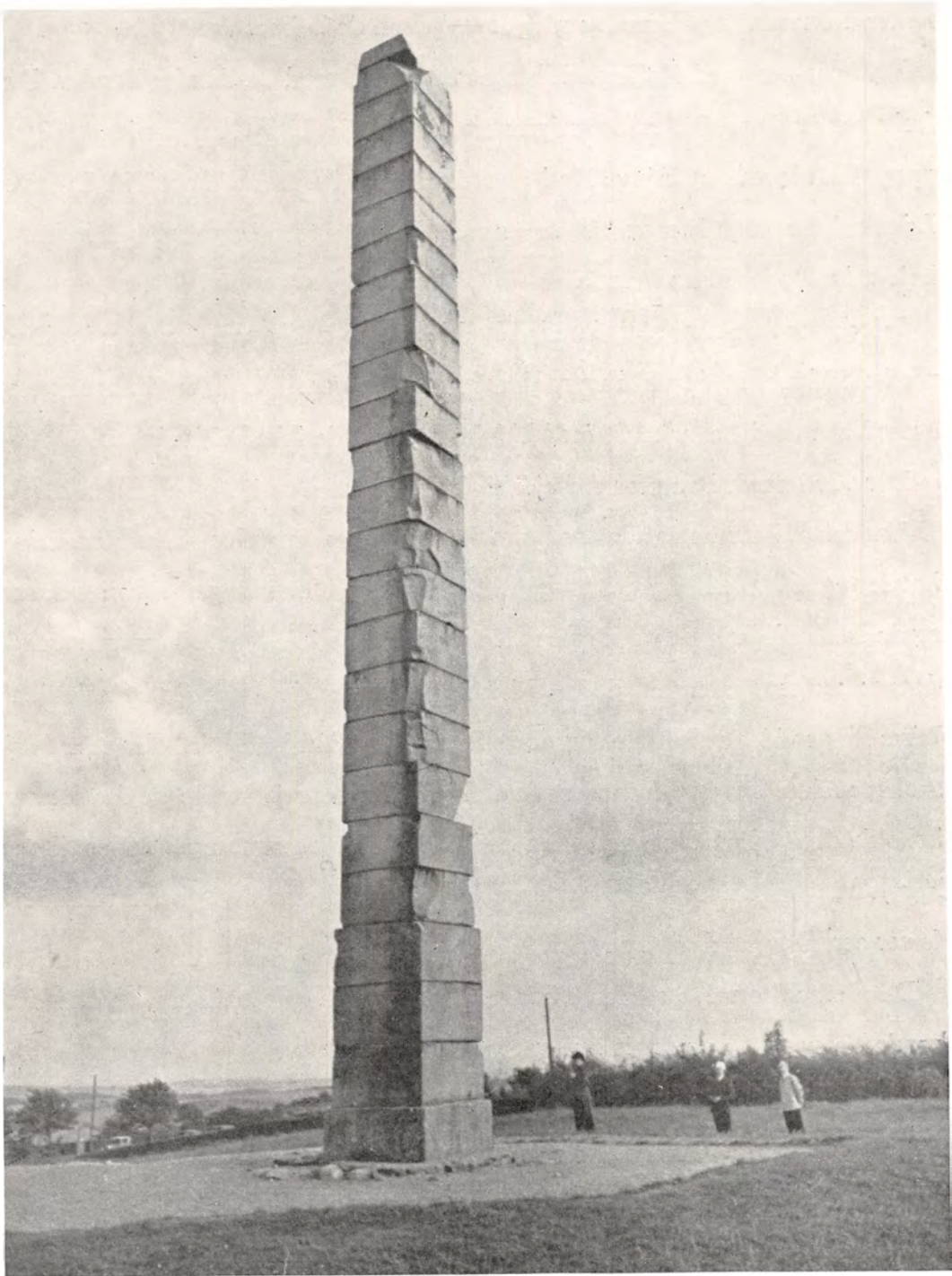
Gestland. Nørmark fot.

Gaard paa Sundeved. Nørmark fot.

Motersmaalet. Monument i Skibelund Krat af N. Hansen-Jacobsen. Nørmark fot.

Skamlingsbankestøtten. Nørmark fot.

Hundrede ny Hjem. Men saa begik Lederen, en tysk Embedsmand, Misligheder. Man maatte fjerne ham, og Bevægelsen døde hen.

Da kom der med Køllerpolitiken et Stormløb mod de danske Bønder. Den forhenværende prøjsiske Indenrigsminister v. Køller blev Overpræsident 1897–1903. Han lovede at bringe Ro i „Nordmarken“ i Løbet af kort Tid. Dels ved Løkkemidler, men især ved Tvang skulde Befolkningen bringes til at lade Arbejdet for Danskheden fare.

I de første Aar efter 1864 kunde Nordslesvigere faa Lov til at optere for Danmark: erklære, at de vilde være danske Statsborgere! Nu blev Optanterne og deres Børn udvist eller truet med Udvisning, hvis de ikke holdt sig stille.

Der var haardt Brug for Arbejdskraft paa Landet som Følge af den stærke Udvandring. Lønnen var derfor forholdsvis høj, og mange Karle fra Kongeriget havde taget Plads hos nordslesvigske Bønder. Nu blev mange af disse udviste, og da en dansk Journalist spurgte v. Køller, hvad Fejl de havde begaaet, svarede denne: „Ingen; men ved deres Udvisning rammes de fanatiske Principaler.“ Disse fik at vide, at hvis de tog deres Børn ud af danske Efterskoler eller Højskoler, meldte sig ud af danske Foreninger c. lign., saa kunde de faa Lov at beholde deres Karle. Tit slog man ned paa en for at ramme en anden. En af Fortyskningens første Mænd erklærede: „Befolkningen skal hæfte solidarisk, forser een sig, skal de alle straffes.“

Det første Stormløb gav en Tilbagegang i de danske Stemmetal ved det følgende Valg; men det blev kun noget foreløbigt.

Og Køllerpolitiken med alle dens Embedsmisbrug, og med de Lovovertrædelser af Embedsmænd, der fulgte i dens Kølvannd – Embedsmænd søgte saaledes at købe Folk til at aflægge falsk Ed – vakte en voldsom Forbitrelse i Tyskland. Regeringen maatte bøje sig for den offentlige Mening og trække v. Køller tilbage. „Forholdene er og bliver vanskelige i Nordslesvig,“ udtalte han ved sin Fratræden.

I Køllertiden begyndte Staten at opkøbe Jord i Nordslesvig for der at oprette store Statsejendomme, de saakaldte Domæner. Ialt blev der oprettet 23 saadanne Gaarde i Haderslev Amt; de var tilsammen paa ca. 4000 ha.

Senere begyndte Staten at oprette Rente-gaarde, et Slags Statsfæste, mest beregnet for Landarbejdere. Brugeren sad for en billig Rente, men han maatte, om han vilde være sikker paa at faa Lov til at blive ved Ejendommen, vise sit tyske Sindelag ved enhver Lejlighed. Meningen var at rejse „en Vold af tyske Kolonister tværs over Halvøen“.

Det blev nu for Alvor en Kamp om Jorden: Hver Gaard, der gik fra danske til tyske Hænder eller omvendt, blev indregistreret. Den Dansker, der lod sig lokke af den Overpris, Tyskerne ved Statens Hjælp kunde give for hans Ejendom, blev ugleset af de andre.

Det blev i første Linje en Kamp om Pengemidler. Det er ofte nævnt, at Udvandrerne havde taget store Kapitalmængder med sig. Det betød dog ikke saa meget, da de nordslesvigske Bønder gennemgaaende var ret velstillede. Værrer var i den Forbindelse Tabet af deres Ungdoms Arbejdskraft.

Nordslesvigerne oprettede en Kreditforening til Hjælp for de haardest trykkede.

Men nu var der endelig ny til at træde til, hvor de gamle faldt. Fra 1900 til 1910 voksede Befolkningen i de tre førnævnte Amter fra 119,000 til 140,000.

Værrer var det, at under Kampen om Jorden blev denne jobbet op i Pris. Men dermed fulgte, at det tilsidst gjaldt om, hvem der var dygtigst og derfor kunde forrente mest.

Bismarck

Og der var Danskerne som Helhed foran. De havde gaaet i Lære hos Kongerigets Bønder, og flere af de unge havde været paa danske Landbrugsskoler. Og danske Bønder arbejdede sig – som før vist – stærkt frem i disse Aar, mens de tyske krøb i Ly bag høje Toldmure og derfor ikke opnaaede den Dygtighed, som kun vindes i den frie Konkurrences skarpe Luft.

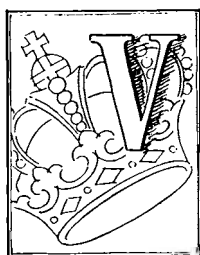
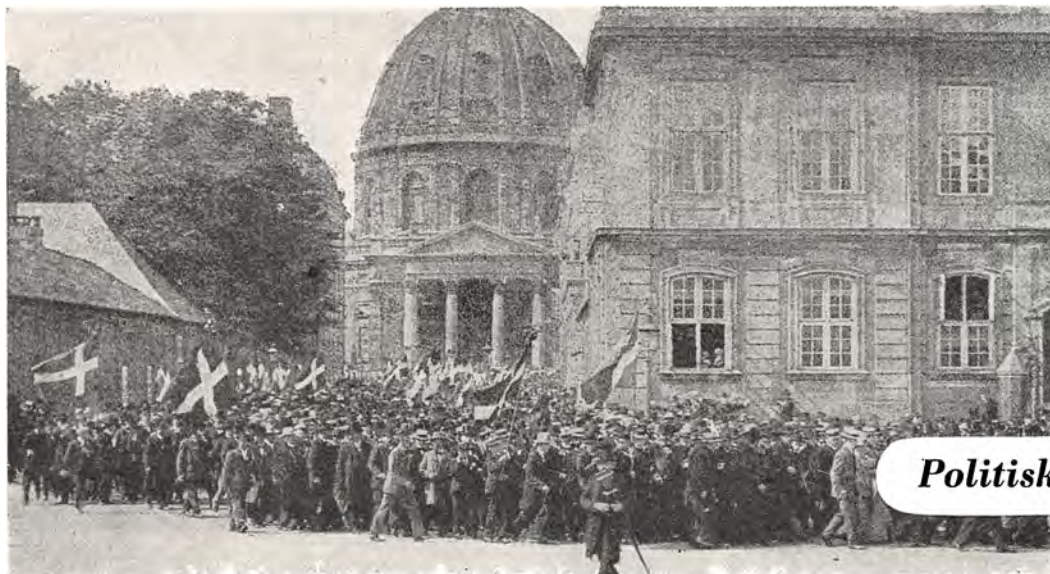
Heller ikke paa Jordkampens Omraade naaede Tyskerne noget nævneværdigt Resultat.

Da Danskernes Fører, H. P. Hanssen, Nørremølle, 1914 ved Aarsmødet for de tre store Foreninger: Vælgerforeningen, Sprogforeningen og Skoleforeningen, kunde se tilbage over 50 Aars Nationalkamp, kunde han udraabe til Tyskland:

„Du kan vel kro dig af Døgnets Kaar
og af Sejren, de har dig skabt;
men du fører en Kamp imod tusind Aar,
og i den har du visselig tabt.“

1901—14

*Folketog til
Kongen som Tak
for Udnævnelsen
af det første
Venstreministerium*

ed det politiske Systemskifte 1901 overtog Gaardmandstanden Førerskabet i dansk Politik. Og for første Gang sad en Bonde, Ole Hansen, i Kongens Raad.

Venstre havde vel en Del Tilslutning i Byerne; men Landboerne dannede Grundstammen i Partiet, og paa Landet fulgte de andre Klasser i alt væsentlig Gaardmændene. — Endnu havde Højre Flertallet i Landstinget og kunde ved Hjælp deraf standse Love, det var Modstander af; men i Virkeligheden var Partiet kun i Stand til at føre en henholdende Politik over for Lovforslag, som der stod en stærk Folkevilje bag ved.

Den første betydelige Frugt af Venstres Sejr var Skattelovene af 1903.

De gamle Hartkornsskatter havde længe været lagt for Had. Da de blev lagt i 1840'erne, laa endnu megen Jord unyttet hen, som nu var under Plov og ofte af betydelig Værdi; desuden tog disse Skatter intet Hensyn til Beliggenheden, skønt denne nu ofte var af stor Betydning.

Men især under Trykket af de daarlige Tider i 80-erne og 90-erne, og vel

ogsaa under Indflydelse af Agrarbevægelsen lød der stadig stærkere Krav om Nedsættelse eller Afskaffelse af Tiende og Hartkornskatter. „Fri Jord i fri Mands Haand“, „Trællemærket bort fra Jorden“ og „Skat efter Skatteevne“ var de stadig gentagne Slagord.

Saa enedes Venstre med en Godsejerfløj i Landstinget om en Skatteændring, hvorefter Hartkornskatterne til Staten straks skulde afløses dels af en Formues- og Indkomstskat, dels af en Ejendomsskyld, hvor ogsaa Bygninger og Forbedringer blev skattelagt – og samtidig afløstes de kommunale Hartkornskatter gradvis gennem en Aarrække af Ejendomsskylden. Endelig afløstes Tienden, idet den erstattedes een Gang for alle med en Sum, 25 Gange dens aarlige Beløb; deraf betalte Tiendeyderne selv de $1\frac{7}{25}$, Staten Resten.

Baade Tiende og Hartkornskatter var forlængst indgaaet i Ejendomspriserne; idet de nu helt eller delvis afløstes, blev Jordens Pris forøget, hvad selvfølgelig maatte medføre, om ikke før saa ved Ejerskifte, at en øget Prioritet vilde glide ind, og at Jorden blev vanskeligere tilgængelig for Ungdommen.

Selve Loven betød en Tilnærmelse mellem det store og det middelstore Landbrug. I Spidsen for den omtalte Godsejerfløj stod en Søn af den Grev Frijs, der var den drivende Kraft i Oktoberforeningen af 1865 og Hovedmanden for Forfatningsændringen af 1866. – Hans Idé syntes at være en Sammenslutning af Godsejere og Gaardmænd med en privilegeret Valgret paa saa bredt et Grundlag, at ogsaa Gaardmændene fik Del deri, da det Landsting, han selv var Medlem af, havde for svagt et Grundlag til at sikre Privilegierne mod den fremrykkende Underklasse.

Men Skatteloven betød et Slag i Ansigtet paa den gryende Husmandsbevægelse. Dels hvilede Ejendomsskylden haardest paa de smaa Ejendomme, der jo nødvendigvis maatte have forholdsvis størst Bygningsværdi – hvad man forøvrigt senere søgte at rette paa gennem nogen Skattefritagelse – og ogsaa i Reglen var mest intensiv drevet. Og endelig havde de sjællandske Husmands-

Klaus Bernisen

Tilvenstre: Folketingsmand C. Th. Zahle, Formanden for det radikale Venstre
Tilhøjre: Landbrugsminister Ole Hansen ved sin Gaard i Bring

foreninger Aaret før gennem Køgeresolutionen *) krævet øgede Grundskatter. Man forlod nu det hidtil bærende Princip i dansk Skattelovgivning: at de, der besad Landets Grundværdier, i væsentlig Grad skulde bære de offentlige Byrder i Forhold dertil. I Stedet havde man valgt et andet: Skat efter Skatteevne.

Godsejerne havde, som i 1866, gjort sig betalt for Samarbejdet mellem „store og smaa Bønder“. Og der var for Venstre en Fare for, at det kunde ske, som Vilhelm Lassen havde advaret imod: at man for de 50 opad skulde glemme de 50,000 nedad.

1905 sprængtes Partiet.

En Udtalelse af I. C. Christensen om Militærspørgsmaalet gav Stødet dertil, idet den opfattedes som Indledning til et Samarbejde med Højre om en ny Militærordning; men der havde i Forvejen inden for en venstre Fløj af Partiet været stigende Utilfredshed med, at I. C. Christensen stadig lagde Roret mere om mod Højre.

De utilfredse dannede det Radikale Venstre; deres økonomiske Politik nær-

*) Se under Husmandsbevægelsen.

mede sig i de følgende Aar stadig mere til den voksende Husmandsbevægelses sociale Krav, særlig angaaende Grundskyld.

Men Bønderne mistede nu snart Førerskabet i dansk Politik. Medens Venstrepartiet mere og mere nærmede sig Højre, søgte de Radikale nært Samarbejde med det hurtigt voksende Social-Demokrati.

1908 vedtoges en ny Toldlov, som gav nogen Lettelse i Toldafgifterne, men næppe mindskede Industriens Toldbeskyttelse, ellers bestod den sociale Lovgivning væsentligt i Beskyttelse og Understøttelse til Underklassen og de, der af en eller anden Grund var kommen paa Livets Skyggeside.

Venstre holdt dog stadig fast ved Kravet om almindelig Valgret, og 1908 fik det gennemført en Lov derom angaaende Sogneraadvalg; derimod blev den privilegerede Valgret til Amdsraadene ved at bestaa.

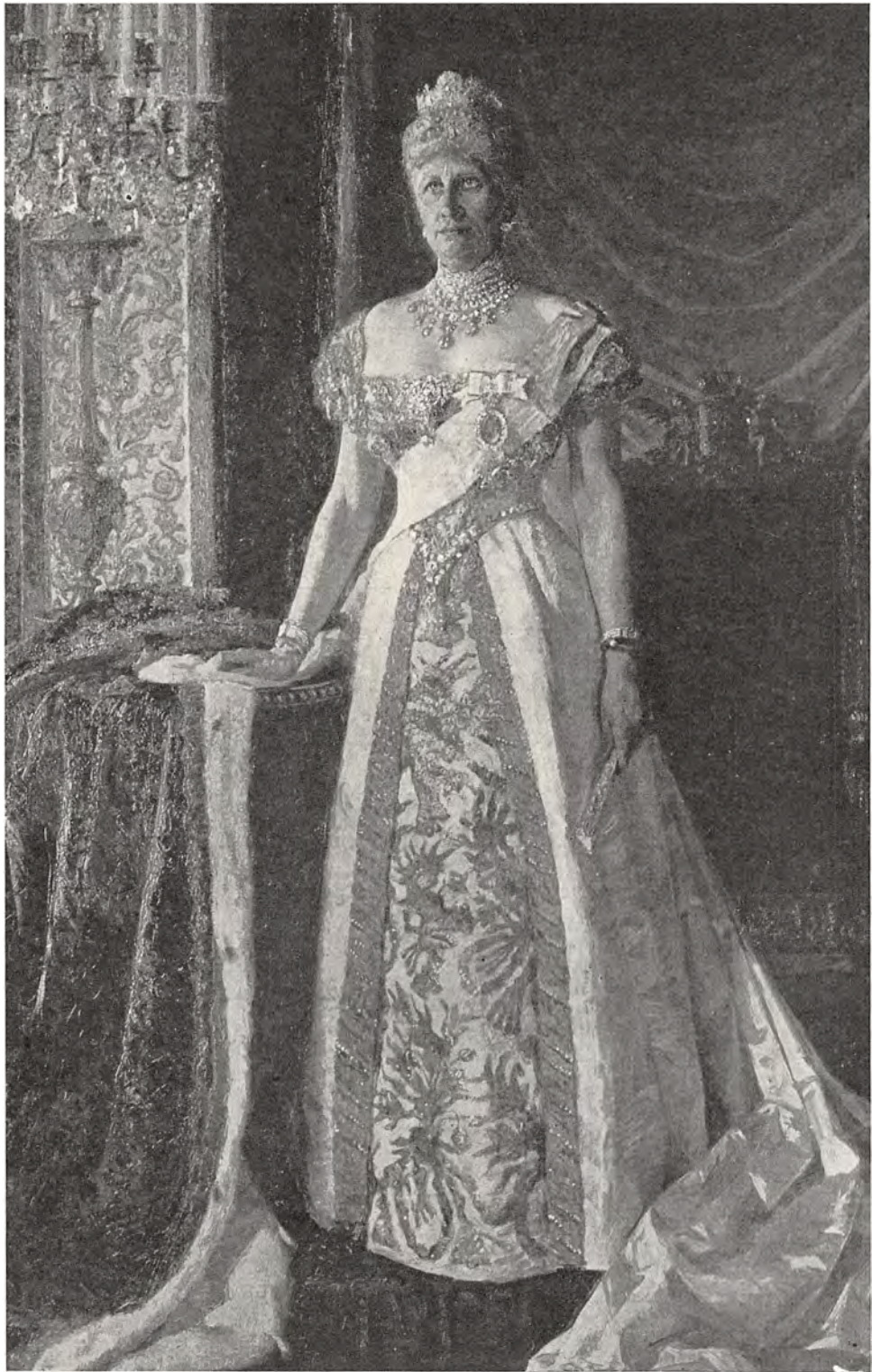
Og 1912 foreslog Klaus Berntsen, som da var Førsteminister, en Forfatningsændring i Junigrundlovens Aand, men med en Udvidelse af Valgretten til ogsaa at gælde for Kvinder og Tjenestefolk.

I. C. Christensens Stilling til Forslaget var uklar, hvorimod baade de Radikale og Social-Demokratiet gav det fuld Tilslutning. Følgen deraf blev, at disse Partier i Fællesskab opnaaede Flertal i Folketinget ved Valget 1913, og de Radikale dannede Ministerium med Social-Demokratiet som Støtteparti.

Men inden de havde faaet Grundlovsforslaget færdigbehandlet, udbrød Verdenskrigen 1914, og Sagen blev foreløbig henlagt.

ØKONOMISK

Tiden fra Aarhundredskiftet til Verdenskrigens Udbrud 1914 var for det danske Landbrug i økonomisk Henseende en jævn Opgangstid; med smaa Svingninger steg Landbrugsprodukternes Priser med omkring 18 pCt. i dette Tidsrum; men mest steg de Eksportvarer, Bønderne nu lagde Hovedvægten paa: Smør med 20 pCt., Flæsk og Æg med 30 pCt.

Dronning Louise, 1851-1926, efter Maleri af L. Tuxen paa Frederiksborg

Kong Frederik VIII, 1843–1912, efter Maleri af Otto Bache paa Frederiksborg

Og den Produktionsforøgelse, der var begyndt i det forrige Tidsrum, fortsattes i stigende Grad. Man regner med, at Høstudbyttet øgedes med godt 40 pCt., Husdyrholdet næsten lige saa meget, saa selv om der i Landet var en Del flere Mennesker at forsyne med Fødevarer, steg Eksporten meget stærkt. Overskudsudførslen, udtrykt i Millioner Kr., var gennemsnitlig om Aaret:

	HESTE	FLÆSK OG SKINKE	SMØR	ÆG
1895—99	9,2	46	94	11,4
1910—13	12,6	135,7	204,3	27,4

Selv om denne Forøgelse kun lod sig gennemføre ved en stigende Indførsel af Foderstoffer og Kunstgødning, for henholdsvis 68,5 og 178,7 Mill. Kr. aarlig i de to Tidsrum, blev der dog et stigende Overskud til Landbrugerne, saa de, der havde faaet Ejendom forud eller omkring Aarhundredskiftet, nød betydelig Fordel deraf.

Men Opgangen medførte samtidig en betydelig Stigning i Ejendomspriserne. Og Prioritetsgælden fulgte tæt i Hælene derpaa. Ved Hjælp af Salgspriser, Kreditforeningernes Vurderinger o. lign. har man beregnet:

	LANDEJENDOMMENS VÆRDI MED LØSØRE	PANTE- GÆLDEN	pCt. AF PANTE- VÆRDIEN
1900	2800 Mill. Kr.	1150 Mill. Kr.	ca. 41 pCt.
1913	4500 — —	1550 — —	- 34 —

Det lader sig i Følge Sagens Natur ikke paavise nøjagtigt, om Forøgelsen i Pantegælden skyldtes Forbedringer af Jord, Bygninger, Besætning og Redskaber, letsindigt Laan eller Ejerskifte. Men naar Hensyn tages til, at i de foregaaende Aar havde Bønderne trods de lave Priser og de vanskelige Kaar forbedret deres Ejendomme betydeligt og endda samtidig formindsket Prioritetsgælden, ligger det nær at antage, at de ogsaa i den paafølgende Opgangsperiode har gjort det samme. Det var da ogsaa det almindelige blandt Bønderne, at de først anskaffede

Kong Frederik VIII paa Amalienborgs Balkon ved Proklamationen 30. Januar 1906

Maskiner eller foretog Forbedringer, naar Midlerne var samlede dertil — eller at de i alt Fald afdrog Laan dertil i Løbet af faa Aar. Dog fik de selvfølgelig i en stadig Opgangstid mere Mod til at laane til Forbedringer.

Letsindig Laanstiftelse fandt vel Sted nu og da, men hørte dog til Sjældenheder.

Derimod maatte der jo næsten altid ved Ejerskifte laanes, hvad der kunde laanes. Og man kan regne med, at i et Tidsrum af 14 Aar var henvend Halvdelen af Landets Ejendomme bleven omsat.

De nye Ejere fik som forhen ingen Fordel af Prisstigningen, og den større Gennemsnitsdygtighed var bleven prioriteret ved Ejerskiftet; kun hvis Opgangen fortsattes, kunde de vente at faa deres Del deraf; men omvendt kunde en Nedgang blive skæbnesvanger for dem.

Lønningerne for Landbrugernes Medhjælpere steg ret betydeligt i det omtalte Tidsrum:

1900 var den for Karle omkr. 250 Kr., for Piger omkr. 160 Kr.

1914 — — — 450 — — — 265 —

for Daglejerne var den paa egen Kost:

1900 paa Øerne ca. 485 Kr. i Jylland ca. 500 Kr.

1914 — — 764 — — — 889 —

Selv naar Hensyn tages til det stigende Pristal, omkr. 25 pCt. for de alm. Forbrugsvare, var det for Karlens Vedkommende en Stigning paa ca. 45 pCt., for Pigernes paa omkr. 35 pCt. og for Daglejere paa godt 25 og 40 pCt. for henholdsvis Øerne og Jylland. Naar Daglejeren fik Kosten, laa hans Dagløn i Reglen noget over Tjenestekarlens; men til Gengæld blev det groveste Slid ogsaa overladt ham.

Tjenestefolkens Løn var ligesom Daglejernes højest i Jylland, især i Vest- og Midtjylland, hvor der var størst Mulighed for at faa eget Landbrug, saa Lønnen dér nærmede sig til, hvad der kunde tjenes ved et saadant.

Kun paa den magreste Del af den danske Jord var der Muligheder for den, som blot havde sin opsparede Arbejdsfortjeneste til Raadighed, og hvert Aar drog 6—7000 unge, mest Landmænd, over Verdenshavet for i det fremmede at skabe sig den Eksistens, de trods de gode Tider og den øgede Dygtighed ikke kunde skabe sig her hjemme.

Befolkningen voksede fra Aar til Aar; men Bondebefolkningen øgedes ikke af Betydning, 1901 var 39 pCt. af Landets Befolkning sysselsat ved Landbruget, 1911 var det sunken til 37 pCt.

Men en Del af Landbrugets Arbejde blev ogsaa efterhaanden overtaget af Industrien: Smørproduktion, Kartning, Spinding, Vævning o. s. v. — og Industrien skaffede Landbruget flere og flere Maskiner: Slaamaskiner og Selvbindere afløste Lærne, Tærskemaskiner Plejlene o. s. v. — og endelig gav Bøndernes øgede Købekraft Arbejde til mange: De gamle, lavloftede Stuehuse med lerstampede Gulve og hvidkalkede Vægge afløstes af nye Bygninger, hvor der var højt til Loftet, hvor der var tapetserede Vægge og ferniserede Gulve — polstrede Møbler, elektrisk Lys, Telefon o. s. v. o. s. v. blev almindelig. Udviklingen syntes da at gaa i Retning af, at færre blev sysselsat ved Landbruget.

Der var imidlertid paa Grund af de stadig forbedrede Trafikmidler foregaaet en gennemgribende Ændring i Verdensøkonomien. Verdenshandelen voksede fra Aar til Aar, og i de forskellige Lande samlede man sig til en vis Grad om at frembringe de Varer, man særlig havde Mulighed for eller Dygtighed til at fremstille.

I denne Udvikling var Danskerne siden 1880 naaet frem i forreste Række angaaende Produktionen af forædlede Landbrugsvarer, først og fremmest Smør, Æg og Flæsk. Det danske Landbrug, som før den Tid væsentlig havde haft til Opgave at skaffe Føde til den danske Befolkning, saa Udførslen kun var en mindre Del af dets Produktion, var kommen med i den økonomiske Verdensudvikling, var i stigende Grad bleven Industri, som købte Raastoffer: Korn og andre

Foderstoffer samt Kunstgødning – i andre Lande og udførte de forædlede Produkter. Og for det Overskud, som denne Omsætning afkastede, indførtes andre Varer, bl. a. betydelige Mængder af Industrivarer fra andre Lande.

Landbruget skulde da haft naturlige Betingelser for ikke blot at fastholde sin Befolkningstilvækst, men ogsaa at have optaget endnu flere ved Erhvervet. Ganske vist lettede Maskinerne nok visse Dele af Bondearbejdet; men til Gengæld krævede den mere intensive Drift: Roedyrkning, Malkning m. m. – en langt større Arbejdsstyrke.

Det var især de mindre Ejendomme, der blev drevet intensivt. Men Skatteomlægningen 1903 havde dels ved at fordyre Jorden, dels ved at beskatte Bygninger, vanskeliggjort Oprettelsen af nye Ejendomme.

Gaardmændene, som endnu i dette Tidsrum førte an i dansk økonomisk Politik, følte sig inde i en stadig Opgang, som dels skyldtes de stigende Priser, dels den øgede Dygtighed; de indkasserede med en vis Stolthed den Ros, de ofte fik: at være Verdens mest oplyste Bønder. Men da det kun i ringe Grad var Gaardmandsbørn, der drog over Havet eller som Arbejdere til Byen, oversaa de fleste det Tab, det var for Landet at miste en Del af de dygtigste unge i en Tid, da de skulde være med til at bære Landet økonomisk og aandeligt – og overhørte det Varsko, den begyndende Arbejdsløshed raabte.

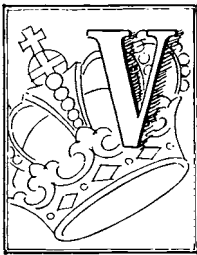
De nøjedes med ved Hjælp af en velvillig Understøttelses- og Beskyttelsespolitik at bøde paa de værste Brøst. En Frigørelse af Underklassen, Lønarbejderstanden, tænkte de fleste ikke paa.

HUSMANDSBEVÆGELSEN

*Nørlund i Bording,
opført 1764 som
Forvalterbolig til
Opsynet med
Kolonister paa
Alheden.
H. P. Hansen fot.*

Husmandsforeninger

ved Aarhundredskiftet var en stor Del af de danske Husmænd bleven økonomisk selvstændige. Men først ved den Tid begyndte de tillige at frigøre sig fra det politiske og aandelige Formynderskab fra Gaardmandsstandens Side, som de hidtil frivilligt havde levet under.

Og Midlet dertil var især deres særlige Organisationer: Husmandsforeningerne.

I Midten af 80'erne fik Husmand Fr. Oehlerich dannet Sogneforeninger paa Lolland-Falster med det Formaal „at fremme alt, hvad der hører ind under det lille Jordbrugs Omraade“; men Bevægelsen døde snart hen. Men 1896 fik Husmand Jens Clausen, Klim, oprettet en Husmandsforening for Klim, V. Torup og Vust Sogne i Han Herred (mellem Thy og Vendsyssel). Denne Forening regnes for at være den første egentlige Husmandsforening.

1901 stiftedes Husmandsforeningen „Fremad“ for Salling, Fjends og Sinding

Nyere Bondegaard, Nordsjælland

Herreder under Ledelse af Husmand Carl Hansen, Vinde. Samme Aar fik Husmand og Gartner Jørgen Nielsen oprettet en Husmandsforening i Viby ved Aarhus, og der stiftedes ved samme Tid Husmandsforeninger baade i Horsens- og i Randerseggen. Allerede 1906 var der i Jylland 99 Foreninger med 6299 Medlemmer.

1900 fik Karl Hansen, Ankerstræde, dannet den første sjællandske Husmandsforening i Herfølge; 10 Aar efter stiftedes en Fællesorganisation for sjællandske Husmandsforeninger. — 1901 fik Rasmus Jensen-Vandman atter Liv i den døde Husmandsbevægelse paa Lolland-Falster, samme Aar stiftedes den første paa Bornholm, hvor man 3 Aar efter havde en Husmandsforening i hvert Sogn.

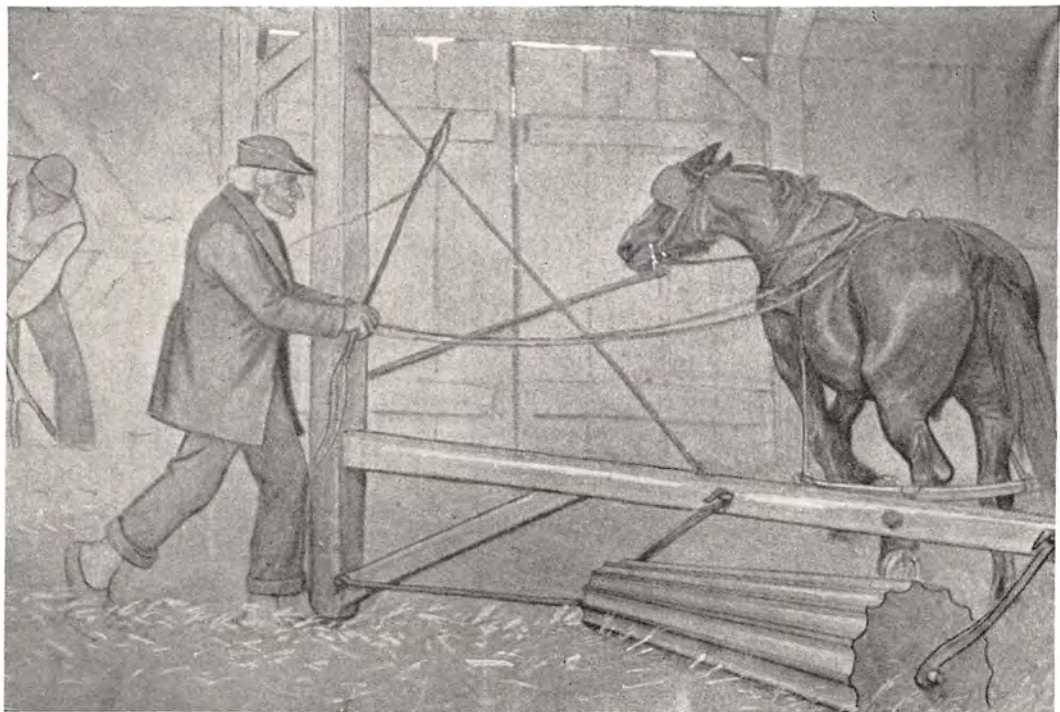
Og 1902 blev den første fynske Husmandsforening stiftet; men allerede Aaret efter var der paa denne Ø 75 Foreninger med omkring 1500 Medlemmer.

Det kunde til Tider knibe at finde de rette Ledere; paa Sjælland kom det saaledes til stærke Brydninger mellem Landsdelens Formand, Karl Hansen, Ankerstræde, og Bestyrelsen, der hævdede, at han gik videre, end han havde Mandat til. Først da han trak sig tilbage, lykkedes det den følgende Formand, den senere Folketingsmand Niels Frederiksen, at udjævne Modsætningerne.

Allerede 1901 gjordes der Tilløb til en fælles Landsorganisation; men det

Ældre Gaard fra Lundager, Fyn, Frilandsmuseet

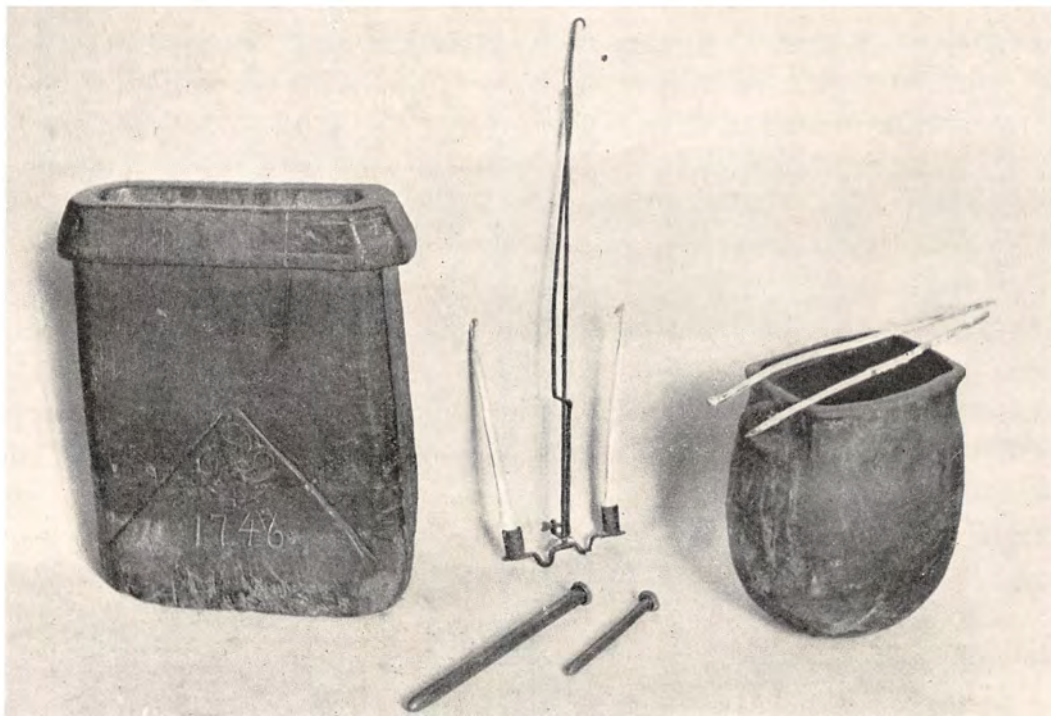
Tromletærskning. En Overgangsform fra Plejl til Tærskemaskine. Billede i Landbrugsmuseet

F. Vermehren: Huslig Syssel i en fattig Bondestue

Lysestøbning

Lysetøberværktøj fra Himmerland, Aalborg hist. Museum

Der laves Kartoffelmel. Rs. Christiansen, Landbrugsmuseet

Anton Sørensen, Haubro, 1860–1931, var Typen paa en Fremskridtsbonde. Han var Husmandsøn og begyndte som Husmand, men tjente saa meget, især ved Roedyrkning og Planteskole, at han kunde købe Vadgaard i Haubro, Vesthimmerland. Den drev han op til et landsberømt Brug, saa Folk fra alle Egne af Landet strømmede dertil for at lære af ham. Især var han kendt som Frø- og Kartoffelavlør. Han drev stadig Planteskole, og for at faa Folk til at plante Læbælte, forærede han dem Planter dertil. Egnen omkring Haubro skiftede helt Karakter derved. Berømt er hans Ord, at der er ingen Grænser for, hvad Jorden kan give. Hans Hustru passede sin Side af Bedriften, bl. a. Svinene, med samme Dygtighed og var ham en Støtte i al hans Gerning. Til Sognet skænkede han Haubro Efterskole

strandede, dels paa Formandsspørgsmaalet, dels paa Striden om et fælles social-politisk Program.

Først 1910 lykkedes det at faa Tanken om en Landsorganisation virkeliggjort, idet man da enedes om en Fællesudtalelse, der kom til at staa som Bevægelsens social-politiske Formaal. Dermed var Rammerne i Orden.

FAGLIG DYGTIGGØRELSE

Klim Husmandsforening udtrykte som sit Formaal „at hæve Husmandsbruget fremad i Retning af en mere lønnende Dyrkning af Jorden“. Og i Førstningen samlede Husmandsforeningerne sig især om at dygtiggøre Standen faglig og økonomisk.

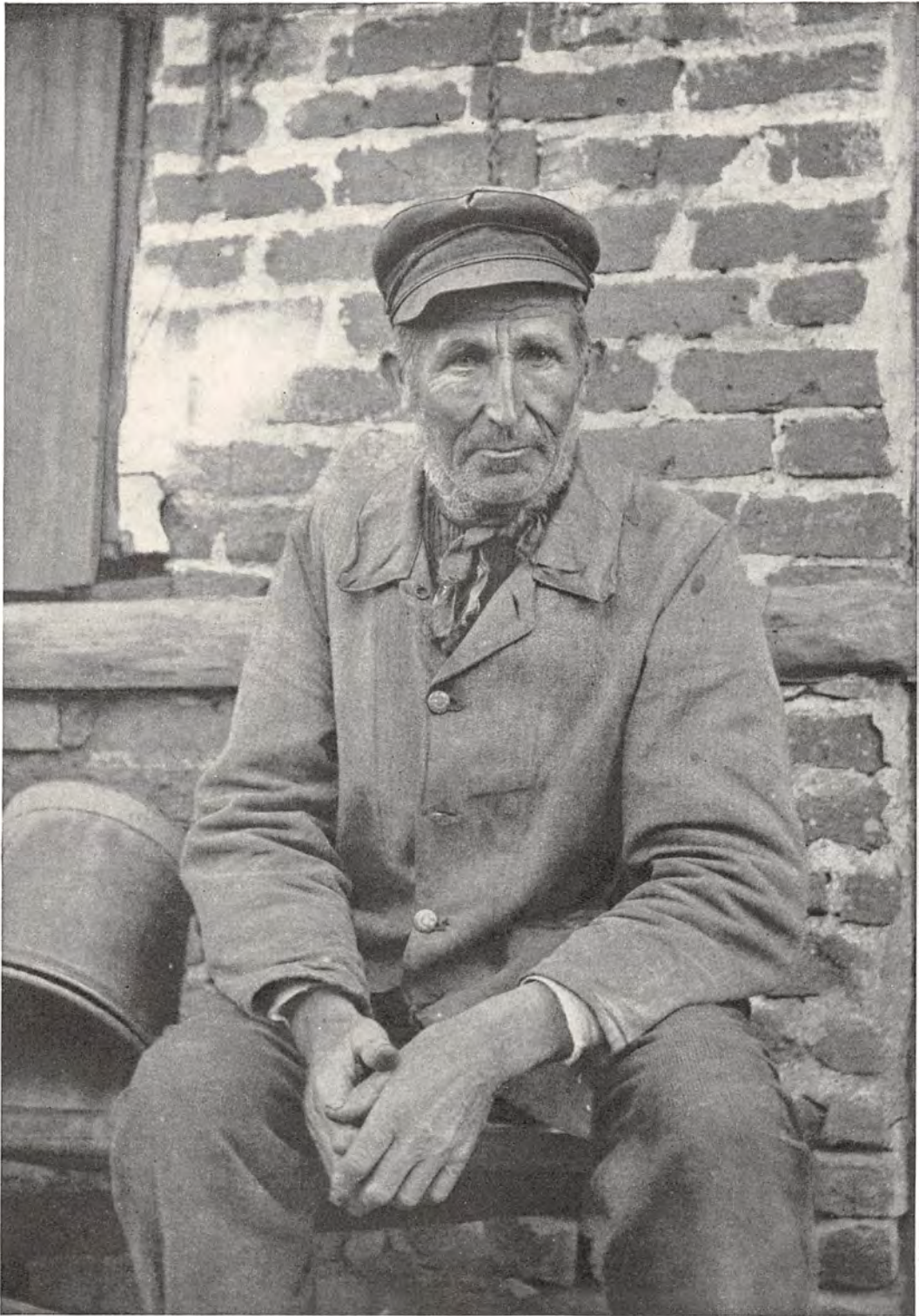
Gaardmænd hævdede ofte, at den Opgave kunde Landboforeningerne tage sig af. Men det var vistnok nødvendigt for Husmændene at faa deres egne Organisationer, om de skulde frigøre sig for at gaa i Gaardmændenes Ledebaand, og disse Foreninger fik de ogsaa større Interesse for, end de havde haft for Landboforeningerne.

Og desuden var der visse Bierhverv, f. Eks. Hønseri og Havebrug, som Gaardmændene ikke maatte ofre for megen Opmærksomhed, hvis de skulde faa deres egentlige Arbejde passet; men som var nødvendigt ved et Husmandsbrug, om det skulde ernære en Familie. Hønsegaarde med 100—200 Høns blev ret almindelige ved Husmandshjem, og det var især blandt Husmænd — eller deres Koner — man fandt Fremavlere af de bedste Hønestammer. At skaffe Undervisning i de forskellige Bierhverv blev da en særlig Opgave for Husmandsforeninger.

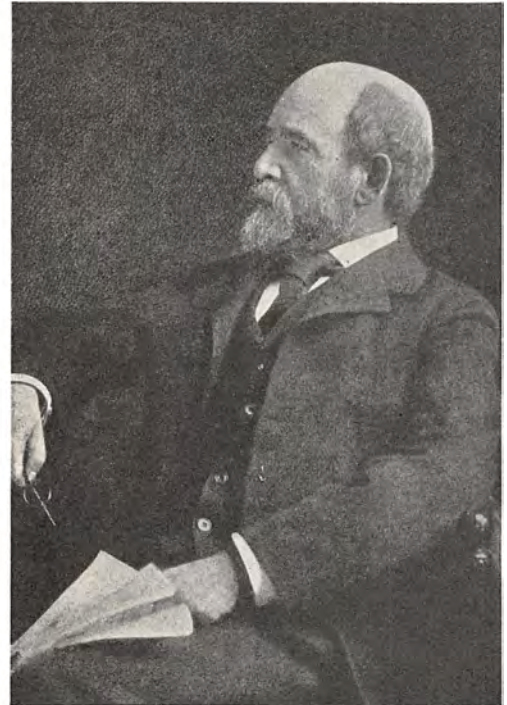
En Form for Undervisning, som Husmandsforeningerne særlig dyrkede, var Husmandsrejser. Højskoleforstander Anders Jørgensen, Høng, en fynsk Husmandssøn, slog først til Lyd for Tanken: En kyndig Leder skulde som Fører for en Flok Husmænd fra forskellige Egne vise dem veldrevne Husmandsbrug, hvoraf de kunde baade lære og se, hvad der kunde naas ved Flid og Dygtighed. Det lykkedes ham at faa Holbæk Amts økonomiske Selskab og senere Staten til at støtte disse Rejser, som Husmændene jo sjældent havde Raad til at foretage uden Støtte dertil. — I Jylland arbejdede især Proprietær Hansen, Marsvinslund, med Held for den samme Tanke.

Disse Rejser medførte ikke blot større Dygtighed for mangen Husmand og Husmandskone; de betød tillige en rig Oplevelse for et Menneske, som muligvis i Aarevis havde gaaet hjemme, bogstavelig talt bøjet under Slidet. Adskillige fik derved noget af det hjemmefødningeagtige rystet af sig.

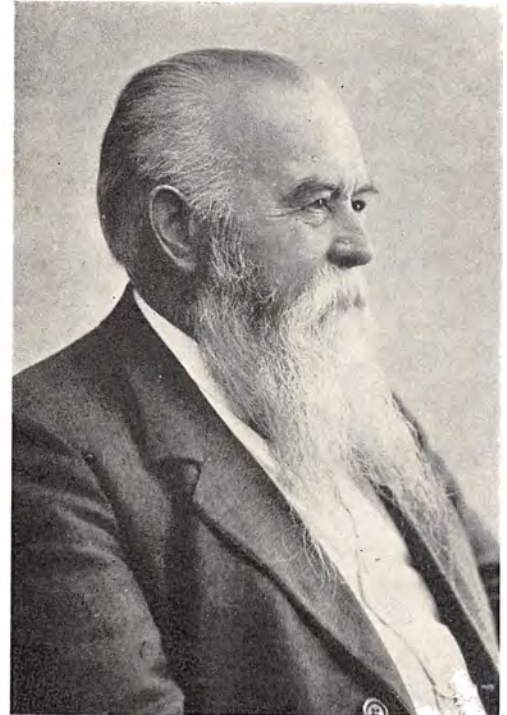
Husmandsforeningerne lod ogsaa afholde faglige Kursus paa 8—14 Dage paa Højskoler, Landbrugsskoler eller Husmandsskoler. Der blev i det hele taget gjort

Den gamle Husmand ser tilbage paa sit Livsværk. H. P. Hansen fot.

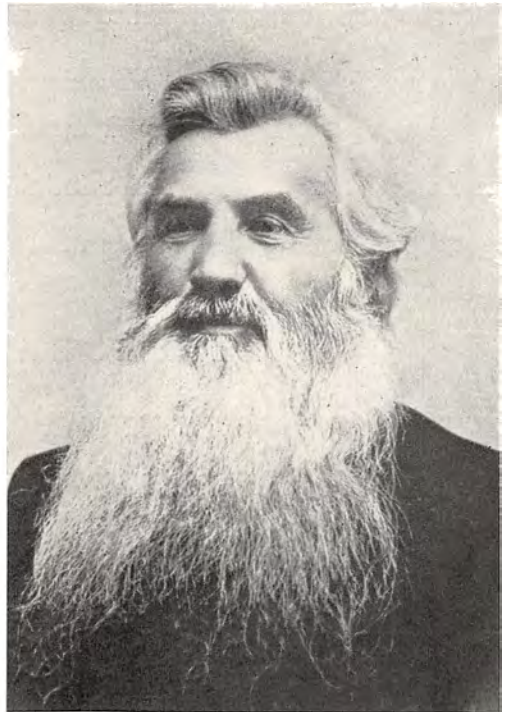
Tilv.: Mindesten for Jens Clausen, Klim; tilh.: Henry George

Tilv.: Hansen, Marsvinlund. Landbrugsmuseet; tilh.: N. J. Nielsen, Klodskov

Tilv.: Fhv. Folketingsmand Emil Rasmussen, Hanesborg; tilh.: P. Langeland, Næstformand for de jyske Husmandsforeninger, Broder til Marinus Langeland

Tilv.: Pedersen Nyskov; tilh.: Anders Jørgensen, Høng

Tilv.: Karl Hansen, Ankerstræde; tilh.: Rasmus Jensen-Vandmann

meget for at dygtiggøre Husmændene fagligt. Og snart var mange naaet op ved Siden af Gaardmændene i Dygtighed, og der fandtes mange Mønsterbrug blandt Husmandshjemmene.

En Tid stod der Strid mellem Husmandsforeninger og Landboforeninger om, hvem der skulde administrere de ikke helt smaa Beløb, Staten ydede i Understøttelser til Dygtiggørelse af Husmandsstanden; det endte med, at Husmandsforeningerne ene kom til at administrere det, uden at det dog bragte nogen egentlig Spænding mellem de to Parter.

OPRETTELSE AF HUSMANDSBRUG

Det var særlig Husmændenes og Landarbejdernes Børn, der enten drog ind til Byerne eller over Havet for paa den fremmede, frie Jord at skabe sig det selvstændige Hjem, de ikke kunde vente at faa her hjemme, til Trods for, at de ændrede Driftsforhold gav rige Muligheder derfor.

Det var da naturligt, at Husmandsorganisationerne rejste det Spørgsmaal: Hvad kan der gøres for at bevare den danske Ungdom ved den danske Jord?

Fra anden Side rejste man ogsaa Spørgsmaalet om at bevare Ungdommen

Tilv.: Carl Hansen, Vinde; tilh.: Jørgen Nielsen, Viby

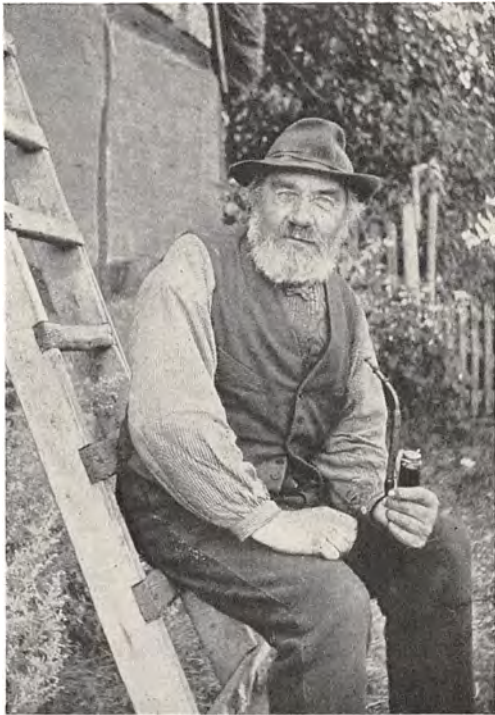
paa Landet. Det var Storbrugerne, der mærkede, hvordan Amerikas frie Jord drev Lønnen i Vejret her hjemme, idet den skabte Mangel paa Arbejdskraft.

I Begyndelsen af 70'erne var desuden begyndt en socialistisk Bevægelse blandt Byarbejderne. Hvad om Landarbejderne ogsaa skulde finde paa at organisere sig og erklære Strejke, naar Høsten skulde i Hus?

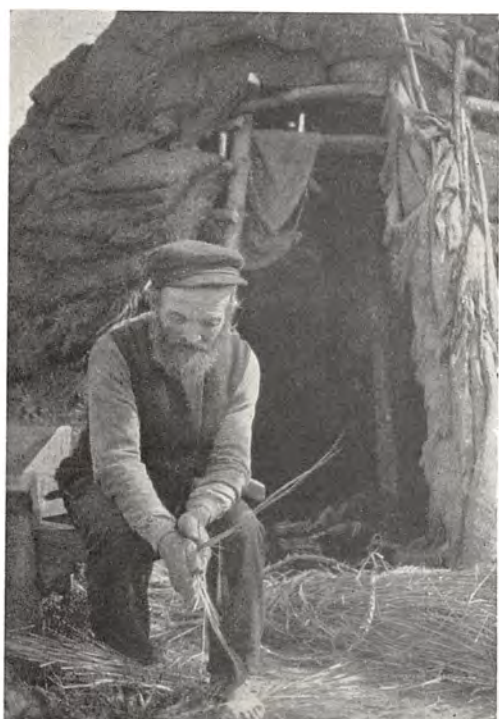
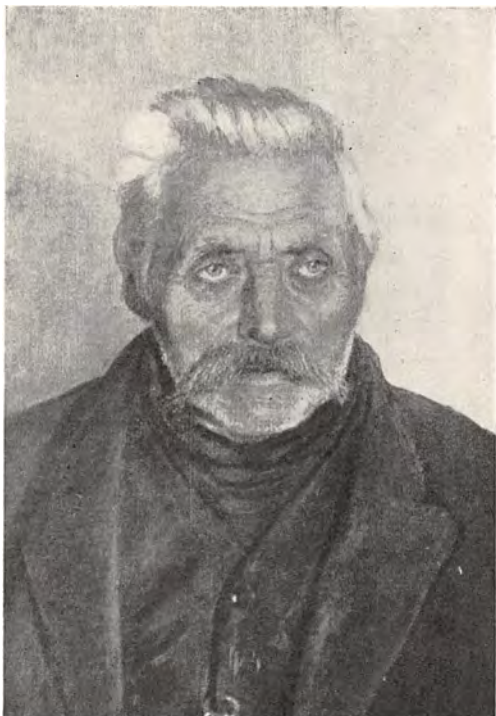
Professor Falbe Hansen paaviste, at disses Kaar faktisk ikke var bleven forbedret. De fik nok mere i Løn; men samtidig var Naturalydelse: Frikørsel o. lign., bleven indskrænket. De levede stadig paa Eksistensminimet.

Man begyndte en Drøftelse af, hvad der kunde gøres for at bedre deres Kaar, dels af Frygt for en Landarbejderorganisation, dels af Medfølelse med denne daarligst stillede Klasse i vort Folk. Falbe Hansen foreslog Bønderne at give dem højere Løn. — Men man maatte regne med, at selv om enkelte fulgte dette Raad, vilde de fleste næppe give mere, end de var nødt til.

En Kommission, der blev nedsat 1875 for at undersøge Lønarbejdernes Kaar, anbefalede Husmændene at bruge Hornkvæget som Trækkraft og at drive Lodderne mere havemæssig, saa de kunde blive sysselsat ved egne Brug. Der vilde da blive større Efterspørgsel efter Landarbejdere, og disses Løn vilde stige.

Landbofolk og Smaahaar

For at lette Oprettelsen af Husmandsbrug vedtoges 1880 en Lov om Statsgaranti til Husmandskreditforeninger.

I Begyndelsen af 90'erne fremkom flere Forslag om Jord til jordløse Husmænd, eventuelt fremskaffet ved Ekspropriation. Redaktør Vilhelm Lassen vakte en Del Opsigt ved at foreslaa at oprette Husmandsbrug som Arvefæste under Staten for derved at undgaa Smaabøndernes Afhængighed af Kapitalmagten.

Da lod Regeringen 1894 nedsætte en Kommission, som skulde fremsætte Forslag om Oprettelse af Husmandsbrug til Landarbejdere. Tyende og Daglejere skulde ved Hjælp af Driftighed og Sparsommelighed kunne faa en mindre Ejendom og derved blive bedre stillede, „samtidig med, at den Arbejdskraft, som haves tilovers fra deres egen Bedrift, kan komme andre Landbrug til Gode paa de Tider af Aaret, hvor der for disse er Trang til større Arbejdskraft, end der haves til Stadighed“.

Den sidste Udtalelse viste tydeligt nok Hovedformaalet. Men da Venstre Aaret efter fik Flertal i Folketinget, lød Kravet om, at Jordloddene skulde være store nok til at give en Familie fuld Beskæftigelse.

Men Loven skulde jo gennem Landstinget, og det satte sit Præg paa den, da den blev vedtaget 1899: Den samlede Pris maatte ikke overstige 4000 Kr., hvoraf Brugeren skulde skaffe $\frac{1}{10}$; Resten tilskød Staten mod en Rente paa 3 pCt. (Kreditforeningsrenten var dengang $3\frac{1}{2}$ –4 pCt.).

Loven blev revideret 1904 og 1909, og Laanesummen da sat op til henholdsvis 5000 og 6500 Kr.; men paa Grund af Prisstigningen stod Ejendommenes Størrelse ikke i Forhold dertil. Gennemsnitlig var Ejendommene

efter 1899 Loven paa	3,16	ha
— 1904 — —	3,66	-
— 1909 — —	4,22	-

Ialt blev der fra 1900–1915 oprettet 7635 Statshuse. De fordeltes jævnt over

Tilvenstre øverst: Niels Frederiksen i sit Kontor i Jordlovsudvalgets Lokaler; i Midten: Sjællandsk Husmandsbrug efter 1899-Loven; nederst: Jysk Husmandsbrug efter 1899-Loven. Tilhøjre øverst: Husmandsforeningen „Fremad“'s Fane; nederst: Vilhelm Lassen

Jens Nielsen, Klank

hele Landet, dog med særlig mange i Randers Amt, hvor Folketingsmand Pedersen-Nyskov var meget ivrig for Sagen, og kun faa i Assens og Københavns Amter.

De oprettede Hjem blev væsentlig købt af gifte Landarbejdere imellem 25 og 50 Aars Alderen. For dem betød det vel nok et Fremskridt, sammenlignet med før. Men Jorden de fik, var ofte daarlig, tit ogsaa for dyr, og daarlig beliggende. Det kan se ud til, at mange Bønder benyttede Loven til at skille sig af med

deres ringeste og daarligst beliggende Jord til en forholdsvis høj Pris. I Randers Amt kasseredes $\frac{1}{3}$ af de indkomne Andragender af den Grund.

Og disse ny Husmænd maatte gennemgaaende arbejde for andre Halvdelen af Aaret, blev det oplyst ved en Undersøgelse, Staten lod foretage.

Ialt udlaante Staten til Verdenskrigens Udbrud ca. 30 Mill. Kr. og havde der paa et Tab af omkring 30,000 Kr. (ca. 1 pro mille), skønt Laanene var paa 90 pCt. af de nyoprettede Ejendommers Værdi.

Og dog var det en Størrelsesgruppe, som ikke længere svarede til Tidens Landbrugsforhold. En Statistik fra 1933 viser:

	1904	1932
Landbrugshuse 0,55— 3,3 ha	41,583	31,635
— 3,3 —10 -	36,417	50,127
— 10 - og derover...	19,838	26,683
Gaarde 1— 2 Td. Hartkorn	21,842	34,120
— 2— 4 - -	23,617	26,591
— 4—12 - -	26,615	22,780
— 12 - - og derover ...	2,068	1,793

Udviklingen havde medført, at der fra de større Gaarde kunde udstykkes mindre, uden at der af den Grund blev mindre Brug for Bygninger og Besætning. Mens man i forrige Tider havde regnet med, at en Ejendom skulde være paa 2–3 Td. Hartkorn for at give en Familie fuldt Arbejde og Underhold, saa gav en Ejendom med Jord af samme Godhed paa $\frac{1}{2}$ –1 Td. Hartkorn nu ofte lige saa meget Arbejde og større Udbytte.

Men ogsaa de smaa Ejendomme var gaaet stærkt tilbage i Antal, og det netop den Størrelsesgruppe, Statsejendommene tilhørte. Der er næppe nogen Tvivl om, at der før Verdenskrigen var bleven nedlagt flere Husmandsbrug inden for denne Gruppe, end der var bleven oprettet ny ved Statshjælp.

Husmændene vilde være selvstændige, have Brug, der var store nok til at kræve Familiens Arbejdskraft og til at ernære den.

Loven om Statshjælp til Oprettelse af Husmandsbrug var bleven til ved et Kompromis. Ingen af Parterne ansaa den sikkert for heldig; den var snarere et Udslag af Lovgivernes Tilbøjelighed til human Lovgivning: Fra den ene Side haabede man at skaffe Landarbejderne bedre Kaar, fra den anden, Storbrugernes, bedre at sikre sig Arbejdskraft.

UDSTYKNINGSFORENINGER

Men i 1900'ernes Begyndelse er der en voksende Forstaaelse af Husmandsbrugets økonomiske – saavel som aandelige og moralske – Værdi. Man saa, at det moderne Landbrug krævede en personlig Indsats, som ikke lod sig maale i Hestekræfter og Arbejdstimer. Sammenspillet mellem Mark og Stald lod sig lettere ordne praktisk i det mindre end i det større Brug, og en Del af Fordelen ved Storbruget var bleven ordnet gennem Mejerier o. l.

Desuden arbejdede mangen Mand hellere 12 Timer daglig for sig selv end 10 Timer som Arbejder for andre.

Den stigende Tiltro til Værdien af Husmandsbruget gav sig da bl. a. til Kende

Nordsjællandsk Bondegaard. Erik Høegh Sørensen fot.

i Udstykningsforeninger, hvis Opgave var at købe større Gaarde, helst Herregaarde, og udstykke dem til Husmandsbrug.

Den første Udstykningsforening blev oprettet 1904, og snart bredte Bevægelsen sig ud over hele Landet.

Typisk for en saadan Forenings Virksomhed er Udstykningen af St. Restrup. Det var en af Landets største og ældste Herregaarde. 1896 solgte den daværende Ejer, v. Stemann, den til et Konsortium, der paa Spekulation udstykkede ca. 800 Td. Land Kærjord i godt 60 Parceller, hvoraf nogle som Statsejendomme. Der blev taget alt det Laan i hver af dem, som det var muligt, og derefter kunde de købes mod en lille Udbetaling. Men Køberne havde i Reglen udbetalt alt,

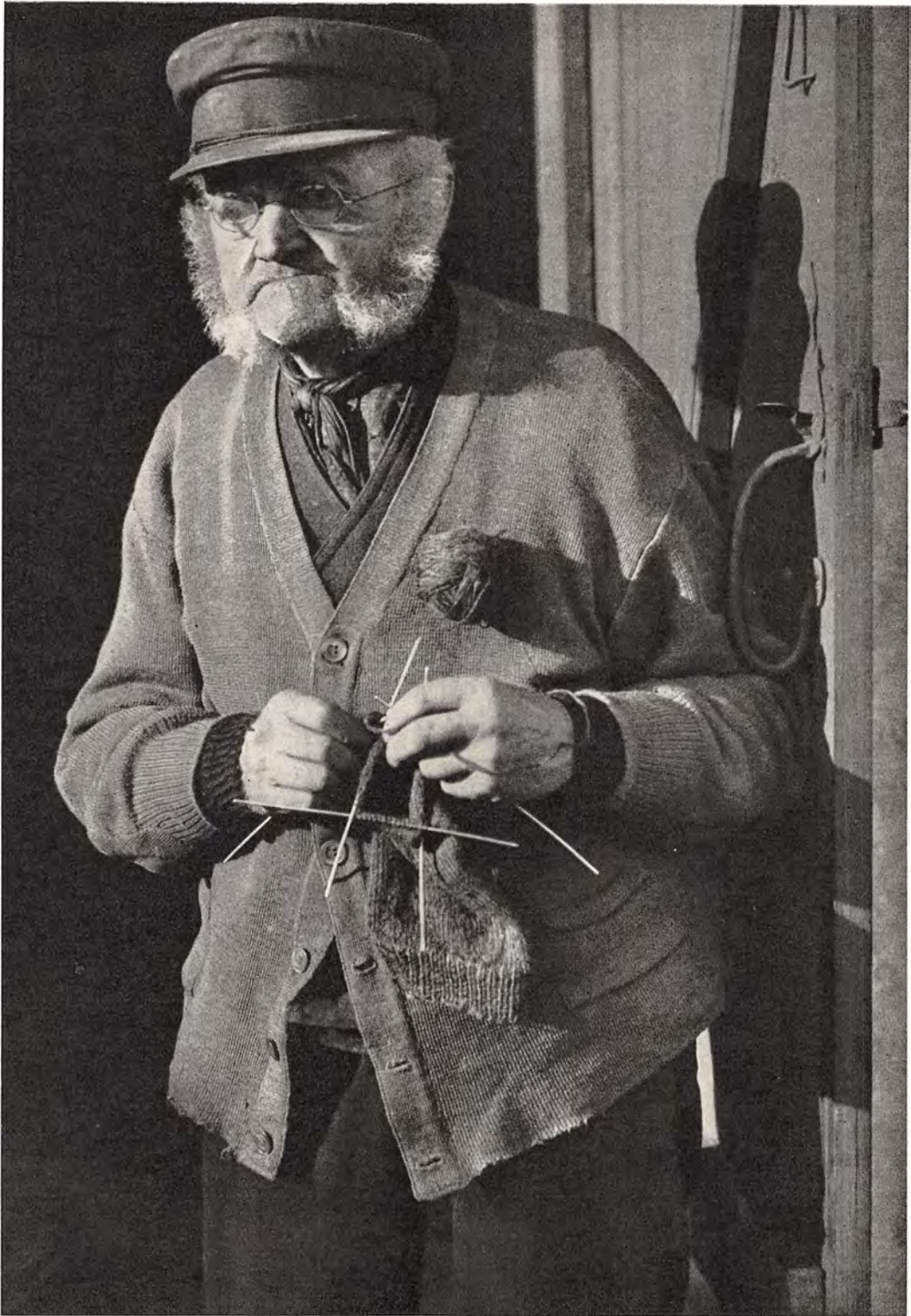

Nordsjællandsk Bondegaard. Erik Høegh Sørensen fot.

hvad de ejede, og stod nu og manglede Penge til Besætning og Redskaber. Desuden trængte Jorden baade til Kalk og Afvanding. — Følgen blev, at Manden maatte gaa paa Dagleje, mens Konen passede en Ejendom, hvis Muligheder Familien ikke var i Stand til at udnytte. De fleste satte deres surt erhvervede Sparepenge til og maatte gaa fra Ejendommene.

Da købte Aalborg Amts Udstykningsforening Resten af Ejendommen 1912. Paa Grundlag af en Garantium paa 87,500 Kr. kunde den laane Penge i en Bank, indtil de nyoprettede Ejendomme stod færdige til at give Udbytte.

Gaarden udstykkedes i 50 Ejendomme af lidt forskellig Størrelse, gennemsnitlig omkring 1 Td. Hartkorn hver. Af Hovedbygningen med Park og lidt

Hosebinder fra Herning. Herluf Lykke fot.

Træskomand i Alling. H. P. Hansen fot.

Der malkes i Marken. Herluf Lykke fot.

Jord oprettedes en Højskole, senere omdannet til Husmandsskole, en Skov blev solgt fra. Jorden kostede gennemsnitlig ca. 400 Kr. pr. Td. Land; men Udstykningen gav saa stort Overskud, at Køberne fik $32\frac{1}{2}$ pCt. tilbagebetalt.

Ejendommene var i fuld Drift, før Køberne fik dem overladt; de stod gennemsnitlig i ca. 11,000 Kr. hver, og deraf skulde Køberne være i Besiddelse af mindst 500 Kr. — Der blev før Salget lagt den Klausul paa hver Ejendom, at hvis Køberen solgte den før 5 Aar efter Overtagelsen, skulde han udbetale 20 pCt.

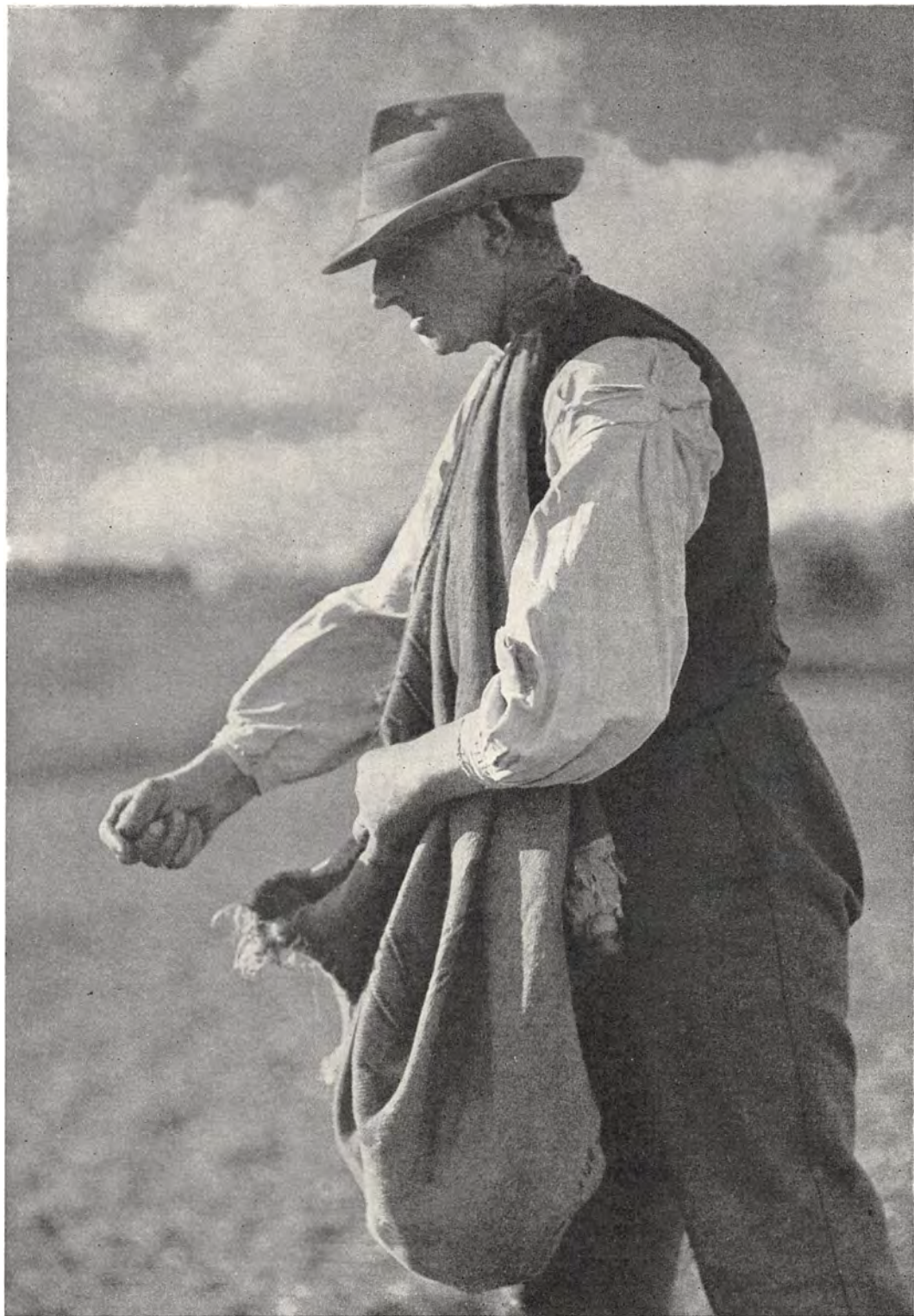
Den jyske Hede ved Simmelkjær. Herluf Lykke fot.

af Jordprisen til Udstykningsforeningen. — Denne havde ingen Fortjeneste af Udstykningerne. — Klausulen medførte, at flere af dem, der havde meldt sig som Købere, trak sig tilbage. Det var Spekulanterne.

Udstykningen mødte i Førstningen en Del Uvilje i Sognet. „Naa, du er vel en af de ny Godsejere paa St. Restrup,“ sagde saaledes en Gaardejer til en af Nybyggerne — og modtog Svaret: „Ja, og du er vel en Søn af en af mine forhenværende Hovbønder!“ — Men denne Uvilje fortog sig dog snart, da man fik at

Fra et fynsk Landbrug. Herluf Lykke fot.

Sædemanden. Herluf Lykke fot.

Paa Romsø kærner Beboerne selv deres Smør. Herluf Lykke fot.

se, at Frygten for at faa en Skare forarmede Husmænd paa Sognet var ganske ubegrundet.

Over for den Kritik over Udstykningen, at den var uøkonomisk, oplyste en af Nybyggerne, P. Langeland, offentlig, at Godsejeren 1909 selvangav sin Indkomst til 3300 Kr., 1918 vilde Pristigningen have fordoblet den. Det Aar opgav Husmændene tilsammen 87,000 Kr. i Indtægt. Herregaarden stod i Ejendoms skyld til 340,000 Kr., Husmandsbrugene – Hovedbygningen og Skoven endda

Fra et jysk Hedebrug. Herluf Lykke fot.

fraregnet – til 825,000 Kr. Før Udstykningen levede paa og af Godset godt 50 Mennesker, efter den ca. 300, og det gennemgaaende i meget bedre Kaar.

Idet Udstykningsforeningerne var i Stand til at købe Herregaarde og udstykke dem, fik de ofte Jorden en Del billigere, end Enkeltmand var i Stand til. Og Ejendommene, de oprettede, var baade bedre og bedre beliggende end dem, Staten ydede Tilskud til; men især var de større, gennemsnitlig paa godt 6 ha.

Efter Krigen, da det var bleven særlig vanskeligt at oprette ny Ejendomme,

og da Statsejendommene blev store nok til at kunne ernære en Familie, døde Udstykningsforeningerne hen.

LOV OM FÆSTEHUSMÆND OG HUSMANDSBRUG

Venstre havde flere Gange søgt at sikre Fæstehusmændene de samme Rettigheder, som Fæstegaardmændene nød ifølge Loven af 1861 (Side 38), men løb stadig Panden mod Landstinget. Først 1902 lykkedes det Partiet at sikre Husmandsfamilierne den samme Ret til Frugterne af Forbedringerne paa Ejendommen, som Fæstegaardmændene besad.

Og 1925 fastslog en Lov, at intet Husmandsbrug paa mindst 1 ha Jord og mindst 1000 Kr.s Grundskyld kunde nedlægges. Den Bestemmelse, som siden Christian V's danske Lov gjaldt for Gaardmandsbrug, var nu ogsaa udstrakt til at gælde for Husmandsbrugene.

SOCIALT PROGRAM

Trods alt, hvad der blev gjort gennem Statshjælp, af Udstykningsforeninger og ad privat Vej for at oprette nye Landbohjem, var der stadig mange unge, som maatte drage ind til Byerne eller ud af Landet for der at skabe sig de Hjem, de ikke var i Stand til at faa paa den danske Jord.

Det var da naturligt, at det Spørgsmaal meldte sig til Drøftelse i Husmandsforeningerne: Hvad kan vi gøre for at skaffe Plads til vor Ungdom paa den danske Jord?

Inden for de politiske Partier var der et voksende Krav om „fri Jord paa fri Mands Haand“, som et af Slagordene lød paa. Men de fleste Husmænd, som tænkte nærmere over det Spørgsmaal, forstod, at tog man Skatterne (Hartkornskatter og Tiende) af Jorden, vilde den blive dyrere, og Mulighederne for, at deres Børn kunde faa selvstændige Bondehjem, tilsvarende ringere.

Dermed var Betingelsen til Stede for det Møde mellem Husmandsorganisa-

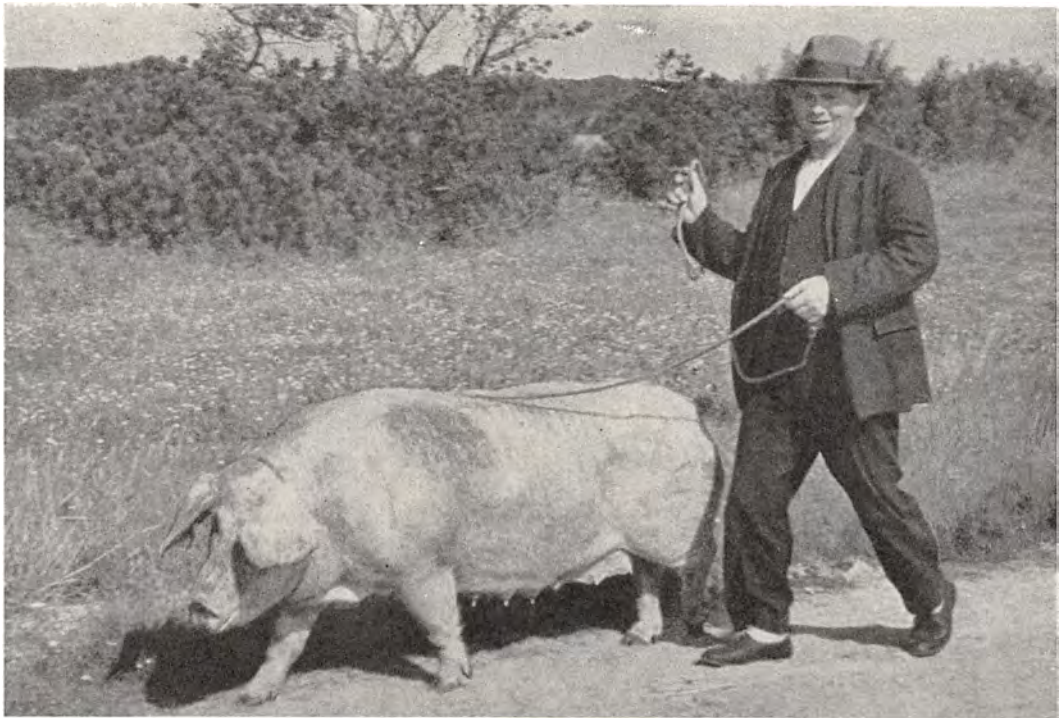
En lille Opstrammer. Herluf Lykke fot.

Højbjergning. Romsø. Herluf Lykke fot.

Grisetorv i Odense. Herluf Lykke fot.

To af de mange, paa hvem dansk Landbrugs internationale Anseelse hviler. Herluf Lykke fot.

Uldjyder. Herluf Lykke fot.

Halvfemsaarig Uldhandler fra Hammerum Herred. H. P. Hansen fot.

Hedevej ved Herning. Herluf Lykke fot.

Heden ved Herning. Herluf Lykke fot.

Faarevask i en Bæk. Timring. H. P. Hansen fot.

Rind Aa ved Kideris Vandmølle. Herluf Lykke fot.

Et lille Hvil under Malkningen

tionerne og Henry Georges Idée, som fandt Sted i 1900'ernes Begyndelse. I Modsætning til de af Tidens Tænkere, der byggede paa Darwins Lære om Kampen for Tilværelsen, byggede Henry George videre paa Læren om de naturlige Menneskerettigheder: Det stadig større Skel mellem rig og fattig, hævdede han, skyldtes, at man havde glemt, at Jorden var skabt for alle.

Denne Tanke var ikke ny. Den var Grundlaget for de gamle Tiders Jordbesiddelse. Rousseau havde peget paa den, og Grundtvig havde hævdet den (II. Del, Side 34). Men Henry George gav den praktisk Form, saa den svarede til Tidens Krav: Brugsretten til Jorden forblev uantastet, kun skulde Brugeren betale Grundskyld til Samfundet for den Fordel, det var at besidde frugtbar og velbeliggende Jord – i Stedet for at betale det som Rente til Privatkapitalen, – og denne Skat skulde da træde i Stedet for de andre, saa Arbejderen beholdt sin Løn ubeskaaret, og Fordyrelsen af hans Forbrug forsvandt sammen med Toldskatterne.

Foreløbig vandt Idéen kun ringe Tilslutning i Danmark, og mest i Højskole-

Læssetræt bindes

kredse. Man var tilbøjelig til at betragte den som et Slags akademisk Diskussionsemne uden Betydning for den praktiske Politik.

Men 1902 lykkedes det en af dens ihærdigste Talsmænd, Sagfører og Godsforvalter Berthelsen, at faa knyttet Forbindelse med de sjællandske Husmandsforeninger. De holdt det Aar i Køge deres første Sendemandsmøde, og der talte han om Skatte- og Jordspørgsmaalet.

Efter hans Foredrag blev der nedsat et Udvalg til at forme en Fællesudtalelse derom. Det blev den berømte *Køgeresolution*:

„Husmandsmødet udtaler: Da Husmandsbruget som selvstændig Driftsform bevislig er den fordelagtigste Form for Landbrug, saavel for Samfundet som for den enkelte, og derfor kan vente at blive den almindeligste (og i Fremtiden mulig den eneste) Driftsform for dansk Landbrug, kan Husmandssagens Udvikling ikke væsentlig bygges paa Bidrag fra Staten eller andre Samfundsklasser, eller paa lignende Undtagelsesregler, men kun derpaa, at Husmandsklassens

Efteraar over nordsjællandske Marker. Erik Høegh Sørensen fot.

Der harves. Herluf Lykke fot.

Bedstefar i Lædertrøje — laver Rævvingreb. H. P. Hansen fot.

lige Retstilling med de andre Samfundsklasser fuldt ud anerkendes gennem Lovgivningen.

Husmandsstanden kræver derfor ikke nogen Begunstigelse for sig ved Skatte-lovgivningen, saasom Ophævelse af de faste Grundskatter og Tiender, der findes ved Jordens Overtagelse og godtgøres ved Afkortning i Købesummen; deslige Byrders Afskaffelse vil urettelig komme et enkelt Slægtled til Gode, og af dette kun de store Grundejere, til Forringelse af Samfundsformuen og til Tab for de ubemidlede Samfundsklasser.

Husmandsstanden maa derimod kræve snarest mulig Ophævelse af enhver Told og Skat, som beregnes af eller i Forhold til Forbrugsafgifter, saasom paa Fødemidler, Beklædning, Møbler, Bygning, Besætning, Redskaber, Maskiner, Raastoffer og Arbejdsfortjeneste, da alle deslige Byrder (ofte med Tillæg af Toldbeskyttelse o. s. v.) hviler uretfærdig tyngende paa Arbejdet og de smaa Hjem.

Husmanden maa i Stedet for kræve, at der til Dækning af de offentlige For-nødenheder opkræves Skat paa den Jordværdi, som ikke skyldes Enkeltmænds Arbejde, men som hidrører fra Samfundets Vækst og Udvikling, og som særlig ophober sig i Storbyerne og ufortjent tilflyder uvedkommende Privatspekulanter, i Stedet for at inddrages i Statens og Kommunens Kasse; deslige Byrder vil ikke tynges Arbejdet, men tværtimod gøre Jorden billigere og derved lette Adgangen for hver Mand til at faa eget Hjem.

Husmandsmødet i Køge opfordrer derfor herved Landets øvrige Husmands-organisationer til at slutte sig til dette Program i Skattesagen, og opfordrer de politiske Partier, der ønsker Støtte fra Husmandsstandens Side, til at virke for disse Kravs Optagelse paa Partiprogrammet og deres Gennemførelse som Lov under de forestaaende Forhandlinger i Rigsdagen om en Skattereform.“

Efter denne Udtalelse, der blev vedtaget eenstemmig, gav de østlige Lands-deles Husmandsorganisationer Afkald paa al Statsstøtte og krævede kun Ligeret

Et Læs „Guld“ til Marken. Hertuf Lykke fot.

I bakket Terræn

Sammelstedby, Øvre Hede. H. P. Hansen fot.

Vestfyns Hjemstavnsgaard, Kjøng

Der ringles Klyne i Knudmose ved Herning. H. P. Hansen fot.

Der graves Hedetørv paa Sdr. Grene Hede, Hoven Sogn. H. P. Hansen fot.

Faarene skal hjem til Klipning. Birkmose i Timring. H. P. Hansen fot.

med de andre Samfundsklasser. Det var saa meget mere bemærkelsesværdigt, som det var den Landsdels Husmænd, der havde lidt — og stadig led — mest under de givne Forhold, og som først ret havde begyndt at arbejde sig op i Lyset. — Det var vel ogsaa tvivlsomt, at alle ret forstod Rækkevidden af Udtalelsen.

Men efterhaanden fulgte de andre Landsdeles Husmandsorganisationer i samme Spor.

1906 var senere Folketingsmand Emil Rasmussen bleven Formand for de fynske Husmandsforeninger. Da en Del utilfredse vidste, at han personlig stod paa Køgeresolutionens Grund, indkaldte de til en ekstra Generalforsamling, hvor de krævede vedtaget følgende Udtalelse: „Foreningen er upolitisk, og det maa være Bestyrelsens Opgave at lede Foreningens Arbejde saaledes, at den kan huse alle politiske Afskygninger inden for sine Rammer.“

Udtalelsen blev vedtaget. Men to Aar efter vedtog Sammenslutningen en

Gederne og Husmanden er gode Venner

Resolution paa Linje med Køgeresolutionen. Kravet om Grundskyld begrundedes med, at „derved vil de opskruede Jordpriser falde, Arbejdslønnen stige, og Adgangen til Jord lettes for alle“. Om Husmandsloven udtalte Resolutionen, at den havde „aldeles ikke løst sin Opgave i den Retning. Den har tværtimod bevirket en almindelig Fordyrelse af al Jord til Gavn kun for de store Jord-sælgere, men til Skade for Husmændene, baade dem, der har faaet Statshusene, og alle andre Købere af Jord. Dette er Grunden til, at alt for mange Statshusmænd trods et dygtigt Arbejde dog maa leve under mindre gode økonomiske Forhold.

Grunden til Husmandslovens daarlige Virkninger er væsentlig den, at Loven er formet som en Undtagelses- og Almisse-Lov i Stedet for en Retslov, lige for alle.“

Resolutionen krævede, at de Brug, der blev oprettet efter Husmandsloven, skulde være store nok til at underholde en Familie, Prisen paa Jorden maatte

ikke overstige den Værdi, den var skyldsats til, Laanet skulde forrentes til samme Rente, som Staten kunde faa det til, og Jorden skulde ikke betales, men i Stedet for skulde der svares fuld aarlig Jordafgift af den til Staten, dog at Forbedringerne ikke medregnedes deri.

I Jylland havde hverken Formanden, Jørgen Nielsen, eller Carl Hansen, Vinde, Forstaaelse af eller Interesse for Grundskylden. Den første var, ligesom en Del af Husmændene, nærmest socialistisk indstillet, og han frygtede desuden, og sikkert med Rette, at en Resolution paa Linje med de sjællandske Husmænds vilde virke splittende paa den jyske Husmandsorganisation, da mange Husmænd læste Venstreblade, som i den Tid ivrede stærkt mod de gamle Grundskatter.

1906 vedtog de jyske Husmandsforeninger en Resolution, hvori der bl. a. stilledes Krav om lige Ret og lige Vilkaar for alle, om at sikre Arbejdet fri Adgang til Jord og om Ejendomsskyldens Omlægning til en Grundskyld med stærkt stigende Skala for store Ejendomme – uden at man gjorde sig klart, at det sidste Krav var i Strid med det første og maatte medføre højere Priser og deraf følgende højere Rente af Husmandsbrugene. – Udtalelsen vedtoges med 80 Stemmer mod 20.

Men 1910 vedtog de forskellige Landsdeles Husmandsorganisationer at sammenslutte sig i en Landsorganisation, og samtidig vedtoges et fælles Program, hvori det angaaende de politiske Spørgsmaal hedder:

„Landsstævnet udtaler Kravet om lige og almindelig Valgret for alle fuldmyndige Mænd og Kvinder.

Fattighjælp, ydet paa Grund af uforskyldt Nød, berøver ingen Valgretten.

Folkets Ret til Fædrelandets Jord befæstes og udvides. Da Grundenes Værdi saavel i By som paa Land skyldes Samfundets Liv og Virksomhed, bør Bestræbelserne gaa i Retning af at inddrage de samfundsskabte Værdier til offentlig Eje gennem en Grundskyld.

Fra et lille Husmandsbrug

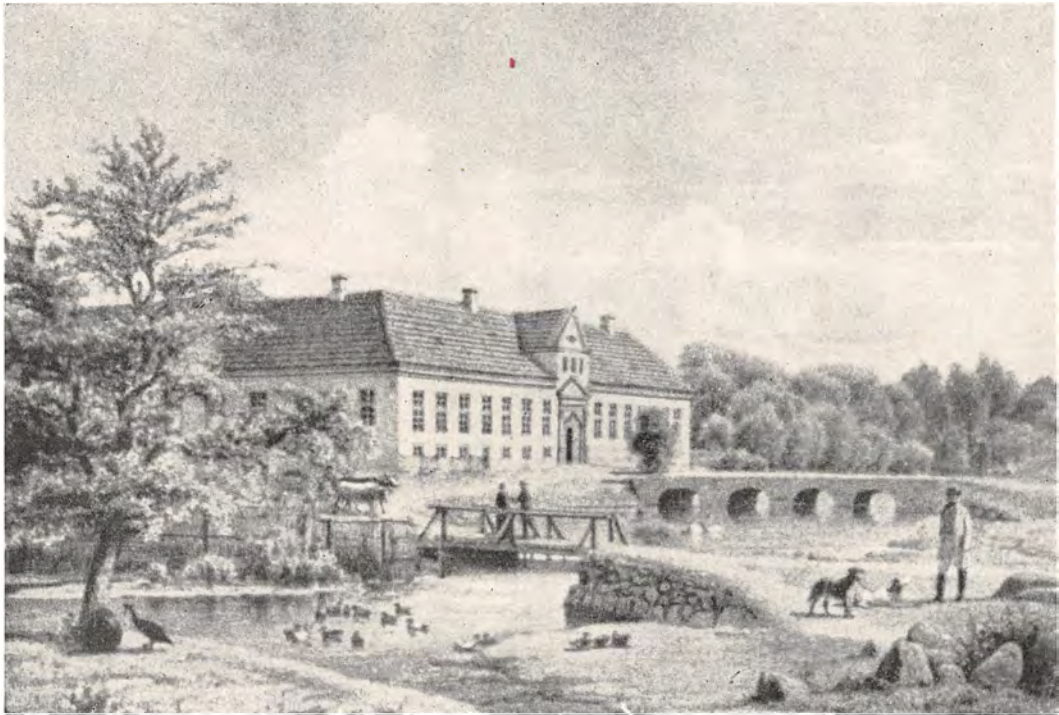

God Morgen

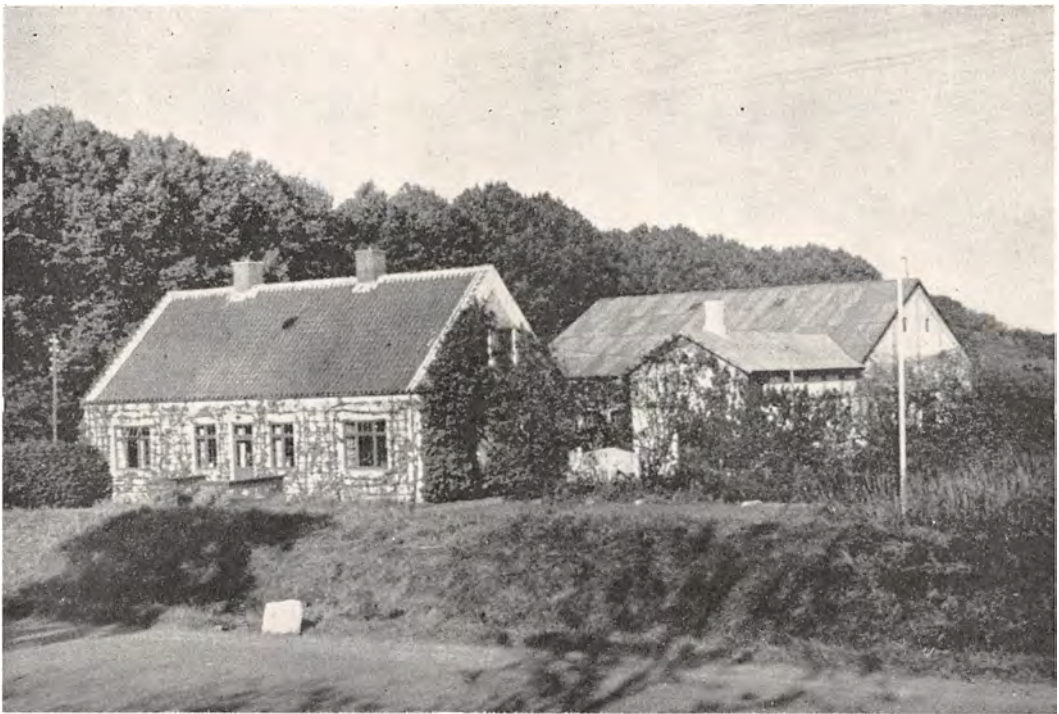
Under Overgangen til denne bibeholdes en Skat med stærkt stigende Skala paa Formue og Indkomst.

For yderligere at lette det arbejdende Folk Adgang til Jord ydes der, uden Tab for Samfundet, i saa stor Udstrækning som mulig, Laan til Oprettelse af Husmandsbrug, til Udstykningsforeninger, Byggeforeninger o. lign.

Brugene bliver Selvejendom, dog at Forrentningen af Jordens Værdi bliver en fast offentlig Grundbyrde til Staten. Len og Stamhuse frigives, og den ved Frigivelsen fremkaldte øgede Værdi inddrages til Staten, ligesom i det hele taget det offentliges Interesser i disse Besiddelser varetages.

St. Restrup Hovedbygning før Udstykningen

Ejendom paa St. Restrup efter sidste Udstykning

Fyns Husmandsskole

Høng Husmandsskole, ældre Billede

St. Restrup Husmandsskole

Køerne vandes. Herluf Lykke fot.

Kærhave Husmandsskole

Borris Landbrugs- og Husmandsskole

Finanstolden ophæves planmæssig og gradvis.

Ved Virksomheder, der er faktiske eller retslige Monopoler, værnes Samfundets Interesser, om fornødent overtages saadanne Virksomheder af Stat eller Kommune.“

Det er det saakaldte Odenseprogram, som Husmandsorganisationerne i det væsentlige blev staaende paa i de følgende Aar, og som i en nær Fremtid fik stor Betydning i dansk Jordpolitik.

HUSMANDSSKOLEN

Kort efter 1901 lod Landbrugsminister Ole Hansen nedsætte en Kommission til at fremkomme med Forslag om en Husmandsskole.

Forud derfor laa et stort Arbejde, i det væsentligste udført af een Mand: Niels Jørgen Nielsen-Klodskov.

Hans Forældre maatte trods Flid og Sparsommelighed gaa fra Ejendommen, en Husmandslod, som var for lille til at ernære en Familie; saa forsøgte Faderen som Daglejer, men endte paa Fattiggaarden. Moderen sagde senere, at Niels Jørgen hverken lo eller smilede en eneste Gang, mens de var der. Da Faderen engang paa Fattiglemmernes Vegne klagede til Sogneraadet og stilfærdig sagde: „Vi har det ikke godt!“ fik han det Svar fra en af dem, en Gaardmand: „Det er heller ikke Mening, I skal have det godt.“

En af Familien hjalp dem fri af Fattiggaarden, og det lykkedes dem ved et stærkt Sammenhold at klare sig selv.

Niels Jørgen blev Gartner og kom flere Gange paa Højskole, og efterhaanden modnedes hos ham den Tanke at faa oprettet en særlig Skole for dem, der gik Husmandsvejen.

Der kom meget faa Husmandsbørn paa Højskole og næsten ingen paa Landbrugs- eller Husmoderskole. Desuden var Landbrugsskolens Undervisning væsentlig anlagt med det større Brug for Øje. Og Nielsen-Klodskov forstod, at

Foraaret. Fritz Syberg. Den Hirschsprungeske Samling

havde hans Forældre forstaaet at udnytte de Bierhverv, der kunde drives ved et Husmandsbrug, kunde de være blevet ved deres Hjem.

Hans Maal blev da en Skole, hvor Højskoleundervisning og Dygtiggørelse til at styre et Husmandshjem gik Haand i Haand. — Han talte med Folk, holdt Møder, skrev i Bladene o. s. v. og mødte baade Modstand — Skolen vilde klassedele Folk, mente mange — og Velvilje. Resultatet blev Nedsættelsen af den omtalte Kommission og Aaret efter en Lov om Statstilskud til Oprettelsen af to Husmandsskoler: een for Øerne og een for Jylland. Staten ydede et billigt 1. Pants Laan paa 60,000 Kr. til hver af dem, mod at der skaffedes 15,000 Kr. som 2. Pant.

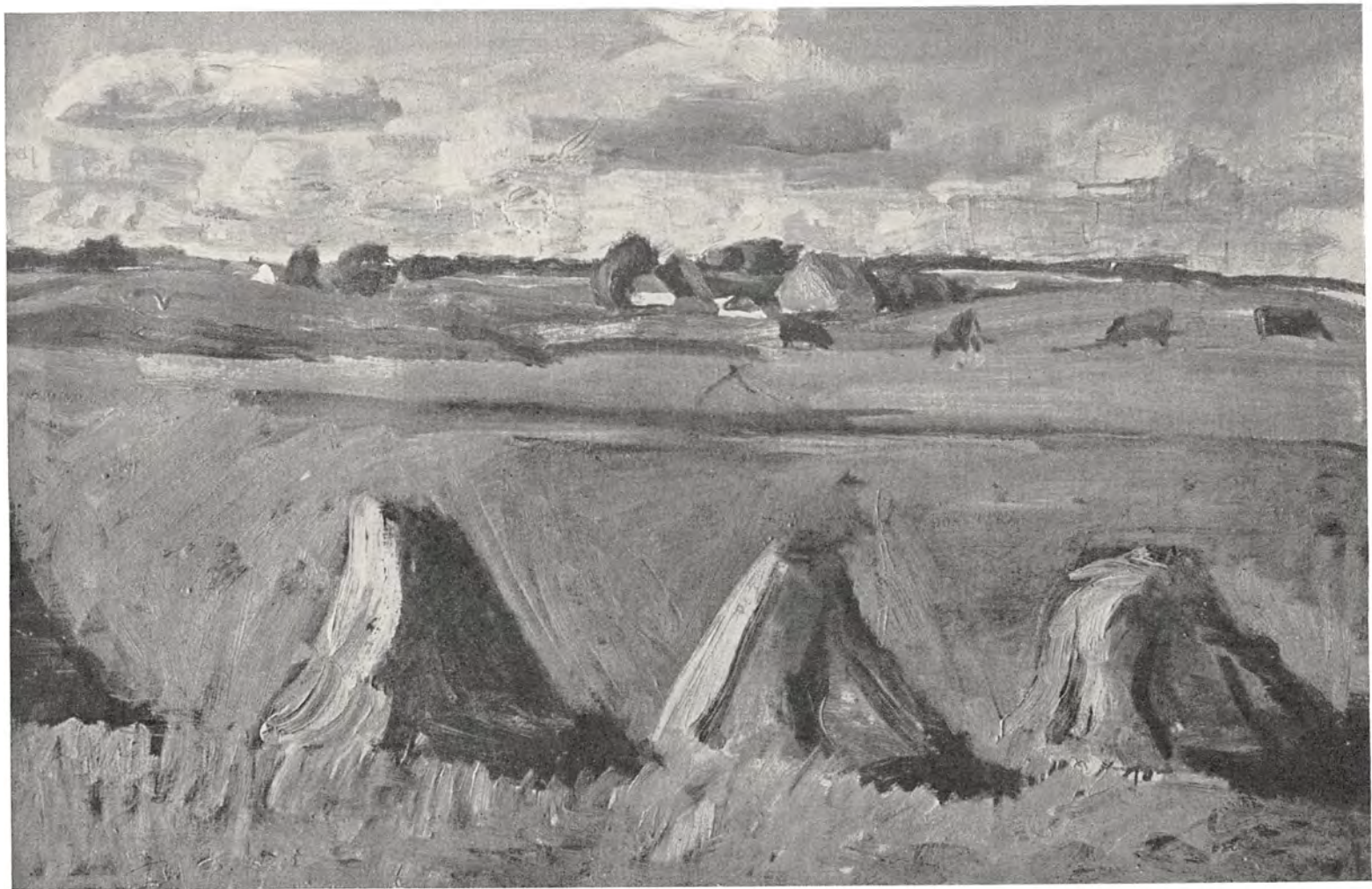
1903 blev den første indviet. Den laa i Kærhave ved Ringsted, og Nielsen-Klodskov blev Forstander for den.

Nogle Aar senere oprettedes den jyske i Borris ved Skern. Den førte i Førstningen en noget uklar Tilværelse, indtil en Højskolemand og kendt Planteforædler, Jens Nielsen, bragte den i Overensstemmelse med Husmandsskolens Idé.

Kærhave Husmandsskole kom senere ud for økonomiske Vanskeligheder og overgik til Landbrugsskole; men allerede forinden havde de fynske Husmandsforeninger oprettet en Husmandsskole ved Odense, og nogle Aar efter købte de sjællandske Husmandsforeninger Høng Højskole og lod den omdanne til Husmandsskole. Endelig var allerede forinden St. Restrup Højskole, der ejedes af et Aktieselskab, efter den første Forstanders Død blevet omdannet til Husmandsskole. Endnu to Højskoler i Jylland: Vinding og Djurslands er bleven omdannet til Husmandsskoler.

Og flere Højskoler optog til en vis Grad Husmandsskolens Idé, baade ved at bruge noget mere Tid til den praktiske Dygtiggørelse og ved, ligesom Husmandsskolerne, at afholde korte Kursus.

Der havde lydt en Udtalelse i Retning af, at Husmandsskolen kun skulde give faglig og social Oplysning; men dens Præg som Højskole blev klart fast-

Korntraver. William Hansen. Privateje

Foraarlandskab. Fritz Syberg

Pløjemanden vender. Peter Hansen. Faaborg Museum

.Aftenleg, Svanninge Bakker. Fritz Syberg. Faaborg Museum

slaaet ved Indvielsen. Den svenske Skoleforstander N. J. Bergstrøm, Vadstene, udtalte: „Sandhed og Ret opad og nedad, selv om Sandhed bringer Vabler og en ømtaalelig Hud, og Retten gaar Egenkærligheden skarpt imod – dette er et godt Løsen. Hvad betyder det vel, om en saadan Virksomhed ikke bliver aldeles rosenstrøet, eller om Uforstand og Misforstaaelse, til og med fra deres Side, for hvis Vel man har villet arbejde frem, gør Skaar i den Lykke, som Pligtopfyldelsen skulde skænke.

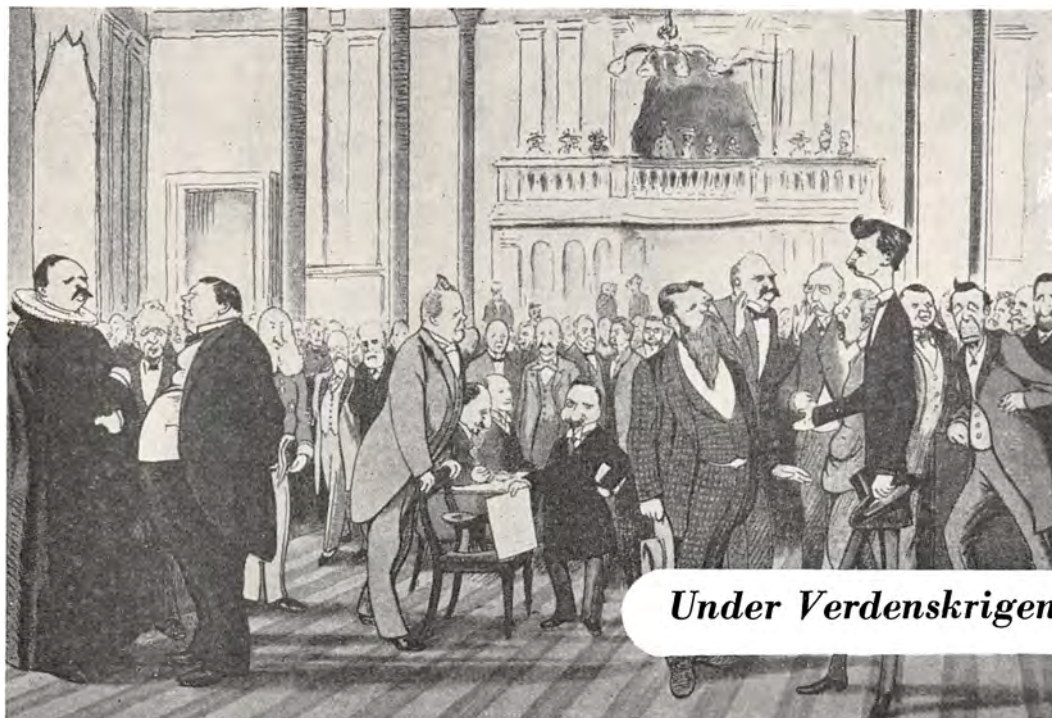
„Hvad rätt du tänkt, hvad du i kärlek vill,
hvad skönt du drömt, kan ej af tiden härjas;
det er en skörd (Høst), som redan honom bergas,
ty den hör evighetens rike till.“

Og den lollandske Husmand Jens P. Jensen havde skrevet en Sang dertil, hvori det hedder:

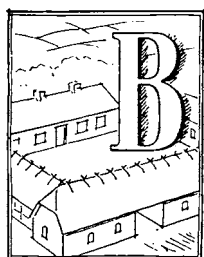
„Der hører lidt mer til at bygge et Hjem
end opføre Taarne og Fløje.
Har Aanden, der raader, blot Kræfter i Gem
til Hjerterne sammen at bøje,
da bliver det hjemligt for store og smaa
i Rigmands Palads og i Fattigmands Vraa.“

Gaardmandsstanden kunde i væsentlig Grad takke Højskolen og Landbrugsskolen for den aandelige og materielle Kultur, den havde naaet. Skulde Husmandsstanden naa op paa samme Højde, maatte den øse af de samme Kilder. Men saa var det nødvendigt, at Skolen fandt en Form, som de unge, der var henvist til, hvad de tjente ved eget Arbejde, økonomisk kunde magte. Det var det, Husmandsskolen gjorde.

1914—20

Under Verdenskrigen

Bønderne havde gjort de store Fremskridt uden væsentlig Hjælp fra Statens Side, højest 2—3 Mill. Kr. aarlig. Og det, den ydede til Oprettelse af Husmandsbrug, tjente nærmest til at bevare en Størrelsesgruppe, Udviklingen havde dømt. — Mere betød det for Landbruget, hvad Staten udrettede ved Anlæg af Jernbaner, Havne o. s. v. — Men med Verdenskrigens Udbrud skete der en afgørende Ændring i Statens Forhold til Landbruget. Den fri Konkurrence paa et frit Verdensmarked var ophævet. En voldsom stigende Efterspørgsel efter Landbrugets Produkter drev Priserne op i fantastiske Højder.

Hestehandlere fo'r over Landet og købte Heste op, og Folk havde vanskeligt ved at forlange saa meget, som Køberne gladelig gav. En Historie blev med smaa Variationer fortalt over hele Landet: En Hestehandler møder en Mand, der er kørende med et Par daarlige Krikker. „Hvad koster Hestene?“ raaber han. — „800 Kr.!“ — „Godt! Spænd fra!“ — Manden spænder fra og modtager

med Forbavselse 1600 Kr., idet Køberen har ment, det var 800 Kr. for Stykket. Alle Fødevarer steg, saa der var Fare for, at der kunde blive udført saa meget, at Landets egne Børn ikke kunde blive forsynet, eller at Priserne blev saa høje, at Fattigfolk maatte sulte.

At det maatte undgaas, var alle Partier enige om, og faa Dage efter Krigens Udbrud bemyndigede en Lov Justitsministeren til at udstede Udførselsforbud og en anden Lov Indenrigsministeren til at regulere Priser og at overtage Varebeholdninger mod fuld Erstatning.

Indenrigsministeren, Ove Rode, var derved bleven sat paa en Uriaspost: hvor han end satte Prisen, kunde han være sikker paa at faa en af Parterne, Producent eller Forbruger, imod sig, muligvis begge Parter. Hvad var f. Eks. fuld Erstatning? Var det Verdensmarkedets Pris eller den Pris, hvortil der kunde købes Erstatningsvarer — f. Eks. Majs for Brødkorn — eller Produktionsprisen?

Den senere Minister, Th. Madsen-Mygdal, var inde paa, at det var det første; Venstrepartiet med Folketingsmand P. Th. Nielsen i Spidsen holdt nærmest paa, at Brødkornets Pris skulde rette sig efter Majsprisen; Ove Rode var mest stemt for Produktionsprisen — en Erstatning for Afsavnet af Kornet til Foderbrug og vandt deri Tilslutning hos Husmandsorganisationerne, hvis Fører, Niels Frederiksen, desuden frygtede, at for høje Priser paa Landbrugets Produkter ved Siden af at skade Forbrugerne vilde drive Ejendomspriserne i Vejret og derved forøge Prioriteterne, hvad der vilde blive til Ulykke for Landmændene, om der igen kom en Nedgangsperiode.

Efterhaanden som Ove Rode ansaa det nødvendigt at bruge den Magt, Loven hjemlede ham, til at begrænse de Udbytningsmuligheder, Krigen gav de fleste Produktionsgrene, ogsaa Landbruget, blev han Landets mest omstridte Mand. Der lød især Klager fra dem, der nok tjente paa Krigen, men som af Regeringen blev hindret i at udnytte alle de Betingelser for Vinding, som Krigen gav.

Husmandsorganisationerne støttede som Helhed Regeringen, Landboforenin-

SUKKERKORT FOR JANUAR, FEBRUAR, MARTS 1917

Schumannstr. 154
Telefon 1000
Adressen

<p>Dette Markte gæver ved Aflevering i Marts 1917 Ret til Køb af 1/2 kg Sukker</p>	<p>Dette Markte gæver ved Aflevering i Februar 1917 Ret til Køb af 1/2 kg Sukker</p>	<p>Dette Markte gæver ved Aflevering i Januar 1917 Ret til Køb af 1/2 kg Sukker</p>
<p>Dette Markte gæver ved Aflevering i Marts 1917 Ret til Køb af 1/2 kg Sukker</p>	<p>Dette Markte gæver ved Aflevering i Februar 1917 Ret til Køb af 1/2 kg Sukker</p>	<p>Dette Markte gæver ved Aflevering i Januar 1917 Ret til Køb af 1/2 kg Sukker</p>
<p>Dette Markte gæver ved Aflevering i Marts 1917 Ret til Køb af 1/2 kg Sukker</p>	<p>Dette Markte gæver ved Aflevering i Februar 1917 Ret til Køb af 1/2 kg Sukker</p>	<p>Dette Markte gæver ved Aflevering i Januar 1917 Ret til Køb af 1/2 kg Sukker</p>
<p>Dette Markte gæver ved Aflevering i Marts 1917 Ret til Køb af 1/2 kg Sukker</p>	<p>Dette Markte gæver ved Aflevering i Februar 1917 Ret til Køb af 1/2 kg Sukker</p>	<p>Dette Markte gæver ved Aflevering i Januar 1917 Ret til Køb af 1/2 kg Sukker</p>

BRØDKORT MAJ 1917

Mærkerne kan benyttes i en senere måned, men ikke i en tidligere måned end den, for hvilken de er udstedt.

En Vejledning til Benyttelse af Brødkortet findes på til hver Husholdning.

	1/4 groft Rugbrød (1 kg) eller 800 g Rugmel	1/4 groft Rugbrød (1 kg) eller 800 g Rugmel	1/4 groft Rugbrød (1 kg) eller 800 g Rugmel	1/4 groft Rugbrød (1 kg) eller 800 g Rugmel	1/4 groft Rugbrød (1 kg) eller 800 g Rugmel
	300 g Franskbrød eller 240 g Hvedemel	300 g Franskbrød eller 240 g Hvedemel	300 g Franskbrød eller 240 g Hvedemel	300 g Franskbrød eller 240 g Hvedemel	300 g Franskbrød eller 240 g Hvedemel
	300 g Franskbrød eller 240 g Hvedemel	300 g Franskbrød eller 240 g Hvedemel	300 g Franskbrød eller 240 g Hvedemel	300 g Franskbrød eller 240 g Hvedemel	300 g Franskbrød eller 240 g Hvedemel
	300 g Franskbrød eller 240 g Hvedemel	300 g Franskbrød eller 240 g Hvedemel	300 g Franskbrød eller 240 g Hvedemel	300 g Franskbrød eller 240 g Hvedemel	300 g Franskbrød eller 240 g Hvedemel

Øverst: Fra Foraaret 1915 til Efteraaret 1915. Gullasch-Billede i „Blæksprutten“, i Midten: Sukkerkort, nederst: Brødkort

*Dronning Alexandrine, født Hertuginde af Mecklenborg-Schwerin, født i Schwerin
24. December 1879. Efter Maleri af Hans Henningsen paa Christiansborg Slot*

*Kong Christian X, født paa Charlottenlund Slot 26. September 1870.
Efter Maleri af Hans Henningsen paa Christiansborg Slot*

gerne Venstrepartiet i dets Kritik af den. Og den Spaltning mellem det større og det mindre Landbrug, som allerede begyndte at vise sig før Krigens Udbrud, blev større og større, og blev det endnu mere derved, at Partierne søgte at udnytte Situationen og derfor bevidst uddybede Spalten.

De to første Krigsår lykkedes det endnu Regeringen i det væsentligste at skaffe Landbruget de sædvanlige Mængder af Foderstoffer og Kunstgødning; men saa standsedes næsten al Tilførsel af det første, og selv om man endnu kunde faa Salpeter fra Norge og Kali fra Tyskland, var det næsten umuligt at fremskaffe Fosforgødning. Følgen blev, at Jorden udpintes, og Besætningerne forringedes.

Man holdt endnu 1918 noget nær det samme Antal Heste og Hornkvæg som 1914; men Smørproduktionen dalede i de fire Aar fra omkring 100 til 58 Mill. kg, og Svinebestanden gik ned til ca. en Fjerdedel.

For at skaffe Landet i det mindste en Del af de mest nødvendige Raastoffer maatte man eksportere saa meget som muligt, og Regeringen blev saa nødt til efterhaanden at rationere en hel Del Fødevarer: Sukker, Brød, Mel, Flæsk, Smør o. s. v. Raastofferne til Margarine var ikke til at faa, og Befolkningen fik kun godt halvt saa meget Smør, som den før havde brugt af Smør og Margarine tilsammen.

Bønderne maatte aflevere en hel Del af deres Produkter til fastsatte Priser, der ganske vist laa langt over Førkrigstidens Priser, men alligevel meget under, hvad der kunde faas for dem paa Verdensmarkedet.

I Førstningen knurrede mange over det saavel som over mange af de andre Indgreb i deres vante Friheder. Efterhaanden som Krigen blev mere langvarig og Mangelen føleligere, blev Klagerne dog færre. Man følte nu, at det var Alvor.

Man begyndte allerede at spørge, om den danske Jord kunde føde den danske Befolkning, hvis det blev umuligt at skaffe Foder- og Gødningsstoffer udefra. Men heldigvis standsede Krigen, inden dette Spørgsmaal blev aktuelt.

Hans kongelige Højhed Prins Christian som Kaptajn og Chef for Livgardens 1. Kompagni. Efter Maleri af Frants Henningsen

1915 fik man vedtaget en ny Grundlov. Bønderne havde vist sig stadig som Helhed at staa fast paa den lige Valgrets Grund, og Højres Flertal i Landstinget var saa vaklende, at vilde Partiet sikre sig Indflydelse paa den ny Grundlov, maatte den gribe til nu.

Den ny Forfatning gav lige Valgret til begge Ting, og Kvinder og Tjenestefolk fik nu ogsaa Valgret. Desuden indførtes der Forholdstalsvalg for Folketingets Vedkommende, saa Partierne blev nogenlunde repræsenterede efter deres Stemmetal, og Valgretsaldern nedsattes fra 30 til 25 Aar. Til Gengæld sattes den op til 35 Aar for Landstingsvælgerne, og den indirekte Valgmetode blev saadan, at et Mindretal af Vælgere til dette Ting fik Mulighed for at faa et Flertal af Mandater.

Grundloven blev vedtaget med Tilslutning fra alle Partier, og det Valg, som var nødvendigt for at faa den bekræftet, var et saakaldt Fredsvalg, hvorved der ingen Ændringer skete i Partistillingen.

Man var enige om, at det var heldigst saa vidt muligt at undgaa et almindeligt Valg, saa længe Krigen varede, og da det ikke lod sig gøre, bragte Valget 1918 ingen større Forskydninger. Regeringen (de Radikale med Støtte fra Social-Demokratiet) bevarede sit Flertal, antagelig fordi den havde ført en fra alle Sider anerkendt Udenrigspolitik, saa det var lykkedes at holde Danmark uden for Krigen; den havde vel saa størst Mulighed for at føre denne Politik til Vejs Ende. Og over for Spørgsmaalet: Krig—Ikke Krig blegtede alle andre.

JORDLOVGIVNING — 1919-LOVEN

I Krigsaarene stod den private Udstykning af Jord næsten stille; kun faa vovede at binde saa store Kapitaler i Bygninger, Redskaber og Besætninger, som de stærkt stigende Priser nødvendiggjorde. Selv Husmandsloven blev ikke udnyttet i sin fulde Udstrækning. 1915—16 blev der endnu oprettet ca. 500 Brug;

Grundloven af 1915. Efter Maleri af Herman Vedel i Rigsdagen

Tilv.: Eric Scavenius, Udenrigsminister i Krigsaarene. Tilh.: Jakob E. Lange, Lærer ved Dalum Landbrugsskole, senere Forstander for Fyns Stifts Husmandsskole. Første For­kæmper for Henry Georges Idéer

men i de følgende Aar dalede Tallene til henholdsvis 415, 274, 225 og 150. Og Regering og Rigsdag lovgav helst ikke om mere, end hvad Forholdene tvang dem til. 1916 fik Regeringen dog vedtaget en Lov om, at ved de følgende Ejendomsskyldvurderinger skulde Jorden særskilt vurderes. Det var første Gang, Georgismen — især gennem Husmandsorganisationerne — gjorde sin Indflydelse gældende i dansk Lovgivning.

Endelig fik Regeringen 1919 med Tilslutning fra Venstre Grundlovens Løfteparagraf, at Len, Stamhuse og Fideikommissgodser skulde overgaa til fri Eje, virkeliggjort. Ved at blive løst fra Lensbaandet vilde disse Ejendomme stige stærkt i Værdi, og det blev derfor vedtaget, at de Majorater, hvortil Staten havde Hjemfaldsret, skulde yde 25 pCt. af Værdien, Resten 20 pCt. ved Frigivelsen. — Dette indbragte Staten op imod 100 Mill. Kr. — Desuden skulde Godserne mod fuld Erstatning overlade Staten $\frac{1}{3}$ af deres Jord. Vilde de ikke gaa ind paa at løse Lensbaandet, blev der paalagt dem en aarlig Afgift af henholdsvis 1,2 og 1 pCt. af Værdien.

I Løbet af faa Aar gik alle Majorater over til at blive frie Ejendomme.

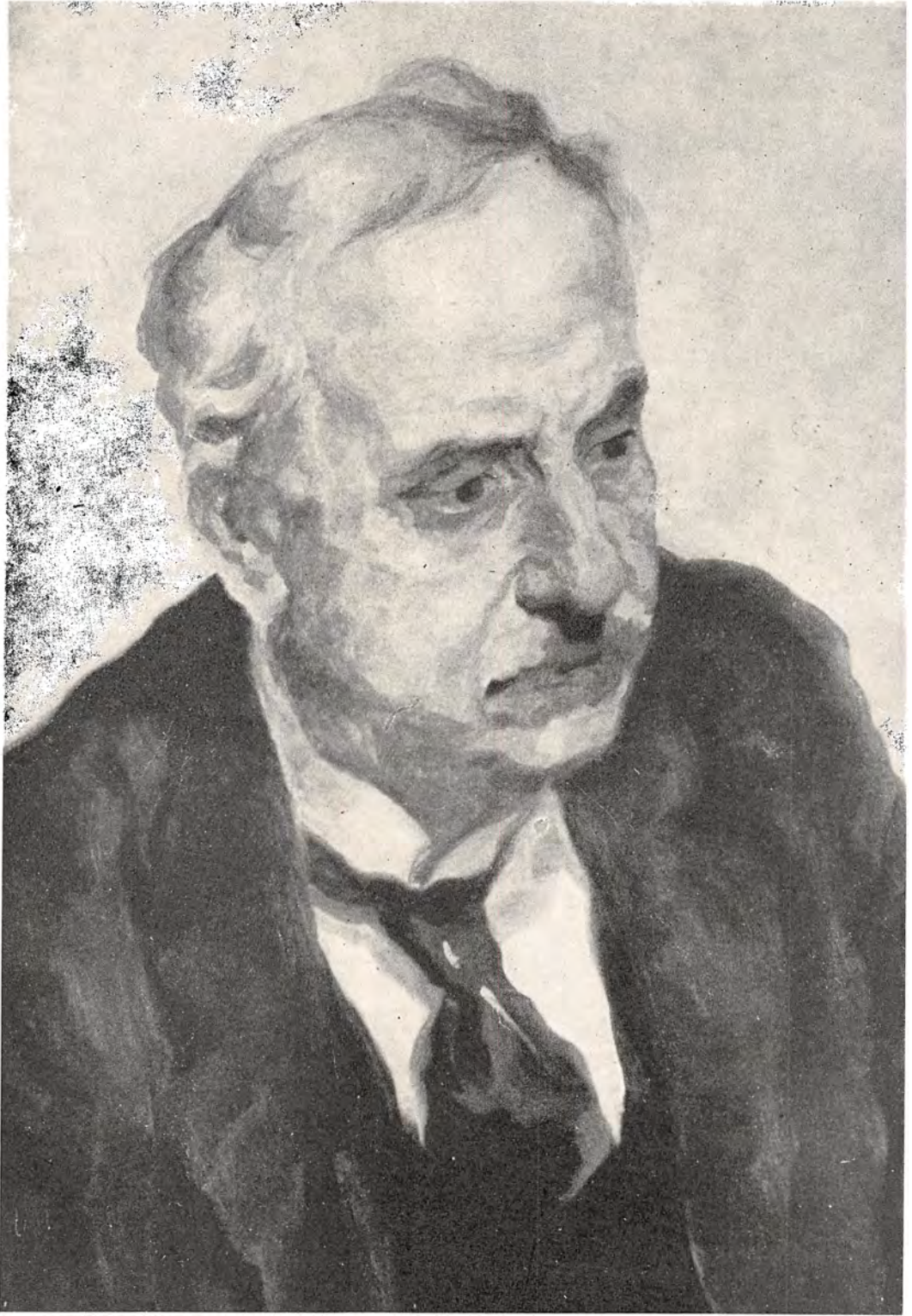

Grundloven underskrives i Statsraadet 5. Juni 1915

Højre, der havde taget Navneforandring til „Det konservative Folkeparti“, undlod som Helhed at stemme. Social-Demokraterne stemte imod, da de mente, Godserne var Statens, hvorfor der bør svares langt større Ydelser af dem.

Ialt kom Staten i Besiddelse af ca. 40,000 Td. Land Jord fra Majoraterne, og paa samme Tid vedtoges en Lov om at udstykke anden Jord i offentlig Eje — væsentlig Præstegaardsjord, omkring 50,000 Td. Land.

Jorden blev udstykket i Husmandsbrug eller brugt til at supplere for smaa

Ove Rode

De tre nordiske Konger til Møde i Malmø 18.—19. December 1914

Øverst: Udstykningen af „Ditlevshøj“ ved Ringsted. Nederst: Diplom til Deltagerne i landøkonomisk Ungdomsarbejde. For at vække de unges Lyst til Landbruget lod „Det landøkonomiske Ungdomsarbejde“ de unge faa Jord at dyrke, Dyr at passe el. lign. paa eget Ansvar og Regning under Mottoet: „Gør det bedste bedre“. De dygtigste fik Diplom. Firkløveret betyder Haab og Lykke, de fire H'er i Bladet: Haand, Hjerne, Hoved og Helbred

Brug. Ialt blev der oprettet omkring 4800 ny Brug paa 12–13 Td. Land god Jord og givet Tillægsjord til op imod 2000 Ejendomme.

Ejeren fik overladt Jorden uden Betaling, men mod at der aarlig svaredes

fuld Grundrente af den til Staten, stigende eller faldende med Konjunkturerne, men saadan, at Forbedringerne ikke medregnedes deri.

Det var Husmandsorganisationerne, der her satte sit Præg paa Lovgivningen. (Se Odenseprogrammet Side 247.)

Staten ydede $\frac{9}{10}$ af Byggeudgifterne som Laan; men deraf skulde kun de 6000 Kr. forrentes, idet man gik ud fra, hvad det 1914 vilde have kostet at bebygge en saadan Ejendom.

Samme Aar lykkedes det at faa det sidste Gaardfæste afløst. Der var da endnu 1500 Fæstegaarde. Ogsaa Fæstehuse, hvis Rettigheder nærmest svarede til Fæstegaardene, kunde kræves afløst, og Resten af Fæste- og Lejehusmændene sikredes mod vilkaarlig Opsigelse. Dermed var denne Sag, hvormed der havde staaet Kampe siden 1840'erne, bragt ud af Verden.

1920 forelagde Regeringen Forslag om, at Ejendomsskylden, baade til Stat og Kommune, skulde afløses af Grundskyld; men før disse Forslag blev færdigbehandlet, blev Regeringen styrtet.

PRIS- OG LØNFORHOLD

Verdenskrigen medførte som før nævnt en mægtig Prisstigning paa alle Landbrugsprodukter, og Stigningen vedvarede endnu 2—3 Aar efter dens Afslutning, indtil Lagrene, der var bleven tømte under Krigen, atter begyndte at blive fyldte, og Produktionsapparatet paa ny kom i Orden.

Regner man med Pristallet 100 som Gennemsnitstal for Aarene 1909—13, var Priserne for

	Korn	Smør	Flæsk	Æg	Slagtekøer	Heste
1914—15	151	110	110	118	102	163
1917—18	183	188	171	208	224	230
1919—20	234	271	299	418	249	356
1920—21	302	294	365	422	215	288

Disse Prisstigninger medførte samtidig en stærk Stigning af Ejendomspriserne, dog ikke saa stærk, som Produktpriserne tilsyneladende tillod, da en Køber jo maatte regne med, at Priserne atter vilde falde, og saa stod han med Prioriteter, som let vilde kunne blive overmægtige. Og desuden dalede de reelle Værdier: Besætning, Redskaber, Jordens Gødningskraft o. lign fra Aar til Aar.

Men ved Siden af den normale Omsætning medførte Krigskonjunkturerne en anden: Spekulanter, de saakaldte Gaardslagtere, købte Ejendomme op, afklædte dem i saa høj Grad, som det var muligt, solgte Jord fra, for saa endelig at sælge den saadan afklædte Gaard til en Køber, som vel kunde forrente Købesummen, saa længe Priserne holdt sig oppe, men var elendigt stillet, om Førkrigstidens Priser atter vendte tilbage. — Og Sælgeren, ofte en Mand i sin kraftigste Alder, flyttede ind til Byen, hvor han tit sad og kedede sig, samtidig med at han opdagede, hvor lidt Forslag der i Virkeligheden var i Penge.

Endelig var der en Del Bønder, mest yngre, som intet havde kendt til de trange Kaar, og som derfor tabte Besindelsen og laante løs. For hvad: Renten af en 10,000 Kr., det var jo blot et Aarings Føl!

I Virkeligheden var de store Indtægter ret problematiske: Landmændene fik Tegnebøgerne fyldte, men Jord og Besætning udpint og den sidste tillige nedsat i Antal. — Den Dag, Produktionsapparatet atter skulde sættes op, forsvandt let de mange Sedler.

Og hvad saa ham, der havde købt i den dyre Tid og ikke havde Sedlerne?

For Prioriteterne steg stærkt i disse Prisopgangens Aar. Ud fra den Statistik, der kan bygges op paa Salgspriser, var denne pr. Td. Hartkorn:

	Jord og Bygninger	Ejendom med Besætning og Inventar	Pantegæld pr. Td. H.
1914	8,793 Kr.	11,045 Kr.	5,590 Kr.
1920	13,807 —	21,743 —	8,240 —

Husmandsbrug efter 1919-Loven

Tallene viser, at mens Besætning og Inventar 1914 kun var ca. 25 pCt. af Værdien paa Jord og Bygninger, var de næsten 58 pCt. i 1920, skønt det i Realiteten var mindre dette Aar. Et betydeligt Prisfald derpaa

kunde da let blive en Katastrofe for mange. Pantegælden var, beregnet efter Prisen paa Jord og Bygninger – og de andre Værdier var for usikre at regne med i Forhold til den faste Gæld – henholdsvis knap 64 og 60 pCt. for de to Aar.

Den stærke Stigning i Gælden, næsten 50 pCt., havde intet med reel Værdiøgelse: større Besætning, forbedret Jord el lign at gøre. Tværtimod var der Tilbagegang. Den skyldtes især Omsætningen af Ejendomme. En senere Undersøgelse viste da ogsaa, at Gælden var meget ujævnt fordelt. Mens ikke saa faa Bønder var helt eller næsten gældfri, fordi de havde benyttet Prisopgangen til at faa Prioriteterne udbetalte, sad mange andre med Gæld til op over Skorstenene.

Den gamle Erfaring var bleven bekræftet: En Prisopgang kan være behagelig for dem, der sidder ved Ejendommene; men den hævner sig paa den næste Slægt, om der ikke gives et Middel, saa den ikke omsættes i Prioriteter.

For Landbrugernes Medhjælpere: Tjenestefolk og Daglejere, steg Lønnen en Del under Krigen. Aarslønnen var:

1915	for	Karle	omkring	450	Kr.,	for	Piger	omkring	265	Kr.
1918	-	-	-	675	-	-	-	-	360	-

Lønnen laa højest i Jylland, hvad især gav sig til Kende i Daglejernes Aarsløn. Den var:

1915 paa Øerne ca. 764 Kr., i Jylland ca. 889 Kr.

1918 — — - 1294 — - — - 1484 —

For at give Lønnen øget Købekraft havde Staten indført Maksimalpriser for mange af de nødvendigste Varer, og havde senere, da den blev nødt til at sætte disse betydelig i Vejret, ydet Tilskud til at sætte Prisen paa dem ned. Alligevel steg Detailprisen saa stærkt, at de nødvendige Varer, man 1914 kunde købe for 100 Kr., kostede 1915 116 Kr. og 1918 182 Kr.

For at holde Trit med denne Prisstigning skulde Lønnen 1918 have været ca. 706 Kr. for en Karl, 416 Kr. for en Pige og 1199 og 1352 Kr. for en Daglejer, henholdsvis paa Øerne og i Jylland.

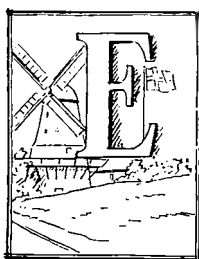
Mens Daglejerne da havde opnaaet lidt mere, end hvad der svarede til Prisstigningen, saa de ogsaa fik en Smule Del i den Velstand, Krigsaarene tilsyneladende bragte Danskerne — saa var Tjenestefolkenes Løn i Virkeligheden gaaet tilbage. — Og samtidig blev Muligheden for dem til at faa egne Hjem ringere for hvert Aar, der gik, hvis de da ikke var saa heldige at faa et af dem, Staten lod udstykke efter 1919-Loven.

Verdenskrigen bragte Spekulationen i Højsædet og satte Arbejdet i Skammekrogen. Det var en daarlig Tid for dansk Ungdom.

UNDER KRONENS SVINGENDE VÆRDI

Venstrestyret 1920-24

nigheden mellem Venstre og Radikale om de omfattende Landbolove indebar Muligheden for et nærmere Samarbejde mellem de to Partier, og der var sikkert blandt jævne Vælgere paa Landet mange, der ønskede det.

Men Reguleringspolitikken vakte stadig Strid. Ganske vist var begge Partier enige om, at alle de Foranstaltninger, der var truffen paa Grund af Krigen, skulde ophæves. Men medens Venstre krævede, at det skulde ske hurtigst muligt, frygtede Regeringen, at en for hurtig Afvikling skulde medføre for store Forstyrrelser i Erhvervslivet.

Da Striden imidlertid kun stod om, hvor lang Tid Afviklingen maatte tage, begrundede det ikke den dybe Kløft, det følgende Valg slog mellem de to Partier.

1920 skulde den ny Grænse mellem Danmark og Tyskland drages. Og der lød i den Anledning højlydte Klager over Regeringens Stilling dertil. I Anled-

ning deraf afskedigede Kongen Regeringen og valgte andre Mænd, som skulde lade udskrive Valg paa det Spørgsmaal.

Nu truede det netop i de Dage med en omfattende Kamp mellem Arbejdere og Arbejdsgivere, og uden at Kongen vist havde tænkt derpaa, havde han valgt Mænd med udprægede Arbejdsgiverinteresser. Og Fagforeningerne besvarede hans Handling med at true med Generalstrejke.

Det lykkedes at afværge denne ved, at Kongen dannede en ny Regering af mere neutralt Tilsnit.

Men Valget, der altsaa var fremtvunget paa Grænsespørgsmaalet, kom til i overvejende Grad at dreje sig om Generalstrejketruslen og Ove Rodes Reguleringspolitik.

Det var paa sine Angreb derpaa, Venstre vandt sin store Valgsejr. Partiet gik frem fra godt 30 til næsten 36 pCt. af de Stemmer, der faldt paa de fire Partier. Social-Demokraterne og Konservative havde begge en lille procentvis Fremgang. Men de Radikale gik tilbage fra 21,5 til 12,5 pCt. af Stemmerne.

Det var især paa Landet, Venstre havde Fremgang, og Radikale Tilbagegang. Skønt det sidste Parti stærkt havde virket for at faa Generalstrejketruslen afblæst, blev det paa Grund af sit nære Samarbejde med Social-Demokratiet slaaet i Hartkorn med dette som Generalstrejkeparti. Og mange Bønder, som før havde stemt radikalt, var sikkert af den Grund gaaet til Venstre.

Bønderne vilde ikke lade deres Ret til at eksportere bestemme af Lønarbejderne.

Venstre fik sammen med Konservative Flertal i Folketinget, som de i Forvejen havde det i Landstinget, og N. Neergaard dannede en ren Venstreregering. Men den Mand, der fik størst Indflydelse paa Styret, var Landbrugsministeren, Th. Madsen Mygdal.

Han tilhørte den gamle liberalistiske Skole, som især krævede Frihandel i Forhold til Udlandet og Næringsfrihed indadtil. Kun gennem „Kræfternes frie

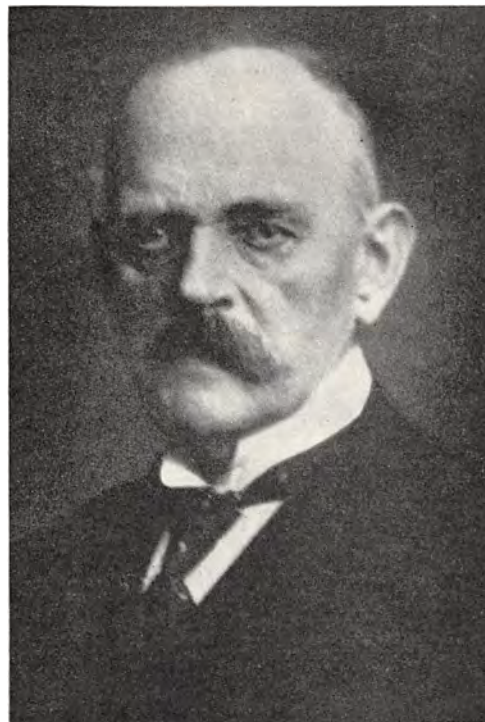
Spil“, erklærede han, kunde Landet komme ud af det økonomiske Kaos, det var bleven styrtet ind i af Verdenskrigen. Selv under denne havde han foreslaet, at Producenterne skulde have Ret til Verdensmarkedets Priser, ogsaa paa det hjemlige Marked. De, der ikke havde Raad til at betale saa meget, fik Staten saa støtte. Men Henry Georges Tanker, som nu havde dybe Rødder i Husmandsstanden, var han afgjort Modstander af.

Regeringen løste nu ret hurtigt de Baand, der endnu hindrede Producenter og Handlende i at købe og sælge, som de vilde, og Handelen med Udlandet tog Fart.

Industrien savnede i høj Grad Raastoffer, Lagrene var tomme, og Landbrugerne savnede i første Linje Kunstgødning og Foderstoffer; men Redskaberne trængte ogsaa mange Steder til at fornyes. Og Penge var der rigeligt af. Desuden var Betalingsbalancen i Forholdet til Udlandet ændret, saa mens man før Krigen rundt regnet skyldte 1000 Mill. Kr., havde man nu et tilsvarende Tilgodehavende. Og Priserne paa Landbrugets Produkter laa stadig højt. Det gjaldt blot om at producere løs, mente man.

Intet Under, at der blev en mægtig Indførsel, som Udførslen paa ingen Maade kunde svare til. Overskudsudførsel havde man jo haft i rigeligt Maal nu i 5–6 Aar.

Det var som en Dæmning, der pludselig blev revet ned, saa Vandet, der havde samlet sig bag den i store Mængder, nu atter fik frit Løb. Det fulgte da

Niels Neergaard

næsten af sig selv, at noget søgte hen, hvor det kun gjorde Fortræd. Der var Importører, som tabte Millioner paa Spekulationer.

Men Landbruget og Industrien benyttede Handelsfriheden til i Løbet af 2–3 Aar atter at bringe deres Produktionsapparat i Orden.

Det lod sig selvfølgelig ikke gøre i saa kort Tid, uden at Danskernes økonomiske Forhold til Udlandet ændredes i betydelig Grad. Gælden var snart atter oppe paa omkring 1000 Mill. Kr.

Danskerne havde da i Forhold til Udlandet hverken vundet eller tabt ved Verdenskrigen. Den mægtige Omflytning af Velstanden og Stigning i Prioriteter, der havde fundet Sted, var et indenrigsk Anliggende.

Den Tid, Ministeriet Neergaard sad ved Roret (1920–24) var for Landbruget en meget urolig Tid i økonomisk Henseende. 1920–21 var det oppe paa det højeste Pristal, det nogensinde havde været, 3–4 Gange saa højt som før Verdenskrigen, saa faldt Priserne det følgende Aar til hen imod $\frac{2}{3}$ deraf; endnu de to følgende Aar faldt de lidt for saa atter at stige en Del Aaret 1924–25. Dog laa de, da de var lavest, endnu noget over det dobbelte af Førkrigstidspriserne for de vigtigste Produkters Vedkommende.

Aarsagen dertil var til Dels de stærke Svingninger paa Verdensmarkedet, som altid følger i Køl vandet af en økonomisk Verdenskatastrofe, dels – og især – Kronens svingende Værdi. Efteraaret 1920 var den helt nede i Halvdelen af det, den skulde være værd i Guld. I Juli 1922 var dens Kurs omkring 80, og i Marts 1924 var den helt nede i Kurs 57.

1923 var den mægtige Landmandsbank – der for øvrigt ikke havde stort andet med Landbrug at skaffe end Navnet – brudt sammen. Baade Staten og Nationalbanken traadte da til for at hindre en Fallit, da man frygtede, det vilde medføre store Forstyrrelser i Erhvervslivet. Men Betingelsen for, at Nationalbanken kunde holde Kronens Kurs oppe og eventuelt hæve den, var en betydelig Inddragen af Pengesedler, og nu maatte den tværtimod udstede flere paa

Tilvenstre: P. Munch. — Tilhøjre: Landbrugsminister Madsen Mygdal forsøger at lære Handelsministeren, Champagnegrosserer Rothe, at danse Træskodans. „Blæksprutten“

Grund af sin Garanti. — Kronens Fald betød højere Priser for Landbruget og var, som Madsen Mygdal udtalte, for saa vidt en god Ven for dette. — Men det blev i Længden en dyr Ven, fordi det medførte højere Ejendomspriser, endnu højere end i 1920.

Fra Statens Side blev der intet gjort af Betydning for at hjælpe Landbruget, ud over at den ydede Eksportkredit, som lettede Salget til Udlandet.

Ogsaa over for de andre Erhverv fulgte Regeringen Ikke-Indblandingspolitikken — om end med et Par „Skridt til Siden“. Mange Industrigrene havde under Krigens Højkonjunkturer uddelt mægtige Dividender uden at sørge for at konsolidere sig eller at samle Reserver til at modernisere Fabrikerne. Og naar de nu forlangte Beskyttelse mod udenlandsk „Dumping“, svarede Madsen Mygdal: „Lad falde, hvad ikke kan staa!“ Og det var sikkert meget mod hans Vilje, at et Par Industrier: Tobak og Tekstil — modtog Hjælp i Form af Importregulering.

Da de Konservative krævede Støtte til Industrien, først mod „Dumping“ fra de valutasvage Lande, senere, da Danmark selv kom til at høre til disse, at

Tolden skulde beregnes i Guldkroner – medførte det stærke Gnidninger mellem de to Partier, og der var tydelig Optræk til et Samarbejde mellem de to Partier: Konservative og Social-Demokratiet – som hidtil havde været betragtet som Yderfløje i dansk Politik, Optræk til en Kamp mellem Industri- og Bondeinteresser.

En Lov, hvorved Statsskatten paa Ejendomme blev delt i Ejendomsskyld og Grundskyld, fik Regeringen gennemført ved Hjælp fra Radikale og Social-Demokratiet, men mod de Konservatives Stemmer.

Ogsaa inden for Venstre var der meget delte Meninger om Betydningen af Grundskyld, og da Madsen Mygdal fik den gamle Husmandslov af 1899 revideret, fulgte han det gamle Ejendomsprincip uden Hensyn til det, Venstre selv havde godkendt ved Jordlovene af 1919.

Man bebrejdede fra flere Sider Regeringen, at den førte en ensidig Landpolitik, og mente, den gjorde for lidt for at holde Kronen oppe. Og ved Valget i Foraaret 1924 gik Venstre stærkt tilbage, fra ca. 36 til godt 29 pCt. af de Stemmer, der faldt paa de fire Partier. Radikale og Konservative havde en lille procentvis Fremgang, men Social-Demokratiet gik stærkt frem og blev Landets største Parti. Sammen med de Radikale havde det Flertal i Folketinget, og dets Fører, Th. Stauning, dannede nu Regeringen.

SOCIAL-DEMOKRATISK STYRE 1924–1926

For første Gang i Danmarks Historie fandtes der en Regering, som repræsenterede Landets Underklasse, og hvis Hovedopgave var at varetage denne Klasses Interesser.

Paa Landet var Befolkningstilvæksten gledet ind til Byen eller var udvandret, og det i en Tid, da Bondestanden havde Hovedindflydelsen paa dansk Politik. De, der var indvandret til Byerne, rekrutterede dér i overvejende Grad Underklassen, og det samme gjorde selve Befolkningstilvæksten dér. Mellemstanden

Seminarieforstander J. Byskov, den ivrigste Fortaler for den „ærlige“ Krone

Mindesmærke for Ove Rode. Skal symbolisere, at han sikrede alle Hjem Levnedsmidler under Krigen

bevarede i det væsentligste samme Antal, Underklassen voksede og voksede. Og det maatte ganske naturligt medføre, at denne Klasse før eller senere i en folkestyret Stat kom i Besiddelse af Regeringsmagten. — Nu var det sket.

Lønarbejderne havde stadigvæk faaet deres Kaar forbedrede, dog ikke i saa høj Grad, som Lønstigningen kunde tyde paa, da Priserne paa Livsfornødenheder i nogen Grad havde fulgt Lønforhøjelserne, ja endog en Tid under Krigen var løbet foran dem. Til Gengæld lykkedes det Arbejderne at undgaa at følge Priserne ned efter, selv om de 1922 maatte gaa

ind paa en Lønnedsættelse paa 15 pCt. — Som Helhed var det tvivlsomt, om Lønarbejderne gennem Lønstigningen havde opnaaet deres Del af den Merproduktion, de forøgede Produktionsmuligheder medførte.

Hvad de havde opnaaet, var dels bleven gennemtrumfet gennem Fagforeningernes Kamp med Arbejdsgiverforeningerne, dels ad Lovgivningens Vej, hvor de især interesserede sig for Statskontrol og Statshjælp som Fabrikstilsyn, Tilskud til Sygekasser, Hjælp mod Arbejdsløshed o. lign.

Mens Bønderne var vant til at klare sig selv og derfor ønskede mindst muligt Statsindgreb, saa Arbejderne hen til Staten som den, der især skulde skaffe dem bedre Kaar, selv om den socialistiske Stat efterhaanden mere og mere for-

tonede sig i det blaa for dem. — Og naar Madsen Mygdal mente, at Statsindgrebene var en væsentlig Aarsag til det Kaos, som fulgte efter Krigen, og at Verden skulde ordnes automatisk gennem Kræfternes frie Spil, hævdede Stauning, at Liberalismen og den frie Konkurrence netop havde ført Verden ud i Uføret, og at det maatte blive Statens Opgave gennem Planøkonomi at redde den ud af det.

Som Forholdene forelaa, kunde Regeringen intet Lovforslag faa vedtaget i Folketinget uden Tilslutning fra Støttepartiet de Radikale, og ingen Love gaa gennem Landstinget uden Hjælp enten fra Venstre eller de Konservative. 1926

fik den i Lighed med den Lov om Statsgrundskyld, den forrige Regering fik gennemført, nu ogsaa gennemført en Lov om kommunal Grundskyld. Men især paa Grund af Krav fra Venstre fik denne Lov en særlig elastisk Form: Sogneraadene kunde bestemme inden for en vis Grænse, hvor meget der skulde svares i Formue- og Indkomstskat, og hvor meget i Ejendomsskatter, og atter til en vis Grad, hvor meget deraf i Ejendomsskyld og hvor meget i Grundskyld. Og Ansættelsen kunde ændres med faa Aars Mellemrum. Følgelig kunde Grundskylden ikke bundfælde sig i Jordprisen, og den Billiggørelse af Jorden og Lettelse af Skat paa Arbejdet, som Loven skulde medføre, udeblev i det væsentligste.

Øverst: Armene over Kors. „Klods Hans“. Efter at Kongen havde afskediget Ministeriet Zahle, bad han Ministrene om at fungere videre, hvad de nægtede. Nederst: „Tak for Valget, lille Mads!“

„DEN ÆRLIGE KRONE“

Det var, saa vidt det kunde skønnes, især Kronens Fald, der var Skyld i Venstreregeringens Nederlag 1924. Ministeriet Stauning maatte da se det som sin Opgave at sikre Kronen og søge atter at faa den til at stige i Værdi. Der havde været Tanker fremme om at give Kronen en ny Grundværdi, men nu sattes en stærk Agitation ind for en „ærlig“ Krone, d. v. s. en Krone med fuld Guldværdi.

Og Lovgivningsmagten gav i December 1924 Nationalbanken Midler til ikke blot at sikre, men ogsaa at hæve Kronens Værdi. Det sidste skulde ske langsomt, men saadan, at Kronen aldrig faldt igen.

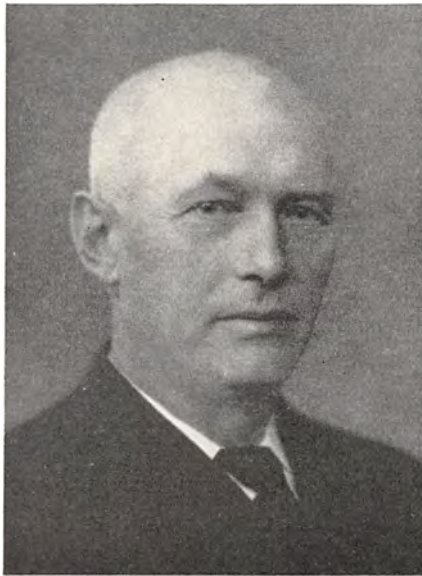
Det gav Spekulationen en oplagt Chance, idet den var sikret Fortjeneste og aldrig Tab. Udenlandske Kapitalister købte da danske Penge i Massevis, saa Kronen steg en Tid fra Dag til Dag, og i December 1925 var den oppe i 92 for i Løbet af 1926 at naa helt op i Pari.

I en halv Snes Aar havde Pristallet nu trods alle Svingninger ligget langt over Førkrigstidens, og efterhaanden havde Samfundet indstillet sig angaaende Lønninger, Skatter, Renter o. s. v. paa et Pristal, der nogenlunde svarede til en Krone, som havde en Guldværdi paa omkring 60 Øre.

Kronens Pariføring medførte, at hvor en Bonde f. Eks. før kunde klare Renter, Skatter, Lønninger eller andet ved at producere 6 Svin, der maatte han nu producere 10. Og det samme Forhold gjaldt for Smør, Æg, Kreaturer o. a.

For de Bønder, der havde købt i de senere Aar, blev Virkningen katastrofal, og for alle gjaldt det, at deres Købekraft faldt overordentlig, især da andre Varer som Tøj, Maskiner o. lign. langtfra faldt i samme Forhold som Landbrugsprodukterne.

Bondens ødelagte Købeevne bevirkede en stærkt forøget Arbejdsløshed, især for Haandværk og Industri. I December 1924 havde der været 35,000 arbejdsløse, kort efter Nytaar 1926 var Antallet steget til 85,000.

Tilvenstre: Madsen Mygdal. — Tilhøjre: Christmas Møller

Regeringen stod nu over for den Opgave at afbøde Virkningen af den voldsomme og pludselige Kronestigning og at faa tilpasset Statens og Samfundets Økonomi til Guldkronen.

De Konservative krævede en „aktiv Handelspolitik“, det vilde sige Importregulering og især øget Told; men dertil kunde de hverken faa Venstre eller Radikale med, da det vilde gaa ud over dem, som først var bleven ramt: Gaardmænd og Husmænd, som jo ikke derved fik mere for deres Eksportvarer, men blot maatte betale endnu mere for, hvad de skulde bruge.

Venstre krævede, at der skulde ske en Tilpasning, især af Lønninger og Skatter, svarende til den ny Kroneværdi.

Inden for Arbejderstanden var der en stigende Tilbøjelighed til noget i Retning af den konservative Politik; men et Forsøg i den Retning vilde sprænge Støttepartiet helt fra. Saa foreslog Regeringen at yde Hjælp til de nødstedte Erhverv gennem Laan, Eksportkredit, Tilskud, f. Eks. til Grundforbedringsarbejder, Henstand med Renter, men især Igangsættelse af offentligt Arbejde.

Det beregnedes at ville koste over 100 Mill. Kr., hvoraf ca. en Fjerdedel skulde fremskaffes ved en ekstra Kapitalbeskatning. — Venstre og Konservative gik helt imod, Radikale delvis, og saa opløste Regeringen Folketinget og udskrev nyt Valg 1926.

Da den selv i heldigste Fald ikke kunde vente at faa rent social-demokratisk Flertal, kunde det synes, som om den derved søgte at frigøre sig for den vanskelige Tilpasningsopgave. Selv hævdede man, at man ved en stærk øget Tilslutning fra Vælgernes Side vilde tvinge de andre Partier til Føjelighed.

Social-Demokratiet gik betydeligt frem, dog ikke saa stærkt som de Konservative. Ogsaa Venstre havde god Fremgang, mens de Radikale gik stærkt tilbage. Et nyt Parti, der krævede Politiken ført i Overensstemmelse med de naturlige Menneskerettigheder, Danmarks Retsforbund, fik 2 Mandater, hvorimod Kommunerne endnu ingen fik valgt.

MADSEN MYGDALS TILPASNINGSPOLITIK

Ved Valget fik Venstre og Konservative tilsammen Flertal, og Madsen Mygdal dannede den ny Regering, som bestod udelukkende af Venstremænd.

Dens væsentligste Opgave maatte blive at tilpasse Statens og Kommunens Udgifter efter Parikronen, især gennem en Nedskæring af de offentlige Lønninger og Understøttelser.

Men her mødte den Vanskelighed, at Priserne langt fra var falden i samme Grad, som Kronen var stegen. Siden Krigen var der sket en mægtig Overkapitalisering paa næsten alle Omraader: Aktieselskabernes Aktier var ofte omskrevet til det dobbelte og mere til, uden at de reelle Værdier var forøgede; mange Byejendomme var bleven omsat til Priser, som krævede stærkt øget Leje, om de skulde forrentes. Højere Husleje krævede højere Løn, højere Butiksleje større Handelsavance o. s. v. o. s. v. Alle søgte at skubbe Vanskelighederne over paa andre, indtil — som det blev sagt — Bonden sad med „Sorteper“ og ikke

kunde slippe af med den, fordi han var afhængig af Udlandets Priser. — En fuld Tilpasning lod sig ikke gennemføre uden en Nedskrivning af denne falske Kapital, og det veg man fra alle Sider tilbage for.

Der var ikke blot hos Konservative, men ogsaa hos Radikale og Retsforbundet Villighed til at gaa med til en Tilpasningspolitik; men de Konservative holdt igen, da det gjaldt Lønnedsættelse for Statens Tjenestemænd, saa den blev ikke saa betydelig, som Venstre ønskede; og da Regeringen krævede Nedskæring af de sociale Udgifter, bl. a. til Invalider, ud over, hvad Pristallet berettigede til, gik Radikale og Retsforbundet imod.

Tærskéværket i Gang i Sanderum paa Fyn

Ove Rode, der havde været de Radikales Fører, havde sikkert ønsket et nærmere Samarbejde med Venstre. Nu trak han sig 1927 ud af Folketinget, og P. Munch, der var mere indstillet paa Samarbejde med Social-Demokratiet, overtog Førerskabet. Den Mulighed, der havde været for et nærmere Samarbejde mellem de to Partier, var bleven forskertset.

I alt naaede Venstre en Besparelse paa noget over 50 Mill. Kr. paa Statsbudgettet foruden flere Millioner for Kommunerne.

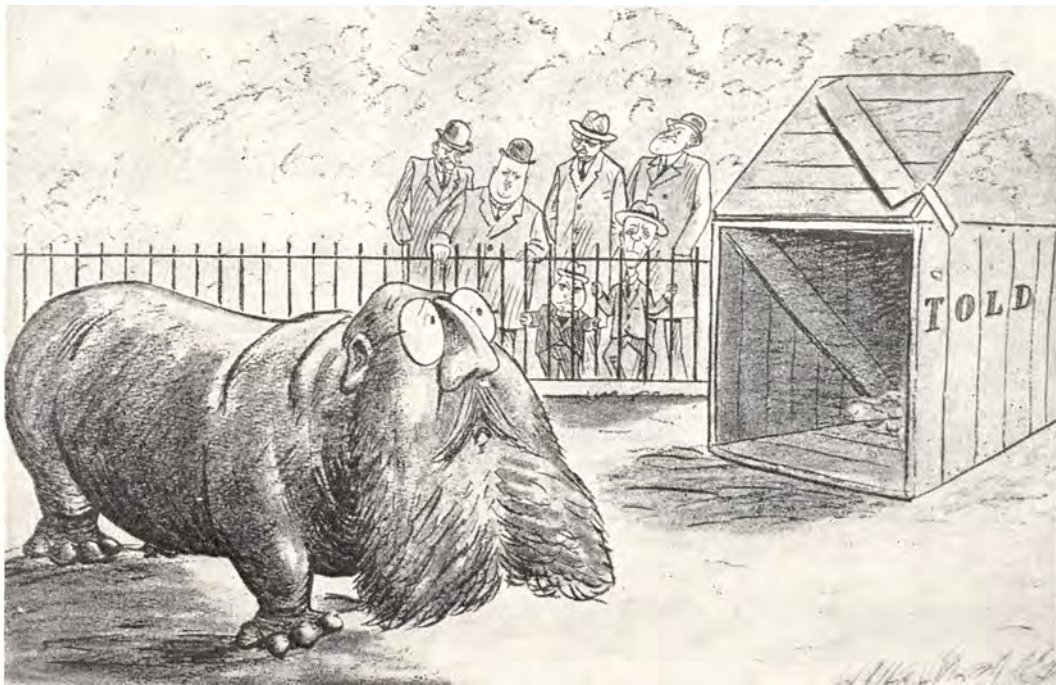
Det vilde være naturligt for dette Frihandelsparti i første Linje at benytte det til at faa nedsat Toldskatterne. Men muligvis regnede man med, at dertil vilde man hverken kunne faa Tilslutning fra Konservative eller Social-Demokratiet, og uden et af de to Partier lod det sig ikke gennemføre i Landstinget. I alt Fald forsøgte Regeringen ikke derpaa, men ved Siden af en Del Takstnedsættelser gennemførte den sammen med de Konservative en betydelig Lettelse af Kapitalskatten.

Det var et Slag i Ansigtet paa Venstres gamle Krav om Skat efter Skatteevne og vakte Harme langt ind i Venstrekredse, ikke mindst fordi den var muligjort ved en ret haardhændet Beskæring af mange Udgifter til de haardest trængende.

Da blev Venstre og Konservative uenige om Militærspørgsmaalet, og Støttepartiet stemte for en Dagsorden, hvorved Regeringen blev fældet 1929.

STAUNING IGEN

Valget, som paafulgte, bragte de Konservative en mægtig Tilbagegang: fra knap 280,000 til knap 235,000 Stemmer. Venstre gik 19,000 Stemmer frem, men da Partiet nok havde faaet mange flere forhenværende konservative Vælgeres Stemmer, havde det sikkert maattet afgive en hel Del Stemmer paa Partier til venstre for det, bl. a. Retsforbundet, der gik over 10,000 Stemmer frem. De Radikale bevarede omtrent Stemmetallet, mens Social-Demokratiet gik næsten

„Vil Jeppe gaa i Kassen?“

100,000 Stemmer frem. – Det konservative Parti havde kort i Forvejen valgt den unge Christmas Møller til Formand, og man gentog ofte siden en Vittighed, som en af Partiets gamle Rigsdagsmænd sagde om ham, da han gik med til at styrte Venstregeringen: „Det var Piccoloen, der tabte Supperrinen!“

Men sikkert med Urette. Der havde allerede 1927 været Tilløb til et Samarbejde mellem Konservative og Social-Demokratiet. Tolden skulde danne den Bro, hvorpaa de kunde mødes. Da var det mislykkedes. Men flere af de Konservatives Udtalelser ved Valget tydede paa, at nu havde Partiet naaet en Nedsikring ved Venstres Hjælp; den aktive Handelspolitik, det ønskede ført, lod sig lettere gennemføre sammen med Social-Demokratiet. Og de to Partier til-sammen havde et sikkert Flertal i begge Rigsdagens Ting.

Et saadant Samarbejde vilde antagelig have medført, at de fleste af de Husmænd, som nu sluttede sig til Social-Demokratiet, havde forladt Partiet, og vi

havde faaet et nyt Partisamarbejde, som i Hovedlinjen vilde have betydet By mod Land.

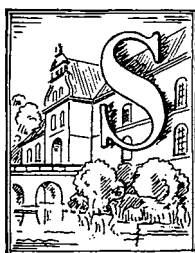
Valget skræmmede imidlertid fra at vove Forsøget, og i Stedet dannedes et nyt Ministerium Stauning med tre Ministre fra det radikale Parti; de skulde, hed det sig, sikre Landet imod, at Social-Demokratiet gav sig til at drive Toldpolitik.

DEN SIDSTE KRISE

Vestergade
i Herning.
Hertuf Lykke fot.

Aarsagen

om ved enhver omspændende og langvarig Krig, saadan gik det ogsaa under og efter Verdenskrigen: De krigsførende Staters mægtige Efterspørgsel fremkaldte en hidtil ukendt Prisstigning, og denne varede endnu nogle Aar efter Krigens Slutning, til de værste økonomiske Saar var lægt. Men saa maatte Blodgildet betales; Laan, der var stiftet i de neutrale Lande at føre Krig for, skulde forrentes og tilbagebetales, Debitorlandene maatte indskrænke deres Køb fra andre Lande til det mindst mulige og i Stedet sælge mest muligt. Det medførte et stærkt Prisfald paa alt.

Naar det varede saa længe efter Verdenskrigen, før Danskerne ret fik Følgerne at mærke, skyldtes det flere Forhold:

Det ramte først Bønderne, men mange af dem havde opsamlet betydelige Reserver at tage det første Stød med.

Prisfaldet rammer i Reglen først Afgrøderne, og da de fleste danske Bønder

jo køber Korn og Foderstoffer, som de omsætter i dyriske Produkter, kunde de en Overgang endog have Fordel af de lave Priser.

Saa satte Inflationen ind 1924—25 og gav for en Tid Landbruget en kraftig Morfinindsprøjtning. Det medførte en kortvarig Lindring, ja endog indbildt Velstand, men kun for at give des større Smerte under den paafølgende Pariføring. En Prisnedgang rammer imidlertid de ringeste Produkter haardest. Det kom nu de danske Bønder til Gode, at de under Frikonkurrencens strenge Kaar havde oparbejdet en fin Kvalitet. Krisen ramte dem derfor ikke nær saa haardt, som deres Forfædre var bleven ramt af 1820'ernes Krise.

Endelig var de Lande, hvor danske Bønder havde deres Hovedmarkeder, Tyskland og England, mindre ødelagte af Krigen end flere af de andre. England havde betydelige Reserver til at overvinde Krigens Følger med, og Tyskernes Gæld var væsentlig indenlandsk. De fik den slettet ved en voldsom Inflation, der drev Marken helt ned til Nul. En stor Part af de mægtige Krigsskadeserstatninger betalte de ved Laan i Amerika, idet de søgte at lægge Byrderne over paa den næste Slægt.

Det tyske Marked svigtede dog først. Det aftog især Slagtekvæg og Heste, og allerede 1926 gik Priserne under Førkrigstidens. Men endnu laa Priserne for Smør, Flæsk og Æg paa henimod 1½ Gange Priserne 1913.

Da begyndte Krisen for Alvor med et stærkt Fald i Kornpriserne. 1928—29 var de 43 pCt. over Gennemsnittet for 1909—13, Aaret efter endnu 17 pCt. over; men Aaret 1930—31 og det følgende Aar laa de 8 pCt. under.

Bønderne benyttede da Lejligheden til at omsætte en Mængde Korn i dyriske Produkter, især Flæsk og Æg. Svine- og Hønsbestandene lod sig jo hurtigt sætte op.

1929 eksporteredes der 249 Mill. kg Flæsk og 39 Mill. Snese Æg.

1930 — — 306 — - — - 43 -- -- --

1931 — — 376 — - — - 49 — — —

Men saa faldt Priserne ogsaa katastrofalt for disse Produkter. Dog rettede de sig snart noget for Smør og Æg og — efter den engelske Baconordning — mægtigt for Flæsket. Nedenstaaende Tabel viser Eksportmængden og Priserne for disse tre saa vigtige Eksportvarer; til Sammenligning er taget Gennemsnittet for 1909—14*).

	Smør		Flæsk		Æg	
	Mill. kg	Kr. pr. kg	Mill. kg	Kr. pr. kg	Mill. Sn.	Kr. pr. kg
1909—14*) ..	95	2,08	147	0,97	27	1,20
1931	171,7	2,09	376,1	0,82	49	1,07
1932	157,8	1,78	389,8	0,75	55	1,01
1933	150,7	1,71	294,1	1,21	54	1,05
1934	149,8	1,61	223,3	1,56	56	1,03
1935	138,4	1,92	199,7	1,62	59	1,07
1936	146,2	2,07	176,3	1,70	70	1,08
1937	153	2,25	182	1,71	81	1,11
1938	158	2,30	179	1,75	78	1,17
1939**)	149	2,39	187	1,74	85	1,12

*) Eksportmængderne dog for 1914. **) Et foreløbigt Opgør.

Tabellen viser, at der stadig eksporteredes langt større Mængder end før Verdenskrigen; selv efter at Englænderne havde begrænset Flæskeeksporten, laa denne dog over 1914. Og naar undtages de to for det danske Landbrug saa sorte Aar 1931 og 32, laa Priserne ogsaa gennemsnitlig højere. Hvad Bønderne fik mindre for Smør og Æg langt mere end opvejedes af, hvad de fik mere for Flæsk. Ogsaa Hestepriiserne, der de to Aar laa noget under 1913, rettede sig ret snart. Kun Prisen paa Slagtekvæg holdt sig længe langt nede. 1932 kostede det ikke det halve af, hvad det kostede før Krigen. Men for Landbruget som Helhed spillede det mindre Rolle end de førnævnte Produkter.

Verdensmarkedets Priser paa Kunstgødning, Korn og andre Foderstoffer laa som Regel ikke over dem fra før 1914, og den danske Jords Afgrøder var vokset med ca. 30 pCt. siden dengang, uden at der brugtes tilsvarende større Mængder

Frederiksborg Slot

af Kunstgødning. Endelig kunde Bønderne nu producere meget mere af baade Smør, Flæsk og Æg med samme Foderenheder, end de kunde 1914.

Naar lige undtages de to svære Aar 1931 og 32, skulde der da tilsyneladende være gode Kaar for dem. Naar det tværtimod var Kriseaar, kunde det ikke skyldes Handelen med Udlandet.

Det var de økonomiske Byrder, der var bleven tungere: Man anslog 1913 samtlige Landejendommers Værdi med Besætning og Inventar til ca. 4500 Mill. Kr., og Pantegælden var da 1550 Mill. eller ca. 35 pCt. Men 1932 var de

Kronborg set fra Nordøst

tilsvarende Tal 5400, 3100 og 58 pCt. D. v. s. Prioriteterne var steget til det dobbelte, og da Rentefoden desuden var steget en Del, skulde Bønderne nu betale i Rente over 75 Mill. Kr. mere end 1913 eller adskillig mere end samtlige Ejendomsskatter.

Og Gælden var ret ulige fordelt. En Undersøgelse, der var foretaget 1926, viste, at 20 pCt. af Landbrugsejendommene kun havde en Prioritetsgæld af mellem 0 og 20 pCt. af Værdien, mens 33 pCt. af Gaardene og godt 40 pCt. af Husene havde over 60 pCt. Gæld af Panteværdien.

1926 laa Ejendomspriserne*) endnu godt $1\frac{1}{2}$ Gange saa højt som 1914; i de følgende Aar faldt de noget, men laa dog stadig godt 45 pCt. over Priserne 1914. I de 5 Aar til 1931 var omkring 25 pCt. af Ejendommene omsat. Og det er givet, at det særlig var Mænd, der havde haft Gaardene fra en Tid forud for 1914, som havde den lave Gæld, og at det ogsaa især var dem, der havde solgt Ejendomme. Det ligger da nær at tænke, at der nu var adskillig færre med den lave Gæld.

1931 var Gennemsnitsprisen paa 1 Td. Gaardhartkorn 15,386 Kr., 1932, da flere samstødende Forhold gjorde, at de fleste Bønder ikke turde haabe paa snarlig Opgang, var den 12,950 Kr. — en Tilbagegang paa ca. 16 pCt., hvilket betød, at en Mængde Bønder var insolvente.

Ogsaa Ejendomsskatterne var steget, i hvor høj Grad afhænger af, hvad man sammenligner med: 1901—02 var Landbrugets samlede Ejendomsskatter 19 Mill. Kr. 1931—32 var de 53,5, altsaa ca. $2\frac{3}{4}$ Gange saa høje. Men da Ejendomspriserne i samme Tid var steget til omkring det dobbelte, var den procentvise Stigning ikke særlig høj. — Sammenligner man derimod med 1914, var de steget til godt det dobbelte i Forhold til Ejendomspriserne; men der var et Fald paa ca. 25 pCt., sammenlignet med Højkonjunkturernes Ejendomsskatter i Begyndelsen af 20'erne.

Den Ejendomsskyld, man ved Skattelovene af 1903 havde afløst Hartkornskatterne med, ansattes for 5 Aar ad Gangen, saa det var umuligt, at den kunde følge de stærkt svingende Priser.

Men Prioriteringen lagde et langt haardere Tryk paa Bønderne, end Ejendomsskatterne gjorde, saa meget mere som disse altid til en vis Grad bundfælder sig i Ejendommenes Priser.

En Lettelse af dem — hvad man især krævede fra visse Sider — kunde let medføre, at Prioriteterne blev endnu højere. Og den lod sig ikke gennemføre

*) beregnet efter Gaardhartkorn.

uden en Skatteomlægning, saa der var al Sandsynlighed for, at kun det store Hartkorns Besiddere fik nogen Fordel deraf, mens de jævne Landmænd kun vilde opnaa højere Prioriteter og større økonomisk Tryk derved.

Hvad de øvrige personlige Skatter angik, da var de steget stærkt efter 1913. 1901—02 betalte de andre Samfundsklasser ca. 3 Gange saa meget i personlig Skat, som Bønderne gjorde, kort forud for Krigen omtrent 4 Gange, men 1931—32 9 Gange og 1932—33 10 Gange saa meget. Det kunde tyde paa, at Bønderne atter, alle Fremskridt og al Dygtighed til Trods, var ved at glide ned i Proletariatets Rækker.

Samtlige direkte Skatter beløb sig 1931—32 til godt 270 Mill. Kr., hvoraf Bønderne betalte godt $\frac{2}{7}$. Men da mange Skatteydere er i Stand til at overvælde de personlige Skatter: Købmanden i Form af højere Priser, Haandværksmesteren gennem større Betaling for Arbejdet o. s. v. — mens Bønderne maa rette sig efter Verdenspriserne, betalte disse sikkert indirekte mere af Skatterne.

Og dertil kom indirekte Skatter, især Toldskatter. De beløb sig til omtrent lige saa meget. Og den Del deraf, som hvilede paa Varer, der ogsaa frembragtes her i Landet, gjorde det muligt for visse Industrier at tage en højere Pris paa deres Fabrikata, hvad ikke mindst trykkede Landbruget.

Skatterne var mere end firedoblede siden 1913. For Landbrugerne mærkedes de mest som langt højere Priser paa det meste af, hvad de skulde købe, mens det, de skulde sælge, nu laa omkring ved de samme Priser som før Verdenskrigen.

Ogsaa Lønningerne var steget ret betydeligt; men det betød kun noget for det større Landbrug, og antagelig opvejedes det der fuldtud af den øgede Anvendelse af arbejdssparende Maskiner.

Det var da især Renterne og Skatterne, baade de direkte og de indirekte, der trykkede overalt, men i første Linje Landmændene, fordi de andre Samfundsklasser i høj Grad var i Stand til at overvælde deres Part.

Den Andel i Produktionen, som den arbejdende Del af Befolkningen forlods maatte yde til Kreditorerne, svækkede da i særlig Grad Bønderne, men idet deres Købekraft forringedes, blev øget Arbejdsløshed den næste Følge. Den mægtige Overkapitalisering af Bygninger, Fabriker o. a. medførte et højere Pristal, som atter nødvendiggjorde højere Lønninger og Understøttelser. En betydelig Skattenedsættelse lod sig da ikke gennemføre uden en Nedskrivning af falske Værdier og Gæld, saa det svarede til Verdensmarkedets Pristal.

FORELØBIGE FORANSTALTNINGER

Retsforbundet stillede Forslag om en Gældsafvikling, forbundet med en Grundskyld, som skulde hindre ny Prioritering af Jorden. Men de øvrige Partier vovede ikke at gaa med dertil, især ikke at røre ved den saakaldte Realkredit.

Noget maatte der imidlertid gøres, om ikke en stor Del af Landmændene skulde gaa fra Gaardene. Saa enedes Regeringspartierne 1931 med de Konservative om at stille 30 Mill. Kr. til Raadighed som Hjælp i Form af Skattelettelse for de mest forgældede Jordbrugere. Omtrent $\frac{2}{3}$ deraf dækkedes gennem Forhøjelse af Formue- og Indkomstskatter, en Del af Resten gennem Benzinafgift og en Afgift paa Frugt, der samtidig virkede som Toldbeskyttelse for danske Frugtplantager.

Da det viste sig, at de 30 Mill. Kr. ikke var nok til at sikre forgældede Bønders Forbliven ved Ejendommen, vedtog Rigsdagen 1932 en Henstandslov, der sikrede solvente Jordbrugere mod at blive sat fra Ejendommen af Kreditorerne. Venstre forsøgte ved denne Lejlighed at faa indført en Bestemmelse om, at Staten (Skatteyderne) skulde være Garant for Kreditorerne.

Tilskuds- saavel som Henstandsloven var kun tænkt som foreløbig Hjælp. Man vilde se, hvordan Forholdene artede sig paa vore Hovedmarkeder, inden man greb til mere omfattende Love.

Klokketaarnet, Faaborg. Herluf Lykke fot.

Men der tegnede Mulighederne for den danske Landbrugseksport sig meget mørkt:

Tyskland kæmpede med store økonomiske Vanskeligheder og søgte at overvinde dem ved en Toldpolitik, der nærmede sig Indførselsforbud.

Andre Lande begrænsede i høj Grad de Mængder, dansk Landbrug maatte eksportere til dem.

Men især saa det truende ud fra England, Landbrugets Hovedkunde: Der havde længe en konservativ Fløj krævet en økonomisk Politik, som ved Hjælp af en Toldunion skulde sammenknytte det engelske Imperium: England med Kolonier og Dominions (selvstyrende Forbundsstater). Nu fik denne Politik Tilslutning fra mange Arbejdere og Landmænd, der under Slagordet „buy british“ (køb engelsk) — svarende til det danske „Køb danske Varer“ — støttede en engelsk Selvforsyningspolitik.

Ved de saakaldte Ottawa-Aftaler*) 1932 enedes Politikere fra England og Dominions om, at der bl. a. skulde lægges Told paa dansk Smør, hvorimod Dominions kunde eksportere toldfrit til England, og om at begrænse den Flæskemængde, der kunde udføres fra andre Lande, ogsaa Danmark, til England.

VALUTACENTRALEN

Af Frygt for de Følger, vore Nabostaters Handelspolitik kunde faa for den danske Landbrugseksport, opgav Madsen Mygdal sin Frihandelspolitik og foreslog Regeringen at overtage Kontrollen med en Del Varegrupper, saa den kunde tilbyde en Stat at købe af disse Varer hos denne, mod at den til Gengæld aftog danske Landbrugsprodukter.

Regeringen benyttede Lejligheden til at faa gennemført en Lov om „Værn for den danske Valuta“, hvorefter den Valuta, Danske fik til Gode ved Salg til Udlandet, skulde overføres til Nationalbanken, og Danskes Køb i Udlandet

*) Efter den kanadiske By Ottawa, hvor de fandt Sted.

blev kontrolleret af en Valutacentrals Embedsmænd, som til en vis Grad bestemte, hvilke Varer, i hvor store Mængder, fra hvilket Land og af hvilke Importører de maatte indføres.

Staten havde dermed faaet Hals- og Haandsret over den danske Udenrigshandel; Stauning havde faaet sin Planøkonomi gennemført paa et stort Omraade.

Valutacentralens Embedsmænd fik foruden den Opgave, Madsen Mygdal havde tiltænkt den, flere andre: De skulde, som Lovens Titel lød, værne den danske Valuta, saa den kunde blive staaende i Pari, de skulde sikre dansk Erhvervsliv de nødvendige Raastoffer, og de skulde hjælpe til at bekæmpe Arbejdsløsheden ved at hindre eller formindske Import af Varer, der fremstilledes eller kunde fremstilles i Danmark.

Centralen blev snart den mest omstridte Institution i Landet. Det blev hævdet, at den kostede de danske Forbrugere 100—200 Mill. Kr. aarlig, bl. a. fordi den hindrede Handelens Folk i at købe, hvor Varerne var billigst. Dens Tilhængere indrømmede, at dette vel var sandt; men vi var nødt til at købe i de Lande, vi vilde sælge til, da Staterne forlangte, at vi hos dem skulde tage Varer for Varer, vi solgte til dem. — Men desuden skumledes der om, at den begunstigede visse Importører frem for andre, og klagedes over, at det Monopol, Importørerne fik, udnyttedes hensynsløst. I alt Fald blev de ofte af andre forgæves tilbudt store Summer for en Andel i deres Importret, og da en Del Varer blev overført til Friliste, faldt Prisen paa dem gennemsnitlig til henimod, ja endog til Tider under det halve.

Valutacentralens beskæftigelsesmæssige Betydning var især stærkt omstridt. Dens Tilhængere pegede paa, at ved Hjælp af den var mange flere Mennesker bleven beskæftiget ved Industrien end før. Men Modstanderne, især Landbrugs-erhvervenes Tillidsmænd, hævdede, at den hindrede deres Erhverv i at udnytte deres Eksportmuligheder fuldtud, og da Landbruget gav meget mere Arbejde

Torvet i Odense. Herluf Lykke fot.

pr. Værdienhed end Industrien, betød det øget Arbejdsløshed. Desuden gav den Beskyttelse, Industrien nød i Ly af Valutacentralen, Mulighed for, at den kunde lønne bedre end Landbruget, og derved trak den Arbejdskraften ind til Byerne, hvor der i Forvejen var stor Arbejdsløshed, mens der nu blev Mangel paa Arbejdskraft ved Landbruget. De højere Varepriser, som blev en Følge af, at Industrien ikke behøvede at konkurrere med Udlandets, gav ringere Købekraft og mere Arbejdsløshed.

Ogsaa Valutacentralens Betydning for Samhandel med Udlandet var omstridt. Endnu før Loven var vedtaget, erklærede Retsstatsmanden, Folketingsmand Hans Hansen, Rørby, at den vilde blive brugt af de andre Stater imod Danmark, og senere skrev den bekendte Nationaløkonom Jørgen Petersen, at den havde vist sig at være „et tveægget Sværd, idet Udlandet i stigende Omfang benyttede Kendskabet til dette Instrument til at kræve Import af Færdigvarer som Kompensation for en Eksport — — og Problemet er nu nærmest, hvorledes man atter kan komme af med det, idet Udlandet formentlig vil stille Krav, der kun kan opfyldes ved dets Opretholdelse.“ — Ogsaa Madsen Mygdal syntes at være bleven betænkelig ved den. Naar det hævdedes, at den var nødvendig for Afslutning af Handelstraktater med Udlandet, erklærede han dertil: „Alle andre Lande maa ogsaa slutte Handelstraktater, og de kan meget vel holde dem uden at have en Valutacentral.“

De politiske Partiers Stilling til den var meget forskellig: Regeringspartierne

holdt hele Tiden paa den, selv om der ofte lød Erklæringer – især fra Radikale – om, at den ikke skulde opretholdes en Dag længere, end det var nødvendigt. Retsforbundet stemte hver Gang imod den. Ved Valget 1935 krævede de Konservative den afløst af Told; men alligevel hjalp de kort Tid efter til at forlænge Loven om den. Venstre syntes meget uklar; ofte udtalte baade Partiets Blade og Talere sig, som om de vilde have den pure afskaffet, til andre Tider holdt de paa at bevare det „Hjørne“ af den, som Madsen Mygdal oprindeligt foreslog. Enkelte af Partiets Medlemmer stemte imod at indføre den, og mange af dem undlod at stemme. Ogsaa „Det frie Folkeparti“ – senere „Bondepartiet“ – stod uklart, oprindeligt stemte dets Formand, Vald. Thomsen, mod den, senere syntes det at ville bevare den.

Befolkningens Stilling til den kom aldrig klart til Udtryk, da de tre Valg efter 1931 ogsaa drejede sig om flere andre Spørgsmaal. Men tilsyneladende betragtede de fleste den som et Onde, der vel nok maatte være nødvendigt, siden saa mange kloge Folk sagde god for den.

J. A. K. og L. S.

De vanskelige Tider for Landbruget skabte stor Utilfredshed blandt Bønderne, især blandt dem, der havde oplevet Krigstidens og de første Efterkrigs-aars Gullaschperiode og derfor havde særlig vanskeligt ved at indstille sig – ogsaa ofte at klare sig – under de ændrede Forhold. Og Valutacentralens Begunstigelse af Industrien og Importørerne gav Utilfredsheden øget Næring.

Blandt de Bevægelser, der fremstod som Følge deraf, vandt især J. A. K. (Jord, Arbejde og Kapital) og L. S. (Landbrugernes Sammenslutning) stærk Tilslutning.

Skaberen af J. A. K.-Bevægelsen, Landinspektør K. E. Kristiansen, hævdede, at Pengesystemet var den væsentligste Aarsag til Krisen: Pengene beherskede Produktionen i Stedet for, som det bør være deres Opgave, at tjene den. Man

skulde nu opnaa dette ved at udstede rentefri Penge, sikrede ved faste Værdier som Jord, Bygninger o. lign. „Selve Pengeværdien skulde stabiliseres ved at knyttes til Produktionen i videste Forstand (Prisniveauet), og naar Samfundet saaledes havde frigjort sig for den private Pengerente ved at finansiere sig selv, vilde en *Grundrente*, der skulde svares af al Grundværdi, naturligt indgaa i Samfundets Kasse.“ (K. E. Kristiansen.)

Kort før J. A. K.-Idéen blev fremsat, havde Nationalbanken ved Lov faaet Eneret paa at udstede Penge. Men endnu før denne Lov traadte i Kraft, havde man begyndt at udstede J. A. K.-Pengesedler, og Bevægelsen fik stor Udbredelse i visse Egne. Tilhængerne krævede nu Frihed til at udstede de saakaldte Andelspenge; men Regering og Rigsdag vilde ikke ophæve Nationalbankens Monopol, og J. A. K.-Tilhængerne fik ikke Lov at vise, om de ad denne Vej mægtede at afskaffe Renteaaget. — Bevægelsen lod sig dog ikke af den Grund knuse, men søgte ved andre Midler at naa det samme Maal.

L. S. havde ikke noget udformet Program. I Modsætning til J. A. K.s Arbejde paa at afskaffe Renten gik Bevægelsen nærmest ud paa, at Lovgivningsmagten skulde sikre Landbrugets Rentabilitet, uden det dog var klart, hvad der lagdes ind i Ordet. Naar der saaledes krævedes, at Kornavl og Smørproduktion skulde være rentabelt, maatte Meningen vel være en anden, da det vanskeligt lader sig paavise, hvor meget af Landbrugskapitalen der er bundet i en enkelt af dets Erhvervsgrøene, og derfor ogsaa i hvor høj Grad denne Del forrentes. Og naar man ofte krævede en Nedsættelse af Renten af den i Landbruget indestaaende Kapital, maatte dette betyde, at man saa vilde nøjes med en tilsvarende lavere Rentabilitet, hvad vistnok ikke var Meningen.

L. S. vilde især naa sit Maal ved Fagforeningsmetoder fremfor ad politisk Vej. Man søgte derfor først at faa Magten i de store Landbrugsorganisationer: Landboforeninger, Slagterier, Mejerier o. s. v., og et af de Kampmidler, man

Tilvenstre: Gaardejer Knud Bach. Tilhøjre: Landinspektør E. Kristiansen

oftest pegede paa, var Produktionsstrejke: at nægte den øvrige Befolkning de nødvendige Fødemidler, hvis man ikke sikredes den krævede Pris! — Ved et stort Bondestævne i Aarhus 1939 erklærede endvidere Bevægelsens Formand, Gaardejer Knud Bach, at han vilde nægte at betale sine Ejendomsskatter, om Kravene ikke blev opfyldt.

Bevægelsen har faaet betydelig Tilslutning, mest dog blandt det større Landbrugs Udøvere. Husmandsstanden har som Helhed stillet sig ret skeptisk. Hidtil har Husmændene i Reglen overladt Ledelsen af Andelsorganisationerne til Gaardmænd og Proprietærer; men der har ofte lydt Røster om, at skal disse Organisationer gøres til Kamporganisationer, maa de vælge deres egne Mænd ind i dem.

Fra L. S.s Side har det stadig lydt, at det var en Organisation for alle Landmænd. Adskilligt kan tyde paa, at Bevægelsen tværtimod kan komme til at drive en Kile ind mellem det større og det mindre Landbrug.

En J. A. K. Pengeseddel

Det blev ofte betonet af L. S.'erne, at Bevægelsen stod uden for Partierne. Men ikke længe efter, at den var stiftet, brød nogle Folketingsmænd ud af Venstre og dannede et nyt Parti, „Det frie Folkeparti“, i nær Tilslutning til L. S. Ved Folketingsvalget 1935 fik det 4 Mand valgt. Kort før Valget 1939 ændrede det Navn til „Bondepartiet“, og det var almindelig ventet, at det vilde være gaaet betydeligt frem; men tværtimod mistede det da et Mandat.

KANSLERGADEFORLIGET

I September 1931 saa Englænderne sig nødsaget til at løse deres Penge fra Guldet. Det vilde medføre Vanskeligheder for vor Handelsforbindelse med denne Hovedkunde, om vi ikke fulgte efter, og man opgav nu den „ærlige Krone“ – som forøvrigt havde vakt stor Forbitrelse i Landbokredse – og knyttede Kronen til Sterlingen, saa den skulde beholde samme Værdi i Forhold til denne.

Man haabede, det skulde medføre højere Priser paa Landbrugsprodukterne.

En J. A. K. Pengeseddel

Og Svinepriserne steg ogsaa en Del; men Smørret laa vedvarende lavt, og Kødpriserne var stadig den rene Elendighed.

At fortsætte med Tilskudspolitikken lod sig ikke gøre. Men hvad saa? — Da enedes Hovedbestyrelserne for Husmandsforeningerne og Landboforeningerne i Januar 1933 om en Fællesudtalelse, hvori der krævedes:

- 1) En betydelig Kronesænkning i Forhold til Sterlingen,
- 2) en Rentelettelse paa ca. 80 Mill. Kr. og
- 3) en Lettelse i Ejendomsskatterne med ca. $\frac{1}{3}$, d. v. s. omkring 20 Mill. Kr.

Det sidste Krav gik Husmandsorganisationerne kun med til, mod at Lettelsen overvejende skulde falde paa Bygningerne, og at de fremtidige Ejendomsskatter skulde nærme sig Grundskyldsprincippet og falde og stige med Konjunkturerne.

Det Krav om en kunstig Prisstigning paa Landbrugets Hjemmemarked, der havde lydt fra anden Side, gik begge Organisationer kraftigt imod: det vilde ikke betyde stort for Landbruget, men derimod kunstigt holde Pristallet oppe.

Ved det saakaldte Kanslergadeforlig enedes Regeringen kort efter med Venstre om en Nyordning væsentlig paa Grundlag af denne Udtalelse:

Nationalbanken skulde fremtidig holde Kronen i en Kurs af 22,40—22,50 i Forhold til Sterlingen (Normalkurs 1 £ = 18,16 Kr.). — Det betød faktisk en Gældsnedskrivning paa over 20 pCt., og det medførte da ogsaa en ikke ubetydelig Prisstigning, men langt fra nok til, at Landbrugerne kunde faa en rimelig Løn, naar Renter og Skatter var betalt.

Ejendomsskatternes Lettelse betød kun noget for det større Landbrug, da Dækningsskatterne, bl. a. større Sukkerafgift og stærkt øget Kaffetold, tog lige saa meget paa en middelstor Gaard og mere paa et Husmandsbrug, end Skattelettelsen gav.

For at lette Renten blev det fastsat, at Indlaansrenten normalt kun maatte være 3 eller $3\frac{1}{2}$ pCt., og Nationalbanken opkøbte en Tid Obligationer i stor Stil. Man haabede derved at fremkalde saa stor Efterspørgsel efter dem, at f. Eks. 4 pCt.s skulde nærme sig Pari og $4\frac{1}{2}$ og 5 pCt. derved kunde konverteres (ombyttes) med disse. Men den naturlige Betingelse: let Adgang for de producerende til at skaffe sig Egenkapital, og god Sikkerhed for Pengeanbringelse — var ikke til Stede. Folk, der ejede Penge, var bange for at anbringe dem paa lang Frist. Kun en lille Del af Landmændene fik konverteret, som Helhed mislykkedes Forsøget. Det gav kun Partierne rig Lejlighed til at skændes om, hvem der var Skyld i, at det ikke lykkedes.

Ved Kriseforliget vedtoges en Fornyelse og Ændring af den saakaldte Husmandslov. Den Jord, Staten ejede eller var kommen i Besiddelse af 1919, var nu i alt væsentligt udstykket, og Regeringen ønskede Bemyndigelse til at opkøbe Jord til Husmandsbrug. Men medens den ønskede at fortsætte Udstykningen efter 1919-Princippet (Side 272 ff.), var Venstre, der dengang havde godkendt dette Princip, nu Modstander deraf og krævede, at Husmændene ikke blot ved Overtagelse maatte vælge mellem, om de vilde købe Jorden eller overtage den

Kanslergadeforliget. Satire af Jensenius

gratis mod at svare en aarlig Jordafgift, stigende og faldende med Konjunkturerne; men tillige, at de ogsaa siden kunde forlange at gaa over fra den ene Form til den anden, hvad Regeringen var imod, bl. a. fordi det antagelig vilde medføre, at mange Husmænd i Opgangstider vilde kræve den ældste Form for at stryge Gevinsten ved Prisstigningen, mens de i nedadgaaende Tider valgte 1919-Princippet og lod Staten bære Tabet.

Loven af 1933 gav Overtageren Ret til at vælge mellem de to Former og til at vælge mellem, om han vilde svare Renterne til Staten med en bestemt Pengesum eller faldende og stigende med Konjunkturerne, en Ret, de øvrige Stats-husmænd i Forvejen havde faaet.

Ejendommene kunde gøres noget større, da det saa ud til, at Bønderne nu væsentlig vilde blive henvist til at omsætte egen Avl. Desuden udvidedes Loven til ogsaa at gælde for Oprettelse af Gartnerier, Frugtplantager og Hjem med Haver.

ORDNINGER

Kort forud for Folketingsvalget 1932 forelagde Regeringen Forslag om Toldforhøjelse for en Mængde Varer, f. Eks. Fodtøj, Glasvarer, Jernrør m. m.; men ogsaa Told paa Landbrugs- og Havebrugsartikler: Faar, Lam, Fjerkræ, Kartoffelmel, Agurker, Løg, Blomkaal m. m.. — Toldforhøjelsen var saa stor, at den virkede mere som Beskyttelses- end som Finanstold.

Forslaget lagde Grunden til et nøjere Samarbejde mellem Social-Demokratiet og de Konservative. De Radikale tog næppe mod det med Glæde, men forsvarede det med, at det var et nødvendigt Led i Dagens Gerning. Venstre gik imod og begrundede sin Modstand med, at det gav meget mere til Industrien end til Landbruget. Kun Retsforbundet gik blankt imod. — Fra L. S. lød nu højlydt Krav om Told paa Landbrugsvarer.

Toldbeskyttelsespartierne gik stærkt frem ved Valget, især paa Venstres Bekostning. Retsforbundets Fremgang kunde langtfra afbøde Venstres Tilbagegang.

Vælgerne havde vist, at de ønskede at prøve Toldens og Fordyrelsens Vej.

Allerede i Februar 1932 var Regeringspartierne enedes med de Konservative om en Sukkerordning. Sukkerfabrikerne havde hidtil tjent mægtigt i Ly af Toldbeskyttelse, man var nu kommen ud for en skarp Konkurrence med Rørsukkeret. De fik nu Monopol paa at forsyne Danskerne med Sukker, og der blev sikret Kapitalen en fast Rente og Roedyrkerne en bestemt Pris for Roerne.

Denne Gang gik Venstre imod, men de følgende Ordninger blev i Reglen vedtaget med de fire saakaldte store Partiers Stemmer imod Retsforbundets.

For at hæve Kødprisen gik man samme Vej, som man ellers fordømte andre Lande haardt for: man ødelagde store Mængder af Produktet. I Løbet af faa Aar destrueredes omkring $\frac{1}{4}$ Mill. Stk. voksent Hornkvæg, hvoraf det meste var 1. Klasses. Staten ydede betydelige Tilskud dertil, og ligeledes skaffedes en Del Penge ved en Slagteafgift paa Kalve.

Jens Holdgaard, Formand for de danske Husmandsforeninger

Der lagdes en høj Told paa Kartoffelmel, og Staten gav Koncession og Laan til Oprettelse af 6 Kartoffelmelsfabriker, hvor der sikredes Leverandørerne en fast Pris.

En Tid var der lagt en Afgift paa Margarine, som sammen med andre Midler skulde sikre en Overpris paa Smør. Denne Afgift vakte dog saa stor Forbitrelse, især i Arbejderkredse, at man maatte gaa bort fra den. Men der sikredes saa en Pris af 2,60 Kr. pr. kg Smør paa det hjemlige Marked.

England havde begrænset Flæskemængden, der maatte sendes derover, men havde til Gengæld sikret en Pris, der laa betydeligt over Produktionsomkostningerne. Man satte nu samme Pris for det indenlandske Marked og fastsatte, hvor mange Svin hver enkelt Landmand maatte producere til Salg, idet han fik udleveret Kort dertil. Hidtil havde det især været de mindste Brug, der producerede Flæsk, og det var dem, der havde taget Tabet, saavel som det var dem, Danskerne kunde takke for, at vi fik Lov til at levere saa mange Svin til England, idet de enkelte Lande fik Andel deri, efter hvad de havde leveret før Ordningen. — Men nu meldte de store Landbrug sig og krævede deres Andel af Svinekortene. Der opstod stærk Strid om Kortfordelingen, og tilsidst enedes Parternes Forhandlingsledere om en Ordning, hvorefter Husmændene skulde have forholdsvis de fleste Svinekort, mod at der sikredes det store Brug en Pris for Kornet, der laa et Stykke over Verdensmarkedets. — Denne Kornordning var maaske nok en Del paavirket af et stort Bondetog, som L. S. havde arrangeret til København i Juli 1935, og hvor der netop krævedes Kornfordyrelse.

En anden Lov sikrede forgældede Bønders Forbliven ved Ejendommene, idet de kunde forlange Henstand med Renterne; men disse blev i saa Fald lagt til Gælden.

Endelig kunde en ikke alt for haardt forgældet Bonde søge Akkord og Sanering, saa han fik sin Gæld nedsat til „kun“ at være 10 pCt. over Ejendommens Panteværdi (dens Værdi med Bygninger, Besætning og Redskaber).

Ordningerne m. m. muliggjorde det for de mest forgældede Bønder at blive ved Ejendommene, men i Reglen heller ikke mere.

Desuden undgik man den Nedskrivning af Ejendomspriser og Prioriteter, som fandt saa voldsomt Sted under Krisen 1818–30 og i mindre Grad i 80'ernes og 90'ernes Krise. Tværtimod skete der nogen Opgang i Aarene efter 1931–32. Ejendomspriserne viste, trods Landbrugernes stadige Klager, en opadgaaende Tendens, skønt de offentliggjorte Regnskaber tydede paa, at Reparationer og Nyanskaffelse laa under det normale. Og Gælden voksede stadig; hvor meget lader sig vanskeligt afgøre, da flere Forhold maa tages i Betragtning. Men Det landøkonomiske Driftsbureaus Beretninger viser med Tydelighed, at selv i de bedste Aar kunde en Landmand med Gæld til Skorstenene vanskelig undgaa at stifte ny Gæld, hvad saa i mindre gode Aar, eller hvis Uheld – Mund- og Klovsyge, Kalvekastning el. lign. – indtraf?

I det gode Aar 1937–38 gav*)

et Husmandssted gennemsnitlig	1331 Kr. i Løn
et Gaardmandsbrug (10–50 ha) gennemsnitlig	2188 – - –
en Storgaard (over 50 ha) gennemsnitlig.....	1933 – - –

Aaret før, da Avlen var mindre, var de tilsvarende Tal 1036, 1136 og ÷ 740 Kr. For at give Normalløn, burde de efter Driftsbureauets Beregninger have været henholdsvis 1901, 3315 og 5224 Kr.

I Reglen plejer Landbrugerne at stifte Gælden i de opadgaaende Tider, især som Følge af Ejerskifte, og afvikle den i nedadgaaende, da der ved Amortisering afbetales mere, end der stiftes ny Gæld ved Ejerskifte. Men da det blev almindeligt, at de mest gældbetyngede i Stedet fik Renten skrevet til Gælden, steg denne i Stedet for at falde.

Ordningerne hindrede da den Nedskrivning, som maatte ske, før Krisen

*) En foreløbig Oversigt i „Dansk Landbrug“.

Landarbejderbolig i Jylland, opført efter Loven af 1933

kunde lindres, og lagde derved Vanskelighederne over paa den næste Slægt.

Deres økonomiske Virkning var for øvrigt meget forskellig: Kartoffelmelsordningen gav i Reglen nogle af de Bønder, der boede nærmest Fabrikerne, en lille For-

del; men til Trods for, at Kartoffelmelets Pris laa næsten dobbelt saa højt som Verdensmarkedets, kunde Kartofflerne ofte omtrent udbringes i det samme som Fodermiddel som ved at sælges til en Fabrik. — Smørordningen gjaldt kun det hjemlige Salg og forhøjede Smørret med højt regnet 5–10 Øre pr. kg.

Flæskeordningen betød mere, fordi vort Hovedmarked, England, gav en høj, kunstig Overpris paa Flæsket. Storbrugerne klagede over, at Husmændene blev favoriserede, da de fik Ret til at levere forholdsvis flest Svin, hvad ogsaa var rigtigt; men de leverede dog forholdsvis færre end før Ordningen, og deres Drift havde gennem en Aarrække, i Modsætning til Storbrugets, i høj Grad været baseret paa Flæskeproduktion.

For at bevare Fortrinsret for Husmændene angaaende Svinekort var deres Ledere gaaet ind paa, at der blev lagt en Told paa Korn og fastsat Priser derpaa, som laa gennemsnitlig omtrent 5 Kr. pr. 100 kg over Verdensmarkedet. Storbønderne havde nu opnaaet, hvad de forgæves havde forsøgt i Estrups Tid.

Kornordningen betød ikke stort for det middelstore Gaardmandsbrug, hvor der som Regel hverken købtes eller solgtes stort af Korn. For Godsejerne betød det selvsagt en stor Fordel. Ifølge Landøkonomisk Driftsbureau gav gældfrie Ejendomme over 50 ha gennemsnitlig i Tiden 1928–29 til 1932–33 103 Kr. pr. ha i Forrentning, Arbejds- og Driftslederløn. I Tiden 1933–34 til 1937–38 gav de 111 Kr. pr. ha.

Husmændene fik til Gengæld for Prisstigningen Tilskud af en Kornpulje; men alligevel blev Ordningen dyr for dem, især hvis de drev større Hønseri ved Siden af; og de Husmandsbrug, som havde opgivet Regnskab til Landøkonomisk Driftsbureau, omsatte gennemsnitlig omkring halvt saa meget i deres Hønseri som i deres Svinesti. For en gældfri Ejendom havde en Husmand i Forrentning, Arbejds- og Driftslederløn gennemsnitlig 404 Kr. pr. ha i Tiden 1928—29 til 1932—33, men 371 Kr. i Tiden 1933—34 til 1937—38.

Efter Statistik over Skatterne havde

	1931	1936
Godsejerne gennemsnitlig	7,880 Kr.	10,268 Kr.
Gaardmænd —	2,052 —	2,349 —
Husmænd —	1,268 —	1,319 —

i skattepligtig Indtægt.

De fleste af de Rigsdagsmænd, der stemte for Ordningerne, var enige om, at de var et nødvendigt Onde, som maatte afvikles, saa snart det lod sig gøre.

Spørgsmaalet var imidlertid, om ikke selve Ordningerne opretholdt og forværrede de Forhold, som man mente nødvendiggjorde dem. Det er allerede paavist, at den overvejende Aarsag til Krisen var den mægtige Gælds- og Skattebyrde. Men Gælden var i alt Fald vokset stærkere end Værdierne; desuden var disse i væsentlig Grad øgede paa Grund af Ordningerne og maatte altsaa nedskrives, naar Ordningerne afskaffedes. Og Skatterne var voksede fra omkring 700 Mill. Kr. i 1932 til næsten 1000 Mill. Kr. 1938. De var nu 5—6 Gange saa høje som 1913, en Stigning, som bl. a. dels skyldtes de prishævende Foranstaltninger, som jo medførte højere Lønninger og Understøttelser, og dels Tilskud af forskellig Art til Landbruget.

Ordningerne havde desuden flere Sidevirkninger; saaledes medførte Kornordningen, at Kornproduktionen blev meget mere lønnende i Forhold til de mere arbejdskrævende Roe- og Kartoffelafgrøder. Og da Kornavl særlig pas-

*Hauch, Formand for de danske
Landboforeninger*

sede for de store Brug, Roe- og Kartoffeldyrkning bedre for de smaa, modvirkede Kornordningen Udstykning — hvad den tillige gjorde ved at fordyre Jorden. Deraf fulgte ikke blot mindre Arbejde til Haandværkere; men Husmandsbruget gav godt dobbelt saa stort Arbejdervederlag pr. ha som Storbruget: 359 mod 170 Kr. i Regnskabsaaet 1936—37, saa Bevaringen af Storbrug gav øget Arbejdsløshed.

Landbrugets økonomiske Udvikling siden 1930—31 belyses for flere Forholds Vedkommende bedst ved nedenstaaende Tabel, hvor der er gaaet ud fra Indekstallet 100 som Gennemsnitspris for 1909—14, beregnet efter Landøkonomisk Driftsbureau. (For 1937—38 dog kun et foreløbigt Ægør, da de endelige Tal ikke foreligger.)

	1909—14	1930—31	1931—32	1936—37	1937—38
Husdyrprodukter	100	99	77	118	128
Planteprodukter	100	99	79	127	121
Foderstoffer	100	91	83	131	131
Kunstgødning	100	93	81	93	97
Bygningsomkostninger	100	181	177	185	200
Maskiner og Redskaber...	100	149	148	176	184
Pengeløn:					
Karle	100	182	171	205	228
Daglejere	100	189	175	212	

Stigningen for de fire førstnævnte Artiklers Vedkommende skyldtes dels Kroens lavere Guldværdi, dels en almindelig Prisopgang paa Verdensmarkedet. Naar Bygningsomkostningerne og Maskiner og Redskaber havde et saa langt

højere Pristal, var det ikke mindst paa Grund af Renternes og Skatternes indirekte Virkning paa Pristallet. Pristallet for Maskiner og Redskaber burde faktisk have ligget under Landbrugsprodukternes, da Industrien havde langt større

Fra et Møde i Landbrugsraadet

Fordel af de tekniske Fremskridt end Landbruget. — De store Bygningsomkostninger modvirkede selvfølgelig i særlig Grad Oprettelsen af ny Landbrug.

Særlig bemærkelsesværdig var den stærke Stigning i Lønnen til Bøndernes Medhjælpere, ogsaa i Kriseaarene. (Driftsbureauets foreløbige Opgør havde ikke Daglejernes Løn med; men Stigningen har vel nok været omtrent som for Tjenestekarlene.) En væsentlig Grund dertil har sikkert været, at Industrien var i Stand til at give stor Løn; det fristede, og selv om Faren for Arbejdsløshed særlig truede i Byerne, havde man jo i værste Fald Arbejdsløhedskasserne at ty til.

Man saa da det Særsyn, at trods den store Arbejdsløshed var der Mangel paa Arbejdskraft til Landbruget, hvad der tvang Lønnen i Vejret.

Det var desuden blevet almindeligt, at Landarbejderne organiserede sig og nægtede at arbejde under en fastsat, og forøvrigt meget rimelig Løn. For Resten var Fremgangen fra 1931—32 til 1936—37 ikke saa stor, som den synes, da der til de ca. 21 pCt.s Stigning i Løn svarede ca. 17 pCt. Stigning i Fødevarernes Pris. Og Lønkravet gjorde, at Bønderne altid lod et eller andet Arbejde ugjort, hvis det ikke kunde betale sig at lade det udføre til den krævede Løn, hvad der medførte, at Arbejdsløsheden blev noget større.

Den højere Løn for Tjenestekarle gjorde det muligt for disse at lægge mere til Side at begynde med. Spørgsmaalet var blot, om Prisstigningerne ikke slugte hele Opsparingen, i det mindste syntes det mere vanskeligt end nogen Sinde at oprette eget Hjem ved Hjælp af opsparede Midler. — Den stadige Klage fra Bøndernes Side gjorde vel ogsaa mange ængstelige for at begynde og drev dem ind til Byerne.

Men kunde Landbruget ogsaa svare til Lønstigningen?

En Undersøgelse af Driftsbureauet tydede paa, at det svarede sig for de bedst drevne Brug at anvende rigelig Arbejdskraft, men ikke for de jævnt drevne, som derfor dreves over til mere ekstensiv Drift, hvad bl. a. Kornordningen i Forvejen fristede til.

Saa længe Staterne i overvejende Grad bestemte Mængderne af Ind- og Udførsel og tillige ofte Priserne, lod den saakaldte Planøkonomis Følger sig vanskeligt bedømme. Foreløbig nød det danske Landbrug Fordel af den Kaprustning, der fandt Sted i vore Nabolande og fremkaldte en kunstig Mangel paa Levnedsmidler.

Men hvis Krigsangsten og dermed Rustningsgalskaben nu blev afløst af den Fredsvilje, som tydeligt nok levede i den jævne Befolkning, og som den naturlige Følge deraf fri Samhandel afløste Statsindblandingen?

Vilde det danske Landbrug da kunne slæbe paa de mægtige Renter og Skatter? Vilde det f. Eks. kunne opretholde en Kornpris, der laa ca. 1½ Gange saa højt som Verdensmarkedets, og endda kunne klare sig i Konkurrencen? — Ja, vilde det som i 80'erne og 90'erne vove sig ud i Konkurrencens skarpe, friske Vind eller i Stedet krybe i Ly under Statens beskyttende Vinger og — i Lighed med, hvad der var sket med andre Nationer — derved miste den Plads paa Verdensmarkedet, dets Fædre gennem haardt og dygtigt Arbejde havde skaffet sig?

Afgrøderne bugnede som aldrig før paa den danske Jord. — „Det er da godt, det e't er Vorherres Skyld,“ udtalte en vestjysk Bonde, da man drøftede Krisen — i Stalde stod Dyr, hvis Ydeevne overgik, hvad Forfædrene i deres vilde Fantasi vilde have tænkt sig muligt; de danske Landbrugsprodukter nød stor Anseelse overalt paa Verdensmarkederne, hvor de fandtes. — Og dog maatte de danske Bønder gaa Tiggergang til Staten!

Deres økonomiske Kaar mindede — al Dygtighed til Trods — om Tiden før 1788, blot at Stat og Kapital havde afløst Jorddrotterne. Nu var det dem, der fratog Bonden det meste af hans retmæssige Arbejdsindtægt, men saa til Gengæld holdt ham oppe ved Hjælp af Laan og Tilskud.

Hvordan saa Bønderne nu selv paa det?

L. S. krævede højlydt, at den øvrige Del af Befolkningen skulde bære Vanskelighederne, dels som Skatteydere, dels som Forbrugere. Men hvor mange havde de bag sig? Det lod sig umuligt paavise. Saa meget var i alt Fald sikkert, at Ordningspolitikken ikke var populær mellem Bønderne. Akkordloven kaldtes ofte for Kjæltringloven, idet man vilde paastaa, at den var bleven brugt af adskillige Bønder til at frigøre sig for retmæssig Gæld, som de kunde betale. Og det var en offentlig Hemmelighed, at de fleste Bønder overtraadte Loven om Flæskeordning, og det uden at gøre sig Skrupler derover.

Men en radikal Ændring af Forholdene ligger ikke for danske Bønder; det var vel nok en væsentlig Grund til Retsforbundets Tilbagegang ved Folketingsvalget 1939, selv om ogsaa andre Forhold spillede ind. Naar Bondepartiet, der særlig krævede Statsindgreb og Statsregulering, ogsaa gik betydelig tilbage, var

Svinekort (Prisen paa disse kunde variere fra 5–80 Kr.)

det sikkert en Afvisning af disse Veje. Og naar ikke blot de Konservative, men især Social-Demokratiet, havde stærk Tilbagegang, mens de Radikale og Venstre gik frem, var det sikkert Udtryk for, at Vælgerne i stigende Antal krævede en gradvis Afvikling af Ordnings- og Statsreguleringspolitiken.

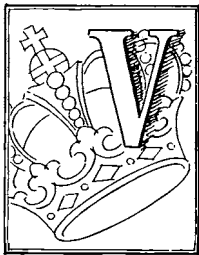
Det var Fædrenes Aand fra 80'erne og 90'erne, der begyndte at vaagne hos Bønderne.

NORDSLESVIG EFTER GENFORENINGEN

*Kongens Mode
ved Krusaa
med de danske
Flensborgere,
efter Fotografi
(C. Henriksen)*

De økonomiske Forhold

Verdenskrigen ramte Nordslesvig – som det øvrige Tyskland – overordentlig haardt. Ca. 6000 faldt, et større Tab for denne ene Landsdel end Danmarks samlede Tab 1864. Og mange var Invalider for Livstid.

Men for Bønderne syntes det at være en i økonomisk Henseende god Tid. Skønt Ejendommene maatte passes af Kvinder, af ældre Mænd eller unge under den værnepligtige Alder, saa fyldtes Tegnebøgerne, og Indskudene i Banker og Sparekasser øgedes betydeligt. Men det skete ved, at Jorjerne udpintes, Besætningerne formindskedes, og Bygninger og Redskaber ikke blev fornyet. – Da Freden sluttedes, var baade Veje og offentlige Bygninger desuden i en sørgelig Forfatning.

Afstemningen viste overalt i Sønderjylland, som andre Steder, at de nationale Følelser var stærkere end de økonomiske Interesser. Og Grænsen blev trukket i Overensstemmelse dermed.

Den kongelige Livgarde marcherer over Pontonbroen fra Als til Dybbøl 11. Juli 1920

Kongefamiliens Ankomst med „Dannebrog“ til Sønderborg 11. Juli 1920

Genforeningen gav mange Vanskeligheder at overvinde og Opgaver at løse.

En af de første skyldtes den tyske Markmisère. I December 1918 stod Marken endnu i en Kurs af ca. 50, maalt i Guld, Aaret efter var den efter en Del Svingninger nede i 9, Aaret efter i 6. Ved Genforeningen i 7,5 – 1921 i 2, og derefter raslede den ned med saadan en Fart, at der i December 1923 skulde 1,000,000,000,000 Papirmark til 1 Guldmark.

Det var i Førstningen en udbredt Mening blandt Nordslesvigere, at Tyskerne nok skulde faa Orden paa Marken, og derfor gjaldt det om, da den nu var nede, at faa sin Markgæld omsat i Kroner. Det skete for manges Vedkommende i en Tid, da man kunde udbetale ca. 3 Mark med 1 Krone.

Og det var selvfølgelig en stor Fordel for en Landmand, om han kunde udbetale en Gæld paa 60,000 Mark, som var ca. 54,000 Kr. værd, da den stiftedes, med ca. 20,000 Kr. Men den ny Gæld skulde, indtil Genforeningen fandt Sted, forrentes med Kroner, mens Indtægten var i Mark, og det kunde ofte tage det meste af Fordelen.

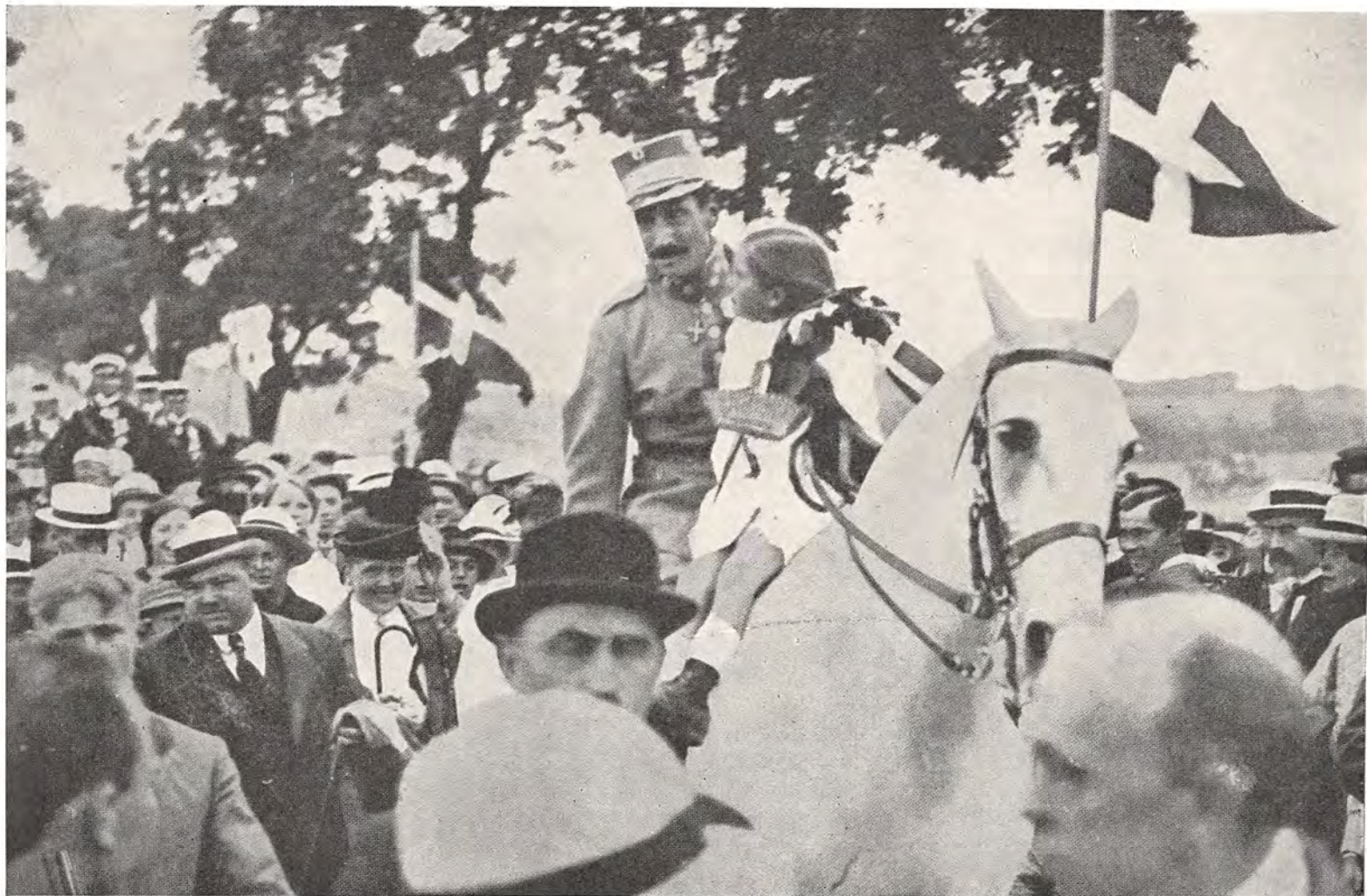
De fleste Bønder havde desuden sat de Penge, de i Krigstiden fik tilovers, i Sparekasser eller Banker i Stedet for at bruge dem til at afbetale Prioritetsgæld med. De skulde saa bruges til atter at bringe Ejendommen i fuld Drift. Nu svandt de ind til ingenting.

Den danske Stat erstattede Smaasparerne helt eller delvis deres Tab: fuld Erstatning for de første 5000 Mark, aftagende for de følgende, højst 25,000 Kr. for Familieforsørgere, $\frac{2}{3}$ deraf for andre.

Men da Bønderne tilsyneladende havde tjent ved den lave Markkurs, fik kun faa af dem Erstatning.

Nordslesvig var faktisk tømt for baade Kapitalværdier og for Penge, og det, man fik fra det gamle Land, dækkede langt fra Tabet, selv om det var betydelige Beløb. Valutareguleringen alene kostede den danske Stat 63 Mill. Kr.

Bønderne maatte under disse Forhold ikke blot have Driften sat op paa den

Kongen rider over Grænsen

Kongen modtager det gamle Dannebrogslag 11. Juli 1920, efter Fotograf (C. Henriksen)

gamle Højde; men de maatte samtidig omlægge den med danske Forhold for Øje.

Hidtil havde de levet i Ly af de tyske Toldmure; Ejendommene var gennemgaaende store, og der var Mangel paa Arbejdskraft; følgelig var Driften meget ekstensiv. Paa den fede Jord i den østlige Del drev man overvejende Kornavl, i de vestlige Marskegne Studedefning, og i den midterste Del Opdræt til Fedningen. Flæsk og Æg producerede man væsentlig til eget Brug, og selv Smørproduktionen spillede en underordnet Rolle.

Nu satte især mange af de unge Bønder en Ære i hurtigt at naa op ved Siden af de øvrige danske Bønder. Men det var ingen let Sag: Markerne laa ofte meget spredt med daarlige Markveje, og tit var de tillige kalktrængende og sure. Avlsbygningerne var for smaa til den ny Driftsform, og Besætningerne skulde sættes om, f. Eks. fra Kød- til Malkekvæg.

Endelig var de jo ikke opvokset ved den ny Driftsform, og et halvt Aars Op-

Mindesmærke over Verdenskrigens Faldne (Broager)

hold paa en Højskole eller Landbrugskole var ikke stort værd, naar man ikke fra det praktiske Arbejde var indlevet i det, som man her lærte at føre videre.

Der maatte stor Kapital til, og der maatte betales mange dyre Lærepenge.

Men foreløbig var man ikke bange for at laane. Verdensmarkedernes Priser for Landbrugsprodukter var endnu stadig høje, og der var en udbredt Optimisme blandt Bønderne. Og Pengeinstitutionerne var heller ikke bange for at udlaane. De var ganske vist blevet lænsede for Penge ved Markmisèren; men den danske Stat saavel som flere Storbanker skaffede dem foreløbig Udlaansmidler.

Det blev da især de mest fremskridtsivrige Bønder, der fik den største Gæld, og værre blev det derved, at da de foreløbige Kronelaan blev afløst af faste Kreditforeningslaan, blev disse ofte taget til en Kurs paa omkring 75.

Bedst klarede de sig, som først udvidede Bedriften, efterhaanden som de havde Midlerne dertil. Men det var en udbredt Skik i Nordslesvig, at man

kautionerede for hinanden, og Kautionsforpligtelserne lagde tunge Byrder paa mangen en ellers velstillet Landmand.

1921 var et Tørkeaar, som var særlig haardt i Sønderjylland, fordi Jordene dér var udpinte og forsømte. Mund- og Klovsyge sved selvfølgelig ogsaa særlig haardt, hvor den økonomiske Modstandskraft var ringest.

Og saa kom „den ærlige Krone“ 1925—26. Bønderne maatte nu til at producere henimod dobbelt saa meget for at svare Renter og Skatter, som det var Forudsætningen, da Ejendommene blev overtaget.

De Pengeinstitutioner og Privatmænd, der havde givet Bønderne kortfristede Laan, blev nu ængstelige, og en Mængde saadanne Laan blev opsagt.

For at raade Bod derpaa ydede Staten Laan til sønderjyske Banker, saa de kunde give Bønder 2. Pants Laan i Ejendomme, men mod Kaution, hvad der ofte kunde vanskeliggøre at opnaa Laan. Men 1927 blev Sønderjysk Hypoteklaanefond oprettet. Den fik 20 Mill. Kr. stillet til Raadighed og kunde deraf yde 2. Pants Laan til $5\frac{1}{2}$ pCt. og uden Kurstab. Laanet maatte dog ikke overstige 25 pCt. af 1. Pants Laanet og ikke gaa højere end til 75 pCt. af Ejendommens Værdi, og Laanerne var solidariske.

Derved blev en Del Landmænd hjulpet, men det var langt fra nok for de daarligst stillede. Ikke mindre end 21 pCt. af Bønderne havde allerede da Gæld til over Ejendommenes Værdi — mens til Gengæld 23 pCt. af Gaardene endnu var ubehæftede.

Man har kaldt Krisen en Likvidationskrise, og det for saa vidt med Rette, som Bønderne især manglede Driftskapital. Man havde da ogsaa reddet sig igennem den ved Hjælp af Laan, ofte vel nok blot ved en Omplacering af Laan, men dog ikke saa sjældent ved en Forøgelse deraf.

Der kom imidlertid nogle forholdsvis gode Aar i Slutningen af 20'erne, saa da kunde dygtige Bønder nok klare Renterne. Men i Begyndelsen af 30'erne satte Krisen for Alvor ind; da mærkedes Gælden ret, og værre blev det ved, at

Til venstre: Afstemningsplakat. Til højre: Genforeningsruden i Rigsdagen

mange Kommuner paa Grund af flere samstødende Forhold tillige havde mægtige Skatter.

Den danske Stat havde ydet meget betydelige Beløb til Nordslesvig. Foruden Erstatning for Marktab havde den betalt Tyskland 145 Mill. Kr. for Statsaktiver; den havde ydet store Summer til Vejevæsenet, til Uddybninger, Havnevæsenet, til Afvanding og Mergling m. m.

Men til Trods derfor var Landsdelen meget fattigere end det øvrige Land: i Renter udbetaltes derfra ca. 20 Mill. Kr. aarlig, eller omtrent 125 Kr. pr. Indbygger.

Nu anvendte Staten her de samme Midler til Hjælp for de haardest ramte som over hele Landet: Der blev givet Henstand med Renter; men da de saa blev lagt til den oprindelige Gæld, øgedes den kun derved. Og Gæld havde man mere end nok af.

Kongens Besøg i Tønder 12. juli 1920, efter Fotografi (C. Henriksen)

Flagkrig i Flensborg Marts 1920, efter Fotografi

Kongen hilser paa franske Officerer af Besættelsestropperne i Sønderjylland. Ved Paraden paa Rosenborg Eksercerplads 1920, efter Fotografi (C. Henriksen)

Engelske Troppers Besøg i København efter Ophold i Sønderjylland 1920. Defilering forbi Hs. Majestæt Kongen, efter Fotografi (C. Henriksen)

Ved Akkordloven af 1931 kunde man faa Gælden skaaret ned; men den laa dog stadig noget over Ejendommens Panteværdis, saa den kun lige tillod Ejeren at holde Hovedet oven Vand, og tit ikke engang det. — Og det var kun Kreditorerne fra den bageste Ende: Slægt, Købmænd, Haandværkere o. lign., der blev ramt, ofte de, som vanskeligst taalte det.

Hvor haardt Nordslesvig var med, skønnes maaske bedst af, at af de 20 Mill. Kr., Staten udlaante til Hjælp ved Gældssaneringen, gik de 6 til denne lille Del af Landet.

Bedst saneret blev næsten de Ejendomme, der gik til Tvangsauktion. Det var forholdsvis mange. Men Pengeinstitutionerne søgte at holde Familien ved Gaarden. Hvor der var en dygtig Mand, fik Konen den ofte tilskrevet, eller en af Sønerne, om man skønnede, han kunde magte den. Men forinden var ved Auktionen en hel Del Gæld bleven afskrevet. Desværre rantes ogsaa her tit dem, der vanskeligt kunde bære det. Omkring $\frac{2}{3}$ af de Ejendomme, der blev stillet til Tvangsauktion, blev saaledes bevarede for Slægten.

De haardest ramte blev da som Regel ved Gaardene. Men de bedre stillede gik det stadig tilbage for. En Undersøgelse fra 1937 af over 8000 Ejendomme viste, at kun ca. 7 pCt. var gældfri, ca. 7 pCt. havde under 40 pCt. Gæld; men over Halvdelen havde en Gæld, der laa over Ejendommens Værdi.

Det kunde vanskeligt undgaas, at Beskyttelseslovene, især Akkordloven, blev misbrugt. Man kunde ikke saa sjældent høre Købmænd og Haandværkere klage over, at Bønder, som var fuldt betalingsdygtige, blev forbitrede, hvis disse Kreditorer ikke vilde gaa med til at lade deres Tilgodehavende skære ned til de 30 pCt. — Og ikke sjældent holdtes Mænd med for ringe Dygtighed ved Ejendomme og holdt dygtige unge Mænd ude.

Tillige medførte hele Systemet, at Ejendommene blev holdt oppe i alt for høje Priser; thi jo stærkere de er eller kan belaaes, jo dyrere bliver de altid.

En gennemført Gælds- eller i det mindste Rentenedskæring var bleven en

Genforeningssten

Nødvendighed, om Nordslesvigs Bønder atter skulde komme paa Fode. Og da maatte ogsaa baade 1. og 2. Panter tage deres Del af Omkostningerne derved. — Samtidig maatte der skaffes Sikkerhed for, at en saadan Sanering ikke gav Plads for en ny Overprioritering, og det under saadanne Former, at Bønderne bevarede deres Handlefrihed og Ansvar.

En af de Mænd, der havde været med i Genopbygningsarbejdet efter Genforeningen, Direktør M. Hammerich, Tønder, foreslog, at Forrentningen skulde sættes efter, hvad en normal dreven Gaard kunde svare. Han vidste nok, at en Del af de mindst driftige Landmænd da vilde blive slaet ud; men „hvad der ikke kan holdes oppe i en normal Tid, kan en Krisetid ikke beskytte“.

UDSTYKNINGEN

1921 levede der 164,000 Mennesker i Nordslesvig, 1935 var Antallet vokset til 185,000. Deraf levede ca. 75 pCt. i Landdistrikterne, og godt 43 pCt. af hele Befolkningen ernærede sig ved Landbrug, altsaa en forholdsvis større Del end i det øvrige Land.

Alligevel var Landet tyndere befolket end det gamle Land. Befolkningstætheden var 1921 42 pCt., 1935 48 pCt. Og mens Ejendommenes Gennemsnitsstørrelse for hele Landet var godt 18 ha, var den for Nordslesvig ca. 25. Der kunde udstykkes knap 5000 ny Brug, før Gennemsnitsstørrelsen kom ned paa samme Tal som for det øvrige Land, og 4000, før det naaede samme Forhold som for det øvrige Jylland.

Men Udstykningen var ikke populær blandt de sønderjyske Bønder; de var bange for, at Brugene skulde blive saa smaa, at en Familie ikke kunde eksistere paa dem.

Foreløbig tog Staten fat paa Udstykningen; men den nøjedes med at udstykke nogle af Domænerne. Dem havde den jo faaet overdraget af den tyske Stat.

Pumpemøller i Marsken

Ogsaa Udstykningsforeninger fra „det gamle Land“ begyndte deres Virksomhed i Nordslesvig, og snart blev der oprettet en selvstændig Udstykningsforening dér. Men de naaede ikke at udrette stort.

Først efter Krisen 1925 kom der Fart i Udstykningen. Mange af Ejendom-

Bjerndrup før Udstykningen

menne havde som sagt Jorden beliggende meget spredt. Da man omkring 1800 udskiftede, ønskede Bønderne at blive i Landsbyerne og at beholde Jord af al Slags Beskaffenhed. Afstandene og det ekstra Arbejde, som blev en Følge deraf, regnede man ikke saa meget med. Kunde man ikke

blive færdig ved Dag, tog man Aften og Nat til Hjælp.

Men med den moderne Drift var det en anden Sag. En Mand, der havde en Roemark paa 3 ha beliggende 2 km borte, regnede ud, at han for at køre Roerne hjem maatte tilbagelægge en Vejlængde som fra Skagen til Aabenraa. Ja, en anden med en endnu større og fjernere beliggende Roemark beregnede, at han kørte en Vejlængde som hjemmefra til Rom for at faa Roerne hjem. — Tit laa Markerne til en Gaard paa 10, 20, ja op til 30 Steder.

Staten søgte nu at raade Bod derpaa ved at lade Mageskiftning og Udstykning foregaa stempel- og gebyrfrit.

Desuden kunde man hjælpe Ejerne af de større Gaarde ved at købe noget af deres længst borte liggende Jord, saa de baade fik Driftsmidler til Raadighed og slap for Bekostningen ved Udvidelse af Bygningerne.

Staten stillede 10 Millioner af Jordfondets*) Midler til Raadighed til Indkøb af Jord i Nordslesvig. En hel Del af disse Midler maatte imidlertid bruges til Grundforbedringer og til at anlægge ordentlige Veje ud til de Steder, hvor de nye Brug blev oprettet.

Som Eksempel paa Jordlovsudvalgets Arbejde kan nævnes Oprettelsen af den nedlagte Landsby Bjerndrup. Her laa kun een Gaard og et Par Rester af andre

*) Jordfondet var dannet af de Summer, Majoratsejerne havde maattet betale for at slippe for Lensbaandet.

Gaarde med lang Afstand til nærmeste Landsby. Udvalget købte Gaarden, en anden Gaard og talrige Parceller, der tilhørte andre Gaarde, saa det fik samlet over 700 ha. Det lod grave Kanaler,

Bjernstrup efter Udstyknngen

dræne og mergle, anlægge Veje og lod selv opføre de første 9 Bygninger („Den færdigsyede Landsby“). Nu ligger der 30 Husmandssteder og Smaagaarde.

Naar Banker og Sparekasser overtog Ejendomme ved Tvangsauktioner, overlod de dem til Tider – eller i det mindste Dele af dem – til Jordlovsudvalget. Ligesaa solgte de ofte daarligt beliggende Parceller fra til dette, før de overdrog Hovedejendommen til en Slægtning.

Derved kom Jordlovsudvalget i Besiddelse af betydelige Mængder Jord, hvortil kom de 36 Domæners 6366 ha. Ialt er der til 1937 oprettet ca. 1450 ny Ejendomme ved Statslaan, deraf godt 900 efter 1919-Loven (Side 272 ff.). Ejendommene er gennemsnitlig fra 6–9 ha og skal kunne ernære en Familie. Nogle af dem er mindre Gaarde, op til 20 ha. Desuden er der givet Tillægsparceller til ca. 100 Smaabrug. Endelig er der oprettet ca. 300 ny Brug uden Statslaan.

1936 fandtes der i Nordslesvig:

	Antal	Samlet Areal
Gaarde med 12 Td. Hartkorn og derover ...	310	30,500 ha
– – 4–12 Td. Hartkorn	2284	104,900 -
– – 2– 4 - -	2310	74,100 -
– – 1– 2 - -	3044	56,000 -
Huse med 10 ha og derover	2511	45,900 -
– – 3,3 –10 ha	2411	15,500 -
– – 0,55– 3,3 ha	1608	3,100 -

20 Milliard Mark Seddel

ØKONOMISKE BEVÆGELSER

De store økonomiske Vanskeligheder fremkaldte de Bevægelser, hvoraf der siden 1926 har været saa rigeligt i Nordslesvig. En frisisk Bonde, Cornelius Petersen, var Ophavsmand for den første større Bevægelse. Han boede i Tønderegnen og var før Verdenskrigen tysksindet, men dog især Slesviger. Forud for Genforeningen arbejdede han ivrigt for at faa Mellemslesvig med til Danmark, selvom det skulde ske imod Befolkningens Vilje. Nu mente han, at Krisen skyldtes det danske Styre, som han kritiserede i de voldsomste Vendinger. I Stedet krævede han Herredstyre, og sin Bevægelse kaldte han derfor „Bondens Selvstyre“. Ved Udstedelse af Pengesedler søgte han at raade Bod paa Vanskelighederne. Men disse Sedler vandt ingen Tillid uden for Selvstyremændenes egen Kreds. Til sidst blev han idømt en Bøde for Fornærmelse mod Statsminister Stauning. Hans Venner betalte den; men efterhaanden tabte mange Tilliden til Bevægelsen. Desuden stødte hans voldsomme Udfald mod Danmark mange fra ham, især fordi der tillige syntes at være et nært Samarbejde mellem Bevægelsen og den tyske Vælgerforening.

Det blev da ogsaa den tysksindede Gaardejer H. C. Lei, som sammen med

En af Cornelius Petersens Pengesedler. Billedet forestiller hans Gaard i Vestslesvig

flere ligesindede førte Bevægelsen videre. Den kaldtes nu Lei-Bevægelsen; men dens Krav var i det væsentligste det samme, og det hed sig, at den var neutral i national Henseende; men da Lei ved et stor Møde i Gram overfor daværende Statsminister Madsen Mygdal klart viste sit tyske Sindelag, stødte han mange Danske fra sig.

De fleste af disse havde det som den Mand, hvem en tysksindet tvang til at indrømme Fejl, det danske Styre havde begaaet, men som saa tilsidst erklærede, at der var den Forskel, at naar Tyskerne handlede galt, følte han Skadefryd, men naar Danskerne gjorde det, skammede han sig.

Senere vandt J. A. K.- og L. S.-Bevægelsen forholdsvis stor Tilslutning i Nord-slesvig. Her var Trykket jo størst, og selv om førstnævnte Idé vel ikke skyldtes Krisen, syntes Tilslutningen til den dog at vokse i Forhold til det økonomiske Tryk.

KAMPEN OM JORDEN. – VOGELGESANG

I den første Tid efter Genforeningen haabede man fra dansk, og vist ogsaa delvis fra tysk Side, paa et fordrageligt Samarbejde mellem dansk- og tysksindede. Staten gjorde ingen Forskel i national Henseende, og kulturelt nød

de to Parter samme Ret baade angaaende Skolen og paa andre Omraader. Det samme gjaldt den økonomiske Politik. Tyske fik samme Erstatning som Danske for de tabte Markformuer, og den Forkøbsret til de ca. 300 Rente-gaarde, Staten havde faaet overdraget af Tyskland, gav den Afkald paa. Hvad Udstykning eller økonomisk Hjælp angik, nød begge Parter ligeledes ens Ret.

Og den Kamp om Jorden, der havde staaet fra Tyskerstyrets Tid, blev ogsaa afblæst fra dansk Side.

Men da Vanskelighederne meldte sig, søgte Tyskerne at benytte sig deraf og rettede skarpe Angreb paa det danske Styre uden smaaligt Hensyn til, at Landsdelen var bleven økonomisk mishandlet af Krigen og yderligere forarmet af Markkatastrofen.

1926 oprettedes den tyske Kreditanstalt Vogelgesang, hvis Opgave var at yde sidste Pants Laan i Ejendomme for derved at binde disse eller sikre sig Ejendomsret til dem.

Den begyndte med en i Nordslesvig tegnet Kapital paa 45,000 Kr., hvoraf dog kun knap 10,000 blev indbetalt. Resten af de ca. 9,000,000 Kr., den opererede med, fik den fra Udlandet, det hed sig overvejende fra Tyskere i andre Verdensdele samt fra et i Schweiz bosiddende Selskab med et langt fransk Navn. Den almindelige Mening blandt Danske var, at den overvejende fik sine Midler fra den tyske Stat, og meget tydede paa, at man havde Ret deri.

Vogelgesang virkede særlig i den sydlige Part af Landsdelen, og Arbejdet var en tydelig Del af den tyske Virksomhed for en Grænseflytning mod Nord.

Ialt udlaante Kreditanstalten omtrent 9 Mill. Kr. og overtog ca. 150 Ejendomme, som den lod bestyre ved et Datterselskab. Det hed sig, at den skulde virke som et Værn mod „Rigsdanskheden“, da Landsdelen snart selv havde Ungdom nok. Men selv solgte den 3 af de overtagne Gaarde og et Jordareal til en Tysker, der var bosat i Schweiz.

Hvis Selskabet solgte en Ejendom, forbeholdt det sig Tilbagekøbsret, dersom

denne ikke gik i Arv i lige nedadløbende Linje: Børn, Børnebørn o. s. v. Og den gav kun Laan paa de Vilkaar, at Ejeren fraskrev sig Raadighed over Ejendommen med Hensyn til Salg og Pantsætning, selv om Laanet blev indfriet.

Da en Gaard i Rens, som var belaant af Vogelgesang, saaledes blev solgt til en dansksindet Mand, og man vilde udbetale Pantet, nægtede Kreditanstalten at modtage sit Tilgodehavende, da det var tinglæst, at Pantet ikke kunde tilbagebetales uden Tillidsmandens Samtykke, og dette var nægtet. — Sagen gik da til Retten, og Dommen underkendte Anstaltens Ret til saadan at binde en Ejendom.

Jordlovsudvalget kunde ofte have reddet Ejendomme fra at blive bundet af Vogelgesang, og det gjorde det ogsaa nu og da; men som Helhed virkede det for langsomt, fordi Styret var alt for bureaukratisk, saaledes skulde alle dets Køb godkendes af Landbrugsministeriet, og det kunde tage Tid.

Da oprettede danske Nordslesvigere „Landeværnet“ som Modvægt (1927). Dets Opgave var at yde Laan til betrængte Landmænd, saa disse ikke skulde føle sig tvunget til at gaa til Vogelgesang.

I Løbet af kort Tid samlede det 2¼ Mill. Kr., væsentlig i Landsdelen, i Haderslev By blev der saaledes indbetalt 100,000 Kr., 10 Gange saa meget som samtlige tyske Nordslesvigere indbetalte til Vogelgesang.

Skønt Laanene blev ydet paa forsvarlig Vis, gik det meste af Kapitalen tabt under Krisen i 30'erne; men man havde forinden reddet mange Ejendomme fra at blive bundet af Tyskerne.

De Foranstaltninger, som under den sidste Krise blev truffen af Staten, kunde — hvor ufyldstgørende de end ellers var — hjælpe saa meget, at ingen var tvungen til at gaa til Vogelgesang.

Der gaves dog Tilfælde, hvor man var nødt til at lade en Mand gaa fra Ejendommen, f. Eks. hvis han trods Laan, Gældssanering og anden Hjælp — som Bortsalg af fjernt beliggende Marker — stadig var lige vidt og hverken

Aaløb i Gesten

vilde indrette sit Landbrug efter de ændrede Forhold eller sit Forbrug efter sine Indtægter.

De Mænd, som alligevel stillede sig bag en saadan Fallent og krævede, at det Offentlige skulde holde ham ved Gaarden, skadede tit sig selv, idet mange derved tabte Tilliden til dem og tvivlede paa det berettigede i deres øvrige Krav.

Efter at Hitler havde overtaget Magten i Tyskland, blev Tyskheden i Nordslesvig ogsaa stærk nazistisk præget, og til Trods for, at de regerende i Tyskland stadig hævdede, at de ønskede et godt Naboforhold til Danmark, optraadte Nordslesvigs Tyskere ofte i høj Grad udfordrende. Bekendt er saaledes Stolligsagen, hvor en Enkefrue, der var kommen i store Vanskeligheder, med danske Kreditorers Minde overdrog Gaarden til sin Sønnesøn. Denne kunde imidlertid ikke engang klare Renterne til 1. Prioritet. Efter flere Rentelempelser, og efter at Kreditorerne havde givet Ejeren Tid til at forsøge at skaffe Hjælp fra anden Side, men til ingen Nytte, lod de Ejendommen gaa til Auktion, og en dansk-

Graasten Slot

Taarnet paa Graasten Slot

sindet Mand købte den. Tyskerne forsøgte da at genere ham paa flere Maader, bl. a. ved at ødelægge hans Brønd, saa Politiet maatte gribe ind.

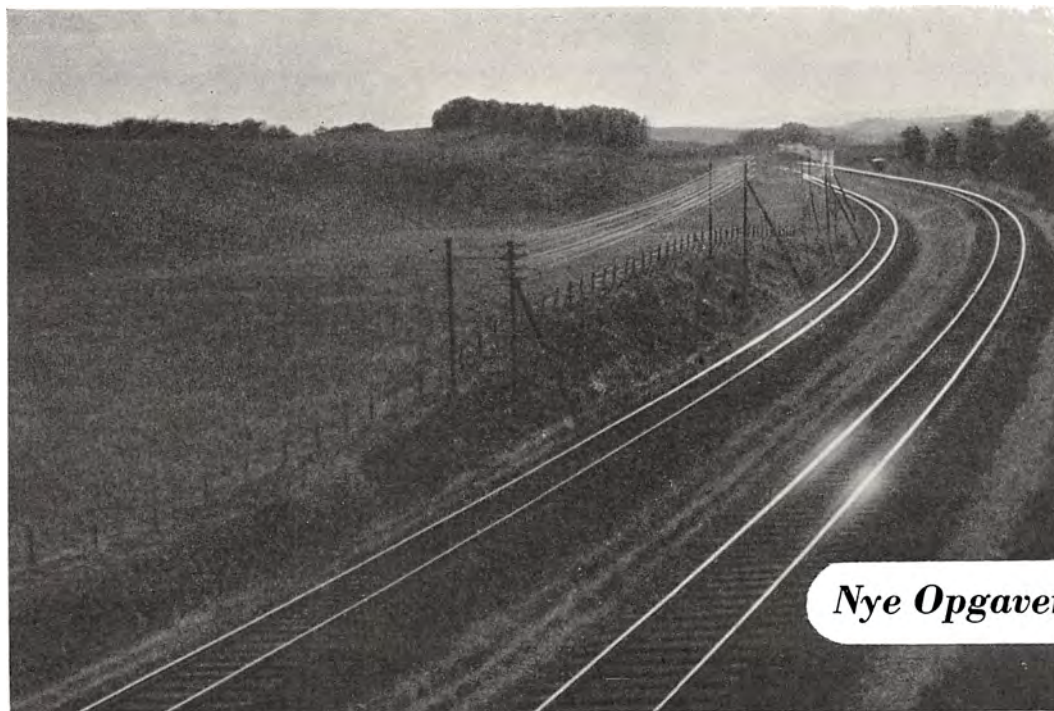
Saadanne Forhold forbitrede selvfølgelig Forholdet mellem de to Nationer, som var tvunget til at leve Side om Side. Fra andre Stater, hvor der lever Tyske uden for Tyskland, har den tyske Regering kaldt dem hjem til Riget. Noget saadant har dog foreløbig ikke været paa Tale angaaende Nordslesvigs tysk-sindede Indbyggere.

Det økonomiske Tryk har ofte gjort, at det nationale Spørgsmaal er kommen mere i Baggrunden. Den forhenværende Forstander for Rødding Højskole, Erik Appel, kunde endogsaa sige, at det til Tider trykkede, saa der knapt blev Kraft til et Fadervor. Mange Bønder klager over, at deres Børn kun hører om det materielle, og frygter for, at de skal glemme Aandslivet derover.

Men da Tyskerne efter Nazismens Sejr blev mere paagaende, viste det sig, at den danske Ungdom var parat til at tage Kampen op for sin Danskhed. „De unges Grænseværn“ tog med stor Tilslutning og med Kraft og Begejstring fat paa de Opgaver, der en Tid havde været skubbet i Baggrunden. Det havde atter vist sig, at

„for de gamle, som faldt,
er der nye overalt.“

UNDER DEN ANDEN VERDENSKRIG

Da den anden Verdenskrig brød ud 1939, haabede de fleste Danske, at det skulde lykkes Regeringen, som under den forrige Verdenskrig, at holde Danmark udenfor ved Hjælp af en ligelig og streng Neutralitetspolitik.

Den 9. April 1940 følte derfor af de fleste som et knusende Slag. For første Gang i vort Folks Historie var hele Landet besat af fremmede Tropper. Danskerne var ikke længere Herre i deres eget Hus.

I Nødens Stund samledes da næsten alle Danske om at værne om de fra hennearne Slægter arvede Værdier. Kun nogle faa haabede at benytte den nye Tingenes Tilstand til at skaffe sig Indflydelse paa Trods af den øvrige Befolknings Vilje, men naaede kun selv at blive isolerede.

Kongen og Dronningen, der stillede sig i Spidsen for at vogte om Folkestyret og Folkets Ret, vandt en Yndest, som var enestaaende, selv i Danmark.

De fire store Partier samledes om at danne en fælles Regering, og sammen

med Retsforbundet dannede de en Rigsdagsblok, der foreløbig lagde alle Strids-spørgsmaal til Side for i Fællesskab at hjælpe Folket gennem de Vanskeligheder, som nu i rigeligt Maal ophobede sig.

For saa vidt muligt at undgaa en Inflation, og at nogle tjente sig rige paa Krigen, blev det forbudt Forretningsfolk at sætte Priserne op paa Varelagrene, og de mange store Bøder, der faldt — vistnok i fuldt saa høj Grad til Kædehandlere som til Forretningsfolk — viste, at Forbudet var alvorlig ment.

Konjunkturbestemte Lønninger blev enten slet ikke eller kun i ringe Grad sat op, og selv Lønarbejderne, der i særlig Grad følte Trykket af den Prisstigning, som jo trods alle Foranstaltninger fulgte i Krigens Spor, fik kun en Smule Lønforhøjelse i Forhold til de stigende Leveomkostninger. Man vilde undgaa „den onde Cirkel“: Stigende Priser, der medførte stigende Løn, som atter medførte stigende Priser o. s. v. for tilsidst at ende i en voldsom Inflation.

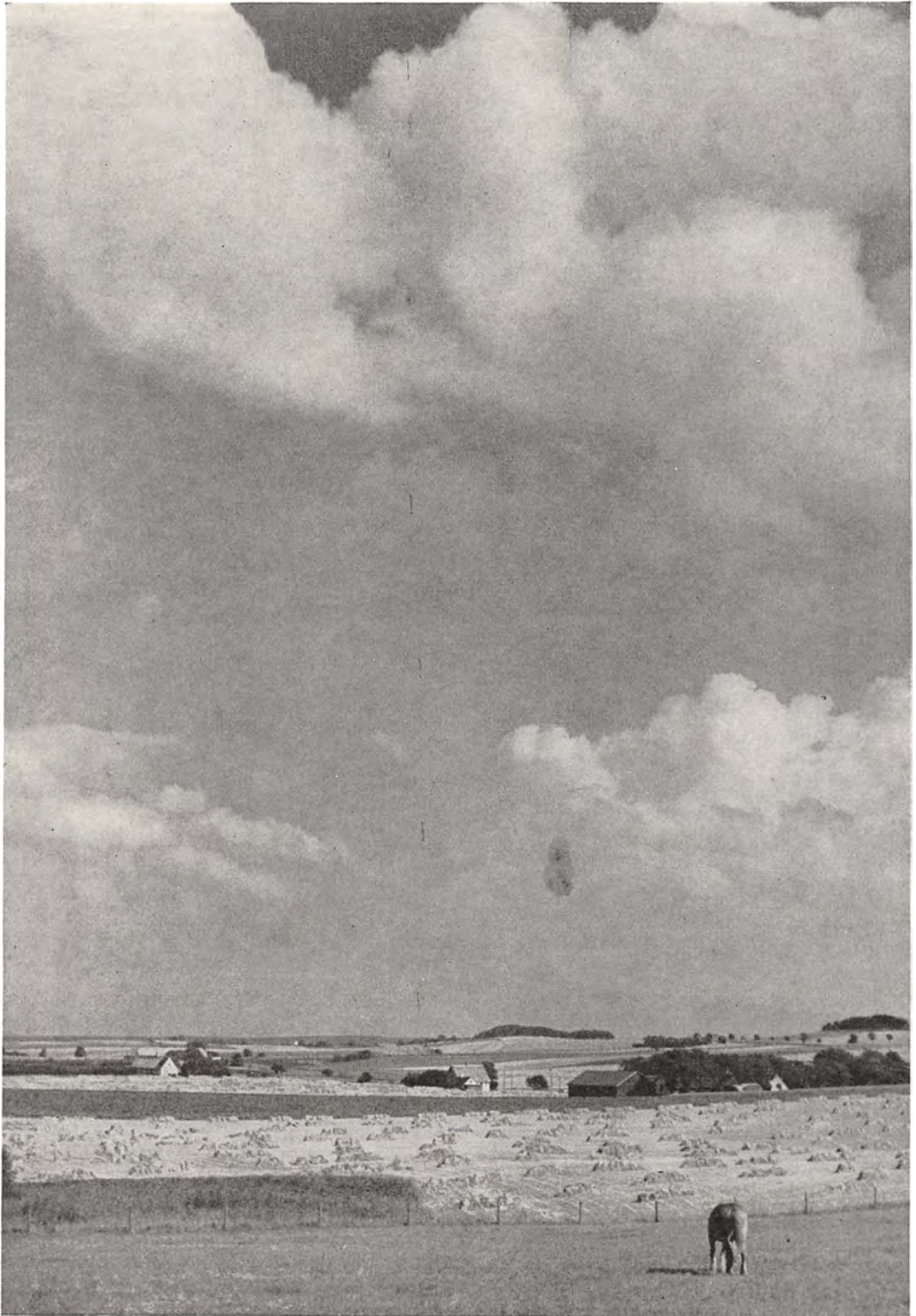
Bønderne blev nu afskaaret fra at sende deres Produkter til England; til Gengæld kunde Tyskerne bruge alt, hvad de kunde producere. Men der kunde nu hverken indføres Brødkorn, Foderstoffer eller Fosforgødning, saa det blev en Nødvendighed at reducere Besætningerne i høj Grad. Især gik det ud over Høns- og Svinebestanden, men ogsaa Malkekøernes Antal formindskedes, og Manglen paa Foderstoffer medførte desuden, at de Køer, man beholdt, gav mindre Mælk og Smør.

Særlig gik det ud over Husmændene med de smaa Jordarealer, da deres Landbrug jo i høj Grad var grundet paa Køb af Foderstoffer. For at de ikke skulde bukke under for de Vanskeligheder, Krigen medførte, blev det bestemt, at de større Landbrug skulde afstaa noget Korn til dem til fastsatte Priser.

Alle Landbrug med over 8000 Kr.s Grundværdi skulde desuden forsyne Befolkningen med Brødkorn, ligesaa til Maksimalpriser.

Ogsaa paa Smør, Mælk og flere Landbrugsprodukter fik man Maksimalpriser.

Det var naturligvis umuligt at fastsætte disse helt retfærdigt. Men Bønderne

Lollandsk Landskab. Jonals Co. fot.

Tolstrup Kirke. Tage Byskov fot.

var som Helhed indforstaaet med, at de i alt Fald ikke skulde beriges af Krigen. Og Forhandlingen mellem deres Repræsentanter og Regeringen voldte i Reglen ikke større Gnidninger. Kun fra det store Landbrugs Side hørtes nogen Klage, skønt det i alt Fald ikke var bleven forfordelt.

Landbrugsregnskaber kunde ganske vist tyde paa, at Landbrugerne, i det mindste baade Gaardmænd og Herremænd, tjente godt paa Krigen. Men det skyldtes, i alt Fald for de fleste Gaardmænds Vedkommende, at den Reduktion af Besætningerne, de af Forholdene blev tvungen til, skete til Priser, der laa betydeligt over Skattcansættelsens. — Og Erfaringen fra forrige Krig tydede paa, at det vilde koste mindst lige saa meget at sætte Besætningen op, som den var solgt for ved Reduktionen, saa de Penge, som kom ind derved, kunde ikke betragtes som Fortjeneste.

Alting tydede paa, at de Landmænd, hvis Bedrift var indstillet paa at omsætte Afgrøderne i Stalden, kun vilde faa Tab af Krigen, og jo mere de var

Kratbanke og Skallerund i Engesvang. H. P. Hansen fot.

vant til at omsætte af indkøbte Foderstoffer, jo større vilde Tabet blive. — Krigen maatte da som Helhed blive haardest ved de mindste Landbrug.

Der var da intet Grundlag for en Prisstigning af Ejendommene — maaske med Undtagelse af de største.

Ikke des mindre foregik der under Krigen en ret livlig Omsætning af baade større og mindre Landbrug til stigende Priser, især for de større.

Den stærke Stigning paa Bygningsmateriale saavel som paa Besætning og Landbrugsredskaber standsede næsten Udstykningen, saa Efterspørgselen paa Landbrugsejendomme steg i højere Grad end Udbuddet.

Desuden var der en udbredt Angst for, at Pengene vilde falde betydeligt i Værdi efter Krigen, saa det var bedre at sætte dem i faste Værdier end i Banker og Sparekasser, og de saakaldte „Brostensagrarer“ øgede ikke blot Købernes Antal, men drev desuden ogsaa Priserne i Vejret ved deres større Købekraft og Udbetalingssevne.

Belært af dyrekøbte Erfaringer fra den forrige Krig vedtog Rigsdagen en Lov, hvorefter der blev sat Grænser for Prioriteringen, der skulde forhindre Overprioritering; men den medførte tillige, at de, der ikke kunde præstere en forholdsvis stor Udbetaling, fik meget vanskeligt ved at faa Ejendom.

BESKÆFTIGELSESLOVE

Danmarks Mangel paa Raastoffer blev snart følelig, idet en Mængde Virksomheder som Følge deraf gik i Staa.

Til Gengæld blev der ganske vist sine Steder Brug for mere Arbejdskraft, saaledes i Tørvemoserne, da der ogsaa blev Mangel paa udenlandske Kul baade til Brændsel i Hjemmene og i Industrien. Men det kunde langt fra optage en Arbejdskraft svarende til den, der blev ledig i Industriene.

Rigsdagen vedtog da en Række saakaldte Beskæftigelseslove: Udtørringer, Tilskud til Grundforbedringer, til Ensilagesiloer og Ajeleholdere, m. m., idet alt Arbejde paa Grund af Materialernes Prisstigninger var bleven saa dyrt, at man frygtede, der ellers vilde blive for lidt udført deraf.

Tilskudene sammen med den Kapital, der var bleven ledig, ved at Lagrene tømtes i Byerne, og Besætningerne reduceredes paa Landet, gjorde, at der blev udført saa meget, især af Reparationsarbejde, at saa at sige alle Bygningshaandværkere fik Arbejde, saa det endog hændte, at Nybyggere ikke kunde faa Bygninger opført paa den Jord, de var kommen i Besiddelse af.

Men naar Reparationerne var udført og Pengene udbetalte, saa stod man igen med den ledige Arbejdskraft.

UDSTYKNINGEN

Skulde Arbejdet skaffe nyt Arbejde, da maatte man gribe til Danmarks eneste Raastof: Jorden, da maatte Udstykningen for Alvor i Gang. Og den var jo næsten gaaet helt i Staa.

Fyenssk Landevej. Herluf Lykke fot.

Derimod var der i de sidste Aar opført en Mængde Landarbejderboliger, væsentlig ved Hjælp af Statstilskud. Det saa ud, som man var inde i den samme Udvikling som efter de store Landboreformer for 150 Aar siden: Husmands-sønnen blev Daglejer for den store Landbruger.

Mange Landmænd, ikke blot Smaabrugere, men ogsaa Gaardmænd, saa med Betænkelighed paa denne Udvikling. Og man forstod, at her var en væsentlig

Aarsag til, at Landbruget manglede Arbejdskraft. De unge, der duede, vilde have selvstændige Landbrug; kunde de ikke opnaa det, var de tilbøjelige til at forlade Landbruget. Og selv om Lønningerne nok var høje, vilde den, der kun havde sig selv at stole paa, faa vanskeligt ved at skaffe sig eget Brug.

Jord var der foreløbig nok af. Der fandtes endnu

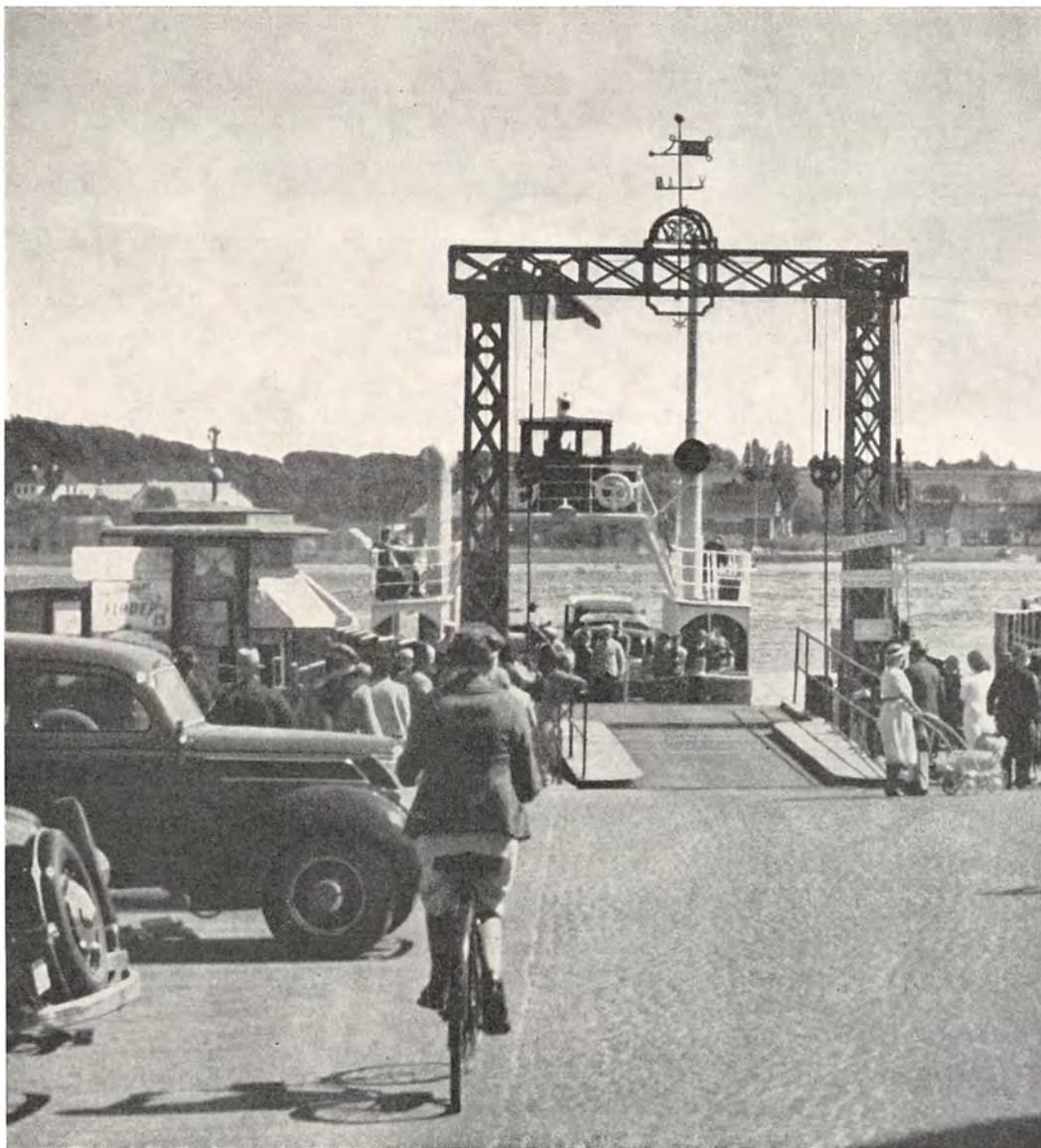
	Herregaarde over 12 Td. Hartkorn	Husmandsbrug under 10 ha
Antal	2,050	80,267
Areal	310,500 ha	368,400 ha
— pr. Ejendom	ca. 150 -	ca. 4,6 -
Grundværdi i Mill. Kr.	278	160
— pr. Ejendom	ca. 136,000 Kr.	ca. 2,000 Kr.
— - ha	900 -	- 435 -

Det var da særlig paa den gode Jord, i Østjylland og paa Øerne, at Herregaardene fandtes.

De sidste Aars Regnskaber viste ganske vist det bedste økonomiske Udbytte (den højeste Forrentningsprocent) for denne Ejendomsklasse; men det skyldtes dels den Kornfordyrelse, Rigsdagen havde gennemført før Krigen, dels de Kornpriser, der var bleven fastsat under Krigen.

Men mange spurgte ængstelig: hvordan vilde det gaa med Brødforsyningen i Krigstider, hvis man ikke havde det store Landbrug? — Det afhang selvfølgelig af, hvilken Driftsform der gav det største Udbytte. Og herom oplyste Det landøkonomiske Driftsbureau:

	Storbrug	Smaabrug
Korn.....	3833 Foder-Enheder pr. ha	4310 F. E.
Foderroer og Kartofler..	5413 — — —	6781 —
Græs og Grøntfoder	2720 — — —	4938 —

Færgeleje ved en fyensk Købstad. Herluf Lykke fot.

Ved Storbrug regnes der her med Ejendomme over 100 ha, ved Smaabrug med dem, der har under 10 ha, gennemsnitlig omkring 6 ha. Men man tør sikkert regne med, at Jorden til Smaabrugene som Helhed har været ringere end til Storbrugene. Naar Udbyttet alligevel ligger betydeligt over pr. ha, viser det, at Danmark under en Krig bedre vilde kunne klare Forsyningen med Fødevarer, hvis Jorden var stærkere udstykket — selv om der naturligvis er store

Ejendomme, der er drevet saa godt, at der ingen Grund vilde være til at udstykke dem.

Det var dog især paa Husdyrbrugets Omraade, det mindre Landbrug gik foran det store. Skaffede det sidste Brødet, saa fik Befolkningen især Smør og Sul dertil af det mindre, og det var da ogsaa især det, der frembragte de Udførselsprodukter, som var nødvendige for at fremskaffe udenlandske Raastoffer og Varer.

Mest betød Udstykningen dog, naar det gjaldt om at skaffe varende Arbejde. Ifølge Det landøkonomiske Driftsbureaus Oplysninger for Tiaaret 1927—37, hvor Arbejdstiden er omsat i saakaldte Mands-Arbejdstimer, krævede

Brug under 10 ha	over 100 ha
Gennemsnitsstørrelse 6,1 ha	195,2 ha
Gennemsnitlig om Aaret 677 Timer pr. ha	313 Timer pr. ha

Staten ydede, særlig gennem det Jordfond, der var samlet ved Ophævelsen af Len og Stamhuse, betydelig Hjælp til Oprettelse af ny Landbrug. Nybyggeren laante alt, hvad Jorden og Bygningerne kostede, slap for at svare Grundrente de to første Aar, hvis Jorden var i daarlig Kultur, og skulde kun forrente $\frac{3}{4}$ — senere $\frac{2}{3}$ — af, hvad Bygningerne kostede at opføre, mens Resten skulde afdrages paa lempelige Vilkaar. Desuden kunde der faas et Laan paa 2000 Kr. til Etablering og et Tilskud paa 800 Kr. til Indkøb af Besætning, mod at der købtes tuberkelfrit Kvæg, og man ogsaa fremtidig søgte at holde Besætningen ren.

Men under Krigen var baade Indbo, Besætning og Redskaber fordyret i saa høj Grad — ofte over det dobbelte —, at der endda maatte regnes med, at to unge, der skulde begynde, maatte være i Besiddelse af 8—10,000 Kr. Og selv med de høje Lønninger kunde de ikke sammenspare saa meget — uden de da blev halvgamle forinden.

Dertil kom, at hvis Pengene fik samme Værdi efter Krigen, som de havde,

Ved Vintertid i Dyrehaven. Erik Høegh Sørensen fot.

før den brød ud, saa vilde Værdien af det anskaffede falde til under det halve, saa de unge havde mistet alt, hvad de havde sammensparet, og mere til.

Det viste sig da ogsaa, at skønt der af Staten kun blev oprettet knapt et Par Hundrede Landejendomme aarlig i Krigens Tid, kunde det endda til Tider knibe at skaffe Købere til dem.

Men samtidig rejste Husmandsorganisationerne Krav om, at der skulde sættes Fart i Udstykningen, og der kom ogsaa flere Forslag, bl. a. at hvis en større Gaard solgtes til en Køber uden for Familien, skulde der af Salgssummen afstaas 10 pCt., som saa skulde anvendes til Hjælp ved Oprettelse af Husmandsbrug – og ligesaa afstaas Jord dertil.

Mest vidtgaende var Civilingeniør F. Folke i et Forslag, der vakte betydelig Opsigt. Han paaviste, at det kostede Staten ca. 10,000 Kr. at beskæftige en Arbejder et Aar, og naar Beskæftigelsen var forbi, var man ofte lige vidt. I en Pjece „Beskæftigelse eller Arbejde“ krævede han nu, at Pengene skulde bruges

til Oprettelse af selvstændige Landbrug, ca. 5000 aarlig i 6 Aar. Staten skulde skaffe Jorden ved at købe en stor Del af Herregaardene og udstykke derfra.

Det øgede Forbrug, der vilde blive fra disse nye Hjem, vilde da, hævdede han, sætte saa mange Arbejdere i Virksomhed, at Arbejdsløsheden derved i alt væsentlig vilde være afskaffet.

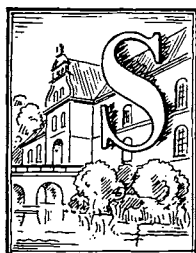
Forslaget vakte som sagt betydelig Opsigt og blev drøftet i en stor Del af Landets Presse.

Som de politiske Forhold var under Krigen, at intet kunde gennemføres uden Enighed blandt de samarbejdende Partier, kunde det vanskeligt tænkes, at et særlig radikalt Forslag vilde blive vedtaget.

Men Kravet om Plads og Mulighed for Landboudommen paa den danske Jord var rejst med en Styrke, saa det sikkert ikke lod sig afvise.

150 AARS ØKONOMISK UDVIKLING

*Skipperhus
fra Fanø
og Fiskerhus
fra Nymindegab*

aa mægtige Fremskridt, som de danske Bønder har gjort siden de store Landboreformer, er uden Sidestykke i Landets, ja maaske i alle Folkeslags Historie.

Selvfølgelig betød de store tekniske Opfindelser meget; men uden Frigørelsen, der gav Bonden Muligheder til at bruge sine Evner og Kræfter, havde de lidet nyttet. Den danske Bondes nuværende høje Staaelse staar som et stolt Mindesmærke for den Frihed, man ofte i vore Dage er tilbøjelig til at ringeagte.

Hoveriet var gradvis bleven afskaffet.

1788 ydedes der Hoveri af	200,000 Tdr. Hartkorn
1807 — — — -	80,000 — —
1849 — — — -	24,000 — —
1888 — — — -	2,300 — —
1938 var det ophørt.	

Gammel Bondegaard i Horne ved Faaborg

1788 var knap $\frac{2}{3}$ af Bondehartkornet hoveriforpligtet, i Opgangsaarene til 1807 falder det med 60 pCt. Da Landbrugets Omlægning i 80'erne og 90'erne begyndte, var det saa at sige bortfaldet.

NYT LAND VAR INDVUNDET

Danmarks Areal

	Landbrugsjord	Skov	Hede	Andre Arealer
1861 var der	2,447,200 ha	174,800 ha	738,000 ha	427,300 ha
1896 — —	2,905,800 -	269,400 -	367,000 -	303,200 -
1929 — —	3,247,900 -	390,800 -	244,000 -	410,400 -

I Løbet af knap 70 Aar tiltog Landbrugsjorden med ca. 30 pCt., Skovene med over 125 pCt., mens Hedearealet gik ned til knap $\frac{1}{3}$.

Men der var ikke blot indvundet nyt Land. Jorden fik samtidig tilført rigeligere Gødning. Med de større Besætninger fulgte større Mængder af naturlig Gødning, som desuden blev bedre opbevaret. Især tilførtes der dog stigende Mængder af Kunstgødning.

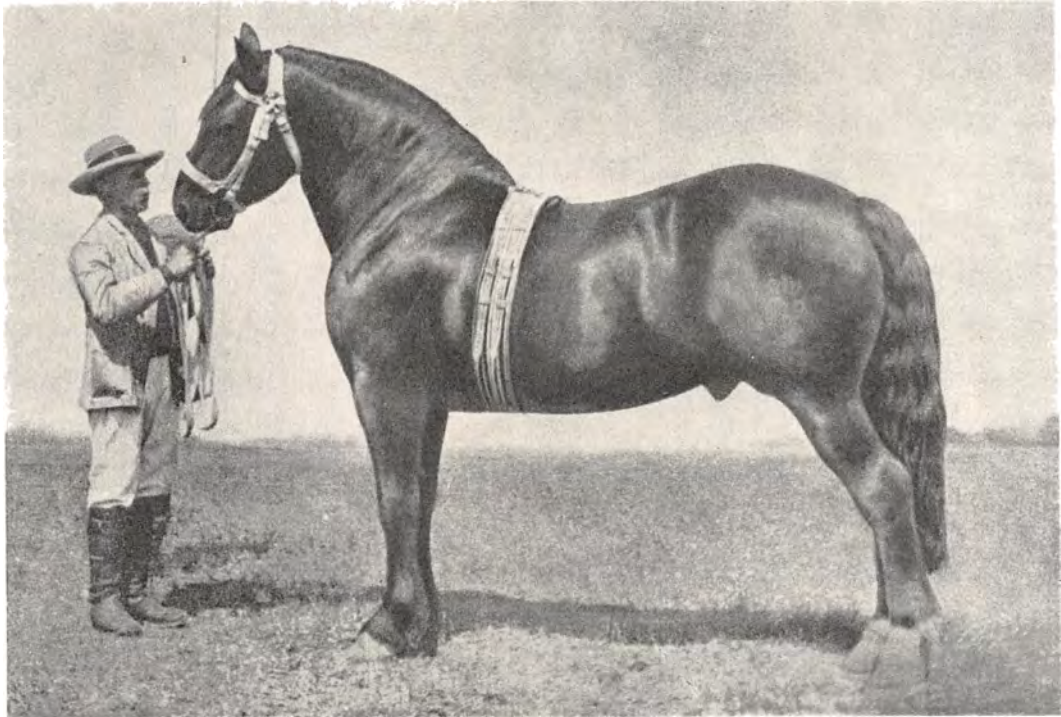
1864—65 indførtes der ca.....	2,000 Tons
1884—85 — - -	22,000 —
1895—96 -- - -	40,000 --
1913—14 — - -	306,000 —
1922--24 -- - -	478,000 -- aarlig

I Samarbejde med Landbrugsvidenskaben lærte Bønderne i højere Grad at tilføre Jorden de rette Gødningsstoffer og at give den den rette Behandling. Samtidig forædledes de forskellige Kulturplanter, saa Udbyttet voksede fra Aar til Aar.

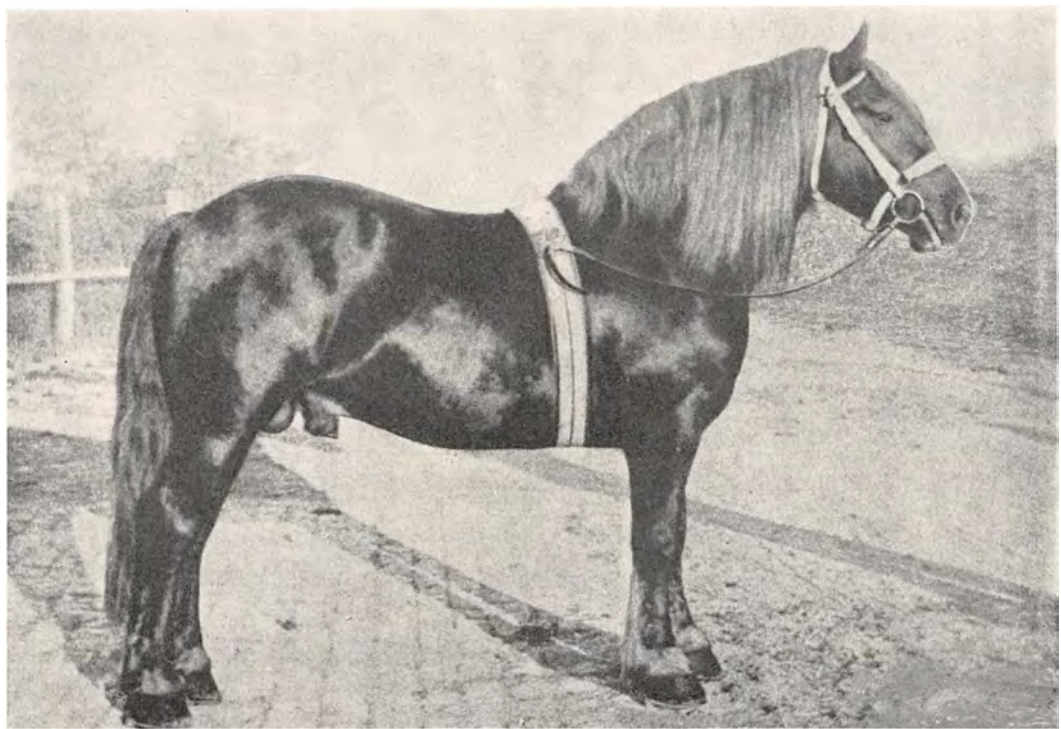
Siden 1875 har der været ført en Høststatistik, der bygger paa samme Grundlag, som endnu anvendes. Den viser, at fra det Aar og til 1914 steg Foldudbyttet

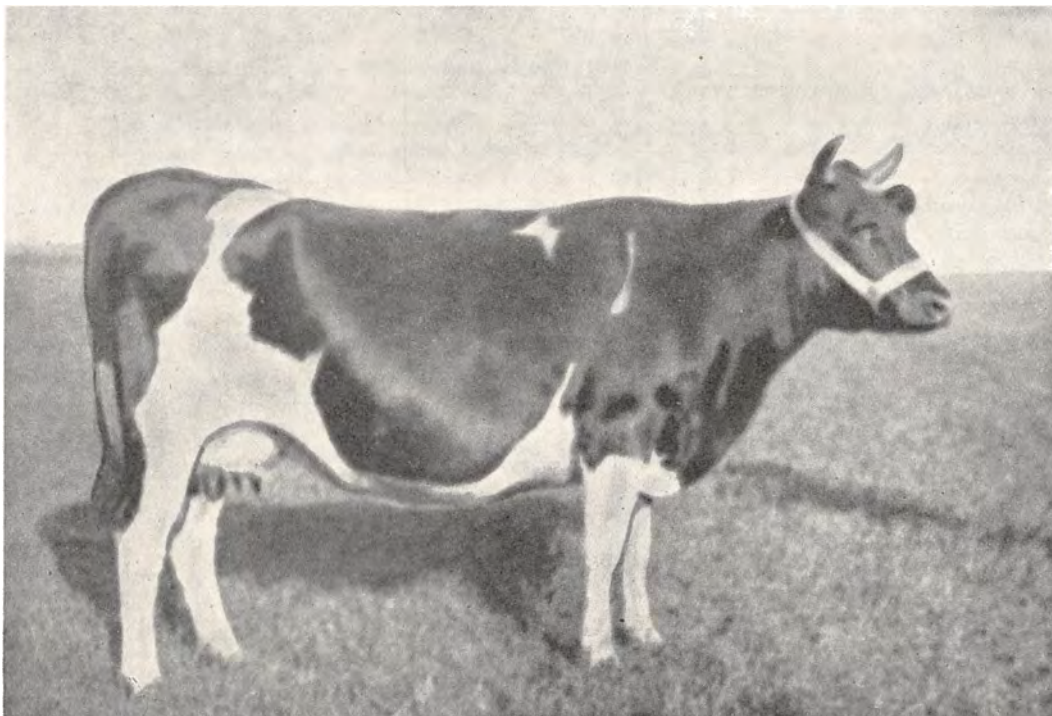
Et Fedtraffinaderi under Andelsslagterierne. N. Laugesen fot.

Valdemar Engeberg, jysk Hingst fra omkring 1900. Landbrugsmuseet fot.

Aldrup Munkedal, Høvdigen blandt de jyske Hingste. Landbrugsmuseet fot.

Typisk jysk Ko fra Nutiden. Landbrugsmuseet fot.

Typisk Tyr (rød dansk Malkerace). Landbrugsmuseet fot.

for Hvede, Byg og Havre med godt 40 pCt. Naar den samtidig kun steg 6 pCt. for Rugens Vedkommende, skyldtes det, at megen daarlig Jord var kommen under Ploven, og der saaedes især Rug.

1914 gav den danske Jord omtrent dobbelt saa mange Afgrøde-Enheder som 1875. Og i Tiden fra 1914 til den anden Verdenskrigs Udbrud var der atter en Stigning paa godt 40 pCt.

1774 holdtes der paa Grund af Kvægpesten Tælling af Hornkvæg; da var der ca. 415,000 Stk., deraf 250,000 voksne Køer over 3 Aar.

1837 fandtes der	858,000 Stk. Hornkvæg		
1881 -- -	1,470,000	-	--
1903 -- -	1,840,000	-	--
1914 -- -	2,463,000	-	--

Omkring 1800 regnede man med, at en almindelig god Ko gav 1000—1200 Pund Mælk med 40—50 Pund Smør aarlig. Omkring 1840 anslaaer man, at en middelgod Ko i en Herregaardsbesætning kan give ca. 60 Pund Smør aarlig; men Gaardmandskøer gav kun godt det halve. 1881 regner man med 108 Pund Smør aarlig pr. Ko, 1903 med knap 200 Pund og 1914 med 218 Pund.

Det Aar regnede man med et gennemsnitlig aarligt Mælkeudbytte af 5500 Pund (2750 kg) pr. Ko. 1940 viser de Regnskaber, der var indsendt til Landøkonomisk Driftsbureau, 3415 kg pr. Herregaardsko, men 3939 kg pr. Husmandsko.

Man regner med, at den aarlige Mælkemængde i Danmark var :

1800	250	Mill. Liter	
1840	450	--	--
1880	1000	--	--
1914	3700	--	--
1936	5200	--	--

Hvor gammelt og nyt mødes. Gammel Bondegaard fra Reersø med Brøndvippe og elektrisk Lys. S. Bay fot.

Udførslen af Smør beløb sig

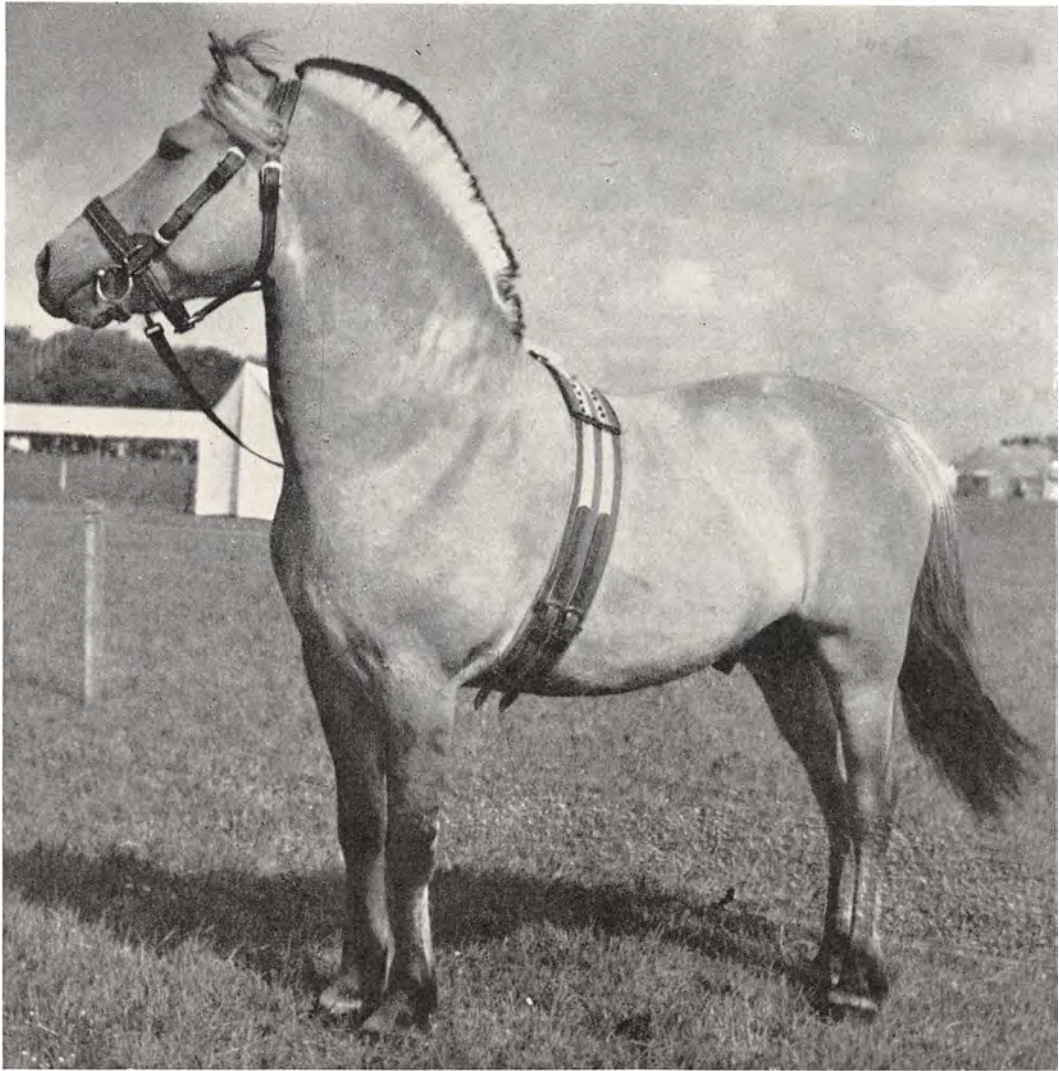
1800.....	til	535	Tons	
1840.....	-	1,800	—	
1875—84	-	10,900	—	aarlig
1895—99	-	19,350	—	—
1911—15	-	92,530	—	—
1918.....	-	14,572	—	
1920—24	-	98,234	—	—
1932—36	-	148,404	—	—

I Hoveriets Tid holdt Bønderne en Mængde Heste, man regner med 2—3 Gange saa mange som nu. Men det var smaa, usle og forsultede Dyr, som væsentligt maatte søge Føden ude Vinteren igennem (Udgangsøg), og man gjorde næsten intet for at forbedre Racen.

Efterhaanden som Hoveriet afskaffedes, og Svingploven indførtes, kunde Gaardmændene sætte Heste ud og Hornkvæg ind, og de begyndte nu ogsaa lidt efter lidt et Arbejde for at skaffe bedre Avlsdyr. Efter 1864 begyndte en ikke ubetydelig Eksport af Heste, især de stærke jyske, som Tyskerne opkøbte i stigende Mængde. Under den første Verdenskrig blev der en rivende Afsætning paa dem; men efter den Tid overtog Biler og Traktorer mere og mere af deres Arbejde.

Efterhaanden som man søgte at gøre Hestene større og tungere, blev de for store til de mindre Brug. Husmændene tog da især „Russere“ og „Islændere“ i deres Tjeneste; men snart vandt Nordbaggen Indpas og Indfødsret i Danmark.

Af Heste fandtes der 1837	326,000
- — — - 1871	316,000
- — — - 1888	376,000
- — — - 1914	567,000

Nordbaghingsten „Hans“ (Guldmedaille ved Bellahøjudstillingen)

Og der udførtes:

1821—25.....	ca.	3,000	aarlig
1865—69.....	-	8,600	—
1880—84.....	-	11,500	—
1895—99.....	-	17,000	—
1909—13.....	-	23,500	—
1914—18.....	-	35,000	—
1920—24.....	-	17,000	—
1932—36.....	-	8,500	—

Dansk Landbrugsmuseum

Af Svin regner man med, at der

omkring Aar 1800 fandtes ca.	150,000
— 1838 var der	237,000
-- 1881 - -	527,000
— 1898 - -	1,168,000
— 1914 - -	2,497,000

Under den første Verdenskrig gaar Antallet stærkt tilbage, da der ikke kunde skaffes Foder til det store Antal; derefter steg det atter voldsomt, saa Eksporten 1931 var oppe paa næsten det tredobbelte af, hvad den var 1914; men saa kom Ottawa-Aftalerne og satte en Grænse for, hvor meget der kunde eksporteres.

Antallet af Svin angiver langtfra Produktionen, da man nu meget hurtigere end før gør et Svin færdigt til Slagteriet. 1800 regnede man med, at et Svin paa Øerne efter 1½ Aars Fedning kunde naa op paa 125 Pund Flæsk. I Jylland fandtes en anden Race, som efter 2—2½ Aars Fedning kunde give ca. 250 Pund. Nu regner man med, at et 6 Mdr. gammelt Svin kan veje 130 Pund slagtet Vægt.

Selobinderen kører over Markerne. Herluf Lykke fot.

Forskellige Situ

Indtil 1800'ernes Slutning holdt man væsentlig Høns for at forsyne egen Hus- holdning med Æg og Hønseskød. I den følgende Tid kom det til at spille en betydelig Rolle, særlig ved de mindre Brug.

1866—70 udførtes	0,05	Mill. Snese Æg aarlig				
1881—85 —	2,7	—	—	—	—	—
1891—95 —	6,5	—	—	—	—	—
1901—05 —	18,2	—	—	—	—	—
1911—15 —	20,4	—	—	—	—	—
1929 —	39	—	—	—	—	—
1931 —	49	—	—	—	—	—

Faareavlen er derimod gaaet stærkt tilbage. Det er vel vort nøjsomste Hus- dyr; men jo bedre Græsgangene bliver, jo daarligere kan det betale sig at holde Faar. — Efter et Opgør var der

Aar 1800	ca.	800,000	Faar
— 1838	-	1,645,000	—
— 1881	-	1,549,000	—
— 1903	-	877,000	—
— 1914	-	515,000	—

Under den forrige som under den sidste Verdenskrig, da det var meget vanskeligt at faa Uld, agiteredes der en Del for øget Faareavl; men denne vil næppe faa stor Betydning, med mindre den faar særlig Støtte fra Statens Side, da den passer bedst for de tyndt befolkede Lande med ekstensiv Drift som Sydafrika og Australien.

Bondens Omsætning maatte selvfølgelig stige voldsomt som Følge af de ændrede Forhold. Følgende tre Regnskaber (sammenl. Regnskabet 1. Del, Side 374) viser — selv om de er opstillet ud fra forskellige Principper — i det væsentligste Udviklingen gennem godt 150 Aar.

REGNSKAB

FOR EN FÆSTEGAARD PAA 50-60 TD. LAND GOD JORD
AFFATTET 1845 AF EN FORSAMLING AF SAGKYNDIGE LANDMÆND

INDTÆGT	UDGIFT
Hvede 40 Td. à 10 Kr..... = 400,00 Kr.	Skatter og Kommuneafg. 160,00 Kr.
Rug 15 Td. à 8 Kr. = 120,00 —	Tiendepenge 100,00 —
Byg 80 Td. à 6 Kr. = 480,00 —	Hoveripenge 72,00 —
Havre 75 Td. à 4 Kr..... = 300,00 —	Landgilde 90,00 —
Vikker og Ærter 33 Td. à 8 Kr. = 264,00 —	Rente af Indfæstning 108,00 —
Af 6 Køer..... 120,00 —	Fødekorn 280,00 —
Svin og Faar 20,00 —	Saakorn 120,00 —
Husly og Have..... 40,00 —	Købmandsregning 90,00 —
	Brændsel 20,00 —
	Slidtage, Rep. m. m. 100,00 —
Sum... 1744,00 Kr.	Sum... 1140,00 Kr.
	Overskud 604,00 Kr.

REGNSKAB

FRA EN SJÆLLANDSK FÆSTEGAARD PAA 49 TD. LAND, 1880, ET MIDDELAAR
GAARDEN I JÆVN GOD DRIFT

INDTÆGT	UDGIFT
Hvede 96 Td., deraf solgt 78 Td. à 20 Kr. = 1560,00 Kr.	Skatter og Kommuneafg. 385,01 Kr.
Rug 15 Td., brugt til Føde- og Sædekorn	Tiendepenge 219,70 —
Byg 92 Td., brugt til Føde og Sædekorn	Landgilde 373,23 —
Havre 90 Td., brugt til Foder og Sædekorn	Folkeløn 960,00 —
Ærter og Blandsæd 66 Td., brugt t. Foder og Sædekorn	Foderstoffer 150,00 —
Af 11 Køer foruden Hushold- ningens Forbrug 924,00 —	Købmands-, Bagerregning m. m. 599,00 —
Fedekalve og Udsætterko ... 548,00 —	Haandværkerregning 238,00 —
Svin, foruden Husholdningens Forbrug 1051,00 —	Reparationer 315,00 —
Af 6 Faar, foruden Ulden ... 133,00 —	Forskelligt (Læge, Brændsel o. a.) 312,00 —
Sum... 4216,00 Kr.	Sum... 3551,94 Kr.
	Overskud 664,06 Kr.

REGNSKAB

FRA ET INTENSIVT DREVET LANDBRUG PAA GODT 61 TD. LAND

I MIDTHIMMERLAND 1938-39

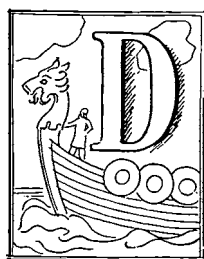
INDTÆGT		UDGIFT	
Salg og eget Forbrug af		Kunstgødning, Markfrø o. l.	1808,35 Kr.
Markafgrøder	2010,05 Kr.	Foderstoffer	1442,80 —
Eget Forbrug af Havesager	100,00 —	Kontrolforening, Dyr læge,	
Overskud ved Hesteholdet ...	875,00 —	Bedækning	168,00 —
Mejeriprodukter (Salg og		Fragt af Slagterisvin o. l. ...	60,00 —
Forbrug)	6244,44 —	Elektricitet, Forsikring o. l. ..	646,55 —
Salg og Forbrug af Besæt-		Renter	2225,71 —
ningen	3310,50 —	(Gaardens Handelsværdi	
Salg og Forbrug af Svine-		70,000 Kr.)	
hold	6358,00 —	Ejendomsskatter	737,92 —
Salg og Forbrug af Fjerkræ	579,00 —	Vedligeholdelse	3748,25 —
Mælkekørsel	542,00 —	Arbejds løn + Kost	2729,00 —
Værdi af egen Lejlighed ...	500,00 —	Besætningsformindskelse o. l.	900,00 —
	<hr style="width: 50%; margin-left: auto; margin-right: 0;"/> Sum... 20518,99 Kr.		<hr style="width: 50%; margin-left: auto; margin-right: 0;"/> Sum... 14466,58 Kr.
		Overskud	6052,41 Kr.

De to første Regnskaber fra Landbrugsmuseet. Den sidste Ejendoms Omsætning saavel som Forrentningsprocenten ligger en Del over Normalen.

VOR EGEN TID

Oversigt

Den danske Bondestands Udvikling var ikke gaaet ad en jævn opadstigende Linie, men med skiftende Opgang og Nedgang:

I de 2–300 Aar fra Vikingetiden og Trosskiftet til Valdemartidens Afslutning synes der at have været en stadig Opgang: udyrket Jord kom under Ploven, det folkelige Selvstyre udvikle-

des, og der udfoldede sig et frugtbart Samarbejde paa Ligerettens Grund.

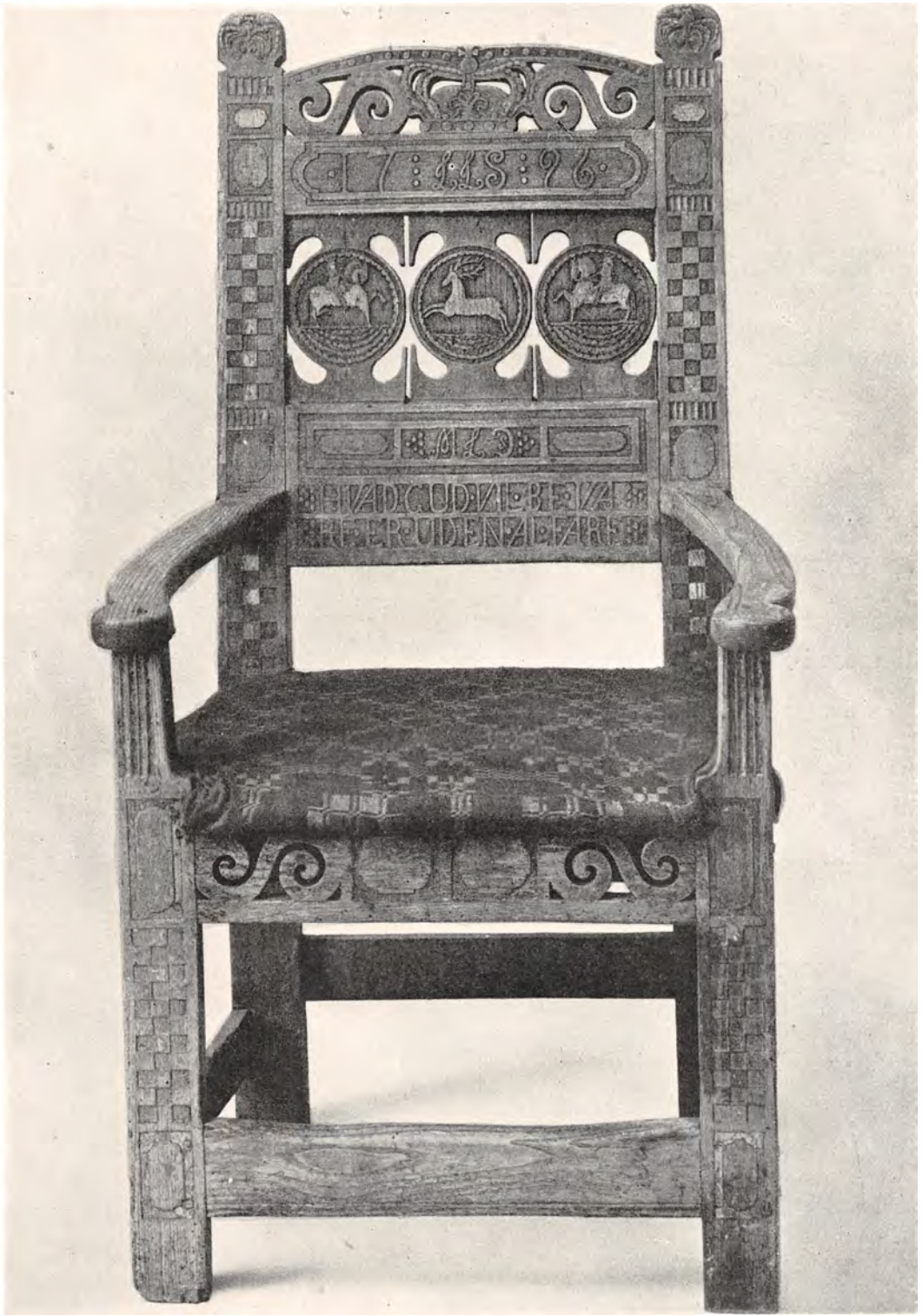
Men under den Privilegiepolitik, som særprægede den senere Middelalder, fulgte en mere end 500-aarig Nedgangsperiode, hvor Styret gled over i Jorddrotternes og senere i Kongernes Hænder, hvor Bønderne sad som Fæstere der, hvor deres Fædre havde været Selvejere, og hvor Jorddrotterne tilsidst helt beherskede dem, saa de var afhængige af disses Naade eller Unaade.

Saa kom de store Landboreformer, og dermed et Brud, hvor Modsætningen bedst udtrykkes i Ordene: Afhængighed – Selvstændighed!

I den første Tid derefter løftedes Bondestanden op af de europæiske Kriges

Indgangsdør til Hus fra Aarup, Fyn. Frilandsmuseet. Indskrift: I Jesu Navn er ieg opsat, Gud beware mig Dag oc Nat fra Ildebrand, fra Tywehand, bønør o Gud wor Frelsermand

*Lænestol fra gammel Bondegaard, Lynæs, Nordsjælland. Dansk Folkemuseum.
Indskrift: Hvad Gud vil bevare, er uden al Fare*

*Dejgtrug med Udskæring fra Lysgaard ved Viborg. Dansk Folkemuseum.
Indskrift: Herrens Velsignelse den giør riig uden Møye. Ords. 10, 22.*

Højkonjunkturer; men deres Selvstændighedsfølelse rodfæstedes under Krisestormene i 1820'erne.

De følgende Aar kendetegnes af en jævn Opgang, der faktisk var stærkest under 80'erne og 90'ernes Krise. Men efter Systemskiftet 1901 kom Bønderne under et stadig øget Rente- og Skatteaag i Stedet for det gamle Godsejraag. Og adskillige Ting tyder paa, at de har gennemløbet samtlige Kompassets Streger og staar der, hvor Oldeforældre eller Tipoldeforældre stod omkring 1788, kun at Stat og Kapitalmagt har afløst Jorddrot.

Men Historien gentager aldrig helt sig selv: den Gang var det andre, der maatte frigøre Bønderne, nu er det dem selv.

Indtil op i 40'erne hentede Bønderne Næring til deres Aandsliv fra næsten udelukkende gamle Kilder: Folkeviser, Ordsprog, Sagn, Slægtens Historie, gammel Kirkelighed o. l. — Den spredtvise gudelige Vækkelse, der fandtes rundt om i Landet i 1800'ernes første Halvdel, søgte ogsaa mest tilbage til ældre Tidens Vækkelser. Først senere fik den Forbindelse med Grundtvigianismen og Indremission.

Forside af indbygget Skab fra Ribeegnen. Dansk Folkemuseum

Det rige Aandsliv paa Digtingens, Kunstens, Videnskabens og ikke mindst Kirkelivets Omraade, som brød frem ved 1800'ernes Begyndelse, var endnu som en lukket Bog for Bønderne. Men deri skete der en betydelig Ændring i sidste Del af Aarhundredet: Fra Højskolerne flød en bred Strøm af folkeligt Aandsliv, overvejende kirkeligt præget, ud over det danske Bondeland. Men Højskolen

Fæstehus ved Dragsholm. Odsherred

Ollerup Præstegaard, opført 1761

Gammel Bondestue fra Odsherred

Bagning. Samsø

Gammel Samsø Bondegård

brugte især Historie og Digtning som Middel og søgte Tilknytning til de gamle Tider, saa den betød for saa vidt intet Brud med det gamle.

Ogsaa den videnskabelige Forskning fik Bønderne Forbindelse med. Men det var mest,

hvor de praktisk kunde tage den i deres Tjeneste. Den Omvæltning i Tankegangen, Darwins Udviklingslære betød for mange, mærkedes ikke meget blandt Bønderne; derimod tog de hans Lære om den naturlige Udvælgelse i deres Tjeneste, naar det gjaldt om at faa bedre Avlsdyr og Plantesorter.

GAMMELT OG NYT

Endnu i 80'erne var de danske Bønder overvejende konservative i Tankegang og Indstilling. De blev i Reglen paa den Egn, hvor de var født, Ejendommene gik oftest i Arv fra Fædre til Børn. Gennem Tusinder af Traade følte de sig knyttede til de Slægter, som svandt, og forpligtede over for de kommende. De blev derved Værnere af de aandelige og moralske Værdier, som Slægterne gennem Livets Erfaringer havde tilegnet sig, og gav dem derved i Arv til Efterfølgerne.

Men fra 80'erne af kom de ind i en stadig mere voldsom Udvikling, som i stigende Grad beslaglagde deres Evner og Kræfter og rev dem løs fra deres Fortid.

Det kendtes paa mange Omraader; f. Eks. i de nye Bygninger: Gennem Aarhundreder havde der udviklet sig en Bygningsstil uden bratte Overgange, blot afvekslende efter de forskellige Egenes Byggemateriale og Klima. Overalt var Straatagene herskende, kun fra de fleste Herregaardes Parker eller fra en og

Moderne Bondegaard, Avlsbygninger. V. Hassing, Vendsyssel

anden Præstegaardshave skinnede røde Tagsten frem. Paa Fyn gav de maleriske Bindingsværker Landskabet et festligt Præg, i Vestjylland laa Bygningerne ofte i Lavningerne, som om de ludede for de stærke Storme, der tit fo'r haardt frem mod dem. Men i Reglen var det lykkedes at finde Linjeforhold for Mure, Vinduer, Døre og Tage med Skorstenene, saa Øjet hvilede paa Bygningerne med Velbehag.

Og inde svarede det ofte hjemmelavede Bohave – tit med smukke Udskæringer og malet med stærke, klare Farver, men uden Imitering – godt til den hjemmegroede Bondekultur. Der var en solid Hygge i de gamle, lavloftede Bondestuer.

Nu krævede en ny Tid nye Bygningsformer: højere, bredere og lysere Stalde afløste de gamle og mørke, Cementen traadte i Stedet for Stenpikning; det blev lettere og behageligere at arbejde i disse nye Stalde. Ogsaa i de nye Stuehuse, som efterhaanden afløste de gamle, blev der højere til Loftet og videre til Væg-

Spindende Kone. Odsherred

*Middagsmad. Mandfolkene sidder efter Rang, Kvinderne maa staa op
(var i gamle Dage Skik de fleste Steder)*

Mangletræ, Sjælland. Dansk Folkemuseum. Det var almindeligt, at en Karl gav sin Kæreste et af ham selv udskåret Mangletræ Rullen har nu overtaget dets og Manglestokkens Opgave

gene, Bræddegulve afløste de gamle lerstampede, og høje Vinduer gav rigeligt Lys.

Men Landhaandværkerne magtede i Reglen ikke at bygge smukke Huse af det Materiale, de nu skulde anvende. Stilen blev som oftest hæslig. Det hjalp kun, at det nu blev almindeligt med Haver, som delvis kunde dække over Grimheden.

Tit var det ikke bedre inden Dørs. Det gamle Bohave vilde ikke passe til de nye Stuer. Saa forsvandt Slagbænke, Chatoller, Dragkister, Egetræsborde o. s. v. for at give Plads for Ting, der var lavet paa Maskiner og virkede koldt og upersonligt. Man forsøgte at efterligne Købmandshuse, Præsteboliger e. lign., og tit blev Stuerne saa overfyldte med Møbler, at der knapt var Plads til Menneskene, saa disse blev fremmede i deres egne Stuer. Fra en vestjysk Bondegaard fortaltes, at da det gamle Stuehus var afløst af et nyt, følte Beboerne sig saa daarligt hjemme, at de mest opholdt sig i Bryggerset.

Det er dog igen efterhaanden lykkedes ved Samarbejde mellem Arkitekter, Landhaandværkere og Bønder at tilpasse Tidens Krav med

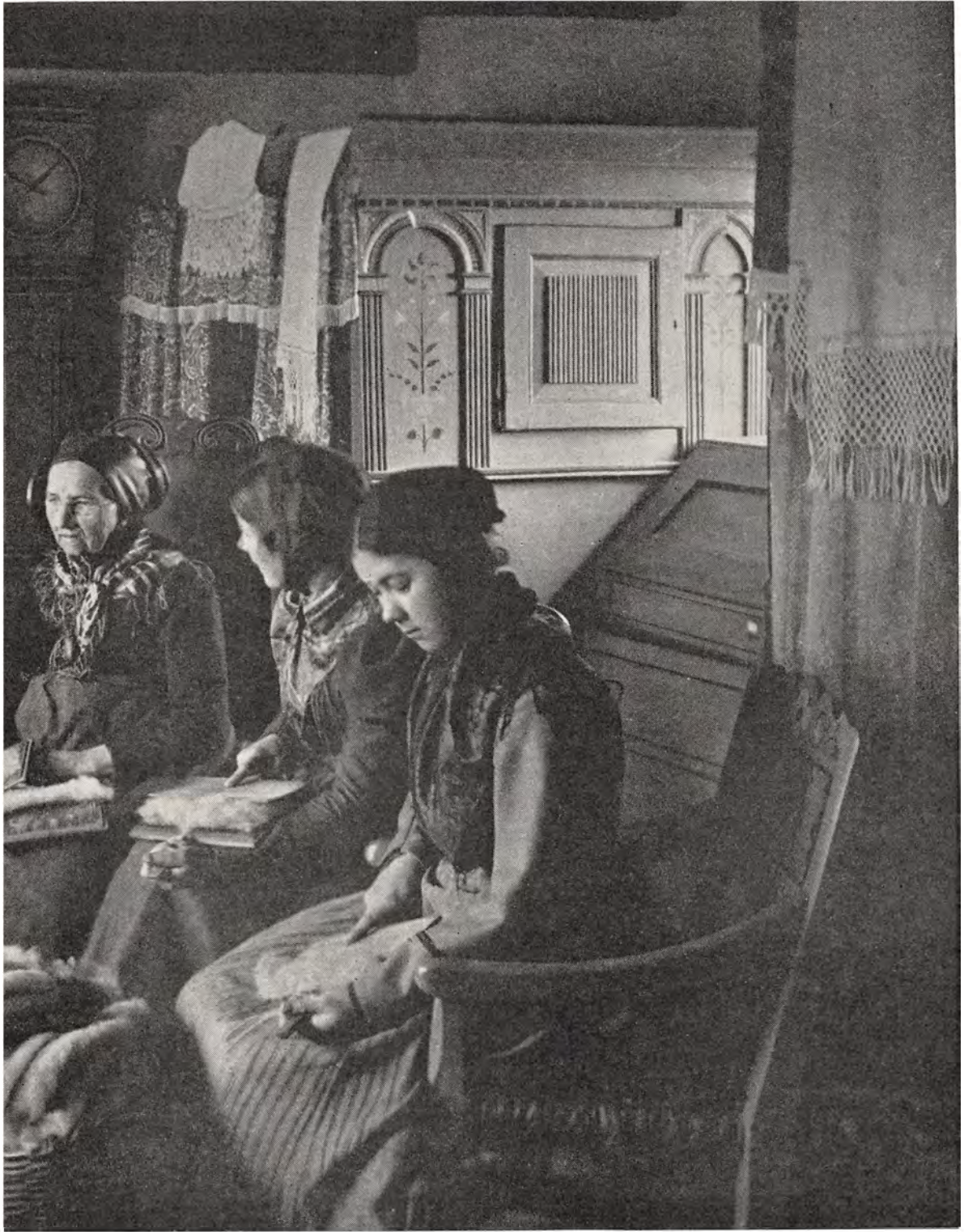
en Stil, hvor der er taget Hensyn til dansk Landskab og Klima, og det netop ved, at man har brugt Linjeforholdene fra de gamle, smukke Landbrugsbygninger. Forbindelsen mellem Fortid og Nutid er ved atter at blive knyttet.

Paa andre Omraader mærkedes Bruddet med Fortiden endnu stærkere. Hid-

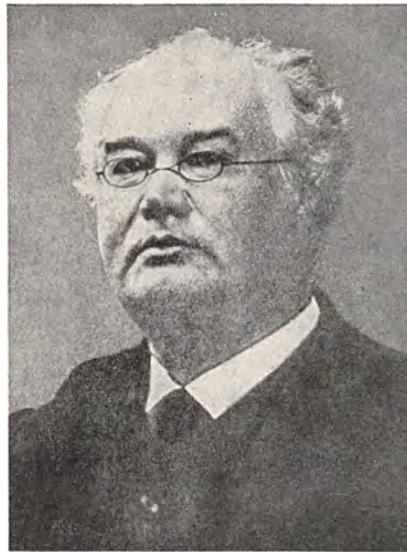

Smukt fremstillede Mangletræ

Kartegilde. Odsherred

Tilvenstre: Johan Skjoldborg. Tilhøjre: Jakob Knudsen

til havde Bonden overvejende været Selvforsyner. Man bagte selv Brødet af det hjemmeavlede Korn, lavede det meste Tøj af egne Faars Uld o. s. v., o. s. v.

Nu blev han i Løbet af faa Aar Producent for Verdensmarkedet og fik en stor Part af Raastoffer og af sit Forbrug fra den øvrige Verden. Mens hans økonomiske Interesser før væsentlig var knyttet til Hjemmet eller højest til Landsbyen, blev han nu interesseret i Majsavlén i Amerika, Solsikkehøsten i Rusland, i de engelske Industriarbejderes Løn saavel som i de tyske Toldlove. Gandhis Bekæmpelse af engelske Industrivarer betød øget Arbejdsløshed i England og lavere Priser for dansk Smør og Flæsk. En Kamp mellem Havnearbejdere og Skibsredere, hvori han ikke var Part, kunde medføre, at han ikke kunde faa sine Smørdritler og Svinekroppe indladede i Skibene. — Og lykkedes dette ogsaa ved saakaldte Samfundshjælpere, vilde de engelske Havnearbejdere da ikke gøre fælles Sag med de danske og nægte Udlosning?

Alle disse Spørgsmaal trængte sig ind paa Bonden. Og de bedre Kaar, han ved Teknikens Hjælp skabte sig, syntes kun at medføre øget Gæld og større Skatter for den næste Slægt, saa den maatte samle al sin Energi om at klare sig.

Tilvenstre: Thorikild Graulund. Tilhøjre: Jøppe Aakjær

Næsten al Bondens aandelige Kraft samlede sig om Nuets Spørgsmaal, og de var overvejende af materiel Art.

Ogsaa Politik blev noget andet. I Provisorieaarene havde det været saa simpelt: for eller mod Grundlovsbruddet, Godsejerstyre eller Folkestyre. Nu drog Politikerne efterhaanden saa mange Opgaver ind under deres Virkefelt, at det ikke var til at hitte Rede i. Men de økonomiske tog Hovedinteressen. Ofte gjaldt det ens Eksistens.

Verdenskrigen og de følgende Aars voldsomme Prissvingninger satte Spekulationen i Højsædet og det hæderlige Arbejde i Skammekrogen. Snart gjaldt det at gribe Chancen, snart maatte man anstrenge sig til det yderste for at holde Hovedet oven Vand.

Det var saa uligt gammel Bondesæd, at det ikke var underligt, om mange tabte Fodfæstet, levede helt i Nuet og tabte Forbindelsen med Fortiden.

Muligvis gjorde ogsaa det, at Industrien havde overtaget det gamle Husflid, sit dertil. Før samlede Husets Beboere til Aftensæde de lange Vinteraftener, og under Karternes Skratten, Rokkens sagte Snurren og Simesnoningen*) lød

*) Sime et Slags Reb, snoet af Langhalm, og mest brugt til at binde Straataget med.

Moderne Bondegaard, Stuehus. V. Hassing, Vendsyssel

Folkeviser, Sagn og Eventyr, eller Slægtsminder og Oplevelser berettedes. Nu optog Aviserne, der betegnende paa Engelsk kaldes Nyheds-Papir, Pladsen, hvis det tomme Rum ikke udfyldtes med Kortspil og Ædegilder.

Endnu i 1900'ernes Begyndelse kunde Samlere finde hidtil ukendte aandelige Skatte fra gammel Tid. Men det var blot hos de gamle. Mange af

de unge kendte knapt nok et Ordsprog eller havde hørt en Folkevise sunget.

BONDEN I DEN NYERE DIGTNING

Selv det grundtvigske Aandsliv, som især gennem Folkehøjskolen var bleven mange Bønders aandelige Eje, syntes nu ofte kun at være lidt Søndagspynt uden Forbindelse med Hverdagens Virkelighed.

Allerede i Begyndelsen af 1900'erne gav Johan Skjoldborg Udtryk for det i „Bjærregaarden“, hvor den gamle Jens Bjærre, der er Grundtvigianer med Liv og Sjæl, siger til Sønnen, Andelsbonden Kræn Bjærre: „I sjønger ikke mere. I sjønger næsten aldrig de gamle Salmer og Sange. Det er, som I skal drives til saadan noget. I kan købe Munkedal (en Hingst); men I har ikke Raad til at lønne Lærerinden ved Friskolen. Den la'r I forfalde; men Mejeriet, der ligger ved Siden af, det bygger I op med en Skorsten saa hyw, saa hyw. Vor Friskole, hvor vi begyndte i gamle Dage og havde saa mange skønne Møder, den dør hen, den dør hen og forfalder, ja, for der er ingen, der bryder sig om den.“

Paa Askov Højskole 1902. Efter Maleri af Erik Henningsen

Med D. S. B. ud over Landet

Og da Sønnen svarer: „Vi holder dog alt det gaaende, som der blev begyndt paa i de Dage“ – siger den gamle: „Ja, I holder det gaaende. Men der er ingen Lyw! Der er ingen Lyw!“*)

Mange saa med Ængstelse, hvordan Udviklingen artede sig for Bondestanden. Jakob Knudsen angreb med Voldsomhed det ny, særlig hvis Bønderne

*) Intet Liv.

Godsbanegaarden, et af Varefordelingens Centrere

skabte sig og vilde være fine. Især gennemhaaner han det i Indledningen til „Fremskridt“ og viser som Modsætning den gamle Tid i den stoute Bonde Borrevad Møller, der sidder som en Høvding paa sin Gaard og handler ud fra Ansvarret for alle Gaardens Folk saavel som for de Husmænd og Daglejere, der har søgt Ly under hans Vinger. Udstykningsbevægelsen saa Jakob Knudsen paa med Mistro. Det var et Brud paa det gamle overleverede.

Hedebakker paa Mols. Herluf Lykke fot.

Vej ved Hansted Skov. Tage Byskov fot.

Foraaret paa Vej. Erik Høegh-Sørensen fot.

Tyrstrup ved Sorø. Jonals Co. fot.

Paa Engene ved Horsens Fjord. Herluf Lykke fot.

Efteraarspløjning. Herluf Lykke fot.

Udsigt mod Arreskov Sø, Fyen. Herluf Lykke fot.

Himmelbjergsø. Herluf Lykke fot.

Thorkild Graulund ødelagde helst Maskinerne, saa Leernes Klang og Plejlernes taktfaste Rytme atter maatte lyde. Og i Modsætning til Forfattere længere tilbage i Tiden fandt han det rimeligt, at Gaardmanden nægtede sin Datter at gifte sig med en Husmandssøn; for denne kendte jo ikke Gaardbrugets Traditioner og vilde bryde dem til Ulykke for Hjemmet, Jorden, Sognet, der jo dog var det varende og derfor havde Retten over for Mennesker, der kun var som Trækfugle.

Ogsaa Aakjær og Skjoldborg saa Faren. Men hvor meget af alt det gamle de end elskede, havde de ogsaa mørke Minder fra Barndommen, Aakjær saaledes af de skrigende Hyrdedrenge, naar Manden ved Aftenstid gjorde sin Husbondsret gældende. Saa søgte de at digte sig til „en ny Tids Bonde“, Aakjær i „Arbejdets Glæde“, Skjoldborg i „Nye Mænd“. Men mærkelig nok bryder begge Staven over Bevægelser, som netop var Forudsætninger derfor: den første over Højskolen, den anden over Andelsbevægelsen.

Hos mange Bønder var der, maaske ubevidst, en Følelse af, at der var gaaet aandelige Værdier tabt; det kendtes bl. a. derpaa, at Aakjærs Sange som „Jeg lagde min Gaard“, „Jeg er født paa Jyllands Sletter“ og „Mors Rok“ blev i særlig Grad yndede af dem.

Den danske Bonde har mere end nogen anden Stand bevaret det overleverede fra Slægt til Slægt. Gammel Skik og Sæd, gammel Livserfaring og Moral har han værnet om, til Tider vel ogsaa efter, at det havde overlevet sig selv. Det var hans historiske Opgave at staa Vagt om de folkelige Værdier.

Men det kan ikke nægtes, at den Traad, der knytter Nutidsbonden til Fortiden, i de senere Tider er bleven tyndslidt. Og hvis et Folk bryder Forbindelse med sin Fortid, frasiger sig Arv og Gæld, da dør det folkeligt, og Materialismen tager Magt over det.

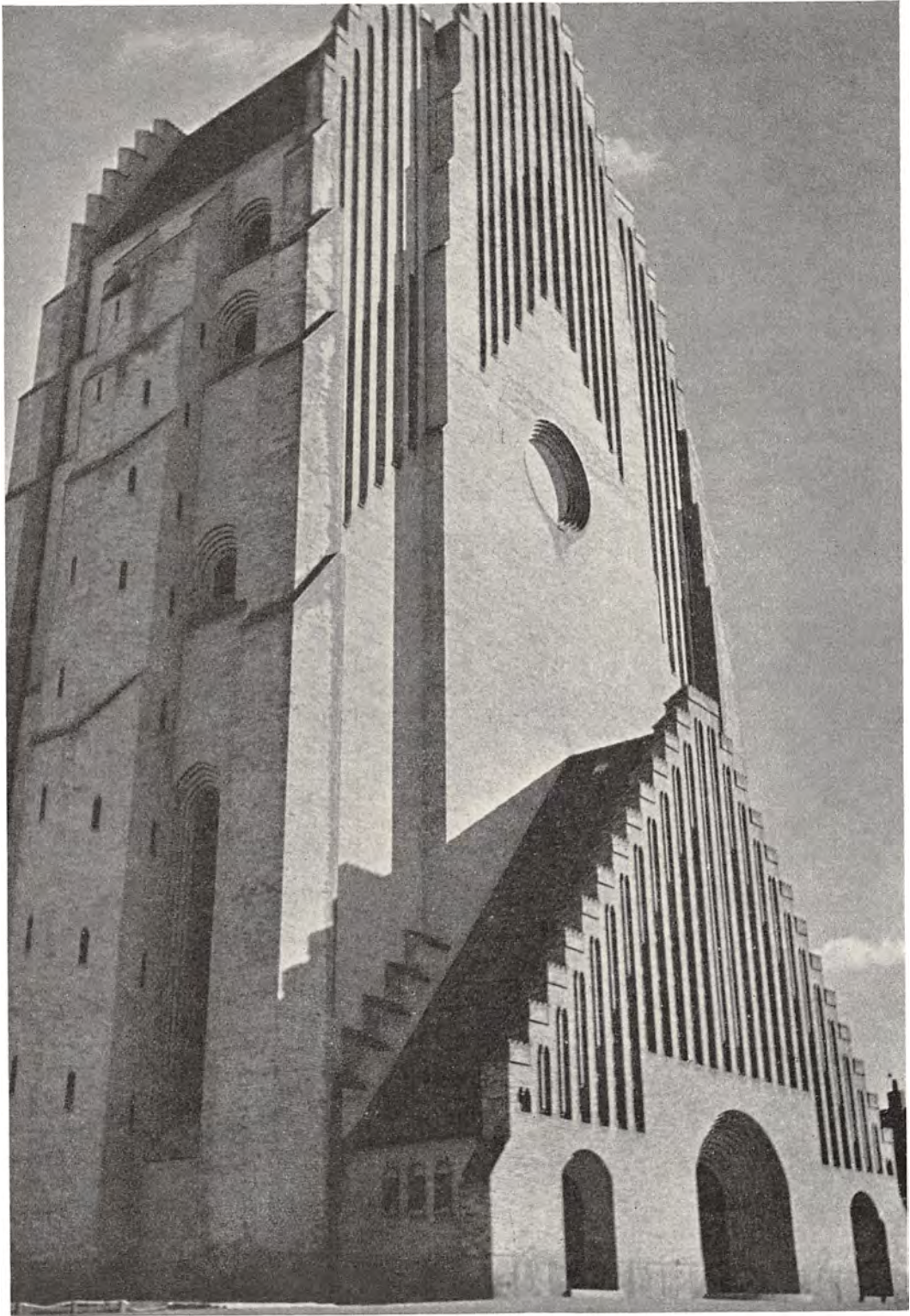
I de senere Aar er der imidlertid paa flere Omraader sket en Fornyelse, f. Eks.

Fra Kronprins Frederiks og Kronprinsesse Ingrids Bryllup i Stockholm 1935. Vilh. Lamm fot.

Postbaaden ankommer til Avernao. Herluf Lykke fot.

Grundtvigskirken, København

angaaende Bygningsstil og Folkesang, og man har der bygget videre paa det bedste af det fra Fædrene nedarvede.

Og da Krigens Ulykke ogsaa brød ind over det danske Folk, vendte det som aldrig før Blikket mod sin Fortid for at lære af Fald og Oprejsning, for at hente Haab og Tro – og Vilje til at skabe en rigere og friere Fremtid for vort Folk.

Et Folks aandelige Styrke kendes bedst i Prøvelsernes Tider, og alt tyder paa, at vort Folk som Helhed er sundt og stærkt. Men om det gaar lutret ud af Prøvelsen, det vil kendes derpaa, at det

„vil ej fra Kampen træde,
før selv den mindste af de smaa faar Del i Livets Glæde.“

LITTERATUR

Under Udarbejdelsen er stadig anvendt: Danmarks Riges Historie, Det danske Folks Historie, Joh. Ottosen: Vor Historie, Folkenes Historie, Det danske Landbrugs Historie og Dansk biografisk Leksikon ved C. F. Bricka.

Hertil kommer adskillige Afhandlinger i Historisk Tidsskrift, hvor især maa nævnes Joh. Steenstrups Studier over Vornedskabet og Fæstebondens Retsstilling og Fridericias over Ugedagsbøndernes Skattefrihed og Landboforhold i 1600'erne.

De væsentligste Kilder der udover er: Sophus Müller: Vor Oldtid, Gudmund Hatt: Landbruget i Danmarks Oldtid, Erik Arup: Danmarkshistorie, H. Koht: De germanske Folks Samfunds- og Aandsudvikling (i „Verdenskulturen“), Axel Olrik: Nordisk Aandsliv i Vikingetid og tidlig Middelalder, Saxo: Danmarks Saga, Snorre: Norges Kongesagaer, Ansgars Levned, Islandske Sagaer, Runeindskrifter (Wimmer ved Lis Jakobsen), Henry Petersen: Nordboernes Gudedyrkelse og Gudstro i Hedenold, V. Grønbech: Vor Folkeæt i Oldtiden, Joh. Steenstrup: Normannerne og Danske Stednavne, Knytlingesaga, L. Holberg: Dansk Rigslovgivning, Eriks sjællandske Lov, Valdemar Sejrs jyske Lov, Joh. Steenstrup: Studier over Valdemar Sejrs Jordebog, Kr. Erslev: Valdemarernes Storhedstid, Axel Olrik og Ida Falbe Hansens Udgave af danske Folkeviser, Joh. Steenstrup: Den danske Bonde og Friheden, Kr. Erslev: Dronning Margrete og Erik af Pommern. Forskellige Skrifter fra Reformationstiden, bl. a. G. Jørgensens og Holmqvists Bøger om Martin Luther, L. Helveg: Den danske Kirkes Historie, Peder Palladius's Visitatsbog, C. Paludan Müller: Grevens Fejde, Kr. Erslev: Konge og Lensmand i det 16. Aarhundrede, P. V. Jakobsen: Det danske Skattevæsen under Chr. III og Frederik II. Forskell. Samlinger danske Sagn, Fridericia: Adelsvældens sidste Dage, C. Christensen (Hørsholm): Agrarhistoriske Studier, Afhandlinger i Aarvog for dansk Kulturhistorie, Fridericia: Aktstykker til Oplysning om Stavnsbaandets Historie, Edv. Holm: Danmarks—Norges indre Historie 1660—1720, Danmarks—Norges Historie fra den store nordiske Krigs Afslutning til Rigerenes Adskillelse og Kampen om Landboreformerne 1773—91, P. Bjerger og Th. Søgaard: Danske Vider og Vedtægter, H. F. Fejlberg: Dansk Bondeliv, Severin Kjær: Fra Stavnsbaandets Dage, Poul Hansen: Jordfællesskabet og Landvæsenskommissionen af 1757, W. Falbe Hansen: Stavnsbaandsløsningen og Landboreformerne, Hans Jensen: Dansk Jord-

politik 1757—1810, Rasmussen Søkilde: Landboreformerne og den danske Bondestands Frigørelse før og efter 1788, A. F. Bergsøe: Chr. D. Reventlows Virksomhed, M. Rubin: Frederik VI's Tid, H. P. Kristensen: Landbrugskrisen i Danmark (1818—31), A. Thorsøe: Den danske Stats Historie 1814—1864, C. Th. Zahle: Den danske Husmand, N. Neergaard: Danmark under Junigrundloven, H. Rosendal: Danskhedens Historie i Sønderjylland, Mackeprang: Nordslesvig 1864—1909, V. Falbe Hansen og Will. Scharling: Danmarks Statistik, Den danske Andelsbevægelses Historie v. A. Axelsen Drejer, Holger Begtrup: Det danske Folks Historie i det 19. Aarh., A. H. Hollmann: Den danske Folkehøjskole, L. Schrøder: Den nordiske Folkehøjskole, P. Jeppesen: Husmandsbevægelsen gennem 25 Aar, Jørgen Pedersen: Husmandsbruget, J. Nielsen-Klodskov: Kærhave Oplevelser I, Frans v. Jessen: Haandbog i det nordslesvigske Spørgsmaals Historie III, Callø: De Vogelgesangske Millioner, K. J. Kristensen m. fl.: Det danske Landbrug, Statistiske Aarbøger, Landøkonomisk Driftsbureaus Aarbøger m. m.

PRÆNUMERANTFORTEGNELSE

- 1 Hs. Majestæt Kong Christian X
2 Hansen, Hans Jørgen, Sogneraadsmfd., Kilde-
agergaard, Gestelev pr. Ringe
3 Andersen, Caroline, Gdr.ske, Vestergaard,
Gestelev pr. Ringe
4 Johansen, Johan, Gdr., Davinde pr. Marslev
5 Gudmundsen, M. K., Direktør, Odense
6 Larsen, Kai, Gdr., Ørridsmosegaard, Vollerslev
7 Povlsen, Chr., Gdr., Pilegaard, Palleshave
pr. Ringe
8 Møller, P., Forstander, Tommerup Højskole
9 Dahl, Paul, Fru Godsejer, Holbæk-Slot Lade-
gaard pr. Holbæk
10 Schacht, H. Rosenstand, Docent, Landbohøj-
skolen, København V.
11 Jensen, Hans, Gdr., Skytløkkegaard pr. Aarslev
12 Lindø, Ejner, Gdr., Sdr. Næraa pr. Aarslev
13 Poulsen, Peder, Sognefoged, Aarslev
14 Hansen, H. J., fhv. Sogneraadsmfd., Sdr. Højrup
15 Pedersen, Emil, Gdr., Toftegaard, Demstrup
16 Kristiansen, Kristian, Sogneraadsmfd., Eskild-
strup pr. Pederstrup
17 Eskely, Viggo, Gdr., Eskildstrup pr. Pederstrup
18 Jørgensen, K., Gdr., Bøgehøjgaard, Sdr. Næraa
19 Andersen, Anders Juel, Forvalter, Brendekilde-
gaard pr. Holmstrup
20 Knudsen, Marie, Gdr.ske, Fru, Egøgaard,
Bellinge
21 Pedersen, Jens, Gdr., Højgaard, Søllinge
22 Christensen, Oskar, Formand for Husmands-
foreningen, Katkilde pr. Pederstrup
23 Hvid, Holger, Gdr., Aagerup pr. Vipperød
24 Kristiansen, Vilh., Sognef., Aagerup pr. Vipperød
25 Jensen, Sv., Gdr., Aagerup pr. Vipperød
26 Pedersen, Sofus, Gdr., Bellinge Lundsgaard
27 Grove, N. Jørg., Gdr., Allerup pr. Brobyværk
28 Hansen, Knud, Gdr., Allerup pr. Brobyværk
29 Christensen, Herm., Propr., Søholm pr. Maarso
30 Johansen, Niels, Gdr., Bakkegaard, Sdr. Næraa
31 Terkelsen, A. M., Propr., Enghavegaard, Skalb-
32 greve, Jørgen, Gdr., Skalb-
33 Nielsen, Johs., Gdr., Skalb-
34 Jørgensen, Rs., Sognef., Lykkegaard pr. Skalb-
35 Rasmussen, R. Nielsen, Gdr., Svalevang, Alleded
36 Jørgensen, Johs., Gdr., Viemosegaard, Brobyværk
37 Rye, Søren, Gdr., Skyttegaarden, Nr. Broby
38 Larsen, Kristen, Gdr., Bjørnemosegaard
pr. Staaby
39 Nielsen, H. Chr., Gdr., Tovsgaard pr. Nr. Broby
40 Lorentzen, Frits, Gdr., Stensgaard, Bellinge
41 Pedersen, Kn. Chr., Gdr., Davinde pr. Marslev
42 Henriksen, Otto, Gdr., Davinde pr. Marslev
43 Slott, P., Sognefoged, Horve
44 Jørgensen, Jørg., Gdr., Ulstrup pr. Skamby
45 Sørensen, Niels P., Sognefoged, Hersnap
46 Rasmussen, Rasmus, Gdr., Hersnap pr. Dalby
47 Sørensen, Oskar, Gdr., Vestergaard, Dalby
48 Olsen, Anders, Gdr., Hersnap pr. Dalby
49 Mindegaard, Martin, Gdr., Hersnap pr. Dalby
50 Knudsen, Knud, Gdr., Hersnap pr. Dalby
51 Pommer, P., Propr., Krøppedal, Vridsløsemagle
52 Nielsen, Jacob, Gdr., Egelundgaard, Langø
53 Hansen, Hans P., Gdr., Kirkebrogd., pr. Martofte
54 Pedersen, Hans P., Gdr., Birkegaard pr. Martofte
55 Madsen, Erling, Sognefoged, Vallekilde
56 Nielsen, Niels, Gdr., St. Viby pr. Mesinge
57 Madsen, Johs., Gdr., Salby pr. Mesinge
58 Sørensen, Chr., Sogneraadsmfd., Salby, Mesinge
59 Jensen, Hans P., Gdr., Vaarstedsminde, Leby Mk.
60 Frandsen, Mar., Gdr., Ørritslev Højgaard,
Sønderø pr. Odense
61 Nielsen, Jørg. P., Gdr., Ørritslev Lykkebjerg-
gaard, Sønderø pr. Odense
62 Jørgensen, Vilh., Gdr., Allerup pr. Højby F.
63 Hansen, Aage R., Landmand, Mindesborg,
Sanderum pr. Holmstrup
64 Pedersen, P. Chr., Gdr., Særslev pr. Jullerup
65 Kærgaard, Søren, Gdr., Særslev pr. Jullerup
66 Sørensen, Jakob, Gdr., Kertinge pr. Kølstrup
67 Nielsen, Th. Aage, Gdr., Krogsrisgaard
pr. Revninge
68 Rasmussen, Henrik, Gdr., Voldsgaard pr. Rev-
ninge
69 Nielsen, Marius, Sognefoged, Revninge
70 Wind-Hansen, Kaj, Gdr., Esterhøjgaard, Mesinge
71 Pedersen, Magnus, Gdr., Vestergaard, Mesinge
72 Pedersen, Simon, Gdr., Fjellebrogaard, Midskov
73 Andersen, H., Gdr., Thorslundgaard, Taarup
74 Nielsen, H. Schøning, Gdr., Bredetved pr. Holb.
75 Sørensen, H., Mejeribest., Bredetved pr. Holbæk
76 Munch, Niels, Gdr., Vestergaard pr. Trustrup
77 Bendtsen, Bendt Ludvig, Gdr., Næsbyhoved
Broby pr. Odense
78 Larnkjær, L. Chr., Sognef., Næsbyhoved Broby
pr. Odense
79
80 Jeppesen, Arnold, Gdr., Kusterslev pr. Jullerup
81 Pedersen, Peder, Gdr., Revninge
82 Rasmussen, Marna, Gdr.ske, Fru, Revninge
83 Christensen, Peter, Gdr., Tvinde pr. Rynkeby
84 Nielsen, Svend, Gdr., Byløkkegaard, Rynkeby
85 Larsen, Viggo, Gdr., Østerskovgaard, Rynkeby
86 Andersen, Knud, Propr., Lindeskovgaard, Højby
87 Nielsen, Jens, Gdr., Strandagergaard, Bredetved
88 Christensen, E., Planteskolelejer, Vipperød Plante-
skole, Vipperød
89 Villefrance, Julius, Gdr., Hellestrup pr. Holbæk
90 Udsen, Niels, Gdr., Lindegaard, Bullerup
91 Poulsen, Marie, Gdr.ske, Fru, Bullerup
skovgaard pr. Agedrup
92 Petersen, R. Lohmann, Sognef., Bullerup
93 Pedersen, Mads, Gdr., Maderup, Særslev
94 Bendtsen, Hans, Gdr., Allesø pr. Odense
95 Ulletved, Alfred J., Bestyrer, Krogsløkke
96
97 Madsen, Martin, Gdr., Vester Kærby pr. Agedrup
98 Thygesen, Hans Th., Gdr., Hyldagergaard,
V. Kærby pr. Agedrup
99 Hansen, Hans Peder, Gdr., Christiansminde,
V. Kærby pr. Agedrup
100 Madsen, H., Propr., Steengård, Dræby
101 Hansen, Hans Laur., Gdr., Rosengården, Dræby
102 Larsen, Jens, Gdr., Ullerup Enggaard pr. Skamby
103 Andersen, Marius, Sognef., Gdr., Skamby
104 Andersen, Alf., Propr., Brøndstrupgaard
pr. Uggerslev
105 Sørensen, Knud, Gdr., Allerup pr. Højby F.
106 Jakobsen, J. Chr., Fabrikant, Fraugde pr. Marslev
107 Køthe, P. M., Sognefoged, Sarumgaard, Hølev
108 Jensen, Th., Gdr., Hølevgaard, Hølev pr. Marslev
109 Pedersen, Laurits, Gdr., Hølev Damgaard
110 Rasmussen, P., Gdr., Allesø Højgaard pr. Odense
111 Madsen, J. P., Gdr., Korskærgaard, Allesø
112 Jakobsen, H. Høvgård, Godsejer, Kejrup
pr. Ladby
113 Jeppesen, Karl, Gdr., Lundegaard, Kertinge
114
115 Sørensen, Viggo, Forp., Brødrenes Minde, Marsl.
116 Overgaard, P. Chr., Gdr., Købmand, Marslev
117 Hansen, Knud, Gdr., Dømmestrup pr. Fangel
118 Pedersen, Ejnar, Forpagter, Dømmestrup
119 Nordvang, J., Møller, Rolsted Mølle, Langeskov
120 Absalonson, H. J., Gdr., Dærupgaard
pr. Glamsbjerg
121 Hansen, Anker, Gdr., Kellerhavegaard, Dærup
122 Oxholm, A., Godsejer, Langeskov pr. Stenstrup
123 Hansen, H. L., Propr., Kroghenlund, Stenstrup
124 Andersen, S. A., Forp., Løjtved pr. Stenstrup
125 Lausén, E., Propr., Bobjerglund pr. Bred
126 Hansen, Olga, Gdr.ske, Radstrupgd. pr. Marslev
127 Eriksen, Peter, Gdr., Lindegaard, Birkende
128 Pedersen, Søren Arne, Gdr., Mellem Mølle,
Rønninge pr. Langeskov
129 Ottosen, Anna, Gdr.ske, Møllelund, Rønninge
130 Pedersen, J. Brøndgaard, Bestyrer, Dømmestrup
131 Hansen, Peter Martin, Gdr., Lunde F.
132 Andersen, A. J., Propr., Ulkendrup pr. Beldringe
133 Jacobsen, Svend, Forp., Ellegaard, Skydebjerg
134 Andersen, M. V., Teglværksejer, Mariendal,
Stenstrup
135 Boesen, H. M., Gdr., Sogneraadsmfd., Mosebo,
Flemløse
136 Nielsen, H. P. Dideriksen, Sognef., Gdr., Mosebo
pr. Flemløse
137 Hansen, Jørg., Propr., Kappelgaarden, Voldtofte
138 Kristiansen, Karl, Gdr., Ellinge Mosegaard
pr. Ullerslev
139 Kildegaard, Johannes, Gdr., Kildegaard,
Ellinge pr. Ullerslev
140 Pedersen, Kristian, Gdr., Lyomskovgaard,
Ellinge pr. Refsvindinge
141 Madsen, Stephan, Bestyrer, Kathrinebjerg,
Ellinge pr. Ullerslev
142 Nielsen, A., Fru, Propr., Hesselbjerggaard,
Flemløse
143 Nygaard, Alfred, Forp., Nygaard, Høed
144 Jørgensen, Chr., Gdr., Nørrehavegaard, Høed
pr. Flemløse
145 Drud-Jensen, A., Gdr., Bohøj pr. Flemløse
146 Petersen, Johs., Gdr., Heden pr. Alleded
147 Knudsen, Signe, Forstanderinde, Heden
pr. Alleded
148 Andersen, H. P. C., Forp., Egebjerg Teglværk
pr. Stenstrup
149
150 Frederiksen, Carl, Gdr., Skalkendrup pr. Hjulby
151 Carlsen, Valdemar, Gdr., Carls Minde, Ullerslev
152 Rasmussen, A., Gdr., Hjadstrup pr. Kappendrup
153 Olsen, Th., Propr., Mariendal pr. Skamby
154 Jervelund, A., Gdr., Nr. Søby
155 Thingberg, C., Propr., Strandskov, Hjulby
156 Bjerregaard, Lars, Gdr., Bjerregaard, Sallinge
157 Petersen, Ejner, Sognef., Hjulby
158 Groth-Christensen, M., Forp., Aalokkegaard,
Aunslev pr. Hjulby
159 Pedersen, A. Salomon, Husmand, Bovense
160 Rasmussen, Edv. Emil, Gdr., Ll. Strandskov
pr. Ullerslev
161 Risbjerg, A., Gdr., Risbjerggaard, Strandby
pr. Jordløse
162 Larsen, Laurits, Gdr., Solmosegaard, Strandby
pr. Jordløse
163 Skov, Peter, Gdr., Strandby pr. Jordløse
164 Hansen, Vilh., Gdr., Bredemosegaard, Strandby
pr. Haarby
165 Banke, Kristen, Gdr., Strandby pr. Haarby
166 Rose, R. H., Gdr., Højgaard, Haarby
167 Petersen, N., Gdr., Dalgaard, Haarby
168 Jespersen, Karen, Fru, Propr., Pilegaard, Haarby
169 Fenger, P. A. Hauch, Tommerupgaard, Haarby
170 Olsen, Chr., Kommunesekretær, Haarby
171 Rasmussen, P., Gdr., Sogneraadsmfd., Haarby
172 Aalund, A. P., Gdr., Akkerup Ellegaard, Haarby
173 Hansen, Jens, Gdr., Onkelsminde, Aunslev
174 Plougheld, L., Propr., Korupgaard, Korup F.
175 Poulsen, G., Forvalter, Egeskov pr. Kværndrup
176 Jensen, Chr., Gdr., Langemoselund pr. Ørbæk
177 Rasmussen, L., Gdr., Langemoselund pr. Ørbæk
178 Hansen, H., Forp., Sømarksgd., Frørup pr. Slude
179 Bang, Hans Chr., Gdr., Sognef., Kirkebygaard,
Refsvindinge
180 Pedersen, J. Møller, Gdr., Bagkd., Refsvindinge
181 Lundsgaard, Hans, Gdr., Willumstrup pr. Ørbæk
182 Schroll, Henning, Forp., Lykkenssæde, Højrup
183 Frandsen, F., Sogneraadsmfd., Skjelbo pr. Højrup
184 Andersen, Oluf, Gdr., Hudevad pr. Aarslev
185 Hansen, Jens, Gdr., Somosegd., Frørup pr. Slude
186 Nielsen, Gerda, Gdr.ske, Fru, Brorupgaard
pr. Svindinge F.
187 Andersen, T. Møller, Gdr., Svindinge F.

- 188 Jensen, Morten, Gdr., Refsvindinge
189 Nielsen, Hans, Sognef., Ørbæk
190 Tofte, Hans Chr., Gdr., Højvang pr. Ørbæk
191 Hansen, Hans, Sogneraadsmnd., Ravnekærsgaard, Ebberup
192 Andersen, M., Gdr., Engbjerggaard, Ebberup
193 Rasmussen, Peder, Gdr., Holmegaard, Ebberup
194 Andersen, A. J., Gdr., Saltofte pr. Assens
195 Jensen, Rs. Iver, Gdr., Saltofte pr. Assens
196 Tommerup, J. P., Gdr., Thorøgaard, Saltofte
197 Jørgensen, Anders J., Gdr., Saltofte pr. Assens
198 Bruun, K., Gdr., Kerndrup, Kærum pr. Assens
199 Jørgensen, H. P., Gdr., Nordby pr. Ebberup
200 Jørgensen, A. C., Gdr., Ny Ravnekær, Ebberup
- 201 Johansen, H., fhv. Gdr., Ørbæk
202 Lundsgaard, Henrik, Gdr., Ørbæk
203 Andersen, A. K., Gdr., Møsekroften, Refsvindinge
204 Christoffersen, H., Gdr., Holkgd., Refsvindinge
205 Storm, R. P., Gdr., Kallehavegaard, Refsvindinge
206 Jensen, L. P., Landbrugslærer, Maare pr. Ørbæk
207 Toubro, Jens Jensen, Gdr., Lyngby pr. Trustrup
208 Jørgensen, Chr., Gdr., Christiansborg, Maare Mark, Ørbæk
209 Berntsen, Karl, Gdr., Højgaard, Maare Mark
210 Bendtsen, Mar., Sognef., Ø. Hæsing pr. Højrup
211 Hansen, Hans, Sognef., S. Lyndelse pr. Højrup
212 Andersen, Anders, Gdr., Vestergaard, S. Lyndelse pr. Højrup
213 Krogh, Gdr. skær, Søstrene, S. Lyndelse pr. Højrup
214 Hansen, Rasmus Kr., Partikulier, Trøstrup Mark, Korup F.
215 Andersen, C., Godsejer, Rynkebygaard pr. Ringe
216 Nielsen, Jens, Sognef., Harndrup
217 Pedersen, Niels, Gdr., Brogaard pr. Harndrup
218 Johansen J. K., Havebruger, Lybæk pr. Harndrup
219 Leerberg, Th., Gdr., Holmegaard pr. Harndrup
220 Rudbeck, K., Gdr., Trøstrupgaard pr. Korup F.
221 Rasmussen, Chr., Gdr., Ruggaard, Ore, Pederstr.
222 Eskelykke, Aksel, Gdr., Ore pr. Aarslev
223 Rasmussen, Hans, Gdr., Skovgaard, Gummerup
224 Broe, Th., Propr., Mosegaard, Gummerup
225 Knudsen, L. P., Gdr., Liselund, Refsvindinge
226 Tofte, Chr., Gdr., Sandbjerggaard, Refsvindinge
227 Hansen, Vald., Sognef., Herrested pr. Ørbæk
228 Jørgensen, Jørg., Gdr., Hasselgaarden, Herrested
229 Andersen, H. M., Gdr., Herrested pr. Ørbæk
230 Pedersen, J. P., Gdr., Mosegaard, Fjelsted
231 Olsen, Lohmann, Landmd., Landmaalergaarden, Sletterød pr. Harndrup
232 Hansen, H., Gdr., Tarup Toftegaard pr. Aarslev
233 Olsen, Chr., Gdr., Rullegaard pr. Glamsbjerg
234 Larsen, Emil, Gdr., Glønshøj, Glamsbjerg
235 Jacobsen, Gotfr., Gdr., Langbygaard, Glamsbjerg
236 Pedersen, Ejnar, Gdr., Rosengård, Kong-Højrup pr. Glamsbjerg
237 Larsen, Rasmus Chr., Gdr., Toftegaard, Kong
238 Nielsen, H., Gdr., Enghavegaard, Svindinge F.
239 Møller, Jens Kr., Sogneraadsmnd., Gudme
240 Dyhr., C., Gdr., Højlundsgaard, Gudbjerg
241 Jakobsen, Hans, Sogneraadsmnd., Gudbjerg
242 Andersen, Rs. M., Gdr., Lindegaarden, Flemlose
243 Pedersen, P., Forp., Ladefogedgaard, Flemlose
244 Kirketerp-Møller, K., Gdr., Kallerupgaard, Voldtofte pr. Flemlose
245 Rasmussen, Vilh., Gdr., Stensgaard pr. Flemlose
246 Poulsen, Laur., Gdr., Nielstrup pr. Langesø
247 Helleskov, Alfred, Sogneraadsmnd., Sognef., Elholtgaard, Oure
248 Jensen, Johs. C., Gdr., Langaa pr. Rygaard
249 Pedersen, R., Gdr., Stenagergd., Gudbjerg Skov
250 Jensen, Thv., Gdr., Brudagergaard pr. Vejstrup
251 Sune, H. P., Gdr., Nøddekroggaard, Brudager
252 Humlegaard, Claus Peter, Gdr., Humlegaard, Lakkendrup Mark pr. Gudme
253 Thomsen, K., Gdr., Nymarksgaard, Lakkendrup
254 Hansen, H., Gdr., Østerlund, Lakkendrup, Gudme
255 Hansen, A., Gdr., Holmelund, Lakkendrup
256 Aaskov, Johs., Gdr., Lakkendrup pr. Oure.
257 Nielsen, N. P., Gdr., Smedegaard, Malling
258 Kristiansen, Kr. N., Gdr., Veilgaard pr. Malling
259 Rasmussen, Andr., Gdr., Karleby pr. Voldby
260 Knudsen, K. V., Forp., Engestofte Avlsgaard, Maribo
261 Rasmussen, Chr., Gdr., Horselundgaard, Raa pr. Maribo
- 262 Andersen, Johs., Gdr., Møllelund, Fjelsted
263 Borre, H. C., Propr., Berresminde pr. Nørreballe
264 Nielsen, Carl, Gdr., Hedegaard, Østofte pr. Ryde
265 Nielsen, H., Gdr., Nørremosegaard, Østofte
266 Lund, Holger, Gdr., Højtofte, Østofte pr. Ryde
267 Jørgensen, Olf., Gdr., Korslykkegaard, Havlykke, Stokkemærke
268 Petersen, Carl, Gdr., Paarup pr. Nørreballe
269 Hovmand, Johs., Gdr., Udstolpe pr. Saksøbing
270 Jørgensen, J. C., Bestyrer, c/o Enkefru Johanne Hæsling, Slemminge pr. Saksøbing
271 Romme, Chr., Gdr., Udstolpe pr. Saksøbing
272 Pyndt, Evald, Gdr., Udstolpe pr. Saksøbing
273 Rask, Hans, Gdr., Bursø
274 Hansen, J. P., Gdr., Kirstinehøj, Bursø
275 Due, H., Gdr., Sofedal, Hillestolpe pr. Holeby
276 Bitsch, Chr., Propr., Søgaarde, Bursø
277 Hansen, H. C., Gdr., Højgd., Ellerup pr. Gudme
278 Pedersen, Johs. Elgaard, Gdr., Søndergaard, Brenderup pr. Gudme
279 Pedersen, Johs., Gdr., Ellemosegaard, Ellerup pr. Gudme
280 Jensen, Lars L., Gdr., Brenderup pr. Gudme
281
282 Aalund, Carl, Forp., Lindelygaard, Jordløse
283 Risbjerg, L., Gdr., Jordløse
284 Pedersen, Anton, Gdr., Damgaard, Jordløse
285 Pedersen, Carl Jul., Gdr., Egeholm, Jordløse
286 Ellegaard, Lars, Gdr., Lergaarden, Haastrup
287 Bilde, Thomas, Gdr., Pilegaard, Karby, Voldby
288 Hansen, Anton Skov, Hmd., Galdbjerg, Gudme
289 Vang, Brdr., Gdr., Møllegaard pr. Vejstrup
290 Kristensen, Helge, Gdr., Bleggaard pr. Vejstrup
291 Rosager, Johs., Gdr., Mosegaard pr. Vejstrup
292 Larsen, N. P., Gdr., Stubshoved pr. Gudme
293 Andersen, A. P., Gdr., Bryllegd pr. Knarreborg
294 Kjølby, Chr., Gdr., Junsgaard, Ellerup, Gudme
295 Rytter, Hans Hansen, Gdr., Bryllebjerggaard, Ellerup pr. Gudme
296 Olsen, Jacob, Gdr., Jensbjerggaard pr. Asperup
297 Mortensen, A., Gdr., Vedelshavegd. pr. Asperup
298 Madsen, Anders, Gdr., Fuglehavegaard pr. Oure
299 Pedersen, Chr., Gdr., Knarreborg Møllegaard
300 Jørgensen, L., Gdr., Enghavegd., Østofte, Ryde
- 301 Hansen, C., Sogneraadsmnd., Hamborggaard, Østofte pr. Ryde
302 Petersen, N. P., Sogneraadsmnd., Stølgd., Strøby
303 Nielsen, Peder, Gdr., Strøby
304 Nielsen, C. H., Gdr., Skallegaard pr. Næstved
305 Hemmingsen, O., Sognef., Stenstrup pr. Næstved
306 Stryger, L. P., Sogneraadsmnd., Langgaarden, Vaabensted, Saksøbing
307 Nedergaard, Gerda, Fru Forp., Agerupgaard Vaabensted pr. Saksøbing
308 Rasmussen, R., Lærer, Ørsted Skole, Rørmosehus
309 Hansen, Niels, Sogneraadsmnd., Mosegaard, Moselund pr. Aarup
310 Sørensen, R. E., Gdr., Østergd., Tved, Svendborg
311 Kristensen, Vilh., Gdr., Hjelmkilde, Skaarup F.
312 Nielsen, Bertel, Sogneraadsmnd., Skyttegaard, Holmdrup pr. Skaarup F.
313 Nielsen, Peter, Sognef., Skaarup F.
314 Holmskov, P., Forp., Hasselhus, Hesselager
315 Kirchhoff, Poul, Gdr., Haarby Møllegaard
316 Jakobsen, Valdemar, Gdr., Trunderup
317 Hansen S. P., Gdr., Pilegaard pr. Trunderup
318 Rasmussen, R. P., Gdr., Østergaard, Trunderup
319 Pedersen, P., Gdr., Ellegaardsminde, Trunderup
320 Andersen, Morten, Gdr., Trunderup
321 Ebbesen, Hans, Gdr., Østergaard, Blanke
322 Martensen, Magnus, Gdr., Blanke Vestergaard pr. Blanke
323 Larsen, M. M., Gdr., Strandholm pr. Blanke
324 Markussen, Thorvald Henry, Gdr., Vædelegaard, Roerslev pr. Blanke
325 Nielsen, L., Bestyrer, Roerslevgaard pr. Blanke
326 Christensen, Carl, Gdr., Dyrehøjgaard, Baaring
327 Barlebo, J., Gdr., Enggaard, Assenballe pr. Bred
328 Buch, B., Inspektør, Trunderupgaard, Kværndrup
329 Christiansen, K. E. A., Gdr., Højlundsgaard, Ellerup Mark pr. Gudme
330 Ellegård, Søren, Gdr., Ellegaarden, Haastrup
331 Hansen, H. Chr., Gdr., Højagergaard, Haastrup
332 Larsen, Thorvald, Gdr., Stillegaard, Skaarup Mk. pr. Skaarup F.
- 333 Nielsen, Niels Eriksen, Landmd., Frugtavl, Elmely, Holmdrup, Skaarup F.
334 Henriksen, Jacobine, Gdr. ske, Rolighed, Skaarup Mark pr. Skaarup F.
335 Nielsen, Niels Kusk, Gdr., Mosegaard, Thuro pr. Svendborg
336 Hansen, Hans C., Gdr., Annalyst, Thuro
337 Kristensen, A. Kromann, Gdr., Albjerg pr. Ou
338 Pedersen, Alfred, Gdr., Tved pr. Svendborg
339 Kristensen, Kr., Gdr., Kaadkildgaard pr. Br.
340 Hansen, O. Hofmann, Gdr., Kamgaard, Bred
341 Pedersen, Lars, Gdr., Nørøkegaard, Halvrimme
342 Gluud, Folmer, Bestyrer, Lerbjerggd., Bandhol
343 Holtse, A., Gdr., Sognef., Reersnæs, Bandhol
344 Jørgensen, P., Propr., Grimstrupgaard, Maribo
345 Thiesen, Aage, Forp., Toftegaard pr. Maribo
346 Hoff, Jørgen, Forp., Idasminde pr. Maribo
347 Frederiksen, K., Gdr., Krydsgaard pr. Bandhol
348 Grau, N., Propr., Kokkegaard pr. Maribo
349 Løje, Jørgen, Gdr., Slemminge pr. Saksøbing
350 Skaaning, Ejner, Gdr., Kærhave, Ll. Slemminge pr. Saksøbing
351 Løje, Hans, Gdr., Ll. Slemminge pr. Saksøbin
352 Skaaning, Valdemar, Gdr., Ll. Slemminge pr. Saksøbing
353 Andersen, Hans, Gdr., Emtøkærsgaard, Ørsted
354 Jørgensen, Viggo, Gdr., Roerslev pr. Blanke
355 Rosendal, Vald., Gdr., Bakke, Roerslev pr. Blanke
356 Teisen, Poul, Godsejer, Tiselholt pr. Vejstrup
357 Andersen, A. O., Gdr., Rønnebæk pr. Næstved
358 Rasmussen, M. P., Propr., Holtegaard, Maribo
359 Nielsen, Aa., Gdr., Bakkegd., Strøby Egede, Køg
360 Olsen, Klauz, Gdr., Havelundgaard, Reersø pr. Saksøbing
361 Hansen, Karl, Gdr., Groftebjerggaard, Tved, Nørremark pr. Svendborg
362 Jørgensen, Vilhelm, Gdr., Havlække, Nørreball
363 Høj, Barfoed, Forp., Vaarskovgd. pr. Bandholm
364 Christensen, Thorkild, Gdr., Gammel Skovgaard pr. Nørreballe
365 Poulsen, Kjær, Propr., Kjærsgaard, Kongsted pr. Fredericia
366 Liebe, A., Frøken, Damgaard pr. Fredericia
367 Lassen, Hansine, Gdr. ske, Erritsø pr. Frederici
368 Andersen, H. Ladegaard, Sogneraadsmnd., Møllersminde, Taulov
369 Thuesen, H., Fru, Taulovgaard pr. Taulov
370 Juul, N., Gdr., Juulsminde, Skærbæk pr. Taulov
371 Jessen, P., Gdr., Luchtminde, Skærbæk, Taulov
372 Høstgaard, L., Gdr., Elisabethsminde, Skærbæk pr. Taulov
373 Thomsen, Jens, Gdr., Engbækgaard, V. Hæsing
374 Nielsen, N., Gdr., Sogneraadsmnd., Skyttegaard pr. V. Hæsing
375 Andersen, E., Gdr., Faurbjerggd., Tved, Svend
376 Rosager, Hans, Gdr., Rødbjerggaard, Vejstrup
377 Gylling, Jens, Gdr., Østergaard, Vejstrup
378 Hansen, M., Gdr., Magerholm pr. Vejstrup
379 Rasmussen, Herluf, Gdr., Højvang, Holmdrup pr. Skaarup F.
380 Hansen, H. P., Konsulent, Skaarup F.
381 Dinesen, Anders, Gdr., Nygaard, Holmdrup Huse, Skaarup F.
382 Nielsen, J. P., Gdr., Skovgaard, Holmdrup
383 Larsen, R. H., Gdr., Holmdrupgaard, Skaarup F.
384 Larsen, Lars, Gdr., Grastensgaard, Thuro
385 Odgaard, Fr., Husmd., Grasten, Thuro, Svendtl
386 Pedersen, Marius T., Husejer, Øster Aaby
387 Larsen, Anne, Gdr. ske, Nøjsomhed, Skaarup F.
388
389 Kej, Johannes, Gdr., Gombjerggaard, Horne
390 Høybye, Johannes, Gdr., Svennergaard, Horne
391 Jensen, Fr., Gdr., Teglværksgaarden, Kirkeby
392 Lassen, Asmus, Gdr., Højlundgaard, Egense
393 Rasmussen, Jørgen, Gdr., Egense
394 Nørremand, Hans, Sognef., Møllegaard, Ø. Skerninge pr. Ollerup
395 Christiansen, P., Godsejer, Vejstrupgaard pr. Vejstrup
396 Markvardsen, Kristen, Forp., V. Skerninge
397 Juul, Hans, Propr., Rugballegaard, Taulov
398 Christensen, J. H., Propr., Qvistgaard pr. Taulov
399 Bundgaard, Paul, Gdr., Thomasmind, Pjested
400 Buhl, L., Gdr., Tangskovgaard pr. Pjested
401 Christiansen, K. Lund, Gdr., Søndermk., Mjesin

- 02 Sørensen, Abr., Gdr., Høghøjgaard pr. Pjedsted
03 Petersen, Vitus, Forp., Nielstrup, Saksbøbing
04 Kaare, P., Gdr., Kraarup pr. Maribo
05 Olsen, Hans, Rentier, Havløkke pr. Nørreballe
06 Svendsen, S., Propr., Paarupgaard pr. Nørreballe
07 Petersen, Augusta, Gdr.ske, Østoftegaard, Østofte
08 Jørgensen, Alfr., Gdr., Urtemosegaard, Østofte
09 Rubæk, Ejner, Forp., Højlyngegaard, Maglemer
10 Madsen, C. R., Forp., Langfeldt, Saksbøbing
11 Frandsen, Jul., Sognef., Nykøbingvej, Rørbæk
12 Rosenørn-Lehn, Otto, Godsejer, Baron, Oreby
13 Sebbelov, Viggo, Godsforv., Oreby, Saksbøbing
14 Cour, la, G., Propr., Cypressegaard, Saksbøbing
15 Andersen, Oluf, Gdr., Kogtved pr. Svendborg
16 Larsen, Chr., Sogneraadsmnd., V. Skerninge
17 Lebak, Ane, Gdr.ske, Fru, Bøjlsgaard pr. Vester Skerninge
18 Pedersen, Jens P., Husmand, V. Skerninge
19 Jeppesen, Michael, Gdr., Søndermarkgaard, Vester Skerninge
20 Husted, Chr., Bestyrer, Gaverslund pr. Børkop
21 Knudsen, Holger, Gdr., Qvistgaard, Gaverslund
22 Sørensen, Peter, Gdr., Hjembækgaard, Sangstrup pr. Voldby
23 Nielsen, Sigurd, Forp., Staagerup, V. Skerninge
24 Jensen, Maren Dencker, Gdr.ske, Fru, Staagerup Kildegaard pr. V. Skerninge
25 Kristoffersen, Tage E., Bestyrer, Staagerup Kildegaard, Vester Skerninge
26 Ravn, Svend Aage, Gdr., Sællerup pr. Børkop
27 Hougaard, Jørgen, Gdr., Nordbygaard, Sællerup pr. Børkop
28 Sandager, Hans, Propr., Bøgeløkke, Nr. Bjert pr. Kolding
29 Hansen, Rasmus, Gaardbest., Vanggaarden, Harridslev pr. Randers
30 Bjerresgaard, Karl, Gdr., Vangegaard, Eltang
31 Mathiasen, Ejnar, Gdr., Harridslev Nygaard pr. Randers
32 Sandager, H., Forp., Banggaard, Nr. Bjert pr. Kolding
33 Jespersen, Niels, Gdr., Marensminde, Ø. Skerninge pr. Ollerup
34 Granhøj, Sigurd, Gdr., Aalykke, Ø. Skerninge
35 Jensen, M., Gdr., Bernekildegaard, V. Skerninge
36 Hansen, Hans, Gdr., Skovlyst, V. Skerninge
37 Andersen, R., Gdr., Damgaard, V. Skerninge
38 Hannemose, Jens, Gdr., Hannemosegaard, V. Skerninge
39 Andersen, Christen, Gdr., Bro Mark pr. Ollerup
40 Nielsen, Malling, Gdr., Hovgaard pr. Ollerup
41 Børholm, H. H., Gdr., Børholm, Ollerup
42 Larsen, Lars Jørgen, Forp., Nordvang, Horne
43 Kristoffersen, Søren, Forp., Signehøjgaard, Horne
44 Madsen, Chr., Gdr., Tagesgaard pr. Stokkemærke
45 Hovmand-Hansen, M. E., Godsejer, Landbrugs-kandidat, Knuthenlund pr. Stokkemærke
46 Madsen, Brdr., Gdr., Indtægtsgaarden, Stokkemærke
47 Rasmussen, Chr., Gdr., Højvang, Stokkemærke
48 Clausen, Henry, Gdr., Stokkemærke
49 Knuthsen, A., Forv., Saftstationen, Stokkemærke
50 Ebbe, Aage, Gdr., Erikstrupgaard pr. Maribo
51 Bruhn, Chr., Sognef., Rørbæk pr. Saksbøbing
52 Jensen, A., Forp., Ødegaard, Rørbæk, Saksbøb.
53 Hansen, Arild, Gdr., Radsted pr. Saksbøbing
54 Borlund, Jens, Gdr., Kildegaard, Radsted
55 Hansen, Laur., Sognef., Damgaard, Nr. Radsted
56 Larsen, A. P., Sognef., Radsted pr. Saksbøbing
57 Jeppesen, P., Gdr., Radsted Tørstemose pr. Saksbøbing
58 Larsen, Arnold, Gdr., Radsted pr. Saksbøbing
59 Nielsen, Marius, Sognef., Maribo Landsogn
60 Petersen, A., Forp., Maribo Ladegaard, Maribo
61 Christiansen, Marius, Gdr., Agersdal, Refshale pr. Maribo
62 Rasmussen, M., Propr., Fru, Kraarupgaard, Saksbøbing
63
64 Madsen, Ole, Gdr., Grønhøjgaard, V. Egesborg
65 Jørgensen, H. P., Gdr., Granly, Magleby
66 Jacobsen, Jacob, Gdr., Sogneraadsmnd., Lillebæk, Magleby pr. Klippinge
67 Winther, Petra Stein, Gdr.ske, Fru, Bystedgaard, Gaarslev pr. Børkop
68 Larsen, Niels, Gdr., Nr. Dalby pr. Borup
69 Hansen, Hans P., Gdr., Tommerødgaard, Ulbølle
70 Pedersen, Aage M., Gdr., Thorstofte, Ulbølle
71 Nerregaard, Rasm., Gdr., Galdbjerggaard, Ulbølle
72 Ravn, Rasmus A., Sognef., Allekilde, Ulbølle
73 Rasmussen, Jens, Gdr., Sludekildegaard, Ulbølle
74 Bild, Søren, Gdr., Nygaard pr. Ulbølle
75 Christoffersen, Chr., Gdr., Dongs Højrup
76 Nielsen, Hans Th., Gdr., Damgaarden, Dongs Højrup pr. Kirkeby
77 Rasmussen, Elna, Gdr.ske, Aabo pr. Stenstrup
78 Hansen, Johs. M., Gdr., Gængserehøjgaard, Bjerne Mark pr. Faaborg
79 Krog, Hans Nielsen, Gdr., Grøndalgaard, Bjerne Mark pr. Faaborg
80 Christensen, Christen, Gdr., Malmosegaard, Bjerne Mark pr. Faaborg
81 Jørgensen, J., Gdr., Sognef., Stiagergaard, Bjerne Mark pr. Faaborg
82 Elmélund, Søren H., Gdr., Elmélund, Sinebjerg pr. Faaborg
83 Krog, Hans, Gdr., Noralund, Sinebjerg, Faaborg
84 Nøhr, Marius, Gdr., Bøgebjerggaard, Bjerne pr. Faaborg
85 Hansen, E., Gdr., Lindely, Odensev. 273, Sørup
86 Hansen, Alfred, Formd., f. Husmandsforeningen, Aastrup pr. Pejrup
87 Knudsen, Thorvald, Gdr., Lindely, Egebjerg
88 Pave, Hans, Gdr., Skovsbo Nygaard, Svendborg 489
89 Mortensen, Morten, Gdr., Nyvang, Skovsbo By, Svendborg
90 Hansen, Th., Gdr., Spaanhøj pr. Ulbølle
91 Nielsen, Johs., Søndergaard, Gdr., Søndergaard pr. Ulbølle
92 Væver, Niels, Husmand, Vester Aaby
93 Laursen, Laurits, Gdr., Vester Aaby
94 Christensen, Johannes, Gdr., Eskebjerggaard, Hundstrup pr. V. Aaby
95 Nielsen, Hans, Gdr., Sterregaard, Hundstrup
96 Jensen, Poul A., Gdr., Bjaldemosegaard, Esgmark pr. Faaborg
97 Bild, Niels M., Gdr., Børsholt, Horne, Faaborg
98 Mortensen, Morten H., Gdr., Broholm, Tostebjerg pr. Faaborg
99 Milling, Sofus, Gdr., Langemosegaard, Tostebjerg pr. Faaborg
100
101 Hansen, Severin, Gdr., Bjerne pr. Faaborg
102 Christensen, N., Fru Sognefoged, Villaviciosa, Bjerne pr. Faaborg
103 Ladegaard, Aage J., Gdr., Enggaard, Trelde pr. Fredericia
104 Mortensen, Bækgaard, Gdr., Vestergaard, V. Egesborg pr. Lov
105 Sidelmann, Lauge, Gdr., Kringsgaard, Bramdrup
106 Roed, Peder, Gdr., Højgaard, Bramdrup pr. Bramdrupdam
107 Hansen, Hans, Propr., Bramdrupgaard pr. Bramdrupdam
108 Andersen, H. J., Gdr., Taars pr. Saksbøbing
109 Pedersen, Aage, Gdr., Rosengaard, Rørbæk pr. Saksbøbing
110 Pind, Laurits, Gdr., Krungerup pr. Saksbøbing
111 Romme, Elline, Gdr.ske, Fru, Krungerup pr. Saksbøbing
112 Bjerre, Knud, Gdr., Randsgaard, Rands
113 Mortensen, Georg, Gdr., Kirstinelund, Gaarslev pr. Børkop
114 Madsen, Niels Arild, Gdr., Tidsvilde, Andkjær
115 Jakobsen, Jakob, Gdr., Brejninggaard, Børkop
116 Petersen, Anton Chr., Gdr., Kærager, Gaarslev
117 Daugaard, A. B., Propr., Vilstrupgaard, Sdr. Vilstrup pr. Eltang
118 Sørensen, A., Gdr., Sognef., Mosegaard, Jennum
119 Nørrelund, Fr., Gdr., Erikslyst, Horne, Faaborg
120 Sørensen, Kristen, Gmd., Fruergaard, Bøjden
121 Nielsen, N., Tornhøj, Gdr., Hesseløjegaard, Bøjden pr. Faaborg
122 Krog, Niels, Gdr., Katterød
123 Hansen, Hans, Sognef., Katterød
124 Holm, Anders, Gdr., Gundestrup pr. V. Aaby
125 Granhøj, Hans, Gdr., Tanggaard, Trunderup
126 Lundsgaard, Hans, Gdr., Ny Lundsgaard, Trunderup pr. Kværndrup
127 Knudsen, Chr., Gdr., Taagerup pr. Rødby
128 Wrede, H., Sogneraadsmnd., Taagerup, Rødby
129 Henningsen, Forp., Dyrsløge, Bandholm
130 Mikkelsen, Ellen, Enkefru, Eriksholm, Erikstrup pr. Maribo
131 Nielsen, Knud E., Gdr., Boholtegaard, Klemmestrup pr. Køge
132 Rasmussen, Carl, Gdr., Rommegaard, Krungerup
133 Hansen, Arnold, Gdr., Krungerup, Saksbøbing
134 Jakobsen, Klara, Gdr.ske, Grænge
135 Andersen, Richard, Gdr., Grænge
136 Jørgensen, Kr., Sognef., Sogneraadsmnd., Dbm., Majbølle pr. Guldborg
137 Pedersen, Claus B., Gdr., Stenshøj, Soesmark
138 Petersen, Bernh., Gdr., Abildgaard, Majbølle
139 Jensen, Johs., Gdr., Højalm pr. Grænge
140 Kepp, Jørgen, Forp., Engvang, Majbølle
141 Nielsen, Marta Otto, Fru Plantageejer, Guldborghave, Guldborg L.
142 Hansen, L. K., Sognef., Vejlø pr. Næstved
143 Rasmussen, Ejner, Forp., Vejlø pr. Næstved
144 Hansen, H., Gdr., Sognef., Skovagergaard, Lammestrup pr. Borup
145 Koed, Hans, Propr., Mosevraagaard, Almind
146 Frandsen, L., Gdr., Mosevraa pr. Almind
147 Hilt, Einar, Gdr., Thoreby pr. Flintinge
148 Larsen, Henry, Gdr., Flintinge
149 Glud, Aug., Gdr., Hydesby pr. Saksbøbing
150 Skou, Th., Bestyrer, Krungerup, Saksbøbing
151 Foged, Hans, Gdr., Majbølle, Guldborg L.
152 Bentsen, Rs., Gdr., Majbølle pr. Guldborg L.
153 Madsen, Otto, Gdr., Majbøllegaard, Guldborg L.
154 Puggaard, Martin, Gdr., Majbølle, Guldborg L.
155 Jensen, J. P., Gdr., Majbølle pr. Guldborg L.
156 Pilemann, Harald, Gdr., Bjerremærke pr. Rødby
157 Marcussen, Alfred, Bestyrer, Darketgaard, Rødby
158 Nymann, Sv., Propr., Klavserodgaard, Søllested
159 Mathiasen, A., Gdr., Birkethavegaard, Tjenne-marke pr. Søllested
160 Hansen, Aage, Bestyrer, Jørgenslund, Tjenne-marke pr. Søllested
161 Borre, Karl, Gdr., Tjenne-marke pr. Søllested
162 Marcussen, Carl, Gdr., Nøbbel pr. Søllested
163 Lund, Viggo, Forsøgsleder, Sophiehøj, Holeby
164 Jørgensen, Edwin, Gdr., Holebygaard, Holeby
165 Hansen, S. S., Forp., Raahavegaard pr. Holeby
166 Jørgensen, M., Sognef., Troelseby Arvegaard, Søllested
167 Errindlev-Ølstrup komm. Bibliotek, Errindlev
168 Nielsen, Kr., Gdr., Lille Damkjær, Skærup
169 Nielsen, Kirsten, Gdr.ske, Fru, Skærup, Børkop
170 Nielsen, H. D., Rentier, Skærbæk pr. Børkop
171 Sørensen, Johs., Gdr., Skærupgaard pr. Børkop
172 Buhl, A., Sognef., Haugaard, Skærup, Børkop
173 Kring, J., Gdr., Store Damkjær, Skærup, Børkop
174 Rasmussen, A. Peter, Gdr., Højgaard, Boltinge
175 Povlsen, Aage, Gdr., Korsagergaard, Boltinge
176 Hansen, Hans J., Gdr., Bredlandgaard, Boltinge
177 Hvillum, Aage, Gdr., Birkegaard, Hundtofte
178 Andersen, Anne, Grd.ske, Fru, Tønsbjerggaard pr. Stenstrup
179 Hansen, St., Fru Gdr., Topagergaard, Ravnng
180 Andersen, Rasmus, Forp., Toftevej 37, Odense
181 Pedersen, Hans A., Gdr., Englund, Kværndrup Vænge pr. Kværndrup
182 Rasmussen, Niels, Gdr., Vangegaard, Kværndrup Vænge pr. Kværndrup
183 Rasmussen, Magn., Forp., Højgaard, Kværndrup Vænge pr. Kværndrup
184 Bech, Jens P., Entreprenør, Daugaard, Hyrup
185 Olesen, Ernst, Forv., Williamsborg, Daugaard
186 Pedersen, P. L., Sognef., Daugaard
187 Jensen, Johs., Gdr., Knabberupgaard, Vejle
188 Hansen, Johs., Gdr., Abildhøje, Jennum, Skibet
189 Christoffersen, Th. Emil, Gdr., Yttergaard, Højreby pr. Søllested
190 Juul, Hans, Gdr., Højreby pr. Søllested
191 Clausen, A., Sognef., Haabets Løn, V. Tirsted
192 Jensen, Emil, Gdr., Stensgaard, V. Tirsted St.
193 Moss, Fr., Gdr., Pilegaard, Ø. Tirsted
194 Andersen, C., Mejeribest., Østofte Andelsmejeri
195 Madsen, M., Gdr., Østerskovgaard, Stokkemærke
196 Baad, Hans, Gdr., Hovmandsminde, Blans
197 Andersen, Anders, Gdr., Rormarksgaard, Blans
198 Baad, G., Sognef., Gdr., Studsholtgaard, Blans
199 Pugerup, Christian, Gdr., Bjernæs pr. Rødby
200 Bæddel, Em. S., Propr., Sjølstoftegaard, Rødby
201 Juul, Ove Bagge, Gdr., Landet L.

- 602 Frandsen, Carl, Sognek., Gdr., Thorslunde pr. Holeby
- 603 Christoffersen, Harald, Gdr., Margrethelund, Fuglse pr. Holeby
- 604 Pommer, P., Gdr., Marthasminde pr. Holeby
- 605 Danielsen, Malthé, Propr., Skottemarkegaard, Fuglse pr. Holeby
- 606 Hansen, Hans Karl, Sogneraadsmnd., Lørup
- 607 Rasmussen, Ejner, Gdr., Søbæksgaard, Espe
- 608 Søndergaard, Hans P., Sogneraadsmnd., Espe
- 609 Hansen, Jens, Gdr., Pedersminde, Findinge
- 610 Holme, Kristian, Gdr., Bredkærgaard pr. Espe
- 611 Clausen E., Godsejer, Hvedholm pr. Faaborg
- 612 Næsselund, Jørgen, Gdr., Moselundgaard, Bøjden
- 613 Nielsen, Svend, Gdr., Kildegaard, Kværndrup
- 614 Hesselund, Otto, Gdr., Højmark pr. Kværndrup
- 615 Rasmussen, Jens, Gdr., Søgaard, Fjellerup
- 616 Andersen, Jens, Gdr., Mosehøjgaard, Fjellerup
- 617 Andersen, Kirstine, Gdr.ske, Risbrovang, Fjellerup
- 618 Mathiasen, Kristen, Gdr., Lindegaard, Randers
- 619 Iversen, Henrik, Gdr., Mejsling pr. Vejle
- 620 Baksted, Mads, Gdr., Mejsling pr. Vejle
- 621 Christensen, Laurits, Gdr., Jerlev pr. Vejle
- 622 Hindhede, M., Gdr., Tingagergaard, Ravning
- 623 Nielsen, Kaj, Forp., Sofusminde, Vejlø pr. Næstved
- 624 Olsen, Jens Peter, Forp., Enggaarden, Basnæs
- 625 Christoffersen, Leo, Gdr., Jarsskovgaard pr. Lov
- 626 Perch-Nielsen, K., Propr., Klippingegaard pr. Klippinge
- 627 Jessen, M., Propr., Frydenslund, Alminde
- 628 Jensen, Niels, Gdr., Sognek., Roulund, Viuf
- 629 Rønning, Hans, Gdr., Ammitsbøl pr. Vejle
- 630 Hansen, Hans, Gdr., Skovgaard, Ammitsbøl pr. Vejle
- 631 Andersen, Anders, Gdr., Vangsgaard, Jerlev
- 632 Smidt, P. C., Gdr., Smidstrup pr. Fredericia
- 633 Mortensen, Niels, Gdr., Møllegaarden, St.Velling
- 634 Sørensen, Hans, Gdr., Grønhavegaard, St.Velling
- 635 Sørensen, Aage, Gdr., Egelund, St. Velling
- 636 Christensen, N. C., Gdr., Krogaard, Smidstrup pr. Fredericia
- 637 Mathiasen, N. Juul, Forp., Ørbygaard, Bandholm
- 638 Dalsby, Aage, Propr., Vildmosegaard, Bandholm
- 639 Petersen, Axel, Gdr., Klintgaard pr. Bandholm
- 640 Kragholm, J., Propr., Avlsmosegaard, Blans
- 641 Jørgensen, Hans, Sognek., Sjalstofte pr. Rødby
- 642 Degegaard, Bondevig Aarup, Gdr., Erindlev
- 643 Jensen, H. J., Gdr., Østerege Lundgaard, Errindlev
- 644 Romme, G., Propr., Ringsebollegaard, Rødby
- 645 Jørgensen, Th., Gdr., Lundegaard pr. Rødby
- 646 Larsen, Fr., Gdr., Langsogaard, Højreby pr. Sollested
- 647 Petersen, Ejgød, Propr., Stenlykkegaard, Troelseby pr. Sollested
- 648 Clausen, M., Propr., Opager pr. Landet L.
- 649 Eriksen, Tage, Forp., Skodsebolle, Sollested
- 650 Olsen, Chr., Gdr., Hydesby pr. Saksøbing
- 651 Jørgensen, Jørg. Fr., Gdr., Langgaard, Døllefeldje pr. Saksøbing
- 652 Christensen, Vald., Gdr., Kallehaugegaard, Langet pr. Kettinge
- 653 Aalborg, Sigurd, Gdr., Skovkilde, Døllefeldje pr. Saksøbing
- 654 Andersen, Hans Chr. Høegh, Gdr., Elisabethsminde, Vignsnes pr. Guldborg L.
- 655 Bentsen, Hans, Gdr., Skovkærgaard, Vignsnes pr. Guldborg L.
- 656 Pedersen, R. P., Gdr., Vignsnes pr. Guldborg L.
- 657 Johansen, Johs., Gdr., Vignsnes pr. Guldborg L.
- 658 Andersen, Jul., Gdr., Vignsnes pr. Guldborg L.
- 659 Hansen, R., Sognek., Skovgaard, Vignsnes pr. Guldborg L.
- 660 Brandt, Olga, Gdr.ske, Fru, Toftekærgaard, Vignsnes pr. Guldborg L.
- 661 Bendsen, A., Gdr., Havmosegaard, Vignsnes pr. Guldborg L.
- 662 Ravn, Rasmus, Gdr., Ravnsbjerggaard, Søfælde
- 663 Hansen, Jørg. Skov, Gdr., Mosegaard, Krarup
- 664 Nicolajsen, Hans N., Gdr., Fjellerup
- 665 Jensen, Harriet, Gdr.ske, Dybmosegaard, Fjellerup
- 666 Damsgaard, Peder, Gdr., Fjellerup
- 667 Henriksen, Laurits, Gdr., Højenlystgaard, Bjernemark pr. Faaborg
- 668 Larsen, Rasm., Gdr., Steenold, Bjerne Mark
- 669 Knudsen, Hans, Gdr., Kildeholm, Horne pr. Faaborg
- 670 Andersen, Laurits, Gdr., Birkemosegaard, Horne
- 671 Jørgensen, Jørgen, Gdr., Egehøj, Bjerne Mark
- 672 Greve, Johannes, Gdr., Rørmosegaard, Horne
- 673 Andersen, Anders, Gdr., Bøsemagaard, Horne
- 674 Bild, Niels, Gdr., Dyssemarksgaard, Horne
- 675 Greve, Søren, Gdr., Sønderlundgaard, Horne Mk.
- 676 Elmelund, Peter, Gmd., Roselund, Horne
- 677 Rørkær, J., Gdr., Grævlerupgaard, Bøjden
- 678 Mortensen, Carl Andreas, Gdr., Næsholt, Bøjden
- 679 Christiansen, Chr., Gdr., Spanhaugegaard, Krarup pr. Espe
- 680 Hansen, Hans Jørg., Sogneraadsmnd., Maegaard, 681
- 682 Kragegaard, H., Gdr., Krarup pr. Espe
- 683 Hansen, Karl, Husmand, Englund, Kværndrup
- 684 Andersen, Vilh., Sognek., Korsgaard, Lydinge
- 685 Bebe, Jørgen, Gdr., Bebeegaarden, Søfelde, Espe
- 686 Jensen, Maren, Gdr.ske, Frøken, Søfeldegaard, Søfelde pr. Espe
- 687 Hansen, P., Gdr., Sundsgaard, Lunde, Stenstrup
- 688 Olesen, Anker, Avlsforv., Rosenvold pr. Stovby
- 689 Rantzau, D., Greve, Rosenvold pr. Stouby
- 690 Prahl, Johan J., Propr., Løjtnant, Fælleseje, Saksøbing
- 691 Hoffmann, Aug., Forp., Louisehøj, Ø. Ulslev
- 692 Rasmussen, K., Gdr., Kildeskovgaard, Ø. Ulslev
- 693 Rasmussen, E. V., Gdr., Vejlyst, V. Skørtinge
- 694 Pedersen, Kaj, Gdr., Kokkedahl, Ø. Skørtinge
- 695 Suhr, P., Forp., Frihedsminde pr. Ryde
- 696 Clausen, Ove, Bestyrer, Flisagergaard, V. Tirsted
- 697 Svendsen, C., Gdr., Birkelund, V. Tirsted
- 698 Lindholm, H., Propr., Skovgaard pr. Ø. Ulslev
- 699 Ringsing, Erh., Gdr., Dødsmosegaard, V. Ulslev
- 700 Lærkesen, Chr., Gdr., V. Ulslev pr. Ø. Ulslev
- 701 Petersen, H. P., Gdr., Bakkegaard, Sørup
- 702 Larsen, A., Fru Propr., Maglebjerggaard, Askhøj
- 703 Nissen, Aage, Forp., Trætteskovgaard, Askhøj
- 704 Rasmussen, Morten, Gdr., Carlsminde, Askhøj
- 705 Kristjansen, Ejner, Forp., Marienlyst, Volshave
- 706 Fugl, G., Gdr., Stensborg, Volshave, Sollested
- 707 Frederiksen, Erhardt, Gdr., Volshave, Sollested
- 708 Larsen, L. P., Gdr., Højtorngaard, Hillested
- 709 Pedersen, L. P. C., Gdr., Nejsomhed, Rødby
- 710 Hovmand, A., Propr., Frederiksminde, Fuglse
- 711 Nielsen, A., Propr., Rixø, Rødby Havn
- 712 Andersen, Steffen, Forp., Strandgaard, Basnæs
- 713 Andersen, Valborg, Gdr.ske, Fru, Lundemarksgaard, Herfølge
- 714 Hvidt, G., Sognek., Slemminge, Saksøbing
- 715 Ebbe, Viggo, Forp., Kristiansminde, Døllefeldje pr. Saksøbing
- 716 Hansen, Hartvig, Bestyrer, Bramsløkke Hovedgaard, Musse pr. Herritslev
- 717 Aalborg, Hj., Gdr., Tjørnehøjgaard, Musse
- 718 Larsen, Karl, Gdr., Musse pr. Herritslev
- 719 Nielsen, A. E., Mejeribest., Kallø, Saksøbing
- 720 Romme, Peder, Gdr., Sorteby, Saksøbing
- 721 Beske, Peder, Gdr., Kallø pr. Saksøbing
- 722 Arildsen, Olaf, Gdr., Kallø pr. Saksøbing
- 723 Arildsen, Steffen, Gdr., Kallø pr. Saksøbing
- 724 Loje, Chr., Gdr., Barnehøj, Kallø, Saksøbing
- 725 Andersen, Holger, Gdr., Killerup, Saksøbing
- 726 Ødegaard, Oluf, Sognek., Kallø, Saksøbing
- 727 Jessen, Jes, Gdr., Stagebjerggaard, Almind
- 728 Glasdam, P. I. indekilde, Gdr., Næsbjerggaard, Bøjden pr. Faaborg
- 729 Poulsen, Valdemar, Gdr., Egensbjerggaard, Bøjden pr. Faaborg
- 730 Krogh, Henrik, Gdr., Almarkgaard, Bøjden
- 731 Madsen, Niels Chr., Gdr., Hassenkamgaard, Bøjden pr. Faaborg
- 732 Kampff, Johannes, Gdr., Kildehavegaard, Sandager pr. Fjellerup
- 733 Hansen, Hans, Gdr., Sandholt, Ellested
- 734 Rasmussen, R. P., Sognek., Gdr., Dalsminde, Ellested
- 735 Andersen, Karl, Gdr., Ellegaard, Hillerslev
- 736 Jeppesen, Peter Th., Gdr., Nordenaasgaard, Tingjellinge pr. Fuglebjerg
- 737 Andersen, Niels Jørgen, Gdr., Gislev Solt, Gislev
- 738 Broch-Mikkelsen, E., Gdr., Havlækkegaard, Belle pr. Daugaard
- 739 Iversen, J. Mikkelsen, Gdr., Ollerupgaard, Ammitsbøl pr. Vejle
- 740 Buhl, Søren, Gdr., Rugsted pr. Vejle
- 741 Sørensen, Søren, Gdr., Grønvang, Balle, Bred
- 742 Simonsen, Carl, Gdr., St. Velling pr. Børkop
- 743 Kring, Johs., Gdr., Kregager pr. Børkop
- 744 Nielsen, Harald, Gdr., Sønderbygaard, St. Vel
- 745 Buhl, Johs., Gdr., St. Velling pr. Børkop
- 746 Møller, Th., Gdr., Henrikskøj, Herritslev
- 747 Johansen, Johannes, Sognek., Rørgaarden, Ny
- 748 Hansen, Anton, Rentier, Klokkergaarden, Ny
- 749 Jensen, Niels, Gdr., Lemgaard, Stråby
- 750 Pedersen, Ole A., Gdr., Agertvedgaard, Strøb
- 751 Poulsen, Ejnar, Gdr., Fuglebæksgaard, Strøb
- 752 Andersen, C., Sogneraadsmnd., Kærnemosega: Frejlev
- 753 Jørgensen, Jens Peter, Gdr., Bogelund, Frejle
- 754 Kamper, N. P., Forp., Stenvængegaard, Ny: Landsogn pr. Frejlev
- 755 Hansen, Karl, Gdr., Stilundgaard, Frejlev
- 756 Suhr, Kaj, Gdr., Landbogaard, Frejlev
- 757 Christiansen, S. M., Gdr., Tvillinghøjgaard, Toftthøj pr. Gadbjerg
- 758 Jørgensen, Jens, Gdr., Staldgaard, Gadbjerg
- 759 Pedersen, H., Gdr., Søndergaarden, Gadbjerg
- 760 Knudsen, Karl, Forp., Vork pr. Egtved
- 761 Bruun, Anton, Gdr., Nygaard, Vork pr. Egtv
- 762 Jensen, Aage, Gdr., Vork pr. Egtved
- 763 Frandsen, Rasmus, Gdr., Vorkgaard pr. Egt
- 764 Christoffersen, Aa., Gdr., Vork Østergd., Egt
- 765 Kjær, Helga, Gdr.ske, Fru, Lykkemosegaard pr. Hatting
- 766 Møller, Chr., Sognek., Torsted pr. Horsens
- 767 Schmidt, Jørgen, Gdr., Stubdrup, Jerlev, Vej
- 768 Mortensen, Kathrine, Gdr.ske, Fru, Gl. Horstgaard pr. Vejle
- 769 Schjøtt, S. Jensen, Gdr., Hjulbekgaard, Horst
- 770 Rønning, E., Gdr., Kohave, Horsted pr. Vej
- 771 Jacobsen, Jacob, Sognek., Jacobsminde, Hedens
- 772 Jensen, Niels E., Gdr., Hedenstedgd., Hedens
- 773 Hansen, Hans L., Gdr., Hedegaard, Hedenst
- 774 Johansen, Ingvarth, Gdr., Enghavegaard, Ka bolling pr. Bredsten
- 775 Pedersen, Alfred, Gdr., Bredstengd. pr. Breds
- 776 Christensen, Hans, Gdr., Ollerup pr. Bredste
- 777 Skousen, And., Gdr., St. Ballegaard pr. Breds
- 778 Ringskær, H. H., Gdr., Ringskærgaard, Vantii
- 779 Jørgensen, Sv. N., Gdr., Højvang, Tving, Mars
- 780 Hansen, H. O., Gdr., Lysemosegaard, Nr. Br
- 781 Madsen, K. S., Gdr.ske, Kohavegd., Nr. Brø
- 782 Nielsen, Lars Chr., Gdr., Nordgaard, Braab
- 783 Fenger, Ib, Gdr., Østergaard, Gislev
- 784 Espensen, M. Leth, Propr., Labinggaard, Har
- 785 Nielsen, Viggo, Gdr., Bakkegaarden, Lindske pr. Ellested
- 786 Sørensen, Johs., Gdr., Hølmndrup pr. Skaarup
- 787 Christensen, Chr., Gdr., Tommerupgaard, Sv ninge pr. Faaborg
- 788 Bendsen, Dan, Propr., Torpegaard pr. Avnede
- 789 Petersen, H. J. R., Propr., Fredenslund, Naksl
- 790 Krogh, André, Propr., Bredelandsgaard, Till
- 791 Nielsen, Chr., Propr., Strandgaarden pr. Aun
- 792 Theil, K., Propr., Sogneraadsmnd., Grøshave pr. Gloslunde
- 793 Wilhjelm, L., Hofjægermester, Godsejer, R. af Dbg., Øllingesogaard pr. Sollested
- 794 Due, A., Propr., Krogsgaard, Ø. Skovby pr. Dannemarr
- 795 Andersen, H., Forp., Baadesgaard pr. Gloslu
- 796 Sørensen, Henry A., Mejeribest., Dannemarr
- 797 Stigsen, Otto, Propr., Strandgaard pr. Munkel
- 798 Jensen, J. P., Gdr., Læsø pr. Vestenskov
- 799 Rasmussen, K., Godsejer, Fredsholm pr. Naksl
- 800 Skafte, N. P., Propr., Dansted, Rødby
- 801 Justesen, Chr., Propr., Ottelundsgaard pr. Rø
- 802 Klausen, E. V., Propr., Gammelgd., Rødby H.
- 803 Petersen, A. C., Gdr., Vejlegaard, Rødby
- 804 Frandsen, Chr., Sognek., Gdr., Holmegaard, Vedby pr. Vesterborg
- 805 Pedersen, H. P., Gdr., Louisenlund, Vesterbo Skovhuse pr. Vesterborg
- 806 Højgaard, Chr., Gdr., Højbakkegaard, Gurr pr. Sollested
- 807 Petersen, Chr. Th., Sognek., Birkely, Underu pr. Kettinge

- 808 Hansen, P., Gdr., Kildedal, Underup, Kettinge
809 Hansen, Kr., Propr., Bukkehølm, Kettinge
810 Dresen, H. J., Gdr., Skovly, Kettinge
811 Rasmussen, Jul., Gdr., Klokkesøgd., Kettinge
812 Nielsen, N., Gdr., Sognef., Højagergaard, Meltofte pr. Avnede
813 Hulste, W. Smedemand, Propr., Karlebygaard pr. Nakskov
814 Nielsen, M., Gdr., Lammehavegaard, Vesterborg
815 Pedersen, Aa., Gdr., Klauborggaard pr. Avnede
816 Hansen, J., Gdr., Sognef., Nørgaard, Ø. Nordlunde pr. Nakskov
817 Danielsen, K. J., Gdr., Righøstgaard, Ø. Nordlunde pr. Nakskov
818 Madsen, C., Gdr., Arnakkegaard, Ø. Karleby pr. Nakskov
819 Frederiksen, A., Propr., Halstedgaard, Nakskov
820 Christiansen, H. P., Gdr., Vantore pr. Nysted
821 Hansen, Harris, Gdr., Bregnholt, Herritslev pr. Nysted
822 Rasmussen, Chr., Gdr., Herritslev
823 Berg, P., Propr., Aldebertsminde, Højen, Vejle
824 Kring, M., Gdr., Enghavegd., Gl. Højen, Vejle
825 Nielsen, K., Sognef., Bakkegd., Gl. Højen, Vejle
826 Sørensen, H., Gdr., Højbjerggd., Gl. Højen, Vejle
827 Ørum, Th., Mejeribest., Højen pr. Vejle
828 Buhl, Th., Gdr., Daugaardsminde, Stubdrup pr. Vejle
829 Eriksen, Rasmus, Gdr., Højvangaard, Egtved
830 Jørgensen, Brdr., Gdr.e, Dalbygaard, Hedensted
831 Sørensen, Aage, Gdr., Bøgelund pr. Jelling
832 Hald, Herman, Gdr., Elisabethsminde, Eriksrup pr. Maribo
833 Lund, E. M., Propr., Fuglsegaard pr. Holeby
834 Petersen, A., Propr., Sognef., Højbogd., Avnede
835 Pedersen, Ulrik, Propr., Daltoftegaard, Ullerslev pr. Avnede
836 Højgaard, Alfr., Propr., Ullerslevgaard, Avnede
837 Nielsen, Niels P., Sognef., Gdr., Kjærgaard, Varpelev pr. Klippinge
838 Alling, V., Gdr., Skonager, Varpelev, Klippinge
839 Hansen, Niels Peder, Gdr., Vester Højgaard, Nr. Højrup pr. Skamby
840 Jørgensen, Viggo, Sognef., Grindløse, Jullerup
841 Jensen, Aksel, Gdr., Melby pr. Jullerup
842 Hansen, H. M., Gdr., Toftbo pr. Haarlev
843 Nielsen, H. P., Gdr., Christiansminde, Ll. Linde pr. Haarlev
844 Hansen, H. C., Gdr., Lindely, Ll. Linde, Haarlev
845 Pedersen, T. Chr., Gdr., Sønderhavegd., Kettinge
846 Hasling, Viggo, Gdr., Kettinge
847 Ebbe, Peder, Gdr., Søndergaard, Frejlev
848 Jensen, H. Chr., Gdr., Kettinge
849 Nielsen, Juul, Gdr., Lystrup pr. Haarlev
850 Mølgaard, S., Gdr., Østergd., Seberup, Losning
851 Ovesen, A. Chr., Mejeribest., Losning
852 Jørgensen, O., Gdr., Overmarksgaarden, Ørnstrup
853 Pedersen, A., Propr., Thorsgaard pr. Horsens
854 Troglborg, K., Gdr., Kobbølgaard pr. Randbol
855 Westh, Otto, Gdr., Toftgd., Hyllested, Dalmoose
856 Nedergaard, Magnus Christensen, Gdr., Nedergaard, Uhere pr. Vejle
857 Maage, K., Gdr., Nøruphus, Bredsten
858 Hansen, David, Gdr., Lillemoosegaard, Grindløse
859 Nielsen, Niels, Sognef., Klinte pr. Bogense
860 Øxenber, Peder, Sogneraadsmnd., Nørreby
861 Madsen, Mads P., Gdr., Nørreby pr. Bogense
862 Hansen, Simon, Gdr., Jullerup
863 Poulsen, L., Gdr., Halkjær, Roerslev, Kappendrup
864 Aage, Ole, Sogneraadsmnd., Dambækgård, Hullebæk pr. Nykøbing F.
865 Neergaard, B., Fru Godsejer, Fuglsang, Toreby pr. Flintinge
866 Ringsing, C., Gdr.ske, Vestermarksgd., Flintinge
867 Jensen, E., Gdr., Ammegaard, Toreby, Flintinge
868 Høy, Johs. H., Gdr., Nagelsti pr. Nykøbing F.
869 Hansen, A., Gdr., Engkilde, Toreby, Flintinge
870 Lindqvist, E., Gdr., Iglekærgd., Toreby, Flintinge
871 Matzen, C. J., Forp., Halsted Kloster Avlsgaard, Avnede
872 Pedersen, Grønlund, Gdr., Slotsgaard, Meltofte pr. Avnede
873 Huus, E. M., Gdr., Nordlundegaard, V. Nordlunde pr. Nakskov
874 Christensen, A. og M., Gdr.e, Frkn., Sofielyst, V. Nordlunde pr. Nakskov
875 Rasmussen, Brdr., Gdr.e, Pileskovgd., Nakskov
876 Nielsen, O., Gdr., Carstensminde, Halsted pr. Nakskov
877 Olesen, H. L., Propr., Svendstrup pr. Vesterborg
878 Esbensen, G., Propr., Gerdasminde pr. Sollested
879 Frijs, V. Krag-Juel-Vind, Hofjægermester, Lensgreve, Halsted Kloster pr. Avnede
880 Nielsen, Alfr., Sognef., Damsgaard pr. Tillitze
881 Sørensen, E., Sognef., Birkelund, Tillitze
882 Christensen, V., Propr., Majballegd. pr. Tillitze
883 Hansen, H. P. og K., Gdr.e, Klyngegaard pr. Tillitze
884 Nielsen, Ottar, Forp., Rosenbjerg pr. Tillitze
885 Larsen, N. H., Gdr., Lensgd., St. Taarnby, Vallo
886 Larsen, Chr., Gdr., Elbækgd., St. Taarnby, Vallo
887 Larsen, L. P., Gdr., Stubberup pr. Tingsted
888 Rasmussen, Axel, Gdr., Stubberup pr. Tingsted
889 Pyndt, Marry, Gdr., Fru, Risbrogaard, Stubberup pr. Tingsted
890 Jensen, Hans, Gdr., Syltegaard, Tingsted
891 Pille, Jørgen, Gdr., Tingsted
892 Andersen, H., Propr., Strandagergd., Harpelunde
893 Maire, Beate le, Fru Godsejer, Frederiksdal, Harpelunde
894 Berg, Poul, Lindelse pr. Harpelunde
895 Petersen, Fred., Gdr., Kildegaard, Harpelunde
896 Frederiksen, Ejner, Gdr., Strandbygaard, V. Ulslev pr. Ø. Ulslev
897 Svendsen, A., Propr., Hvidkilde, Vesterborg
898 Pedersen, Chr., Propr., Maglevtinggaard, Torrig
899 Christensen, H., Gdr., Lundeskovgaard, Vesterborg Skovhuse pr. Vesterborg
900 Frederiksen, Chr., Gdr., Øxengård, Langeso pr. Horslunde
901 Blume, Godsforv., Pederstrup pr. Torrig
902 Jørgensen, Niels, Gdr., Skovlænge pr. Sollested
903 Hovmand, P., Gdr., Skovlænge pr. Sollested
904 Jensen, A. J., Gdr., Sigsgaard, Kristrup, Randers
905 Hansen, M., Fru Gdr., Høgsngaarden, Gloslunde
906 Jensen, H. P., Propr., Høbygaard pr. Gloslunde
907 Rasmussen, Sigvald, Forp., Løsning
908 Jensen, R. Sogaard, Dyrslæge, Løsning
909 Bjerg, Jørg., Gdr., Hastrupminde pr. Aagaard
910 Digmann, Fr., Gdr., Damsgaard, Starup, Gravens
911 Bruhn, A. Th., Gdr., Oxviggaard, Højen, Vejle
912 Bruun, Kristen, Gdr., Lundsgaard, St. Lihme pr. Lihmskov
913 Andersen, H. C., Sognef., Lisbetsminde, Braaby
914 Jensen, J. E., Gdr., Voergaard, Skovby Østjl.
915 Rasmussen, A. K., Gdr., Strandgaarden, Jersore
916 Jespersen, Mar., Gdr., Nr. Næraa pr. Skamby
917 Madsen, Rs., M. F., Gdr., Sogneraadsmnd., Roerslev pr. Kappendrup
918 Jacobsen, C., Gdr., Illumgaard, Østerby, Millinge
919 Clausen, Peter, Gdr., Bjørnemoosegaard, Svaninge Mark pr. Faaborg
920 Jensen, S., Gdr., Lindegaard, Gelsted
921 Hansen, Jens Møller, Gdr., Tellerupgd., Gelsted
922 Jørgensen, J., Gdr., Sognef., Enggaard pr. Ejby
923 Jørgensen, Laurits, Gdr., Ørslevgaard pr. Ejby
924 Kirk, J. Hougaard, Gdr., Dalsgaard, Lerbjerg
925 Antoni, C. O., Propr., Kaabæksgaarden, Kværkeby
926 Madsen, S., Forp., Broendegaard, Udby
927 Horsens Andels Svineslagteri, Horsens
928 Ravn, Søren Kyed, Gdr., Nørreballegaard, Jerlev
929 Kristensen, Kr., Gdr., Gl. Hesselballe, Gravens
930 Christophersen, E., Gdr., Ørslevskovgaard, Ejby
931 Suhr, R., Gdr., Viby Vestergaard pr. Nr. Aaby
932 Larsen, Fr., Gdr., Lønninggaard, Ørslev under Skoven pr. Ringsted
933 Pedersen, A. P., Gdr., Nr. Elgaard pr. Skamby
934 Rasmussen, Mads, Gdr., Alhøjgaard, Ringe
935 Jensen, Mads Preben, Gdr., Sognef., Skjoldgaard pr. Hastrup
936 Kristoffersen, Ane, Gdr.ske, Sivkærgaard pr. Hastrup
937 Nielsen, Ejner, Gdr., Østrup pr. Hastrup
938 Jensen, Niels, Gdr., Østrup Skovgaard, Hastrup 939
940 Nørregaard, H. C., Propr., Steffensminde, Harpelunde
941 Jespersen, C. A., Propr., Juulminde, Harpelunde
942 Bachevold, Joh., Propr., Asserstrup, Harpelunde
943 Frederiksen, L. P., Propr., Troldeuld, Nakskov
944 Knudsen, V., Propr., Damgaard pr. Nakskov
945 Thomsen, A., Propr., Druelund, V. Nordlunde pr. Nakskov
946 Krogh-Matzen, E., Propr., Gammeleje, Harpelunde
947 Olsen, Frede, Gdr., Branderslev pr. Nakskov
948 Jensen, Jens Otto, Gdr., Graverdal, Branderslev
949 Thrane, K., Propr., Elmelund, Branderslev pr. Nakskov
950 Strandsholt, H. Andr., Sognef., Branderslev
951 Bay, Johs., Godsejer, Bogøgaard pr. Kappel
952 Jørgensen, J. L., Gdr., Sogneraadsmnd., Gyllesminde pr. Vestenskov
953 Ahm, Thorkild, Gdr., Sogneraadsmnd., Søndertoftegaard pr. Kappel
954 Petersen, Arthur, Propr., Havsnæsgaard, Kappel
955 Jensen, Chr., Proprietær, Kallehavegd. pr. Kappel
956 Nielsen, P., Proprietær, Fuglsang pr. Kappel
957 Olsen, Rich., Propr., Gottesgabe, Kappel
958 Szockvansky, Josef, Propr., Øster Skovby
959 Nielsen, Adolf, Gdr., Dannemare
960 Hovmand, Kr., Gdr., Rosenvang pr. Dannemare
961 Larsen, V., Gdr., Botofte, Tillitze
962 Jensen, Cl., Sogneraadsmnd., Gdr., Gammelbygaard, Munkeby
963 Johansen, R., Gdr., Stødbygaard, Tillitze
964 Larsen, H. P., Gdr., Stodby pr. Tillitze
965 Rask, Hans, Gdr., Dannevang pr. Tillitze
966 Christensen, S., Propr., Duegaard, Dannemare
967 Juul, Th., Gdr., Munkeby
968 Frederiksen, Carl, Gdr., Lodnehøj, Munkeby
969 Pedersen, Sigvald, Gdr., Vindsebækgård, Vallo
970 Jensen, J. Peter, Gdr., Ny Holmegaard, St. Taarnby pr. Haarlev
971 Nielsen, G., Fru Gdr., Iverkildegaard pr. Vallo
972 Bang, H., Forp., Ellegaard, Fønskov, Nr. Aaby
973 Mikkelsen, Johs., Gdr., Lerbjerggaard, Assens
974 Jakobsen, P., Gdr., Lindegaard, Husby, Ejby
975 Christensen, H. Bech, Forp., Husbygd. pr. Ejby
976 Madsen, Johs., Gdr., Højbjerggaard pr. Gelsted
977 Jørgensen, A., Sogneraadsmnd., Nørregaard, Stavrbj pr. Middelfart
978 Andersen, And., Propr., Hesselballegaard, Gravens
979 Blumensaad, C., Propr., Gammeleje, Gravens
980 Nielsen, J. P., Gdr., Branderslev pr. Nakskov
981 Petersen, Chr. Vang, Propr., Søgaard, Branderslev pr. Nakskov
982 Nielsen, Wøldike, Bestyrer, Christiansdal, Branderslev pr. Nakskov
983 Rasmussen, Laur., Gdr., Øverup pr. Tingsted
984 Rasmussen, Hj., Gdr., Suhrshvile pr. Dannemarre
985 Børresen, Chr. M., Sognef., Dbmd., Øverup pr. Tingsted
986 Rasmussen, V., Godsejer, Skelstrup, Købelev
987 Andersen, Sv., Propr., Hejesdal, Købelev
988 Brünniche, G., Propr., Mariebjerg, Harpelunde
989 Bay, W., Propr., Lejtmant, Rolykkegd., Købelev
990 Galsgaard, Chr., Godsejer, Lille Købelev
991 Nielsen, K. E., Propr., Georgsdal, Købelev
992 Jensen, E., Forp., Charlottenlund, Dannemarre
993 Hovmand, P., Propr., Amalieager pr. Gloslunde
994 Jensen, Axel, Gdr., Sogneraadsmnd., Egelund pr. Dannemarre
995 Hansen, H., Propr., S. Gyldenbjerg, Dannemarre
996 Hovmand, Ejner, Bestyrer, Nørre Gyldenbjerg pr. Dannemarre
997 Jørgensen, Johs., Gdr., Elmegaard, Staurby
998 Larsen, Niels P., Gdr., Vestergaard, Staurby
999 Jørgensen, M., Gdr., Sognef., Føns pr. Nr. Aaby
1000 Jensen, Eiler, Gdr., Husby Bakkegaard, Ejby
1001 Jensen, Lars P., Gdr., Bjørnekær, Husby, Ejby
1002 Larsen, Anton, Gdm., Lykkehøj, Hastrup
1003 Nielsen, Laurits A., Gdr., Kokholm, Hastrup
1004 Ellegaard, Søren L., Gdr., Halmose, Hastrup
1005 Ellegaard, Hans, Gdr., Halmosegaard, Hastrup
1006 Rye, Jørg., Gdr., Ryegaard, Hastrup
1007 Hansen, Johs., Gdr., Bjernekær, Svendborg
1008 Skov, Th., Gdr., Enghavegaard, Herslev pr. Fredericia
1009 Frandsen, F., Gdr., Nybogaard, Viuf
1010 Pedersen, Harald, Gdr., Løvballegaard, Hastrup pr. Fredericia
1011 Toft-Petersen, R., Propr., Hauerballegaard, Viuf
1012 Noahrt-Sørensen, Propr., Nielsensminde, Viuf
1013 Nielsen, Berthel, Gdr., Borlevgaard pr. Gravens

- 1014 Thingstrup, P. K., Gdr., Langebækgaard, Ølsemagle pr. Ll. Skensved
- 1015 Poulsen, H., Gdr., Bredager, Ølsemagle
- 1016 Hansen, Axel, Propr., Vindebygaard, Onsevig
- 1017 Nielsen, Poul, Forp., Poulstrup, Onsevig
- 1018 Henriksen, E., Sogneraadsmnd., Odinsborg, Onsevig
- 1019 Pedersen, Alfred, Propr., Birkemose, Onsevig
- 1020 Petersen, H., Propr., Kildemosegaard, Onsevig
- 1021 Hilleke, R., Gdr., Norregaard pr. Karleby
- 1022 Palle, P., Propr., Ellehavegaard pr. Karleby
- 1023 Andersen, Wilh., Mejeribest., Horreby Andelsmejeri, Karleby
- 1024 Pille, Georg, Gdr., Øverup pr. Tingsted
- 1025 Meier, Johannes, Gdr., Fyrregaard, Øverup pr. Tingsted
- 1026 Brygger, Peder, Gdr., Taaderup pr. Tingsted
- 1027 Dalby, Hans, Sognef., Rolighed, Systofte, Nykøbing F.
- 1028 Rasmussen, Vald., Propr., Frisenlund, Systofte pr. Nykøbing F.
- 1029 Pedersen, Borchert, Gdr., Graaesminde, Systofte pr. Nykøbing F.
- 1030 Olsen, Hans Olaf, Gdr., Skovlænge pr. Søllested
- 1031 Pedersen, N. P., Klarkærsgaard, St. Salby
- 1032 Andersen, Emil, Gdr., Nordhøjgaard, Ølby pr. Koge
- 1033 Jensen, Rud., Gdr., Sogneraadsmnd., Brobjerggaard, Hyllested pr. Dalmose
- 1034 Nicolaisen, Rasmus, Gdr., Dyregaard, Kerte
- 1035 Norregaard, Rs., Gdr., Dalgaard, Kerte, Aarup
- 1036 Hansen, Hans Jørg., Gdr., Mølleknappe, Kerte
- 1037 Dalgaard, C., Gdr., Dalgaard, Ørsbjerg, Aarup
- 1038 Nielsen, Immanuel, Gdr., Østergaard, Barlose
- 1039 Raahauge, H., Propr., Skovlunde, Barlose, Assens
- 1040 Poulsen, Peder, Gdr., Aggermosegaard, Barlose
- 1041 Jervelund, V., Gdr., Grubbe Mølle pr. Faaborg
- 1042 Andersen, Ansgar, Gdr., Landbrugskandidat, Engholm pr. Millinge
- 1043 Hansen, Mads, Gdr., Solbjerggaard pr. Millinge
- 1044 Sørensen, Soren, Forp., Højagergaard, Millinge
- 1045 Pedersen, N. J., Gdr., Solager pr. Millinge
- 1046 Bonde, Anker, Gdr., Falsled pr. Stensgaard
- 1047 Storm, Hans H., Gdr., Birkelygaard, Falsled pr. Stensgaard
- 1048 Jensen, Marie, Gdr.ske, Gaasholm pr. Hylke
- 1049 Dam, Harry, Gdr., Hylke Mølle, Hylke
- 1050 Bitsch, C., Fabrikant, Rimmerslund, Hedensted
- 1051 Nielsen, Olaf, Gdr., Dalby pr. Hedensted
- 1052 Hansen, Jens, Gdr., Jensgaard pr. Hedensted
- 1053 Nielsen, Alfred, Sogneraadsmnd., Karupskovgaard pr. Assens
- 1054 Jørgensen, H., Gdr., Ravnebjerggaard, Hesle
- 1055 Bollner, Hans, Gdr., Felsted Mark pr. Felsted
- 1056 Hansen, Hans, Gdr., Falsled pr. Stensgaard
- 1057 Pedersen, Jørgen, Forp., Falsled pr. Stensgaard
- 1058 Petersen, Arvid, Gdr., Myllerup Skovgaard pr. Aarup
- 1059 Hansen, Christian, Gdr., Sjødgaarden, Myllerup
- 1060 Rasmussen, H. G., Propr., Dønnermosegaard pr. Ringsted
- 1061 Svop, A., Gdr., Sogneraadsmnd., Strammelse, Landet pr. Svendborg
- 1062 Hansen, Rasmus, Gdr., Dinesgaarden, Landet pr. Svendborg
- 1063 Ottosen, Johs., Gdr., Enghavegaard, Landet pr. Svendborg
- 1064 Lund, A., Gdr., Knudsbølle, Landet, Svendborg
- 1065 Hüttel, I. S., Fabrikant, Hedensted
- 1066 Neergaard, Frode, Godsejer, Hoffjærgemester, Tirsbæk pr. Vejle
- 1067 Lyse, Poul Høgh, Gdr., Ølstedgaard pr. Løsning
- 1068 Christensen, Chr., Gdr., Møllersminde pr. Hylke
- 1069 Stougaard, A., Gdr., Stougaard pr. Hylke
- 1070 Kristensen, Ingvar, Gdr., Ustrupgaard pr. Hylke
- 1071 Hansen, Jørgen, Gdr., Lundsgaard, Lille Andst
- 1072 Jacobsen, C., Gdr., Sogneraadsmnd., Damsvadgaard pr. Andst
- 1073 Jensen, Jens, Gdr., Nygaard, Ll. Andst pr. Andst
- 1074 Kjær, Th., Sognef., Tyrsted pr. Horsens
- 1075 Skvoldgaard, Hans, Sognef., Søby pr. Højslev
- 1076 Pedersen, P., Sognef., Kjærslund, Sejst pr. Horsens
- 1077 Andersen, Anton, Sognef., Stadager, Nr. Alslev
- 1078 Jacobsen, N. P., Gdr., Lindegaard, Sundby pr. Nr. Alslev
- 1079 Hansen, Alfred, Gdr., Strangegaard, Sundby pr. Nr. Alslev
- 1080 Henriksen, Alfred, Gdr., Sundby pr. Nr. Alslev
- 1081 Clausen, Sigrid, Gdr.ske, Fr., Systofte pr. Nykøbing F.
- 1082 Andersen, Kirstine, Fru, Løjgaard, Systofte pr. Nykøbing F.
- 1083 Grandjean, V., Hofjærgemester, Vennerslund pr. Nr. Alslev
- 1084 Rasmussen, O., Propr., Sundevedgaard, N. Alslev
- 1085 Skytte, N. P., Sogneraadsmnd., Gdr., Thorkilde, Hillestrup pr. Sdr. Ørslev
- 1086 Nielsen, Sigv., Gdr., Langmosegaard, Sdr. Ørslev
- 1087 Hjorth-Larsen, B., Forp., Krogløvgaard, Idestrup pr. Sdr. Ørslev
- 1088 Boesen, N. J., Gdr., Bakkegaard, Ørslev pr. Sdr. Ørslev
- 1089 Otte, Hans Otto, Gdr., Sdr. Vedby, Nykøb. F.
- 1090 Krog, Th., Propr., Sdr. Vedby, Nykøbing F.
- 1091 Christensen, P., Gdr., Sognef., Krogaard, Lille Skensved
- 1092 Olsen, Laurits, Gdr., Aahøjgaard, Ll. Skensved
- 1093 Nielsen, Helge, Gdr., Aagaard, Lille Skensved
- 1094 Sigaard, R., Uddeler, Ll. Skensved
- 1095 Hansen, M., Forretningsf., Lille Skensved
- 1096 Have, N. A., Propr., Hanstedgaard, Horsens
- 1097 Andersen, Magnus, Gdr., Høitegaarden, Lundby, Landet pr. Svendborg
- 1098 Andersen, O., Gdr., Egebjerg
- 1099 Dyrlov, Jens, Gdr., Sdr. Alslev pr. Egebjerg
- 1100 Rasmussen, Sv., Forp., Bjerregaard, Egebjerg
- 1101 Strange, Ewald, Gdr., Sdr. Alslev, Egebjærg
- 1102 Mathiesen, Marius, Gdr., Jennelgaard, Egebjærg
- 1103 Matthiesen, Kr., Sparekassedir., Sdr. Alslev
- 1104 Petersen, Ludv., Gdr., Særslev pr. Horbelev
- 1105 Hemmingsen, Vilh., Gdr., Nr. Taastrup pr. Stubbekøbing
- 1106 Kylling, Henrik, Sogneraadsmnd., Sdr. Grimmelstrup pr. Horbelev
- 1107 Strange, Georg, Gdr., Bøghavegaard, Sdr. Grimmelstrup pr. Horbelev
- 1108 Grønnegaard, A., Forp., Korselitze pr. Egebjerg
- 1109 Christiansen, Chr., Sognef., Sdr. Alslev pr. Egebjerg
- 1110 Green, Carl, Gdr., Sognef., N. Kirkeby pr. Nr. Alslev
- 1111 Keis, Alfred, Propr., Nebøllegaard, Nr. Kirkeby
- 1112 Møller, Ottar, Gdr., Ravnstrup, Eskildstrup
- 1113 Borresen, Sv. Aa., Gdr., Gangergaarden, Lommelev pr. Nr. Alslev
- 1114 Krogh, Morten, Gdr., Kædeberggaard, Bannerup pr. Eskildstrup
- 1115
- 1116 Ømand, Hans, Gdr., Aggensgaard, Vester Kippinge pr. Nr. Alslev
- 1117 Petersen, Rasm. Peter, Sognef., Kippinge pr. Nr. Alslev
- 1118 Bruhn, Ejner, Gdr., Vingegaard, Ø. Kippinge pr. Nr. Alslev
- 1119 Bonde, N., Gdr., Hvidsminde pr. Karleby
- 1120 Bonde, J. P., Gdr., Eget pr. Karleby
- 1121 Jørgensen, N. J., Gdr., Eget pr. Karleby
- 1122 Clausen, V. V., Gdr., Bakkegaard, Lidstrup pr. Tingsted F.
- 1123 Hansen, Ejler, Gdr., Lidstrup pr. Tingsted
- 1124 Jørgensen, Oline, Fru Proprietær, Lidstrup Skovgaard pr. Tingsted
- 1125 Gøtterup-Tang, H., Propr., Sognef., Vihavgaard pr. Karleby
- 1126 Madsen, C., Propr., Lindegaard pr. Karleby
- 1127 Løjmand, H., Gdr., Bødkegaarden pr. Karleby
- 1128 Larsen, Wilh., Gdr., Tunnerup pr. Karleby
- 1129 Pedersen, Albert, Gdr., Deltzehøj, Karleby
- 1130 Foged, Chr., Gdr., Skyttegaarden pr. Karleby
- 1131 Andersen, Oscar, Mejeribest., Hjortebjerg Andelsmejeri, Karleby
- 1132 Danielsen, Alb., Bestyrer, Sogneraadsmnd., Klodskovgaard pr. Nykøbing F.
- 1133 Peitersen, Christoffer, Gdr., Klodskov, Tingsted
- 1134 Rasmussen, Carl, Gdr., Klodskov, Tingsted
- 1135 Jørgensen, Ejner, Gdr., Klodskov pr. Tingsted
- 1136 Boye, Holger, Gdr., Klodskov pr. Tingsted
- 1137 Strange, Laur., Gdr., Skyttesminde, Øverup pr. Tingsted
- 1138 Strange, N. P., Gdr., Tingsted
- 1139 Pitter, H. P., Gdr., Taaderupgaard pr. Tingsted
- 1140 Pille, Hjalmar, Gdr., Ronnebærggaard, Taaderup
- 1141 Christiansen, F. D., Gdr., Mosegaard, Benløse pr. Ringsted
- 1142 Hansen, Aage, Gdr., Hannesminde, Bogo pr. Stubbekøbing
- 1143 Andersen, A., Ritmester, Gdr., Birkagergaard, Bogo pr. Stubbekøbing
- 1144 Schouboe, J., Propr., Landbrugskandidat, Alleboer, Onsevig
- 1145 Thage, J. E., Gdr., Stensgaard, Kastager
- 1146 Olsen, Chr., Propr., Tjørnebygaard, Onsevig
- 1147 Severinsen, K., Sognef., Gdr., Slotsgaard Kastager
- 1148 Skotte, Sv., Gdr., Nørrevang, Kastager
- 1149 Hansen, Edm., Gdr., Kathrinegaard, Kastager
- 1150 Tange, Anders, Gdr., Kommunekass., Elmelund Lundebacken pr. Ringe
- 1151 Pedersen, Mads P., Gdr., Gislev Holme, Gislev
- 1152 Winther, Pauli, Gdr., Aggestrup pr. Søving
- 1153 Jessen, J. Chr., Gdr., Dalgaard, St. Andst
- 1154 Schelde, Jens, Gdr., Norupgaard pr. Korsvang
- 1155 Moos, Jes Chr., Gdr., Egelund pr. Ferup
- 1156 Kristensen, Hans, Gdr., Fuglelund pr. Ferup
- 1157 Schultz, Laurids, Gdr., Brændsmadegaard, Ferup
- 1158 Madsen, Jens, Gdr., Højgaard pr. Ferup
- 1159 Jacobsen, Rs., Gdr., Højagergaard pr. Ørnstrup
- 1160 Steffensen, Karl Busch, Gdr., Hansted, Horsens
- 1161 Pedersen, Peder, Gdr., Hansted Strandgaard pr. Horsens
- 1162 Sørensen, Chr. Marius, Mejeribest., Hylke
- 1163 Stub, Oluf, Gdr., Luemosegaard, Bogo pr. Stubbekøbing
- 1164 Jakobsen, Lars E., Gdr., Kathøjgaard, Bogo pr. Stubbekøbing
- 1165 Aalborg, E., Gdr., Bogo pr. Stubbekøbing
- 1166 Mikkelsen, U., Gdr., Pilegaard, Horslunde
- 1167 Knudsen, H., Sogneraadsmnd., Gdr., Torrig
- 1168 Clausen, G., Proprietær, Orehavegaard, Horslunde
- 1169 Ploug, F., Propr., Sønderstofte, Horslunde
- 1170 Nielsen, A., Sognef., Gdr., Thinghusgaard, Horslunde
- 1171 Seyer-Hansen, Propr., Sofiedal, Harpelunde
- 1172 Birk, R., Dyrslæge, Gdr., Bakkegaard, Ø. Kippinge pr. Nr. Alslev
- 1173 Jacobsen, Alfred, Gdr., Riserup pr. Nr. Alslev
- 1174 Nevermann, Chr., Mejeribest., Mejeriet „Fremtidshaab“, Kippinge pr. Nr. Alslev
- 1175 Nielsen, Otto, Propr., Vilhelmsdal pr. Nr. Alslev
- 1176 Jensen, Vilh., Amtsraadsmnd., Alstrup
- 1177 Kappel, Lars, Gdr., Alstrup pr. Nr. Alslev
- 1178 Suhr, Svend, Gdr., Vægtergaarden, Byskov
- 1179 Christensen, Harry, Gdr., Byskov, Eskildstrup
- 1180 Nielsen, Chr., Gdr., Skovlunde, Ønslev
- 1181 Andersen, V. Kemp, Bestyrer, Ønslev pr. Eskildstrup
- 1182 Carstensen, F., Propr., Vestervang, Ll. Skensve
- 1183 Pedersen, M. P., Gdr., Blangstrup pr. Turup
- 1184 Hansen, Jens Jørg., Gdr., Heslegaard, Turup
- 1185 Andersen, Hans P., Gdr., Ellegaard, Sandage pr. Assens
- 1186 Juel-Brockdorff, C., Lensbaron, Hofjærgemester, Valdemar Slot, Troense
- 1187 Simonsen, Hans, Gdr., Højmollegaard, Lundby, Landet pr. Svendborg
- 1188 Pedersen, L. J., Gdr., Fogedgaard, Bjerreby
- 1189 Sørensen, Søren, Gdr., Lindegaard, Bjerreby pr. Svendborg
- 1190 Hansen, Peder, Gdr., Ll. Tvedgaard, Bjerreby
- 1191 Hansen, Johs., Gdr., Stormgaarden, Bogo pr. Stubbekøbing
- 1192 Madsen, H. M., Gdr., Mosegaard pr. Haarby
- 1193 Pedersen, Peder Ivar, Gdr., Brændekildegaard pr. Haarby
- 1194 Petersen, Peter Buhl, Gdr., Sognef., Sarupgaard
- 1195 Hansen, Hans, Rentier, Sarup pr. Haarby
- 1196 Larsen, Ludvig, Gdr., Tougholm pr. Haarby
- 1197 Møller, Otto, Gdr., Kærsgaard, Søby, Landet pr. Svendborg
- 1198 Pedersen, Jørgen, Gdr., Højvang, Egebjerg pr. Horsens
- 1199 Nielsen, Niels Martin, Gdr., Kalagergaard, Aae
- 1200 Stougaard, Niels, Gdr., Tømmerholm, Aaes
- 1201 Mortensen, Sigfred, Gdr., Engmarksgaard, Aae
- 1202 Legarth, P., Propr., Glibstrupgaard pr. Andst

- 1203 Sidelmann, Peder, Gdr., Ankhøjgaard, Magbøl
1204 Hansen, A. Eskelund, Gdr., Teglgården, Gejsing pr. Lunderskov
1205 Kvist, Ingvar, Gdr., Egholt pr. Jordrup
1206 Hansen Karl Kvist, Gdr., Lysgaard, Egholt
1207 Hjort, Chr., Gdr., Aggersbøl, Egholt pr. Jordrup
1208 Thaysen, A., Gdr., Asbølgaard pr. Lunderskov
1209 Kirketerp-Møller, V., Propr., Højrupgaard pr. Ejstrup
1210 Banke, Jørgen, Gdr., Bankegården, Jordløse
1211 Mose, Søren, Gdr., Skovdal pr. Haastrup
1212 Olsen, P., Gdr., Hvidkærgaard, Haastrup
1213 Pedersen, Niels, Gdr., Risager pr. Haastrup
1214 Rasmussen, Alfred, Gartner, Fjordvang, Hasmark pr. Otterup
1215 Jørgensen, E. H., Sogneraadsmnd., Lundager Vestergaard, Lundager pr. Assens
1216 Bang, Karla, Gdr.ske, Fru, Voldbro, Assens
1217 Buddige, H. J., Sognef., Vaalse pr. Nr. Alslev
1218 Bonde, Alfred, Gdr., Vaalse pr. Nr. Alslev
1219 Larsen, Lauritz, Mejeriejer, Vaalse Andelsmejeri pr. Nr. Alslev
1220 Dahl, Chr. S., Godsejer, Valnæs, Vaalse pr. Nr. Alslev
1221 Christiansen, H., Propr., Højbygaard pr. Stubbekøbing
1222 Reitz, Johannes, Gdr., Vestminde, Nr. Ørslev
1223 Blegind, Morten, Gdr., Nr. Ørslev pr. Egebjerg
1224 Myssen, H., Gdr., Tunderup pr. Karleby
1225 Løj, Alfred, Gdr., Sildestrup pr. Sdr. Ørslev
1226 Dalby, Ejnar, Gdr., Nørregaard, Tjæreby pr. Nykøbing F.
1227 Mortensen, Otto, Gdr., Sdr. Taastrup pr. Sdr. Ørslev
1228 Pedersen, Chr., Gdr., Broergaard, Sdr. Taastrup pr. Sdr. Ørslev
1229 Christensen, Ludvig, Propr., Assendrupgaard pr. Ll. Skensved
1230 Larsen, Harald, Gdr., Halskov pr. Horbelev
1231 Christensen, Jens, Gdr., Meelse pr. Horbelev
1232 Lauridsen, K. P., Landbrugslærer, Nøsgaard pr. Stubbekøbing
1233 Hansen, V., Propr., Vestergaard, Stubbekøbing
1234 Christensen, J. P., Gdr., Christianshaab, Aastrup
1235 Skytte, Chr., Gdr., Lyremosegaard, Moseby
1236 Løllike, Jens V., Gdr., Moseby pr. Horbelev
1237 Hansen, Hans J., Propr., Holtegaard, Horslunde
1238 Frandsen, V., Gdr., Nordborggaard, Horslunde
1239 Buch, Chr., Gdr., Sørslev pr. Stubbekøbing
1240 Mortensen, M., Gdr., Sørslev pr. Horbelev
1241 Svej, Hans, Gdr., Sørslev pr. Horbelev
1242 Stigel, P., Gdr., Ravnsø pr. Nr. Alslev
1243 Larsen, P., Gdr., Langbjerggaard, Ravnsø pr. Nr. Alslev
1244 Belling, H. L., Sogneraadsmnd., Strandvedgaard Nr. Alslev
1245 Hansen, P., Sognef., Ovrehøjgaard, Ravnsø pr. Nr. Alslev
1246 Jensen, Jens, Gdr., Brænderisgaard, Væggerløse
1247 Hansen, Christian, R. af Dbg., Mejeribest., Stauby Andelsmejeri pr. Væggerløse
1248 Corneliussen, H., Gdr., Kaaregaard, Højet
1249 Olsen, Karl, Sognef., Gdr., Lindegaard, Stauby pr. Væggerløse
1250 Mortensen, A., Fru Propr., Egelevgaard pr. Nr. Alslev
1251 Koch, Annercy, Gdr.ske, Fru, Nr. Grimmelstrup
1252 Sørensen, Edgar, Gdr., Yndlinggaard, Nr. Vedby
1253 Kristiansen, J., Gdr., Kragehøjgaard, Skjold pr. Horsens
1254 Jensen, Jens Hansen, Langkær, Skjold, Horsens
1255 Justesen, M. C., Propr., Johannesminde, Stovrup, Glud pr. Horsens
1256 Leth, Hans, Gdr., Gangstedgaard, Hovedgaard
1257 West, Asger, Gdr., Bøgeskovsholm, Nr. Alslev
1258 Andersen, Marius, Gdr., Grønbjerggaard, Gangsted pr. Hovedgaard
1259 Poulsen, H., Gdr., Oldinggaard, Nr. Vedby
1260 Bruun, A., Gdr., Nærstrandgaard, Nr. Vedby
1261 Sørensen, E., Gdr., Maglegaard, Jersie pr. Ll. Skensved
1262 Poulsen, P. M., Propr., Frihedstoft, Jersie
1263 Wiid, J. P., Propr., Arildtofte, Jersie, Ll. Skensv.
1264 Eskesen, Arne, Gdr., Nagbøl Nygaard, Lundersk.
1265 Ejlersen, J., Gdr., Skiftebjerggaard, Ny Gesinge, Landet pr. Svendborg
1266 Jørgensen, Jørgen, Husmd., Gyldenmose, Landet
1267 Larsen, Chr., Statshusmd., Gyldenmose pr. Svendborg
1268 Rasmussen, Niels og Hans, Gdr.e, Vindeby
1269 Sivertsen, Peter, Gdr., Drostgaard, Bjernemark
1270 Højte, Karl, Gdr., Ellegaard, Ny Gesinge, Landet pr. Svendborg
1271 Pelle, P., Gdr., Rønnelegaard, Gesinge, Landet
1272 Skov, Hans, Gdr., Vaarø, Bjerreby B. pr. Svendborg
1273 Espensen, Peter, Gdr., Søby, Landet, Svendborg
1274 Rasmussen, Rs., Gdr., Hestholm, Assens
1275 Ærthøj, Viggo, Gdr., Tolstrup Vestergaard, Gedved pr. Horsens
1276 Eskesen, Anders, Gdr., Midtgaard pr. Holsted
1277 Thomsen, Else, Fru Gdr., Uhre pr. Korsvang
1278 Boesen, Jens, Gmd., Stenbrogård, Knudsbøl
1279 Andersen, H. Rostgaard, Gdr., Lysholt, Jordrup
1280 Christoffersen, Th., Forp., Bundgaard pr. Jordrup
1281 Brødsgaard, H., Propr., Jordrupgaard, Jordrup
1282 Kristiansen, Kr., Gdr., Søborg, Glud Mark
1283 Mølgaard, Jens, Gdr., Mølgaard pr. Kellerup
1284 Rasmussen, Rs., Gdr., Bankgaard, Glud, Horsens
1285 Glud, F., Forp., Tonballegaard, Snaptun, Horsens
1286 Knudsen, Knud, Gdr., Stenegaard, Snaptun
1287 Pedersen, Math., Gdr., Hjarnø pr. Horsens
1288 Hansen, Hans Hauge, Gdr., Hjarnø, Horsens
1289 Junker, Jørg., Gdr., Mejlund, Askovvej, Vejen
1290 Olesen, A., Gdr., Haugstedgaard pr. Vejen
1291 Lund, Thøger L. M., Gdr., Egelund, Astofte
1292 Schmidt, Hans, Gdr., Borregaard, Stenderup
1293 Jensen, Evald, Gdr., Raageskovgaard, Tillitze
1294 Frederiksen, Ferd., Gdr., Klyngø pr. Tillitze
1295 Christiansen, M., Gdr., Pilegaard, Tillitze
1296 Nielsen, A., Gdr., Sandagerlund pr. Dannemarre
1297 Larsen, Jens Peter, Gdr., Bankbest., Nørreby pr. Borre
1298 Hansen, Vilh., Gdr., Sparekassedir., Ny Borre
1299 Christoffersen, Chr., R. af D., Gdr., Sparekassedirektor, Ny Borre pr. Borre
1300 Hemmingsen, Karl, Sogneraadsmnd., Nørreby
1301 Hyllemose, Jens H., Gdr., Aalebæk pr. Borre
1302 Eriksen, Vagn, Propr., Tvedegaard, Stubbekøb.
1303 Larsen, L. P., Gdr., Fibigergaarden pr. Stubbekøbing
1304 Christiansen, R., Gdr., Bøgegaarden, Stubbekøb.
1305 Larsen, H. J., Sognef., Sogneraadsmnd., Keldby
1306 Johansen, S., Gdr., Nøbbet, Askehøj, Svinsbjerg
1307 Madsen, A. E., Gdr., Sogneraadsmnd., Jyderosgaard pr. Svinsbjerg
1308 Jørgensen, J. Audun, Gdr., Sognef., Elmehøjgaard, Elmelunde pr. Stege
1309 Hemmingsen, Joh., Gdr., Marbæk pr. Væggerløse
1310 Andersen, Kristian, Gdr., Bøte pr. Væggerløse
1311 Sværke, R., Gdr., Godthaab, Bøte, Væggerløse
1312 Hesselund, Aage W., Gdr., Nøddebogaard, Bruserup pr. Væggerløse
1313 Ellehave, Harald K. F., Gdr., Bruserup Skovgaard pr. Væggerløse
1314 Hemmingsen, L., Gdr., Vestervang, Væggerløse
1315 Eriksen, Joh., Gdr., Hasselo pr. Væggerløse
1316 Kimer, Karl, Gdr., Lundledgaard, Tjæreby
1317 Lejre, Oluf, Gdr., Maglethøjgaard, Falkerslev
1318 Thrane, O., Gdr., Trulstrup, Falkerslev, Horbelev
1319 Jørgensen, Hans, Sogneraadsmnd., Trulstrup
1320 Jensen, Frede, Gdr., Vaalse pr. Nr. Alslev
1321 Olsen, Poul, Gdr., Hvedendal, Nr. Alslev
1322 Larsen, H. Prior, Gdr., Vaalse pr. Nr. Alslev
1323 Jørgensen, Birgitte, Fru, Skovsoddegaard, Nr. Alslev
1324 Clausen, J. L., Sognef., Kappegaard, Ønslev
1325 Christensen, G. Lykke, Forp., Christiansminde, Eskildstrup
1326 Larsen, V., Gdr., Ovstrup pr. Eskildstrup
1327 Pedersen, M., Gdr., Eskelund, Ovstrup pr. Eskildstrup
1328 Foged, Jul., Gdr., Fogedgaard, Sørup, Eskildstr.
1329 Skov, Georg, Propr., Skovsgaard, Stege
1330 Gron, Morten, Sognef., Hjarnø pr. Horsens
1331 Johansen, N. P., Gdr., Birkemosegaard, Maglebrønde pr. Stubbekøbing
1332 Nielsen, Henry, Landmd., Lundby, Landet pr. Svendborg
1333 Hansen, Hans, Gdr., Sognef., Bobøl, Langfold
1334 Pedersen, Chr., Bestyrer, Lundgaard, Vejen
1335 Nederby, J. P., Gdr., Skibelundhus pr. Vejen
1336 Bruun, J. P., Mejeribest., Maltbæk Andelsmejeri pr. Brorup
1337 Petersen, Hans, Gdr., Nørreballegaard, Tryggelev
1338 Hansen, Laur., Gdr., Karensminde, Østrup, Glud
1339 Hansen, A., Gdr., Birkholt Vestergaard, Brund
1340 Jensen, Hans P., Gdr., Birkelund, Brund
1341 Christensen, K., Gdr., Damgaard, Østrup, Glud
1342 Balslev, Vilh., Gdr., Brogaard, Kolding
1343 Nissen, Nis P., Gdr., Elmehøj, Harte, Kolding
1344 Nielsen, Hans, Gdr., Brolund, Harte, Kolding
1345 Jensen, Math., Gdr., Dalgaard, Raadvad, Kolding
1346 Jensen, Jens A., Gdr., Ll. Sandbjerg, Dybvadbro
1347 Geerthsen, V., Gdr., Sognef., Stallerupgaard pr. Dybvadbro
1348 Jacobsen, Jacob, Sogneraadsmnd., Ny Stallerupgaard pr. Dybvadbro
1349 Nielsen, Ejnar, Gdr., Øster Skovgaard, Oldrup
1350 Lindekrans, A., Gdr., Lindholm, Kjærsgaard
1351 Nielsen, Ejnar, Gdr., Overgaard, Svinballe
1352 Hansen, S. P., Gdr., Tronkjær, Sondrup
1353 Sørensen, H., Gdr., Østergaard, Trustrup
1354 Jensen, Øvline, Gdr.ske, Fr., Kastaniegården, Torup pr. Hundslund
1355 Brodersen, Nikolaj, Gdr., Todsøl, Bolderslev
1356 Eriis, P. F., Sognef., Enghøjgaard, Hjarup
1357 Knudsen, Knud M., Propr., Hjarupgaard pr. Kolding
1358 Knudsen, Johs., Gdr., Enghavegaard, Hjarup
1359 Andersen og Nielsen, Gdr., Gammeltoft, Stege
1360 Petersen, E. Wedde, Propr., Koster Færgegaard
1361 Andersen, Peter, Gdr., Pedersminde, Tøvelde
1362 Hansen, Albert, Propr., Lilletoftegaard, Tjornemark pr. Stege
1363 Møller, L., Gdr., Fællesskovgaard pr. Stege
1364 Jensen, V., Propr., Hovedskovgaard pr. Stege
1365 Christoffersen, H. P., Propr., Lindegaarden, Svendsmarke pr. Stege
1366 Torpe, David, Gdr., Sognef., Busemarke, Borre
1367 Borsting, Ingvard Skov, Mejeribest., Holme Andelsmejeri pr. Borre
1368 Larsen, And., Gdr., Krumbækgård, Sønderby
1369 Knudsen, Fr., Mejeribest., Keldby pr. Stege
1370 Hansen, P., Gdr., Baandhøjgaard, Mandemark
1371 Henriksen, Harry, Gdr., Hækkelundgaard, Nr. Frenderup pr. Stege
1372 Larsen, Laurits, Gdr., Ravnstedhøj, Tostrup
1373 Jensen, N. P., Propr., Spejlsbygaard pr. Stege
1374 Larsen, Hans, Gdr., Abildgaard, Tostrup, Stege
1375 Larsen, Svend, Gdr., Tostrup pr. Stege
1376 Jensen, Joh., Gdr., Tostrup pr. Stege
1377 Andersen, H. J., Gdr., Pollerupgaard, Stege
1378 Jensen, Laurits, Gdr., Pollerup Hovgaard, Stege
1379 Kristiansen, Johs., Propr., Tostrupgaard, Tostrup
1380 Gronager, Johs., Amsraadsmedl., Gdr., Vindebjerggaard, Raabylille pr. Stege
1381 Bendsen, Hans, Gdr., Brakildegaard, Raabylille
1382 Hansen, Harald, Gdr., Skovsrydgaard, Raabylille pr. Stege
1383 Jensen, Johs., Gdr., Hjertebjerg pr. Stege
1384 Bille, R., Gdr., Baunehøjgaard, Hjertebjerg
1385 Larsen, Jac., Gdr., Teglværksgården, Elmelunde
1386 Lundkvist, H., Gdr., Eghavegaard, Elmelunde
1387 Spohr, E., Gdr., Raabylille pr. Stege
1388 Frederiksen, Aage, Gdr., Raabylille pr. Stege
1389 Rasmussen, H., Gdr., Bærlykkegaard, Stangerup
1390 Jensen, A., Propr., Stærsminde, Maglebrønde
1391 Breitenstein, Joh., Gdr., Lillebrønde, Stubbekøb.
1392 Hermansen, R., Gdr., Stangerup pr. Stubbekøb.
1393 Borresen, P., Gdr., Maglebrønde, Stubbekøbing
1394 Christensen, L. P., Gdr., Aamarksgaarden, Jersie
1395 Christensen, Johs. Tolstrup, Propr., Østermarks-
gaard, Kr. Skensved pr. Havdrup
1396 Andersen, Hans Th., Gdr., Pastoratgården, Øsemagle pr. Ll. Skensved
1397 Hansen, Oscar, Gdr., Alstrup pr. Nr. Alslev
1398 Petersen, Joh., Gdr., Møllershvile, Lundby pr. Nr. Alslev
1399 Steffensen, Georg, Gdr., Alstrup pr. Nr. Alslev
1400 Larsen, Victor, Folketingsmd., Steffensminde, Alstrup pr. Nr. Alslev
1401 Hare, Hans, Sognef., Skovlundgaard, Sørup
1402 Piil, Niels, Gdr., Taarupgaard, Stubbekøbing
1403 Lisse, R., Gdr., Taarup Bakkegaard, Stubbekøb.
1404 Kock, Rasmus, Gdr., Torkilstrupgaard, Eskildstrup

- 1405 Ellehave, H. J., Gdr., Stauerby pr. Fiskebæk
1406 Kjørup, Poul, Gdr., Fiskebækgaard, Fiskebæk
1407 Hansen, H. Kaarde, Forp., Adriansminde, Skelby
1408 Hemmingsen, H. P., Gdr., Vollerup, Askeby
1409 Hemmingsen, H., Gdr., Fanefjord, Vollerup pr. Askeby, Moen
1410 Jørgensen, Jørg., Gdr., Sognef., Benløse, Ringst.
1411 Løjmand, Jens, Gdr., Maglebrænde, Stubbekøb.
1412 Larsen, H. J., Gdr., Maglebrænde, Stubbekøbing
1413 Hansen, C., Gdr., Godthaabsgaard, Maglebrænde
1414 Hansen, Eskild, Gdr., Stavninggaard, Stenderup
1415 Lund-Jensen, Andr., Gdr., Foverskov pr. Holsted
1416 Andersen, Aksel, Gdr., Holstedgaard, Holsted
1417 Østergaard, A., Gdr., Ejstrup
1418 Dahl, Mads, Gdr., Nebelsminde, Ejstrup
1419 Riemann, C., Gdr., Aalykkegaard pr. Ejstrup
1420 Nissen, H., Gdr., Sognef., Gammeleje, Ødis Bramdrup
1421 Schmidt, Aage Lassen, Gdr., Ødis
1422 Skovrup, H., Propr., Bramdrupgaard, Ødis Bramdrup
1423 Clausen, H., Propr., Østergaard pr. Ødis
1424 Madsen, Mads, Gdr., Brokhøj, Brædstrup
1425 Petersen, Axel, Gdr., Sønderkovgaard, Brædstr.
1426 Sommer, Søren Petersen, Gdr., Bjerregaard, Brædstrup
1427 Mikkelsen, H., Gdr., Sogneraadsfmd., Tanggaard, Haarup pr. Brædstrup
1428 Olesen, Ole, Gdr., Damgaard, Brædstrup
1429 Nielsen, E. V., Landmand, Plantagegaarden, Sondrup pr. Hundslund
1430 Pedersen, Laurids, Gdr., Karisenlund, Oldrup
1431 Lauritzen, E., Gdr., Sognef., Højvang, Bjerre
1432 Pedersen, Anker, Gdr., Kristinedal, Braaskov
1433 Larsen, H. H., Gdr., Carlseje, Havbølle, Lindelse
1434 Nielsen, Johs. O., Gdr., Havbølle pr. Lindelse
1435 Petersen, H., Gdr., Kildegaard, Helnæs, Ebberup
1436 Bang, Anders, Gdr., Sognef., Mosegaard, Helnæs
1437 Hansen, H., Gdr., Bogeskovgaard, Helnæs
1438 Hansen, N. P. Gdr., Kommunekass., Bavnehøjgaard, Helnæs pr. Ebberup
1439 Simonsen, H. J., Gdr., Højgaard, Helnæs
1440 Storm, Niels, Gdr., Vestergaard, Helnæs
1441 Pedersen, S., Gdr., Sogneraadsfmd., Vintergaard, Helnæs pr. Ebberup
1442 Esbensen, Chr., Gdr., Nygaard, Helnæs, Ebberup
1443 Storm, H., Forp., Askhøjgaard, Helnæs, Ebberup
1444 Madsen, A. Thøsing, Propr., Abkjeldgaard, Helnæs pr. Ebberup
1445 Esbensen, Esben, Gdr., Rormosegaard, Helnæs
1446 Runge, Hans P., Gdr., Bogaard, Helnæs, Ebberup
1447 Hansen, H. Chr., Gdr., Christinesminde, Helnæs
1448 Hansen, P., Gdr., Søgaard, Helnæs pr. Ebberup
1449 Christensen, V. Nordenlund, Gdr., Drudgaarden Kærum Sogn, Ebberup
1450 Berthelsen, Lars, Gdr., Stødstrup, Eskildstrup
1451 Palle, H. J., Gdr., Gunslevmagle, Eskildstrup
1452 Villadsen, V., Gdr., Torskilstrup, Stubbekøbing
1453 Skaaning, J. Th., Gdr., Dukkerupgaard, Stubbekøbing
1454 Lejre, Henry, Gdr., Ravne pr. Nr. Alslev
1455 Brandt, A., Propr., Skovbygaard, Nr. Alslev
1456 Mogensen, P., Gdr., Skovby pr. Nr. Alslev
1457 Nielsen, Henry, Gdr., Westgaarden, Sortso
1458 Tesdorff, Agnete, Kammerherreinde, Pandebjerg pr. Nykøbing F.
1459 Boding, Ole, Gdr., Skovby pr. Nr. Alslev
1460 Hansen, H. P., Gdr., Skøjassagaard, Gedser
1461 Rasmussen, H., Proprietær, Vesterhave, Gedser
1462 Lolle, Anton T., Gdr., Allingsgave, Gedser
1463 Engberg, Chr., Propr., Sognef., Frederiksminde pr. Gedser
1464 Sørensen, Chr., Propr., Frederiksberg, Lindelse
1465 Guldborg, Rs., Gdr., Wisdamsgaard, Hesselbjerg
1466 Schou, L. Th., Gdr., Snebjerggaard, Humble
1467 Larsen, Hans Ove, Gdr., Brandsbygaard, Humble
1468 Elnegaard, Viggo, Gdr., Pilegaard, Nordenbro
1469 Bonnesen, Carl, Gdr., Nordgaard, Solrød
1470 Jensen, Peder, Forp., Nidogaard, Solrød
1471 Bertelsen, Johs., Gdr., Baunehøjgaard, Solrød
1472 Johansen, H. P., Gdr., Ll. Lind pr. Stege
1473 Dalby, Svend, Gdr., Røddinggaard, Stege
1474 Hansen, Peter, Gdr., Æbelnæs pr. Stege
1475 Simonsen, R., Propr., Lillebrænde, Stubbekøbing
1476 Justesen, Just, Bestyrer, Klostergaard, Nykøb. F.
1477 Hansen, M., Gdr., Skovbrynet pr. Nykøbing F.
1478 Hansen, S., Propr., Frøken, Eriksdal, Horbelev
1479 Madsen-Mygdal, J., Godsinspektør, Brændte Ege pr. Nykøbing F.
1480 Christensen, L., Sogneraadsfmd., Vesterby, Fejo
1481 Gryner, Ernst, Plantagejer, Femø
1482 Pedersen, V., Gdr., Sogneraadsfmd., Elmelund, Femø
1483 Jakobsen, V., Gdr., Slettergaard, Femø
1484 Andersen, J. P., Gdr., Ammelgaard, Femø
1485 Henriksen, Th., Gdr., Sønderby, Femø
1486 Jensen, Lindh., Gdr., Nørreby, Femø
1487 Pedersen, P. A., Sognef., Nørreby, Femø
1488 Andersen, Arn., Gdr., Sognef., Neder Vindinge
1489 Jørgensen, Kr. Alb., Gdr., Ravnholt, Tøvelde
1490 Hansen, Joh., Gdr., Nørregaarden pr. Stege
1491 Bonne, Joh. Henr. Karl, Gdr., Bissinge, Stege
1492 Andersen, Joh. Otto, Gdr., Rødkildegaard, Stege
1493 Nielsen, L. Kjær, Gdr., Kjærsmind, Særmark
1494 Johansen, Søren, Gdr., Aagaarden, Holsted
1495 Poulsen, H., Gdr., Hvidbjerggaard, Gammelby
1496 Schmidt, Hans, Bestyrer, Engesvang, Nyby
1497 Bøgedal, H., Propr., Hundsbæk Hovedgaard
1498 Bundgaard, Asgar, Gdr., Aggersgaard, Gammelby pr. Vejen
1499 Jepsen, Chr., Gdr., Vigaard pr. Vejen
1500 Holm, H. P., Landmd., Kokholm, Vonsild
1501 Holmsgaard, Jens, Gdr., Holmsgaard, Brædstrup
1502 Have, Evald, Gdr., Søndergaard pr. Brædstrup
1503 Knudsen, K., Gdr., Ring Østergaard, Brædstrup
1504 Iversen, Jens, Gdr., Damgaard pr. Slagballe
1505 Lassen, Chr., Propr., Fuglris pr. Brædstrup
1506 Frandsen, Jacob, Sognef., Gdr., Dauding Vestergaard pr. Brædstrup
1507 Kjær, Frede, Gdr., Sognef., Nørre Aldumgaard pr. Stenderup
1508 Madsen, Karen og Kirstine, Gaardejere, Lyrstrup Nørregaard pr. Stenderup
1509 Madsen, Jens, Gdr., Sognef., Lyskjærgaard, Nebsager pr. Hornsyld
1510 Olesen, T., Gdr., Tværsgaard, Hornsyld
1511 Wendelboe, L., Gdr., Hadrupgaard, Hundslund
1512 Hjortlund, H., Gdr., Vigsgaard, Ørting
1513 Pilegaard, Niels J., Gdr., Skovlyst, Hesselbjerg pr. Humble
1514 Christensen, C. H., Gdr., Placergaarden, Illebølle
1515 Hansen, Hanne, Gdr.ske, Frk., Sognefogedgaarden, Illebølle
1516 Madsen, Gustav, Gdr., Sodal, Illebølle
1517 Schou, Alfred J., Propr., Sofienlyst, Illebølle
1518 Hansen, Ejnar, Gdr., Elmelund, Illebølle
1519 Rasmussen, Oluf, Gdr., Toftegaard, Sønderby pr. Ebberup
1520 Dideriksen, Hans Larsen, Gdr., Gundershøjgaard, Sønderby pr. Ebberup
1521 Voigt, Alfr., Gdr., Tjenergaarden, Nordenbro
1522 Sørensen, A., Propr., Lundhof, Odder
1523 Høue, Otto, Gdr., Gørdinglund pr. Gørding
1524 Elbæk-Jessen, L., Gdr., R. af Dbg., Sønderager Enggaard pr. Holsted St.
1525 Poulsen, G., Gdr., Toftegaard, Harte pr. Kolding
1526 Buhl, J., Gdr., Højgaard, Harte pr. Kolding
1527 Hansen, Hans, Gdr., Dalgaard, Askov pr. Vejen
1528 Holm A., Mejeribest., Vejen Andelsmejeri, Vejen
1529 Hansen, Sigurd, Gdr., Solrød pr. Havdrup
1530 Poulsen, Jens P., Gdr., Fanefjord, Vollerup pr. Askov
1531 Andersen, H. G., Gdr., Markkammergaard, Fanefjord, Lille Bro pr. Askeby, Moen
1532 Nielsen, Henning, Gdr., Fanefjord, Damekøbbe pr. Askeby
1533 Andersen, Hans Chr., Gdr., Fanefjord, Vindebæk pr. Askeby
1534 Christiansen, H., Gdr., Fanefjord, Vindebæk pr. Askeby
1535 Hemmingsen, Hans, Gdr., Esperodgaard, Bakkebolle pr. Askeby
1536 Jacobsen, N., Sognef., Dbmd., Østerby, Fejo
1537 Olsen, Otto, Gdr., Frishøjgaard, Fejo
1538 Nielsen, Poul, Gdr., Andemosegaard, Fejo
1539 Larsen, Jul., Gdr., Skovgaard, Fejo
1540 Andersen, Gunnar, Gdr., Kuldsminde, Fejo
1541 Bom, J. P., Sognef., Ryttergaarden, Havnso pr. Nr. Alslev
1542 Hansen, Hans, Gdr., Pederstrup pr. Lou
1543 Andersen, P., Gdr., Stuby pr. Vordingborg
1544 Olsen, J., Gdr., Vikærgaard, Stuby, Vordingborg
1545 Nielsen, M., Forvalter, Oregaard pr. Vordingborg
1546 Jørgensen, Ploug, Gdr., Gyldenbjerggaard pr. Orehoved
1547 Lise, Sv., Gdr., Elisabogaard, Orehoved
1548 Pedersen, Ejner, Gdr., Nørrevang, Orehoved
1549 Christensen, Rasmus, Gdr., Johnsholm, Bakkebolle pr. Nyraad
1550 Jensen, Harald, Propr., Bakkebolle pr. Nyraad
1551 Hansen, Hans Fr., Gdr., Byraadsmedl., Stagegaard, Bakkebolle pr. Nyraad
1552 Sørensen, A. Ploug, Gdr., Villestofte
1553 Pedersen, Jens, Amtsraadsmedl., Vindeballe
1554 Pedersen, Chr., Gdr., Vestengaard, Vindeballe
1555 Pedersen, P. A., Gdr., Højbogd., Hesle, Turup
1556 Honoré, J., Gdr., Ll. Bukkeruplund, Glamsbjerg
1557 Pedersen, P. S., Gdr., Pedersgaard, Bukkerup
1558 Nielsen, Niels, Gdr., Grønhavegaard, Bukkerup pr. Glamsbjerg
1559 Kobæk, Jens, Gdr., Kielstofte, Bukkerup
1560 Nybø, S., Gdr., Nybogd., Søllested, Glamsbjerg
1561 Esbjerg, P., Gdr., Sogneraadsfmd., Bukkeruplund pr. Glamsbjerg
1562 Lind, Aage, Propr., Lindgaard pr. Kolding
1563 Thomsen, A. Vind, Propr., Bøgelund, Dalby pr. Kolding
1564 Pedersen, Gustav, Gdr., Stenbrogaard, Brørup
1565 Eriksen, J. P., Gdr., Hulvadgaard pr. Brørup
1566 Külerich, Nik., Gdr., Gerdrupholm pr. Brørup
1567 Balle, Nikolaj, Gdr., Dorthesminde, Brørup
1568 Gammelgaard, Jens, Gdr., Gerndrup pr. Brørup
1569 Wiid, Marie, Fru, Kraarup pr. Maribo
1570 Hadsbjerg, Lynow, Gdr., Hadsbjerggd., Lundby
1571 Jacobsen, M. P., Forp., Pilegaard pr. Klarskov
1572 Hasselbalch, C., Propr., Skaverupgaard, Klarskov
1573 Christensen, Gunnar, Gdr., Brogaard, Sværdborg pr. Lundby
1574 Jørgensen, Johannes V., Gdr., Gammelbygaard, Sværdborg pr. Lundby
1575 Jensen, Vilhelmine, Fru, Gdr., Hemmingsens Minde, Sværdborg pr. Lundby
1576 Larsen, Mads, Gdr., Hjerteberg pr. Stege
1577 Nielsen, C. A., Gdr., Hjerteberg pr. Stege
1578 Jensen, Harald, Gdr., Østermark pr. Stege
1579 Johansen, P., Gdr., Kirkholm, Hjerteberg, Stege
1580 Jensen, Th., Gdr., Østre Led, Præsto
1581 Jensen, N., Gdr., Fjernhøjgaard pr. Præsto
1582 Larsen, Laurits, Gdr., Sølkær, Fejo
1583 Larsen, P., Gdr., Stenbøj, Fejo
1584 Petersen, Carl Th., Gdr., Sønderherred, Fejo
1585 Ibsen, Albert, Gdr., Vesterby, Fejo
1586 Nielsen, Ejler, Gdr., Vesterby, Fejo
1587 Jensen, Johs., Gdr., Østerby, Fejo
1588 Pedersen, Johs., Sogneraadsfmd., Askø
1589 Petersen, H. G., Gdr., Askø
1590 Asmussen, Rasm., Gdr., Kliple Mark, Kliple
1591 Pilegaard, Hans, Gdr., Besskovgaard, Benløse pr. Ringsted
1592 Johannessen, Vald., Sogneraadsfmd., Rydsagergaard, Broby pr. Sorø
1593 Hansen, H., Bestyrer, Aggerupgaard pr. Vallo
1594 Stage, O., Gdr., Vinkelholm, Grumløse, Lundby
1595 Andersen, Johs., Gdr., Skjoldborggaard, Udby pr. Lundby
1596 Madsen, C., Gdr., Pasmersgaard, Udby, Lundby
1597 Friis, Knud H., Gdr., Teglstup pr. Allerslev
1598 Petersen, M., Sognef., Gdr., Dbmd., Grumløse pr. Lundby
1599 Jensen, Svend, Gdr., Kjølholm, Nyraad
1600 Pedersen, F., Gdr., Diersdal, Bakkebolle, Nyraad
1601 Hovmand, Johannes, Gdr., Ny Masnedogaard pr. Vordingborg
1602 Lind, P., Godsejer, Islingen pr. Vordingborg
1603 Wassard, Godsejer, Marienlyst pr. Vordingborg
1604 Hoy, Lars Peter Hansen, Propr., St. Masnedogaard pr. Vordingborg
1605 Jørgensen, P., Forp., Lilliendal pr. Mern
1606 Nielsen, Otto, Forp., Tolstrupgaard, Stensved
1607 Mortensen, N. J., Gdr., Fæbygaard, Vordingborg
1608 Jensen, Chr. M., Gdr., Maglekjærgaard, Neble Torp pr. Lundby
1609 Poulsen, A., Propr., Barmosegaard pr. Klarskov
1610 Paludan, O., Planteskoleejer, Tjørnehøjgaard pr. Klarskov
1611 Jakobsen, Ejler, Gdr., Remkolde pr. Klarskov

- 1612 Christiansen, Rs., Gdr., Grandal, Remkolde pr. Klarskov
- 1613 Sørensen, Einar, Propr., Kildevang, Ornebjerg pr. Vordingborg
- 1614 Pedersen, Hans, Forp., Risbygaard pr. Lundby
- 1615 Hansen, A., Gdr., Langholm, Risby pr. Lundby
- 1616 Jokumsen, Jens K., Gdr., Urnefrugd., Kalvehave
- 1617 Hansen, L. P., Gdr., Fogedgaarden, Stensved
- 1618 Schütt, V., Gdr., Mindegaard pr. Rinkenæs
- 1619 Pedersen, N. Juul, Gdr., Boholm, Enderslev pr. Haarlev
- 1620 Jørgensen, J., Gdr., Birkely, Adsbøl pr. Graasten
- 1621 Johansen, Alex, Propr., Oldebjerggaard pr. Soro
- 1622 Jacobsen, Marx A., Landmd., Adsbøl pr. Graasten
- 1623 Roden, Chr. Jensen, Gdr., Klokkergaarden, Soro
- 1624 Christensen, Helweg Green, Forp., Skovholm, Lestrup pr. Fakse
- 1625 Simonsen, Chr., Forp., Koldemosegaard pr. Soro
- 1626 Nielsen, Poul V., Gdr., Højgaarden, Eskildstrup pr. Rønnede
- 1627 Hansen, H. J., Gdr., Stenagergaard, Lestrup pr. Tapperneje
- 1628 Jakobsen, Em., Gdr., Østergaard, Eskildstrup pr. Rønnede
- 1629 Christensen, Peter J., Gdr., Tranemosegaard, Eskildstrup pr. Rønnede
- 1630 Hansen, Hans P., Gdr., Stenagergaard, Nørrebølling pr. Brorup
- 1631 Jensen, J., Gdr., Rugholmus pr. St. Andst
- 1632 Lund, J., Gdr., Engvang, Nørbølling pr. Brorup
- 1633 Fall, Rasm., Gdr., Astoftegaard pr. Føvling
- 1634 Juulsen, Hans, Gdr., Lundegaard, Tobel pr. Føvling
- 1635 Bruun, K., Gdr., Ellegaard, Astofte pr. Føvling
- 1636 Ravn, Jens, Gdr., Tanholtgaard, Seest, Kolding
- 1637 Toft, E., Fru Propr., Straarup pr. Kolding
- 1638 Jensen, K., Propr., Juhlsgaard, Skartved, Bjært
- 1639 Hansen, P. H., Propr., Karlsminde, Hornsyld
- 1640 Pedersen, P. A., Gdr., Hornsyld Søndergaard
- 1641 Andersen, N. J., Gdr., Bække
- 1642 Bruun, Jørg., Gdr., Johanneshj., Asbo pr. Bække
- 1643 Hansen, Soren, Gdr., Søndervang, Bække
- 1644 Jensen, J. N., Gdr., Guldbjerg pr. Bække
- 1645 Bonde, A., Gdr., Dauding Nygaard, Brædstrup
- 1646 Holst, Ejnar, Gdr., Dauding pr. Brædstrup
- 1647 Andersen, A., Gdr., Teglgård, Sollested
- 1648 Jespersen, J. Chr., Gdr., Kohavegaard, Kirke Søby pr. Flemlese
- 1649 Andersen, Kai, Gdr., Rønnegaard, Kr. Søby
- 1650 Storm, Hans, Gdr., Kirke Søby pr. Flemlese
- 1651 Christoffersen, N., Propr., Skovgaarde, Kr. Søby
- 1652 Hølgersen, Jens, Gdr., Sognef., Holgersminde, Søby Mark pr. Æroskøbing
- 1653 Pedersen, R. M., Bestyrer, Drostgaarden, Humble
- 1654 Petersen, Chr., Sognef., Gdr., Lykkesholm, Tryggelev
- 1655 Christensen, C., Gdr., Havegaarden, Illebølle
- 1656 Sander-Larsen, J., Gdr., Langdamgaard, Dybbøl
- 1657 Petersen, Sofus, Gdr., Paakjær, Nybøl
- 1658 Petersen, Peter, Forp., Torvemosegaard, Stenderup pr. V. Sottrup
- 1659 Jørgensen, Jørgen, Gdr., Solbækkegaard, Dybbøl pr. Ragebøl
- 1660 Philipsen, Peter, Forp., Grønnekær, Dybbøl
- 1661 Thomsen, Chr., Gdr., Boserodgaard, Søby Mark pr. Æroskøbing
- 1662 Andersen, K., Skovfoged, Petersværft, Langebæk
- 1663 Bendtsen, Kai, Gdr., Skovsbo, Stensved
- 1664 Jørgensen, A. Nymann, Forp., Langebækgaard pr. Langebæk
- 1665 Pedersen, N. P. O., Gdr., Granlygaard, Skibinge pr. Præsto
- 1666 Jensen, Anders, Gdr., Lundemose, Faksinge
- 1667 Johansen, Johannes, Gdr., Sogneraadsm., Bakkegaarden, Faksinge pr. Præsto
- 1668 Petersen, C. F., Propr., Skovvænge, Vordingborg
- 1669 Nielsen, Einar, Gdr., Tvingbro pr. Allerslev
- 1670 Nielsen, Vilh., Propr., Vallebogaard, Stensved
- 1671 Hemmingsen, Peter, Gdr., Gildestensgaard, Haarbølle, Fanefjord pr. Askeby
- 1672 Larsen, Laurits, Gdr., Bygagergaard, Haarbølle pr. Askeby
- 1673 Andersen, Johs., Gdr., Askebjerggaard, Haarbølle pr. Askeby
- 1674 Andersen, Henning, Gdr., Ellebækgaard, Haarbølle pr. Askeby
- 1675 Hemmingsen, Hans P., Gaardejer, Møllebjerggaard, Dame pr. Askeby
- 1676 Larsen, Johs. L., Gdr., Tostenæs pr. Askeby
- 1677 Petersen, M. P., Gdr., Tostenæs pr. Askeby
- 1678 Andersen, Hans Kristian og Ejnar, Gaardejere, Krummebækgaard, Dame pr. Askeby
- 1679 Hansen, H., Gdr., Stenagergaard, Dame, Askeby
- 1680 Nissen, P., Gdr., Tombøl Søndermark, Felsted
- 1681 Clausen, Peter, Gdr., Ovnballer pr. Skelde
- 1682 Hansen, Johs., Gdr., Jyderup pr. Fakse
- 1683 Andresen, Markus, Gdr., Tombøl pr. Felsted
- 1684 Olsen, J. P. G., Sognef., Holmstrup pr. Slagelse
- 1685 Hansen, H., Propr., Østergaard, Svino, Lundby
- 1686 Larsen, P., Gdr., Svino pr. Lundby
- 1687 Olsgaard, A., Gdr., Belselundgd., Svino, Lundby
- 1688 Jensen, Vilh., Gdr., Myghavegaard, Kostræde pr. Lundby
- 1689 Jørgensen, P. H., Gdr., Ramsomosegaard, Kong pr. Lundby
- 1690 Damsager, R. P. H., Gdr., Damgaard pr. Lundby
- 1691 Rasmussen, A. Chr., Gdr., Hvidthøj, Kostræde pr. Lundby
- 1692 Lundby, J. Chr., Sognef., Avlsskovgaard, Ring pr. Lundby
- 1693 Jensen, L. Chr., Gdr., Nygaard, Ring pr. Lundby
- 1694 Larsen, H. C., Gdr., Østervang, Himlingøje pr. Vallo
- 1695 Thomsen, A. Sahl, Forp., Nyhavegaard, Vedskolle pr. Vallo
- 1696 Hansen, A., Gdr., Højbogd., Kongsted, Rønnede
- 1697 Nielsen, Christian, Gdr., Solbjerggaard, Kongsted pr. Rønnede
- 1698 Hadsbjerg, S., Gdr., Vandvængegaard, Orup pr. Fakse
- 1699 Petersen, Anders, Gdr., Bækgaard, Skovtorup pr. Rønnede
- 1700 Bonefeld, Olav J., Gdr., Vestergaard, Snogbæk pr. V. Sottrup
- 1701 Hansen, Iver, Gdr., Sottruptræer, Vester-Sottrup
- 1702 Lyck, Johan, Gdr., Ø. Sottrup pr. V. Sottrup
- 1703 Staugaard, Cl., Gdr., Vesterskov, Snogbæk pr. V. Sottrup
- 1704 Midtgaard, Tage H., Gdr., Bramdrup Nygaard, Ødis Bramdrup
- 1705 Dahl, E., Bestyrer, Søndermark Hovedgd., Brorup
- 1706 Nielsen, Th., Husmd., Folding pr. Brorup
- 1707 Madsen, Gdr., Nielsbygaard pr. Føvling
- 1708 Sevelsted, Chr., Propr., Kellerup pr. Dalager
- 1709 Nielsen, Axel R., Gdr., Skovgaarden, Dalager
- 1710 Kæstel, Hans, Gdr., Dybbøl-Langbro, Sønderborg
- 1711 Pedersen, P., Konsulent, Gdr., Sogneraadsm., Freltofte, Ragebøl
- 1712 Rasmussen, Jørgen, Gdr., Mejerigaarden, Dybbøl pr. Ragebøl
- 1713 Rasmussen, Kath., Gdr.ske, Glatterupgd., Raarup
- 1714 Schelde, Jens, Gdr., Gammelgaard, Kragelund pr. Bække
- 1715 Kristensen, Johnsen, Gdr., Rolighed, Kragelund pr. Bække
- 1716 Kristoffersen, Kr. P., Gdr., Hustedgaard, Verst
- 1717 Jensen, Gunnar, Gdr., Skovlund, Tenning
- 1718 Holm, O., Gdr., Petersborg, Burgaarde, Slagballe
- 1719 Jakobsen, Niels L., Gdr., Troelstrup Østergaard pr. Tønning
- 1720 Frandsen, Arne, Sognef., Gdr., Søndermarks-gaard, Trædel pr. Brædstrup
- 1721 Laursen, Aage Kjær, Sognef., Gdr., Vidkjær-lund, Tønning
- 1722 Nielsen, Hans Søren, Gdr., Gammelstrup Over-gaard pr. Tønning
- 1723 Leth, Ingvar, Gdr., Troelstrup Overgd., Tønning
- 1724 Andersen, Vagn, Bestyrer, Højgaard, Amstrup pr. Falling
- 1725 Grotkjær, Karl, Gdr., Fuglemose, Alrø, Horsens
- 1726 Rasmussen, Søren, Gdr., Møllegaard, Vedtofte pr. Rørmosehus
- 1727, Rasmussen, Rs., Gdr., Halstedgaard, Vedtofte pr. Rørmosehus
- 1728 Andersen, N. P., Gdr., Sognef., Fladkærgaard, Melleballe pr. Rørmosehus
- 1729 Kristiansen, Kristian Albertsen, Gdr., Fmd. for Landbr. Sammenslutn., Skovby pr. Æroskøbing
- 1730 Philipsen, Peder, Gdr., Secbye-gaard, Bregninge pr. Æroskøbing
- 1731 Eggert, Will., Gdr., Lundsgaarden, Nordenbro
- 1732 Fogedgaard, A., Gdr., Broholmgaard, Nordenbro
- 1733 Hansen, Michael, Propr., Rødbjerg-havn, Humble
- 1734 Madsen, Chr., Gdr., Strandgaard, Fodslette
- 1735 Hansen, Chr., Gdr., Skovly, Fodslette, Humble
- 1736 Hansen, Carl, Forp., Anstergaarden, Fodslette
- 1737 Degn, Hans, Gdr., Østergaard, Søndenbro
- 1738 Nielsen, Ove, Propr., Søgaard, Bagenkop
- 1739 Andersen, Mar., Propr., Holmegaard, Søndenbro
- 1740 Pedersen, Nilau, Gdr., Sognef., Bramhøjgaard, Ørsemagle pr. Ll. Skensved
- 1741 Hansen, Richard, Gdr., Harekærgaard, St. Salby pr. Køge
- 1742 Andersen, Johs., Gdr., Lov
- 1743 Nielsen, V., Gdr., Bakkegaard, Faarup pr. Lov
- 1744 Christoffersen, H., Gdr., Sallerup pr. Lundby
- 1745 Nielsen, Chr., Gdr., Grynholm, Køng, Lundby
- 1746 Hansen, N. Thye, Gdr., Enggaarden, Køng pr. Lundby
- 1747 Olsen, Ole Chr., Gdr., Vængesbjerggaard, Køng pr. Lundby
- 1748 Hansen, Jens, Gdr., Nejs Møllegaard, Broager
- 1749 Møller, Peter, Gdr., Smøl pr. Broager
- 1750 Slot, Jørgen, Gdr., Sognef., Broager
- 1751 Hansen, Katrine, Gdr.ske, Broager
- 1752 Nissen, Christian, Gdr., V. Sottrup
- 1753 Clausen, Claus, Gdr., Foldinggaarde pr. Brorup
- 1754 Olesen, Hjalmar Zoega, Gdr., Svanholm, Dover pr. Lintrup
- 1755 Termansen, Mathias, Gdr., Skovgaard, Dover pr. Lintrup
- 1756 Holst, J. A., Gdr., Ll. Stengard pr. Brorup
- 1757 Mikkelsen, Øvli P., Sogneraadsm., Lundgaard, Gylling
- 1758 Søndergaard, M., Gdr., Nedenskov, S. Vissing
- 1759 Sørensen, N., Gdr., Nordmandskær, S. Vissing
- 1760 Hansen, Jakob, Gdr., Tornegaard, Sdr. Vissing
- 1761 Jensen, Jens Ditlev, Gdr., Nyhavegaard, Haven pr. Æroskøbing
- 1762 Hansen, E. Cl., Gdr., Haven, Søby, Æroskøbing
- 1763 Esbjerg, Alfr., Propr., Olesminde, Vindeby
- 1764 Frydenberg, V., Propr., Trælasthd., Søgaard, Vindeby pr. Lindelse
- 1765 Broegaard, H. J., Gdr., Brogaard, Søndenbro
- 1766 Munkegaard, Marie, Gdr.ske, Munkegaard pr. Søndenbro
- 1767 Hansen, H. A., Sogneraadsm., Rosenlund pr. Søndenbro
- 1768 Jacobsen, Aage, Gdr., Egemosegaard, Herslev pr. Illebolle
- 1769 Nielsen, L., Gdr., Baggaarden, Herslev, Lindelse
- 1770 Nielsen, Johs., Gdr., Fodslette pr. Humble
- 1771 Jensen, Johs., Gdr., Møllebjerggaard, Fodslette
- 1772 Rasmussen, H., Gdr., Tunebjerggaard, Sædballe pr. Nordenbro
- 1773 Jørgensen, N. G., Gdr., Spurvehaven, Fodslette
- 1774 Jørgensen, Ejner, Gdr., Fodslette pr. Humble
- 1775 Jørgensen, Sv. Aa. Bech, Holmstrupgd., Slagelse
- 1776 Nielsen, N. P., Gdr., Gangebjerggaard, Slagelse
- 1777 Petersen, Jes, Gdr., Stenderup pr. Toftlund
- 1778 Aaes, E. Bøgh, Gdr., Skjoldgaard, Rønnede
- 1779 Dinesen, H., Gdr., Nakkegaard, Rønnede
- 1780 Harsen, E., Forp., Brødebæk, Rønnede
- 1781 Thorsen, K. E., Propr., Christianshøj, Rønnede
- 1782 Johansen, E., Sognef., Rønnede
- 1783 Thomsen, M., Propr., Egelund pr. Dalager
- 1784 Juhl, H., Propr., Krogager pr. Bjært
- 1785 Hansen, Kirstine, Gdr.ske, Fru, Aalestrupgaard pr. Falling
- 1786 Tillisch, H. W., Forp., Øbjerggaard pr. Lundby
- 1787 Trap, J., Propr., Bøgebjerggaard pr. Lundby
- 1788 Frandsen, Thv., Sognef., Hjortshøjgd., Slagelse
- 1789 Mølgaard, Chr., Gdr., Sognef., Dortheasminde, Adsløv pr. Høring
- 1790 Heissel, Nis, Rentier, Felsted
- 1791 Poulsen, Nis, Gdr., Rinkenæs
- 1792 Sørensen, J., Forp., Blindekildegaard, Slagelse
- 1793 Tønning, Ansgar, Gdr., Bøgegaard pr. Slagelse
- 1794 Jensen, J., Gdr., Skovmarksgd., Atterup pr. Fakse
- 1795 Kristiansen, K., Gdr., Gyllingsminde, Nr. Lovrup pr. Gørding
- 1796 Conradsen, H. J., Gdr., Fuglebækgaard, Lintrup
- 1797 Nielsen, Niels H., Sogneraadsm., Smedegaard pr. Lintrup
- 1798 Elbæk, Søren, Gdr., Skovlundgaard, Lintrup
- 1799 Skou, J., Forp., Lintrup Præstegaard pr. Lintrup
- 1800 Lund, Alfred, Gdr., Teglhøjgaard, Bække

- 1801 Petersen, Marius, Sogneraadsmnd., Østergaard pr. Vrønding
- 1802 Rasmussen, M., Gdr.ske, Frk., Nordgaard, Fodby
- 1803 Hansen, H. C., Gdr., Bornakkegaard, Næstved
- 1804 Rasmussen, Christian, Gdr., Toftegaarden, Gl. Holsted pr. Næstved
- 1805 Andersen, A. C., Sognef., Holsted pr. Næstved
- 1806 Jørgensen, Lars H., Gdr., Vridsløse pr. Næstved
- 1807 Larsen, N., Gdr., Kildegaard, Vridsløse, Næstved 1808
- 1809 Johansen, Johan P., Gdr., Ellebækgaard, Øverup pr. Næstved
- 1810 Hansen, Hans Jørgen, Gdr., Egebjerggaard, Øverup pr. Næstved
- 1811 Nielsen, Hans, Gdr., Sognef., Fensmark pr. Holme Olstrup
- 1812 Johansen, Carl, Gdr., Sletkærgaard, Fensmark pr. Holme Olstrup
- 1813 Hansen, Nis, Gdr., Lykpoldd pr. Kliplev
- 1814 Jørgensen, P., Gdr., Tornemark pr. Sandved
- 1815 Hansen, H. C., Sogneraadsmnd., Højrup pr. St. Heddinge
- 1816 Hammerum, Karl, Gdr., Enghavegaard, Højrup pr. St. Heddinge
- 1817 Jensen, Hans M., Gdr., Nørredal, Højrup pr. St. Heddinge
- 1818 Frandsen, Herluf, Gdr., Bredekildegd., Slagelse
- 1819 Hansen, Jens, Gdr., Totterupholm, Vallebo pr. Fakse Ladeplads
- 1820 Petersen, Hartvig, Gdr., Bredekær, Farendløse
- 1821 Jørgensen, Peder, Gdr., Byhøjgaard pr. Slagelse
- 1822 Mogensen, H. L., Gdr., Langagergd., Farendløse
- 1823 Hansen, S. Hultin, Sognepræst, Ulse pr. Haslev
- 1824 Bergstedt, H., Gdr., Elmegaard, Vestermark pr. Ruds Vedby
- 1825 Andersen, H., Gdr., Bastegd., Olstrup, Ronede
- 1826 Jensen, Hans, Gdr., Østervang pr. Ronede
- 1827 Jensen, P., Gdr., Havnelevgd. pr. Rødvig Stevns
- 1828 Jensen, Martin, Gdr., Hyldebjerggaard, Havnelev pr. Rødvig Stevns
- 1829 Bille, Martin, Gdr., Havnelev pr. Rødvig Stevns
- 1830 Pedersen, Svend, Gdr., Skorpingegaard pr. Rødvig Stevns
- 1831 Olsen, Hans, Gdr., Stigaard, Skorpinge pr. Rødvig Stevns
- 1832 Hansen, Harald, Gdr., Hedinggaard, Ll. Heddinge pr. Rødvig Stevns
- 1833 Lorenzen, C. N., Gdr., Broveshøj, Ll. Heddinge pr. Rødvig Stevns
- 1834
- 1835 Nielsen, Svend, Gdr., Egely, Ll. Heddinge pr. Rødvig Stevns
- 1836 Pedersen, Lars, Sognef., Stolshøj, Ll. Heddinge pr. Rødvig Stevns
- 1837 Pedersen, P. C., Gdr., Pedersminde, Borgnæs pr. Ærøskøbing
- 1838 Hansen, Rs., Gdr., Søndermarksgaarden, Skovby Mark pr. Ærøskøbing
- 1839 Albertsen, J., Gdr., Ll. Søbygaard, Ærøskøbing
- 1840 Christensen, Chr. J., Gdr., Vindeballe, Ærøskob.
- 1841 Solevad, K., Gdr., Egelygaard, Strærup, Flemløse
- 1842 Ernstsen, E., Gdr., Kildegd., Nellesose, Haarby
- 1843 Hjorth, Karl, Forvalter, Logismose pr. Haarby
- 1844 Andersen, L. J., Gdr., Nygaard, Nellesose, Haarby
- 1845 Hansen, Niels Anders, Gdr., Pilagergaard, Aarslev pr. Slagelse
- 1846 Hansen, A., Propr., Møllergd., Torpe, Skrobelev
- 1847 Langhoff, H., Gdr., Sognef., Gl. Aalegd., Varmark
- 1848 Petersen, Chr., Gdr., Søndergaard, Molmark pr. Broager
- 1849 Nielsen, Aa., Gdr., Strandholm, Varmark
- 1850 Hansen, A. Due, Forp., Dorthealund pr. Varmark
- 1851 Hansen, H. A., Propr., Gravendal pr. Dunkær
- 1852 Petersen, Jens Ditlev, Gdr., Pedersminde, Stokkeby pr. Ærøskøbing
- 1853 Mogensen, Arengot, Gdr.ske, Fru, Borregaarden, Hennemted pr. Lindelse
- 1854 Albertsen, Aksel, Gdr., Herslev pr. Lindelse
- 1855 Hansen, Vald., Gdr., Karstensminde, Hennemted
- 1856 Larsen, Ditlev, Gdr., Hagenbygaard, Hennemted
- 1857 Guldborg, H., Gdr., Sognef., Annexgaarden, Longelse
- 1858 Frederiksen, F. Dahl, Gdr., Pederstrup pr. Spodsbjerg
- 1859 Mikkelsen, Rasmus, Gdr., Skrobelev
- 1860 Rasmussen, H., Bestyrer, Bondegaarden, Longelse
- 1861 Hansen, V., Gdr., Snaremosgaard pr. Longelse
- 1862 Sattrup, Poul, Propr., Bævergaarden pr. Bjæverskov
- 1863 Pedersen, M., Gdr., Tingbjerggaard, Bjæverskov
- 1864 Hansen, Bernhard, Gdr., Lundebackegaard, Toksværd pr. Holme Olstrup
- 1865 Nielsen, Anton, Gdr., Nr. Tvede pr. Brandelev
- 1866 Truelsen, K., Gdr.ske, Nr. Tvede, Holme Olstrup
- 1867 Hansen, Johs., Gdr., Bryggergaarden, Sorup pr. Holme Olstrup
- 1868 Nielsen, Oluf, Forp., Bønnemose, Toksværd pr. Holme Olstrup
- 1869 Jensen, Karl Kr., Gdr., Skovgaard, Toksværd pr. Holme Olstrup
- 1870 Jensen, Aage, Mejeribestyrer, Rislev pr. Næstved
- 1871 Larsen, Kr., Gdr., Sogneraadsmnd., Rosbjerggaard pr. Herlufmagle
- 1872 Onsgaard, E., Propr., Bakkegaard, Luderup pr. Herlufmagle
- 1873 Jensen, Aksel Vald., Sognef., Hyllinge
- 1874 Poulsen, Poul Chr., Propr., Petersdal, Hyllinge
- 1875 Boye, Ejner, Propr., Krængebjerg pr. Hyllinge
- 1876 Hadsbjerg, Knud, Gdr., Toftegaarden, Tastrup pr. Hyllinge
- 1877 Jensen, H. C., Gdr., Langebækgaard, Hyllinge
- 1878 Hansen, Christen, Sognef., Sogneraadsmnd., Kyse pr. Hyllinge
- 1879 Jensen, Jens Peder, Gdr., Saltoby pr. Hyllinge
- 1880 Nielsen, L. P., Gdr., Nordgaarden, Saltoby
- 1881 Randbøll-Petersen, Poul Otto, Propr., Ottegaard, Jenstrup pr. Fodby
- 1882 Jensen, P. N., Gdr., Vallensved pr. Fodby
- 1883 Frederiksen, H. Th., Forp., Møller, Vallensved
- 1884 Olsen, Frederik Ulsg., Gdr., Øllerupgaard, Fodby
- 1885 Jørgensen, L. E., Dyrølge, Gdr., Snesere
- 1886 Peitersen, H. P., Gdr., Dambæksgaard, Aaside
- 1887 Fugmann, Povl, Landbrugskandidat, Bredeshave
- 1888 Mølleedal, Jens, Forp., Nøddeholte, Skafterup
- 1889 Thrane, J., Forp., Rude Møllegaard, Rude
- 1890 Jacobsen, Chr. P., Gdr., Lindegaard, Alslev
- 1891 Andersen, A., Gdr., Nordruplund, Farendløse
- 1892 Mathiesen, K., Forp., Skovgaard, Moltkesvej pr. Haslev
- 1893 Jensen, Otto, Gdr., Byskovgaard, Algstrup
- 1894 Jørgensen, Oluf, Gdr., Sognef., Mullerup pr. Slagelse
- 1895 Hansen, Vagn I., Gdr., Stensgergaard, Sædder
- 1896 Moltke, Chr., Greve, Bregentved pr. Haslev
- 1897 Petersen, N. P., Gdr., Præstbrogaard, Farendløse
- 1898 Larsen, J. Chr., Propr., Højrisgaard pr. Haslev
- 1899 Jensen, J. M., Gdr., Kildegaard, Sneslev
- 1900 Petersen, A., Propr., Sønderkovgaard pr. Haslev
- 1901 Sørensen, Hans Chr., Gdr., Nyagergaard, Sneslev
- 1902 Nielsen, N. P., Sogneraadsmnd., Gdr., Kilde-mosegaard pr. St. Heddinge
- 1903 Christensen, Aage, Propr., Rengegaard pr. St. Heddinge
- 1904
- 1905 Jensen, Aage, Gaardbest., Møllebjerggaard pr. St. Heddinge
- 1906 Petersen, Niels M., Gdr., Styding pr. Hammelev
- 1907 Nielsen, Aage, Gdr., Gummegaard, Tommestrup
- 1908 Jacobsen, N., Sognef., Nordmark, Lyderslev pr. St. Heddinge
- 1909 Bencard, E., Forp., Højstrup pr. Rødvig Stevns
- 1910 Olsen, Ole P., Gdr., Pilevang, Havnelev pr. Rødvig Stevns
- 1911 Olsgaard, V., Gdr., Højgaard, Lund pr. Rødvig
- 1912 Jensen, Niels, Gdr., Stenager, Lyderslev pr. St. Heddinge
- 1913 Johansen, Niels, Forp., Lyderslev Præstegaard pr. St. Heddinge
- 1914 Jensen, Chr., Gdr., Tværhavegaard pr. Fodby
- 1915 Jensen, Adolf, Gdr., Kjærsgaard, pr. Fodby 1916
- 1917 Mortensen, Peter, Gdr., Tærsvølgaard pr. Verst
- 1918 Eriksen, Ejnar, Gdr., Moesgaard pr. Verst
- 1919 Jensen, Gustav, Gdr., Bulagergaard, Verst
- 1920 Therkildsen, Therkild, Gdr., Vinthenggaard Lund Østj.
- 1921 Therkelsen, Ejner, Gdr., Oleslund, Lund, Østj.
- 1922 Nyborg, Anders Th., Gdr., Markusminde, Vinthen pr. Lund Østj.
- 1923 Nielsen, Niels Sørensen, Gdr., Vorladegaard pr. Skanderborg
- 1924 Krogh, Niels, Gdr., Grønbjerggaard, Juelsminde
- 1925 Andreasen, Th., Gdr., Ruglykkegaard, Klakring
- 1926 Larsen, Th., Forp., Eriksholm, Hovedgaard
- 1927 Ladegaard, S., Gdr., Vedslet Overgaard pr. Hovedgaard
- 1928 Thyssen, Peter, Gdr., Kastaniegaard, Københoved pr. Skodborg J.
- 1929 Dall, Christen H., Gdr., Sogneraadsmnd., Lilholtgaard, Københoved pr. Skodborg J.
- 1930 Mikkelsen, Kristian, Gdr., Skodsbøl pr. Broager
- 1931 Jensen, Chr., Gdr., Skodsbøl Mark pr. Broager
- 1932 Hattesen, Jens Peter, Gdr., Skodsbøl pr. Broager
- 1933 Odgaard, Kr., Gdr., Dynt pr. Broager
- 1934 Hansen, Peter, Gdr., Troldborg pr. Ketting Als
- 1935 Andreasen, H., Propr., Fovsbjerggaard, Varmark
- 1936 Jensen, Jens, Gdr., Refbjerg pr. Simmerbølle
- 1937 Nielsen, E., Gdr., Pudselykkegaard, Skrobelev
- 1938 Rasmussen, Joh., Gdr., Nevadasminde, Dunkær
- 1939 Lauritsen, Chr. Møller, Gdr., Sønderholm, Olde Mark pr. Dunkær
- 1940 Sørensen, Johs., Gdr., Nørrevang, Løkkeby
- 1941 Jørgensen, Karl Otto, Gdr., Købmandsgaard, Løkkeby pr. Tullebølle
- 1942 Hansen, M. S., Sogneraadsmnd., Blomsholm, Løkkeby pr. Tullebølle
- 1943 Jørgensen, H., Gdr., Maglemosegaard, Stengade, Tullebølle
- 1944 Jørgensen, A., Sandemand, Sognef., Vestermarie pr. Lobbæk
- 1945 Sander-Larsen, H., Gdr., Saxgaard, Sønderborg
- 1946 Iversen, Chr., Gdr., Gaasbæk pr. Sønderborg
- 1947 Petersen, Peter, Gdr., Elhavesgaard, Mintebjerg
- 1948 Laue, Hans, Gdr., Rosenlund, Mintebjerg
- 1949 Rasmussen, Alfr., Gdr., Mosegaard, Mintebjerg
- 1950 Blad, H., R. af D., Gdr., Kjærgaard, Mintebjerg
- 1951 Kirk, Lars, Forp., Mintebjerg pr. Kirkehorup
- 1952 Olesen, E. Grabow, Propr., Ennergaard, Lund
- 1953 Jensen, Jens Friis, Gdr., Katrinedal, Enner, Lund
- 1954 Johansen, J., Mejeribest., Bække Mejeri, Bække
- 1955 Røjkjær, Jens, Sognef., Asløkke, Juelsminde
- 1956 Petersen, Karl, Gdr., Holbækgaard, Asløkke
- 1957 Enevoldsen, Frands, Propr., Marienborg, Kørup pr. Lund Østj.
- 1958 Lorenzen, H. A., Forp., Bisgaard, Kørup, Lund
- 1959 Rasmussen, Viggo Aage, Gdr., Rostedgaard, Nebsager pr. Hornsyld
- 1960 Tingleff, H., Propr., Skerrildgaard, Hornsyld
- 1961 Buhl, H., Propr., Thygesminde, S. Stenderup pr. Varmark
- 1962 Rasmussen, E. Lollesgaard, Gdr., Strandlyst, Rudkøbing
- 1963 Rasmussen, Karl Lollesgaard, Gdr., Lollesgaard pr. Simmerbølle
- 1964 Kristiansen, S., Sognef., Simmerbølle
- 1965 Groth, Hans, Gdr., Lindegaard, St. Rise, Dunkær
- 1966 Pedersen, Hans Cl., Gdr., Teppesløkke, Ll. Rise
- 1967 Groth, Mads P., Gdr., Dunkær
- 1968 Larsen, J. O., Gdr., Damsmosegaard, Menstrup
- 1969 Mortensen, Peter Christoffer, Gdr., Oermandsbjerg, Menstrup pr. Hyllinge
- 1970 Christensen, Chr. P., Gdr., Sandbjerggaard, Brorup pr. Sandved
- 1971 Buhl, Knud, Gdr., Sejersagergaard, Menstrup
- 1972 Pille, H. E., Godsejer, Fodbygaard, Næstved
- 1973 Olsen, Chr., Gdr., Gl. Fodbygaard pr. Fodby
- 1974 Hansen, H. P., Gdr., Hesselbjerggaard pr. Karrebekskminde
- 1975 Jensen, Chr. R., Gdr., Roagergaard, Klinteby
- 1976 Dahl, Vilh., Gdr., Nygaard, Klinteby, Hyllinge
- 1977 Nygaard, Arne, Gdr., Østergaard, Gødstrup pr. Holme Olstrup
- 1978 Johansen, Alfred, Gdr., Hjortfelgergaard, Gødstrup pr. Holme Olstrup
- 1979 Kristiansen, K., Gdr., Korsholmsgaard, Gødstrup pr. Holme Olstrup
- 1980 Jacobsen, P., Gdr., Torpe pr. Herlufmagle
- 1981 Pedersen, Peder, Gdr., Spragelse, Herlufmagle
- 1982 Isaksen, Peter, Gdr., Stillemosgaard, Haarslev
- 1983 Hansen, Fr., Propr., Møllevejsgaard, Kvislemark
- 1984 Nielsen, Herluf, Gdr., Lovholtgaard, Sdr. Jellinge
- 1985 Nielsen, Karl, Gdr., Hesselgaard, Sdr. Jellinge
- 1986 Jensen, J. P., Gdr., Damgaard, Bendslev
- 1987 Hansen, H. J., Gdr., Tommesbjerg, Bendslev
- 1988 Dalgaard, H. S., Gdr., Holtegaard, Haarslev
- 1989 Conradsen, Hans, Gdr., Lindegaarden, Sneslev
- 1990 Tuxen, R., Forp., Vemmetofte Hovedgaard pr. Fakse

- 1991 Madsen, P., Sognef., Gdr., Dybekærgaard, Nordrup pr. Farendløse
- 1992 Petersen, Rasm., Gdr., Spjellerup pr. Karise
- 1993 Jensen, H. Chr., Gdr., Engtvedegaard, Spjellerup
- 1994 Schmidt, Markus, Gdr., Skyttemarksgaard, Spjellerup pr. Fakse
- 1995 Christoffersen, H., Gdr., Bøgelgaard, Spjellerup
- 1996 Sørensen, Ove, Bestyrer, Jegstrup Skovgaard pr. Hasselager
- 1997 Hansen, Anton, Sogneraadsmfd., Gdr., Nørregaard, Sørbyllille pr. Sludstrup
- 1998 Schmidt, Aage, Gdr., Lauenborggaard, Faarkrog pr. Skodborg
- 1999 Petersen, Chr. Nissen, Forp., Pilegaard, Haslev
- 2000 Hansen, V., Sogneraadsmfd., Gdr., Lindegaard, Everdrup pr. Sneseere
- 2001 Jensen, Gustav, Gdr., Sandagergaard, Tapperneje
- 2002 Wolff-Sneedorff, K., Hofjægermester, Godsejer, Engelholm, Tapperneje
- 2003 Jensen, Hans Buck, Gdr., Stærmossegaard, Havnelev pr. Rodvig Stevns
- 2004 Nielsen, Thyge, Gdr., Havgaard, Lund pr. Rodvig Stevns
- 2005 Bousgaard, Har., Gdr., Bousgaard, Gevno pr. St. Heddinge
- 2006 Hansen, Hans P., Gdr., Brøndsager, Lyderslev
- 2007 Jensen, Johs., Gdr., Fodgaard, Lyderslev pr. St. Heddinge
- 2008 Pedersen, Aksel, Gdr., Olsgaard, Sigerslev
- 2009 Andersen, Frede, Gdr., Størdal, Tommestrup
- 2010 Jensen, Poul, Gdr., Tjørnehøj, Frøslev
- 2011 Kottwitz, Hans W. von, Baron, Frøslevgaard
- 2012 Olsen, Aug., Gdr., St. Hollændergaard, Tejn
- 2013 Tesdorf, E., Godsejer, Gjorslev, St. Heddinge
- 2014 Lorentsen, Niels, Gdr., Skovdal, Raaby
- 2015 Rasmussen, Hans, Gdr., Møllehøj, Frøslev
- 2016 Jensen, Hans Bech, Gdr., Taagemose, Spjellerup
- 2017 Jensen, Jens P., Sogneraadsmfd., Smerup, Karise
- 2018 Danielsen, Hans P., Gdr., Lundsgaard, St. Torøje
- 2019 Seidenfaden, H., Gdr., Skovgaard, Ll. Torøje
- 2020 Nielsen, Hans, Forp., Taarøjegaard pr. Fakse
- 2021 Madsen, A., Gdr., Langagergaard, Smerup
- 2022 Hansen, Hans, Gdr., Smerup pr. Karise
- 2023 Andersen, E., Gdr., Askov Møllegaard, Bøgesø
- 2024 Willumsen, Sofus og Søn, Gdr., Lundegaard, Everdrup pr. Sneseere
- 2025 Jensen, N., Gdr., Skovvang, Engelstrup
- 2026 Nielsen, Vald., Gdr., Kirkebjerggaard, Bøgesø
- 2027 Petersen, Kristian, Gdr., Bakkely, Overeven
- 2028 Hansen, Holm, Gdr., Eskebjerggaard, Sneseere
- 2029 Nielsen, Jens O., Gdr., Dagebøllegaard, Drøsselbjerg pr. Slagelse
- 2030 Christensen, Christen, Gdr., Stubbegaard, Drøsselbjerg pr. Slagelse
- 2031 Bull, Søren, Gdr., Langholtgaard, Skodborgskov
- 2032 Pedersen, Jens, Propr., Sogneraadsmfd., Dyrupgaard pr. Fruens Bøge
- 2033 Schøning, Harald, Forp., Skudstrup, Skodborg J.
- 2034 Andersen, Jul., Gdr., Strandgården, Mullerup
- 2035 Jespersen, Peter, Gdr., Havmosegaard, Mullerup
- 2036 Groth-Christensen, J. J., Propr., Sogneraadsmfd., Møllevejen, Marstal
- 2037 Rasmussen, R. W., Gaardbest., Birkelygaard, Bondebyen, Marstal
- 2038 Rasmussen, R., Gdr., Nørremosegaard, Bondebyen, Marstal
- 2039 Clausen, C. O., Gdr., Toftegaard, Bondebyen, Marstal
- 2040 Jensen, L. H., Gdr., Kærgaard, Ommel, Marstal
- 2041 Samuelsen, L. C., Gdr., Kragæns pr. Marstal
- 2042 Knudsen, Hans P., Gdr., Rolpestedgaard, Marstal
- 2043 Mikkelsen, H. A., Gdr., Stokkeby, Ærøskøbing
- 2044 Iversen, Jens, Gdr., Paradisgården, Lambjerg Skov pr. Kirkehørup
- 2045 Jøllmand, C., Gdr., Rasmussens Minde, Majbøl
- 2046 Bladt, Christen, Gdr., Vrangagergaard, Majbøl
- 2047 Speggers, J., Gdr., Skaatofte, Majbøl
- 2048 Knes, Hans, Gdr., Boneshøj, Højrup, Kirkehørup
- 2049 Nielsen, Niels, Gdr., Havbjerggaard, Hørup
- 2050 Christensen, Chr., Gdr., Skovgaard, Lambjerg
- 2051 Speggers, C., Gdr., Mjang, Kirkehørup, Als
- 2052 Nielsen, J., Gdr., Løkkegaard, Mjang, Kirkehørup
- 2053 Rasmussen, A., Gdr., Agerledgaard, Mjang, Als
- 2054 Jacobsen, H. K., Gdr., Lambjerg pr. Kirkehørup
- 2055
- 2056 Clausen, Chr., Gdr., Stødager, Sønderborg
- 2057 Petersen, J., Gdr., Vestergaard Skovbymark, Skovby, Als
- 2058 Clausen, Christen, Gdr., Vibøge, Skovby, Als
- 2059 Lausen, Peter, Gdr., Pommersgaard, Skovby, Als
- 2060 Duus, Andreas, Gdr., Toftegaard, Vibøge, Als
- 2061 Schmidt, H. C., Gdr., Kastaniegaard, Vibøge
- 2062 Broegaard, Kr., Gdr., Kragemosegaard, Gummersmark pr. Bjæverskov
- 2063 Lund, Bugge N., Propr., Lundsgaard, Vemmedrup pr. Bjæverskov
- 2064 Kristiansen, Jul., Gdr., Lagresti, Eiby pr. Ll. Skensved
- 2065 Jørgensen, L. P., Gdr., Gulagergaard, Lidenmark
- 2066 Norhave, G., Gdr., Højagergaard, Lidenmark
- 2067 Thomsen, T., Sogneraadsmfd., Hovborg, Holsted
- 2068 Hansen, Sigurd, Gdr., Hovborg pr. Holsted
- 2069 Bæk, E., Gdr., Vittrupgaard, Vittrup, Brorup
- 2070 Christensen, Alfr., Gdr., Botofte, Tranekær
- 2071 Hansen, E., Gdr., Bammeskov, Tranekær
- 2072 Andersen, H. E., Propr., Bjerrebrygaard, Skebjerg
- 2073 Hansen, Peter, Gdr., Emmerbøllegaard, Tranekær
- 2074 Rasmussen, Hans J., Gdr., Brethgaard, Barrit
- 2075 Michelsen, Jørgen, jun., Gdr., Klinting, Vollerup
- 2076 Christensen, Rasmus, Gdr., Elholm, Sønderborg
- 2077 Jacobsen, Chr., Gdr., Nymark pr. Kegnæs
- 2078 Kock, Hans, Gdr., Nygaard pr. Kegnæs
- 2079 Barsballe, I. C., Gdr., Lundgaard, Københoved
- 2080 Schmidt, Hans P., Gdr., Kongsbjerggaard, Krogstrup pr. Skodborg J.
- 2081 Carstensen, H. P., Gdr., Kiplev
- 2082 Hansen, Svend Aage, Forp., Overgaard, Lerbjerg
- 2083 Nielsen, P., Gdr., Langdyssegaard, Mullerup
- 2084 Pedersen, Bernh., Gdr., Bøgelundsgaarden, Tyvelse pr. Vrangstrup
- 2085 Christensen, O., Gdr., Mullerup pr. Slagelse
- 2086 Sørensen, Knud, Gdr., Lundbjerggaard, Hørning
- 2087 Nielsen, H. F., Sogneraadsmfd., Sandby, Glumso
- 2088 Sørensen, Søren Friis, Gdr., Vestergaard pr. Hasselager
- 2089 Andersen, J. P., Gdr., Kærsgaard, Troelstrup
- 2090 Albrechtsen, H., R. af D., Sognef., Amtsraadsmedlem, Ormitslev pr. Forlev
- 2091 Christensen, Chr., Gdr., Hemmesvej, Forlev
- 2092 Nielsen, A., Gdr., Vielsest Mølle pr. Nyrup
- 2093 Jørgensen, Hans P., Gdr., Vrangstrup
- 2094 Petersen, P. S., Gdr., Ll. Fuglesang, Orup pr. Herlufmagle
- 2095 Iversen, Chr., Gdr., Hækkerupgaard pr. Herlufmagle
- 2096 Olsen, Kristian, Gdr., Orup, Herlufmagle
- 2097 Sommer, S. Th., Gdr., Toftegaard, Honum
- 2098 Lund, Svend, Gdr., Østergaard, Hornum pr. Rask Mølle
- 2099 Jensen, Chr., Gdr., Roldsgaard pr. Bred
- 2100 Jeppesen, Kristian, Gdr., Ronnekærgaard, Rold
- 2101 Østergaard, S., Gdr., Østergaard, Hornborg
- 2102 Therkelsen, Kirstine, Gdr.ske, Bjergager, Haurum
- 2103 Jensen, J. J., Gdr., Abbilballe, Flemming
- 2104 Veng, L., Gdr., Højballegaard pr. Maarslet
- 2105 Skovgaard, Th., Gdr., Testrup pr. Maarslet
- 2106 Andersen, Ejnar, Gdr., Ovesdal, Maarslet
- 2107 Brandt, Viggo, Kæmner, Tranbjerggaard pr. Maarslet
- 2108 Petersen, Hans M., Gdr., Glumsøgaard, Glumso
- 2109 Møller, C., Gdr., Højkjærgaard, Ulstrup
- 2110 Stensler, T., Godsejer, Flensborggaard, Glumso
- 2111 Bilde, Niels, Sognef., Annexgaard, Voldby
- 2112 Møller, Johs., Sogneraadsmfd., Egemarksgaard, Tygestrup pr. Sorø
- 2113 Dolmer, A., Gdr., Birkedommergaard, Voldby
- 2114 Slemming, N., Gdr., Hammelev pr. Grenaa
- 2115 Detlefsen, Hans, Gdr., Egebjerggaard, Mjang
- 2116 Petersen, Peter, Gdr., Engkildgaard, Mjang
- 2117 Berthelsen, Chr., Gdr., Pilegården, Tandslet
- 2118 Skovmand, Jørgen, Gdr., Tandslet, O. Tandslet
- 2119 Mathiesen, E., Gdr., Eskemosegaard, O. Tandslet
- 2120 Christiansen, H., Gdr., Holballe, O. Tandslet
- 2121 Hansen, E., Sogneraadsmfd., Tandslet
- 2122 Rigelsen, Andreas, Gdr., Sønderby pr. Kegnæs
- 2123 Wolf, Peter, Gdr., jun., Pilegaard, Sadjbjerg
- 2124 Schmidt, C. H., Købmand, Damkøbel, Kegnæs
- 2125 Lassen, Chresten, Gdr., Bøgehoved, Kegnæs
- 2126 Lassen, C., Gdr., Povlsgaard, Skovby, Als
- 2127 Daugaard-Hansen, J., Propr., Gyldenhave, Ødis
- 2128 Thomsen, Th. Vind, Propr., Vejstrupgaard, Sjølund
- 2129 Tranberg, N., Gdr., Sognef., Hygum, V. Nebel
- 2130 Eskildsen, Andreas, Gdr., Brøndumdam
- 2131
- 2132 Nielsen, Vilh., Gdr., Sogneraadsmfd., Hesselbjerggaard, Haslev
- 2133 Nielsen, Peter L., Gdr.ske, Fru, Skovvejsgården, Simendrup pr. Haslev
- 2134 Nielsen, N. Fr., Gdr., Dbm., Dyndgarden, Øde Førslev pr. Haslev
- 2135 Hansen, N. P., Gdr., Langdyssegaard, Øde Førslev pr. Haslev
- 2136 Jensen, Jens, Gdr., Kongehøjgaard, Øde Førslev pr. Haslev
- 2137 Nielsen, Jens Peter, Gdr., Kragetornegaard, Øde Førslev pr. Haslev
- 2138 Larsen, Peter Højris, Gdr., Øde Førslev, Haslev
- 2139 Sonne-Andersen, E., Propr., Snedkærgaard, Fakse
- 2140 Johannessen, Johs. Egede, Gdr., Brogaard, Høsten pr. Haslev
- 2141 Hansen, Hans, Gdr., Taagerup pr. Tureby
- 2142 Hansen, Ejner, Gdr., Taagerupgaard, Taagerup
- 2143 Larsen, John M., Godsejer, Juellinge, Karise
- 2144 Jensen, Jens, Sogneraadsmfd., Lindevang, Barup
- 2145 Andersen, Hans G., Gdr., Tungaard, Taastrup
- 2146 Jensen, H., Sognef., Korsager, Hellested, Haarlev
- 2147 Schultz, O., Forp., Segnhus pr. Klippinge
- 2148 Nielsen, Jens, Gdr., Drucbjerg, Taastrup
- 2149 Jensen, Poul, Gdr., Arnhøj, Arnøje, St. Heddinge
- 2150 Christensen, H., Sogneraadsmfd., Gdr., Aarlose
- 2151 Frederiksen, L., Dbm., Sognef., Terslev, Haslev
- 2152 Gram-Hanssen, O., Forp., Storgaarden, Haslev
- 2153 Lacoppidan, M., Fru Forp., Sophiendal, Haslev
- 2154 Hansen, Ole, Forp., Overdrevsgaard, Freerslev
- 2155 Christensen, Wald., Forp., Charlottendal, Freerslev pr. Haslev
- 2156 Petersen, H. Chr., Gdr., Tøpkildegaard, Terslev
- 2157 Nielsen, Karl, Forp., Hastrupgaard, Haslev
- 2158 Jørgensen, Emil, Sognef., Næsby pr. Glumso
- 2159 Larsen, Hans, Gdr., Manninggaard, Tyvelse
- 2160 Hansen, A., Sognef., Toftegaard, Frenderup
- 2161 Jensen, O., Gdr., Kathrinelyst pr. Sorø
- 2162 Olsen, Peder, Gdr., Erdrup pr. Boeslunde
- 2163 Nielsen, Gunnar, Propr., Stakhavegaard, Ringsted
- 2164 Nielsen, Laurits, Gdr., Sogaard, Munke Bjergby
- 2165 Jørgensen, Knud, Gdr., Ejlegaard, Ll. Skensved
- 2166 Weintrich, Johs., Propr., Gæstegaard, Valore pr. Viby S.
- 2167 Larsen, Chr., Gdr., Almstofte, Sneselev
- 2168 Nielsen, Niels Fr., Sognef., Gdr., Lykkegaard, Hjelmsømagle pr. Sneselev
- 2169 Sørensen, Fr., Gdr., Hjelmsømagle pr. Sneselev
- 2170 Larsen, A., Gdr., Gerdshøj pr. Maaløv
- 2171 Jespersen, Gunnar Krag, Gdr., Maglebygaard pr. Skelskor
- 2172
- 2173 Rudolph, Jørgen, Husmd., Helved pr. Fynshav
- 2174 Elholm, Jacob, Gdr., Tandmose, O. Tandslet
- 2175 Børholm, Peder, Forp., Lebel, O. Tandslet
- 2176 Bonefeld, Hans, Gdr., Egeskovgaard, Lebel pr. O. Tandslet
- 2177 Iversen, Kristian, Gdr., Langagergaard, Avnbøl
- 2178 Clausen, P., Gdr., Lundsgaard Mk., V. Sottrup
- 2179 Christiansen, Chr., Gdr., Philipsborg, Avnbøl
- 2180 Petersen, Jes, Gdr., Bovrup Mark, Bovrup
- 2181 Petersen, Henrik, Gdr., Bovrup Mark, Bovrup
- 2182 Hansen, Rasm. P., Gdr., Bovrup Mark, Bovrup
- 2183 Andresen, Andreas, Gdr., Østergaard, Bovrup
- 2184 Bunde, Peter, Gdr., Bovrup
- 2185 Christensen, Peter, Gdr., Busk, N. Tandslet
- 2186 Nielsen, N., Inspektør, Moesgaard, Højbjerg
- 2187 Hviid, K. G., Inspektør, Vilhelmsborg, Maarslet
- 2188 Nielsen, Jensenius, Inspektør, Gdr., Fløjstrup
- 2189 Hviid, Axel, Propr., Mariendal pr. Beder
- 2190 Jensen, Rasmus, Gdr., Kobjerggaard, Fløjstrup
- 2191 Frandsen, Alfred, Gdr., Hvirring pr. Flemming
- 2192 Andreasen, Ejvind, Gdr., Blæsberggaard
- 2193 Hansen, Jens Chr., Gdr., Langagergaard, Ll. Darum pr. Bramminge
- 2194 Jensen, H., Gdr., Nørrevang, Ll. Darum
- 2195 Høyer, Boy, Forp., Katholm pr. Grenaa
- 2196 Poulsen, Alb., Gdr., Sognef., Aaløse
- 2197 Schou, H., Direktør, Juelsminde
- 2198 Pilegaard, Asger, Gdr., Nymarksholm, Mullerød
- 2199 Bang, L. J., Gdr., Højtofte, Mullerød, Flemlose

- 2200 Balle, L., Mullerødgaard, Flemlose
2201 Rasmussen, Laurits, Gdr., Snave, Flemløse
2202 Stougaard, Rs., Gdr., Kallehavegaard, Snave
2203 Jørgensen, Jørgen, Gdr., Mosegaard, Dreslette
2204 Hansen, F. A., Propr., Henriettelund, Haslev
2205 Johansen, H., Mejeribest., Andelsmejeriet Svalebæk pr. Braaby
2206 Nielsen, Hans, Gdr., Østergaard, Skuderløse
2207 Ravn, Chr., Gdr., Kovdalgaard, Vellev, Ulstrup
2208 Lassen, Poul Brandt, Forp., Mellemskiftegaard, Skuderløse pr. Braaby
2209 Pedersen, S., Gdr., Sognef., Toftegaard, Aversi
2210 Petersen-Hinrichsen, Betty, Fru Godsejer, Assendrup pr. Haslev
2211 Suhr, Ole B., Løjtnant, Pilegaard, Aversi, Haslev
2212 Jensen, Gunni, Gdr., Louisenborg, Sierslev
2213 Bentzen, R., Møller, Gdr., Møllegaard, Sierslev
2214 Beck, E., Propr., Frederiksgave pr. Haslev
2215 Pedersen, Hans, Gdr., Rejnstrup pr. Fuglebjerg
2216 Lindberg, F., Fru Skovrider, Tokkeruphus pr. Fuglebjerg
2217 Knudsen, Knud, Gdr., Toftegaard, Trællose
2218 Nielsen, J., Sognef., Klipleve
2219 Jørgensen, J. M., Bogholder, Hollose Mølle pr. Herlufmagle
2220 Svendgaard, N. P., Gdr., Sogneraadsfmd., Astrup pr. Aarhus
2221 Jensen, J. C. N., Mejeriejer, Midtsjællands Herregaardsmejeri pr. Glumso
2222 Christiansen, Erik, Gdr., Vasegaarden, Sneslev
2223 Jensen, Eiler, Gdr., Kirkeklovsgaard, Sneslev
2224 Jensen, Fr., Gdr., Kallehavegaard, Sneslev
2225 Jakobsen, Jakob, Gdr., Aagaard, Næsby, Glumso
2226 Christoffersen, F., Proprietær, Korsvejgaard, Næsby pr. Glumso
2227 Nielsen, Sigurd, Gdr., Kildenkjær, Ørting
2228 Matthiesen, H. B., Gdr., Naalbjerregaard, Bovrup
2229 Boysen, R., Gdr., Boghøjgaard, Traasbøl, Bovrup
2230 Hansen, Chr., Gdr., Helved pr. Fynskov
2231 Clausen, H., Gdr., Nørregaard, Blans Skov pr. Avnbøl
2232 Jessen, Jes, Gdr., Blans pr. Avnbøl
2233 Petersen, Lorens, Gdr., Mejerigaarden, Blans
2234 Krogh, Christen, Gdr., Lysabild Skov, Frydensdahl, Skovby, Als
2235 Jørgensen, Christen, Gdr., Skovgaard, Lysabild Skov, Skovby, Als
2236 Barsøe, Diens, Gdr., Kvistrup pr. Øsby
2237 Vehl, Jacob, Forp., Tandsryd, O. Tandslet, Als
2238 Christensen, H. J., Forp., Meklenborg, Lebøl-løkke pr. O. Tandslet
2239 Tychsen, E., Forp., Lebøl, O. Tandslet, Als
2240 Bonde, Jens, Gdr., St. Elholm, O. Tandslet
2241 Thomsen, Thomas, Gdr., Rydgaard, Tandsryd
2242 Pedersen, Jørg., Sogneraadsfmd., Bovrup Mark
2243 Petersen, Peter, Gdr., Vestergaard, Bovrup
2244 Bonfeld, Jørgen, Gdr., Bovrup
2245 Jørgensen, Adolf, Gdr., Bovrup Bæk, Bovrup
2246 Jensen, Anker, Gdr., Bovrup
2247 Eigenbrod, Th., LRSagfører, Odense
2248 Fuhrmann, Fr., R. af D., Bogbinder, Odense
2249 Dreyer, Aage, Bogtrykker, Odense
2250 Rindebæk, Rs., Gdr., Rindebækgaard, V. Hæsing
2251 Hansen, V. Kold, Gdr., Hellebjerggaard, Ø. Hæsing pr. Korinth
2252 Aalund, Niels, Gdr., Ø. Hæsing pr. Korinth
2253 Larsen, Niels, Gdr., Stenderupgaard, V. Hæsing
2254 Poulsen, C., Gdr., Landbrugskandidat, Mosegaard, Gl. Stenderup, V. Hæsing
2255 Therkelsen, Therkel, Gdr., Ribegaard, Kalhave
2256 Therkelsen, Hans Peter, Sognef., Gdr., Elme-gaard, Kalhave pr. Uldum
2257 Molgaard, Jens, Gdr., Brændamgaard, Kalhave
2258 Hansen, Vilhelm, Gdr., Bauenbjerggaard, Kalhave pr. Uldum
2259 Smedegaard, Tage, Proprietær, Ovesminde pr. Tranbjerg
2260 Nielsen, Jens Chr., Forp., Østerby pr. Tranbjerg
2261 Østergaard, Th., Gdr., Østerby pr. Tranbjerg
2262 Rasmussen, Rs., Gdr., Jegstrupgaard, Hasselager
2263 Nielsen, N. K., Sognef., Kirkegaard, Tranbjerg
2264 Jørgensen, Marius, Gdr., Guldager
2265 Kruse, Peter, Gdr., Revngård pr. Grenaa
2266 Jensen, Akton, Gdr., Thorsø Damgaard pr. Grenaa
2267 Busk, Karl, Gdr., Thorsø pr. Grenaa
2268 Mols, Søren, Gdr., Sangstrup pr. Voldby
2269 Therkildsen, N., Gdr., Sangstrup pr. Voldby
2270 Andersen, Jens, Gdr., Benzonslyst pr. Voldby
2271 Jensen, Aksel, Gdr., Baunehøjgaard, Kvarkeby
2272 Nielsen, N. Jensen, Gdr., Generalgaarden, Kvarkeby
2273 Andersen, Jens P., Gdr., Rønnebækgaard, Sædder
2274 Jacobsen, Chr., Gdr., Damgaard, Algestrup pr. Thureby
2275 Nielsen, Peder, Sognef., Gdr., Læbrogaard, Braaby pr. Haarlev
2276 Pedersen, Hedevig, Fru Gdr., Kaghøjgaard, Kagstrup pr. Ørslev
2277 Rasmussen, Fr., Gdr., Bjergaasgaard, Kagstrup
2278 Andersen, Emil, Gdr., Enghavegaard pr. Ørslev
2279
2280 Olsen, Hans, Gdr., Skovgaard, Ørslev
2281 Andersen, Anders, Gdr., Branebækgaard, Ørslev
2282 Christensen, Helge, Gdr., Bjergbakkegd., Ørslev
2283 Lange, Knud, Gdr., Mørkegaard, Braaby
2284 Møller, N., Propr., Konradsfeld, Braaby
2285 Larsen, L. Johs., Gdr., Vangsgaard, Braaby
2286 Christoffersen, V., Sogneraadsfmd., Hammersgaard, Braaby
2287 Clausen, Christian, Husmd., Ertebjerg pr. O. Tandslet
2288 Christensen, Christian, Forp., Tandskov pr. Over Tandslet
2289 Iversen, Andr., Forp., Rumohrsgaard, Ketting
2290 Johansen, J. J., Gdr., Ølagergaard pr. Varnæs
2291 Lorenzen, Nis, Gdr., Søndermark pr. Varnæs
2292 Petersen, Jørg., Sogneraadsfmd., Gdr., Bovrup
2293 Thaysen, Johan, Gdr., Tombøl pr. Felsted
2294 Iversen, Chr., Gdr., Tombøl pr. Felsted
2295 Johansen, Fr., Gdr., Stensvang pr. Felsted
2296 Staugaard, H., Gdr., Tombøl By pr. Felsted
2297 Frost, Hans, Gdr., Lindegaard pr. Skodborg J.
2298 Tonnesen, Peter, Landmand, Skodborgskov pr. Skodborg J.
2299 Petersen, L., Gdr., Tombøl Søndermark, Felsted
2300 Petersen, Peter A., Forp., Tombøl pr. Felsted
2301 Kaufmann, Hans, Forp., Tombøl pr. Felsted
2302 Lund, Christian, Gdr., Varnæslykke pr. Varnæs
2303 Larsen, Jens Th., Gdr., Marievang pr. Slagelse
2304 Hansen, Karl E., Gdr., Mølvegaard, Hjerting pr. Rodding
2305 Petersen, Chr., Gdr., Steensgaard, Skodborg J.
2306 Jørgensen, Johs., Gdr., Birkegaard, Langager pr. Skodborg J.
2307 Holm, Jens, Gdr., Langager pr. Skodborg J.
2308 Clausen, R., sen., Gdr., Bøgeskov pr. Graasten
2309 Møller, H., Gdr., Blans Østermark, Avnbøl
2310 Clausen, Christian, Gdr., Avnbøl
2311 Hansen, H., Gdr., Møllegaard, Bøgeskov, Graasten
2312 Matthiesen, Asmus, Gdr., Græshøj, Avnbøl
2313 Clausen, Holger, Landmand, Fiskebækskov, pr. Graasten
2314 Larsen, Jørgen, Sognef., Holtegaard, Kirkechorup pr. Slagelse
2315 Jensen, Johs., Sognef., Haldagerlille, Fuglebjerg
2316 Neergaard, C., Godsejer, Gyldenholm, Slagelse
2317 Bagge, Knud, Gdr., Lørup pr. Sorø
2318 Nielsen, Niels, Gdr., Skovholmgaard, Gerlev
2319 Rasmussen, Eline, Gdr.ske, Asbjerggaard, Gerlev pr. Slagelse
2320 Hansen, H. H., Gdr., Højagergaard, Sludstrup
2321 Stokholm, N., Mejeribest., Sludstrup
2322 Hansen, L., Gdr.ske, Fru, Harrested, Sludstrup
2323 Frederiksen, Frede, Gdr., Vestergaard, Slimminge
2324 Hansen, Henrik, Gdr., Lønninggaard, Slaglille pr. Fjenneslev
2325 Otosen, Chr., Forp., Terplinggaard, Glejbjerg
2326 Nielsen, Aug., Gdr., Lillevangsgaard, Mulstrup pr. Ringsted
2327 Boserup, E., Forp., Valbygaard pr. Slagelse
2328 Hansen, Aksel, Gdr., Gaardagergaard, Slagelse
2329 Damegaard, J., Sognef., Ll. Valby pr. Slagelse
2330 Nielsen, Lars, Gdr., Slagstrup pr. Slagelse
2331 Nielsen, E., Gdr., Sogneraadsfmd., Slagstrup
2332 Thomsen, Th. R., Gdr., Ll. Valby pr. Slagelse
2333 Jensen, H., Gdr., Stenagergaard, Ll. Valby
2334 Pedersen, Peder, Gdr., Skindbjerg, Vestergaard pr. Glasborg
2335 Jensen, Marius, Gdr., Krogstrupgaarden, Odde
2336 Jørgensen, S. Duus, Gdr., Teglgården, Fenshol pr. Odde
2337 Yding, Arne, Gdr., Skjellergaard, Torrild, Odde
2338 Andersen, Anders Hansen, Gdr., Sandmandsgaarden, Torrild pr. Odde
2339 Lauritzen, Elkjer, Gdr., Assendrupgaard pr. Hovedgaard
2340 Andersen, Frode, Gdr., Enghavegaard, Kattrup pr. Hasselager
2341 Pedersen, P. C., Gdr., Edslev Østergaard pr. Høring
2342 Søndergaard, Knud, Gdr., Nølev pr. Odde
2343 Birkegaard, Chr., Gdr., Birkegaard, Hasselager
2344 Holm, Korfix, Gdr., Nordskovgaard, Lemming pr. Hasselager
2345 Amorsen, Jens, Gdr., Mygind pr. Randers
2346 Tranholm, S., Gdr., Smaakjærgaard pr. Ravnning
2347 Fogh, Th., Gdr., Møllecejer, Ingerslev Mølle pr. Tranbjerg
2348 Rosenlund, Carl, Statshusmd., Buskmose Mark pr. Rinkenæs
2349 Andersen, Th., Gdr., Højvang, Rinkenæs
2350 Jørgensen, V. Thulgaard, Gdr., Askagergaard, Rinkenæs
2351 Greisen, P. B., Gdr., Nørreballe pr. Felsted
2352 Staugaard, J., Gdr., Felsted Mark pr. Felsted
2353 Christensen, N. Habne, fv. Gdr., Frudamgaard, Skovbøl Mark pr. Varnæs
2354 Nielsen, A. Dam, Gdr., Tiset Bygaard, Tranbjerg
2355 Olsen, Agnes, Gdr.ske, Fr., Pedersminde, Ravnholt pr. Tranbjerg
2356 Jensen, Gerhard, Gdr., Ravnholt pr. Tranbjerg
2357 Vestergaard, Knud, Gdr., Ravnholt Vestergaard pr. Tranbjerg
2358 Ebert, Christian, Propr., Torpegaard, Benløse pr. Ringsted
2359 Jensen, N. Toftegaard, Gdr., Enggaarden, Hjernbjerg pr. Slagelse
2360 Jørgensen, Vald., Gdr., Raamosegaard, St. Ebbeturup pr. Sorø
2361
2362 Jensen, Ernst, Forp., Fulbygaard pr. Sorø
2363 Mouvielle, F., Gdr., Mollegaarden, Gyrstinge
2364 Sidenius, Gunnar, Gdr., Bakkegaard, Ørslev Vester pr. Fjenneslev
2365 Hansen, H., Gdr., Lyngsgaard, Ørslev Vester
2366 Møller, Hans, Gdr., Augustenhof pr. Nordborg
2367 Petersen, Jørgen, Gdr., Pøl pr. Nordborg
2368 Lausen, C., Forp., Pøl pr. Nordborg
2369 Bruun, C. E., Gdr., Lindegaard, Asserballeskov
2370 Kock, Jacobsen, Gdr., Harevadgaard, Asserballe pr. Fynshav
2371 Smedemand, Peter, Sogneraadsfmd., Røndam, Asserballeskov pr. Fynshav
2372 Iversen, Jens, Husmand, Fiskebæk pr. Graasten
2373 Christensen, Hans, Gdr., Stenholt, Pøl, Nordborg
2374 Jacobsen, Jørgen, Gdr., Asserballeskov pr. Fynshav
2375 Clausen, Peter, Gdr., Blomsgaard, Kettingskov
2376 Clausen, Chr., Gdr., Kettingskov, Over Tandslet
2377 Ravn, Kr., Proprietær, Vertimine, Augustenborg
2378 Hansen, J., Husmd., Tovrup pr. O. Tandslet Als
2379 Clausen, J., Husmand, Torrup, Augustenborg
2380 Brunn, Ejnar, Gdr., Nørregaard, Asserballe pr. Augustenborg Als
2381 Thomsen, P., Gdr., Ny Skovbøl pr. Varnæs
2382 Møller, Thyra og Sophie Hansen, Gdr.sker, Krusmølle pr. Aabenraa
2383 Sahl, Hans, Gdr., Kværslykke, Kværsl, Torsbøl
2384 Madsen, H., Gdr., Gymose pr. Vonsbæk
2385 Hansens, J., Gdr., Kathrinelund pr. Vamdrup
2386 Hansen, Johs., Gdr., Sødalgaard, Bønstrup pr. Vamdrup
2387 Nielsen, Carl, Gdr., Dybdalgaard, Ø. Vamdrup
2388 Knudsen, E., Gdr., Østerbygaard, Ø. Vamdrup
2389 Thyssen, Sofus A., Gdr., Nygaard, V. Vamdrup
2390 Hansen, E., Propr., Vamdrupgaard, Vamdrup
2391 Christensen, Chr., Propr., Graa Mølle, Aarhus
2392 Hegelund, A., Gdr., Husumgd., Ølsted, Aarhus
2393 Holm, S. R., Gdr., Stervsboegaard, Lisbjerg Terp pr. Lystrup
2394 Andersen, R. Brandstrup, Gdr., Lisbjerg Terp pr. Lystrup
2395 Birkebæk, Ingemann, Gdr., Sommerlyst, Grumstrup pr. Hovedgaard

- 396 Hansen, A. Klestrup, Propr., Munkholm, Dævidsred pr. Frederikslund
- 397 Hansen, H., Gdr., Engkildeggaard, Havrebjerg
- 398 Pedersen, H. P., Gdr., Ærtebjerg, Krænkerup pr. Havrebjerg
- 399 Frandsen, Johs., Gdr., Sogneraadsmnd., Holmgaard pr. Havrebjerg
- 400 Eriksen, J., Propr., Kragbjerggaard, Havrebjerg
- 401 Petersen, Hans P., Gdr., Brændbjerggaard, Blæsing pr. Havrebjerg
- 402 Jensen, Henry, Gdr., Tyvsbjerggaard, Blæsing pr. Havrebjerg
- 403 Pedersen, Fr., Gdr., Sognef., Havrebjerg
- 404 Larsen, Lars P., Gdr., Ellegaard, Faardrup pr. Flakkebjerg
- 405 Jørgensen, H. Herlov, Gdr., Faardrup, Flakkebjerg
- 406 Ipsen, Otto, Gdr., Højen, Ibsker pr. Svaneke
- 407 Jensen, V., Gdr., Kommunekass., Balthøjsgaard, Døjringe
- 408 Christensen, K., Gdr., Veddegaard, Vedde
- 409 Billegrav, A., Propr., Bogedegaard, Kværkeby
- 410 Larsen, Holger, Sogneraadsmnd., Rosted, Slagelse
- 411 Knudsen, Knud, Gdr., Bjørnshøjgaard, Rosted
- 412 Jensen, P., Gdr., Toftegar, Bodstrup pr. Slagelse
- 413 Rasmussen, E., Forp., Gyldenholm pr. Slagelse
- 414 Larsen, Anna, Gdr.ske, Stenbæksgaard, Sørbymagle pr. Slagelse
- 415 Hansen, Niels, Gdr., Stenagergaard, Døjringe
- 416 Petersen, Adler, Gdr., Gødehøjd., Fulby, Soro
- 417 Andersen, V., Gdr., Maglemosegaard, Fulby
- 418 Madsen, Marius, Gdr., Sogneraadsmnd., Gerlev
- 419 Hansen, Alb., Gdr., Slots Bjergby, Slagelse
- 420 Kristensen, Peter, Gdr., Blaakilde, Slots Bjergby pr. Slagelse
- 421 Lawaetz, Aage, Godsejer, Falkenstein, Sludstrup
- 422 Christiansen, Niels, Gdr., Sognef., Næsbykovsgaard pr. Slagelse
- 423 Hansen, A., Sognef., Cdr., Sternborggaard, Gudum pr. Slagelse
- 424 Frandsen, S., Forp., Enggaard, Gudum, Slagelse
- 425 Nielsen, Joh., Gdr., Frisbjerggaard, Slagelse
- 426 Petersen, H., Gdr., Lerager, Gudum pr. Slagelse
- 427 Clausen, H., Gdr., Enghavegaard, Kværøstermark pr. Tørsbøl
- 428 Thomsen, P., Gdr., Bøgholm, Slyngsten, Felsted
- 429 Bollner, Claus, Gdr., Bakkely, Felsted
- 430 Jensen, A., Gdr., Petersminde, Skovbøl, Varnæs
- 431 Petersen, P., Gdr., Skovbøl Mark pr. Varnæs
- 432 Clausen, Peter, Gdr., Svejrup pr. Bovrup
- 433 Krogh, H. N., Aftægtsmand, Dyndved, Guderup
- 434 Miang, Jes, Sogneraadsmnd., Dyndved, Guderup
- 435 Bonde, H., Sognef., Højgaard, Egen, Guderup
- 436 Frederiksen, Claus, Gdr., Egen pr. Guderup
- 437 Rasmussen, R. N., Gdr., Solbjerg pr. Aarhus
- 438 Kruse, M., Propr., Haslegaard pr. Aarhus
- 439 Laursen, Laurits, Gdr., Ol. Haslegaard, Aarhus
- 440 Andersen, E., Sogneraadsmnd., Boghdrl., Kolind
- 441 Christensen, V. I., Gdr., Sdr. Vejrup pr. Vejrup
- 442 Dinesen, Ejvind, Gdr., Firkemose, Tjæreby
- 443 Rasmussen, Jørg., Gdr., Kommunekass., Forlev
- 444 Jespersen, Adler, Proprietær, Annebjerggaard pr. Skelskør
- 445 Justesen, Charles, Gdr., Østerhoved pr. Skelskør
- 446 Sørensen, Alfred, Gdr., Askegaard pr. Skelskør
- 447 Meidahl, Johs., Sogneraadsmnd., Stigsnæs Frugtplantage, Nored pr. Skelskør
- 448 Sørensen, Anders, Gdr., Bendslev pr. Fuglebjerg
- 449 Buchwald, Sognef., Eskemosegaard, Fuglebjerg
- 450 Kaae, Vald., Gdr., Sotoftegaard, Hallenslev pr. Gørlev S.
- 451 Hansen, P., Gdr., Birkelund, Nordrup, Slagelse
- 452 Larsen, Frederik, Gdr., Krogsagergaard, Nordrup pr. Slagelse
- 453 Madsen, Sigv., Gdr., Kildemosegaard, Skaftetelev
- 454 Hansen, A., Gdr., Dragebjerg, Skaftetelev, Slagelse
- 455 Rygaard-Jensen, Asger, Gdr., Frimandsgaard, Hallelev pr. Slagelse
- 456 Andersen, Poul, Forp., Langebjerggaard, Slagelse
- 457 Højland, H., Propr., Sogneraadsmnd., Kildegaarden pr. Slagelse
- 458 Christiansen, Hj., Propr., Lindholm, Ø. Stillinge pr. Slagelse
- 459 Rasmussen, Holger, Gdr., Mejlebæksgaarden, Bildsø pr. Slagelse
- 2460 Andreasen, Sv., Gdr., Hulbjerggaard, Bildsø pr. Slagelse
- 2461 Christensen, Christen, Gdr., Sogneraadskass., Vestergaard, K. Stilling pr. Slagelse
- 2462 Jensen, Jens, Sogneraadsmnd., Forp., Rørmosegaard pr. Gørlev S.
- 2463 Jensen, Niels, Gdr., Rolighed, Vinde Helsing
- 2464 Larsen, Niels Oskar, Gdr., Vejstruggaard, Vinde Helsing pr. Gørlev S.
- 2465 Andersen, R., Gdr., Dyssegaarden, K. Helsing
- 2466 Skovgaard, N., Gdr., K. Helsing pr. Gørlev S.
- 2467 Hansen, Ferd., Gdr., Hjortshøjgaard, Vestermark
- 2468 Kolding, Kr., Højskolelærer, St. Restrup Husmandsskole pr. Sønderholm
- 2469 Jensen, A., Gdr., Sognef., Dalsgaard, Fuglebjerg
- 2470 Hansen, G., Forp., Castrupgaard pr. Fuglebjerg
- 2471 Schack, P., Forp., Fuglebjerggaard pr. Fuglebjerg
- 2472 Rasmussen, M., Gdr., Ellebækgaard, Fuglebjerg
- 2473 Olsen, Holger, Gdr., Christensminde, Fuglebjerg
- 2474 Madsen, Chr., Gdr., Fuglebjerg
- 2475 Hansen, Helge, Gdr., Lindegaard, Fuglebjerg
- 2476 Nicolajsen, Otto, Gdr., Sognef., Olesminde, Sneslev pr. Fuglebjerg
- 2477 Kragh, Johs., Forp., Vaadsbrogaard, Sneslev pr. Fuglebjerg
- 2478 Nielsen, Aksel, Gdr., Askelund, Haldagermagle pr. Fuglebjerg
- 2479 Jensen, S., Propr., Krummerupgaard, Fuglebjerg
- 2480 Dinesen, J., Godsejer, Hofjægermester, Kragerup
- 2481 Nielsen, Henrik, Gdr., Sognef., Kragagergaard, Ørslev pr. Slagelse
- 2482 Jensen, H., Gdr., Vaasegaard, Ørslev pr. Slagelse
- 2483 Sørensen, N., Gdr., Hesselbjerg, Herslev, Høng
- 2484 Jensen, Ejnar, Gdr., Herslevgaard pr. Høng
- 2485 Sørensen, Søren P., Gdr., Skræntskovgaard, Kulby pr. Høng
- 2486 Laursen, Alfr., Gdr., Fruering pr. Skanderborg
- 2487 Tittelsen, Alfred, Gdr., Nedergaard, Fruering pr. Skanderborg
- 2488 Würtz, M., Gdr., Fruering pr. Skanderborg
- 2489 Jacobsen, S., Gdr., Sognef., Fruering, Skanderb.
- 2490 Jeppesen, Johannes Hesselund, Gdr., Helensminde, Vorup pr. Randers
- 2491 Jensen, C., Gdr., Stenagergaard, Vorup, Randers
- 2492 Hansen, N. L., Gdr., Bjerndruggaard pr. Sommersted
- 2493 Sørensen, Niels V., Gdr., Marienholdt, Astrup pr. Rvomgaard
- 2494 Pedersen, Aage, Propr., Brendstrupgaard, Aarhus
- 2495 Dahl-Jensen, K., Propr., Kolkærgaard pr. Aarhus
- 2496 Møller, A., Godsejer, Kjærbygaard, Mundelstrup
- 2497 Sørensen, S. Chr., Propr., Taastumgaard, Tilst pr. Mundelstrup
- 2498 Pedersen, N. Kaae, Gdr., Stengard, Tilst pr. Mundelstrup
- 2499 Mikkelsen, H., Gdr., Sognef., Astrup pr. Aarhus
- 2500 Simonsen, Viggo, Gdr., Gammelbohøjsgaard, Astrup pr. Aarhus
- 2501 Pedersen, Peder, Gdr., Lykkesgaard, Vejrup
- 2502 Hermansen, Petrea, Gdr.ske, Fru, Bjerregaard, Vejrup
- 2503 Jacobsen, Hans, Gdr., Balledam pr. Kipleve
- 2504 Larsen, Niels, Gdr., Thomasminde pr. Fuglebjerg
- 2505 Rasmussen, Kaj, Gdr., Hyllested pr. Dalmose
- 2506 Madsen, M., Propr., Appelsbjerggaard, Hyllested pr. Dalmose
- 2507 Nielsen, O., Forv., Førsløvgaard pr. Fuglebjerg
- 2508 Christiansen, V., Gdr., Landbrugskandidat, Kroghsager, Næsby Strand pr. Slagelse
- 2509 Rasmussen, Rs., Gdr., Højgaard, Solbjerg pr. Slagelse
- 2510 Lind, Joh., Gdr., Klarsten, Solbjerg, Havrebjerg
- 2511 Sichel, E. N., Propr., Solbjerggaard, Havrebjerg
- 2512 Kohn, Niels Erik, Propr., Vestergaard, Ø. Tørslev
- 2513 Rasmussen, Niels, Gdr., Sognef., Jørgensminde, Haslund pr. Randers
- 2514 Knudsen, Jørgen, Gdr., Skaarupsminde, Haslund pr. Randers
- 2515 Ilsee, M., Gdr., Ramshøjgaard, Haslund, Randers
- 2516 Harbo, Ove Møller, Gdr., Vestervang, Haslund pr. Randers
- 2517 Jensen, Kr., Mejeribest., Ny Solbjerg pr. Aarhus
- 2518 Olesen, Borge, Gdr., Hvolbæk Søndergaard pr. Skanderborg
- 2519 Borgbjerg, Jens, Gdr., Blegind pr. Høning
- 2520 Hansen, M., Propr., Vester Mølle, Skanderborg
- 2521 Rasmussen, Jens Peder, Gdr., Skaarup Overgaard pr. Skanderborg
- 2522 Dam, Martin, Sognef., Virring pr. Skanderborg
- 2523 Sørensen, Gunnar, Gdr., Koed pr. Kolind
- 2524 Schultz, Jørg., Gdr., Sogneraadsmnd., Nordskovsgaard, Frorup pr. Christiansfeld
- 2525 Andresen, J., Gdr., Bramsgaard, Frorup, Stepping
- 2526 Hansen, H. J., Gdr., Fanefjord, Vollerup, Askeby
- 2527 Olesen, Søren Gunnar, Gdr., Vitved Bakkegaard pr. Skanderborg
- 2528 Andreasen, Carl, Gdr., Kelstrup Vestergaard pr. Kolind
- 2529 Friis, N. S., Gdr., Horstved pr. Kolind
- 2530 Andersen, S. Falk, Gdr., Blæsbjerg pr. Kipleve
- 2531 Nielsen, J., Sogneraadsmnd., Kipleve
- 2532 Lyck, Christen, A., Gdr., Lundtoft pr. Tørsbøl
- 2533 Brynielsen, Peter, Gdr., Søgaard Mk. pr. Kipleve
- 2534 Jensen, Søren, Gdr., Lundtoft pr. Tørsbøl
- 2535 Jørgensen, M., Gdr., Elmely, Stolbro, Guderup
- 2536 Moos, Jørg., Gdr., Rosenlund, Stolbro, Guderup
- 2537 Johansen, J., Husmand, Stolbrolykke, Guderup
- 2538 Bertelsen, Jørg., Husmd., Stolbrolykke, Guderup
- 2539 Poulsen, C. A., Forp., Støvringgaard, Møllerup pr. Randers
- 2540 Krag, Skipper, Gdr., Sognef., Møllerup, Randers
- 2541 Volf, J., Gdr., Møllegaarden pr. Svenstrup Als
- 2542 Good, Jørgen, Gdr., Himmark pr. Svenstrup Als
- 2543 Jørgensen, J., Forp., Torup pr. Svenstrup Als
- 2544 Olsen, H. Müller, Forp., Skovgaard, Himmark pr. Svenstrup Als
- 2545 Clausen, Jørgen, Gdr., Torup pr. Svenstrup Als
- 2546 Bonde, Peter, Gdr., Bondegaard, Torup pr. Svenstrup Als
- 2547 Christensen, Laur., Gdr., Svenstrup Als
- 2548 Pedersen, Gotfred, Gdr., Battrupholtgaarden pr. Nimtofte
- 2549 Kahr., J. P., Gdr., Nimtofte Mølled., Nimtofte
- 2550 Andersen, Helge, Gdr., Bavnhøjgaard, Nimtofte
- 2551 Sørensen, J., Gdr., Solvang, Kolstrup, Nimtofte
- 2552 Rudolph, Chr., Gdr., Stevning, Svenstrup Als
- 2553 Poulsen, Hans, Gdr., Stevning pr. Svenstrup Als
- 2554 Gammelby, J., Gdr., Sogneraadsmnd., Kærby pr. Kalundborg
- 2555 Larsen, Herman, Gdr., Ellemosegaard, Uggerløse pr. Kalundborg
- 2556 Madsen, Lars, Gdr., Ellekærgaard, Uggerløse pr. Kalundborg
- 2557 Frederiksen, Karl, Gdr., Toftegaard, Uggerløse pr. Kalundborg
- 2558 Hansen, Hans P., Gdr., Hjulhøjgaard, Kærby pr. Kalundborg
- 2559 Sørensen, Frode, Gdr., Kærby pr. Kalundborg
- 2560 Rasmussen, M., Gdr., Kærbygaard, Kalundborg
- 2561 Jensen, Rasmus, Gdr., Kommunekass., Nordgaarden, Rørby pr. Kalundborg
- 2562 Hansen, Sophus, Gdr., Thoraasgaard, Toelt pr. Kvistgaard
- 2563 Jacobsen, Kjeldgaard, Gdr., Kallerupgaard pr. Kalundborg
- 2564 Møller, O., Propr., Nyrupgaard pr. Kalundborg
- 2565 Rasmussen, Johs., Gdr., Hyldehøjgaard, Svalle pr. Kalundborg
- 2566 Jensen, Alfred, Sognef., Gdr., Hjortmosegaard pr. St. Fuglede
- 2567 Pedersen, Thormod, Gdr., Kildemosegaard, Tersløse pr. Dianalund
- 2568 Petersen, Johs., Gdr., Møllegaarden, Kimmerslev pr. Borup
- 2569 Ejby-Dalby Sogns Bibliotek, Ejby, Ll. Skensved
- 2570 Buchardt, Martin, Husmd., Hønsnap pr. Tørsbøl
- 2571 Schmidt, H., Gdr., Hønsnap pr. Tørsbøl
- 2572 Høgh, Vald., Gdr., Østergaard, Skiffard, Kolind
- 2573 Pallesen, P., Gdr., Sognef., Tostrup pr. Kolind
- 2574 Christensen, S., Gdr., Hjemly, Værum, Randers
- 2575 Jensen, Poul A., Gdr., Bjerregaard, Værum pr. Randers
- 2576 Hansen, H. A., Gdr., Bondgaard, Værum pr. Randers
- 2577 Christensen, H., Gdr., Norgaard, Værum pr. Randers
- 2578 Thomsen, Jens Fregerslev, Gdr., Mikkelballe, Søballe pr. Skanderborg
- 2579 Ørbæk, Chr., Gdr., Kommunekass., Langballegaard, Søballe pr. Skanderborg
- 2580 Søgaard, Marinus, Gdr., Søgaard, Søballe pr. Skanderborg

- 2581 Thøgersen, Povl C., Propr., Landbrugskandidat, Vederslund pr. Skanderborg
- 2582 Møller, Kristian, Gdr., Niyvangsgaard, Borum pr. Mundelstrup
- 2583 Nørregaard, R., Gdr., Borum pr. Mundelstrup
- 2584 Nielsen, Johs., Gdr., Eskjærgaard, Borum pr. Mundelstrup
- 2585 Søborg, Aage, Godsejer, Landbrugskandidat, Lyngbygaard pr. Brabrand
- 2586 Winther, K. Olsen, Gdr., Borum Vestergaard pr. Mundelstrup
- 2587 Jensen, Chr. Kjeldsen og N. Kjeldsen Jensen, Gaardejere, Badskærgaard pr. Mundelstrup
- 2588 Sørensen, H., Kroejer, Ny Solbjerg Kro, Aarhus
- 2589 Jensen, Karl Fog, Fogsgaard, Tulstrup, Malling
- 2590 Frandsen, M., Sogneraadsmfd., Gørlev S.
- 2591 Jensen, Carl, Sognef., Raunsogaard, Ulstrup pr. Gørlev S.
- 2592
- 2593 Sørensen, Holger, Gdr., Lindebjerggaard, Rye pr. Gørlev S.
- 2594 Sørensen, I. Sønderby, Gdr., Gyldenagergaard pr. Høng
- 2595 Petersen, J.P., Gdr., Højsagergaard, Fredensborg
- 2596 Jørgensen, Otto, Sognef., Soelvang, Langerød pr. Fredensborg
- 2597 Nielsen, P., Gdr., Soelgaard, Langerød pr. Fredensborg
- 2598 Petersen, Th., Gdr., Brandstrup pr. Vedde
- 2599 Jensen, Karl, Gdr., Atterup pr. Vedde
- 2600 Jensen, Clemens, Gdr., Langebjerggaard, Brandstrup pr. Vedde
- 2601 Sørensen, V., Sognef., Sogneraadsmfd., Skellebjerg
- 2602 Hasselbalch, K. A., Dr. med., Borupgaard pr. Snekkersten
- 2603 Andersen, Rs. Vinther, Højbogaard, Agersø
- 2604 Frandsen, Jørgen, Husmand, Guderup
- 2605 Hansen, Jens, Gdr., Guderup
- 2606 Justesen, Peter, Forp., Myhøjgaard, Sjellerup pr. Guderup
- 2607 Andersen, J., Gdr., Elstrup pr. Guderup
- 2608 Christensen, Hans, Gdr., Storkereden, Elstrup pr. Guderup
- 2609 Jørgensen, Jørg., Gdr., Elstrup pr. Guderup
- 2610 Clausen, Cl., Gdr., Havnbjerg pr. Nordborg
- 2611 Frederiksen, Cl., Gdr., Havnbjerg pr. Nordborg
- 2612 Grau, Nis Peder, Gdr., Havmosegaard, Oksbøl pr. Nordborg
- 2613 Thorsen, J. Christen, Gdr., Elstrup pr. Guderup
- 2614 Eriksen, Hans, Gdr., Oksbøl pr. Nordborg
- 2615 Jørgensen, Poul, Gdr., Oksbøl Mk. pr. Nordborg
- 2616 Pedersen, N. T., Gdr., Grevhaven pr. Ulstrup
- 2617 Olsen, Chr., Sogneraadsmfd., Gdr., Pilegaarden, Herlufmagle
- 2618 Nielsen, Gunnar, Gdr., Febjerggaard, Illerup pr. Kalundborg
- 2619 Clausen, G., Propr., Mosbjerggaard, Kalundborg
- 2620 Petersen, Ejnar, Gdr., Bysmosegaard, Illerup pr. Kalundborg
- 2621 Lundgaard, K., Gdr., Skambækgaard, Kalundborg
- 2622 Nielsen, M., Gdr., Dyrhøjgaard pr. Kalundborg
- 2623
- 2624 Rasmussen, Rs., Gdr., Lestrupgaard, Bjørnstrup pr. Kalundborg
- 2625 Due, Peter, Propr., Nostrupgaard, Kalundborg
- 2626 Madsen, Carl D., Sognef., Løve
- 2627 Larsen, Jens Dinesen, Gdr., Vesterdal pr. Løve
- 2628 Højland, G., Gdr., Højvanggaard, Havrebjerg
- 2629 Sørensen, Ejner, Gdr., Bakkendrup pr. Gørlev S.
- 2630 Hansen, Svend, Gdr., Bakkendrup, Gørlev S.
- 2631 Graugaard, Jul., Gdr., Bakkendrup pr. Gørlev S.
- 2632 Nielsen, Sophus, Gdr., Bakkegaard, Taaderup pr. Skellebjerg
- 2633 Nielsen, Chr., Gdr., Taaderup pr. Skellebjerg
- 2634 Clausen, C. P., Gdr., Skellebjerg
- 2635 Jensen, Jens Martin, Gdr., Janisædgaard, Bastrup pr. Kalundborg
- 2636 Larsen, L. J. E., Gdr., Aarby By, Kalundborg
- 2637 Pedersen, Emil, Gdr., Oksemosegaard, Aarby pr. Kalundborg
- 2638 Lundgaard, N., Gdr., Sognef., Ubby pr. Jerslev
- 2639 Andersen, P., Gdr., Møllehøjgaard, Ubby, Jerslev
- 2640 Kristoffersen, Harald Th.'s Enke, Gdr., Korslundgaard, Kelleklinte pr. Jerslev
- 2641 Pedersen, Johs., Gdr., Vestergaard, Ubby, Jerslev
- 2642 Kristoffersen, Niels, Gdr., Lisenggaard, Ubby pr. Jerslev
- 2643 Kristoffersen, Sigurd, Gdr., Bakkegaarden, Ubby pr. Jerslev
- 2644 Olsen, Ole, Gdr., Klouby Møllegaard, Forsinge
- 2645 Jørgensen, L. P., Mejeribestyrelse, Mejeriet Søholm, Fredensborg
- 2646 Rasmussen, Aage, Gdr., Dyresten, Langstrup pr. Fredensborg
- 2647 Christensen, Ole, Gdr., Toftegaard, Langstrup pr. Fredensborg
- 2648 Jensen, Georg, Gdr., Vivergaard, Roland pr. Fredensborg
- 2649 Tovborg-Jensen, H., Gdr., Sandholmgaard, Rørtang pr. Snekkersten
- 2650
- 2651 Albrechtsen, H., Gdr., Langebjerggaard, Forlev
- 2652 Horn, Carl, Propr., Croneshvile pr. Slagelse
- 2653 Petersen, Poul, Propr., Lindeborg, Stude, Forlev
- 2654 Jacobsen, J., Gdr., Krogsgaard, Vitten, Hinnerup
- 2655 Thomasen, Th., Gdr., Vitten pr. Hinnerup
- 2656 Jensen, Børge, Gdr., Damsgaard pr. Hadsten
- 2657 Pedersen, Ingv., Gdr., Hadstengaard, Hadsten
- 2658 Pedersen, Peder, Gdr., Sogneraadsmfd., Ginneruplund pr. Hadsten
- 2659 Hillersborg, Kr., Gdr., Melagergaard, Værum pr. Randers
- 2660 Kjeldsen, Chr., Statshusmand, Frisenfold, Ørum pr. Randers
- 2661 Pedersen, N. Ginnerup, Gdr., Borupgd., Randers
- 2662 Krøyer, Chr., Propr., Ørumgaard pr. Langaa
- 2663 Bøgaard, Anton, Gdr., Kærvang pr. Langaa
- 2664 Lund, Holger, Gdr., Kjelvang, Jebjerg pr. Langaa
- 2665 Jensen, J. M., Gdr., Kristinesminde, Værum pr. Randers
- 2666 Madsen, J. Levring, Statshusmd., Værum Mark pr. Randers
- 2667 Madsen, Axel Kragh, Gdr., Lindegaard, Værum pr. Randers
- 2668 Skov, Chr., Gdr., Lauensby pr. Nordborg
- 2669 Schmidt, Peter P., Gdr., Skovhave, Lavensby Mark pr. Nordborg
- 2670 Rasmussen, Rs., Gdr., Havnbjerg pr. Nordborg
- 2671 Schmidt, A., Sognef., Havnbjerg pr. Nordborg
- 2672 Jørgensen, Jens, Gdr., Lauensby pr. Nordborg
- 2673 Clausen, H. C. From, Gdr., Broballe, Nordborg
- 2674 Møller, Andreas, Gdr., Hønsnap pr. Tørsbøl
- 2675 Christensen, Nis, Gdr., Hønsnap pr. Tørsbøl
- 2676 Petersen, P. A., Kommunekasserer, Amtsraadsmedlem, Landemærke pr. Vørslev
- 2677 Andersen, A., Gdr., Langemosegaard, Vørslev
- 2678 Jensen, Hans, Mejeribestyrelse, Bjerre Andelsmejeri, St. Fuglede
- 2679 Jensen, Kristian, Gdr., Møllegaard, Svallerup pr. Kalundborg
- 2680 Hansen, N., Landmd., Ørsted pr. Sommersted
- 2681 Sørensen, Iver Nielsen, Gdr., Havrebjerggaard, Ørsted pr. Sommersted
- 2682 Andersen, H. C., Gdr., Perbøl pr. Kliplev
- 2683 Lauritzen, Johs., Gdr., Juhlsgaard pr. Kliplev
- 2684 Jørgensen, Chr., Gdr., Hegnsdal, Perbøl Mark pr. Kliplev
- 2685 Hollender, J. M., Bestyrer, Perbøl pr. Kliplev
- 2686 Hansen, Johs., Gdr., Perbøl Mark pr. Kliplev
- 2687 Hye, Nis, Gdr., Bjernstrup Mark pr. Tinglev
- 2688 Hye, Rasmus, Gdr., Bjernstrup Mark pr. Tinglev
- 2689 Asmussen, Peter, Gdr., Bjernstrup Mk., Kliplev
- 2690 Legarth I., Propr., Søholm pr. Kolind
- 2691 Sørensen, S. P., Gdr., Kirstinesminde pr. Kolind
- 2692 Petersen, P., Propr., Sivedst Odde pr. Kolind
- 2693 Nielsen, A., Mejeribest., Haarby pr. Skanderborg
- 2694 Andersen, Johannes, Sognef., Bakkegaard, Haarby pr. Skanderborg
- 2695 Jensen, J., Gdr., Vengelund pr. Skanderborg
- 2696 Jacobsen, Niels, Gdr., Østervang, Nr. Vissing pr. Skanderborg
- 2697 Rolskov, Johs., Gdr., Nr. Vissing, Skanderborg
- 2698 Pedersen, Søren P., Gdr., Højgaard, Nr. Vissing pr. Skanderborg
- 2699 Pedersen, A., Gdr., Skibby Østergd., Ormslev
- 2700 Overgaard, K., Propr., Skibbygaard pr. Ormslev
- 2701 Iversen, C., Forp., Tinglevgaard pr. Tinglev
- 2702 Damkjær, H., Gdr., Kvastvraa pr. Sommersted
- 2703 Svendsen, Ole, Gdr., Rydlandsgaard, Langstrup pr. Humlebæk
- 2704 Johansen, Johs., Sognef., Brønsbjerggaard, Lanstrup pr. Fredensborg
- 2705 Petersen, Peter J., Gdr., Huggergaard, Danstrup pr. Fredensborg
- 2706 Hansen, Hans, Gdr., Højgaard, Langerød pr. Fredensborg
- 2707 Jensen, Frederik, Gdr., Marbækgaard, Høve M pr. Dalmose
- 2708 Thomsen, V., Gdr., Krogsgaard, Høve, Dalmo
- 2709 Hansen, Hans Chr., Gdr., Krøllausgaard, Høve Mark pr. Dalmose
- 2710 Friis, Poul, Gdr., Kagstrupgaard, Kagstrup pr. Herlufmagle
- 2711 Rasmussen, G., Propr., Flinterupgd., St. Fuglede
- 2712 Nielsen, Joh., Gdr., Maghgaard pr. St. Fuglede
- 2713 Larsen, Niels P., Gdr., Møllesogaard, Tystrup pr. St. Fuglede
- 2714 Christoffersen, H., Gdr., Kiskelundgd., Padbo
- 2715 Poulsen, P. H., Husmd., Dubjerg, Kollund Sd
- 2716 Jørgensen, Jørg., Gdr., Lauensby pr. Nordborg
- 2717 Madsen, Mads D., Gdr., Lauensby pr. Nordborg
- 2718 Nissen, J. Jepsen, Gdr., Lauensby pr. Nordborg
- 2719 Moos, Peter, Gdr., Lauensby pr. Nordborg
- 2720 Jacobsen, Andr., Gdr., Lauensby pr. Nordborg
- 2721 Sørensen, Alfred, Gdr., Lauensby pr. Nordborg
- 2722 Hansen, H., Sogneraadsmfd., Holm pr. Nordborg
- 2723 Philipsen, J., Gdr., Holm pr. Nordborg
- 2724 Sandvej, Jens, Gdr., Holm pr. Nordborg
- 2725 Sørensen, Holger, Gdr., Holm Skov pr. Nordborg
- 2726 Jørgensen, Jørgen, Gdr., Elsmark pr. Nordborg
- 2727 Clausen, Hans, Gdr., Elsmark pr. Nordborg
- 2728 Mathiesen, M., Forp., Lunden pr. Nordborg
- 2729 Clausen, Anton, Gdr., Brandsbøl pr. Nordborg
- 2730 Jørgensen, Jakob, Gdr., Brandsbøl pr. Nordborg
- 2731 Schmidt, Nic., Sogneraadsmfd., Brandsbøl pr. Nordborg
- 2732 Thomsen, Peter, Gdr., Elsmark pr. Nordborg
- 2733 Holm, Rasm. A., Gdr., Terkelsbøl pr. Tinglev
- 2734 Mathiasen, Chr. Kjær, Gdr., Kaardalsgaard, Mejlbj pr. Spentrup
- 2735 Schmidt, R., Propr., Damgaard pr. Nivaa
- 2736 Jensen, Viggo, Bestyrer, Clemmshøj, Tømmrup pr. Kalundborg
- 2737 Nielsen, Poul, Gdr., Tommerup pr. Kalundborg
- 2738 Nielsen, E. Th., Gdr., Kejsersdal, Søholm pr. Fredensborg
- 2739 Larsen, H., Gdr., Lundgaard, Langstrup pr. Fredensborg
- 2740 Christensen, Abeline, Gdr.ske, Fru, Lendemai pr. Bylderup Bov
- 2741 Nielsen, Chr., Gdr., Heds pr. Tinglev
- 2742 Reggelsen, C., Gdr., Sottrup pr. Bylderup Bov
- 2743 Gaarde, A., Gdr., Lødemærke pr. Bylderup Bov
- 2744 Lorenzen, L. Chr., Gdr., Fredstrup pr. Tinglev
- 2745 Petersen, Chr., Gdr., Bylderup Mk. pr. Tinglev
- 2746 Hansen, Andr., Gdr., Hajstrup pr. Bylderup Bov
- 2747 Petersen, Johanne, Gdr.ske, Fru, Hajstrup pr. Bylderup Bov
- 2748 Bonde, Chr., Gdr., Hedsgaard pr. Tinglev
- 2749 Skjode, Klaus, Propr., Røjgaard pr. Verst
- 2750 Hansen, Jens, Gdr., Højgaard, Refsing pr. Veje
- 2751 Andersen, Chr., Propr., Ravnholtgaard pr. Verst
- 2752 Porse, Poul, R., fhv. Amtsraadsmedlem, Sognefoged, Galten
- 2753 Andersen, C., Gdr., Sønderholm, Høve, Galte
- 2754 Nielsen, Gunnar Munk, Gdr., Dejgaard, Vrol pr. Skanderborg
- 2755 Richter, Knud, Gdr., Damgaard, Vrold pr. Skanderborg
- 2756 Christensen, Jens, Gdr., Christenshøj, Favsing pr. Allingaibro
- 2757 Gleerup, K., Gdr., Drammelstrup, Allingaibro
- 2758 Pagter, Johs., Gdr., Favsing pr. Allingaibro
- 2759 Larsen, Marius, Gdr., Ladegaard, Lønholt pr. Fredensborg
- 2760 Hansen, Hans, Gdr., Asserhavegaard, Lønholt pr. Fredensborg
- 2761 Johansen, Niels P., Gdr., Nørreeris pr. Esrum
- 2762 Sørensen, S. A., Gdr., Sogneraadsmfd., Høgedalsgaard, Assentoft pr. Volk Mølle
- 2763 Hornbech, S., Gdr., Vidtskue, Kristrup, Rander
- 2764 Nielsen, N., Gdr., Haahr Vestergaard, Hinnerup
- 2765 Rasmussen, P. Smed, Gdr., Vestervang, Hadste
- 2766 Østergaard, J., Gdr., Haldunggaard pr. Hinnerup
- 2767 Jensen, Kr., Gdr., Damgaard, Døssing, Hindbjerg
- 2768 Holm, Jakob, Gdr., Stavnsgaarden, Tranebjerg

- 9 Westergaard, Svend, Gdr., Stavns pr. Tranebjerg
 10 Møller, J. Th., Forp., Lundsgaard pr. Onsbjerg
 11 Mahler, S., Sogneraadsmnd., Gdr., Myragergaard pr. Onsbjerg
 12 Frandsen, M., Gdr., Ærøsmind, Besser pr. Tranebjerg
 13 Gylling, Einar, Gdr., Damgaard, Besser pr. Tranebjerg
 14 Mikkelsen, J. S., Gdr., Sogneraadsmnd., Søndergaard, Østerby pr. Tranebjerg
 15 Jensen, J., Gdr., Søholm, Østerby pr. Tranebjerg
 16 Gylling, W., Gdr., Borghavegaard, Tranebjerg
 17 Hjulmand, P., Gdr., Viemosegaard, Tranebjerg
 18 Eliassen, Ole, Sognef., Gdr., Brundby
 19 Vesth, Harry, Forp., Brundby
 20 Jensen, Rs., Gdr., Permelille pr. Pillemark
 21 Jensen, Frede, Gdr., Kærhavegaard, Permelille pr. Pillemark, Samsø
 22 Reber, Jens, Gdr., Sognef., Permelille, Pillemark
 23 Reber, Michael, Gdr., Olesmind, Permelille pr. Pillemark, Samsø
 24 Hjortshøj, P. J., Gdr., Østergaard, Brundby
 25 Andersen, Waldemar, Gdr., Nygaard pr. Tikøb
 26 Hansen, Vilhelm, Forp., Kvistgaard Hovedgaard pr. Kvistgaard
 27 Nielsen, Carl, Gdr., Vennekilde, Grønholt pr. Fredensborg
 28 Eskildsen, K., Gdr., Fuglehavegaard, Grønholt pr. Fredensborg
 29 Jensen, Chr., Gdr., Tjørntved pr. Vedde
 30 Sørensen, Chr., Gdr., Tavlsborggaard, Tjørntved pr. Vedde
 31 Schandorff, Gdr., Skuerupgaard pr. Vedde
 32 Peetzmann, F., Propr., Qvellinghøj pr. Vedde
 33 Jensen, Jakob, Gdr., Maglebjerggaard, Tjørntved pr. Vedde
 34 Andersen, H., Gdr., Sillehul pr. Løjt Kirkeby
 35 Frank, Peter, Gdr., Stollig pr. Løjt Kirkeby
 36 Bransen, M., Gdr., Feldumgaard pr. Vonsbæk
 37 Jensen, P., Ladegaard, Gdr., Grønvang, Pjedsted
 38 Skott, Hans, Gdr., Rogstrup pr. Haderslev
 39 Roost, Hans Chr., Gdr., Vestergaard, Sdr. Bramdrup pr. Haderslev
 40 Jakobsen, Just Schjødt, Gdr., Kvolbækgaard, Hammel
 41 Christensen, Marius, Gdr., Bækholm, Vitten pr. Hinnerup
 42 Hansen, Frode, Gdr., Lopdrupgaard, Skød pr. Lerbjerg
 43 Hasager, Søren, Gdr., Hasagergaard, Skød
 44 Birk, Holger, Propr., Porskjær, Galten
 45 Jørgensen, Rs., Gdr., Galten Sogaard pr. Galten
 46 Due, Jens, Gdr., Solbjerg, Galten
 47 Møller, Jens, Gdr., Møllersmind, Skovby Østjl.
 48 Ballisager, A., Gdr., Christiansmind, Skivholme pr. Skovby Østjl.
 49 Christensen, Ludvig, Gdr., Brinkbjerggaard, Krøjerup pr. Knabstrup
 50 Nielsen, Tage, Gdr., Lystgaarden, Levring pr. Kjellerup
 1 Grooss, Oluf, Gdr., Sognef., Selling pr. Hadsten
 2 Christensen, Aage, Forp., Ødumgaard, Aarhus
 3 Ludvigsen, P., Gdr., Sellinggaard pr. Hadsten
 4 Dalgaard, J., Gdr., Selling pr. Hadsten
 5 Sørensen, Søren Asger, Gdr., Astrupgaard, Ødum pr. Aarhus
 6 Fisker, Poul, Gdr., Sogneraadsmnd., Selling Højgaard pr. Hadsten
 7 Barfod, R., Forp., Borsholmgaard pr. Saunte
 8 Lemvig, E. C., Godsejer, Frøken, Algstrup Føllenslev
 9 Nielsen, Asger, Gaardbestyrer, Li. Løgtvedgaard pr. Svebølle
 0 Petersen, Peter, Gdr., Frederiksholm, Løjtved pr. Svebølle
 1 Offensen, Erik, Gdr., Sogneraadsmnd., Fæltergaard, Viskinge pr. Svebølle
 2 Jensen, Chr., Gdr., Rugtvedgaard pr. Forsinge
 3 Nielsen, M., Gdr., Sognef., Bjeragergaard pr. Føllenslev
 4 Olsen, Ulrik, Gdr., Sogneraadsmnd., Føllenslev
 5 Knudsen, Johs., Gdr., Skortskærgaard, Havnsø pr. Føllenslev
 6 Nielsen, Fr., Gdr., Toftagergaard, Havnsø pr. Føllenslev
 2827 Larsen, Vilhelm Z., Gdr., Ballebjerg, Føllenslev
 2828 Bennetsen, P., Inspektør, Algstrup pr. Føllenslev
 2829 Christensen, Chr., Gdr., Lundeberggaard, Niløse pr. Dianalund
 2830 Olsen, N., Mejeribestyrer, Kongstedlund, Niløse pr. Dianalund
 2831 Sørensen, H., Inspektør, Niløsegaard, Dianalund
 2832 Olsen, N. Chr., Rentier, Gammelgaard, Niløse pr. Dianalund
 2833 Andersen, E., Gdr., Ubberupgaard, Kalundborg
 2834 Olsen, Salomon, Gdr., Raklev Søndergaard pr. Kalundborg
 2835 Andersen, H., Enkefru, Bakkegaard, Kirkelte pr. Lillerød St.
 2836 Jensen, Hans, Gdr., Kirkebakken, Karlebo pr. Kokkedal
 2837 Hansen, Laurits, Gdr., Stejlebjerggaard, Karlebo pr. Kokkedal
 2838 Pind, K., Gdr., Stenagerd., Karlebo, Kokkedal
 2839 Petersen, Rs., Sognef., Fredsgaard pr. Værsløv
 2840 Carlsen, Th., Sognef., Marksøgaard, Bjergsted pr. Jyderup
 2841 Mortensen, M., Gdr., Bjærgstedgaard, Jyderup
 2842 Nielsen, Th., Købmand, Bromølle pr. Jyderup
 2843 Larsen, Jens Geert, Gdr., Holmstrup, Jyderup
 2844 Hastrup, A., Hofjægermester, Godsejer, Dønnerup pr. Jyderup
 2845 Fønnesbech-Wulff, O., Godsejer, Vesterbygaard pr. Jerslev S.
 2846 Sørensen, Ejnar, Gdr., Nørrebøgegaard, Uglerup pr. Jyderup
 2847 Jensen, Laur., Gdr., Lykkebjerggaard, Uglerup pr. Jyderup
 2848 Guldberg, M. P., Mejeribestyrer, Uglerup Mejeri pr. Jyderup
 2849 Ferslev, Niels, Gdr., Ørderup pr. Toftlund
 2850 Groth, Chr., Sognef., O. Aastrup pr. Haderslev
 2851 Lei, Anne, Gdr.ske, Fru, Vrangager, Nr. Aastrup pr. Haderslev
 2852 Wildfang, Hans Chr., Gdr., Mølkjærgaard, Bæk pr. Vonsbæk
 2853 Jensen, Erik H., Gdr., Mariasmind, Vonsbæk
 2854 Mortensen, Hans, Gdr., Kragelund, Vonsbæk
 2855 Raun, J. B., Gdr., Damgaard, Moltrup, Haderslev
 2856 Nielsen, Kristen, Gdr., Levringgaard, Kjellerup
 2857 Fisker, C., Gdr., Enghavegaard, Galten, Hadsten
 2858 Borgbjerg, R., Gdr., Vinterslevgaard, Hadsten
 2859 Sørensen, Laurits, Gdr., Holkjærgaard, Galten pr. Hadsten
 2860 Sehested, V., Gdr., Klosterskovgaard, Vivild pr. Hadsten
 2861 Svendsen, Sv., Gdr., Svejstrup Østergd., Lerbjerg
 2862 Jensen, J. D., Gdr., Haukjærgd., Lyngaa, Hadsten
 2863 Hansen, Børge, Forp., Mosegaard pr. Lerbjerg
 2864 Rasmussen, K., Gdr., Russenhøj, Lyngaa, Hadsten
 2865 Hansen, E., Gdr., Sognef., Lyngaa pr. Hadsten
 2866 Sørensen, Aage, Gdr., Søgaard, Stenmagle pr. Stenlille
 2867 Hansen, Chr., Gdr., Tvingmosegaard, Stenmagle pr. Stenlille
 2868 Jørgensen, H. L., Sognef., Møller, Stenmagle Mølle pr. Stenlille
 2869 Nielsen, Niels P., Gdr., Holmegaard, Kokkedal
 2870 Hansen, J., Gdr., Løjteltegd., Gunderød, Hørsholm
 2871 Larsen, Carl, Gdr., Pilegaarden, Gunderød pr. Kokkedal
 2872 Bjørnsen, Anders, Gdr., Hellebjerggaard, Villingerød pr. Dronningmølle
 2873 Thygesen, Thyge, Propr., Hindsehovgaard, Dronningmølle
 2874 Smitt, A. Wagner, Propr., Thorshøjgaard, Villingerød pr. Dronningmølle
 2875 Schmidt, Chr. N., Gdr., Møllerup pr. Hjordkær
 2876 Riis, Claus, Gdr., Mørkholt, Barsmark pr. Løjt Kirkeby
 2877 Clausen, Claus, Gdr., Poulsgaard, Barsmark pr. Løjt Kirkeby
 2878 Duus, Peter, Gdr., Poulsgaard, Barsmark pr. Løjt Kirkeby
 2879 Skou, Hans H., Gdr., Sognef., Lillehave pr. Aabenraa
 2880 Christensen, C., Gdr., Sønderød pr. Ruds-Vedby
 2881 Nielsen, Peder, Gdr., Lykkebjerg, Ruds-Vedby
 2882 Larsen, Tormod, Gdr., Lundeberggaard, Reerslev pr. Ruds-Vedby
 2883 Buchwald, P., Gdr., Æblekærgaard, Broby, Sorø
 2884 Nielsen, Holger, Gdr., Sogneraadsmnd., Søbo-gaard, Hoed pr. Jyderup
 2885 Kremmer, P., Gdr., Sassemosegaard, Jyderup
 2886 Lind, J. C., Propr., Tornvedgaard pr. Jyderup
 2887 Kruuse, Birger, Konsul, Tornved Skovridergaard
 2888 Jensen, C., Sogneraadskass., Gdr., Brokøbggaard pr. Jyderup
 2889 Modin, Th. M., Gdr., Nyagergaard, Svebølle
 2890 Saxtoft, N. P., Sognef., Kilegaard pr. Svebølle
 2891 Petersen, K. V., Forp., Voxtrupgaard, Græsted
 2892 Jensen, Chr., Gdr., Bakkegaarden, Saltrup
 2893 Hesselund, Th. W., Propr., Stengaarden pr. Svebølle
 2894 Taarning, Poul, Propr., Torpegaard, Eskebjerg
 2895 Olsen, Alfred, Gdr., Dyrebjerggaard, Hagedrup
 2896 Pedersen, P., Sognef., Vinterholm, Højest
 2897 Skou, Asmus, Gdr., Grarup pr. Haderslev
 2898 Bram, M., Gdr., Grarup pr. Haderslev
 2899 Thygesen, Peter, Gdr., Louisenlund, Lunding
 2900 Knudsen, Chr., Gdr., Lunding pr. Haderslev
 2901 Jessen, J., Gdr., Bygsaard, Lunding, Haderslev
 2902 Just, Marius, Gdr., Hingealle pr. Kjellerup
 2903 Wildfang, Chr. J., Gdr., Langagergaard, Fjeldstr.
 2904 Jessen, Thomas, Gdr., Ryttegaarden, Vium
 2905 Mikkelsen, Anhard, Gdr., Frislund, Laurbjerg
 2906 Daugaard, A., Gdr., Vestergaard, Houlbjerg
 2907 Møller, Jens, Gdr., Gadeagergaard, Sdr. Borup
 2908 Svendgaard, S., Gdr., Hovhedegaard, Vissing
 2909 Bonde, Magnus, Gdr., Kærvang, Vissing, Lerbj.
 2910 Jensen, I. C., Gdr., Engvang, Vissing, Lerbjerg
 2911 Rasmussen, Alb., Forp., Holtgaard, Vissing
 2912 Flugbjerg, Edvard, Gdr., Vissing, Lerbjerg
 2913 Petersen, Vald., Gdr., Sognef., Hinge Storgaard pr. Hinge
 2914 Petersen, Marius, Gdr., Tingskrivergaard, Hinge
 2915 Petersen, Ditmar, Gdr., Grønvanggaard, Astrup
 2916 Hermansen, Anna, Propr., Fr., Nygaard, Torpet
 2917 Rasmussen, J. F., Forp., Egerød, Keldbylille
 2918 Jensen, J. P., Mejeribest., Andelsmejeriet Toft, Kokkedal
 2919 Tvergaard, Margr. Lind, Fru, Dyssegaard, Auderød pr. Kokkedal
 2920 Eistrup, Axel, Plantageejer, Hjortholm Frugtplantage, Brønsholm pr. Kokkedal
 2921 Nielsen, Kr. E., Gdr., Lynggaard, Stenmagle
 2922 Hansen, Peter, Gdr., Ollerødsgaarden, Vanløse pr. St. Merlose
 2923 Johnsen, Vinding, Gdr., Landevejsgaard, Vanløse pr. Nyrup
 2924 Jensen, N. P., fhv. Propr., Esperance, Nyrup
 2925 Jacobsen, S., Direktør, Nystrupgaard pr. Nyrup
 2926 Raun, Peter, Gdr., Østerbygaard, Stenderup
 2927 Nissen, Søren Fuglsang, Gdr., Lundinggaard pr. Haderslev
 2928 Raun, J. F., Gdr., Elmegaard, Vandling
 2929 Nielsen, Peter, Gdr., Graaskovgaard, Kjellerup
 2930 Toft, Magnus, Gdr., St. Graaskovgaard, Kjellerup
 2931 Jensen, S., Gdr., Sogneraadsmnd., Bøgedahl Graaskov pr. Kjellerup
 2932 Sørensen, Marius, Gdr., Bakkegaard, Sjelle pr. Skovby Østj.
 2933 Rasmussen, R. N., Gdr., Sognef., Ingerslyst, Sjelle pr. Skovby Østj.
 2934 Jørgensen, Alb., Gdr., Harrbygaard, Løjt Kirkeby
 2935 Lildholdt, Svend, Gdr., Kærgaard, Løjt Kirkeby
 2936 Lildholdt, Mads, Gdr., Fasbro pr. Løjt Kirkeby
 2937 Jørgensen, A., Sognef., Gdr., Raved, Hjordkær
 2938 Krogh, Peter H., Gdr., Bodum, Aabenraa
 2939 Bladt, Chr. J., Landmand, Sdr. Hostrup, Feldsted
 2940 Hansen, H. M., Propr., Sdr. Hostrup pr. Felsted
 2941 Johansen, Chr. P., Landmand, Sdr. Hostrup
 2942 Bladt, Jørgen, Gdr., Skelbækgaard pr. Felsted
 2943 Jensen, Hans, Gdr., Lindegaard, Vandling pr. Haderslev
 2944 Nielsen, Thorkild, Propr., Vaarbygaard, Forlev
 2945 Johansen, Harry, Gdr., Kannebjerggaard, Dragstrup pr. Firhoj
 2946 Olsen, Jens, Gdr., Sandtoftegaard pr. Nyrup
 2947 Bertelsen, C., Amdsraadsmedlem, Vanløse, Nyrup
 2948 Pedersen, Otto, Gdr., Fælledbjerggaard, Vanløse pr. Nyrup
 2949 Pedersen, Petrea, Fru, Gdr., Hvedelandsgaard, Vanløse pr. Nyrup
 2950 Pedersen, Chr., Godsejer, Niverødgaard, Nivaa
 2951 Jørgensen, Bro, Bestyrer, Ullerødgaard, Kokkedal

- 2952 Møller, Poul, Gdr., Brydebjerggaard, Snerthinge
 2953 Christensen, J., Sognef., Bellingegaard, Snerthinge
 2954 Andersen, Gerda, Fru Propr., Egebjerggaard
 pr. Braade
 2955 Hansen, Torp, Gdr., Bognæs pr. Vig
 2956 Nielsen, Erik, Gdr., Horbækgaard pr. Vig
 2957 Nielsen, Hermann, Gdr., Femhøjgaard pr. Vig
 2958 Bentsen, Knud, Gdr., Sidinge pr. Vig
 2959
 2960 Larsen, P., Gdr., Møllebækgaard, Sidinge, Vig
 2961 Jensen, Laurits, Gdr., Blankebjerg pr. Vig
 2962 Lundbak, E., Gdr., Lundebakkegaard pr. Firhøj
 2963 Gundorph-Jørgensen, C., Propr., Øverrupgaard
 pr. Esrum
 2964 Grosen, A., Gdr., Sognef., Hadbjerg, Hadsten
 2965 Nielsen, Gert, Gdr., Højgaard, Ødum, Aarhus
 2966 Andreasen, A. M., Gdr., Højstrup, Røved
 2967 Andersen, A. Chr., Gdr., Toftgaard, Spørring
 2968 Johnsen, S. Nielsen, Gdr., Spørring Skovgaard
 pr. Aarhus
 2969 Pedersen, Aksel, Propr., Marienlyst, Kjellerup
 2970 Petersen, Hans J., Gdr., Sodegaard pr. Hejsager
 2971 Dahlmann, Jørgen, Gdr., Vandling, Haderslev
 2972 Junker, M., Gdr., Sogneraadsfmd., Jegerup
 2973 Nielsen, J. Merrild, Gdr., Højvang, Enslev
 2974 Thøgersen, J. Holm, Gdr., Kvistgaard, Lem
 2975 Hansen, Sv., Gdr., St. Klintegaard pr. Lobbæk
 2976 Sørensen, Jens, Gdr., Sognef., Hedegaard, Resdal
 2977 Jensen, Johannes, Gdr., Overgaard, Toustrup
 2978 Frederiksen, Fr., Gdr., Skovgaard pr. Toustrup
 2979 Mathiasen, M., Gdr., Sogneraadsfmd., Tinning
 2980 Laursen, Mads Joh., Gdr., Bogeskovgaard,
 Tinning pr. Hinnerup
 2981 Nielsen, N. Fisker, Gdr., Langagergaard, Foldby
 2982 Kristensen, P., Smed, Gdr., Hovmarken, Norring
 2983 Poulsen, Ole, Gdr., Sønderballe pr. Hoptrup
 2984 Iversen, Chr., Gdr., Sønderballe pr. Hoptrup
 2985 Thomsen, N., Gdr., Højstrupgaard pr. Øsby
 2986 Rudbeck, Jørg., Gdr., Flovt By pr. Øsby
 2987 Neumann, M., Gdr., Sdr. Vilstrup
 2988 Jensen, Kristen, Gdr., Nr. Vilstrup, Sdr. Vilstrup
 2989 Christensen, Holger, Gdr., Sdr. Vilstrup
 2990 Bræraa, Jes J., Gdr., O. Kestrup pr. Hoptrup
 2991 Dahl, Kr. Ebbesen, Gdr., Ottangaard, Kestrup
 2992 Brink, Jørg., Gdr., Stensbjerg pr. Hoptrup
 2993 Rasmussen, A., Gdr., Sønderlykkegaard, Kestrup
 2994 Lunding, H. H., Propr., Ledbjerggaard, Nyrup
 2995 Holm, A. C., Gdr., Rolandsgaard, Kyringe
 2996 Jensen, Har., Gdr., Breeltegaard, Kokkedal
 2997 Stigkær, Jens, Gdr., Stigkærgaard, Lumsaas
 2998
 2999 Nicolaisen, Niels, Gdr., Skovballegaard, Højby S.
 3000 Bojsen-Møller, J., Gdr., Højbygaard, Højby S.
 3001 Leth, Niels J., Gdr., Ryesgaard, Stenstrup
 pr. Højby S.
 3002 Jensen, Niels R., Sognef., Damgaard, Lumsaas
 3003 Holm, J., Sogneraadsfmd., Mejeribest., Højby S.
 3004 Jensen, Chr. Møller, Gdr., St. Møltrup, Lomborg
 3005 Olesen, Martin, Gdr., Sogneraadsfmd., Enghave-
 gaard, Aastofte pr. Asnæs
 3006 Severinsen, Hans, Gdr., Aastofte pr. Asnæs
 3007 Larsen, Vilh., Gdr., Kirkhoff, Tolsager, Asnæs
 3008 Madsen, Alfr., Gdr., Tolsager pr. Asnæs
 3009 Larsen, Niels, Gdr., Tornhøjgaard, Asnæs
 3010 Larsen, Chr., Gdr., Toftgaard pr. Asnæs
 3011
 3012 Larsen, Nicolai, Gdr., Kildehøjgaard, Høve
 3013 Larsen, Hans, Forp., Stærgaarden, Asnæs
 3014 Andersen, N. H., Gdr., Enggaarden, Hønsinge
 3015 Larsen, Hans, Gdr., Langholmgaard, Hønsinge
 3016 Hansen, Hans, Gdr., Søgaard, Firhøj
 3017 Glud, Hans, Propr., Dianagaard, Ny Bjergby
 3018 Jensen, Fr., Gdr., Ibstrupgaard, Ny Bjergby
 3019 Løvenskjold, F., Lensbaron, Bjergbygaard,
 Stigs Bjergby pr. Mørkov
 3020 Nissen, Chr. P., Gdr., Langbjerggaard
 pr. Simmersted
 3021 Skytt, Mads P., Gdr., Indballegaard, Maugstrup
 3022 Møller, H. H., Lærer, Biblioteket, Maugstrup
 3023 Johansen, I. Chr., Bestyrer, Sophienberg,
 Rungsted Kyst
 3024 Glahn, Sv. Egede, Forp., Folehavegaard
 pr. Horsholm
 3025 Jørgensen, H. C., Gdr., Tvillinggaard, Aakirkeb.
 3026 Hansen-Risegaard, Bent, Gdr., Ingersholm
 3027 Frandsen, H., Gdr., Sogneraadsfmd., Lindeskov-
 gaard, Tolstrup pr. Jystrup Midtj.
 3028 Jensen, Marius, Propr., Faarevejlegaard
 pr. Faarevejle
 3029 Christensen, H., Gdr., Sandholm, Uggerløse
 3030 Treschow, F., Højbjergmester, cand. jur.,
 Torbenfeldt pr. Mørkov
 3031 Petersen, Anders og Søn, Gdr., Teglværks-
 gaarden pr. Jyderup
 3032 Jensen, Gunnar H., Landbrugs kandidat,
 Høedgaarden, Jyderup
 3033 Koefoed, Vagn, Gdr., Lyrbygaard, Østermarie
 3034 Jensen, J. A., Gdr., Kommunekasserer, Linde-
 bjerggaard, Ulkestrup pr. Mørkov
 3035 Plesner, Fr., Forp., Anneksgaarden pr. Mørkov
 3036 Pedersen, J., Gdr., Nygaard, Ulkestrup, Mørkov
 3037 Bering, Harald, Forp., Kildegaard pr. Mørkov
 3038 Larsen, Chr., Gdr., Øgaard, Undløse, Tølløse
 3039 Sørensen, L. A., Mejeriejer, Ondløse Fælles-
 mejeri, Tølløse
 3040 Dyreholdt, H. J., Gdr., Ny Maglegaard, Østrup
 3041 Rasmussen, Helge, Gdr., Damslettegaard
 pr. Gilleleje
 3042 Holst, N., Forp., Bjergbygaard pr. Mørkov
 3043 Trier, Ib, Gdr., Sexhøj, Højby S.
 3044 Kristoffersen, K., Gdr., Drusbjerggaard, Odden
 3045 Thomsen, G., Højskoleforst., Hadsten Højskole
 3046 Pedersen, Fr., Frugtavlter, Højskolegaarden,
 Hadsten
 3047 Mogensen, Carl, Propr., Lerbjerggaard, Lerbjerg
 3048 Hoeg, N. M., Gdr., Norskovgaard, Laurbjerg
 3049 Pedersen, Aa. Hagen, Propr., Karmark, Laurbjerg
 3050 Hansen, P. O., Propr., Bakkjærgaard, Laurbjerg
 3051 Helbo, Chr., Gdr., Jøberggaard, Langaa
 3052 Lauritsen, Iar., Gdr., Vingegaard, Sdr. Vinge
 3053 Rasmussen, Ingv., Gdr., Damgaard, Torup
 3054 Jensen, A., Gdr., Bækkegaard pr. Allinge
 3055 Thomsen, Holger, Gdr., Nybo, Toustrup
 3056 Mikkelsen, M. Kjærgaard, Gdr., Terplund,
 Sørring Skov pr. Toustrup
 3057 Peschcke-Koedt, B., Propr., Vorregaard, Løgten
 3058 Gammelgaard, J. N., Gdr., Karensminde,
 Skørring pr. Galten
 3059 Nygaard, Chr., Gdr., Langkildegaard, Skørring
 3060 Skov, Søren, Gdr., Ebstrupgaard pr. Skægkær
 3061 Bertelsen, Tage, Gdr., Vidtskuegaard, Søften
 3062 Jensen, J. Knudsen, Gdr., Mellemris, Hinnerup
 3063 Misfeldt, K. Brochner, Doktor, Øsby
 3064 Raun, Hans B., Gdr., Raad pr. Øsby
 3065 Juhl, Claus, Gdr., Raad pr. Øsby
 3066 Simonsen, Falle E., Gdr., Lindegaard, Flovt
 3067 Jensen, Therkel, Gdr., Skrydstrupgaard, Vojens
 3068 Ludvigsen, H., Gdr., Hørløysgaard, Skrydstrup
 3069 Tønnesen, E., Gdr., Bjerninggaard, Haderslev
 3070
 3071 Jensen, P. M., Gdr., Bjerningrod, Haderslev
 3072 Jessen, P. J., Gdr., Søndergaard pr. Hoptrup
 3073 Raun, Th., Gdr., Jørgensgaard pr. Hoptrup
 3074 Jensen, Otto, Gdr., Hoptrup
 3075 Andersen, M. L., Gdr., Kjelstrup, Sdr. Vilstrup
 3076 Juhl, Marius, Gdr., Sdr. Vilstrup
 3077 Neumann, Jes S., Gdr., Lund, Kjelstrup
 3078 Nissen, Nis, Gdr., Kjelstrup pr. Sdr. Vilstrup
 3079 Horn, Hans, Gdr., Mertagergaard, V. Velling
 3080 Skorstengaard, Chr., Gdr., Østergaard, Sinding
 3081 Andersen, A. P., Gdr., Sognef., Sinding
 3082 Nielsen, P. Chr., Gdr., Sogneraadsfmd., Smed-
 siggaard, Farre pr. Sporup
 3083 Kjær, P. Krause, Sognef., Gdr., Møgelgaard,
 Skæring pr. Hjortshøj
 3084 Grosen, Joh., Gdr., Vestervang, Skæring
 3085 Jacobsen, J., Propr., Uldalgaard pr. Vojens
 3086 Beukel, Hans, Gdr., Steveltgaard pr. Øsby
 3087 Nissen, H., Gdr., Stevelt pr. Øsby
 3088 Knudsen, Laur., Gdr., Kvistrup pr. Øsby
 3089 Iversen, Jeppe, Gdr., Stevelt pr. Øsby
 3090 Christensen, E., Møller, Selbjerg Mølle, Hoptrup
 3091 Christensen, M., Gdr., Sparekassedir., Amtsraads-
 medlem, Kestrup pr. Hoptrup
 3092 Bruun, Laurits, Gdr., Ustrup pr. Marstrup
 3093 Gjelstrup, J., Gdr., Højgaard, Raad pr. Øsby
 3094 Thorsen, Joh., Gdr., Damsgaard, Flovt, Øsby
 3095 Fallesen, Mathias I., Gdr., Storhave, Raad, Øsby
 3096 Henriksen, Mads, Gdr., Lillelundshøj, Grevinge
 3097 Petersen, Har., Forp., Maglehojgaard, Grevinge
 3098 Petersen, Chr., Gdr., Lundshøjgaard, Grevinge
 3099 Nielsen, Ludv., Gdr., Engelstrup, Lundegaa
 pr. Grevinge
 3100 Hansen, Axel, Overgartner, Frydenlund,
 Æblerhave, Skodsborg
 3101 Mellentin, E., Forp., Aggershvil, Skodsborg
 3102 Krebs, Chr., Bestyrer, Højbjerggaard, Øve
 3103 Larsen, J., Gdr., Frimandsgaarden, Sibberup
 3104 Petersen, J. G., Gdr., Balsløvgaarden, Sønde
 3105 Jørgensen, Chr., Propr., Lynggaard, Sønder
 3106 Lunn, F., Forp., Strentebjerg pr. Knabstrup
 3107 Treschow, V. M., Godsejer, Toftholm, Mørk
 3108 Nissen, Lorens J., Gdr., Kvistrup pr. Øsby
 3109 Simonsen, Hans, Gdr., Hyrup pr. Øsby
 3110 Jacobsen, E. B., Gdr., Hyrupdal pr. Øsby
 3111 Jessen, H., Gdr., Lindegaard, Skovby, Hovsl
 3112 Jensen, Julius, Gdr., Skovby pr. Hovslund
 3113 Bay, Hans, Bestyrer, Arbejdsanstalten, Hopt
 3114 Jessen, Bertel, Gdr., Kroghøj, Hopttrup
 3115 Kjærgaard, Albert, Gdr., Hald
 3116 Søndergaard, Fr., Gdr., Trustup Østergaar
 3117 Jensen, Jens, Gdr., Trustrupgaard pr. Rand
 3118 Møller, Pagter, Gdr., Ølst pr. Randers
 3119 Secher, Joh., Propr., Karlslund, Askildrup
 3120 Stampe, N., Gdr., Gerlev Østergaard, Bjerrin
 3121 Kjeldsen, Marius, Gdr., Østergaard, Nøddeh
 3122 Andersen, P., Gdr., Enggaard, Tind, Bjerrin
 3123 Kirkegaard, J., Gdr., Solvang, Gerning
 3124 Skytte, J., Gdr., Aldrupgaard, Horslev, Ulstr
 3125 Hougaard, Chr., Gdr., Vellev Nedergaard
 pr. Ulstrup
 3126 Kipp, Sven, Forv., Bonderup, St. Merløse
 3127 Nielsen, Henry, Gdr., Østergaard, Haveboru
 pr. Kirke Eskildstrup
 3128 Larsen, Chr., Gdr., Hesbjerg pr. Firhøj
 3129 Andersen, Henry, Gartner, Søborggaard, Gill
 3130 Nielsen, Joh., Inspektør, Birket pr. Grevinge
 3131 Nielsen, O., Gdr., Faurbjerggaard pr. Grevi
 3132 Christiansen, Chr., Propr., Frenderupgaard
 3133 Sørensen, A., Gdr., Sogneraadsfmd., Snelger
 3134 Jørgensen, E., Inspekt., Egebæksgaard, Narun
 3135 Mejnertsen, Mejnert, Gdr., Snevre pr. Regst
 3136 Kristensen, Karl, Gdr., Kommunekass., Moge
 strup pr. Regstrup
 3137 Jørgensen, L. P., Gdr., Sogneraadsfmd., Toft
 gaard, Sdr. Jernløse pr. Regstrup
 3138 Aabo, Th., Gdr., Sognef., Sdr. Jernløse, Regst
 3139 Pedersen, Th., Gdr., Møllerup Nygaard, Lave
 3140 Kjellund, V., Bestyrer, Rygaard, Gl. Holte
 3141 Kofoed, Henry, Gdr., Skrubbegaard, Klemen
 3142 Rasmussen, Lars, Gdr., Sdr. Jernløse, Regstru
 3143 Nielsen, Alfr., Gdr., Snevre pr. Regstrup
 3144 Skriver, J., Gdr., Ørsted J.
 3145 Junier, A. Madsen, Gdr., Sogneraadsfmd.,
 Toftgaard, Hevring pr. Ørsted J.
 3146 Hviid, Peder Kr., Gdr., Hevring pr. Ørsted
 3147 Binder, A., Gdr., Hevringlund pr. Ørsted J.
 3148 Bjerrgaard, Jens, Gdr., Hevring pr. Ørsted
 3149 Carstensen, C. D., Gdr., Sandgaarden, Ørsted
 3150 Thuesen, Jens, Gdr., Skippergaarden, Ørsted
 3151 Christensen, Oluf, Gdr., Tuse, Maarø
 3152 Ægidius, Vilh., Gdr., Toftgaard, Alme, Græs
 3153 Nielsen, Otto, Gdr., Abildgaard pr. Braade
 3154 Nielsen, Sigfred, Gdr., Pilegaard, Birkerød
 3155 Dossing, A., Mejeriejer, Kajerød Mejeri
 pr. Birkerød
 3156 Petersen, C. O., Gdr., Kajerødvej 18, Birkerø
 3157 Andersen, A. Holmegaard, Sogneraadsfmd.,
 Børretoft pr. Gisløse
 3158 Jensen, Fr., Sogneraadsfmd., Nordgaard, Sanc
 3159 Teisen, K., Fru Godsejer, Vognerup, Regstru
 3160 Vestergaard, P., Sognef., Gdr., Døstrup
 3161 Hørring, P., Gdr., Dyrsløgegaarden, Ørsted J.
 3162 Sørensen, Jens, Gdr., Holmgaard, Hevring
 3163 Hoeg, Chr., Gdr., Rodagergaard, Bode, Ørsted
 3164 Pedersen, Martinus, Gdr., Bode pr. Ørsted J.
 3165 Carstensen, J. Skodt, Gdr., Ryagergaard, Bod
 pr. Ørsted J.
 3166 Boel, Esper, Bestyrer, Resengaard, Skive
 3167 Koefoed, M. H., Gdr., Møllegaarden, Veddele
 3168 Weidemann, C., Gdr., Sognef., Dalagergaard,
 Gevninge pr. Roskilde
 3169 Jensen, C. P., Gdr., Skovagergaard, Gevninge
 3170 Thomsen, P., Gdr., Bausagergaard, Lendenbo
 pr. Roskilde
 3171 Olsen, Sofus, Gdr., Kristians-Minde, Gevning

- 2 Christensen, E., Gdr., Trunshøjgaard, Gevninge
3 Jensen, Hans, Gdr., Ellekærsgaard, Lindenborg
4 Bentzen, J., Sognef., Edelsminde, Birkerød
5 Christensen, C., Forp., Minkegaard, Kajerød
6 Møller, A., Gdr., Kongevej 160, Kajerød, Birkerød
7 Møller, P., Gdr., Højagergaard, Rogbøl
8 Refstrup, Chr., Forp., Grøngaard, Rogbøl pr. Ø. Lindet
9 Schmidt, Jep A., Gdr., Toftegaard, Arnum
10 Schmidt, Mads A., Gdr., Arnum
11 Nørskov, J., Gdr., Enghavegaard, Ejstrup, Skals
12 Pedersen, Jens, Gdr., Ejstrupgaard pr. Skals
13 Haarlo, Anders, Gdr., Vestergaard pr. Skals
14 Kristiansen, Jens, Gdr., Bjerregaard pr. Skals
15 Madsen, M., Gdr., Korskjærgaard, Dølby, Hem
16 Møller's, Jens Gaul, Enke, Kjærgaard pr. Hem
17 Møjbæk, Niels, Gdr., Ejskjær pr. Lyby
18 Nielsen, N. Chr., Gdr., Bundgaard pr. Hem
19 Skov, Jens Chr., Gdr., Spandet pr. Arnum
20 Selbeck, Thomas, Gdr., Spandet pr. Arnum
21 Vind, Eskild, Gdr., Fjersted pr. Arnum
22 Fynboe, Jens, Gdr., Toftegaard, Hollandsbjerg pr. Ørsted J.
23 Nielsen, Mar., Gdr., Hollandsbjerg, Ørsted J.
24 Pedersen, Har., Gdr., Heilskovgaard, Ørsted J.
25 Jensen, A., Gdr., Hollandsbjerg pr. Ørsted J.
26 Larsen, P. C., Gdr., Halskovgaard pr. Højslev
27 Elleby, E., Sandemand, St. Ellebygaard pr. Østermarie
28 Kjeller, Carl, Gdr., Ø. Ellebygaard, Østermarie
29 Madsen, E. Toftegaard, Gdr., Roelshøjgaard, Mørkov
30 Christiansen, Oluf, Gdr., Hørslevgaard, Roskilde
31 Olsen, Oluf, Gdr., Ll. Valby pr. Roskilde
32 Hartington, S., Forpagter, Engholm, Himmelev pr. Roskilde
33 Andersen, Caroline, Propr., Fru, Korsbjerggaard, Veddelev pr. Roskilde
34 Christensen, A., Gdr., Stenledgaard, Sønderby
35 Clausen, J., Gdr., Bredviggaard, Sønderby, Skibby
36 Christiansen, Knud, Gdr., Bredvig pr. Skibby
37 Jensen, J. H., Gdr., Sognef., Sogaard, Sønderby
38 Børresen, Børre, Forp., Ll. Eskemosegaard, Ravnsnæs pr. Birkerød
39 Jørgensen, Chr., Gdr., Kristinehøj, Ravnsnæs
40 Steinlein, Jens, Gdr., Ravnsnæsvej, Birkerød
41 Thysen, P., Gdr., Gravlund pr. Toftlund
42 Gad, Peter, Gdr., Sognef., Vodder pr. Frifeldt
43 Thysen, Martin, Gdr., Vodder pr. Frifeldt
44 Barsballe, Jens, Gdr., Vodder pr. Frifeldt
45 Jessen, Antoni, Gdr., Vraa pr. Frifeldt
46 Thysen, Peter, Gdr., Aaved pr. Frifeldt
47 Bruun, Hans, Gdr., Gaansager pr. Frifeldt
48 Kjær, Niels, Gdr., Gaansager pr. Frifeldt
49 Trock, Julius W., Fru, Krogsgaard, Sandbjerg
50 Steinlein, F., Gdr., Lundegaard, Høsterkøb
51 Petersen, John, Gdr., Lovkjærgaard, Jyllinge
52 Nielsen, Niels P., Gdr., Borup pr. Skals
53 Højgaard, Jens, Gdr., Højgaard, Skals Mark
54 Thomsen, Einar, Gdr., Birkegaard, Holbæk pr. Ørsted
55 Boje, M., Gdr., Nebbegaard, Holbæk pr. Ørsted
56 Søby, Holger, Gdr., Kroghsminde, Holbæk pr. Ørsted J.
57 Nyegaard, K. F., Gdr., Sogneraadsmfd., Holbæk pr. Ørsted J.
58 Mikkelsen, Julius, Gdr., Kardybygaard, Stoholm
59 Mølgaard, Laust, Gdr., Stenbroggaard, Kardyby
60 Odgaard, Niels, Gdr., Tastumgaard, Stoholm
61 Nielsen, N., Gdr., Østergaard, Tastum, Stoholm
62 Madsen, Svend, Gdr., Fuglsogaard, Balling
63 Lau, Peter, Gdr., Stenderup pr. Toftlund
64 Jensen, Povl Holmgaard, Gdr., Løbkaard, Ørderup pr. Toftlund
65 Schmidt, Peter, Gdr., Skovsbjerg, Ørderup
66 Bjørholm, Georg, Forp., Ørderup pr. Toftlund
67 Brandt, H., Gdr., Lundegaard pr. Svaneke
68 Birk, A., Gdr., Stenderup pr. Toftlund
69 Laustsen, Søren, Sognef., Skovlykke, Tiset, Gram
70 Holst, Jørgen, Gdr., Vester Lindet pr. Gram
71 Holst, H., Gdr., Skovgaard, V. Lindet, Gram
72 Elnegaard, S. Aa., Forp., Gramgaard, Gram
73 Olesen, Aksel, Gdr., Spandet pr. Arnum
74 Sørensen, Jes, Gdr., Græsgaard, Spandet, Arnum
75 Nohns, Ingemann, Gdr., Egely, Spandet, Arnum
3246 Bomberg, Carl, Gdr., Spandet pr. Arnum
3247 Schack, Andr., Gdr., Spandet pr. Arnum
3248 Jessen, Markus, Gdr., Spandet pr. Arnum
3249 Kjær, Jes J., Gdr., Spandet pr. Arnum
3250 Rossen, Maren, Gdr., Ørderup pr. Toftlund
3251 Jensen, N., Forp., Hellesøgaard pr. Skibby
3252 Tvergaard, M., Gdr., Søndervanggaard, Birkerød
3253 Larsen, Lars Chr., Gdr., Sognef., Nordgaard pr. Krogstrup
3254 Sørensen, M., Gdr., Østby pr. Skibby
3255 Olsen, Fr., Gdr., Kærsgaard, Skuldelev
3256 Lorentsen, N., Gdr., Voddergaard, Tiset, Gram
3257 Høgh, A., Gdr., Karlyb pr. Hornslet
3258 Møller, Andr., Gdr., Hougaardlund, Tiset, Gram
3259 Schmidt, Jes Nielsen, Gdr., Brandenhof, Tiset
3260 Holm, J. Chr., Gdr., Nørregaard, Tiset, Gram
3261 Kjems-Gad, Uffe, Gdr., Ravnholt, Roager
3262 Frederiksen, Alfr., Gdr., Kjeldbjerggaard, Skive
3263 Nielsen, A., Gdr., Troelstrup pr. Stoholm
3264 Birchall, Carlo, Gdr., Kærmossegaard, Hauris
3265 Kjærsgaard, J., Gdr., Engvang, Pederstrup, Viborg
3266 Sørensen, Alfr., Savskærer, Vraa pr. Viborg
3267 Mortensen, Johan, Gdr., Sofryd, Kærmosse
3268 Knudsen, Emil, Gdr., Østergaard, Kobberup
3269 Andersen, Jørgen, Forp., Tastum pr. Stoholm
3270 Pedersen, Ove, Propr., Snubbekersgaard, Vridsløsemagle pr. Tastrup
3271 Jensen, Ole, Gdr., Maare pr. Ørbæk
3272 Jensen, H. Chr., Gdr., Aagaard pr. Pedersker
3273 Carlsen, O., Sognef., Agersosundgaard, Agersø
3274 Rømer, H. A. D., Propr., Blykobbegaard, Rønne
3275 Thinggaard, Th., Gdr., Amtsraadsmedl., Pluggegaard pr. Nyker
3276 Hansen, H. P., Gdr., Søndregaard, Nyker
3277 Vest, P., Gdr., Sværdagergaard, Jyllinge
3278 Nielsen, Carl, Gdr., Stormarksgaard, Jyllinge
3279 Gantzel, Bakken, Gdr., Ll. Valby, Roskilde
3280 Olesen, Sophus Smedegaard, Gdr., Sogneraadsmfd., Havelsgaard, St. Havelse pr. Ølsted
3281 Møller, Oluf, Gdr., Auderød pr. Frederiksværk
3282 Hansen, Jens L., Gdr., Toftegaard, Sonnerup
3283 Carlsson, Poul G., Gdr., Præstehøjgaard, Kregme
3284 Thomsen, H. B., Gdr., Birkelev pr. Brøns
3285 Andreassen, Niels, Gdr., Gammeljord, V. Vedsted
3286 Eriksen, Ernst, Gdr., Korsvejgaard, V. Vedsted
3287 Pinborg, Niels, Sognef., V. Vedsted pr. Ribe
3288 Poulsen, Søren, Gdr., Sogneraadsmfd., Toftgaard, Bjert pr. Vinderup
3289 Kudahl, Holger, Gdr., Kudahlgaard, Fly, Skive
3290 Andersen, A., Gdr., Sognef., Dalsgaard, Fly
3291 Neimann, Jakob, Gdr., Elmely, Tørslev, Ørsted
3292 Kusk, Mads Jensen, Gdr., Pilegaard, Holbæk pr. Ørsted
3293 Broch, Jens, Gdr., Hevring pr. Ørsted
3294 Guldbrandt, K., Gdr., Skippergaarden pr. Ørsted
3295 Maarup, Søren, Gdr., Lykkegaard, Ll. Sjørup
3296 Rasmussen, Aksel, Gdr., Kare pr. Ørsted
3297 Høeg, Karl, Gdr., Høeggaard, Kare, Ørsted
3298 Langeland, Peter, Husmand, St. Restrup
3299 Jacobsen, B., Skovejer, St. Restrup Skov, Frejlev
3300 Langeland, M., Husmand, St. Restrup
3301 Sode, H. A., Gdr., Pilegaard pr. Aarsballe
3302 Jensen, H. P., Gdr., Kofoedgaard, Aarsballe
3303 Sode, Andreas, Gdr., Kannekegaard, Aarsballe
3304 Cordua, G., Gdr., Vestergaard pr. Lobbæk
3305 Hansen, A., Gdr., St. Smørenggaard, Lobbæk
3306 Rottensten, H., Gdr., Bjørnegård, Klemensker
3307 Brandt, Emil, Gdr., Skarpedaggaard, Nyker
3308 Hansen, H. A., Gdr., Vester Bedegadegaard pr. Klemensker
3309 Tolstrup, L., Sogneraadsmfd., Gdr., Strangegaard pr. Aarsballe
3310 Olsen, A., Gdr., Skadegaard pr. Nyker
3311 Koefoed, Ole, Gdr., Bjørnegård pr. Nyker
3312 Dam, Ax., Gdr., Smedegaard, Nylars
3313 Müller, C., Gdr., Hovedgaard pr. Lobbæk
3314 Truelsen, Arne, Gdr., Harreslund, Sdr. Farup
3315 Nielsen, Villads, Gdr., Ø. Vedsted pr. Ribe
3316 Pedersen, P. S., Sogneraadsmfd., Ø. Vedsted
3317 Hansen, Holger, Gdr., Ø. Vedsted pr. Ribe
3318 Augustinus, Olaf, Gdr., Sdr. Farup pr. Ribe
3319 Laustsen, Niels, Gdr., Ø. Vedsted pr. Ribe
3320 Skjærbæk, Halfdan, Gdr., Haved pr. Rejsby
3321 Skrydstrup, Hans, Gdr., Rejsby
3322 Andersen, Jannik, Gdr., Kærbølling pr. Rejsby
3323 Thomsen, Jacob, Gdr., Branderup Mølle, Branderup J.
3324 Rasmussen, R. J., Gdr., Sogneraadsmfd., Kirstinedal, Skørring pr. Mørke
3325 Gad, P. Jensen, Gdr., Evaldslund, Branderup J.
3326 Riis, Lorenz, Gdr., Kærgaard, Agerskov
3327 Severin, Søren, Gdr., Sogneraadsmfd., Vester-gaard pr. Agerskov
3328 Smidt, M. H., Gdr., Nymark pr. Agerskov
3329 Severin, Marius, Gdr., Agerskov
3330 Petersen, Peter K., Forp., Agerskov
3331 Skou, Hans, Gdr., Øster Terp pr. Bedsted Lø
3332 Brodersen, M., Sognef., Øster Terp, Bedsted Lø
3333 Christensen, Niels, Gdr., Sogneraadsmfd., Fiskholm, Arrild pr. Toftlund
3334 Jørgensen, Alfr., Gdr., Fiskholm pr. Toftlund
3335 Laursen, E., Gdr., Asmushøj, Tørslev pr. Ørsted
3336 Friis, Rasm., Gdr., Nørregaard, Tørslev, Ørsted
3337 Glavind, J. A., Gdr., Olsgaard, St. Sjørup, Ørsted
3338 Gemelke, Anna, Propr., Lundballegaard, Ingerslev pr. Ørsted
3339 Christensen, Wm., Propr., Ingerslevgaard, Ørsted
3340 Busch, Chr., Gdr., Sønderholm
3341 Balle, K., Forstander, St. Restrup Husmands-skole pr. Sønderholm
3342 Jensen, Chr. Møller, Gdr., Borrisø pr. Thorso
3343 Rasmussen, Søren, Gdr., Kirkegaard, Havrum
3344 Toftgaard, Jens, Gmd., Sjørup pr. Viborg
3345 Mikkelsen, J., Gdr., Kjeldberg pr. Skive
3346 Nielsen, Niels, Gdr., Toftgaard, Vrov, Skive
3347 Nielsen, Chr. Bøgh, Propr., Aagaard pr. Aars
3348 Sylvest, Vilh., Gdr., Græsgaard, Frederikssund
3349 Jensen, Hans P., Gdr., Maglehojgaard, Auderød pr. Frederiksværk
3350 Jørgensen, O., Gdr., Brederød Mølle, Frederiksv.
3351 Willumsen, H., Gdr., Toldmosegaard, Græse
3352 Jensen, Hans P., Gdr., Sognef., Stolpagaard, Sigerslevvester pr. Frederikssund
3353 Poulsen, Jens Vilh., Gdr., Murekærsgaard, Græse
3354 Nielsen, Axel, Gdr., Holmegaard, Græse pr. Frederikssund
3355 Mortensen, Marius, Gdr., Muldgravgaard, Sigerslevvester pr. Frederikssund
3356 Madsen, Poul, Gdr., Ullemosegaard, Sigerslev-vester pr. Frederikssund
3357 Petersen, P. H., Gdr., Sogneraadsmfd., Lerbjerg-gaard, Sigerslevvester pr. Frederikssund
3358 Sørensen, Laurits, Gdr., Haab, Græse
3359 Knudsen, N., Gdr., Bjerget pr. Aarsballe
3360 Lyngberg, J., Gdr., Lillegaard, Ringeby
3361 Almegaard, A., Gdr., Hakongsgaard, Ringeby
3362 Larsen, Alfred, Gdr., Sdr. Ellebygaard, Ringeby
3363 Harild, H. W., Gdr., Slettegaard pr. Gudhjem
3364 Svendsen, I., Gdr., Melstedgaard pr. Gudhjem
3365 Grønbech, Johan, Gdr., Sandegaard, Østerlars
3366 Pedersen, R., Gdr., Frostegaard pr. Nyker
3367 Bidstrup, H. B., Avlsbruger, Yppernelund pr. Nyker
3368 Riis, H., Gdr., Duebjerggaard pr. Hasle
3369 Romer, G., Propr., Møllegaard pr. Hasle
3370 Jensen, Chr., Propr., Tornbygaard pr. Rønne
3371 Pedersen, Karl, Gdr., Kjøllergaard, Østermarie
3372 Lind, Alfred, Propr., Simblegaard, Klemensker
3373 Skødt, Jens, Gdr., Gydegaard pr. Vivild
3374 Thuesen, Poul, Gdr., Vivild
3375 Thuesen, Rasmus, Bestyrer, Vivild
3376
3377 Boesen, Hans M., Gdr., Kildebjerggaard, Søndernæs pr. Brøns
3378 Tjørnelund, Johan, Husmand, Hedebo, Egebæk
3379 Møller, A. B., Sogneraadsmfd., Raahede, Hviding
3380 Schmidt, Martin, Gdr., Høgsbro pr. Hviding
3381 Jørgensen, H., Gdr., Tornagergaard, Kettinge
3382 Jørgensen, Joh., Sognef., Vindbygaard, Bløvtrod pr. Lillerød
3383 Christensen, Hans, Forp., Præstegaarden, Bløvtrod pr. Lillerød
3384 Gundersen, Svend, Gdr., Katbygaard pr. Aars
3385 Boesen, Andreas, Gdr., Brøns
3386 Andersen, P., Gdr., Virkelyst, Astrup pr. Brøns
3387 Bjerrum, H. J., Gdr., Bjerrumgaard, Søndernæs
3388 Tobiasen, Filip, Sogneraadsmfd., Farup pr. Ribe
3389 Andersen, Laurids, Gdr., Hviding
3390 Poulsen, Mikkel, Gdr., Hviding
3391 Bossen, Kristian, Gdr., Faarhus, Møllerup

- 3392 Schelde, Karl, Gdr., Terpsminde, Vellerup
3393 Laurtrup, L. H., Sognef., Gdr., Vellerup
pr. Branderup J.
- 3394 Refslund, Nis, Gdr., Bovlund pr. Branderup J.
3395 Reinholdt, Chr. Jessen, Gdr., Oksgaard, Hellevad
3396 Sandholt, H. N., Møller, Bedsted, Bedsted Lø
3397 Midtgaard, S., Gdr., Bjernstrup, Logumkloster
3398 Blaaberg, C. S., Gdr., Vestergaard, Arrild
3399 Jensen, Fr., Gdr., Graasten, Roost, Branderup J.
3400
- 3401 Christensen, P. Goul, Gdr., Højgaard, Hejlskov
3402 Andersen, Jens Kr., Sognef., Sogneraadsmfd.,
Lund pr. Højslev
- 3403 Fruergaard, Kristian, Gdr., Lund pr. Højslev
3404 Pedersen, Evald, Gdr., Hald pr. Højslev
3405 Bregendahl, Peder A., Gdr., Raastgaard, Ejising
3406 Odgaard, Peder, Gdr., Mosegaard, Toftum
3407 Jensen, S. M., Gdr., Hvidsminde, Allestrup
3408 Worre, R., Propr., Damgaard, Allestrup
3409 Jørgensen, L. M., Gdr., Krusegaard, Rutsker
3410 Andersen, J., Gdr., Dammegaard pr. Gudhjem
3411 Dam, Jens, Gdr., Heslegaard pr. Østerlars
3412 Kure, Anker, Gdr., Kofoedgaard, Klemensker
3413 Nielsen, P., fhv. Gdr., Havebo, Aarsballe, Rønne
3414 Jensen, S. P., Sandemand, Gdr., Vasagaard
pr. Aakirkeby
- 3415 Jensen, L., Parcellist, Seinerøddal, Storskov,
Hørsholm
- 3416 Jensen, Th., Landmand, Storskov pr. Hørsholm
3417 Larsen, Sofus, Gdr., Damgaard pr. Hørsholm
3418 Hjorth, P., Propr., Baggegaard pr. Hasle
3419 Jørgensen, V., Gdr., Smedegaard, Rutsker, Hasle
3420 Dam, Chr., Gdr., Værmelandsgaard, Aakirkeby
3421 Olsen, S., Gdr., St. Klentegaard pr. Aakirkeby
3422 Ipsen, P., Gdr., Doktorbakken pr. Aakirkeby
3423 Müller, Nina, Fru Propr., Vallensgaard
pr. Aakirkeby
- 3424 Schultz, Niels, Gdr., Kjærboel pr. Ribe
3425 Tobiasen, Tobias, Gdr., Skeltøftegaard, Kjærboel
3426 Vestergaard, J., Gdr., Vestergaard, Varming
3427 Møller, P. J., Gdr., Høvedgaard pr. Brøns
3428 Holm, C. E., Gdr., Havevad pr. Brøns
3429 Clausen, Søren, Gdr., Svanstrup pr. Bredebro
3430 Clausen, Claus N., Sognef., Gdr., Svanstrup
3431 Nicolaisen, Chr. P., Gdr., Kummerled, Bredebro
3432 Clausen, Ingvar, Gdr., Vinum pr. Døstrup Sdj.
3433 Hansen, H., Gdr., Mollegaard, Vinum, Døstrup
3434 Schmidt, Antoni, Gdr., Gestrup pr. Toftlund
3435 Knudsen, Søren, Gdr., Galsted pr. Bevtoft
3436 Toft, Didde, Gdr.ske, Fr., Skovbjerggaard,
Rangstrup pr. Agerskov
- 3437 Hansen, S., Gdr., Brydegaard, Strø, Skævinge
3438 Hansen, St., Gdr., Strøgaarden, Strø, Skævinge
3439 Nissen, A., Forp., Estrupgaard, Søby, Hornslet
3440 Sørensen, H. P., Gdr., Kongshøjgaard, Sigerslev-
øster pr. Frederikssund
- 3441 Villumsen, Karl, Gdr., Mankegaarden,
Sigerslevøster pr. Frederikssund
- 3442 Christensen, H. P., Gdr., Lysegaard, Sigerslev-
øster pr. Skævinge
- 3443 Rasmussen, Rasmus, Gdr., Sogneraadsmfd.,
Hansgaarden, Sigerslevøster pr. Frederikssund
- 3444 Hansen, Andr., Sognef., Strø pr. Skævinge
3445 Petersen, Hans Kristian, Gdr., Sjølsmark
3446 Petersen, Valdemar, Gdr., Sjølsmark, Hørsholm
3447 Nielsen, Karl Chr., Gdr., Folebjerggaard, Lyng
3448 Pedersen's, Peder Fr., Enke, Gdr., Søby
3449 Okholm, L., Gdr., Søby Mollegaard pr. Højslev
3450 Lund, Marinus, Gdr., Søby pr. Højslev
3451 Nielsen, Niels Albert, Gdr., Melgaard, Søby
3452 Hansen, P. Chr., Gdr., Søby pr. Højslev
3453 Nielsen, Niels, Gdr., Nygaard, Hald pr. Højslev
3454 Overgaard, Kr., Gdr., Kolindgaard, Lystrup
3455 Andersen, Ole Svengård, Gdr., Lystrup, Vivild
3456 Hansen, Th., Gdr., Dalgaard, Lystrup pr. Vivild
3457 Nielsen, Rasmus, Forstander, Vivild Ungdoms-
skole pr. Vivild
- 3458 Boelsmand, J., Gdr., Overgaard, Lystrup, Vivild
3459 Katholm, Einar K., Gdr., Martinehøj, Lystrup
3460 Kofoed, A., Gdr., Køllergaard, Rutsker, Hasle
3461 Dam, L., Gdr., Dyndegaard, Rutsker pr. Hasle
3462 Abildgaard, J., Gdr., Borregaard, Rutsker,
Allinge
- 3463 Nørregaard, K., Gdr., Nørregaard pr. Rø
3464 Falkenberg, J., Gdr., Hullegaard pr. Rø
- 3465 Vang, Chr., Gdr., Kaptajn, Dyndalegaard pr. Rø
3466 Kofoed, Arne, Gdr., Sigaard pr. Aakirkeby
3467 Hansen, Thor Egede, Gdr., Lynggaard, Aakirkeb.
3468 Olsen, Petra, Propr., Frk., St. Myregard,
Aakirkeby
- 3469 Sode, K., Gdr., Erlandsgaard, Ringeby, Rønne
3470 Kure, A., Gdr., Rosmannegaard pr. Rønne
3471 Hendriksen, K., Gdr., Tornegaard pr. Rønne
3472 Madsen, P., Gdr., St. Myregard pr. Rønne
3473 Hansen, Ludv., Gdr., Brændegaard, Svaneke
3474 Marcher, Holger, Gdr., Maglegaard, Østermarie
3475 Jensen-Kaalø, L., Gdr., Frydendal, Oppe Sundby
3476 Sørensen, Th., Gdr., St. Hallegaard, Aakirkeby
3477 Jensen, H. A., Gdr., Ll. Krusegaard, Aakirkeby
3478 Nielsen, V. Juul, Gdr., Ll. Gammelgaard
pr. Aakirkeby
- 3479 Kofoed, Agnes, Fru Gdr., Hundshalegaard
pr. Aakirkeby
- 3480 Jensen, N., Gdr., Sognef., Bækgaard, Greve
pr. Taastrup
- 3481 Petersen, Otto, Handelsgartn., Hovmosegaard
pr. Farum
- 3482 Jensen, Svend Birk, Gdr., Fuglsang, Staunholt
Overdrev pr. Birkerød
- 3483 Petersen, Otto J., Gdr., Stengaarden, Bregnerød
3484 Hansen, Vald., Gdr., Skovmosegaard, Bregnerød
3485 Jensen, P. D., Folketingsmand, Moselund, Lyng
3486 Lund, Karl, Gdr., Sogaard pr. Stoholm
3487 Ibh, Niels, Sogneraadsmfd., Gdr., Vinkel, Viborg
3488 Madsen, N., Propr., Randerup Hovedgaard,
Vinkel pr. Viborg
- 3489 Højlund, C., Propr., Julielund, Allestrup
3490 Thaasti, Chr., Gdr., Enghavegaard, Tøjstrup
3491 Buus, Niels J., Gdr., Aldershvile, Vivild
3492 Haarup, P. Møller, Gdr., Fausiggaard, Vivild
3493 Clausen, J., Vognmand, Skærbæk
3494 Degn, Søren, Gdr., Skærbæk
3495 Gram, Niels, Gdr., Mjolden pr. Døstrup Sdrjl.
3496 Markussen, Peter, Gdr., Mjolden, Døstrup Sdj.
3497 Terkildsen, Vedsted, Gdr., Domænegaard,
Ottesbøl pr. Skærbæk
- 3498 Vodder, Theodor, Gdr., Ottesbøl pr. Skærbæk
3499 Simonsen, Simon, Gdr., Ø. Gasse pr. Skærbæk
3500 Thomsen, Hans, Gdr., Østerende pr. Ballum
- 3501 Jensen, C., Gdr., Gaulegaard, Sigerslevøster
pr. Slangerup
- 3502 Fleischer, Herman, Propr., Fredhave, Strøllille
3503 Nielsen, Vilh., Gdr., Skævingegaard, Skævinge
3504 Larsen, M., Gdr., Føllegaard pr. Skævinge
3505 Hansen, Aage, Gdr., Stisegaarden, Skævinge
3506 Trøjel, Chr. D., Gdr., Dyremosegaard, Skævinge
3507 Andersen, A. Sylvest, Gdr., Strøllillegaard,
Skævinge
- 3508 Iversen, Lorens, Gdr., Skærrev pr. Aabenraa
3509 Pedersen, Abeline, Gdr.ske, Torpegaard,
Skævinge
- 3510 Larsen, Ruth E., Fru Propr., Eskildsgaard
pr. Aakirkeby
- 3511 Funch, Jul., Gdr., St. Myregard pr. Tejn
3512 Hansen, H. M., Gdr., Habbedamsgaard, Allinge
3513 Kjølner, H. M., Gdr., Valneddegaard pr. Tejn
3514 Dam, Alfred, Gdr., Bukkegaard, Rutsker, Hasle
3515 Westh, Johannes, Gdr., Vestergaard, Rutsker
3516 Hansen, Herluf, Gdr., Risegaard, Østermarie
3517 Petersen, Sigurd, Gdr., Smedegaard, Østermarie
3518 Skotte, W., Gdr., Ypnastedgaard, Østermarie
3519 Sonne, H., Gdr., Randskøvergaard pr. Østermarie
3520 Jensen, Anker, Propr., Kofoedgaard, Østermarie
3521 Nielsen, C., Gdr., Bybæksgaard, Farum
3522 Nielsen, Niels, Gdr., Stavsholt pr. Farum
3523 Larsen, Karl, Gdr., Solvang, Farum
3524 Andersen, Viggo, Gdr., Sognef., Følhøjgaard,
Karlstrup pr. Taastrup
- 3525 Sørensen, E., Gdr., Gerssegaard, Skævinge
3526 Poulsen, Niels Dalum, Gdr., Vestergaard,
St. Binderup pr. Østrup
- 3527 Lassen, Chr. M., Gdr., Langdalsgaard, Blære
3528 Hedemann, Peder, Gdr., Kjærgaard, Kongens
Tisted pr. Nørager
- 3529 Isak, Hans Peter H., Gdr., Korsgaarden, Vivild
3530 Gottfredsen, Ene, Gdr.ske, Fru, Lundgaard,
Nr. Farup pr. Ribe
- 3531 Andraesen, Valdemar, Gdr., Kjærgaard,
Guldager pr. Vraa
- 3532 Andersen, Møller, Gdr., Vestergaard, Hæstrup
- 3533 Mariager, Søren, Gdr., Holmgaard pr. Hæstrup
3534 Præstegaard, Peter, Rentier, Smidstrup pr. Vraa
3535 Jacobsen, Jacob, Rentier, Sejlstrup, Gølstrup
3536 Thomsen, Peter, Gdr., Odingen pr. Hæstrup
3537 Jensen, David, Teglværksejer, Teglværket, Vraa
3538 Andersen, Thomas, Gdr., Østergaard pr. Vraa
3539 Østergaard, H., Gdr., Em Hedegaard pr. Vraa
3540 Drivsholm, Chr., Gdr., Østergaard, Stenvad
3541 Nielsen, Johannes, Sogneraadsmfd., Em, Vraa
3542 Østergaard, Niels, Gdr., Rubæk pr. Vraa
3543 Thommesen, Viktor, Gdr., Maarup Havn,
Nordby, Samsø
- 3544 Jensen, Jens, Gdr., Søbygaard, Maarup, Nordby
3545 Lesaa, Helge J., Avlsbruger, Skovholt, Pederske
3546 Kofoed, Frederik, Gdr., Krampegaard, Pederske
3547 Sode, Dagmar, Gdr.ske, Dyndegaard pr. Nyker
3548 Kjølle, A., Gdr., Aahalsegaard, Rutsker, Hasle
3549 Christensen, P. Munch, Gdr., Spannergaard,
Rutsker pr. Hasle
- 3550 Thomsen, Jikkell, Gdr., Bjerregaard, Fur
3551 Rasmussen, Jens Møller, Gdr., Elmegaard,
Ring pr. Auning
- 3552 Larsen, L. V., Bestyrer, Lindholm
3553 Ilse, Th., Forp., Ny Farumgaard, Farum
3554 Beck, Helge, Gdr., Nygaard, Farum
3555 Petersen, H. J., Gdr., Sejlgaard, Farum
3556 Olsen, H., Gdr., Rendebækgaard, Stavsholt
3557 Pedersen, Will., Gdr., Skadegaard, Østermarie
3558 Hjorth, P., Gdr., Hjortegaard, Østermarie
3559 Munk, Akton, Gdr., Andrupgaard pr. Vrinnere
3560 Kaas, Harald, Gdr., Kaasegaard pr. Bodilsker
3561 Jensen, G., Gdr., Slettegaard pr. Bodilsker
3562 Dam, Jens E., Gdr., Dammegaard pr. Pedersker
3563 Andersen, J. R., Gdr., Bimpel pr. Jejsing
3564 Kolding, Jens, Forp., Kjeldgaard pr. Roslev
3565 Pedersen, Otto, Gdr., Rockholm, Grønnerup
3566 Raunsmed, Poul, Gdr., Vestergaard, Stenvad St.
3567 Krogsholm, Chr., Gdr., Grønnerup pr. Vraa
3568 Højbjerg, Chr., Gdr., Tollestrup Storgaard, Vraa
3569 Vanggaard, Peter, Propr., Gjønnerupgaard,
Gjønnerup, Vraa St.
- 3570 Nielsen, Peter, Gdr., Mølholm pr. Vraa
3571 Saksager, Emil, Gdr., Saksager pr. Vraa
3572 Sørensen, A., Sognef., S. Harritslev, Hjerring
3573 Christensen, Chr. Th., Gdr., Ø. Vanggaard,
S. Harritslev pr. Hjerring
- 3574 Christensen, Ejnar, Gdr., Rakkeby pr. Hæstrup
3575 Olesen, Oluf, Gdr., Lundegaard, Rakkeby
3576 Slej, Carl, Gdr., Sognef., Ørregaard, Løgstrup
3577 Vestergaard, H., Gdr., Fiskbæk pr. Løgstrup
3578 Karlson, Karl, Gdr., Melgaard pr. Løgstrup
3579 Vestergaard, V., Gdr., Nyvang, Fiskbæk, Løgstr.
3580 Petersen, Poul, Gdr., Mosegaard, Ll. Værlose
3581 Olsen, Jens, Rentier, Grønnehøvehus, Farum
3582 Svendsen, K., Handelsgartner, Fuglsang, Farum
3583 Mariegaard, Chr., Gdr., Sogneraadsmfd.,
Overtange, Ugild pr. Sønderkov
- 3584 Petersen, Sofus, Gdr., Spangerholm pr. Lørslev
3585 Jensen, Jens, Gdr., Østergaard, Glimsholt, Sinda
3586 Dam, Anders, Gdr., Fristrupgaard pr. Vraa
3587 Jensen, Regnar, Gdr., Østergaard pr. Vittrup
3588 Kristiansen, Krista og Peter, Gdr.e, Bastholm
Mølle pr. Vraa
- 3589 Mariegaard, Søren, Gdr., Gølstrup
3590 Arildsen, J. Lyngby, Brugsuddeler, Brugsforenin-
gen, Hundeleve, Gølstrup
- 3591 Gaarden, Thomas, Gdr., Hundeleve pr. Gølstrup
3592 Jensen, Jens Iversen, Rentier, Abildgaard,
Hundeleve pr. Gølstrup
- 3593 Jensen, Rs., Gdr., Broagergaard, Rud, Hadsten
pr. Humlum
- 3594 Madsen, N. Skovmose, Gdr., V. Toftum
pr. Humlum
- 3595 Andersen, Alfr., Gdr., Munkholm, Voldum
3596 Laursen, R., Gdr., Sogneraadsmfd., Voldum
3597 Jensen, Karl, Gdr., Ledager pr. Krogstrup
3598 Sonne-Hansen, E., Gdr., Borregaard, Krogstrup
3599 Hansen, Sigrid, Propr., Fru, Skuldelevgaard
pr. Krogstrup
- 3600 Andersen, Carl, Gdr., Tjærebygaard, Harløse
- 3601 Larsen, Otto, Gdr., Wendelholm, Tjæreby
3602 Thomsen, E., Propr., Pedersholm, Oppe Sundb
3603 Jørgensen, H., Gdr., Højgaard, Kirke Værlose
3604 Petersen, H., Gdr., Skovhavegaard, Kr. Værlose
3605 Kjærgaard, E., Inspektør, Ll. Værlose
3606 Laursen, R. J., Gdr., Bramstrupgaard, Randers

- 507 Rasmussen, Chr., Gdr., Stobdrupgaard, Hadsten
 508 Hag, Aage, Gdr., Møllebækgård, Stobdrup pr. Hadsten
 509 Jensen, A., Gdr., Ruddalsgaard, Nielstrup
 510 Dam, Oskar, Gdr., Mammen pr. Bjerringbro
 511 Iversen, Kristen, Gdr., Mammen pr. Bjerringbro
 512 Bach, Kr., Gdr., Mammen pr. Bjerringbro
 513 Rasmussen, Otto Aagaard, Gdr., Rugbjerggaard, Tulstrup pr. Hillerød
 514 Hansen, H., Forp., Stenholm, Tulstrup, Hillerød
 515 Jensen, Carl, Sognef., Vangegaard, Æbelholtsvang pr. Harløse
 516 Rasmussen, Johs., Gdr., Karlby pr. Hornslet
 517 Hansen, Andr., Gdr., Tranegaard pr. Harløse
 518 Jensen, Jens Jørg., Gdr., Skjoldgaarden, Harløse
 519 Jensen, Aksel, Forp., Ullerodgaard pr. Hillerød
 520 Mathiesen, Jørgen, Gdr., Sognef., Thorsholmsgaard, Tulstrup pr. Hillerød
 521 Hansen, Johan, Gdr., Ebberholtsgaard, Æbelholtsvang pr. Hillerød
 522 Poulsen, Aage, Gdr., Ullerød Møllegaard pr. Hillerød
 523 Petersen, Alfred, Gdr., Fruervadgaard, Harløse
 524 Hansen, Richardt, Gdr., Bellemosegaard, Bringe
 525 Olsen, Peter, Gdr., Paradisgaarden, Kr. Værlose pr. Ballerup
 526 Christensen, J., Mejeriejer, Kirke Værlose
 527 Jensen, Carl, Gdr., Spangsager pr. Krogstrup
 528 Hansen, Axel, Gdr., Harrebakkegaard, Krogstrup
 529 Petersen, J., Gdr., Hesteholm pr. Krogstrup
 530 Nielsen, J. S., Gdr., Ginnerup pr. Randers
 531 Staugaard, Fester, Gdr., Kathrinegaard, Torp
 532 Petersen, Jacob, Gdr., Røllum pr. Aabenraa
 533 Carstens, Jens, Gdr., Røllum pr. Aabenraa
 534 Wortmann, Th., Gdr., Helbjerggaard, Røllum
 535 Hansen, Jakob, Gdr., Virkelyst, Stubbæk
 536 Thaysen, Hans, Gdr., Langager, Stubbæk
 537 Frandsen, Holger, Gdr., Søndergaard, Ensted
 538 Madsen, Lauritz, Gdr., Rise Hjarup, Røde Kro
 539 Petersen, Jens Peter, Gdr., Kassø Norremark
 540 Petersen, Peter, Gdr., Kaso By
 541 Schmidt, Frederik, Gdr., Genner
 542 Thomsen, Andr., Gdr., Skønhavn pr. Genner
 543 Rasmussen, Har., Handelsgartn., Brøndbyøster
 544 Rønne, Johs., Gdr., Maskovgaard, Genner
 545 Hansen, Laurids, Gdr., Hinnerup pr. Hellevad
 546 Bjerg, C., Forp., Hellevad Møllegaard, Hellevad
 547 Christensen, Jens Groth, Gdr., Hellevad
 548 Nielsen, Jørg., Gdr., Hydevad pr. Hellevad
 549 Olsen, Hans, Gdr., Egevang pr. Nyker
 550 Jørgensen, Jørg., Gdr., Hellegaardsvej 128, Svendborg
 551 Bøgh, Christian, Sognef., Toftegaard, Alslev
 552 Madsen, A., Mejeribest., Nybol Andelsmejeri
 553 Haase, J. N., Gdr., Søndergaard, Sdr. Ønlev
 554 Good, Jens, Gdr., Smedegaard pr. Genner
 555 Clausen, Kr., Gdr., Langbjerg pr. Hovslund
 556 Schmidt, Martin, Gdr., Skelkjær pr. Hoptrup
 557 Lorenzen, Peter, Gdr., Nr. Ønlev pr. Hjordkær
 558 Petersen, A., Gdr., Gensgaard pr. Rabsted
 559 Olesen, V. Smedegaard, Gdr., Gyldensten pr. Frederikssund
 560 Mortensen, Niels, Gdr., Elmegaard, Tørslev
 561 Jensen, Andr., Gdr., Vilrodsholm pr. Krogstrup
 562 Jørgensen, Hans P., Gdr., Sogneraadsks., Hvilborg, Benstrup pr. Hillerød
 563 Petersen, Peter, Gdr., Bauneholm, Benstrup
 564 Brejner, R. C., Gdr., Tidselholm, Benstrup
 565 Nielsen, A., Gdr., Hejreholm, Benstrup, Hillerød
 566 Petersen, Peter H., Gdr., Holmegaardsvej 12, Hillerød
 567 Jørgensen, Jørgen, Gdr., Søgaard, Snostrup pr. Oppe-Sundby
 568 Knudsen, Knud, Gdr., Lykkesholm, Nejede pr. Hillerød
 569 Nielsen, Niels C., Gdr., Brudegaard, Alsonderup
 570 Hansen, Henning, Forp., Lonsgaard, Harløse St.
 571 Larsen, Lars P., Gdr., Mariehøj, Æbelholtsvang
 572 Pedersen, A. J., Gdr., Spaanagergaard, Smørum-ovre pr. Maalov
 573 Krogh, Chr. Madsen, Gdr., Langdyssegaard, Smørumnedre pr. Maalov
 574 Jensen, Konrad, Gdr., Raaskovgaard, Ibsker
 575 Kofoed, Nic., Propr., Skovsholm, Ibsker, Svaneke
 576 Marcher, Chr., Propr., Frennegaard, Ibsker
 577 Stender, P., Gdr., Kollergaard, Ibsker, Svaneke
 578 Hansen, K. P., Gdr., Thingfogedgaard, Ibsker
 579 Kaas, Hans, Løjtnant, Gdr., Nørregaard, Ibsker pr. Svaneke
 580 Munch, Hans, Gdr., Grammegaard, Aakirkeby
 581 Koefoed, H. C., Gdr., Folketingsmand, Markeregaard pr. Bodilsker
 582 Kofoed, H., Gdr., Engegaard, Nylars, Lobbæk
 583 Hansen, H. A., Gdr., Brandsgaard, Aakirkeby
 584 Brøndum-Petersen, E., Gdr., Skrivergaarden, Lec pr. Bjerringbro
 585 Møller, K., Gdr., Sognef., Bjerring, Bjerringbro
 586 Andersen, Henning, Gdr., Petersminde, Bjerring
 587 Jensen, Martinus, Sogneraadsfmd., L. Volstrup, Hørmested pr. Sindal
 588 Olsen, Charlotte, Fru, Propr., Gl. Hammelfose
 589 Bonnerup, Niels, Gdr., Slottet, Thise Udflytter
 590 Søndergaard, S. A., Propr., Vestergaard, Filholm
 591 Pedersen, Jens, Landmand, Abildgaard, Thise Udflytter pr. Manna
 592 Møller, Mads, Gdr., Thise Udflytter, Manna
 593 Knudsen, Gustav, Propr., Mølskovgaard, Sindal
 594 Skadhauge, J., Propr., Egebjerg pr. Sønderkov
 595 Fausboll, H., Propr., Knudsholm, Sønderkov
 596 Pape, Georg, Gdr., Holtet pr. Jerslev J.
 597 Østergaard, Ejner, Gdr., Ny Mølholm, Jerslev J.
 598 Tveden, Chr. J., Gdr., Gl. Tveden, Jerslev J.
 599 Pedersen, Jens L., Gdr., Østergaard, Stubdrup pr. Brønderslev
 3700 Nielsen, Jens L., Gdr., Damsgaard, Klæstrup
 3701 Andersen, Aage, Gdr., Teglgården, Klæstrup, Jerslev pr. Brønderslev
 3702 Kristensen, Kr., Gdr., Kirkegaard, Hallund
 3703 Søndergaard, Chr., Gdr., Ø. Brønderslev
 3704 Adolfsen, Laur., Gdr., Ingerslyst, Kertemind
 3705 Sørensen, Søren, Gdr., Hoven Mygdal, Hjørring
 3706 Goth, J., Godsejer, Baggesvogn pr. Sindal
 3707 Jensen, M. Brix, Gdr., Stejlebjerg pr. Uggerby
 3708 Jensen, Chr., Kulhandler, Nørregade 2, Hirtshals
 3709 Jensen, N. C., Auktionsmester, Hjørringgade, Hirtshals
 3710 Andreasen, J., Propr., Asdal Hovedgaard
 3711 Vase, Alfred, Gdr., Ll. Asdal pr. Hirtshals
 3712 Olesen, O. Buhl, Handelsgartn., Smørumnedre
 3713 Pedersen, Jens, Gdr., Vangen pr. Jerslev J.
 3714 Risager, Chr., Gdr., Gl. Mølholm, Jerslev J.
 3715 Nielsen, Anders P., Gdr., Overgaard, Klæstrup
 3716 Sørensen, Severin, Husmand, Søby pr. Hornslet
 3717 Storm, Peter H., Gdr., Lindegaard, Helling
 3718 Rasmussen, Fr., Sogneraadsfmd., Søby, Hornslet
 3719 Krøyer, C., Gdr., Højgaard, Halling, Randers
 3720 Møller, Jens, Gdr., Skader pr. Randers
 3721 Rasmussen, Anker, Gdr., Søby pr. Hornslet
 3722 Christensen, I., Sognef., Bastrupgaard pr. Bjerringbro
 3723 Frederiksen, Sigvald, Propr., Sdr. Tulstrupgaard
 3724 Secher, K., Gdr., Sdr. Thulstrup pr. Bjerringbro
 3725 Horn, Povl, Gdr., Hvamsminde, Hjorthede
 3726 Jespersen, Jørgen, Gdr., Fredenslund, Bjerringbro
 3727 Randrup, Kaj, Gdr., Grimskærgaard, Østrup
 3728 Kring, Asger, Gdr., Landbrugskandidat, Østrup Hougaard pr. Hornslet
 3729 Sørensen, Jens Chr., Gdr., Ruengaard, Skader
 3730 Mogensen, Anker, Gdr., Skørring pr. Mørke
 3731 Nissen, Marie, Gdr.ske, Fru, Tingbjerggaard, Horsby pr. Røde Kro
 3732 Petersen, P. Jepsen, Sogneraadsfmd., Øbening pr. Hellevad
 3733 Hansen, Jakob, Sognef., Øbening pr. Hellevad
 3734 Hansen, Mathias, Gdr., Solgaard, Øbening pr. Hellevad
 3735 Slipsager, Peter, Gdr., Østergaard, Nr. Høstrup
 3736 Petersen, Nis, Gdr., Raaholt, Øbening, Hellevad
 3737 Fallesen, Peter, Gdr., Grønnebækgård, Hovslund
 3738 Paulsen, Peter, Gdr., Danelund, Hovslund, Sdjl.
 3739 Lassen, Asmus J., Gdr., Højgaard, Hovslund
 3740 Fallesen, Falle, Gdr., Virkelyst, Hovslund Sdjl.
 3741 Andersen, Svend, Gdr., Anneksgaard, Faardrup
 3742 Christensens, Appel, Gdr., Enke, Fogderup
 3743 Sørensen, Alfred, Gdr., Fogderup pr. Rabsted
 3744 Nissen, Johan, Gdr., Rise pr. Røde Kro
 3745 Koefoed, Th., Gdr., Helledsgaard, Ibsker, Neksø
 3746 Sørensen, Aa. Lohmann, Gdr., Vrinners
 3747 Jørgensen, Hans, Gdr., Mosegaard, Krogstrup S.

- 3816 Kühnel, C., Propr., Pagterold pr. Krogstrup
3817 Hansen, Aksel, Gdr., Ordrupsvang, Krogstrup
3818 Jacobsen, Poul, Gdr., Dalenborggaard, Annisse
3819 Hansen, Hans P., Gdr., Hviløbækgaard, Annisse
3820 Pedersen, H. P., Gdr., Lykkeklødslandgaard, Annisse
3821 Nielsen, Aage, Gdr., Hejltage pr. Annisse
3822 Nielsen, Louis, Gdr., Annisse pr. Helsing
3823 Pedersen, Hans A., Gdr., Rygaard, Annisse
3824 Jensen, Oluf, Gdr., Sognef., Kyndby, Krogstrup
3825 Nielsen, O., Gdr., Sogneraadsmid., Dalby Mølle-
gaard pr. Krogstrup
3826 Larsen, Carl, Forp., Enggaarden pr. Ballerup
3827 Hansen, Aksel, Gdr., Aagerupvej, Ballerup
3828 Møller, Jensine, Gdr.ske, Fru, Rønshøjgaard,
Aagerup pr. Ballerup
3829 Hansen, C. Johs., Handelsgartn., Nordlund,
Avedore pr. Glostrup
3830 Klokkeholm, Niels, Gdr., Krogen, Brønderslev
3831 Andersen, And., L., Sognef., Amsraadsmedlem,
V. Linderup pr. Brønderslev
3832 Hansen, H., Gdr., Grinstedgaard, Brønderslev
3833 Johansen, Kai, Propr., Kornumgaard, Brønderslev
3834 Hansen, Holger, Gdr., Sogneraadsmid., Skærum-
hede pr. Kvissel
3835 Skovsgaard, A., Propr., Dybro pr. Kvissel
3836 Christensen, H., Gdr., Stokholm pr. Kvissel
3837 Hestehave, Søren, Gdr., Østergaard, Lendum
3838 Jacobsen, Oskar, Gdr., Heden, Lendum, Sindal
3839 Olesen, Martin, Gdr., Holtegaard, Taars, Ilbro
3840 Andersen, Aage, Handelsmd., Taars St.
3841 Poustrup, Jens, Gdr., Søndergaard, Borup, Taars
3842 Holmgaard, M. C., Propr., Hvistedgaard, Taars
3843 Andersen, Martin, Gdr., Østergaard, Hvisted
3844 Lovig, Mads, Gdr., Søndergaard, Trabjerg
3845 Wirring, Vagn, Propr., Nørgaard pr. Kvissel
3846 Christensen, Janus, Propr., Hejsel, Thorshøj
3847 Nielsen, N., Propr., Galdtrup pr. Thorshøj
3848 Jensen, Kr., Gdr., Try Vestergaard, Thorshøj
3849 Skovsgaard, J., Propr., Gjersholt pr. Ø. Vraa
3850 Stampe, Peder, Gdr., Stampen, Stampe pr. No
3851 Oxfeldt, Lars, Gdr., Oxfeldt pr. No
3852 Vej, Jens Chr., Sogneraadsmid., Lybæk, Hee J.
3853 Nygaard, Kirstine, Gdr.ske, Nygaard pr. No
3854 Thomsen, P. Tang, Gdr., Juelsgaard, pr. No
3855 Kjær, Jens, Gdr., Kjærgaard pr. No
3856 Bjerg, Bent, Gdr., Nobjerg pr. No
3857 Eriksen, Chr., Gdr., Ø. Gjærndrup, Brønderslev
3858 Sørensen, Hans Chr., Gdr., Sejlegaard,
Hollensted pr. Brønderslev
3859 Andersen, Frode, Gdr., Hollensted, Brønderslev
3860 Møller, Esper Smedegaard, Gdr., Præstegaarden,
Holmsland pr. Ringkøbing
3861 Juelsgaard, Niels Chr., Gdr., Juelsgaard,
Holmsland pr. Ringkøbing
3862 Christiansen, Terkel, Gdr., Kirkeby Nygaard,
Holmsland pr. Ringkøbing
3863 Søgaard, Iver, Gdr., Søgaard, Holmsland
pr. Ringkøbing
3864 Pedersen, Niels Chr., Forp., Brøndbyøster,
Avedore pr. Glostrup
3865 Iversen, Peder, Gdr., Østerbygaard, Holmsland
3866 Elkjær, A., Gdr., Plougsgaard, Holmsland
3867 Knudsen, Knud, Gdr., Poller, Holmsland
3868 Pedersen, Kristian, Gdr., Poller, Holmsland
3869 Jacobsen, Jens, Gdr., Ryttergaarden, Pederstrup
3870 Friese, Ejnar, Inspektør, Korsvejgaard, Maaløv
3871 Christensen, P. R. K., Gdr., Fredegaard, Maaløv
3872 Sørensen, S. Nielsen, Gdr., Løvskaal, Bjerringbro
3873 Lund, P., Sognef., Solvang pr. Hammershøj
3874 Frandsen, A., Gdr., Aagaard, Tindbæk, Randers
3875 Larsen, Alf., Propr., Storhammergaard, Bonderup
3876 Jensen, Svend, Gdr., Sondervang, Oppe Sundby
3877 Nielsen, Holger, Forp., Kongstedgaard
pr. Frederikssund
3878 Hansen, H. L., Gdr., Birkelundsgaarden, Kyndby
3879 Hansen, L., Gdr., Dineslyst, Kyndby, Krogstrup
3880 Borgesen, Jens P., Gdr., Allegaarden, Kyndby
3881 Hansen, Chr., Gdr., Sogneraadsmid., V. Slamre-
gaard, Bodilsker pr. Neksø
3882 Kofoed, P., Gdr., Fmd. f. Jagtforeningen,
St. Hollegaard pr. Bodilsker
3883 Olesen, Jens P., Propr., Hjulet, Taars, Sæssing
3884 Kristensen, Karl, Gdr., Vester Karmesholt, Taars
3885 Galmstrup, Viggo, Gdr., Elisaholt, Aarslev
pr. Randers
3886 Brask, A., Forp., Clausholm pr. Randers
3887 Aborg, K., Gdr., Kirkegaard, Skader pr. Randers
3888 Larsen, Kristen Toksvig, Nygaard, Velling
3889 Jensen, Karl, Gdr., Østergaard Mark, Voldbjerg
3890 Christensen, Chr., Gdr., Holmgaard, Ringkøbing
3891 Jensen, Peter, Gdr., Heagegaard, Heager
3892 Overby, N., Gdr., Skævede, Skævede, Dybvad
3893 Bouet, Laurits, Gdr., Hugdrupgaard, Dybvad St.
3894 Pedersen, Niels, Gdr., Bollerupgaard, Gl. Sogn,
Holmsland pr. Ringkøbing
3895 Krog, K., Gdr., Bisigaard, Borbjerg, Holstebro
3896 Poulsen, Chr. S., Gdr., St. Tambjerg, Røjkliit,
Holmsland pr. Ringkøbing
3897 Andersen, A., Gdr., Røjkliit, Holmsland, Ringkø.
3898 Slot, Knud, Gdr., Røjkliit, Holmsland, Ringkø.
3899 Hedegaard, J., Gdr., Højagergaard, Hjorthede
3900 Jensen, Margr. Kronborg, Ulvkærgaard, Hjørring
3901 Christensen, Aage, Propr., Klastrup, Hjørring
3902 Thomsen, Richard, Gdr., Møllergaard, Hebbel-
strup, Ø. Brønderslev pr. Brønderslev
3903 Kjær, Kristian, Gdr., Skaanvadgaard, Ø. Brøn-
derslev pr. Brønderslev
3904 Elten, H., Forp., Vester Kornum, Brønderslev
3905 Kristensen, J. C., Gdr., Kraghedegaarde, Tylstrup
3906 Krogh, Søren, Gdr., Lunden, Kraghede, Tylstrup
3907 Michelsen, Chr., Gdr., Hvidet, Lendum, Sindal
3908 Nielsen, N. Chr., Gdr., Øster Ringsholt., Sten-
høj
3909 Andersen, Tage, Gdr., Troderupgaard, Stenhøj
3910 Storgaard, N. Nielsen, Gdr., Storgaard, Kvissel
3911 Johansen, J., Gdr., Strandgaard, Gl. Sogn,
Holmsland pr. Ringkøbing
3912
3913 Have, F. C., Borbjerggaard pr. Holstebro
3914 Enggrob, K. S., Gdr., Harboesgaard, Holmsland
3915 Lauridsen, Niels, Gdr., Højvang pr. No J.
3916 Hansen, Marie, Gdr.ske, Fru, Nokliit pr. No J.
3917 Pedersen, Har., Husmand, Rogind Enggaard
pr. Ringkøbing
3918 Pedersen, Joh., Lille Røgend, Ringkøbing
3919 Skarregaard, V., Gdr., Øster No pr. No J.
3920 Hansen, P., Gdr., Enkefru, Nyvangsgaard,
Kyndby pr. Krogstrup
3921 Philipsen, Jens, Gdr., Vejleby pr. Skibby
3922 Simonsen, Schelund, Gdr., Branddir., Elmegaard,
Vejleby pr. Skibby
3923 Dalsgaard, G., Bestyrer, Vejlebygaard, Vejleby
3924 Pedersen, J., Gdr., Allingbjerggaard, Vejleby
3925 Sørensen, Johs., Gdr., Sognef., Lergaarden,
Vejleby pr. Skibby
3926 Larsen, J. L., Sognef., Nørregaard pr. Herlev
3927 Bjerre, Kristian, Gdr., Nissumgaard pr. Lemvig
3928 Pind, J. V., Propr., Pindsminde, Høring
3929 Lorentsen, A., Propr., Nebbegaard pr. Harløse
3930 Andersen, P., Gdr., Kausholm pr. Herlev
3931 Worm, Olga, Forp., Fru, Lille Birkholm,
Hjortespring pr. Herlev
3932 Jensen, C., Gdr., Gammelgaard, Hjortespring
pr. Herlev
3933 Hansen, Christoffer, Gdr., Lillegaard, Ramløse
3934 Munk, O., Gdr., Nøjsomhed, Ramløse, Helsing
3935 Christiansen, Alf., Gdr., Søgaard, Ramløse
3936 Nielsen, Niels, Sogneraadsmid., Skovgydehus,
Ramløse pr. Helsing
3937 Hansen, A. Hersom, Gdr., Møllebjerggaard,
Ramløse pr. Helsing
3938 Larsen, Christoffer, Sognef., Helsing
3939 Nielsen, Jørg., Propr., Nørregaard pr. Helsing
3940 Nielsen, N. A., Gdr., Tranegaard, Lange
pr. Helsing
3941 Jacobsen, A. M., Gdr., Logelandsgaard, Nejlinge
3942 Nielsen, Laur., Gdr., Østergaard, Kæderup
3943 Petersen, Alfr., Gdr., Slettebjerggaard, Højbjerg
3944 Baun, F., Gdr., Baunegaard, Højbjerg, Helsing
3945 Larsen, Kristine, fhv. Sygepl.ske, Frk., Dame-
hjemmet, Strandvej 204, Snekkersten
3946 Jensen, Kr. K., Gdr., Hælbygaard, Hælby, Hee
3947 Oksbjerg, Jens P., Gdr., Oksbjerg pr. Tim
3948 Jensen, Otto, Gdr., Polsmark pr. Tim
3949 Lavridsen, Povl Kjær, Gdr., Søndetsgaard, Tim
3950 Cillieborg, C., Gdr., Krogsagergaard, Krogsager
3951 Tommerup, A., Propr., Eistrupgaard, Aarslev
3952 Laursen, L., Gdr., Lund pr. Volk Mølle
3953 Jensen, Harald, Gdr., Nejsum pr. Brønden
3954 Jørgensen, Niels Horby, Gdr., Nørlund, Brønden
3955 Jensen Møller, Gdr., Brøndens Kro, Brønden
3956 Gronbæk, Niels, Gdr., Bundgaard pr. Brønden
3957 Søgaard, Mads, Gdr., Bastrupgaard, Asp, Strue
3958 Bjerre, Joh. Sloth, Gdr., Brændgaard, Vejrum
3959 Have, A., Gdr., Vester Timpling, Asp pr. Struer
3960 Knudsen, Mads Bjerre, Gdr., Tipmark, Vejrum
3961 Lundby, Viktor, Gdr., Nørgaard, Gimsing, Strue
3962 Holmgaard, P., Gdr., Holmgaard, Gimsing
3963 Hillersborg, M. B., Gdr., Hillersborg, Gimsing
3964 Sørensen, Paul, Gdr., Østergaard, Røgelhede
3965 Aistrup, Chr., Gdr., Vestergaard, Klokkeholm
3966 Orntrann, Skjold, Propr., Kjærgaard, Klokke-
holm
3967 Olesen, Ole, Propr., Kirkegaard, Hellum St.
3968 Holmgaard, Chr., Propr., Holmgaard, Hellum
3969 Nielsen, Anders, Gdr., Meldgaard, Ejstrup, He
3970 Madsen, Niels, Gdr., Vestergaard, Alrum, Tim
3971 Christensen, Alfred, Gdr., Lybæk pr. Hee St.
3972 Hobolth, Chr., Gdr., St. Grønhede pr. Sæby
3973 Nielsen, Chr., Gdr., Kragelund pr. Sæby
3974 Petersen, Cecilus, Gdr., Højgård, Gimsing
3975 Hvidberg, Kristen, Gdr., Quistrup Mølle, Strue
3976 Olufsen, A., Godsejer, Quistrup pr. Struer
3977 Skannerup, Kristian, Gdr., Søgaard pr. Tim
3978 Svendsgaard, Aksel, Gdr., Svendsgaard pr. Tim
3979 Nielsen, Jacob, Gdr., Reberholt pr. Kvissel
3980 Schou, Carl Johan, Gdr., Stenhaven, Frederiksh.
3981 Nielsen, N. C., R. af D., fhv. Gdr., Villa Bakkel-
Horsens pr. Langholt
3982 Meldgaard, P. Pedersen, Propr., Mellagaard,
Lyngdrup pr. Langholt
3983 Risager, Berg, Propr., Siverholm, Uggerhaldne
3984 Sørensen, Jens, Gdr., Langbrokro pr. Vodskov
3985 Jensen, Jane, Frk., Engholm, Vodskov, N. Sundb.
3986 Pedersen, L., Frk., Vestergaard, Lyngdrup
3987 Olesen, A. F. T., Forp., Skovgaard, Vodskov
3988 Rokkedahl, E., Fru Propr., Agdrup, Hvorupgaard
3989 Hjorth, A., Propr., Julianeholm, Hvorupgaard
3990 Christoffersen, J., Gdr., Elmehøj, Hjortespring
pr. Herlev
3991 Knudsen, Anders, Handelsgartn., Klausdals-
brovej, Hjortespring pr. Herlev
3992 Nielsen, Aksel, Gdr., Bakkegaarden, Brøndum
3993 Tolversen, Karl, Gdr., Kaskildegaard, Vellerup
3994 Nielsen, Johs., Gdr., Vellerup pr. Skibby
3995 Nielsen, Chr., Gdr., Vigggaard, Vellerup, Skibb.
3996 Olsen, Hans Chr., Gdr., Enghavegaard, Ferslev
3997 Jørgensen, Olaf, Gdr., Ferslev pr. Skibby
3998 Andersen, Knud, Gdr., Risbjerggaard, Venslev
3999 Nielsen, Hans, Gdr., Humlebjerggaard, Venslev
4000 Sørensen, Jens Chr., Gdr., Mørkebjerg, Venslev
4001 Hagedorn, Svend, Gdr., Purshøjgaard, Venslev
4002 Larsen, Vald., Gdr., Sognef., Venslev, Skibby
4003 Svendsen, Mar., Gdr., Sognef., Kraagsgaard,
Holløse pr. Vejby
4004 Hansen, Carl, Gdr., Flaskagergaard, Holløse
4005 Olsen, Laurits Hejesen, Gdr., Holløsegaard,
Holløse pr. Vejby
4006 Nielsen, Carl, Gdr., Lundedal, Holløse, Vejby
4007 Larsen, L. P., Gdr., Maglemosegaard, Holløse
4008 Christensen, Hans, Gdr., Ørby pr. Helsing
4009 Nielsen, Niels P., Gdr., Mørelsgaard, Ørby
4010 Christiansen, Jens, Gdr., Attelundsgaard, Ørby
4011 Christensen, Laur., Gdr., Vejbygaard, Vejby
4012 Lundgaard, F., Gdr., Gimsinghoved, Gimsing
4013 Nielsen, Jens, Propr., Ottestrup pr. Sæby
4014 Arenfelt, J. F., Forp., Sæbygaard pr. Sæby
4015 Thomsen, Oluf, Gdr., Blakshøjgaard, Gerum
4016 Mortensen, M., Gdr., Øster Ror, Gerum
4017 Olesen, Chr. P., Gdr., Nr. Hestvang, Understed
4018 Thorsen, H., Forp., Pilegaard pr. Gladsakse
4019 Sørensen, O., fhv. Propr., Hyldegaard, Gladsaks
4020 Petersen, Chr., Propr., Marielyst pr. Soborg
4021 Hulmose, Kirstine, Gdr.ske, Fru, Østergaard,
Ejstrup pr. Hee
4022 Slot, Chr. Toft, Gdr., Sønderbygaard, Tim
Kirkeby pr. Tim
4023 Skandrup, Jens, Gdr., Knudsgaard pr. Tim St.
4024 Vej, Anders, Gdr., Østerby, Tim Kirkeby, Tim
4025 Mortensen, N. E., Gdr., Skarregaard, Tim
Kirkeby pr. Tim
4026 Østerby, Alfr., Forp., Daring, Tim Kirkeby, Tir
4027 Mortensen, Jens Risikær, Gdr., Opstrup pr. Tim
4028 Mortensen, Morten O., Gdr., Kirkegaard, Kolby
4029 Bukholt, Jens, Gdr., Nybjerg, Lem
4030 Rindom, Jacob, Gdr., Lambæk pr. Lem
4031 Larsen, Lars, Gdr., Lambæk pr. Lem

- 4032 Dybroe, Knud Chr., Propr., Karensborg, Rørholt
4033 Borup, Chr. J., Propr., Rørholtgaard, Rørholt
4034 Pedersen, Holger, Gdr., Langbak pr. Rørholt
4035 Christiansen, M., Gdr., St. Stensig, Frederikshavn
4036 Olsen, Niels, Gdr., Donbæk pr. Frederikshavn
4037 Bach, Peter, Gdr., Vrangbæk, Frederikshavn
4038 Thomsen, Carl, Propr., Nyholm pr. Hørby
4039 Risgaard, Jens Oluf, Gdr., Risgaard pr. Hørby
4040 Rasmussen, Chr., Gdr., Faurholt pr. Hørby
4041 Bitsch, Aage, Gdr., Hojgaard, Brøndbyøster
4042 Larsen, Hans, Gdr., Stategaard, Ejby, Glostrup
4043 Pedersen, Johs., Gdr., Kirkegaard, Skyum pr. Hørdum
4044 Norgaard, Jens, Gdr., Øster Aulum pr. Hjerm
4045 Bjerg, P., Sognef., Hjerm
4046 Christensen, Søren, Gdr., Kvium Østergaard
4047 Nygaard, Martin, Sogneraadsmnd., Østerby, Madum pr. Ulfborg
4048 Poulsgaard, Niels, Sognef., Poulsgaard, Madum
4049 Kristiansen, M., Gdr., Kirkegaard, Madum
4050 Mathiasen, Niels, Gdr., Sørrisig, Madum
4051 Lystbæk, Kristian, Gdr., Madum Kjærgaard
4052 Andersen, Amalie, Gdr.ske, Vester Hørby
4053 Strandbygård, Kaja, Fru, Svensholm, Ulfborg
4054 Brøndbjerg, Ole, Gdr., Store Brøndbjerg, Staby
4055 Henriksen, Anders Brun, Gdr., Kirkegaard, Staby pr. Ulfborg
4056 Bertelsen, Chr., Forp., Vedersø Præstegaard pr. Ulfborg
4057 Jeppesen, Peter Chr., Gdr., Øgaard, Vedersø
4058 Aarup, Mads Dalsgaard, Gdr., Lindholt, Hug
4059 Rosendal, O. G., Gdr., Issehoved, Nordby, Samso
4060 Balle, M. Olesen, Handelsgartn., Egebyvej, Hvissinge pr. Brønshøj
4061 Christensen, Chr. P., Gdr., Hyldekjærgaard, Ørby pr. Helsingø
4062 Larsen, Johanne, Fru Gdr., Pallehøj, Ørby
4063 Christensen, Niels, Gdr., Wieholmgaard, Holløse
4064 Haarup, R. Møller, Gdr., Allingkjærgaard, Ø. Alling pr. Auning
4065 Carstensen, C. E., Propr., Dalagergaard, Virring
4066 Gravsholt, K. R., Gdr., Vedersø pr. Ulfborg
4067 Klit, Peder, Gdr., Kast, Vedersø pr. Ulfborg
4068 Jungersen, Chr., Gdr., Try pr. Dronninglund
4069 Nielsen, Chr., Gdr., Bojens, Hjallerup
4070 Christensen, Chr., Gdr., Byrvang, Hjallerup
4071 Norgaard, M., Gdr., Tolstrupgaard, Hjallerup
4072 Jensen, L., Sogneraadsmnd., Gl. Kirk, Dronningl.
4073 Foged, Bertel, Gdr., Frederikshøj, Langør
4074 Hansen, C. Borresen, Gdr., Harrestrup, Skovl.
4075 Hansen, Anna Boline, Gdr.ske, Gl. Harrestrupgaard pr. Skovlunde
4076 Pedersen, N. P., Sognef., Ronnegaard, Herstedøster pr. Glostrup
4077 Pedersen, Gottfred, Gdr., Hovedvej 185, Glostrup
4078 Larsen, Alfr. W., Gdr., Askemosegaard, Vejby
4079 Sørensen, Laur., Gdr., Anne Krogggaard, Mønge
4080 Staggemeier, S., Gdr., Havegaarden, Mønge pr. Vejby
4081 Petersen, B., Gdr., Skovridergaarden, Tisvilde
4082 Olsen, Anders, Gdr., Dyrekærgaard, Tisvilde pr. Tisvildeleje
4083 Nielsen, Erik, Gdr., Vieholmgaard, Tisvildeleje
4084 Pedersen, Karl, Gdr., Stuebjerggaard, Tisvilde pr. Tisvildeleje
4085 Pedersen, Svend, Gdr., Baunegaard, Kolsbæk
4086 Olsen, Arne, Gdr., Borsholmgaard, Kolsbæk pr. Helsingø
4087 Lauridsen, Sigv., Sogneraadsmnd., Kommuneskasserer, Risholt, Sig
4088 Sand, Mads, Gdr., Hinnebjerg, Mejls pr. Varde
4089 Ringgaard, Peder, Gdr., Armvangaard, Varde
4090 Steenbach, Carl, Kammerjunker, Lunderup, Varde
4091 Hansen, Alfr., Gdr., Toftnæs, Næsgaard, Varde
4092 Kjeldsen, Jens, Gdr., Annexgaard, Dal pr. Svenstrup J.
4093 Frederiksen, Fr., Gdr., Dal pr. Svenstrup J.
4094 Vestergaard, C., Forp., Skeelsund pr. Aabybro
4095 Jungersen, J., Forp., Erikasminde, Aabybro
4096 Skeel, O., Hofjægernester, Birkelse pr. Aabybro
4097 Pedersen, Peder, Gdr., Try Mollegaard pr. Dronninglund
4098 Christensen, Hans, Gdr., Krestinesminde, Try pr. Dronninglund
4099 Johansen, Jørg., Gdr., Hedegaard, Try
4100 Berg, Asmus, Landmd., Lyngtofte Kro, Genner
4101 Petersen, Laur., Handelsgartn., Herstedøster pr. Glostrup
4102 Christensen, Chr., Gdr., Mølleagergaard, Herstedøster pr. Glostrup
4103 Bøjgaard, J. P., Mejeribest., Borup Andelsmejeri
4104 Nielsen, V. Stenboch, Propr., Øllingegaard, Skavinge
4105 Lyng, E., Gdr., Borupgaard pr. Skavinge
4106 Andersen, Anders, Gdr., Aakjærgaard, Gørlose
4107 Kristiansen, Vilh., Gdr., Rodkildedaard, Gørlose
4108 Larsen, Oluf, Gdr., Skovgaard pr. Gørlose
4109 Jensen, Carl, Gdr., Hesselbjerggaard, Gørlose
4110 Svendsen, Aksel, Gdr., Rosenkilde pr. Gørlose
4111 Larsen, E. N., Forp., Ny Toftgaard, Aabybro
4112 Callisen, Knud, Gdr., St. Løgtved, Ørsø
4113 Jensen, Otto, Gdr., Skelgaarden, Agersted
4114 Christensen, Chr. Jensen, Gdr., Mellerkær pr. Agersted
4115 Mortensen, Chr., Gdr., Smalbro pr. Agersted
4116 Christiansen, L. B., Gdr., Hvidkilde pr. Agersted
4117 Nielsen Kristian, Gdr., Hvassesgaard, Lomborg
4118 Hvass, N., Gdr., Sillebjerg, Lomborg, Bonnet
4119 Eriksen, Ejnar, Gdr., Nordenkær, Lomborg
4120 Christensen, Jakob, Gdr., Storebjerg, Lomborg pr. Bonnet
4121 Kallese, Peter, Sognef., Sdr. Kallese, Lemvig
4122 Nielsen, Kaj, Gdr., Maagaard, Tørring, Lemvig
4123 Klinkby, C. B., Gdr., V. Klinkby, Houe
4124 Hansen, N. P., Sognef., Engtoftgaard, Brøndbyøster pr. Glostrup
4125 Kristensen, Laur., Gdr., Ø. Østerboel, N. Lem
4126 Roesgaard, Anders, Gdr., V. Østerboel, N. Lem pr. Lemvig
4127 Knude, J. P., Gdr., Kjærgaard, N. Lem, Lemvig
4128 Lind, Marius, Gdr., Kirkegaard, N. Lem, Lemvig
4129 Winther, Anine, Fru Propr., Finstrup pr. Svendstrup J.
4130 Bossen, I. P., Gdr., Nøtten pr. Ellidshøj
4131 Winther, Aage, Propr., Skudshale, Svendstrup J.
4132 Winther, Jens, Gdr., Sognef., Vestergaard, Mjels pr. Ellidshøj
4133 Andersen, R., Gdr., Sogneraadsmnd., Ulvedalsgaard, Smøgen pr. Thorsager
4134 Anthonson, A. R., Gdr., Hog, Smøgen, Thorsager
4135 Hald, Jens, Gdr., Svinfoldsgaard, Smøgen pr. Thorsager
4136 Rasmussen, Rasmus, Gdr., Hulagergaard, Smøgen pr. Thorsager
4137 Pedersen, Alfr., Sognepræst, Janderup
4138 Sørensen, Hans, Sognef., Gdr., Billum
4139 Pedersen, Thomas, Gdr., Myretue pr. Varde
4140 Christensen, Johs., Sognef., Koksang pr. Varde
4141 Christensen, Magnus, Gdr., Hostrupgaard, Varde
4142 Madsen, Mads Nielsen, Gdr., Mejls pr. Varde
4143 Rosenberg, Hans, Gdr., Rosengaard pr. Varde
4144 Christensen, Chr., Gdr., Enodden, Agersted
4145 Christensen, Laur., Gdr., Ravnholt pr. Agersted
4146 Thrane, C., Propr., Østergaard, Herstedøster pr. Glostrup
4147 Eriksen, Gottfred, Gdr., Gl. Risbygaard, Taastrup
4148 Kristensen, Mathinus Tange, Gdr., Elmegaard, Tange pr. Sig
4149 Jensen, J. Chr., Gdr., Sondervang, Rovst, Varde
4150 Nielsen, Jens Chr., Gdr., Tinghøj pr. Varde
4151 Damkjær, P., Gdr., Varde
4152 Hæsum, Søren, Gdr., Findelstrup Nygaard, Svendstrup J.
4153 Nielsen, Budolf, Gdr., Lundsgaard, Ferslev pr. Svendstrup J.
4154 Jensen, Bernhard, Gdr., Ø. Gaardsholt pr. Flavenskjøld
4155 Hedegaard, And. S., Gdr., Højsted pr. Præstbro
4156 Christensen, Chr., Propr., Østmark pr. Præstbro
4157 Fabricius, H., Propr., Pulsgaarden pr. Præstbro
4158 Schroder-Jørgensen, Sv., Propr., Voergaard pr. Præstbro
4159 Nielsen, Niels K., Propr., Rykind, Dybvad
4160 Jensen, Th. A., Propr., Albertinesminde, Dybvad
4161 Poulsen, Poul, Gdr., Hedegaard, Asaa
4162 Jensen, Chr., Gdr., Hønborg, Ørsø
4163 Rasmussen, S., Gdr., Faarup, Følle pr. Thorsager
4164 Møller, Chr., Gdr., Strandhøjgaard, Følle Mk. pr. Rønde
4165 Hougesen, Poul, Gdr., Bruusminde, Følle, Rønde
4166 Olesen, Christian, Gdr., Storbø, Varde
4167 Lund, A., Gdr., Hedegaard, Aarslev Mk., Randers
4168 Nielsen, Anker, Gdr., Enghavegaard, Ammelhede pr. Uggelhus
4169 Nielsen, Rich., Gdr., Virring Mk. pr. Uggelhus
4170 Hermansen, Herman, Gdr., Granliden, Floes pr. Uggelhus
4171 Bjerre, Hans, Gdr., Kongensgaard pr. Lemvig
4172 Thygesen, O., Overforv., Kalø Hovedgd., Rønde
4173 Hansen, J., Gdr., Sognef., Schmidtsminde, Vrinners
4174 Foged, Aksel P. S., Gdr., Dyrkærgaard, Egens pr. Rønde
4175 Foged, Aksel, Gdr., Overgaard, Egens pr. Rønde
4176 Dam, P. S., Gdr., Sogneraadsmnd., Basballe pr. Femmøller
4177 Godiksen, Kr. Tværgaard, Gdr., Toftvang, Birkelse
4178 Jungersen, S., Gdr., Aagaard, Frstrup, Birkelse
4179 Mikkelsen, Otto, Gdr., Marienlund, Frstrup pr. Birkelse
4180 Christensen, H., Gdr., Kyllingborg, Dronninglund
4181 Endelt, Oskar, Bestyrer, Bredholt, Dronninglund
4182 Larsen, Jørg., Gdr., Skyldraadsmnd., St. Endelt pr. Flauenskjøld
4183 Pedersen, Jens H., Propr., Teglgarden pr. Flavenskjøld
4184 Nielsen, Peter, Gdr., Tranget, Flavenskjøld
4185 Christensen, H., Gdr., Stenomgaard, Rovst pr. Varde
4186 Bertelsen, P. N., Gdr., Hjortkær pr. Bramminge
4187 Terkildsen, T. Chr., Gdr., Askjærgaard, Torstrup pr. Sig
4188 Puggaard, P. Berg, Gdr., Fredensborg, Torstrup pr. Sig
4189 Pedersen, N. P., Sognef., Gdr., Rottarp, Ovtrup
4190 Henneberg, Jens, Sogneraadsmnd., Lunde J.
4191 Christensen, Theodor, Sogneraadsmnd., Birkegaard pr. Ovtrup
4192 Jessen, Niels H., Rentier, R. af D., Ovtrup
4193 Mollegaard pr. Ovtrup
4194 Jensen, Carl, fhv. Gdr., Sogneraadsmnd., Vittarpgaard pr. Ovtrup
4195 Smidt, Jeppe, Amdsraadsmnd., Gdr., Ovtrup
4196 Stenild, Chr., Gdr., Vestervang pr. Gistrup
4197 Jacobsen, Einar, Forretningsf., Gadstrup
4198 Jørgensen, A. Johs., Gdr., Nordgaarden, Baldersbrønde pr. Iledhusene
4199 Christensen, Poul, Gdr., Stevnsbogaard, Avedøre
4200 Kjeldsen, Otto, Gdr., Sdr. Risager pr. Pandrup
4201 Hansen, M., Sognef., Gdr., Hønsholm, Pandrup
4201 Rødhush, Laur., Gdr., Tvilstedgaard pr. Pandrup
4202 Stampshøj, Bay, Gdr., St. Flansmose, Dybe, Bonnet
4203 Thorsen, Anders, Gdr., Nissumboel, N. Nissum pr. Lemvig
4204 Hestbech, Ch., Gdr., Ø. Lundgaard, N. Nissum, Lemvig
4205 Futtrup, P., Gdr., Dalgaard, N. Nissum, Lemvig
4206 Skov-Madsen, Erik, Gdr., Vestergaard, Rom pr. Lemvig
4207 Overby, W., Gdr., Overbygaard, Rom, Lemvig
4208 Sidelmann, J. P., Gdr., Ø. Rammeskov, Ramme
4209 Krog, Frede, Gdr., Sønder Bøgilgaard pr. Holstebro
4210 Meldgaard, Jens, Gdr., Meldgaard, Trabjerg pr. Holstebro
4211 Mikkelsen, Marius O., Gdr., Skave Kro, Borbjerg pr. Holstebro
4212 Krog, P., Gdr., S. Risum, Borbjerg, Holstebro
4213 Olsen, I. V., Gdr., Silergaard, Brøndbyvester pr. Glostrup
4214 Mikkelsen, E., Handelsgartner, Kettehøj, Brøndbyvester pr. Glostrup
4215 Christiansen, Henning, Gdr., Tavlegaard, Brøndbyvester pr. Glostrup
4216 Sørensen, S. C., Sognef., Sydgaarden, Brøndbyvester pr. Glostrup
4217 Pedersen, Jens, Gdr., Lyngsaagaard pr. Sæby
4218 Norgaard, Chr., Gdr., Sogneraadsmnd., Nørregaard, Lyngsaa pr. Sæby
4219 Hansen, Harald, Gdr., Lyngsaagaard pr. Sæby
4220 Nielsen, Jens Møller, Gdr., Skovshoved, Vorsaa
4221 Christensen, M., Gdr., Skovly, Vorsaa, Agersted
4222 Poulsen, Sv., Gdr., Koldgaard, Lyngsaa pr. Sæby
4223 Christensen, P. L., Sogneraadsmnd., Hornelund, Lundager pr. Tistrup
4224 Madsen, P. A., Nygaard, Hornelund pr. Tistrup

4225 Eskesen, Eske, Sogneraadsmnd., Næsbjerg	4288 Nielsen, Henry, Gdr., Magleholm, Sundbylille	4353 Chr
4226 Pedersen, P. Jensen, Gdr., Gammellundgaard, Nordenskov	4289 Andersen, Oluf, Landbrugs kandidat, Bakkegaard, Sperrestrup pr. Ølstykke	pr.
4227 Jessen, Jes P., Gdr., Enggaard, Helle pr. Varde	4290 Buur, P. P., Gdr., Langbjerggaard, Brøndbyvester pr. Glostrup	4354 Nie
4228 Pedersen, Ivar, Gdr., Hostrup pr. Nordenskov	4291 Larsen, H. Steenberg, Propr., Østergaard, Brøndbyvester pr. Glostrup	4355 Jen
4229 Jacobsen, N., fhv. Gdr., Sparekassedir., N. Nebel	4292 Jespersen, Ejnar, Gdr., Annerupgaard, Støvring	lun
4230 Jensen, H., Gdr., Smedegaard, Sædding	4293 Kristoffersen, Poul Winther, Gdr., Søndergaard, Holsted pr. Ellidshøj	4356 Har
4231 Jensen, S., Gdr., Engvang, Sædding, N. Nebel	4294 Jensen, C. Falk, Gdr., N. Nisum Seminarium	Vri
4232 Mouridsen, Jens, Gdr., Storegaard, Sædding	4295 Christensen, Chr., Gdr., Saugmandsgaard, Fabjerg pr. Lemvig	4357 Ols
4233 Jensen, Carl P., Gdr., Vadgaarden, N. Nebel	4296 Rækby, Eskild, Gdr., Rottesgaard, Fabjerg	lille
4234 Nicolajsen, Chr., Gdr., Plantørgaarden pr. Varde	4297 Christensen, Chr., Gdr., Stamphøj, Dybe, Bonnet	4358 Sko
4235 Gammelgaard, F., Gdr., Teglladegaard pr. Varde	4298 Søndermark, Chr., Gdr., Sogneraadsmnd., Søndermark, Ramme	4359 Buc
4236 Andresen, Vald., Gdr., Lundtang, Lunde J.	4299 Poulsgaard, J., Gdr., St. Kastbjerg, Dybe, Bonnet	4360 Kjæ
4237 Nielsen, Thomas, fhv. Sogneraadsmnd., Dybvadgaard pr. Lunde J.	4300 Sørensen, A. Juul, Gdr., Sognef., Julshaab, Mørke	4361 Søn
4238 Madsen-Adersen, Hans, Sognef., Sønder tarp pr. Lunde J.	4301 Jensen, Markus, Gdr., Ll. Kubstrup, Vandborg pr. Bonnet	Fjal
4239 Pedersen, Jens, Gdr., Hundstoft, Lunde J.	4302 Jensen, Ingv., Gdr., Brunsgaard, Vandborg	4362 Rub
4240 Hansen, H. M., Gdr., Kildegaard, Brøndbyvester	4303 Lund, Vagn, Gdr., Ll. Østerborup, Ferring	4363 Ma
4241 Petersen, N. Chr., Gdr., Vestervang, Brøndbyvester pr. Glostrup	4304 Skovmose, Jens Chr., Gdr., Skovmose, Vandborg	pr.
4242 Christiansen, Carl, Gdr., Stenkildegaard, Brøndbyvester pr. Glostrup	4305 Kallesøe, Paul, Sogneraadsmnd., Ferring, Bonnet	4364 Jens
4243 Friis, A. Johansen, Sognef., Kvinderup, Slangerup	4306 Skaarup, Martin, Gdr., Haals pr. Fjellerad	4365 Hill
4244 Smith, Søren Friis, Sognef., Sogneraadsmnd., Slangerup Mølle pr. Slangerup	4307 Larsen, J., Gdr., Vestergaard, Haals, Fjellerad	pr.
4245 Larsen, H. P., Gdr., Sandholm, Kvinderup pr. Slangerup	4308 Gammeltoft, P., Rentier, fhv. Gdr., Henne	4366 Jens
4246 Pedersen, Hans P., Gdr., Østerbjerg, Kvinderup	4309 Legaard, Kristen, fhv. Gdr., fhv. Sogneraadsmnd., Henne	4367 Kir
4247 Larsen, A. S., Gdr., Bannerhøj, Jordhøj pr. Slangerup	4310 Andersen, Jens Chr., Gdr., Snorup pr. Tistrup	4368 Lar
4248 Nielsen, Henrik, Gdr., Jettehøj pr. Slangerup	4311 Bennetsen, Kristen, Gdr., Vartofte, Firhøj, Sig	4369 Rub
4249 Hansen, A., Gdr., Krogshøj, Jordhøj, Slangerup	4312 Larsen, Anthonius, Gdr., Yderik pr. Sig	4370 Ræl
4250 Madsen, Christen, Gdr., Stengaarden, Kvinderup pr. Slangerup	4313 Larsen, Søren N., Gdr., Engbakkegaard, Kvang	4371 Lill
4251 Christensen, Jørgen, Gdr., Urtebæk, Hørup pr. Slangerup	4314 Vad, Søren, Sogneraadskasserer, Hallum, Tistrup	4372 Agg
4252 Pedersen, Jørgen, Gdr., Hørup pr. Slangerup	4315 Rasmussen, Peter, Gdr., Enghavegaard, Skrejrup pr. Rønde	4373 Agg
4253 Jensen, Thorvald, Gdr., Lundsgaard, Slangerup	4316 Larsen, Kondal, Gdr., Hulens Mark pr. Dronningelund	4374 Kro
4254 Christensen, K. Krogh, Stutteriejer, Kratgaard pr. Slangerup	4317 Nielsen, Mandrup, Propr., St. Røvdal, Dronningelund	bjer
4255 Nevermann, J., Propr., Sogneraadsmnd., Dildalgaard, Jørlunde pr. Slangerup	4318 Simonsen, Jens O., Gdr., Kathrinelyst, Fredensdal pr. Brovst	4375 Nie
4256 Jensen, H., Propr., Bjørnshøjgaard, Jørlunde	4319 Rendbæk, Chr., Proprietær, Boelsgaard, Brovst	4376 Ped
4257 Algreen-Petersen, H. S., Propr., Sørsgaard, Jørlunde pr. Slangerup	4320 Mumgaard, Mar., Gdr., Mumgaard, Vedsted pr. Birkelse	4377 Pilg
4258 Pedersen, J., Gdr., Gadegaard, Jørlunde, Slangerup	4321 Gregersen, J. Møller, Gdr., Halvrimmen	4378 Nie
4259 Larsen, Oluf, Gdr., Sogneraadsmnd., Vasebæk, Kvinderup pr. Slangerup	4322 Larsen, Lars Chr., Gdr., Annasminde pr. Fjeller.	4379 Har
4260 Nielsen, Lars, Gdr., Hyldegaard, Kvinderup pr. Slangerup	4323 Uhre, Thomas, Gdr., Solgaarden, Lyne, Ølgod	4380 Ped
4261 Nørregaard, K., Mejeribest., Jørlunde Andelsmejeri pr. Slangerup	4324 Lindberg, Marie, Gdr.ske, Fru, Rotterdam pr. Hindbjerg	4381 Ped
4262 Thorsen, Marinus, Gdr., Giverholt, Dorf pr. Flauenskjold	4325 Tobiasen, H., Gdr., Dejbjerggaard, Mølby, Mdtj.	4382 Ras
4263 Poulsen, Ingemann, Propr., Løgholt, Dorf pr. Flauenskjold	4326 Tranberg, Th. B., Gdr., Tranbergsminde, Hodde pr. Tistrup	4383 Hed
4264 Pedersen, J., Gdr., Ravnholt, Dorf, Flauenskjold	4327 Vestergaard, Carl, Gdr., Vestergaard, Asaa	4384 Sor
4265 Pedersen, N. P., Gdr., Torsvad, Dronninglund	4328 Møller, Adolf, Gdr., Carlsminde, Asaa	4385 Pou
4266 Bang, Otto, Bestyrer, Holtet, Flauenskjold	4329 Nielsen, H., Propr., Kællingbrogaard, Asaa	4386 Frat
4267 Thomsen, P. Chr., Gdr., St. Trentved, Flauenskjold	4330 Nielsen, S. Madsen, Gdr., Vestergaard, Vaarst	4387
4268 Carlsen, Chr., Propr., Donsted pr. Præstbro	4331 Schmidt, J., Propr., Lundbygaard pr. Gistrup	4388 Ped
4269 Erlandsen, A., Gdr., Fjemtrang pr. Præstbro	4332 Christensen, Ejvind, Forp., Skalbroggaard pr. Skalborg	pr. .
4270 Hansen, Chr. P., Propr., Østerbroen, Præstbro	4333 Bondrup, Jens Jensen, Gdr., Slotsminde, Leere pr. Svenstrup J.	4389 Chr
4271 Bruunsgaard, Propr., Albækgaard pr. Præstbro	4334 Sørensen, Laurits, Gdr., Kibsgaard, Asaa	pr. .
4272 Moesmand, Niels, Gdr., Baunhøjgaard, Skrejrup pr. Rønde	4335 Pedersen, J. P. Holm, Gdr., Nygaard, Asaa	4390 Lars
4273 Skovsgaard, Aage, Propr., Siverslet pr. Dybvad	4336 Madsen, Niels, Gdr., Vandaaen, Asaa, Agersted	4391 Søn
4274 Gjødese, Gjøde M., Sogneraadsmnd., Gdr., Agentofte pr. Tistrup	4337 Nielsen, N. Fønss, Gdr., Kausholt, Dronninglund	4392 Jørg
4275 Kristiansen, Fr., Landstingsmand, Gdr., Enghavegaard, Krarup pr. Tistrup	4338 Porse, Arne, Gdr., Rohde pr. Galten	4393 Joha
4276 Uhre, Frode, Gdr., Uhregaard pr. Tistrup	4339 Jacobsen, Peder Storgaard, Gdr., Hauskov, Gudum pr. Lemvig	4394 Chr
4277 Ladefoged, Jens, Gdr., Oved pr. Nordenskov	4340 Grysbæk, Jens, Forp., Nygaard, Gudum, Lemvig	pr. .
4278 Kristensen, Oskar, Gdr., Vikærgaard, Vesterbæk	4341 Lund, Kristian, Gdr., Nylund, Ferring, Bonnet	4395 rors
4279 Pedersen, E., Gdr., Kærgaard, Oved, Nordenskov	4342 Andersen, S., Gdr., Østerlund, Ferring, Bonnet	4396 Jens
4280 Pedersen, Ejnar, Gdr., Aastedgaard, Kvang	4343 Flansmose, Peder, Gdr., Guldbjerg, Vandborg	4397 Eske
4281 Maegaard, Kresten, Gdr., Oxvang, Kvang	4344 Skou, E., Gdr., Skidengaard, Vandborg, Bonnet	4398 Rau
4282 Nielsen, Hans Chr., Gdr., Hallum pr. Tistrup	4345 Friss, E., Gdr., Hyldegaard, Fabjerg, Lemvig	4399 Pete
4283 Brodersen, Broder, R. af D., Sogneraadsmnd., Lønnehede pr. Nørre Nebel	4346 Laursen, Peter, Gdr., Annexgaard, Lydum	4400 Jess
4284 Thing, P. Th., Sognef., Gdr., Hennebjerg	4347 Jacobsen, Martin, Gdr., Lindegaard, Rørup	4401 Lau
4285 Nielsen, Georg, Gdr., Hvidhøjgaard, Skenkelse	4348 Christensen, Chr. H., Gdr., Bolkær, Nørre Nebel	4402 Thy
4286 Nielsen, P., Gdr., Kastanjegaarden, Skenkelse	4349 Nielsen, Niels S., Gdr., Vestergaard, Gunderup	4403 Jens
4287 Willumsen, Hans, Gdr., Tungegaard, Skenkelse	4350 Sørensen, Knud Haahr, Gdr., Fusgaard, Tarm	4414 Due
	4351 Isager, Elisabeth, Fru Propr., Kokkedal pr. Skovsgaard St.	4415 Hud
	4352 Christensen, A. P., Gdr., Ø. Svendstrup Søndergaard pr. Skovsgaard	4416 Vig
		4417 Oles
		4418 Vest
		4419 Møll
		4420 Sven
		4421 Møll
		4422 Koel
		4423 Poul
		4424 Rasn
		4425 Rasn
		pr. S

- Andersen, Chr., Gdr., Baunchøj, Slagslunde
 Petersen, P. O., Gdr., Kirkebredegaard, Vallens-
 bæk pr. Glostrup
 Knudsen, Svend, Gdr., Korsagergaard, Vallens-
 bæk pr. Glostrup
 Ladefoged, Marie, Gdr.ske, Kongshøjgaard,
 Ravnkilde pr. Arden
 Ladefoged, Anders, Gdr., Kongshøjgaard,
 Ravnkilde pr. Arden
 Kold, Peder, Gdr., Juldalsgaard, Ravnkilde
 Kjær, Marius, Gdr., Søndergaard, Svenstrup J.
 Nielsen, Martinus, Gdr., Estrup pr. Støvring
 Nielsen, O. Fabricius, Gdr., Skjoldmosegaard
 pr. Skibby
 Jensen, Ole, Gdr., Skibby-Krogen pr. Skibby
 Friis, Georg, Gdr., Egely, Slagslunde, Stenløse
 Nielsen, S. Chr., Propr., Schellerupgaard, Slags-
 lunde pr. Stenløse
 Hansen, Viggo Schytt, Gdr., Nystedgaard,
 Slagslunde pr. Stenløse
 Petersen, N. P., Mejeribest. og Sogneraadsmfd.,
 Damvad Mejeri, Ganløse pr. Maaløv
 Mortensen, Einer, Gdr., Højgaard, Ganløse
 Olsen, Sejer, Gdr., Sotoftegaard, Ganløse
 Nielsen, Bent, Gdr., Engbjerggaard, Ganløse
 Petersen, E., Gdr., Undinegaard, Ganløse
 Pedersen, Peder, Gdr., Damgaarden, Knardrup
 Hansen, Karl, Gdr., Kalveholm, Knardrup
 Munch, C., Gdr., Rolandsgaard, Knardrup
 Jensen, S., Konsulent, Blaakildegaard, Taastrup
 Blumensaadt, Helmuth, Gdr., Egeskovgaard
 pr. Taastrup
 Sørensen, Edv., Gdr., Aastruplund, Aastrup
 Jørgensen, J. R., Gdr., Aastrupgaard, Aastrup
 Thomsen, Maren, Gdr.ske, Fr., Segalt, Løgten
 Krarup, H., Forpagter, Pederslund, Svinbo
 Jørgensen, E., Gdr., Nabelslund, Studstrup
 pr. Skjødstrup
 Poulsen, Poul, Gdr., Hendalsgaard, Gravlev
 pr. Skørping
 Østergaard, Søren, Gdr., Gravlev Hedegaard
 pr. Støvring
 Frederiksen, Frederik Bøker, Gdr., Fredsgaard
 pr. Støvring
 Christensen, Niels, Gdr., Grangaard, Støvring
 Kærgaard, Ivar, Gdr., Glistrup, Sdr. Nissum
 pr. Ulfborg St.
 Grandelag, K. M., Købmand, Sogneraadsmfd.,
 Sdr. Nissum pr. Ulfborg St.
 Jensen, Niels Kr., Gdr., Hørby Østergaard
 pr. Hobro
 Pedersen, Johs. Peder, Sognef., Gdr., Rishej-
 gaard, Øls pr. Hobro
 Pedersen, Kristen, Husmand og fhv. Sogneraadsm-
 formand, Agerkrog pr. Tistrup
 Østergaard, Hans Chr., Gdr., Østergaard,
 Hornelund pr. Tistrup
 Agger, Mads, Gdr., Bøllinglåde pr. Skern
 Hindbo, P., Gdr., Hindbo, Bølling pr. Skern
 Jepsen, Hans Kragmose, Gdr., Hvirvelgaard,
 Bølling pr. Skern
 Hedegaard, Jens, Gdr., Stokkendal pr. Struer
 Pallisgaard, Gustav, Gdr., Sønder Pallisgaard,
 Humlum pr. Struer
 Madsen, Mads Peter, Gdr., Vognsgaard, Humlum
 Christensen, Paul, Gdr., Toftum pr. Humlum
 Bennedsgaard, Jens, Gdr., Østermark, Staby
 Jespersen, Lau., Gdr., Hjørnegaard, Ejby,
 Glostrup
 Nielsen, Peter, Gdr., Boldrupgaard, Boldrup
 Olsen, Jakob, Gdr., Løjbjerggaard, Øls
 Madsen, M., Gdr., Østergaard, Fjelsted, Mariager
 Thorup, A., Gdr., Memstrup, Fjelsted, Mariager
 Møller, Chr., Herzog, Gdr., Ny Vejbjerg
 pr. Humlum
 Krabbe, Karl, Gdr., Sdr. Bæk pr. Struer
 Jacobsen, Asger Storgaard, Gdr., Vejbjerggaard
 pr. Humlum
 Jensen, Frants H., Gdr., St. Lund, Humlum
 Kristensen, Niels, Gdr., Ll. Hedegaard, Humlum
 Blindkilde, Marinus, Gdr., Nørgaard, Humlum
 Tang, Spangsberg, Gdr. og Kommunekasserer,
 Fasterkjær pr. Skern
 Jensen, Jan L., Gdr., Sognef., Aas, Fasterkjær
 Kjær, Chr., Gdr., Fasterkjær, Faster pr. Skern
 Kjær, Theodor, Gdr., Fasterkjærgaard, Skern
 4487 Jensen, Jens Kjær, Gdr., Sognef., Rabjerg, Borris
 4488
 4489 Pedersen, H. P., Gdr., Amdraadsmedl., Aadum
 4490 Sørensen, Chr. Holt, Gdr., Ellegaard, Strellev
 pr. Ølgod
 4491 Grønlund, Søren, Gdr., Sogneraadsmfd., Top-
 gaard pr. Ølgod
 4492 Christensen, Agner, Gdr., Lundsby, Aadum
 4493 Johannessen, A., Gdr., Nørgaard, Strellev
 pr. Ølgod
 4494 Nedergaard, A., Gdr., Morsbøl, Strellev, Ølgod
 4495 Hansen, Carl Skovgaard, Gdr., Slumstrup, Skern
 4496 Clausager, A., Gdr., Sognef., Kjærgaard
 pr. Sædding
 4497 Stengaard, Chr., Gdr., Amdraadsmedl., Sten-
 gaard pr. Sædding
 4498 Tylvad, Anders, Gdr., Sognef., Tylvadgaard
 pr. Sædding
 4499 Jensen, Marius, Gdr., Nygaard, Husby, Ulfborg
 4500 Olesen, Ole Chr., Forp., Præstegaarden, Husby
 4501 Sønderby, Vald. P., Gdr., Nørrebygaard, Husby
 pr. Ulfborg
 4502 Pilgaard, Marinus, Gdr., Ø. Bjerg, Husby
 4503 Sogaard, Valdemar, Gdr., Kirkeby, Husby
 4504 Smedegaard, Jeppe, Gdr., Mogensbjerg, Vedersø
 4505 Søndergaard, Peder, Gdr., Fadalsgaard, Øls
 4506 Julsgaard, Jens, Gdr., Vedersø pr. Ulfborg
 4507 Thomsen-Tarp, Th., Gdr., Vedersø pr. Ulfborg
 4508 Olsen, H. P., Propr., Lykkens-Gave, Nykirke
 4509 Jensen, Holger, Gdr., Drillgaarden, Sæby
 pr. Kirke Hyllinge
 4510 Petersen, E., Propr., Egholm Møllegaard
 pr. Kirke Hyllinge
 4511 Pedersen, Hans, Mejeribest., Bastbro Andels-
 mejeri pr. Stenløse
 4512 Hansen, Hans P., Gdr., Sogneraadsmfd.,
 Holmstedgaard pr. Stenløse
 4513 Nielsen, N. J., Gdr., Damstengaarden, Stenløse
 4514 Søndergaard, Peder Dahl, Gdr., Agerø pr. Karby
 4515 Petersen, Chr. P., Gdr., Vesterbroen pr. Ulsted
 4516 Nielsen, Johs., Gdr., Sognef., Ulsted St.
 4517 Madsen, Sostrene, Gettrup pr. Ulsted
 4518 Jeppesen, Chr., Gdr., Øster Sønderlund, Ulsted
 4519 Undall, Carl, Proprietær, Dankær pr. Ulsted
 4520 Høst, H. G., Propr., Vadsholt pr. Ulsted
 4521 Poulstrup, A., Gdr.ske, Fr., Poulstrup, Gandrup
 4522 Svendsen, Svend, Gdr., Solholt, Dronninglund
 4523 Godiksen, Mourits, Gdr., Højrimmegaard
 pr. Fjerritslev
 4524 Søndergaard, Edv., Gdr., Kirkedal, Bonderup
 4525 Simonsen, Christoffer, Gdr., Sognef., Manstrup
 pr. Aggersund
 4526 Sønderstrup, Lars H., Gdr., Ducagergaard,
 Bonderup
 4527 Jacobsen, G., Gdr., Søndergaard, Manstrup
 4528 Kristensen, Kr., Gdr., Nørgaard pr. Mølby
 4529 Rasmussen, Rs., Gdr. og fhv. Landstingsmand,
 Skovlund pr. Mølby, Mdtj.
 4530 Christensen, K. J., Sognef., Krongaard, Mølby
 4531 Markussen, Arne, Gdr., Lindegaard, Skovlund
 pr. Mølby, Mdtj.
 4532 Jensen, Chr., Gdr., Rostved pr. Rønde
 4533 Daugbjerg, S. A., Gdr., Solyst, Rostved, Rønde
 4534 Wulff, Cay, Gdr., Korupgaard, Korup, Rønde
 4535 Kolind, Sv., Gdr., Møgelhøjgaard, Korup, Rønde
 4536 Vadgaard, P., Gdr., Stenildmosegaard, Stenild
 4537 Stensgaard, Axel, Gdr., Stiagergaard, Stenild
 4538 Sørensen, Jens N., Gdr., Rørbækvestergaard
 pr. Rørbæk
 4539 Bak, Jens, Gdr., Terrupgaard pr. Onsild
 4540 Pedersen, Kr., Gdr., Sognef., Højmosogaard,
 Nr. Onsild pr. Hobro
 4541 Pedersen, Bengt, Gdr., Holbohejgaard,
 Nr. Onsild pr. Onsild
 4542 Pedersen, Alfred Aarup, Gdr., Bukbjærggaard,
 Sdr. Onsild pr. Onsild
 4543 Jensen, Marius, Gdr., Stenbakkegaard, Onsild
 4544 Pedersen, Rikard, Gdr., Nørgaard pr. Borris
 4545 Søndergaard, Chr., Slægtsgdr., Søndergaard,
 Borris
 4546 Søndergaard, J., Gdr., Vesterkjærgaard, Borris
 4547 Sørensen, Spangsberg, Gdr., Hanning Kirke-
 gaard pr. Sædding
 4548 Nisgaard, Johs., Gdr., Sogneraadsmlem,
 Gl. Hanning pr. Sædding
 4549 Hog, Gunnar, Propr., Møllehøj, Kallerup
 pr. Hedehusene
 4550 Dyrum-Nielsen, Forp., Charlotttegaard, Hede-
 husene
 4551 Christensen, Jakob, Husmand, Norre Vium
 4552 Olesen, M. P. Vestergaard, Gdr., Ager, Borris
 4553 Jensen, J. Thomsen, Gaard- og Fiskerijejer, Ahler
 Østergaard og Ørreddambrug, Borris
 4554 Rabbek, Mads, Gdr., Sønderbygaard, Borris
 4555 Larsen, Chr., Gdr., Ørbækgaarden, Sæby
 pr. Kirke Hyllinge
 4556 Larsen, Ludvig, Gdr., Skræppekærgaard, Sæby
 pr. Kirke Hyllinge
 4557 Nielsen, Niels Frandsen, Gdr., Hvidmosegaard
 pr. Kirke Hyllinge
 4558 Elmefeldt, E., Gdr., Elmegaard, Kyndelose
 4559 Jørgensen, Jørgen Chr., Gdr., Stodsholtegaard,
 Kyndelose pr. Kirke Hyllinge
 4560 Hansen, Hans, Gdr., Kirke Hyllinge
 4561 Bennedsgaard, Jeppe, Gdr., V. Bennedsgaard,
 Staby pr. Ulfborg
 4562 Lauridsen, Peder, Gdr., Ø. Herredstoft, Staby
 4563 Jensen, Kr., Gdr., Kirketerp pr. Hobro
 4564 Andersen, Martin, Gdr., Sterbygaard, Døstrup
 Himmerland
 4565 Jørgensen, Poul, Gdr., Vielhøjgaard, Hørby
 4566 Sand, Frede, Gdr., Sognef., Gording, Vemb
 4567 Stampe, Th., Gdr., Stamphøj, Gording, Vemb
 4568 Holm, K., Gdr., Dronningholm, Fjeritslev
 4569 Godiksen, Niels, Gdr., Kobmandsgaarden,
 Husby pr. Fjerritslev
 4570 Olesen, Ole, Gdr., Hassinggaard, V. Hassing
 4571 Hæk, Jens Sørensen, Gdr., Hækken, V. Hassing
 4572 Ribe-Christensen, M., Propr., Købmand, Vols-
 trup pr. Rørbæk
 4573 Nielsen, N. Kr., Gdr., Kirketerp pr. Hobro
 4574 Petersen, H., Gdr., Lyngvang pr. Grindsted
 4575 Andersen, A. Chr., Skovgaard, Morsbøl
 4576 Poulsen, N. Chr. Riber, Gdr., Højvang, Dal
 4577 Jensen, Jens, Bankbestyrer, Sogneraadsmfd.,
 Grindsted
 4578 Hansen, N. Bennedsen, Gdr., Nollund Kloster-
 gaard pr. Grindsted
 4579 Toudal, O. K., Konsulent, Landbrugslærer,
 St. Restrup pr. Sønderholm
 4580 Larsen, J. P., Gdr., Odinsgaard, Sengeløse
 4581 Berthelsen, B., Inspekt., Cathrineberg, Taastrup
 4582 Rasmussen, M. K., Prokurist, Frk., Cathrineberg,
 Sengeløse pr. Taastrup
 4583 Højgaard, Kresten, Gdr., Sognef., Mosegaarden,
 Onsild
 4584 Højgaard, Niels, Gdr., Højgaard pr. Onsild
 4585 Bossen, Chr., Gdr., Fræer pr. Skørping
 4586 Soby, K. N., Gdr., Tvergaard, Fræer, Skørping
 4587 Milthus, A., Gdr., Sognef., Sejlstrup, Skørping
 4588 Pedersen, J. P., Gdr., Sognef., Vissie Bakgaard
 pr. Gug
 4589 Vestergaard, Jens, Gdr., Visse pr. Gug
 4590 Mortensen, Holger, Gdr., Fiskergaarden, Onsild
 4591 Jørgensen, J. Houmaa, Propr., Mølgaard, Onsild
 4592 Kejser, J., Gdr., Skrejrup Mark pr. Ronde
 4593 Møller, Niels P., Gdr., Dunogaard, Skrejrup
 4594 Anthonse, N. P., Gdr., Kappelgaard, Ronde
 Mark pr. Ronde
 4595 Enevoldsen, E. K., Gdr., Davergaard, Vadsby
 pr. Hedehusene
 4596 Marboe, P., Gdr., Rygaard, Vadsby, Hedehusene
 4597 Hübsch, A., Direktør, Aagesholm, Hedehusene
 4598 Boholdt-Petersen, J., Gdr., Østergaard, Balders-
 brønde pr. Hedehusene
 4599 Husted-Andersen, S., Landbrugskandidat, Kors-
 højgaard pr. Vekso
 4600 Thygesen, E., Gdr., Maglehøj pr. Vekso
 4601 Pedersen, Morten, Gdr., Skibsted pr. Vekso
 4602 Hansen, Fr., Gdr., Stenlien pr. Vekso
 4603 Knakkegaard, Carl, Gdr., Sognef., Knakkegaard,
 Skyum
 4604 Andersen, Peder, Gdr., Hesselholm, Stenlille
 4605 Hansen, L. P., Gdr., Toftthøj, Stenlille, Stenløse
 4606 Andersen, L. P., Gdr., Halkærgaard, Stenløse
 4607 Riis, Johs., Gdr., Damgaard, Lødderup
 4608 Kausbjerg, Frithiof, Gdr., Kausbjerg, Viby S.
 4609 Mathiasen, L., Gdr., Rosenbakkegaard, Stenløse
 4610 Pedersen, Sylvest, Stutteribestyrer, Hesteavls-
 centret, Ny Tofttegaard pr. Ølstykke

- 4611 Larsen, Kr., Gdr., Egebjerg pr. Ølstykke
4612 Olsen, Niels, Gdr., Stengaarden pr. Ølstykke
4613 Øvlisen, Hans, Propr., Gl. Toftegaard, Ølstykke
4614 Møllegaard, Joh., Gdr., Sogneraadsmfd., Søgaard pr. Ølstykke
4615 Jensen, Chr., fhv. Gdr., Kjærgaard, Videbæk
4616 Søndergaard, Aage, Gdr., Ryesminde, Videbæk
4617 Skak, S. A., Teglværksejer, Trøstrup Teglværk pr. Videbæk
4618 Vad, Chr. H., Sogneraadsmfd., Sparekassedir., Vadgaard pr. Herborg
4619 Halkjær, N., Købmand, Herborg
4620 Stavning Bibliotek, Stavning pr. Skern
4621 Christiansen, J. P., Gdr., Strandagergaard pr. Kirke Hyllinge
4622 Sivertsen, L. P., Sognef., Ll. Edalgave, Herringløse pr. Roskilde
4623 Pedersen, Vilh., Gdr., Ebbekærgaard, Herringløse pr. Vekso
4624 Johansen, Andr., Teglværksejer, Alkærsgig, Skern
4625 Jacobsen, Poul, Chr., Gdr., Vraa pr. Skern
4626 Kirk, Jens, Gdr., Bøgholt pr. Dejbjerg
4627 Andersen, Møller, Gdr., Kringelhovgaard pr. Hammershøj
4628 Nielsen, N. P., Gdr., Kastaniely, Vorning
4629 Ilsoe, Bach, Gdr., Kjeldagergaard, Nørbæk
4630 Jensen, Gerhard, Gdr., Karlsløst, Karlyb, Hobro
4631 Vinge, O., Gdr., Bjørnshøjgaard, Hvonum, Hobro
4632 Engemann, E., Visse pr. Gug
4633 Holst, Jakob, Gdr., Aakjærgaard, Smogen
4634 Bruus, Søren, Gdr., Følle Overgaard pr. Rønde
4635 Nielsen, Peter, Gdr., Elmehøj, Følle pr. Rønde
4636 Thuesen, S., Gdr., Toftgaard, Søjstrup, Skørping
4637 Buus, R., Landmand, Nakhøjgaard, Skørping
4638 Østergaard, Jens Nielsen, Gdr., Østergaard, Skindbjerg pr. Skørping
4639 Bols, Anton, Gdr., Skørping
4640 Sloth, Henry, Gdr., Fruerhøjgaard, Skindbjerg pr. Skørping
4641 Keller, Vilh., Gdr., Bøvd Mark pr. Sdr. Omme
4642 Laugesen, H., Sogneraadsmfd., Bøvd, Sdr. Omme
4643 Højrup, Jens, Gdr., Vesterhede pr. Hejnsvig
4644 Thomsen, Jens P., Gdr., Donslund pr. Holsted
4645 Jensen, J. J., Gdr., Skovgaard, Askær, Hejnsvig
4646 Jessing, H., Gdr., Trøllundgaard pr. Hejnsvig
4647 Kristensen, J. Møller, Sogneraadsmfd., Plantør, Gyttengaard pr. Hejnsvig
4648 Hansen, Kr., Gdr., Vangsgaard pr. Solbjerg M.
4649 Jensen, C., Gdr., Ørdrup Hovedgaard, Karby M.
4650 Ringgaard, A., Gdr., Lindegaard, Tarp, Karby M.
4651 Riis, Johannes, Gdr., Vestagergaard, V. Hvidbjerg pr. Karby M.
4652 Korsgaard, A., Gdr., Hvidbjerggaard, Karby M.
4653 Jansen, Edvard Ole, Sognef., Skrivergaarden, St. Magleby
4654 Bukh, Jens, Gdr., Møllehavegaard, Thorup pr. Solbjerg M.
4655 Blaabjerg, Poul, Gdr., Thorup pr. Solbjerg M.
4656 Larsen, Marius, Gdr., Tolstrup pr. Løgstør
4657 Pedersen, K., Gdr., Trehøjgaard, Ørbæk, Løgstør
4658 Dreyer, Chr., Propr., Aagaard pr. Fjerritslev
4659 Madsen, Ths., Gdr., Øslevgaard pr. Fjerritslev
4660 Gravesen, C., Propr., Aagaard pr. Fjerritslev
4661 Madsen, C. Aagaard, Gdr., Midtgaard, Videbæk
4662 Christiansen, Chr., Sognef., Gdr., Søndergaard, Vorgod pr. Herning
4663 Jørgensen, Kristen, Gdr., Abildtrup Overgaard, Barde pr. Herning
4664 Fredsgaard, Jens, Gdr., Vestergaard, Næsborg pr. Løgstør
4665 Mouritsen, M., Gdr., Hemdrupgaard, Løgstør
4666 Højgaard, Jens Chr., Gdr., Soldalsgaard, Brøndum pr. Løgstør
4667 Hansen, Ole, Gdr., Østergaard, Ugelbølle, Morke
4668 Christiansen, Aage, Gdr., Abildhøjgaard, Ommestrup pr. Morke
4669 Christiansen, Ludv., Gdr., Ommestrup pr. Morke
4670 Olsen, Poul, Forp., Havesbjerggaard, Marbjerg pr. Hedehusene
4671 Mortensen, S., Gdr., Toftkærgaard, Marbjerg pr. Hedehusene
4672 Sørensen, Agnethe, Frøken, Grønnebjerggaard, Marbjerg pr. Hedehusene
4673 Brændgaard, Peder, Gdr., Brændgaard, Herning
4674 Overgaard, Hans, Gdr., Overgaard pr. Herning
4675 Sahlholt, Niels Romvig, Gdr., Sahlholt, Herning
4676 Pommerencke, Johan, Propr., Bøgsted Hovedgaard pr. Randers
4677 Jensen, A. E., Gdr., Pantrup, Brøndum, Løgstør
4678 Hedegaard, P., Gdr., Salling pr. Vindblæs
4679 Johansen, M., Gdr., Norregaard, Hingelbjerg
4680 Stephansen, J., Gdr., Kollerup pr. Fjerritslev
4681 Christensen, J., Gdr., Gravensgaard, Fjerritslev
4682 Jensen, Karl, Gdr., Borupgaard pr. Fjerritslev
4683 Jensen, Frede, Gdr., Damsgaard pr. Fjerritslev
4684 Kjær, Lund, Gdr., Søndergaard, Trælund pr. Herning
4685 Hinhe, Jens, Gdr., Ø. Lundgaard pr. Herning
4686 Andersen, A. P., Gdr., Lundgaard pr. Herning
4687 Christensen, A. P., Gdr., Lundager, Herning
4688 Jensen, Lambert, Propr., Nørholm pr. Herning
4689 Krøjgaard, Vagn, Gdr., Krøjgaard, Gellerup
4690 Lauridsen, Marinus, Propr., V. Bjødstrup pr. Hammerum
4691 Pedersen, Marinus, Gdr., Dbm., Søndergaard pr. Hammerum
4692 Olesen, Ole K., Gdr., Sognef., Bitzovgaard pr. Hammerum
4693 Søndergaard, K., Gdr., Houmølle, Ovtrup
4694 Damsgaard, Kristen, Gdr., Låhrgaarden, Fjallerslev pr. Nykøbing M.
4695 Dissing, M., Gdr., Fjallerslevgaard, Nykøb. M.
4696 Dahlggaard, S., Gdr., Græsborg, Tæbring pr. Nykøbing M.
4697 Korsgaard, Peder, Gdr., Strandgaard, Tæbring
4698 Møller, Rudolf, Gdr., Mosegaarden, Tæbring
4699 Mark, Peter P., Forp., Tæbring, Nykøbing M.
4700 Kibsgaard, Jens, Gdr., Gl. Skovbogaard, Ovtrup
4701 Korsgaard, H., Gdr., Norremølle, Rakkeby
4702 Houmøller, M., Gdr., Ny Nørregaard, Rakkeby
4703 Hovmøller, A., Gdr., Hovmølle, Rakkeby
4704 Mortensen, M., Gdr., Gl. Nørregaard, Rakkeby
4705 Sørensen, P., Gdr., Grimshøjgaard, V. Assels
4706 Christensen, Selgen, Gdr., Røsted, Ranum
4707 Haldrup, Poul, Gdr., Vadgaard, Vilsted
4708 Kollerup, Chr., Gdr., Ny Gaarstedgaard, Vilsted
4709 Jacobsen, Albr., Gdr., Vester Streh, Vilsted
4710 Kollerup, Søren, Gdr., Ovdrup pr. Vindblæs
4711 Behnk, Aage, Gdr., Østergaard pr. Vilsted
4712 Nielsen, Kristian, Gdr., L. Brøndum pr. Bælum
4713 Svanholm, Aa., Godsejer, Fredenslund, Solbjerg
4714 Kristensen, Karl, Gdr., Halemosegaard, Svanfolk
4715 Jensen, Søren Rhyter, Gdr., Bosgaarden, Svanfolk
4716 Jensen, J. Chr., Propr., Anderstrup, St. Brøndum
4717 Thorsen, Hans, Sognef., Reerslev, Hedehusene
4718 Olsen, M., Forp., Præstegaarden, Reerslev
4719 Gadegaard, Johs., Gdr., Birkegaard, Herning
4720 Olesen, Mads Skov, Gdr., St. Langelund pr. Hammerum
4721 Okkels, Jens, Gdr., Vestergaard, Birk, Herning
4722 Andersen, E., Forp., Christiansminde, Jægerspris
4723 Hagelskjær, L., Gdr., Kommunekass., Gøndahl
4724 Vestergaard, J., Gdr., Tværøse pr. Sunds
4725 Sørensen, Søren, Gdr., Nr. Hedegaard, Filskov
4726 Nissen, Poul H., Gdr., Hjortlundgaard, Filskov
4727 Petersen, Helge, Gdr., Arvadgaard pr. Blaahøj
4728 Møller, N., fhv. Sognef., Gdr., Aastrupgaard pr. Blaahøj
4729 Christensen, E., Direktor, Mosegaarden, Blaahøj
4730 Arvad, Kristen Nielsen, Gdr., Sognef., Julsgaard, Karby pr. Brande
4731 Madsen, Ivar, fhv. Sognef., Gdr., Dørslund Overgaard pr. Brande
4732 Hamborg, S., fhv. Sogneraadsmfd., Gdr., Kirkekærsgaard, Skærlund pr. Brande
4733 Kornmaaler, G., Gdr., Stigsgaard, Nordby, Samsø
4734 Imer, Chr. A., Gdr., Klim
4735 Gravesen, Johs., Gdr., Sogneraadsmfd., Ø. Klitgaard pr. Klim
4736 Faarbæk, Melchior, Gdr., Nr. Faarbæk, Klim
4737 Christmas-Gimbel, C. W., Propr., Slettegaard pr. Fjerritslev
4738 Jørgensen, Carl, Mejeriejer, Jyllinge Mejeri pr. Roskilde
4739 Pedersen, Knud, Gdr., Svanholm pr. Ølstykke
4740 Jensen, L., Gdr., Møllestengsgaard, Ølstykke
4741 Noe, N. L., Gdr., Dybkærgaard, Sterkende
4742 Pedersen, H. K. Buhl, Gdr., Hegnet, Reerslev pr. Hedehusene
4743 Borke, S. Bøberg, Propr., Lundhøjgaard, Reerslev
4744 Sørensen, Jakob, Gdr., Søndervang, Thorsager
4745 Andersen, A. Holst, Gdr., Tronholmgaard pr. Thorsager
4746 Corneliussen, Chr. Hauge, Gdr., Sdr. Vejen
4747 Andersen, Chr. M., Mejeribest., Nr. Vium Mejeri pr. Herborg
4748 Ottosen, Niels Nykjær, Gdr., Kjæret pr. Herning
4749 Frank, N., Fabrikant, Plovfabrikken „Skjold“, Lind pr. Herning
4750 Karstoft, Chr., Gdr., Svendslund, Rind, Herning
4751 Buur, Chr., Sogneraadsmfd., Gdr., Næstholdt Gjedstrup
4752 Frederiksen, N., Gdr., Sognef., Ll. Krogstrup, Snebjerg pr. Herning
4753 Østergaard, Ole, Sognef., Gdr., R. af D., Kjærgaard pr. Grønberg
4754 Pedersen, P. Chr., Gdr., Søndervang, Grønberg
4755 Sønderby, William, Gdr., Klink, Nr. Omme
4756 Birkmose, Jens, Gdr., Gl. Birkemosegaard, Herborg pr. Videbæk
4757 Svendsen, Mads Egeris, Gdr., Egerisgaard, Nr. Vium pr. Troldhede
4758 Stovring, Jens, Godsejer, Rosvang, Sjørring
4759 Sønderup, Jens, Folketingsmand, Gdr., Sønderupgaard, Nr. Vium pr. Herborg
4760 Jørgensen, Johs., Gdr., Sønderup Nygaard, Nr. Vium pr. Herborg
4761 Olesen, Ole, Gdr., Gl. Skovbygaard, Videbæk
4762 Smidt, Thorvald, Gdr., Østergaard, Fiskbæk
4763 Dalgaard, Ole, Gdr., Fiskbæk pr. Herborg
4764 Jensen, Lyng, Gdr., Toftlund pr. Ikast
4765 Jakobsen, R., Gdr., Toftlund pr. Ikast
4766 Thygesen, Niels, Gdr., St. Remme pr. Ikast
4767 Flensborg, Jens, Gdr., Ll. Remme pr. Ikast
4768 Larsen, Kristian, Gdr., Vesterisenggaard pr. Ikast
4769 Larsen, Otto P., Gdr., Overisenggaard pr. Ikast
4770 Bundgaard, Valdemar, Gdr., Elmegaard, Toftlund
4771 Knudsen, Peter Møller, Gdr., Langkjær, Brande
4772 Jensen, M. Krogh, Gdr., Langkjær pr. Brande
4773 Nielsen, Julius Th., Vognmand, Brande-Uhre
4774 Therkelsen, Jul., Gdr., Enggaard, Risbjerg
4775 Nielsen, Jens Ottosen, Gdr., Nyholm pr. Brande
4776 Kristensen, Jul., Gdr., Kragsig pr. Brande
4777 Jensen, Poul Næstholt, Gdr., Kragsnap, Sinding
4778 Larsen, Karl, Propr., Sindinggaard pr. Herning
4779 Jensen, J. M., Sparekassedir., Snebjerg, Herning
4780 Hauge, Alb., Propr., Sofiedal, Sinding, Herning
4781 Lidegaard, H., Propr., St. Asbjerg, Sinding
4782 Bak, Karl, Gdr., Bakgaard, Sinding, Herning
4783 Larsen, Niels Kr., Sogneraadsmfd., Møllerup pr. Nykøbing M.
4784 Riis, Fr., Gdr., Fruergaard, Frøslev, Nykøb. M.
4785 Krog, Poul, Gdr., Saxkjær, Frøslev, Nykøb. M.
4786 Veje, Søren, Gdr., Dalgaard, Møllerup, Nykøb.
4787 Møller, Niels, Gdr., Asp pr. Skørping
4788 Nielsen, Ejner, Gdr., Amdyshøjgaard, Faarup
4789 Lange, Carl, Gdr., Faarup pr. Thorsager
4790 Sørensen, Petra, Gdr.ske, Enghavegaard, Bale pr. Morke
4791 Jørgensen, Marie, Gdr.ske, Valborgmosegaard, Bale
4792 Jørgensen, A. P., Gdr., Tinghøjgaard, Svstrup
4793 Nielsen, Hans, Gdr., Lyshøjgaard, Svstrup
4794 Rasmussen, Johs., Forp., Hyldekærshøj, Gundsømagle pr. Roskilde
4795 Olsen, P., Gdr., Lerbæksholm, Gundsømagle
4796 Olsen, O., Gdr., Maglegaard, Gundsømagle
4797 Petersen, H. P., Gdr., Tausøgaard, Gundsømagle
4798 Clausen, Karen, Gdr.ske, Thorahøjgaard, Gundsømagle pr. Roskilde
4799 Petersen, Axel, Gdr., Dyssegaard, Gundsømagle
4800 Albrektsen, N. P., Gdr., Ørnemosegaard, Vindinge pr. Roskilde
4801 Sørensen, Kristen, Gdr., Søbjerggaard, Vindinge
4802 Andersen-Israelsen's, Søren, Gdr., Enke, Lønbjerggaard, Vindinge pr. Roskilde
4803 Jensen, P., Sognef., Mejeriejer, Vindinge
4804 Dissing, Viggo, Gdr., Tøttrupgaard, Andrup
4805 Christensen, Jokumsen, Brdr., Gdr.e, Staun pr. Sebbersund
4806 Nørgaard, S. K. Sørensen, Propr., Østergaard, Ranum
4807 Sørensen, L., Propr., Tilstedgaard pr. Thisted
4808 Østergaard, Marie, Gdr.ske, Frk., Østergaard, Silstrup pr. Thisted
4809 Østergaard, Bertel, Gdr., Søndergaard, Silstrup

- 310 Overgaard, Peter, Dorthesminde, Silstrup
311 Hedegaard, Peiter M., Propr., Christianseje, Tilsted pr. Tisted
812 Nielsen, N. P., Gdr., Mosegaard, Kejlstrup
813 Jensen, Sofus, Gdr., Hvidkærgaard, Kejlstrup
814 Sørensen, Aksel, Gdr., Justegaard, Kejlstrup
815 Nielsen, Jens, Gdr., Essi pr. Rønde
816 Nielsen, Viggo, Gdr., Kejlstrup pr. Feldballe
817 Andersen, Ole, Gdr., Mosegaard, Havnstrup
818 Nielsen, J. P. Haunstrup, Gdr., Øster Havnstrup
819 Bækgaard, J. C., Gdr., Sogneraadsm., Havnstrup
820 Lauridsen, Troels, Gdr., Ravnsvad pr. Ikast
821 Gjisse, Søren Th., Gdr., Holgaardtoft, Tulstrup pr. Ikast
822 Sondergaard, Anders, Gdr., Østergaard, Faurholt
823 Hjellund, Rasmus, Gdr., Ravnsvad pr. Ikast
824 Kiel, Nis, Gdr., Foldager, Ørre pr. Herning
825 Sønderby, Ejner, Gdr., Understrup, Ørre
826 Albæk, Peter, Gdr., Søndergaard, Snebjerg
827 Birk, Okkels, Amtsraadsmedlem, Gdr., Helstrupgaard pr. Herning
828 Kjær, Niels, Gdr., Snebjerg pr. Herning
829 Andersen, Aksel, Gdr., Østergaard, Vindinge
830 Sørensen, Chr. P., Gdr., Mørkegaard, Vindinge
831 Hansen, Peder, Gdr., Ærtebjerggaard, Vindinge
832 Pedersen, H. P., Gdr., Vindinge Mark, Roskilde
833 Frederiksen, E., Gartner, Lillevang, Vindinge
834 Olsen, Oluf, Gdr., Kirkagergaard, Kirkerup
835 Pedersen, Peder, Gdr., Boelholm, Stenløse
836 Sørensen, A. P., Gdr., Aagaard pr. Stenløse
837 Nielsen, Niels A., Gdr., Vigen, Jyllinge, Roskilde
838 Andersen, J. P., Gdr., Heinstrupgaard, Gundso-
magle pr. Roskilde
839 Norhave, J., Propr., Sogneraadsm., Gundso-
lillegaard pr. Roskilde
840 Andersen, Aage, Gdr., Snoremark, Taagerup
841 Sivertsen, P. C., Gdr., R. af D., Pilemosegaard,
Kirkerup pr. Roskilde
842 Pedersen, Jørgen, Landpostbud, Sjørring
843 Bisgaard, Svend Chr., Propr., Kyø Hovedgaard
pr. Sebbersund
844 Glud, Propr., Beltoft, Lundby pr. Løgstør
845 Pedersen, Anders, Gdr., Hørkærgaard, Tunc
pr. Roskilde
846 Nielsen, T., Gdr., Villershøj, Tunc, Hedehusene
847 Foged, Johs., Forp., Præstegaarden, Feldballe
848 Als, Ant., Gdr., Møllegaard, Taastrup, Rønde
849 Udén, Magnus, Gdr., Sogaard, Taastrup, Rønde
850 Hansen, Aksel, Gdr., Overgaard pr. Feldballe
851 Sørensen, Hans, Sognef., Angeltoft, Ramsømagle
852 Birk, Johanna, Fru Gdr., Frisenborg pr. Ikast
853 Olsen, Chr., Gdr., Uhregaard pr. Ikast
854 Birk, Jens, Forp., Lægdsgaard pr. Ikast
855 Toustrup, Fr. Thygesen, Gdr.ske, Fru,
St. Albæk, Snebjerg pr. Herning
856 Larsen, Lars Foldager, Propr., Romviggaard
pr. Vildbjerg
857 Jensen, Peder, Gdr., Foldager, Ørre, Herning
858 Langballe, Niels, Gdr., Sognef., Jersild, Aulum
859 Østergaard, Jens, Gdr., Moselund pr. Aulum
860 Poulsen, A., Husmand, Storup
pr. Ø. Assels
861 Sloth, A., Propr., Hyllestedgaard, Vansted
862 Glerup, Th., Gdr., Glerupsminde, Vilsted
863 Sørensen, Lars, Gdr., Banggaarden pr. Aars
864 Jacobsen, Ejnar, Gdr., Skovsgaard, Overlade
pr. Aars
865 Overgaard, Elisabeth, Frk., Kaløvig Badehotel
866 Nielsen, Aksel, Gdr., Bakkegaard, Hornslet
867 Nielsen, Niels Chr., Gdr., Bjerregaard, Bedsted
868 Vendelboe, Chr., C., Propr., Bubbegaard, Hurup
869 Norgaard, Peter Møller, Gdr., Søndergaard,
Villerup pr. Bedsted
1870 Thomsen, T., Gdr., Grønvang, Villerup, Bedsted
1871 Eriksen, P., Amtsraadsmedl., Propr., Søvang
pr. Bedsted
1872 Lützhøft, F., Forp., Tandrup pr. Bedsted
1873 Dam, Kristine, Gdr.ske, Kanehøjgaard, Thors-
lunde pr. Taastrup
4874 Krabbe, Kresten, Gdr., Trankær Søndergaard
pr. Vestervig
4875 Skaarup, Anders, Gdr., Krogtøft, Thorsted
4876 Møller, Chr. N., Propr., Sdr. Nordentoft, Thisted
4877
4878 Thellessen, Chr., Gdr., Pilgaard, Skarrild, Kibæk
4879 Kærgaard, Chr., Gdr., Meldgaard pr. Vildbjerg
4880 Møller, Holger, Propr., St. Lysgaard, Vildbjerg
4881 Nielsen, P., Gdr., Seksgaardene, Jægerspris
4882 Marcussen, E. S., Amnitzboll, Gdr., Grevegaard
pr. Vrinnere
4883 Rysgaard, Peder, Gdr., Lomborg, Bedsted
4884 Brogaard, Thomas, Gdr., Hedegaardene, Bedsted
4885 Andersen, Poul, Gdr., Toppenberg, Vestervig
4886 Sørensen, Jens, Propr., Langensgaard, Ishøj
pr. Taastrup
4887 Petersen, Carl, Gdr., Toftegaard, Tranegilde
pr. Taastrup
4888 Hansen, Chr., Gdr., Høj Hjørnegaard, Ishøj
pr. Taastrup
4889 Hansen, Asger, Gdr., Strandgaard, Ishøj
pr. Greve Strand
4890 Larsen, A., Sognef., Vibeholm, Ishøj, Taastrup
4891 Larsen, N. P., Gdr., Bakkegaarden, Kr. Hyllinge
4892 Larsen, L. Klarskov, Gdr., Ejbygaard,
Kr. Hyllinge
4893 Haagensen, P., Gdr., Vorkjærgaard, Kr. Hyllinge
4894 Hansen, K., Gdr., Grønhojgaard, Kr. Hyllinge
4895 Larsen, Laur., Gdr., Ishøjvej, Taastrup
4896 Olsen, Hans, Gdr., Gl. Ishøjgaard pr. Taastrup
4897 Jensen, O. Friis, Gdr., Ishøjgaard pr. Taastrup
4898 Rasmussen, Emil, Gdr., Nordmarksgaard, Ishøj
pr. Taastrup
4899 Hilligsoe, Jens, Propr., Ny Ørumgaard, Bedsted
4900 Bangsgaard, N. C., Gdr., Bangsgaard, Hassing
4901 Hald, Borge, Gdr., Hassing pr. Hørdum
4902 Lousdal, Severin, Gdr., Kirkegaarden, Helligsø
pr. Gettrup
4903 Steensgaard, H., Gdr., Knudsgaard, Kobberød
pr. Gettrup
4904 Jensen, Peder Madsen, Gdr., Gadegaard, Helligsø
pr. Gettrup
4905 Jensen, Chr., Gdr., Strands pr. Knebel
4906 Jørgensen, Martin, Gdr., Sogneraadsm.,
Karpenhøj, Vistoft pr. Knebel
4907 Høgh, Martin Jensen, Forp., Vistoft Præstegaard
pr. Knebel
4908 Jensen, J. P., Gdr., Rodegaard, Vistoft pr. Knebel
4909 Marcussen, M. Amnitzboll, Gdr., Sogaard,
Strands pr. Knebel
4910 Eriksen, Rudolf, Gdr., Ejstrupgaard pr. Aars
4911 Jensen, Oskar, Gdr., Haldrupgaard pr. Vilsted
4912 Hansen, Elias, Gdr., Hyllebjerggaard pr. Aars
4913 Jakobsen, Chr., Gdr., Korshøj, Skibbild
4914 Jensen, Charles, Gmd., Ny Møltrup, Timring
pr. Vildbjerg
4915 Andersen, Marius, Sognef., Vestergaard, Møl-
trup Hede pr. Vildbjerg
4916 Kastrup, P., Forstander, Pastor, Møltrup,
Timring pr. Vildbjerg
4917
4918 Nielsen, Jens, Gdr., Tollundgaard, Funder Bakke
4919 Højgaard, Niels, Gdr., Ll. Tollundgaard, Funder
4920 Lunding, A., Gdr., Skærskovgaard pr. Funder
4921 Fisker, Søren, Repræsentant, Funder
4922 Knakkegaard, Chr., Gdr., Engkjærgaard,
Hassing pr. Hørdum
4923 Hornstrup, J., Gdr., Østergaard, Hassing, Hørdum
4924 Nørgaard, P., Gdr., Toftdahl, Villerslev, Hørdum
4925 Jacobsen, Ivar, Gdr., Aarup Møllegaard, Snedsted
4926 Krogsgaard, Th., Gdr., Lundgaard, Gjørsbøl
pr. Snedsted
4927 Yde, A., Gdr., Enggaard, Aarup pr. Snedsted
4928 Paulsen, P. P., Gdr., Sognef., Sejerskilde, Ydby
4929 Holm, H. Th., Gdr., Birkegaard, Ejstrup, Vegger
4930 Simonsen, J., Gdr., Ll. Ajstrup pr. Blære
4931 Brøndum, J., Gdr., Gundested Mølle pr. Vegger
4932 Christensen, Ankjær, Propr., Brusgaard, Halkær
4933 Juulsgaard, V., Gdr., Krastrup Højgaard, Løgstør
4934 Frandsen, L., Gdr., Kirkegaarden, Ejstrup, Vegger
4935 Rungborg, William, Gdr., Vintergaarden, Dejret
pr. Knebel
4936 Kristensen, K., Gdr., Begtrup Møllegd., Knebel
4937 Jensen, Emil, Gdr., Vistoft pr. Knebel
4938 Sørensen, Vagn Højgaard, Landmand, Højgaard,
Vrinnere
4939 Dissing, Ejnar, Propr., Frydsbrønd, Nykøbing M.
4940 Raaschou, P., Propr., Lyngbækgaard, Tjæreby
pr. Roskilde
4941 Olsen, Engelsborg, Sognef., Grydebjerggaard,
Tjæreby pr. Roskilde
4942 Andersen, K., Mejeribest., Kamstrup pr. Roskilde
4943 Nielsen, Carl, Propr., Darupgaard pr. Roskilde
4944 Larsen, L. Olsen, Gdr., Toftekærgaard,
Ll. Karleby pr. Kr. Hyllinge
4945 Andersen, Chr., Gdr., Henrikslund, Ll. Karleby
pr. Kr. Hyllinge
4946 Jørgensen, Alfred, Gdr., Vestervang, Jenslev
pr. Kr. Hyllinge
4947 Smed, Niels, Gdr., Helligsøgaard, Gettrup
4948 Wich, P., Sogneraadsm., Limfabrikant,
Blommenslyst pr. Holmstrup
4949 Krabbe, Jens, Gdr., Kirkegaarden, Ydby
4950 Petersen, Neel, Fru Gdr., Virumv.78, Kgs. Lyngby
4951 Christiansen, Jens, Gdr., Sortkildegaard, Ordrup
pr. Kr. Saaby
4952 Larsen, Chr., Gdr., Englerup pr. Kr. Saaby
4953 Jacobsen, Sander, Gdr., Vibekjærgaard, Englerup
pr. Kr. Saaby
4954 Nielsen, Aksel V., Gdr., Maglemosegaard,
Kr. Sonnerup pr. Kr. Saaby
4955 Nielsen, N. C., Gdr., Fuglhojgaard pr. Hørdum
4956 Pedersen, S., Gdr., Sognef., Overgaard, Hørdum
4957 Korsgaard, K., Propr., Tøttrupgaard pr. Hørdum
4958 Nielsen, H., Bestyrer, Koldbygaard pr. Hørdum
4959 Jensen, Jens, Gdr., Vestergaard, Elsted, Snedsted
4960 Bisgaard, K., Gdr., Østergaard, Dover pr. Hurup
4961 Yde, Sigurd, Gdr., Vestergaard, Dover pr. Hurup
4962 Pedersen, Peder Helligkilde, Gdr., Kortegaard,
Dover pr. Hurup
4963 Pedersen, Frederik, Gdr., Sognef., Vestervang,
Kr. Sonnerup pr. Kr. Saaby
4964 Bangsgaard, Jens Peter, Gdr., Vanddamgaard,
Sdr. Skjoldborg pr. Vildsund Vest
4965 Bertelsen, Lars, Gdr., Ramsolille pr. Gadstrup
4966 Müller, Svend, Gdr., Maglegaard, Ramsolille
pr. Gadstrup
4967 Andersen, Ole, Gdr., Dyssegaard, Gadstrup
4968 Erlandsen, Chr., Gdr., Draabygaard, Jægerspris
4969 Olsen, Ole, Gdr., Hyllegaard pr. Jægerspris
4970 Marboe, G., Gdr., Strandgaarden, Jægerspris
4971 Hansen, O., Gdr., Wiestensgaard pr. Jægerspris
4972 Mathisen, Povl, Gdr., Kulhusgaard pr. Jægers-
pris
4973 Larsen, Chr., Sognef., Gdr., Skoven, Jægerspris
4974 Klausen, Niels, Gdr., Kærminde, Brørdrup
pr. Gadstrup
4975 Petersen, Henry, Sogneraadsm., Parcelist,
Dahlsro, Ramsøgaarde pr. Gadstrup
4976 Jacobsen, Chr., Gdr., Sverregaard, Ramsø-
gaarde pr. Gadstrup
4977 Pedersen, Vilhelm, Mejeriejer, Tofthøj Mejeri,
Viby S.
4978 Larsen, Lützhøft, Gdr., Langhøjgaard, Birkede
pr. Viby S.
4979 Gjertsen, C. E., Sogneraadsm., Fadersminde,
St. Magleby
4980 Svendsen, Evard Anders, Gdr., Mindegaarden,
St. Magleby
4981 Dirchsen, D. B., R. af D., Sogneraadsm.,
Hollændergaarden, St. Magleby
4982 Svendsen, H. C., Gdr., Langhøjgaard, St. Magleby
4983 Adriansen, P., Gdr., Morbrodersminde,
St. Magleby
4984 Christensen, Chr., Gdr., Bimosegaard, Falsled
pr. Stensgaard
4985

